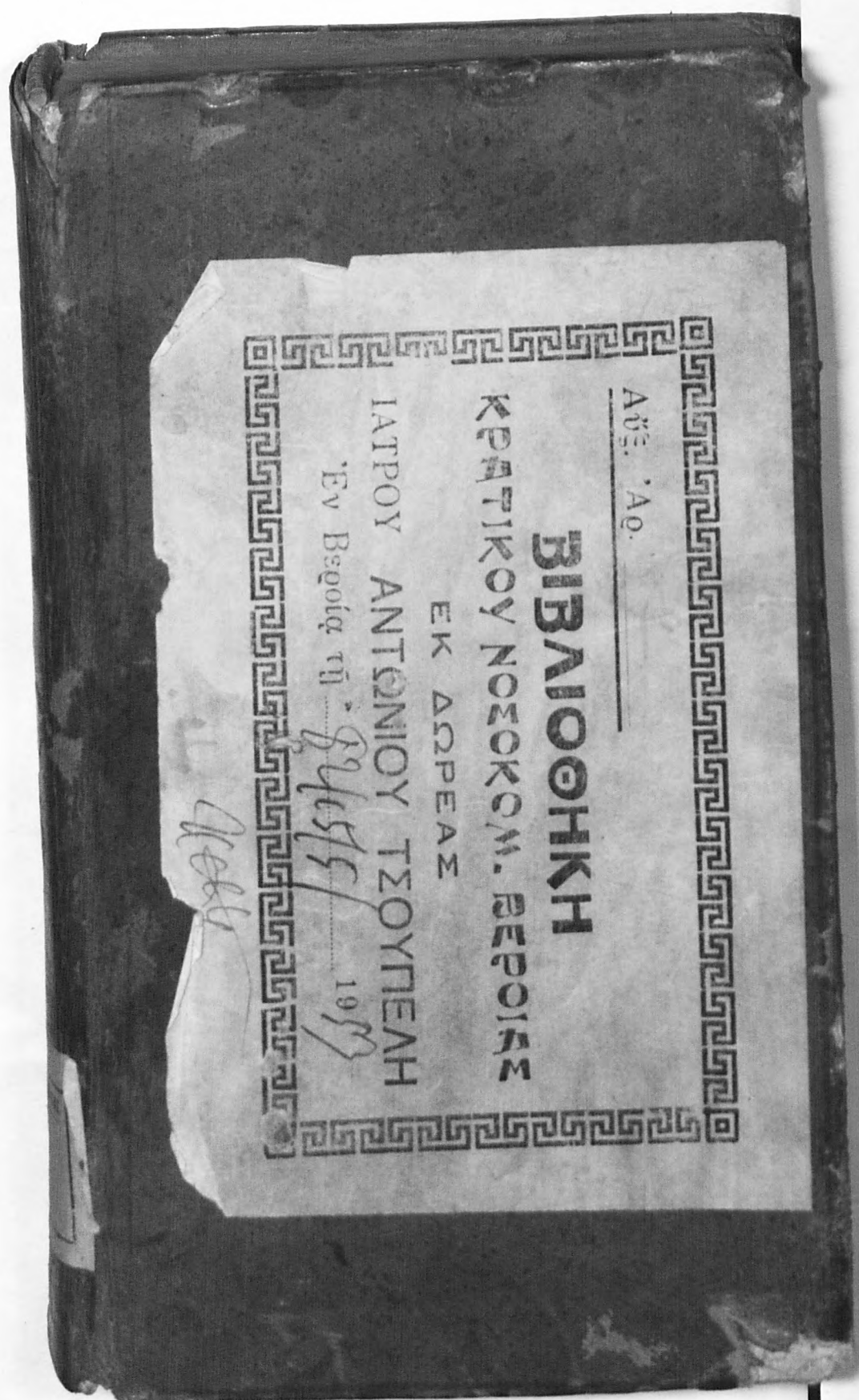

ΑΥΤ. ΛΟ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜ. ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΚ ΔΩΡΕΑΣ

ΙΑΤΡΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΣΟΥΛΙΑΝΗ

Εν Βεροία τη

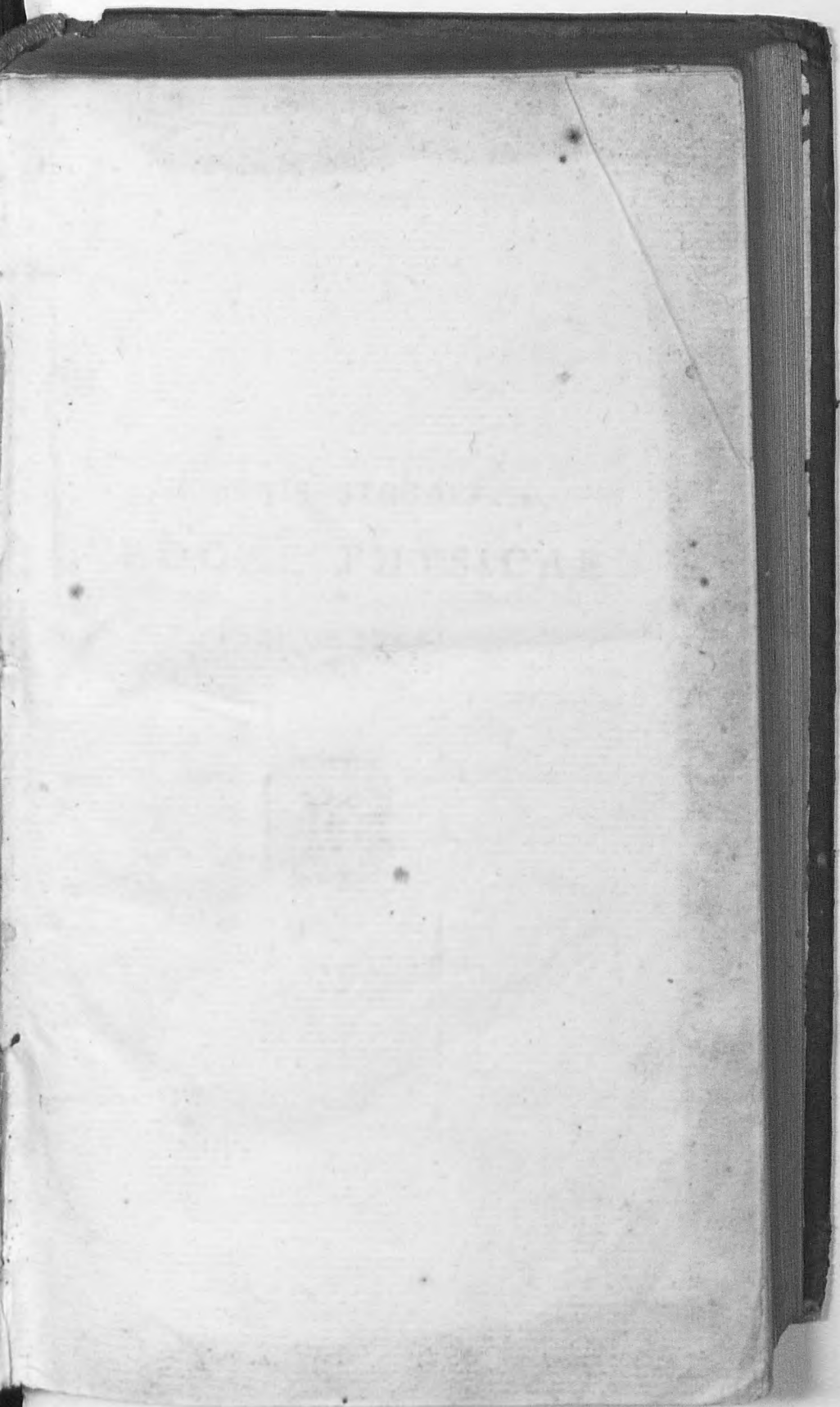
84575

1913

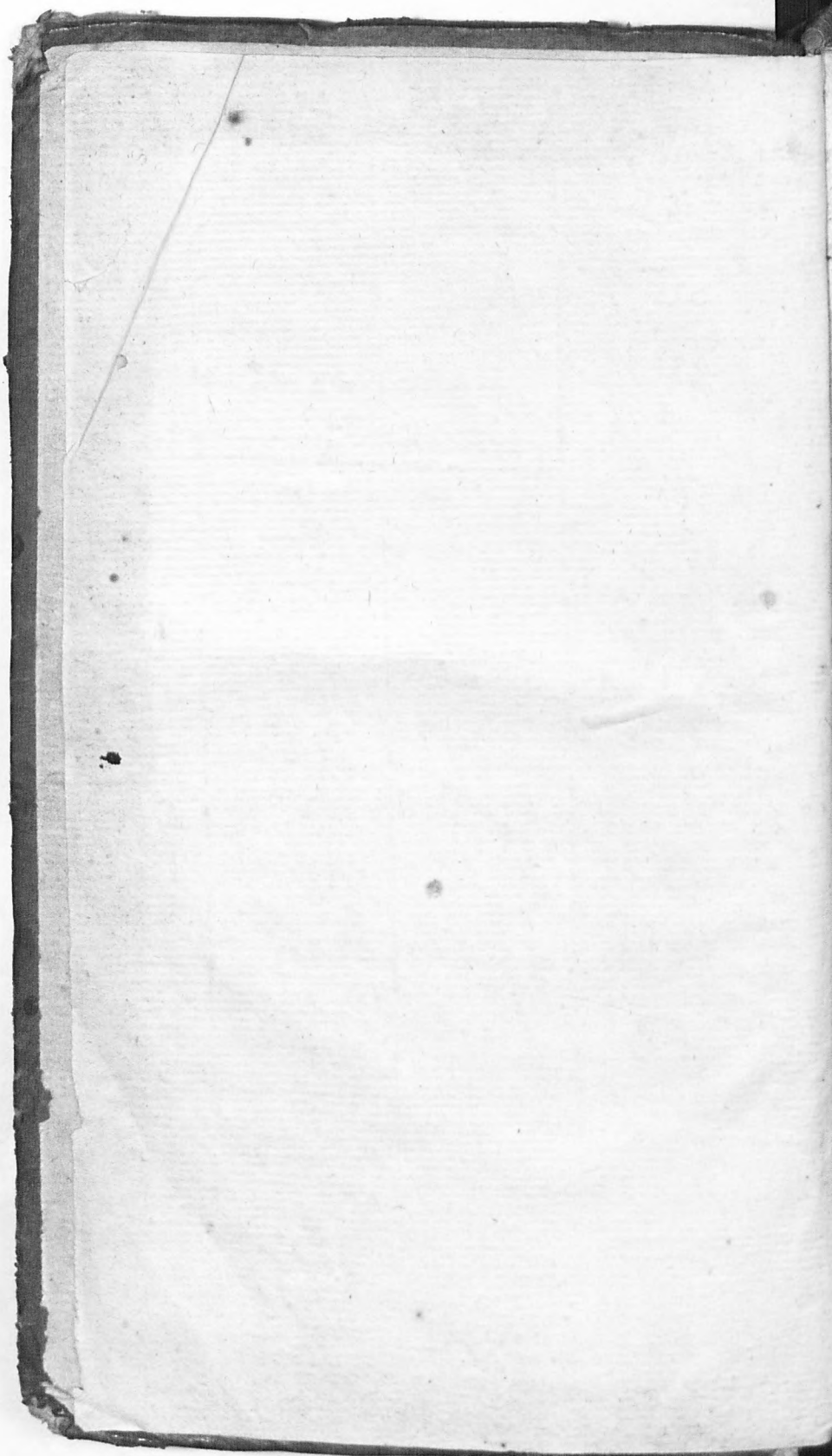
11664

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	
ΒΕΡΟΙΑΣ	
+500	1820
Αριθ. εισ.	25/1959
ΔΩΡΕΑ	Τούμπελη
COVER 00364	

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

IOANNIS STOBÆI
ECLOGÆ PHYSICÆ
PARS ALTERA.

1824

Kk

Cap. XXV.

ΠΕΡΙ ΟΥΣΙΑΣ ΑΣΤΡΩΝ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ, ΚΙ-
ΝΗΣΕΩΣ ΤΕ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑΣΙΑΣ. *)

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Θαλῆς γεώδη μὲν, ἔμπυρα δὲ τὰ ἄστρα. Ἐμπε-
δοκλῆς πύρινα ἐκ τοῦ πυρώδους, ὅπερ ὁ αἰὴρ α) ἐν
ἐαυτῷ περιέχων ἐξανέλαμψε, ἥτοι ἐξανέθλιψε β),
κατὰ τὴν πρώτην διάκρισιν. Καὶ τοὺς μὲν ἀπλανεῖς
ἀέτερας συνδεδέσθαι τῷ κρυστάλλῳ γ), τοὺς δὲ πλανή-
τας ἀνεῖσθαι. Ἀναξαγόρας τὸν περιεκείμενον αἰθέρα
πύρι-

Ad Cap. XXV.

*) Inscriptio capituli eadem est apud Cant. et in codd.
Mss. quae apud Photium.

ad fragm. I. Continet hoc caput unice tantum breves
philosophorum sententias, quae magna ex parte leguntur
apud Plur. de pl. ph. II, c. 13-19. Galen. Hist. phil. c. XIII.
et ap. Euseb. Praep. Ev. XV.

a) Pro αἰὴρ ap. Plur. I, c. leg. αἰθήρ, quod praefero.
Nam secundum Empedoclem in prima elementorum separa-
tione, (quae est πρώτη illa διχύρισις), primus prodiit aether,
ex quo coelum constat; aer vero postremus demum omnium
ex aqua separatus est, et proximas circa terram regiones oc-
cupavit, quibus astra poni nequeunt. cf. Plur. de plac. II, 6.

b) Ver-

Cap.

119
1114

De stellarum natura, figura, motu, et significatione.

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Thales terrenas quidem stellas, verum ignitas putavit: Empedocles quoque ignitas eo igne, quem aër in se contentum prima separatione edidit, vel elisit. Ac fixas quidem crystallo colligatas esse, errantes autem solutas. Anaxagoras circumiectum aetherem natura

b) Verba ἡτοι ἐξανέθλιψε, quibus quomodo aëris particulae incensae sint, explicatur, addidi ex codd. V. A. Glossima ea fere redolere, non negaverim; attamen in tali scriptore non omnia, quae ad explicationem adduntur, pro glossis statim habenda sunt. Apud *Plut.* et *Gal.* II. cc. omisso ἐξανέλαμψε leg. ἐξέθλιψε. Certe decomposita ἐξαναλάμπειν et ἐξαναθλίβειν utraque lexicographis neglecta sunt.

c) Sub κρυστάλλῳ coelum intelligendum esse, docent quae de Empedocle tradita sunt *Cap.* XXV, fr. I. — Caeterum ad hanc Empedoclis sententiam procul dubio respexit *Aristot. de Coel.* II, 7: "Ὅσπερ οἱ πύριναι φάσκιοντες εἶναι τὰ ἀστρά, διὰ τοῦτο λέγουσιν, ὅτι τὸ αἶν σῶμα πῦρ εἶναι φασιν."

πύρινον μὲν εἶναι κατὰ τὴν οὐσίαν, τῇ δὲ εὐτονίᾳ d) τῆς περιδινησέως ἀναρπάσαντα πέτρους ἀπὸ τῆς γῆς καὶ καταφλέξαντα τούτους ἡσερωκένας ἀπ' ἀνατολῶν δὲ ἐπὶ δυσμαῖς φέρεσθαι πάντας τοὺς ἀσέρας. Διογένης e) κισσηροειδῆ τὰ ἄστρα, διαπνοίας δὲ αὐτὰ νομίζει τοῦ κόσμου, εἶναι δὲ διάπυρα. Συμπεριφέρεσθαι δὲ τοῖς φανεροῖς ἀστροῖς ἀφανεῖς λίθους, καὶ παρ' αὐτὸ τοῦτ' ἀνωνύμους· πίπτοντα δὲ πολλαῖς ἐπὶ τῆς γῆς σβέννυσθαι· καθάπερ τὸν ἐν Ἀιγὸς ποτάμοις πυρωδῶς κατενεχθέντα ἀσέρα πέτρινον f). Δημόκριτος πέτρους g), καὶ πρῶτα μὲν τὰ ἀπλανῆ, μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς πλανήτας. Ἀρχέλαος h)

μύ-

d) In Anaxagoræ placito pro εὐτονίᾳ Reisk. ad Plut. l. c. reponi iubet ἐντονίᾳ; frustra; nam εὐτονίᾳ omnino pro vehementia dicitur. cf. Steph. h. v. Pro ἀναρπάσαντα Plut. l. c. ἀναρπάζοντα; pro ἡσερωκένας autem ἡσερινένας ex ἀσερίῳ. Nostrum derivatum est ex ἀσερώω, eadem significatione, insolita tamen forma, quam tamen contra codd. Mss. fidem non mutare ausus sum. Ultima verba ἀπ' ἀνατολῶν &c. ap. Plut. exstant infra cap. 16. additis ibi Democriti et Cleanthis nominibus. — De placito ipso ex aliis notissimo, et prima physicae artis initia redolente, cf. Bruck. I, p. 509. 510. Originem autem traxisse videtur singularis haec opinio, stellas esse lapideas, ut ostendunt proxime sequentia, ex vulgi superstitione, qua eiusmodi lapides interdum in terram decidisse putarunt.

e) Diogenes hic est Apolloniates, Anaxagoræ aequalis, cuius sententiam quoque hic repetit, quæ a nemine alio exposita est. κισσηροειδῆ, (sic dedi pro κισσηροειδῆ ap. Cant.) pumiceas, quare vocaverit stellas, non additur; forte quod pumicem pro levissimo lapide haberet. Plut. l. c. rectius forte legit κισσηρώδη; nil tamen contra codd. fidem mutare ausus sum.

f) Offen-

tura quidem igneum putavit, motus autem rapiditate sublato de terra lapides et combustos reddidisse stellas, quae ab oriente in occidentem omnes ferantur. Diogenes pumiceas credidit stellas, et mundi exhalationes, atque igneas: ac circumferri una cum perspicuis stellis lapides obscuros, eaque de causa nominis expertes, qui nonnunquam in terram delapsi extinguantur, qualis quondam in Aegospotamos lapidea stella deciderit. Democritus lapides eas putavit, et priore quidem loco ponit fixas, posteriore errantes.

Arche-

f) Ostendebatur nempe ad Aegospotamon in Thracia lapis ex coelo delapsus, cuius lapsum praedixerat Anaxagoras. *Diog. II, 10.* Φασί δ' αὐτὸν προειπεῖν τὴν περὶ Αἰγὸς ποταμὸν γενομένην τοῦ λίθου πτώσιν, ὃν εἶπεν ἐκ τοῦ ἡλίου πεσεῖσθαι. cf. ibi *interprete*. qui aliorum testimonia collegerunt. Celebris enim adeo fuit haec in antiquitate fabula, ut in ipso *marmore Pario* mentio eius iniecta sit: *Ep. 58.* ἀφ' οὗ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ὁ λίθος ἔπεσε -- ἐτη CCV. i. c. 469. a. C.

g) Democriti placitum deest ap. Plut. In Stob. autem *πέτρους* quod ap. Cant. exciderat, addidi ex codd. V. A. — Egerat de his Democritus procul dubio in libro suo *περὶ τῶν πλανητῶν*, quem laudat *Diog. IX, S. 46.*

h) Archelaus debuit hanc sententiam Anaximeni, cuius placitum statim infra exponitur. Inepta haec de stellis asserta, quae omnibus scholae Ionicae philosophis tribuuntur, pro opinionibus potius vulgi habenda sunt, quae illi intacta reliquerunt, quam quod ab iis inventa sint, vel ex philosophia eorum profluxerint. Cum reliquis enim eorum decretis physicis ea plane non convenire, nemo non videt qui ad illa attenderit.

μύδρους ἔφησεν εἶναι τοὺς ἀσέρας, διαπύρους δέ.
 Ἀναξίμανδρος i) πιλήματα ἀέρος τροχοειδῆ, πυρὸς
 ἔμπλεα, κατὰ τι μέρος ἀπὸ σομίων ἐκπνέοντα φλο-
 γάς· καὶ ἀνωτάτω μὲν πάντων τὸν ἥλιον τετάχθαι,
 μετ' αὐτὸν δὲ τὴν σελήνην. Ὑπὸ δὲ αὐτοὺς τὰ ἀπλα-
 νῆ τῶν ἀστρον, καὶ τοὺς πλανήτας. Μητρόδωρος k)
 ὁμοίως περὶ σχήματος τῶν ἀστρον καὶ αὐτὸς ἀπεφή-
 νατο. Παρμενίδης καὶ Ἡράκλειτος πιλήματα πυ-
 ρὸς τὰ ἀστρα· τρέφεσθαι δὲ τοὺς ἀσέρας ἐκ τῆς ἀπὸ
 γῆς ἀναθυμιάσεως. Ἀναξιμένης πυρίνην μὲν τὴν φύ-
 σιν τῶν ἀστρον, παρέχειν δὲ τινα καὶ γεώδη σώματα,
 συμπεριφερόμενα τούτοις, ἀόρατα. Ἦλων δὲ δίκην
 καταπεπηγέναι l) τὰ ἀστρα τῶν κρυσαλλοειδεῖ. Τὰς
 δ' ἐπισημασίας γίνεσθαι διὰ τὸν ἥλιον μόνον. Οὐχ ὑπὸ
 τὴν γῆν δὲ, ἀλλὰ περὶ αὐτὴν εἰσρέφεσθαι τοὺς ἀσέρας.

Πλάτων m) ἐκ μὲν τοῦ πλείου, γένους πυρίνου,
 μετέχοντας δὲ καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων· Κοινῶς δὲ τὸν
 κόσ-

i) De Anaximandri hoc placito cf. Arnald. *lect. Gr.* II, 6. Ultima καὶ ἀνωτάτω &c. habet iterum *Plut.* l. c. XV. et quidem sic: Ἀναξίμανδρος, καὶ Μητρόδωρος ὁ Χῖος, καὶ Κράτης ἀνωτάτω μὲν πάντων τὸν ἥλιον τετάχθαι — πλανήτας.

k) Metrodorus hic Chius est, Democriti aequalis, quod constat ex *Plut.* l. c. qui eum Democrito iungit. De eo cf. *Diog.* X, 58.

l) Pro καταπεπηγέναι Cant. corrupte — πημέναι. Ultima habet iterum *Plutarch.* cap. 16. et 19. Legitur tamen ibi: Ἀναξιμένης ὁμοίως ὑπὸ τὴν γῆν καὶ περὶ αὐτὴν εἰσρέφεσθαι τοὺς ἀσέρας. Eadem *Galen.* l. c. nisi quod pro ὑπὸ τ. γ. habet ἐπὶ τὴν γῆν. Apud *Diog.* vero II, 3. in edit. Menag.

Archelaus ferreas laminas candentes dixit stellas: Anaximander centones aëris globosos, ignis plenos, et flammam quadam parte exspirantes. Ac supremo quidem loco sumit Solem, deinde vero Lunam, tum denique fixas et errantes stellas. Neque aliter Metrodorus de figura siderum sensit. Parmenides et Heraclitus centones ignis dixerunt stellas, ac terrenis ali exhalationibus. Anaximenes ut igneam indicavit esse stellarum naturam, ita permitta quaedam ipsis terrena corpora non aspectabilia credidit, stellasque velut clavos crystallo inhaerere. At significationes per Solem dumtaxat fieri. Neque sub terra stellas, sed circum eam ferri.

Plato maiorem quidem partem igneas, aliorum tamen etiam elementorum aliquid habentes posuit.

Mun.

Menag. legitur οὐχ ὑπὲρ γῆν, etsi ipse *Menag.* in notis ad h. l. ὑπὸ praeferre videtur. In quo ei assentior. Stobaei enim lectionem veram esse clare docet *Orig. in Philos. Op. I. p. 886.* Οὐ κινεῖσθαι δὲ ὑπὸ γῆν τὰ ἀστρα λέγει, ἀλλὰ περὶ γῆν. ὡς περὶ τὴν ἡμετέραν κεφαλὴν στρέφουσθαι τὸ πῆλιν κρῦπτασθαι δὲ τὸν ἥλιον, οὐχ ὑπὸ γῆν γεγόμενον, ἀλλ' ὑπὸ τῶν τῆς γῆς ὑψηλοτέρων μερῶν σκεπόμενον. Patet ex h. l. Anaximenes, cum τὰ ἀστρα οὐχ ὑπὸ τὴν γῆν κινεῖσθαι contenderit, illud voluisse, occasum siderum non eo effici ut sidera sub terram occidant, sed quod, cum circa terram ferantur, altioribus eius partibus obtegerentur. Caeterum οἱ ἀτέρπεσιν sunt stellae errantes, de quibus solis loquitur, τὰ ἀστρα vero stellae fixae.

m) Platonis haec placita hausta sunt ex *Epinomi*, Op. II. P. 981. Ἄλλο δὲ χρὴ ζῶον γενέσθαι δεύτερον, γιγνώσκον

Kk 4

μνον

κόσμον ὅλον καὶ τὰ ἄστρα ἐξ αὐτοῦ τρέφεισθαι. Καὶ
 πρῶτον μετὰ γε τὴν τῶν ἀπλανῶν θέσιν Φαίνωνα λε-
 γόμενον τὸν τοῦ Κρόνου η), δεῦτερον Φαέδοντα τὸν
 τοῦ Διὸς, τρίτον Πυρόεντα, τὸν τοῦ Ἄρεος, τέταρ-
 τον Εὐσφάρον, τὸν τῆς Ἀφροδίτης, πέμπτον Στίλ-
 βονα, τὸν τοῦ Ἑρμοῦ, ἕκτον ἥλιον, ἑβδομον σελήνην.
 Τὰς δὲ ἐπισημασίας, τὰς τε χειμερινὰς καὶ τὰς θε-
 ρινὰς, κατὰ τὰς τῶν ἄστρων ἐπιτολάς τε καὶ δυσμάς
 γίγνεσθαι.

Ἀριστοτέλης ο) ἐκ τοῦ πέμπτου σώματος γεγε-
 νῆσθαι τὰ ἄστρα. Μὴ δεῖσθαι δὲ τὰ οὐράνια τροφῆς,
 οὐ γὰρ φθαρτὰ, ἀλλ' αἰδία εἶναι. Πάντα δὲ κι-
 νεῖσθαι ρ), τὰ μὲν πρὸς ἡμῶν πλανήτας καλούμενας,
 ὑπὸ τὸν ζωδιακὸν κύκλον, λοξὸν ὄντα, καὶ τῶν τρο-
 πικῶν ἐφαπτόμενον, τὰ δὲ ἀπλανῆ ἀπὸ τοῦ αἰεὶ φα-
 νεροῦ παρήκοντα μέχρι τοῦ ἀφανοῦς· οὐκ ὀλίγα δὲ
 αὐτῶν τῆς γῆς εἶναι μείζονα.

Ξενοφάνης η) ἐκ νεφῶν μὲν πεπυρωμένων· σβεννυ-
 μένους δὲ κατ' ἐκάστην ἡμέραν ἀναζωπυρεῖν νύκτωρ
 καθεύδει.

μενον ἅμα καὶ δυνατόν ὁρᾶσθαι. Τὸ γὰρ πλεῖστον πυρὸς
 ἔχει, ἔχει μὲν γῆς τε καὶ αἶρος, ἔχει δὲ καὶ ἀπάντων τῶν
 ἄλλων βραχέα μέρη. cum quibus cf. Diog. III, S. 73. 74.
 πυρίνου, quod cum γένους iungi debet, rescripti pro πυρί-
 νους. Pro γένους Plut. l. c. habet μέρους. Diog. l. c. Θεοῦς,
 (i. e. ἄστρα) ἔχειν τὸ πολὺ πυρίνους. De mundo autem se
 ipsum nutriente cf. Timaeum Op. III, p. 33. et supra Cap. XXII,
 fr. I. — ἐξ αὐτοῦ τρεφ. dedi ex codd. V. A. pro ἐξ αὐτοῦ
 τρεφ. ap. Cant.

η) Πο-

Mundumque totum atque etiam stellas a sese ali. Primum porro post fixas Phaenonta vocatum posuit, Saturni sidus, secundum Phaethontem Jovis, tertium Pyroenta Martis, quartum Luciferum Veneris, quintum Stilbonta Mercurii, sextum Solis, septimum Lunae. Significationes denique tum hibernas tum aestivas de ortu atque occasu stellarum pendere credidit.

Aristoteles de quinto corpore stellas componit, negatque caelestia corpora, cum aeterna sint, alimento indigere. Omnes vero, quas nos errantes vocamus, moveri sub obliquo Zodiaco circulo, ac Tropicos contingente, fixas autem a polo manifesto (scilicet arctico) ad occultum, earumque non paucas terra maiores esse.

Xenophanes ex nubibus quidem incensis ortas putat stellas, quotidie autem eas extinctas nocte tanquam

n) Docet haec Plato in *Epinomi*, l. c. p. 987. — "Αρεος dedi ex codd. V. A. pro αέρος ap. Cant.

o) Eadem haec Aristotelis placita *supra* iam exposita sunt *Cap. XXII.* p. 450. ubi cf. quae annotavimus. — καλούμενα addidi ex codd. V. A. qui iidem cum P. ὑπὸ recte exhibent pro ἀπό.

p) In hisce auctor ante oculos habuit librum *de Mundo*, *Op. I.* p. 465. — Ἀπὸ τοῦ ἀπὸ Φανεροῦ μέχρι τοῦ ἀφανοῦς, i. e. a polo arctico usque ad antarcticum. cf. *supra cap. XXIV.* p. 502. h). — καλούμενα addidi ex codd. V. A.

q) In Xenophanis placito ex codd. V. A. dedi πεπυρωμένων pro ἐκπυρ. consentiente Plutarcho. — Eandem quoque de Sole sententiam habuisse Xenophanem edocemur *cap.*

καθ' ὅπερ τοὺς ἀνθρακας. Τὰς γὰρ ἀνατολὰς καὶ
τὰς δύσεις ἐξάψεις εἶναι καὶ σβέσεις· τοὺς δ' ἐπὶ τῶν
πλοίων φαινόμενους ὄν ἀστέρας, οὓς καὶ Διοσκου-
ρους καλοῦσιν τινες, νεφέλια εἶναι, κατὰ τὴν ποιὰν κί-
νησιν παραλάμποντα. Ἡρακλείδης τ) καὶ οἱ Πυθα-
γόρειοι ἕκαστον τῶν ἀστέρων κόσμον ὑπάρχειν, γῆν πε-
ριέχοντα αἴρα τε δ) ἐν τῷ ἀπείρῳ αἰθέρι. Ταῦτα
δὲ τὰ δόγματα ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς φέρεσθαι ι), κοσμο-
ποιοῦσι γὰρ ἕκαστον τῶν ἀστέρων. Ἐπίκουρος οὐδὲν
ἀπογινώσκει τούτων, ἐχόμενος τοῦ ἐνδεχομένου η).
Ξενοκράτης κατὰ μιᾶς ἐπιφανείας υ) οἶται κῆσθαι
τοὺς

proximo, init. Parum tamen haec reliquis philosophi ἰpla-
citis convenire, ac falso ei tributa videri, ostendit *Meiners*
Gesch. d. Wiss. I, p. 618. 619.

τ) Pro Ἡρακλείδῃς, quod tenent omnes Stob. codd. Gal.
et Euseb. ut et priores Plut. editt., *Beckius* ex unius cod.
auctoritate edidit nuper Ἡράκλειτος, quod unice verum pu-
tat. Nescio quo iure! Heracliti sententia de sideribus ea
fuit, ut illa, ita ut solem ac lunam, pro phaenomenis in
aëre nostro haberet, quae terrae evaporationibus nutrimenta
caperent. cf. *Stob. cap. proximo*. Vix itaque ea statuere po-
tuit, quae hic leguntur. Heraclidis quidem decreta de fide-
ribus a nemine copiosius exponuntur; testis tamen est *Diog.*
V, 87. lectum fuisse eius librum περὶ τῶν οὐρανίων, ex quo
haec petita esse videntur.

δ) τε addidi ex Plut. ut nexus constaret. Ceterum in
Plut. leg. γῆν περιέχοντα, αἴρα τε καὶ αἰθέρα ἐν τῷ ἀπείρῳ.
Galen. vero l. c. habet: γῆν περιέχοντα καὶ αἰθέρα ἐν τῷ
ἀπείρῳ αἴρι. quae lectio nil habet quo se tueri possit. Aërem
enim, si eum ab aethere distinxeris, i. e. aërem inferiorem,
terram nostram circumdantem, quis unquam infinitum dixit?
Plutarchi vero lectio, num Stobaeanae praeferranda sit, me-
rito

quam carbones redaccendi. Nam oriri stellas et occidere, nihil aliud esse, quam accendi et extinguī. Jam quae in navibus appareant more siderum, quos etiam Dioseuros vocent, nubeculas esse ex motu quodam interfulgentes. Heraclides et Pythagorei unamquamque stellam mundum esse affirmarunt, terram atque aërem in infinito aethere complexam. Quae opinio de Orphicis manavit, ii siquidem singulas stellas mundos faciunt. Epicurus nihil horum negat, quicquid probabile videatur, sequens. Xenocrates in

vna

rito dubitaveris. Equidem in Stobaeo contra codd. fidem nil mutare ausus sum. Summ cuique stellae aërem esse, si eam terrae nostrae similem ponas, per se clarum est; quomodo autem aether suus cuique tribui possit, non satis assequor. Incerta tamen haec esse fatendum est, cum de ipsius Heraclidis sententia nil amplius constet.

τ) Φέρσται habet Plut. pro Φέρσται; Sed praefero nostram lectionem, qua sensus prodit: *Heraclidem, et Pythagoricos, auctores esse in Orphicis haec tradi.* Petita vero haec esse ex feriorum Pythagoricorum carminibus, qui sua pro Orphicis venditare solebant, bene animadvertit Tiedem. *Aelt. Philos. Gr.* p. 55. Confirmat nostram lectionem simul Galen. apud quem: ταῦτα δὲ τὰ δόγματα ἐν ἐντοῖς Ὀρφικοῖς Φέρσται λέγουσι.

υ) τοῦ ἐνδεχομένου, eius quod probabile est. Epicurus ap. Diog. X, S. 78. (ex Gassendi emendat.) Εἶναι μὲν ἐν τοῖς τοιούτοις (nempe in rebus coelestibus,) τὸ Πλεοναχῶς, καὶ τὸ Ἐνδεχομένως, καὶ τὸ Ἄλλως πως ἔχειν.

ν) Apud Plut. exstat: κατὰ μίαν ἐπιφανείαν κινεῖσθαι τ. ας. Sed praefero nostrum. Sermo enim potius est de stellis fixis. — Mirum videri potest, quomodo noster addat οἱ δ' ἄλλοι Στωϊκοί, cum Xenocrates ex academia fuerit.

τοὺς ἀστέρας, οἱ δ' ἄλλοι Στωϊκοὶ πρὸ τῶν ἐτέρων τοὺς ἐτέρους ἐν ὕψει καὶ βάθει. Τῶν μαθηματικῶν, τινὲς μὲν ὡς Πλάτων x) φασὶν εἶναι τὴν τάξιν τῶν ἀστέρων, τινὲς δὲ μέσον πάντων τὸν ἥλιον. Ταυτὸ δὲ πεπονθέναι τῷ Ἑωσφόρῳ τὸν Στίλβονα, ἰσοδραμεῖν δὲ αὐτοὺς τῷ ἡλίῳ, καὶ συμπεριφέρεσθαι αὐτῷ· καὶ τότε μὲν προανατέλλοντα, Ἑωσφόρον φαίνεσθαι, τότε δ' ἐπικαταδυόμενον, Ἑσπερον καλεῖσθαι. Τοὺς δὲ πλανήτας τοῖς ἀπλανέσιν ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς ἀντιφέρεσθαι y). Τοῦτο δὲ συνομολογεῖ καὶ Ἀλκμαίων. Ἀριστοτέλης z) δὲ ὑπὸ τῶν σφαιρῶν, ὑφ' ὧν ἕκαστα συμβέβηκε, καὶ Ἀναξίμανδρος a) ὑπὸ τῶν κύκλων καὶ τῶν σφαιρῶν, ἐφ' ὧν ἕκαστος βέβηκε, φέρεσθαι. Οἱ μὲν ἄλλοι Στωϊκοὶ b) σφαιρικοὺς αὐτοὺς, Κλεάνθης δὲ κωνοειδεῖς. Παρμενίδης c) πρῶτον μὲν
τάτ.

rit. Probabile inde fit, excerptoris negligentia nonnullorum Stoicorum placita hic omissa esse. Stoicos tamen Xenocrati supra quoque iungit Stob. p. 62. ubi eos multa ex eius disciplina hausisse, testatur. — ἐν ὕψ. dedi pro ἐν ὕψ. ap. Cant. ex cod. A.

x) ὡς Πλάτων revocavi ex Plut. pro ὡς πλατεῖαν ap. Stob. Excidit nempe apud hunc, quae apud Plut. praemittitur, Platonis sententia; Πλάτων μετὰ τὴν τῶν ἀπλανῶν θέσιν, πρῶτον φαίνοντα vel. usque ad ἔκτον δὲ ἥλιον, quae apud nostrum supra iam adfuit. Quare hic ex Mathematicis nonnulli dicuntur in Platonis sententia fuisse, nempe ut sexto loco ponerent solem; alii medium locum ei tribuisse.

y) Copiosius Plut. II, 16. Ἀλκμαίων καὶ οἱ μαθηματικοὶ τοὺς πλανήτας τοῖς ἀπλανέσιν ἐναντίους· ἀπὸ γὰρ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς ἀντιφέρεσθαι.

z) De-

una superficie positas credit stellas, reliqui Stoici alias aliis altius vel humilius. Mathematici partim Platonem sequuntur in stellarum ordine, partim Solem medio loco ponunt. Idem vero Lucifero credunt ac Stilbonti accidere, ut aequali curriculo cum Sole decurrant, et alter cum quidem Solem ortu praecedat, Lucifer vocetur; cum autem occasu subsequitur, Hesperus. Errantes denique contra fixas ab occasu in ortum ferri. Id quod Alcmaeo quoque sentit. Aristoteles autem et Anaximander a circulis et sphaeris, quibus inhaerent, agitari eas credunt. Alii quidem Stoici globi figuram stellis tribuerunt, Cleanthes autem coni. Parmenides primo loco ponit Luciferum

in

2) Desumpta sunt haec ex *Arist. de Coel.* II, 8. Aristoteles nempe sideribus non proprium motum tribuebat, sed circulis quibus infixa haerent. *Αὐλίζεται τοὺς μὲν κύκλους κινεῖσθαι, τὰ δὲ ἄστρα ἡρεμεῖν, καὶ ὁδεσθεῖν τοῖς κύκλοις φέρεσθαι.* Et paulo ante: *οὕτω δ' οὐκ ἂν ἔχοιεν οἰκίσαν κίνησιν, ἀλλὰ φέροντο ἂν ὑπὸ τῶν κύκλων.* Sphaerae itaque a Stob. pro cyclis posita sunt.

a) Anaximandri placitum habet quoque *Plut. l. c.* cf. *Bruck.* I, p. 485. Vix autem illud ab Aristotelis sententia differt, nisi quod Anaximander discrimen inter sphaeras et cyclos posuisse videtur, quod quale fuerit ignoramus.

b) *Στοιχοὶ* addidi ex *Plut. l. c.* apud quem: *Οἱ Στοιχοὶ σφαιρικοὺς τοὺς ἀστέρας - - - Κλεάνθης δὲ κωνοειδῆς.* De re ipsa cf. *Tied. Syst. d. Stoisch. Phil.* II, p. 115.

c) Parmenides supremo loco ponebat aetherem, sub eo vero regionem igneam, quam *coelum* vocabat. cf. *supra p.* 484. *Περὶ πάντων δὲ ἀνωτάτω πάντων τοῦ αἰθέρος, ὑπ' αὐτῷ τὸ πυρῶδες ὑποταγῆναι, τὸ δ'* (sic recte ibi in notis a nobis

τάττει τὸν Ἑῶν, τὸν αὐτὸν δὲ νομιζόμενον ὑπ' αὐτοῦ
καὶ Ἑσπερον, ἐν τῷ αἰθέρι· μεθ' ὃν τὸν ἥλιον, ὑφ' ᾧ
τοὺς ἐν τῷ πυρῶδει ἀστέρας, ὅπερ οὐρανὸν καλεῖ. Μη-
τρόδωρος ἅπαντας τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας ὑπὸ τοῦ
ἡλίου προσλάμπεσθαι. Στράτων d) καὶ αὐτὸς τὰ
ἄστρα ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεσθαι. Διότιμος Τύριος,
ὁ διακρίτιος e), τὴν αὐτὴν τούτοις εἰσηνέγκατο γνώ-
μην. Εὐδοξὸς καὶ Ἀρατος τὰς ἐπισημασίας κατὰ
τὰς τῶν ἄστρον ἐπιτολὰς γίγνεσθαι. Λέγει γοῦν Ἀρα-
τος ἐν τοῖς φαινομένοις οὕτως· f)

Αὐτὸς γὰρ τὰ γε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐσήριξεν
Ἄστρα διακρίνας· ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν
Ἀστέρας, οἳ κε μάλισα τετυγμένα σημαίνουσιν.

Ἄστρον g) δὲ εἰνάει φησιν ὁ Ποσειδώνιος σῶμα θεῖον ἐξ
αἰθέρος συνεσθηκός, λαμπρὸν καὶ πυρῶδες, οὐδέποτε
ψάσιν ἔχον, ἀλλ' αἰεὶ φερόμενον ἐγκυκλίως. Ἰδίως δὲ
τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἄστρα λέγεσθαι. Διαφέ-
ρειν δὲ ἀστέρα ἄστρου· h) εἰ μὲν γὰρ τις ἐστὶν ἀστήρ, καὶ
ἄστρον

bis emendatum esse pro τοῦ θ' ex nostro loco patet), ὅπερ
πελήκαμεν οὐρανὸν, ὑφ' οὗ ἤδη τὰ περίγεια. Quare vero
Lucifero supremum orbem tribuerit, a nemine traditur.

d) Stratonis placitum solus Stob. servavit. Additur καὶ
αὐτὸς, quod Strato princeps fere inter antiquos physicos ha-
beretur, cf. *Diog.* V, 58. et ibi interpret.

e) De Diotimo hoc cf. *comm. de font. Eclog. Stob.* In
Epitheto ipsi dato ὁ διακρίτιος quid lateat, difficile dictu
est. Scripserat Diotimus de veritatis criteriis, cf. *Sext.*
Emp. VII, S. 140. Fieri inde potuit, ut ipsi cognomen ὁ
διακρί-

in aethere, sive Hesperum, deinde Solem, tum in ignea regione, quam caelum vocat, stellas. Metrodorus fixas omnes stellas a Sole putat illustrari. Quod etiam Strato et Diotimus Tyrius senserunt. Eudoxus et Aratus ab ortu stellarum significationes petunt.

Aratus quidem sic ait in Phaenomenis:

Ipse etenim signa istorum defixit Olympo,
Sidera disponens, totum statuitque per annum
Stellas, quae nobis faustissima maxime dicant.

Stellam definit Posidonius corpus divinum, aethereum, splendidum, et igneum, nec unquam quiescens, sed in orbem semper decurrens. Proprie autem Solem ac Lunam stellas dici. Differre autem stellas ac sidera; quod haec etiam stellae vocari possint,

διακρίτικος, vel simile, (nam *ὁ διακρίτικος* ne graecum quidem est,) adhaeserit.

f) Sunt verba Arati ex *Phaenom.* v. 10. &c. Nulla ibi lectionis varietas, nisi quod versu primo pro *ταύτῃ* exstat *τάδε*. Habet haec quoque *Plut.* l. c.

g) Quae iam sequuntur usque ad finem capitis Stobaeus solus sibi vindicat. Prima Posidonii sententia desumpta est procul dubio ex libris eius de *Meteoris*, quos saepius laudat *Diog.* l. VII.

h) Quae Posidonius de discrimine *ἀστέρος* et *ἀστρον* habet, adversantur grammaticorum de eo observationibus, qui omnes in eo consentiunt, ut *ἀστήρ* de singulis stellis, *ἀστρον* de signis ex pluribus compositis, dicatur. *Herenn. Philo*: "Ἀστρον ἀστέρος διαφέρει. Ἀστρον μὲν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐκ πολλῶν ἀστέρων συνιστάμενον σχῆμα. Ἀστήρ δὲ ὁ μονομερής. Frequentia reliquorum testimonia collegit *Valk.* ad h. l. Posidonius

CAP. XXVI.

ΠΕΡΙ ΟΥΣΙΑΣ ἩΛΙΟΥ, ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΥΣ, ΣΧΗ-
ΜΑΤΟΣ ΤΕ ΚΑΙ ΤΡΟΠΩΝ, ΚΑΙ ΕΚΛΕΙΨΕΩΣ,
ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΝ, ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΕΩΣ,

I. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Ξενοφάνης ἐκ νεφῶν πεπυρωμένων α) εἶναι τὸν ἥλιον,
ἐκλειψιν δὲ γίνεσθαι κατὰ σβέσιν· ἕτερον δὲ πάλιν
ταῖς ἀνατολαῖς γίνεσθαι. Παριζόρηκε δὲ καὶ ἐκλει-
ψιν ἡλίου ἐφ' ὅλον μῆνα, καὶ πάλιν ἐντελῇ β), ὥστε
τὴν ἡμέραν νύκτα φανῆναι. Θεόφραστος ἐν τοῖς φυ-
σικαῖς γ) γέγραπεν, ἐκ πυριδίων μὲν τῶν συναθροίζο-
μένων ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως, συναθροιζόντων
δὲ τὸν ἥλιον. Ἀναξίμανδρος δ) κύκλον εἶναι ὀκτῶ καὶ
εἰκο-

ubi inter Apollodori fragmenta nostrum locum excitat. Pa-
rum interest quam rationem sequaris, cum nec sensus diver-
sus prodeat, nec sermonis elegantia eo augeatur.

Ad Cap. XXVI.

*) Inscriptio capitis eadem est in codd. Mss. et apud
Phot. — τε ante καὶ addidi ex codd. V. A.

ad fr. Γ. Leguntur haec ex parte apud Plut. II, 20-24.
Gal. c. XIV, et pauca ap. Euseb. XV, 50.

α) Plut. habet νέφος πεπυρωμένον. Gal. I. c. ἀναπτο-
μένην νεφέλην. In reliquis consentiunt cum Stob. Forte
ap. hunc olim lectum fuit ἐκ νέφους πεπυρωμένου.

β) ἐντελῇ dedi ex Plut. pro ἐντέλειν ap. Cant. In codd.
V. A. ἐν τέλει. — Spuria esse haec Xenophanis dogmata,
iudicat Meiners Gesch. d. Wiss. I, p. 619. Certe patet ex
nostro loco, quod ex pluribus aliis, Xenophani tam diversa
pla-

Cap. XXVI.

De Solis natura, magnitudine, figura, conversionibus, defectu, signis, et motu.

I. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Xenophanes de nubibus incensis ortum putat Solem. Defectum autem iisdem extinctis evenire, aliumque rursus oriri Solem. Quin etiam defectum Solis integro mense durasse narrat, alterumque perfectum evenisse, ut interdiu nox esset. Theophrastus Physicis, igniculis de humida quidem exhalatione compositis, ipsos autem asserit Solem componere. Anaximander

placita adscribi, ut ea ab uno eodemque homine vix perfecta esse potuerint. Sed meminisse oportet, primas has philosophorum graecorum de corporibus coelestibus sententias, solas tantum coniecturas fuisse, nulli fundamento superstructas, nec ad systema quoddam redigendas, quae adeo ab uno eodemque homine diversissimae proferri potuerunt.

c) Quae hic ex Theophrasti physicis desumpta dicuntur, a Plut. Gal. et Euf. adhuc tribuuntur Xenophani; habent enim illi: *Ξενοφάνης ἐν πυριδίων &c. ἡ γὰρ πᾶσι πεπυρωμένον.* Theophrasti quae sententia fuerit, non amplius constat; fieri sane potuit, ut ille ipse eo loco non suam sed alterius sententiam proposuerit. Clariora quam nostra sunt quae habet Galen. *Ξενοφάνης ἐν τῶν ἑλλήνων ἀνθρώπων τὰ πυριδία τινα συνέρχεσθαι, ἃ εἰς τὸ ἐν σώμα κατεστηκότα τὸν ἥλιον συνίσσῃ.* Apud Stob. τῶν dedi pro τὴν, ex codd. V. A. ἐν autem, sensu flagitante, addidi ex Plut. — Euseb. plenius legit ἐν πυριδ. τῶν φαινόμενων, συναδραιομένων &c.

d) Paulo aliter Anaximandri placitum habet Plut. *Ἀν. κίνηλον εἶναι οὐκ. τ. γ. ἀρματίου τροχοῦ τὴν ἀψίδα παραπλή-*

εικοσαπλασίονα τῆς γῆς, ἀρματίῳ τροχῷ παραπλήσιον, ἔχοντα κοίλην περιφέρειαν, πλήρη πυρὸς, κατὰ μέρος ἐκφαίνουσιν διὰ σορίου τὸ πῦρ, ὥσπερ διὰ πρηστῆρος. Καὶ τὸν μὲν ἥλιον ἴσον εἶναι τῇ γῇ τὸν δὲ κύκλον ἅφ' οὗ τὴν ἐκπνοὴν ἔχει, καὶ ὑφ' οὗ περιφέρεται, εἶναι τοῦ προειρημένου μεγέθους. Γίγνεσθαι δὲ τὴν ἐκλειψιν, τοῦ σορίου τῆς τοῦ πυρὸς ἐκπνοῆς ἀποκλειομένου. Ἀναξιμένης e) πύρινον ὑπάρχειν τὸν ἥλιον ἀπεφῆνατο, ὑπὸ πεπυκνωμένου δὲ ἀέρος καὶ ἀντιτύπου ἐξωθεύμενα τὰ ἄστρα τὰς τροπὰς ποιῆσθαι· πλατὺν δ' εἶναι τῷ σχήματι. Παρμενίδης καὶ Μητρόδωρος πύρινον ὑπάρχειν τὸν ἥλιον. Ἀντιφῶν f) πῦρ, ἐπινεμόμενον μὲν τὸν περὶ τὴν γῆν ὑγρὸν ἀέρα, ἀνατολαῖς δὲ καὶ δύσεϊς ποιούμενον, τῷ τὸν μὲν ἐπικαιόμενον αἰεὶ προλείπειν, τοῦ δ' ὑπονοτιζομένου πάλιν ἀντέχεσθαι. Ἡράκλειτος καὶ Ἐκαταῖος g) ἀνάμ-

μα

πλήσιον ἔχοντα, κοίλην, πλήρη πυρός· ἥς κατὰ τι μέρος ἐκφαίνειν διὰ σορίου τὸ πῦρ, ὥσπερ διὰ πρηστῆρος αὐλοῦ· καὶ τοῦτο εἶναι τὸν ἥλιον. Sic quoque Euseb. l. c. et Galen. nisi quod is in ultimis habet: κατὰ μέρος ὡς διὰ σορίου τὸ πῦρ ὡς δι' αὐλοῦ πρὸς ἡμᾶς ἐμπέμπεσθαι. Conveniunt itaque omnes in eo, orbem solis igneum, quem nos videmus, esse tantum partem solis universi, nempe ostium in medio solis, quo ignis quo totus impletus esset, eluceret. Ostium hoc autem terrae magnitudini aequale esse, solus tradit Stob. apud quem ex codd. V. A. E. ἀρματίῳ rescripti pro ἀρτίῳ.

e) Ex Anaximenis placito prima Stob. solus habet. Reliqua dispersa leguntur ap. Plut. c. 22 et 23. sic: Ἀναξιμένης πλατὺν, ὡς πέταλον, τὸν ἥλιον. et cap. prox. Ἀναξιμένης ὑπὸ πεπυκνωμένου ἀέρος καὶ ἀντιτύπου ἐξωθεύσθαι τὰ ἄστρα. Sic

der circulum dicit esse, vicies et octies terra maiorem, rotae circuli similem, concavum continentem ignis plenum orbiculum, qui ignem quadam parte tanquam ex gutture depromat. Ac Solem quidem terrae esse aequalem; circulum autem, in quo fertur ac respirat, dictae esse magnitudinis. Defectum denique evenire, parte ea, qua ignis depromitur, obturata. Anaximenes igneum esse Solem affirmavit, ac densitate aëris repulsas stellas converti, lataque illum figura praeditum. Metrodorus, et Parmenides, igneum esse solem, statuerunt. Antipho ignem putavit, qui humidum circa terram aërem depasceretur, ac tum oriri tum occidere diceretur, cum ut ambustus aër usque deficeret, ita madefactus vicissim resisteret. Heraclitus et Hecataeus ignem marinum intellectus
parti-

Sic quoque Gal. et Euseb. II. cc. Convenit haec Anaximenes sententia cum Anaxagorae placito cf. *infr. fr. 3.* attamen quomodo uterque in opinionem inciderit impulsu aëris crassioris fieri siderum inversiones, a nemine explicatur.

f) Antiphontis placitum solus habet Stobaeus. cf. de eo *comm. de font. Stob.* Composuerat opus περὶ φυσικῆς ἀκροασεως, teste *Alex. Aphrod.* in *Arist. Metaphys.* p. 171. ex quo haec petita videntur.

g) Ex *Heracliti de natura libro* eadem haec placita copiosius affert *Diog. IX, 1.* Hecataeo autem eadem tribuuntur, quod is Heracliti auditor fuisse dicitur. cf. *Diog. l. c.* — ἀναμμα rescripti pro ἀναλμα, et statim δὲ addidi ante εἶναι ex codd. V. A. — Prima verba desunt ap. *Plut.* Reliqua, quae de Solis magnitudine, figura et defectu adduntur, exstant ibi seiuncta *cap. 21. 22. 24.*

μα νοερόν, τὸ ἐκ θαλάττης, εἶναι τὸν ἥλιον, σκαφοειδῇ δ' εἶναι ὑπόκυτον. Γίγνεσθαι δὲ τὴν ἐκλείψιν κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς σροφὴν, ὥστε τὸ μὲν κοῖλον ἄνω γίγνεσθαι, τὸ δὲ κυρτὸν κάτω, πρὸς τὴν ἡμετέραν ὀψιν· τὸ δὲ μέγεθος *h)* ἔχειν εὖρος ποδὸς ἀνθρωπίου *i)*. Ἀλκμαίων *k)* πλατὺν εἶναι τὸν ἥλιον. Οἱ Πυθαγόρειοι σφαιροειδῇ τὸν ἥλιον, ἐκλείψιν δὲ γίγνεσθαι σελήνης αὐτὸν ὑπερχομένης.

2. Porphyrii.

Καθάπερ καὶ ὁ ἥλιος τὸν ἐναντίον τῷ πόλῳ ποιεῖται δρόμον, (ὥσπερ δοκεῖ τὸν οὐρανὸν ὁ ἥλιος εἰς τὰναντία περιφέρειν,) αὐτὸς ἀπὸ δυσμῶν ἐπὶ τὰς ἀνατολάς φερόμενος.

3. Excerptae philosophorum sententiae.

Ἀναξαγόρας μύδρον ἢ πέτρων διάπυρον εἶναι τὸν ἥλιον· τροπὴν δὲ γίγνεσθαι ἀνταπωθήσει *a)* τοῦ πρὸς ταῖς

h) Infinite ap. Diog. l. c. Heraclitus de magnitudine Solis tantum pronuntiasse dicitur: ὅτι ὁ ἥλιός ἐστι τὸ μέγεθος οἷος φαίνεται. De defectu eius mox additur: ἐκλείπειν τε ἥλιον καὶ σελήνην, ἄνω σρεφομένων τῶν σκαφῶν.

i) Repetuntur hic apud Cant. verba: Μητρόδωρος πύρινον ὑπάρχειν τὸν ἥλιον, quae supra iam affuere; quare ea delevi.

k) Alcmæonis Pythagorici sententiam solus habet Stob. — πλατὺν εἶναι, i. e. disci, non globi, figuram solem habere.

ad fr. 2. Desumpta haec sunt ex Porphyrii libro de imaginibus, de quo cf. comm. de font. Eclog. Stob. — Codd. V. A. E. in marg. πόρφυριον ἐκ τοῦ περὶ ἀγαλμάτων. —

Ex

participem dixerunt, ac scaphae figuram subincurvam habere. Defectum quoque secundum huius figuræ conversionem evenire, cum videlicet parte concava a nobis averfa, convexa ad nos fpectat. Magnitudinem denique habere quanta fit humani pedis latitudo, ut et Alemaeo latitudinem Soli tribuit. Pythagorei fphaericam figuram Soli tribuerunt, cuius defectus Luna fubeunte contingat.

2. Porphyrii.

Sol contrarium caelo curfum conficit, fic ut in contrarium illud torquere videatur, ab occidente in orientem decurrens.

3. Excerptae philosophorum fententiae.

Anaxagoras ferrum vel faxum candens Solem putavit, cuius conversio de repulfu aëris Arctoi, quem ipfe

Ex codd. V. A. plenius edidi: ὡς περ donei τὸν οὐρανὸν, nam ap. Cant. male exstat: ὡς τὸν οὐρανὸν &c. Sensus est: Sol cum ab occafu ad ortum (infra horizontem fcil.) circumagitur, contrarium coelo (τῷ πῶλῳ, quod faepe pro coelo poni notatum iam est lexicographis, cf. Steph. h. v.) curfum conficit; ipfumque adeo coelum in contrarium agere videntur.

ad fr. 3. Sequuntur iterum varia philosophorum placita, quae maxima ex parte reperiuntur quoque ap. Plut. Euſeb. et Galen. II. cc. — Repetitur hic in Cant. ed. ut et in codd. Mſſ. Antiphontis de Solis natura ſententia iisdem verbis, quibus modo ante adfuit. Omittendam itaque eam duxi.

a) ἀνταποδῆσαι τοῦ πρὸς τοῖς ἀρτοῖς ἀέρος, emendavi pro ἀνταποδῶσαις τοῦ πυρὸς τοῖς ἀρτοῖς ἀέρος, quod corrupte

ταῖς ἄρκτοις ἀέρος, ὃν αὐτὸς συνωθῶν ἐκ τῆς πυκνώσεως ἰσχυροποιεῖ. Θαλῆς γεοειδῆ τὸν ἥλιον· ἐκλείπειν δὲ αὐτὸν τῆς σελήνης ὑπερχομένης κατὰ καθετόν, οὔσης φύσεως γεώδους· βλέπεσθαι δὲ τοῦτο κατοπτρικῶς ὑποτιθεμένῳ αα) τῷ δίσκῳ. - Διογένης β) κισσηροειδῆ τὸν ἥλιον, εἰς ὃν ἀπὸ τοῦ αἰθέρος ἀκτῖνες ἐναποσηρίζονται· ὑπὸ δὲ τοῦ ἀντιπίπτοντος τῇ θερμότητι ψυχρεῦ σβέννυσθαι. Φιλόλαος γ) ὁ Πυθαγό-

rupte ap. Cant. exstat. — ἄρκτοις habent codd. V. A. Iidem pro ἀνταποδώσεις legunt ἀνταποδώσει, Plut. vero et Galen. ἀνταπώσει, unde veram ut puto lectionem refinxit. Iidem πρὸς pro πυρός. — De placito ipso Anaxagoræ, in antiquitate celeberrimo, cf. præter Bruck. I, p. 509. interpret. ad Diog. II, 9. — Μύδρος dicitur tum de ferro, tum de lapide candente. Hesych. μύδρος, ὁ ἀργὸς σίδηρος, καὶ κραταῖος λίθος. Nostro loco num μύδρος ferrum vel lapidem designat, obscurum est. Possunt enim verba ἡ πέτρων pro glossmate haberi, quo præcedens explicatur; vel τὸ ἡ potest pro disiunctivo accipi, ut sensus sit: sive ferrum sive lapidem. Sic Cant. in versione; ego vero præfero prius sic enim præter alios seriores Anaxagoræ sententiam iam explicat Xenoph. Memorab. I. IV, Op. p. 815. Φάσκιον δὲ τὸν ἥλιον λίθον διάπυρον εἶναι, καὶ τοῦτο ἡγνόναι &c. Quæ de conversione solis adiiciuntur, solus habet Stob. et qui cum eo ex eodem fonte hauserunt, Plut. et Gal. qui pro ἰσχυροποιεῖ legit: ἰσχυρότερον ποιεῖ.

αα) Habet Cant. corrupte ὑποτιθέμενον τῷ δύσμῳ. Codd. V. A. legunt τῷ δίσκῳ, Plut. vero et Gal. habent ὑποτιθεμένῳ pro — μενον. Sumunt hæc alii pro Ablativis absolute positis, quod grammatica ratio non permittit; alii subintelligendum ducunt ἐν, iungentes: βλέπεσθαι ἐν δίσκῳ &c. quod verum puto. Nam δίσκος non de orbe solari, sed de speculo intelligendum est, seu de patera seu orbe, speculi instar (κατοπτρικῶς), soli subiecto. Pro τῷ tamen malim αὐτῷ, scil. ἡλίῳ.

β) Dio-

ipse compressum reddiderit fortio- rem, existat. Tha- les de terra Solem componit, ac Luna ad perpendi- culum subeunte, quae et ipsa sit eiusdem naturae, credit deficere. Id autem in orbe speculi instar sup- posito cerni. Diogenes pumiceum credidit Solem, in quem aetheris radii figerentur. Eum porro fri- gore calori opposito extinguì. Philolaus Pythago- reus

b) Diogenes nempe Apolloniates; convenit enim hoc pla- citum cum reliquis Jonicorum de solis et stellarum natura decretis, quippe qui soli ut reliquis stellis lapideam vel ter- renam naturam tribuebant,

c) Philolai placitum habent quoque *Plut. Galen. et Eu- sebi.* ex quibus rescripsi *πυρὸς* pro *πρὸς* ap. Stob. In reli- quis Stobaei lectionem retinui, etsi ab reliquorum longe re- cedit. Habet *Plut. Φιλόλαος* — τὸ Φῶς ὥς προσεικέναι ἡλίῳ τὸ ἐν τοῦ οὐρανοῦ πυρῶδες, τό τε δὴ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἐσπτρωιδές καὶ τρίτον, τὴν ἀπὸ τοῦ ἐσπτρου κατ' ἀνά- κλασιν διασπειρομένην πρὸς ἡμᾶς αὐγὴν· καὶ γὰρ ταύτην προσκαρσέμεν ἥλιον, οἷον εἰδῶλον εἰδῶλου. Apud Gal. et Euf. eadem arctius contracta leguntur, nisi quod Euseb. post *ὑαλοειδῆ* addit *δίσκον*, quo forma, quam Philolaus soli tribuit, definitur, et quo non de globo, sed de orbe cogitan- dum esse, edocemur. Quod ad ipsam sententiam attinet, cum ea conferenda sunt quae *supra* p. 488. de Philolai placitis dicta sunt. Posuit ille supremo loco igneam naturam, τὸ πυρῶδες, soli autem vitream tribuit, (cum eum vitreo disco similem poneret;), quo fieri deberet, ut lumen simul et ca- lorem, τὸ Φῶς καὶ τὴν ἄλξαν, ad nos transmitteret. Bene igitur τὴν ἄλξαν addit Stob., quod deest in reliquis. Duo itaque soles existere, igneum illum supremum, deinde or- bem vitreum et qui ab eo calor et radii, ut in speculo exei- piuntur; τὸ πυρῶδες κατὰ τὸ ἐσπτρωιδές, (sic enim recte scriptum puto pro καὶ τὸ ἐσ. ap. *Plut.*) ab utroque autem adhuc distingui posse lumen inde ad nos reflexum. cf. *Achill. Tar. Isag. ad Arat. c. 19.* — Docte disputat de hoc loco

θαγόρειος ὑαλοειδῆ τὸν ἥλιον, δεχόμενον μὲν τοῦ ἐν
 τῷ κόσμῳ πυρὸς τὴν ἀνταύγειαν, διηθεύοντα δὲ πρὸς
 ἡμᾶς τό, τε φῶς καὶ τὴν ἀλέαν, ὥς τε τρόπον τινὰ
 διττοὺς ἡλίους γίνεσθαι, τό, τε ἐν τῷ αὐρανῷ πυρῶ-
 δες, καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ πυρσείδες κατὰ τὸ ἐσοπτροει-
 δές· εἰ μὴ τις καὶ τρίτην λέξει, τὴν ἀπὸ τοῦ ἐνόπτρου
 κατ' ἀνάκλασιν διασπειρομένην πρὸς ἡμᾶς αὐγὴν.
 Ἐμπεδοκλῆς d) δύο ἡλίους, τὸν μὲν ἀρχέτυπον, πῦρ,
 ὃν ἐν τῷ ἑτέρῳ ἡμισφαίριῳ τοῦ κόσμου, πεπληρωκὸς
 τὸ ἡμισφαίριον, αἰεὶ κατ' ἀντικρὺ τῇ ἀνταύγειᾳ ξαν-
 τοῦ τεταγμένον· τὸν δὲ φαινόμενον, ἀνταύγειαν, ἐν
 τῷ ἑτέρῳ ἡμισφαίριῳ, τῷ τοῦ αἰέρος τοῦ θερμομιγοῦς
 πεπληρωμένῳ, ἀπὸ κυκλουτεροῦς τῆς γῆς κατ' ἀνά-
 κλασιν γιγνομένην εἰς τὸν ἥλιον κρυσαλλοειδῆ, συμ-
 περιελκυμένην τῇ κινήσει τοῦ πυρίνου. Ὡς δὲ βρα-
 χέως εἰρησθαι συντεμέντα, ἀνταύγειαν εἶναι τοῦ πε-
 ρὶ τὴν γῆν πυρὸς τὸν ἥλιον, τροπὴν δὲ γίνεσθαι ὑπὸ
 τῆς περιεχούσης αὐτὸν σφαίρας κωλυομένου ἄχρι
 παντὸς εὐθυπορεῖν, καὶ ὑπὸ τῶν τροπικῶν κύκλων.
 Ἴσον δὲ τῇ γῇ τὸν κατὰ τὴν ἀνταύγειαν, ἔκλειψιν δὲ
 γίνεσθαι σελήνης αὐτὸν ὑπερχομένης. Ἐπίκουρος
 γῆνιον πύκνωμα τὸν ἥλιόν φησι εἶναι, κισσηροειδῶς καὶ

σπογ-

Cl. Beckmann Geschichte der Erfindungen Vol. III, p. 308 &c.
 ubi de speculorum inventione et historia agit.

d) Verba haec, quae Empedoclis sententiam continent, ap.
 Cant. perversa maxime interpunctione depravata erant, quam

cmca-

reus vitreae naturae Solem fecit, qui ut caelestis ignis radios reciperet, ita lumen simul cum calore ad nos transfunderet: sic ut duo quodam pacto sint Soles, nempe caelestis ignis, et qui inde tanquam in speculum transfunditur, nisi quis etiam tertium velit addere, radium a speculo ad nos reflexum. Empedocles duos posuit Soles, alterum verum, alterius hemisphaerii. quo illud impletur, ignem; radio suo exadversum oppositum, alterum apparentem, radium alterius hemisphaerii, aëre calido pleni, a terrae ro-
tunditate ad Solem crystallinum reflexum, ignis motum sequentem. Et ut compendio dicam, radium caelestis ignis esse Solem. Converti autem, dum a sphaera sua et circulis tropicis rectum perpetuo tenere cursum vetatur. Posteriores quoque terrae aequalem esse. Defectum denique Luna subeunte pati. Epicurus terreum factum Solem putavit, more pumicis

emendavimus; praeterea πεπληρωνός rescripsi ex *Plut.* pro πεπληρωνότης; infra vero κρυσαλλοειδῆ, συμπεριελιομένην ex codd. V. A. pro κρυσαλλοειδῆς περιελιομένη. — Quod ad placitum ipsum attinet, conferenda cum eo sunt quae supra ponebantur p. 262. et ibi not. kk). Putavit nempe Empedocles, ex duobus coeli haemisphaeriis alterum impleri igne, alterum aëre. Duplicem inde statuit solem, alterum verum, nempe ignem qui est in uno haemisphaerio, (ὅν ἐν &c. quod ὅν male deest ap. *Plut.* et *Gal.*) alterum quem nos videmus in nostro haemisphaerio, aëre, admixto tamen calore, impleto. Est vero ille ignis illius reflexus in solis nostri globo, qui crystalli naturam habet. Solis autem nostri conversio inde oritur, quod ignis ille reflexus non potest non sequi verum ignem.

σπογγοειδῶς ταῖς κατατρήσεσιν, ὑπὸ πυρὸς ἀνημέ-
νον· e) τηλικούτον δὲ ἡλικὸς φαίνεται, ἢ μικρῶ τι-
μείζων ἢ ἐλάττω f). Παρμενίδης g) τὸν ἥλιον καὶ
τὴν σελήνην ἐκ τοῦ γαλαξίου κύκλου ἀποκριθῆναι, τὸν
μὲν ἀπὸ τοῦ ἀραιότερου μίγματος, ὃ δὴ θερμὸν, τὴν
δὲ ἀπὸ τοῦ πυκνοτέρου, ὅπερ ψυχρόν. Δημόκριτος
μύδρον ἢ πέτρων διάπυρον, τροπὴν δὲ γίνεσθαι ἐκ τῆς
περιφερούσης αὐτὸν διήσεως h). Κλεάνθης ἀναμ-
μα i) νοερόν, τὸ ἐκ θαλάττης, τὸν ἥλιον. Περί δὲ τῶν
εξοφῶν k) φασὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὑποκειμένης
τροφῆς· ὠκεανὸς δ' ἐστὶν [καὶ ἡ γῆ] l), ἥς τὴν ἀναδυ-
μίσσιν ἐπινέμεται. Συγκαταφέρεσθαι δὲ τὸν ἥλιον
κινού-

e) Habet Plut. κισσηροειδὲς ταῖς κατατρήσεσιν ὑπὸ τοῦ
π. α. — Euf. addit σπογγοειδές. Melius forte sic quoque
legeretur apud nostrum: ferri tamen potest lectio vulgata,
quare nil mutandum censui.

f) Verba τηλικούτον — ἐλάττων addidi ex codd. V. A.
nam ap. Cant. plane desiderantur. Servavit nobis Diog. X,
S. 90. ipsa Epicuri verba: τὸ δὲ μέγεθος ἡλίου καὶ τῶν λοι-
πῶν ἄστρον, κατὰ μέντοι πρὸς ἡμᾶς, τηλικούτον ἐστὶν, ἡλί-
ου ὅποτε φαίνεται.

g) Parmenidis sententiam solus habet Stob. Ipsam nem-
pe galaxiam consistere putavit ἐκ τοῦ πυκνοῦ καὶ τοῦ ἀραιοῦ
cf. *infra* cap. XXVIII. et de raro illo et denso vid. quae su-
pra disputata sunt cap. XXIII, p. 482.

h) Vertit Cant. quod ratione sua converteretur, qui quid
vulnerit, non statim apparet. Statuit Democritus, orta esse
omnia atomis in vorticem actis, adeoque solem quoque et
lunam. Diog. IX, 44. τὸν τε ἥλιον καὶ σελήνην ἐκ τοιούτων
δινῶν καὶ περιφερῶν ὄγκων συγκεκρίσθαι. Quare n. l. δι-
νησις est motus ille circularis, seu vertigo, cui illi ortum de-

micis ac spongiæ per cavernas accensum. Magnitudine autem tantum qualis videtur, aut paulo forte maiorem aut minorem. Parmenides Solem et Lunam de circulo lacteo voluit excerni, illum quidem a rariore calidi mixtura, hanc autem a densiore frigidi. Democritus ferrum vel saxum candens dixit, quod ratione sua converteretur. Cleanthes ignem marinum intellectus participem dixit. Conversiones autem ait pro alimenti subiecti intervallo fieri. Oceani siquidem et terrae exhalationes depasci. Motum porro spiræ facere ab Aequatore versus Septentrionem

ac

debent. Ferri tamen potest Canteri versio; novimus enim ex *Diog.* l. c. Democritum ipsum hunc motum cum *rario-
ne*, qua omnia oriuntur, et *necessitate* permutasse. cf. *supra* p. 158.

i) ἀναμνα rescripsi pro ἐναλμα ap. Cant. — Codd. V. A. ἀναλμα, quo lectio vera facile restituitur. Posset quoque rescribi ἐξαμνα, sic enim Chrysippum solem vocasse, legimus infra.

k) τροφῶν edidi ex codd. V. A. pro τροφῶν. Sermo enim est de solis conversionibus, quod docent sequentia. τροφᾶς itaque h. l. idem est quod τροπαί. Pro φασί pronum est conicere φησί, nam de solo Cleanthe sermo esse videtur. Plut. tamen omnino haec Stoicis tribuit: οἱ Στωϊκοὶ φασί, κατὰ τὸ διάστημα &c.

l) Verba καὶ ἡ γῆ addidi ex Plut. Nam ap. Stob. male ea excidisse, docet sequens ἡς. — Sol cursu suo non proprie parallelus aequatori describit, (nunquam enim ad eundem locum revertitur, quo die priori fuerat,) sed helices quasdam circa sphaeram vel cylindrum, quas nos tantum πρὸς αἰσθησιν parallelus vocamus. cf. *Henisch. ad Procli sphaer.* p. 80.

κινούμενον ἑλικά ἐν τῇ σφαίρᾳ, ἀπὸ τοῦ ἡμερινοῦ
ἐπί τε ἄρκτου καὶ νότου, ἅπερ ἐς πέρατα τῆς ἑλι-
κος· ἄλλοι δὲ ἐπ' εὐθείας αὐτὸν κινεῖσθαι τὴν ἑλικά,
οὐ περὶ σφαῖραν ποιοῦντα, περὶ δὲ κύλινδρον. Ἀρι-
σταρχος m) τὸν ἥλιον ἴσησι μετὰ n) τῶν ἀπλανῶν,
τὴν δὲ γῆν κινεῖσθαι περὶ τὸν ἡλιακὸν κύκλον, καὶ κα-
τὰ τὰς ταύτης ἐγκλίσεις σιιάζεσθαι. Ξενοφάνης
πολλοὺς εἶναι ἡλίους καὶ σελήνας, κατὰ τὰ κλίματα
τῆς γῆς καὶ ἀποτομαὶς καὶ ζώανσι ο). Κατὰ δὲ τινὰ
καιρὸν ἐκπίπτειν τὸν δίσκον εἰς τινὰ ἀποτομὴν τῆς
γῆς οὐκ οἰκουμένην ὑφ' ἡμῶν, καὶ οὕτως ὥσπερ εἰ κε-
νεμβατοῦντα ἔκλειψιν ὑποφαίνειν· ὁ δ' αὐτὸς τὸν
ἥλιον εἰς ἄπειρον προῖέναι· δοκεῖν δὲ κυκλεῖσθαι διὰ
τὴν ἀπόσασιν. Ἀριστοτέλης p) ἐκ πέμπτης οὐσίας
τὸν ἥλιον. Πυροῦσθαι δὲ τὸν αἴερα, καὶ σφόδρα γί-
νεσθαι θερμὸν ἀνίσχοντός τε τοῦ ἡλίου καὶ πλησιό-
ζοντος ἡμῖν, οὐ διὰ τὸ πύρινον εἶναι τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ
διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς κινήσεως αὐτοῦ, καὶ τὴν πρὸς
τὸν αἴερα παρὰ τριψιν, ὑποβεβλημένον αὐτοῦ τῇ φο-
ρᾷ

m) Aristarchus nempe Samius, Cleanthis aequalis, inter
astronomos insignis. cf. de eo *Comment. de font. Stob.*

n) μετὰ codd. V. A. P. pro μετὰ ap. Cant. — Plut.
habet κατὰ. — Post σιιάζεσθαι Plut. addit τὸν δίσκον, or-
bem nempe *solarem*; quod apud nostrum subintelligendum
est; ταύτης enim (sic codd. V. A. pro ταύτας) pertinet ad
γῆς, sensus vero est: *terrae inclinatione solis defectus oriri.*

o) καὶ ζώανσι, sic codd. V. A. E. pro ἐρῶνσι ap. Cant. qui
iidem niox ὥσπερ εἰ κενεμβατοῦντα pro ὥσπερ εἶναι ἐμβα-
τοῦν-

ac Meridiem, qui sint spirae termini. Alii eum recta hunc motum facere dixerunt, quasi non sphaeram, sed cylindrum haberet. Aristarchus Solem inter fixas ponit, ac terram circum Solem moveri, itaque secundum huius inclinationes illum obscurari. Xenophanes multos Soles multasque Lunas posuit, pro variis terrae climatibus regionibus ac zonis. Cumque Sol nonnunquam in quandam terrae partem nobis incognitam incidat, tum quasi frustra laborantem defectum pati. Ac Solem quidem in infinitum procedere, verum propter intervalli magnitudinem videri in orbem moveri. Aristoteles de quinta natura Solem componit. Incendi autem et valde calefieri oriente et appropinquante Sole aërem, non quod igneae sit naturae, sed ob motus velocitatem, quo subiectus aër atteratur. Alioqui nec Solem nec ullam
stel-

τοῦντα. Superfedemus itaque docta cl. Beckii coniectura ad Plut. l. c. rescribi iubentis *εἰνῇ ἐμβροτοῦντα*. Suid. *καταμεβαρεῖν, εἰς νεὰ βαλεῖν, νεὰ ἐπιχρίπειν*. Dicitur itaque Sol, cum in regiones illas desertas inciderit, *καταμεβαρεῖν*, quod a nemine ibi conspicitur. — Caeterum haec Xenophanis non ita dogmata fuisse, quam meras potius coniecturas, quas ex vulgi opinionibus arreptas plures easque diversissimas protulit, supra iam monuimus.

p) Quae iam sequuntur Aristotelica partim quidem a philosopho traduntur *de coel.* II, 8. &c. partim tamen ex deperdito eius libro, forte ex eo *περὶ ζώων*, quem supra p. 487. iam laudavimus, petita videntur. — De quinto illo corpore, ex quo hic sidera constare dicuntur, copiose disputat *de coel.* I, 3.

ῥᾷ καὶ παρακείμενον· οὔτε [διὰ] q) τὸν ἥλιον, οὔτε τῶν ἄλλων ἄστρων ὅτιοῦν, πῦρ εἶναι· σφαιροειδῇ μὲν γὰρ τούτων τὰ σχήματα, πυρὸς δὲ ἐκτός· οὔτε γὰρ τὴν περὶ τὸ μέσον οἰκίαν εἶναι κίνησιν πυρὸς, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ τοῦ μέσου· οὔτε τὴν τῆς αὐξήσεως τῶν ζώων καὶ φυτῶν δύναμιν, ἀλλὰ τὴν τῆς φθορᾶς· οὐδὲ τὴν καθ' ἑαυτὰ διαμονήν, τὸ γὰρ πῦρ ἀχώριστον εἶναι τῆς ὕλης· Ἐκ πέμπτης ἄρα τινὸς καὶ διαφερούσης τοῦ πυρὸς οὐσίας τὸν τε οὐρανὸν ὑπάρχειν, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ r) πάντα. Καὶ τὸν μὲν ἥλιον ἡμέρας ἀπεργάζεσθαι ὑπὲρ γῆν ἰόντα, νύκτα δὲ χωρήσαντα ὑπὸ γῆν. Καὶ τοῦ μὲν ἐτέρου τῶν τροπικῶν ἐφαψάμενον, βραχυτάτην ποιεῖν τὴν ἡμέραν, μακροτάτην δὲ τὴν νύκτα· θατέρου δὲ ἀνάπαλιν· τοῦ δ' ἰσημερινοῦ ἰόντα τε καὶ ἀπίοντα s), διαθεῖν δὲ τὸν ἴδιον ἐν ἐνιαυτῷ κύκλῳ. Ἐκλειψιν δὲ τοῦ ἡλίου φαίνεσθαι σελήνης ὑποδραμούσης ὑπὸ τὸν αὐτοῦ κύκλον, καὶ ταῖς ἡμετέραις ὄψεσιν ἀντιπραττούσης, προσγειοτάτην γὰρ εἶναι τῶν ἄλλων ἄστρων· ὅποιοῦν κατὰ διάμετρον ὑπ' αὐτὸν γένοιτο, ταῖς προσιπτούσαις ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν γῆν ἀκτίσιν ἐπιπροσθεῖν, ὥστε τοσοῦτον τόπον ἀφώτιστον ἀπεργάζεσθαι τῆς γῆς, ὅποσον ἂν αὐτῆς ἐπί-
σχῃ

q) διὰ vel omnino delendum est, vel referibendum δὴ aut γάρ.

r) τὰ ἐν αὐτῷ codd. V. A. pro τὰ αὐτῷ. Ibidem mox recte χωρήσαντα pro χωρίσαντα.

s) ἀπίον·

stellam aliam ignem habere. Quamvis enim sphae-
rica sint figura, tamen igne carere. Nam nec circa
medium, motum ignis esse proprium, sed a medio
motum, nec illum vel animalia stirpesque alendi po-
tius vim habere, quam perdendi: vel per se posse
consistere. Siquidem a materia separari ignem non
posse. Quocirca quintae cuiusdam et ab igne diver-
sae naturae cum caelum esse, tum quae in eo sint
omnia. Solem porro diem quidem super terram de-
currentem efficere, noctem autem sub terram rece-
dentem, et alterum quidem Tropicum contingentem,
brevissimum diem ac longissimam noctem reddere, al-
terum autem, contrarium; aequinoctium autem, dum
vel eundo vel in reditu circulum aequinoctialem tan-
git. Anni autem spatio orbem suum percurrere. De-
fectum quoque Solis evenire, Luna sub eundem or-
bem decurrente, ac nostris officiente luminibus. Cum
sit enim stellarum omnium terris citima, quando ad
perpendicularum sit sub ipso collocata, radios illius,
quo minus in terram incidunt, intercipere. Qua
etiam de causa tantam terrae portionem, quantam
ipfius

s) ἀπιδόντα recte codd. V. A. pro ἀπόντα. Ante ἐνιαυτῷ
de meo addidi ἐν, quod sensus flagitat. — Verba tamen
τοῦ δ' ἰσημερινοῦ — ἀπιδόντα obscura sunt, atque a Cant. in
vers. non expressa. Repetendum est ex superioribus ἀπρε-
σθαι, bis eum tangere cyclum aequinoctialem, veniendo et
recedendo, eoque utrumque aequinoctium facere.

σχη τὸ σκίασμα, παρ' ὃ καὶ μήτε κατὰ πᾶν κλίμα
τῆς γῆς, μήτε κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, μήτε ἐπὶ πο-
λὺν ἄγαν τόπον διατείνειν τὸ τῆς ἡλιακῆς ἐκλείψεως
παύσε.

Ζήνων τ) τὸν ἥλιόν φησι καὶ τὴν σελήνην καὶ τῶν
ἄλλων ἀστρων ἕκαστον εἶναι νοερόν καὶ φρόνιμον, καὶ πύ-
ρινον, πυρὸς τεχνικοῦ. Δύο γὰρ γένη πυρὸς, τὸ μὲν
ἄτεχον καὶ μεταβάλλον εἰς ἑαυτὸ τὴν τροφήν· τὸ
δὲ τεχνικόν, αὐξητικόν τε καὶ τηρητικόν, οἷον ἐν τοῖς
φυτοῖς ἐστὶ καὶ ζώοις· ὃ δὲ φύσις ἐστὶ καὶ ψυχὴ. Τού-
του δὲ πυρὸς εἶναι τὴν τῶν ἀστρων οὐσίαν· τὸν δὲ ἥλιον
καὶ τὴν σελήνην δύο φορὰς φέρεσθαι, τὴν μὲν ὑπὸ τοῦ
κόσμου ἀπ' ἀνατολῆς ἐπ' ἀνατολήν υ), τὴν δὲ ἐναν-
τίαν τῷ κόσμῳ, ζῳδίον ἐκ ζωδίου μεταβαλίνοντας υ).
Τὰς δ' ἐκλείψεις τούτων γίνεσθαι διαφόρους, ἡλίου
μὲν, περὶ ταῖς συνόδους, σελήνης δὲ περὶ ταῖς πανσε-
λήνους. Γίνεσθαι δ' ἐπ' ἀμφοτέρων τὰς ἐκλείψεις
καὶ μείζους κ) καὶ ἐλαττοῦς.

Χρῶ-

τ) De Zenonis hac sententia cf. Lips. in *manud. Stoic. Op.* IV, p. 584. — Habet *Canz.* καὶ φρόνιμον πύρινον πῦρ, ὡς τεχνικοῦ. Vocem πύρινον delent codd. V. A. Ferri tamen illud potest dupliciter in proximis, quae corruptela laborant, pro πῦρ ὡς legas πυρὸς. Sic vero emendandum esse, recte colligas ex cap. proximo, ubi Zenonis sententia de luna, iisdem verbis repetita, sic legitur. — De igne illo τεχνικῷ cf. *supr.* p. 66. Vix autem luculentiorum locum tum de ignis illius, tum de astrorum natura, ex Stoicorum sententiis, invenies. Ex Romanis scriptoribus maxime de eo confutendus est *Seneca nat. quæst.* VII, 1.

υ) Pos-

ipſius vmbra teneat, lumine privare. Ideoque nec per omnem terrae tractum, nec eadem hora, nec valde longe Solis defectum exiſtere.

Zeno et Solem ait, et Lunam, et aliam ſtellam quamvis intellectus participem et ſapientem eſſe et igneae naturae, ignis nempe artificialis. Duplicem etenim eſſe ignem, alterum artis expertem, et alimentum in ſuam naturam convertentem, alterum artis participem, et augmentem res ac ſervantem, qualis in ſtirpibus et animalibus cernatur, qui quidem natura ſit atque anima. Hoc igitur igne ſtellas conſtare. Solem porro atque Lunam duobus ferri motibus, altero mundi ab ortu in occaſum, altero per ſigna contrario. Defectus autem utriusque diverſos evenire, Solis quidem nova Luna, Lunae autem plena. In utroque autem alios defectus maiores, alios minores cerni.

Chry-

u) Poſſes ſuſpicari legendum eſſe ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύ-
σιν; ſed lectio vulgata bonum ſenſum praebet. Fertur ſol
ab ortu iterum ad ortum, quod eadem regione quotidie ite-
rum oritur. Opponitur huic motus obliquus, quo zodiaci
ſigna percurrit. Explicant haec quae Diog. habet VII, 144.
Τῶν δὲ ἄστρον τὰ μὲν ἀπλανῆ συμπεριφέρεσθαι τῷ ὅλῳ
οὐρανῷ, — τὸν δὲ ἥλιον λοξὴν τὴν πορείαν ποιεῖσθαι διὰ
τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου, ὁμοίως καὶ τὴν σελήνην ἐλικοειδῆ.

v) De duplici hoc ſolis motu, mundano, ſuper polis
mundi et aequinoctialis, et proprio, ſuper polis zodiaci, cf.
Henſch. ad Procl. p. 80.

x) μερίζουσ, ſenſu ſagitante dedi pro μελούς. Si ta-
men fuerint qui malint πλείους, non adverſabor.

M m 2

Χρύσιππος, τὸν ἥλιον εἶναι τὸ ἀθροισθὲν ἑξαμμά y)
νοερὸν ἐκ τοῦ τῆς θαλάσσης ἀναθυμιάματος, σφαι-
ροειδῆ δὲ εἶναι τῷ σχήματι. Εὐριπίδης, πῦρ εἶναι τὸν
ἥλιον. Λέγει γοῦν ἐν Φοινίσσαις· z)

Ἦλιε θεαῖς ἵπποισιν εἰλίσσων φλόγα.

Ἐν δὲ Φαέδοντι·

Θερμὴ δ' ἀνάκτος φλόξ ὑπερτέλλουσα γῆς.

Ὅμηρος, μὴ εἶναι πῦρ τὸν ἥλιον, ἀλλὰ φῶς κα-
θαρώτατον. Δείκνυσι δὲ τοῦτο σαφῶς διὰ τῶν ἐπῶν.
Λέγει γὰρ οὕτως· a)

Σείων Πηλιάδω μελὴν κατὰ δεξιὸν ὦμον

Δεινὴν, ἀμφὶ δὲ χαλκὸς ἐλάμπετο εἵκελος αὐγῇ

Ἡ πυρὸς αἰθομένου, ἢ ἡελίου ἀνιόντος.

Τί οὖν φαίνεται ποιῶν ἄλλο, ἢ τῇ διαφεύξει μαρτυ-
ρόμενος, ὅτι πῦρ οὐ νομίζει τὸν ἥλιον, ἀλλ' ἕτερον μὲν
πυρὸς, φαινόμενον δὲ ἐν ταῖς ἀνατολαῖς πυρώδη διὰ
τὴν ὑγρότητα καὶ τὴν ἀναθυμίασιν, ἢ μιγνύμενον
ἐρυθαίνεται πᾶν τὸ λαμπρόν;

4. Philolai.

Λεῖπει.

5. Ara-

y) ἑξαμμά, bene codd. V. A. pro ἑξάμε ap. Cant. —
Quod ad sententiam attinet, eandem prorsus protulerat Po-
sidonius in sexto Physicorum, teste Diog VII, 145. Τρέ-
φουσαι τὸν μὲν ἥλιον ἐκ τῆς μεγάλης θαλάττης, νοερὸν
ὄντα ἀναμμά. ubi cf. interpret.

z) Eurip. Phoeniss. v. 3. In altero versu, ex eiusdem
Phædonis desumpto, ὑπερτέλλουσα bene habent codd. V. A.
pro

Chrysippus Solem ignem intellectus participem, de maris exhalatione collectum, dixit. Figura autem esse sphaerica. Euripides ignem putavit. Sic enim Phoenissis ait:

O qui citatis, Sol, equis flammam rotas,
et Phaethonte:

At flamma regis calida conscendens polum.

Homerus non ignem, sed lucem purissimam credidit, id quod ex his pater versibus:

Peliacam dextro quatiens humero super hastam
Diram, quam circum ferrum fulgore micabat
Ardentisve ignis, Solisve orientis anhelii.

Hae enim disiunctione clare ostendit, se non ignem putare Solem, sed ab igne quidem diversum, ignis tamen naturam ortu suo referentem, propter humorem et exhalationem, cui coniunctus omnis splendor rubet,

4. *Philolai.*

Deest,

5. *Ara.*

pro ὑπερτελοῦσα ap. Cant. — Idem hoc fragmentum plenius servavit *Virruv.* IX, 4.

Θερμὴ δ' ἀνακτος φλόξ ὑπερτέλλουσα γῆς

Καίει τὰ πόρρω, τὰ γγύθεν δ' εὐκρατ' ἔχει.

Secundum *Valk.* in *diatrib.* p. 32. emendationem.

a) Sunt versus Homeri ex *Il.* XXII, 132-134. — Pro Πηλιάδω ap. Hom. legitur Πηλιάδα; pro εἶκελος exstat ibi ἱκελος; denique pro αἰδομένου, melius αἰδομένοιο.

ad fr. 4. Excidisse hic videtur librariorum incuria fragmentum ex *Philolai Bacchis* desumptum. Codd. enim V. A. E.

M in 3

5. *Arati.*

- Μή οἱ ποικίλοιτο νέον βάλλοντος ἀρούρας
 Κύκλος, ὅτ' εὐδίου κεχρημένος ἡμάτος εἴης,
 Μηδὲ τι σῆμα φέροι, φαίνοιτο δὲ λιτὸς ἀπάντη.
 Εἰ δ' αὐτὰς καθαρὸν μιν ἔχοι βουλύσιος ὥρη,
 5. Δύνοι δ' ἀννέφελος μαλακὴν ὑποδείελος αἴγλην,
 Καί κεν ἐπερχομένης ἡοῦς ἔθ' ὑπεύδιος εἴη.
 Ἄλλ' οὐχ ὅπποτε κοῖλος ἐειδόμενος περιτέλλη,
 Οὐδ' ὅποτ' ἀκτίνων αἰ μὲν νότον, αἰ δὲ βορῆα
 Σχιζόμεναι βάλλωσι, τὰ δ' αὖ περὶ μέσσα φαείνη,
 10. Ἄλλὰ που ἡ ὑετοῖο διέρχεται, ἡ ἀνέμοιο.
 Σκέπτεο δ' εἰ κέ τοι αὐγὰ ὑπείκωσ' ἡέλιος
 Αὐτὸν ἐς ἡέλιον τοῦ γὰρ σκοπιά καὶ ἀρίστα.
 Εἴ τί που ἡ καὶ ἔρευθος ἐπιτρέχει, οἷά τε πολλὰ
 Ἐλκομένων νεφέων ἐρυθαίνεται ἄλλοθεν ἄλλα·
 15. Ἡ εἴ που μελανεῖ καὶ τοι τὰ μὲν ὕδατος ἔσω
 Σήματα μέλλοντος· τὰ δ' ἔρευθεά πάντ', ἀνέμοιο.

Εἰ

E. F. in marg. habent Φιλολάου Βαυκαῖς, quamquam ex loco ipso nihil superest. De Philolai hoc libro vide quae annotaviimus iam in praefat. p. XXVI. et ibi not.

ad fr. 5. Sequitur insignis Arati ex Diosemiis locus, p. 88. ed. Morell. Praemittuntur apud poetam tres versus a Stobaeo male omitti;

Ἡέλιος δέ τοι μελέτω ἐκότερθεν ἰόντος·

Ἡελίω καὶ μᾶλλον εἰκότα σήματα κεῖται,

Ἀμφοτέρων, δύνουσι, καὶ ἐκ περάτης ἀνιόντι.

v. 1. ἀρούρας edidi ex codd. V. A. pro ἀρούραις ap. Morell. et Cant. quod, quomodo reliquis iungi possit, non video. Pendet enim a βάλλοντος, nempe ταῖς ἀκτίσι, cum sol radiis suis rura illu-

5. *Arati.*

Nolim interstinctam, cum deseret aequora, lucem
Cernere, si Soles optem radiare serenos;

Malim unum nullis maculis spectare colorem.

Si iuga demat equis pacato lumine Titan,

5. Blandus et Hesperium subeat sine nubibus aequor,

Pulcra serena die poteris sperare sequenti.

Non ita, si recavus summo de margine surgat,

Fulgeat aut sparsis radiis: pars tendat ad austrum,

Pars eat ad boream, mediusque renideat orbis;

10. Tunc aut suspectus tibi sit notus, aut gravis imber.

Ut videas, subitne suo lux splendida soli,

Inspice Solem ipsum: (namque is certissimus
auctor;)

Inspice num rubeat, (fieri quod saepe videmus:

Creber enim educit, contracta nube, ruborem,)

15. An niger obscuret faciem: niger indicat imbres,

Rubraque venturos species denuntiat Euros.

Sin

illustrat. — V. 6. καὶ κεν, sic bene codd. V. A. pro καὶ μὲν
ap. Cant. et Morell. Est enim apodosis: *Si sol purus occi-
dat, tunc mane quoque sudum erit.* — v. 9. Φασίγη bene
habent cum Morell. codd. V. A. apud Cant. Φανελγ. — IT.
Habet Cant. — αὐγαὶ ὑψηλὰς ἡλίου. Codd. vero V. A.
ὑψηλὰς ἡλ. si radii solis paulo debiliores fiant, ac rece-
dant, ut in eum inspicere liceat. In ed. Morell. vero ὑψηλὰς
αὐ ἡλίου. simili sensu. v. 13. ἥ addidi ex ed. Mor. quod
metrum flagitat. — 14. Pro ἐρυθάλνεται Morell. et codd.
ἐρυθάλνεται. — 15. τοι, Morell. σοι. — 19. Cant. et
cum

Mm 4

- Εἴ γε μὲν ἀμφοτέροις ἀμυδίς καχρωσμένος εἴη,
 Καὶ κεν ὕδωρ φορέοι, καὶ ὑπηνέμιος τανύοιτο.
 Εἰ δέ τοι ἢ ἀνιόντος ἢ αὐτίκα δυσμένοιο
20. Ἀκτῖνες συνίωσι, καὶ ἀμφ' ἐνὶ πεπλήθωσιν,
 Ἦποτε καὶ νεφέων πεπιεσμένος, ἢ ὅτ' ἐς ἡῶ
 Ἐρχεται παρὰ νυκτός, ἢ ἐξ ἡοῦς ἐπὶ νύκτα,
 Ὑδατί κεν κατιόντι πικρατρέχει ἡμάτα κεῖνα.
 Μηδ' ὅτε οἱ ὀλίγη νεφέλη πάρος ἀντέλῃσι,
25. Τὴν δὲ μετ' ἀκτίνων καχρωσμένος αὐτὸς ἀερεθῇ,
 Ἀμνησεῖν ὑετοῖο· πολὺς δ' ὅτε οἱ περὶ κύκλος
 Οἶον τηκόμενῳ ἐναλίγκιος εὐρύνηται,
 Πρῶτον ἀνερχομένοιο, καὶ ἄψ' ἐπὶ μεῖον ἦσιν,
 Εὐδίας κε φέροιτο· καὶ εἴποτε χείματος ὥρη
30. Ὡχρήση κατιῶν· ἀτὰρ ὕδατος ἡμερινοῖο
 Γνωμένου, κατόπισθε περὶ νέφεα σκοπέεσθαι.
 Καὶ δὴ δυσμένου τετραμμένος ἡελίοιο,
 Ἦν μὲν ὑποσκηιάσῃ μελαινομένη εἰκυῖα
 Ἥελιον νεφέλῃ, τὰ δ' ἀμφὶ μιν ἔνθα καὶ ἔνθα
35. Ἀκτῖνες μεσσηγὺς ἐλίσσόμεναί διχόωνται,
 Ἦτ' ἂν ἔτ' εἰς ἡῶ σκέπας καχρημένος εἴης.

cum eo Grot. Εἰ δέ τι ἢ ἄν. Morell. Εἰ δέ οἱ ἄν. adversan-
 te metro. Codd. V. A. Εἰ δέ τοι ἢ ἀνιόντ. quod recepi. Cas-
 terum, si huic simul et Morellianae lectionis vestigiis insiste-
 re velles, non male quoque rescriberes: ὅτ' οἱ ἀνιόντος &c.
 Vix tamen ferri potest οἱ, nisi simul ἀνιόντι legas. — 21.
 πεπιεσμένος bene codd. V. A. pro πεπισμένος. — 29. χεί-
 ματος recte cod. V. pro σχήματος ap. Cant. — 31. pro
 ὥρη

- Sin ruber incipiet color immiscerier atro,
 Omnia tunc Boreâ pariter pluviaque videbis
 Fervere; sin radii coëant, crescantque sub unum,
 20. Cum pelago Titan, terrisve admoverit orbem,
 Aut lateat victus per nubila, sive relicta
 Nocte petens lucem, seu noctem, luce relicta,
 Illa dies pluvias, et quae nascetur ab illa
 Proferet. Eoo nec si praeceuntia coelo
 25. Nubila sol radiis picto disiecerit astro,
 Sis pluviae ignarus. Si se Titanius orbis
 Eoo late diffuderit aequore surgens,
 Inde magisque magisque exsparsum contrahat
 ignem,
 Dulcior aethra subest, pluvio se tempore quamquam
 30. Abdiderit Phoebus; si coelo decidit imber,
 Ex imbri alterius sortem te quaerere lucis
 Nubilaque, et Solem monco spectare cadentem.
 Nam si nigrae obiens condatur carcere nubis
 Phoebus, et exiguo radii fulgore micantes
 35. Immensum nebulis circumfundantur in orbem,
 Non erit alterius melior fortuna diei.

Purus

ὥχρησθαι codd. V. A. *ὥχρησθαι*. Pro *ὥρη* mallet *ὥρη*; sensus enim est: Si quoque hiems sit, tamen sol pallidus occider, i. e. sudum erit. Sic locum explicat Schol. Retento vero *ὥρη* sic quoque cum interpretari posses, ut repetas ex prioribus: Idem quoque eveniet, nempe ut sudum fiat, *ἐπὶ τοῖς χαλμα- τοῖς ὥρη ὥχρ. νῆρ.* si hieme sol pallidus occider. Sed praefero Schol. explicationem. — 36. *ἔρ'* bene addit Stob. — ap. Mo-

- Εἰ δ' ὁ μὲν ἀννέφελος βάπτει ῥόδου ἐσπερίοιο,
 Ταὶ δὲ κατερχομένου νεφέλαι καὶ ἔτ' οἰχομένοιο
 Πλησίαί ἐσήκωσιν ἐρευθέες, οὐ σε μάλα χρεῖ
 40. Αὔριον οὐδ' ἐπὶ νυκτὶ περιτρομέειν ὑετοῖο.
 Ἄλλ' ὅπότ' ἡελίοιο μαραينوμένησιν ὁμοίαι
 Ἐξαπίνης ἀκτῖνες ἀπ' οὐρανόθεν τανύωνται,
 (Οἷον ἀμαλδύνονται, ὅτε σκιάησι κατ' ἰθὺ
 Ἰσαμένη γαίης τε καὶ ἡελίοιο σελήνη,)
 45. Οὐδ' ὅτε οἱ ἐπέχοντι φανήμεναι ἡῶδι πρὸ
 Φαίνονται νεφέλαι ὑπερευθέες ἄλλοθεν ἄλλαι,
 Ἀβραντοὶ γίνονται ἐπ' ἡματι κείνῳ ἄρουραι.
 Μηδ' αὐτως ἔτ' ἐόντι πέτρῃν, ὅποτε προταθεῖσαι
 Ἀκτῖνες φαίνονται ἐπίσκιον ἡῶδι πρὸ,
 50. Ὑδατος ἢ ἀνέμοιο κατοισομένου λελαθέσθαι.
 Ἄλλ' εἰ μὲν κείναι μᾶλλον κνέφαος φορέουσιν
 Ἀκτῖνες, μᾶλλον κεν ἐφ' ὕδατι σημαίνουσιν.
 Εἰ δ' ὀλίγος τανύοιτο περὶ δνόφος ἀκτίνεσσι,
 Οἷον που μαλακαὶ νεφέλαι φορέουσι μάλιστ'
 55. Ἦτ' ἂν ἐπερχομένοιο περιδνοφείοντ' ἀνέμοιο.
 Οὐδὲ μὲν ἡελίου σχεδόθεν μελανεῦσαι αἰωαὶ
 Εὐδίοι ἀσσότεραι δὲ καὶ ἀσεμφές μελανεῦσαι,
 Μᾶλλον χειμέραι, δύο δ' ἂν χαλεπώτεραι εἶεν
 Σκέπτεο δ' ἢ ἀνιόντος, ἢ αὐτίκα δυομέναιο

Εἴποι

Morell. vero excidit. — 42. Pro πλησία in Arat. ed. πλη-
 σίων. — V. 43 et 44. parenthesin constituunt: ut radii so-
 lis debiliores fiunt, ἀμαλδύνονται, (male Stob. codd. ἀμαλ-
 δύνων

- Purus at Hesperias si Sol labatur in undas,
 Cumque parat terris in aquas migrare relictis,
 Vicinae rubeant nubes, non crastinus imber,
 40. Non tibi nocturno est metuendus tempore nimbus.
 Si solis radii, nigris absconsa tenebris
 Marcentes nitido depromant lumina coelo,
 (Ut cum Luna means Hyperionis officit orbi,
 Stringuntur radii coeca caligine tecti :)
 45. Aut Phoebō instantem tardanti reddere lucem
 Se toto fundant late ignea nubila coelo,
 Non sicco praegnans arebit pulvere tellus;
 Nec tibi, si, superis cum Sol est proximus oris,
 Obscurā radios praeceuntes luce videbis,
 50. Sit pudor aut pluviam, aut ventos vitare futuros.
 Quoque adeo surgens primo iubar aequore condunt
 Maiores tenebrae, maior supereminet imber.
 Sin tenui lateant radii caligine, qualis
 Est tenerae facies nebulae, et subtilibus umbris,
 55. Venturus rapidis sol obscurabitur austris.
 Sed neque si cingat nigro splendore corolla,
 Suda dabit; quoque est Solis vicinior astro,
 Quo nigrior, peior: binae saevissima signa.
 Aspice num terras cum Sol petit, aut petit undas,
 Eru:

*δύνωνται) si luna interposita eos obscuriores reddat. Post
 σελήνη male in Stob. et Arat. punctum ponitur; procurrit
 enim sententia. — 58. εἴεν praecedente αὖ recte legit Stob.
 pra*

60. Εἶπεν οἱ νεφέων τὰ παρήλια κυκλήσκοντα,
 ἢ νότου, ἢ βορῆος ἐρεύθεται, ἢ ἐκάτερθεν,
 Μηδ' οὕτω σκοπὴν ταύτην ἀμενηνὰ φυλάσσειν.
 Οὐ γὰρ ὅτ' ἀμφοτέρωθεν ὁμοῦ περὶ μέσσον ἔχασται
 Ἡέλιον κεῖναι νεφέλαι σχεδὸν ἀκεανοῖο,
 65. Γίγνεται ἀμβολίη διόθεν χειμῶνος ἰόντος.
 Εἴ γε μὲν ἐκ βορέαο μί' οἷη φοινίσσοιτο,
 Ἐκ βορέα πνοιάς κε φέροι· νοτὴ δὲ νότιοι,
 Ἡ καὶ που ῥαδάμιγγες ἐπιτροχώσ' ὑετοῖο.
 Ἐσπερίοις καὶ μᾶλλον ἐπίτρεπε σήμασι τούτοις*
 70. Ἐσπερόθεν γὰρ ὁμῶς σημαίνεται ἐμμενὲς αἰεὶ.

Cap. XXVII.

ΠΕΡΙ ΣΕΛΗΝΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΥΣ, ΚΑΙ
 ΣΧΗΜΑΤΟΣ, ΦΩΤΙΣΜΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΕΚΛΕΙΨΕΩΣ,
 ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΗΜΑΤΩΝ, ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΝ.

I. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Ἀναξίμανδρος κύκλον εἶναι ἐννεακαιδεκαπλάσιον
 τῆς γῆς, ὁμοιον ἀρματίῳ [τροχῷ] α), κοίλην ἔχοντι β)
 τῇ

pro εἴσι ap. Morell. — 69. Legitur hic versus in ed. Arat.
 Ἐσπερίοις καὶ μᾶλλον ἀληθέα τεκμήρια; apud Stob. vero
 Ἐσπερίοις καὶ μᾶλλον ἐπίτρεπε σήμασι τούτοις, utrumque be-
 ne; nec sensu multum diverso. Quae lectio praeferenda sit
 difficile quidem dictu est; certe tamen nostra, quam Stob.
 nobis servavit, talis est, ut locum suum in contextu non mi-
 nus bene quam altera tueri possit.

Ad Cap. XXVII.

*) Inscriptio cap. ap. Cant. et in codd. manca erat, de-
 siderabantur enim ibi ultima inde a φωτισμῶν, quae sup-
 plevi

60. Erubeant nubes, (dixere Parelia Graii,)

A Boreâ, aut Austro, aut a Boreâ, et ab Austro ;

Aspice, et hanc secors non unquam negliges curam.

Namque utrimque facis si nubila surgere cernes

Aemuula Phoebeae, mediumque apud aequora
Phoebum,

65. Nulla mora est, subito densissimus ingruit imber.

Sin Boreas unam coeli sub culmina nubem

Emittat, metue a Boreâ; sin Auster, ab Austro.

Iunctus erit nimbus, si iunctae nubibus undae.

Quin etiam occidui spectabis littoris oram :

70. Certa tibi occidui monstrabit littoris ora.

Cap. XXVII.

De Lunae natura, magnitudine et figura, defectibus, phasibus, distantia et signis.

I. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Anaximander circulum esse dixit decies et novies
terra maiorem, rotæ curuli similem, concavum continen-

plevi ex Photio ; agitur enim de his quoque rebus in capite nostro.

ad fr. I. Plura ex iis quae habet Stob. leguntur ap.
Plut. II, 25-31. Galen. cap. XV. et Euseb. Praep. Ev. XV.
cap. 26-29. Dispersa sunt haec de luna placita ap. Plut. plu-
ribus capitibus, unde ap. Cant. quoque in versione saltem
latina passim novae inscriptiones adduntur, quae in codd. ta-
men Stob. ipso sermoni insertae sunt ; v. c. *περὶ φωτισμῶν
αὐτῆς, περὶ ἐκλείψεως αὐτῆς*, et alia. Nos praeter codi-
cum, Photii quoque auctoritatem secuti sumus, qui omnia
haec

τὴν ἀψίδα, καὶ πρὸς πλήρη, καθάπερ τὸν τοῦ ἡλίου
 κείμενον λοξόν· ὡς κακεῖνος ἔχοντα μίαν ἐκπνοήν, οἷον
 πρηστῆρος αὐλὸν, ἐκλείπειν δὲ κατὰ τὰς στροφαῖς τοῦ
 τροχοῦ. Ἀναξιμένης c) πυρίνην τὴν σελήνην. Παρμη-
 νίδης πυρίνην, ἴσην δὲ τῷ ἡλίῳ, καὶ γὰρ ἀπ' αὐτοῦ
 φωτίζεται. Ἡράκλειτος σκαφοειδῇ τῷ σχήματι d)
 Ξενοφάνης e) νέφος εἶναι τὴν σελήνην πεπιλημένην.
 Θαλῆς γεώδη τὴν σελήνην ἀπεφῆνατο. Δημόκριτος
 καὶ Ἀναξαγόρας f), σφερόμα διάπυρον, ἔχον ἐν ἑαυ-

hæc uno capite comprehendit, capitisque inscriptionem ex eo
 supplevimus. — Ceterum ex ipsis placitis plura sunt, quæ
 Stobæus vel pleniora habet, vel solus sibi vindicat.

a) τροχῶ, quod ap. Stob. excidit, supplevi ex Plut. —
 Quod ad ipsam hanc Anaximandri sententiam attinet, recte
 iam iudicat Bruck. I, p. 486. pueralescentem in ea comparat
 illo tempore naturalem scientiam; atque omnino, num iure
 ea Anaximandro tribuatur, vel ab inepto compilatore aut
 conficta, aut male saltem exposita sit, dubitari posse. Sunt
 sane in ea nonnulla quæ tam inepta sunt, ut explicationem
 vix admittere videantur, omnino autem conferenda est cum
 ea, quam supra de Sole proposuit. Κύκλος lunæ, non est
 orbis lunæ quatenus is conspici potest; hunc enim Anaxi-
 mander tantum pro centro eius, seu pro orificio rotæ habu-
 buit. Cum enim solem et lunam rotis similes diceret, non de
 ea rotarum forma cogitandum videtur, quam illæ apud nos
 habent; sed de antiqua illa, qua disco similes essent. cf. He-
 siod. Erg. v. 424. Earum peripheria, quam ἄψιν vocant
 plena fuisse dicitur igne; in medio autem eas orificium habe-
 re, quo ignis prorumperet, eoque formari Solis et lunæ
 orbes, quos nos conspiciamus. Hic mihi sensus obscuræ hu-
 ius sententiæ videtur. Nata fortasse est hæc opinio ex co-
 ronæ, ut vocant, et pareliis, interdum apparentibus; (cf.
 infr. cap. XXXI.) quæ Anaximander non pro phaenomenis
 tantum, corporum cœlestium lumine productis, habuerit, sed

inentem ignis plenum orbiculum, more Solis, et obliquum itidem, una parte expirantem ignem ceu per guttur. Deficere autem secundum rotæ conversiones. Anaximenes igneam dixit Lunam. Parmenides quoque igneam, ac Soli æqualem; ab eo si quidem lumen accipere. Heraclitus scaphæ figuram tribuit. Xenophanes nubem compressam dixit: Thales naturæ terreæ: Democritus et Anaxagoras solidum igneum,

sed ad ea ipsa pertinere, verumque eorum ambitum iis apparere, putaverit. Verum hæc ad solas coniecturas redeunt, neque digna sunt hæc commenta in quibus hæreamus.

b) ἔχοντι recte legit Cant. pro ἔχοντα in codd. V. A. pendet enim a τροχῷ.

c) Anaximenes sententiam solus nobis Stob. servavit. — Proxima Parmenidis ex parte tantum exstant ap. *Plut.* l. c. Παρμενίδης ἴσον τῷ ἡλίῳ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ φωτίζεσθαι. Eadem *Eusib.* nisi quod cum Stob. γὰρ addit. Quod si recte scriptum est, eo adductus fuit Anaximenes ut lunam parem soli putaret, quod eo illustraretur; quod tamen, qua ratione inde collegerit, a nemine traditur, nec ipse assequor. Ipsum tamen Parmenidis versum, quo lunam a sole illustrari docet, servavit *Plut. de facie lunæ* op. II, p. 929.

Ἀλλὰ παπταίνουσα πρὸς αὐγὰς ἡαλιόιο.
ubi cf. *interpret.*

d) Similem ei Heraclitus formam cum sole ceterisque astris tribuit, de quo vid. *supr. cap. XXVI. fr. 1.*

e) Xenophanem solem et reliqua sidera pro candentibus nubeculis habuisse, supra vidimus; cf. *cap. XXVI. fr. 1.* Nec aliam lunæ naturam tribuisse videtur, cum eam νέφος περιλημένον, nubem arctius compressam, vocaret. Hoc ipso enim igneam siderum naturam explicasse videtur. Verum admodum incerta hæc sunt, cum opinio eius, siquidem vere Xenophanes ita senserit, a nemine alio copiosius tradita sit.

f) Anaxagoræ et Democriti decretum habent quoque *Plut. Gal. et Eusib.* II. cc.

τῷ πεδία καὶ ὄρη καὶ Φάραγγας. Διογένης g) κισση-
ροειδὲς ἀνάμμα τὴν σελήνην. Ἴων h), σῶμα τῇ μὲν i)
ὑαλοειδὲς, διαυγὲς, τῇ δ' ἀφεργγές. Βηρωσὸς k)
ἡμιπύρωτον σφαῖραν τὴν σελήνην. Ἡρακλείδης l) καὶ
Ὠκελλος, γῆν ὁμίχλη περιεχομένην. Πυθαγόρας
κατοπτροειδὲς σῶμα. Ἐμπεδοκλῆς m) αἶερα συνε-
στραμμένον νεφροειδῆ, πεπηγότα ὑπὸ πυρὸς, ὥστε σύμ-
μικτον, δισκοειδῆ δὲ τῷ σχήματι. τινὲς δὲ κυλιν-
δροει-

g) Eadem fuisse videtur Diogenis de luna quae de sole
sententia, vid. *supra* cap. XXVI. fr. i.

h) Jon hic quis sit, admodum incertum est. In codd.
V. A. E. legitur in marg. tantum ων, prima littera deficiente.
Unde, num omnino Jonis nomen locum hic habere debeat,
vel illud forte terminatio sit longioris nominis, v. c. Ἀλκ-
μαίων, recte dubitaveris. Veram tamen puto lectionem vul-
gatam, omissa est enim in codd. prima littera, quod rubro
colore esset appingenda. Jon hic est celebris tragicus ille,
quem philosophum simul vocat *Suid.* eumque περὶ μετεώρων
scripsisse testatur, ex quo eius scripto haec petita esse viden-
tur. Magnum itaque praesidium h. l. paratur *Suidae* aucto-
ritati contra *Bentleium*, in *epist. ad Millium ad calcem Chroni-
c. Malalae* *Suidam* deridentem, quod librum Jonis περὶ με-
τεώρων confinxerit. cf. *Küster. ad Suid.* v. Ἴων. Plura vero
de eo habebis in *comm. nostra de font. Stob.*

i) σῶμα τῇ μὲν recte codd. V. A. E. pro σώματι μὲν. —
ὑαλοειδὲς, vitreum, seu omnino pellucidum, ex certissima, ni
fallor, coniectura edidi pro ὑλοειδὲς, quod cum iam per se
vix sensum fundat, hic omnino absolum foret. Flagitat
enim lectionem quam dedimus sequens διαυγὲς, explica-
tionem prioris continens.

k) Berosi, Babylonii, Alexandri aequalis, placitum de
eclipsi lunae infra adducit *Plur.* nostrum vero omisit. cf. de
eo *Bruck.* I, p. 129.

l) He-

um, campos, montes, et convalles in se comple-
xum: Diogenes ignem pumiceum: Ion corpus partim
vitreae naturae, perspicuum, partim obscurum: Be-
rosus orbem semiuustum. Heraclides et Ocellus ter-
ram caligine septam: Pythagoras speculi naturam re-
ferens corpus: Empedocles aërem contortum, et ab
igne compactum, discique formam habere, vel, se-
cun-

l) Heraclides hic, si Stobaei lectio vera est, esse debet
Heraclides Ponticus, qui conscripserat librum *περὶ τῶν ἐν
οὐρανῷ*, teste *Diog. V, 87. Plur. tamen, Euseb. et Galen.*
II. cc. omisis Heraclidis et Ocelli nominibus, habent: *Ἡρα-
κλειτος γῆν ὁμιχλῇ περιειλουμένην*; (ex quo *ὁμιχλῇ* pro
ὁμιχλήν ap. Stob. rescripsimus; nunquam enim *περιέχουσαι*
quarto casui iungitur). Caeterum num Heracliti vel Hera-
clidis nomen melius hic positum sit, haud facile dictu est.
De Heracliti de luna sententia nonnulla affert *Diog. IX, 10.*
quae talia sunt, ut nostrum neque confirmant, neque ei ad-
versentur. Heraclides vero, quid in libro suo, modo com-
memorato, de corporibus coelestibus, statuerit, a nemine
alio traditum invenio. Convenire tamen videtur eius de lu-
na sententia cum ea, quam de astris in universum habuit, cf.
supra cap. XXV. fr. I. unde nomen eius minime hic alie-
num videtur.

m) Empedoclis sententiam solus servavit Stob. nisi quod
figuram quam lunae tribuit, habent quoque *Plur. et Gal.*
II. cc. apud quos *Ἐμπεδοκλῆς δισποιδῇ*; quod confirmat
quoque *Diog. VIII, 77.* Ceterum ipsum philosophi placitum
lucem lucrabitur ex iis, quae disputata sunt supra p. 262. et
ibi *not. kk)* et p. 500. et illic *not. c)*. — Aliis autem ver-
bis idem hoc profert *Plur. de fac. Lun. Op. II, p. 932. Καὶ
γὰρ Ἐμπεδοκλῇ δυσκολαίνουσι, πάγον αἶρος χαλαζῶδη
ποιοῦντι τὴν σελήην, ὑπὸ τῆς τοῦ πυρὸς σφαίρας περι-
χόμενον.*

δροειδῇ η). Πλάτων ο), ἐκ πλείονος τοῦ πυρὸς εἶναι τὴν σελήνην. Ἀριστοτέλης ρ) σελήνην ἐν μεθορίοις ἀέρος τεταγμένην, καὶ τῆς πέμπτης οὐσίας μετέχουσαν, ἐν μηνὶ περιέρχουσαν τὸν ἴδιον κύκλον, ἐλάττονα δὲ τῆς γῆς εἶναι τῷ μεγέθει.

Ζήνων ς) τὴν σελήνην ἔφησεν ἄστρον νοερόν καὶ Φρόνιμον, πύρινον δὲ, πυρὸς τεχνικοῦ. Κλεάνδης πυροειδῇ τὴν σελήνην, πιλοειδῇ ι) δὲ τῷ σχήματι. Ποσειδώνιος ς) δὲ, καὶ οἱ πλείστοι τῶν Στωϊκῶν, μικτὴν ἐκ πυρὸς καὶ ἀέρος, μείζονα δὲ τῆς γῆς ὥς καὶ τὸν ἥλιον, σφαιροειδῇ δὲ τῷ σχήματι. Σχηματίζουσα δ' αὐτὴν πολλαχῶς, καὶ γὰρ πανσέληνον γιγνομένην, καὶ διχοτόμον, καὶ ἀμφίκυρτον, καὶ μηνοειδῇ. Χρύσιππος τὸ ἀθροισθὲν ἕξαμμα μετὰ τὸν ἥλιον, νοερόν στ), ἐκ τοῦ

η) Hi qui sint, qui cylindri formam lunae tribuerint, non additur. Supra cap. XXVI. simile de sole placitum afferebatur, non tamen de solis ipsius figura, sed de linea potius, qua illa cursum suum conficeret.

ο) De lunae substantia nil apud Platonem expositum invenio, omnino tamen cum astris igneam maxime naturam tribuisse, constat ex *Epinomi* Op. II, p. 981. et praeterea auctor est *Diog.* III, 74. — *Euseb.* l. c. vero legit: ἐκ πλείονος τοῦ γῶδους, quam lectionem male in contextum *Plut.* recepit *Beckius* V. Cl. *Xylandri* et *Corfini* auctoritatem secutus.

ρ) Ad hoc Aristotelis placitum vid. quae annotavimus supra cap. XXVI. not. ρ). Pro μετέχουσαν codd. V. A. ὑπάρχουσαν. Sed praefero vulgatam. Quātam enim naturam, quam Aristoteles reliquis astris tribuit, Lunae ita tribuere

cundum alios, cylindri. Plato maximam partem igne constare credit: Aristoteles propter aërem positam, et quintae naturae participem, mensis spatium orbem suum percurrere. Minorem autem esse terra.

Zeno Lunam dixit stellam intellectus participem, sapientem, igneam; ignis nempe artificialis. Cleanthes igneae naturae, figura pilei. Posidonius ac Stoici plerique mistam ex igne et aëre, terra maiorem, more Solis, figura sphaerica, tamen ut variis modis appareat, nunc plena, nunc semiplena, nunc gibbosa, nunc cornuta. Chrysippus ignem de aqua-

rum

buere nequivit, ut eam totam ex ea constare putaret, cum illam simul terrae similem poneret.

q) Eadem iam Zenonis sententia supra de sole iisdem verbis proposita fuit, ubi vide quae annotavimus; Cap. XXVI. not. n).

r) Pro *πυλωιδῆ* corrupte habet Cant. et codd. *πυλωιδῆ*, nullo sensu. Lectionem a nobis vulgatam restituit *Lips. de phys. Stoic.* II, 13. Op. IV, p. 585. Ut nempe Cleanthes supra p. 516. astris sublimioribus tribuisse dicitur coni formam, sic lunam, obtusiori igne constantem, obtusius planiusque paulo, pilei specie, (qualis haec apud antiquos esset,) surgere putavit. Et sensui et litterarum ductui melius haec emendatio convenit, quam altera *πολυιδῆ*, a *Lips.* l. c. proposita.

s) De hac Posidonii et Stoicorum sententia cf. *Plut. de facie lunae*, Op. II, p. 932. ubi eam refellere studet. Egerat vero de his Posidonius in *libr.* XVII. *περὶ τῶν μετεώρων*, ex quo eandem affert *Diog.* VII. 145. — Ceterum ad ea, quae de phasibus lunae hic commemorantur, cf. quae notabimus infra ad fr. 2. *Arati*, v. 29.

ts) *νοερὸν* bene addunt codd. V. A.

N n 2

τοῦ ἀπὸ τῶν ποτίμων ὑδάτων ἀναθυμιάματος, διὰ καὶ τούτοις τρέφεσθαι σφαιροειδῇ δὲ εἶναι. Μῆνα δὲ καλεῖσθαι τὴν τοῦ δρόμου αὐτῆς περίοδον. Μεῖς δ' ἐς, φησί, τὸ φαινόμενον τῆς σελήνης πρὸς ἡμᾶς, ἢ *t*) σελήνη, μέρος ἔχουσα φαινόμενον πρὸς ἡμᾶς.

Περὶ δὲ φωτισμῶν *u*) αὐτῆς, Ἀναξίμανδρος *v*), Ξενοφάνης, Βηρωσσός, ἴδιον αὐτὴν ἔχειν φῶς, Ἀριστοτέλης ἴδιον μὲν, ἀραιότερον δὲ πῶς. Οἱ Στωϊκοὶ *x*), ἀμαυροφανές, ἀεροειδές γάρ. Ἀντιφῶν *y*) ἰδιοφρυγῇ τὴν σελήνην, τὸ δ' ἀποκρυπτόμενον περὶ αὐτὴν ὑπὸ τῆς προσβολῆς τοῦ ἡλίου ἀμαυροῦσθαι, πεφυκότος τοῦ ἰσχυροτέρου τὸ ἀθενέστερον ἀμαυροῦν, ὃ δὴ συμβαίνει καὶ περὶ τὰ ἄλλα ἄστρα. Θαλῆς πρῶτος ἔφησε ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεσθαι. Πυθαγόρας, Παρμενί-

z) ἡ σελήνη, *sive luna*, sic bene codd. V. A. pro ἡ σελήνη ap. Cant. — Ceterum confirmat hoc Chrysippi placitum, ex parte saltem, Diog. l. c. γεωδεσέραν δὲ τὴν σελήνην, — — — τρέφεσθαι δὲ ἐν ποτίμων ὑδάτων, ἀερομυγῇ τυγχάνουσιν καὶ πρόσγειον οὔσαν.

u) Φωτισμῶν pro φωτισμὸν Codd. V. A. E. — In Plut. libro, ut et apud Euseb. et Galen. ll. cc. verba hæc omisso δὲ rubricam novae sectionis constituunt; apud Stob. vero, addita particula illa, recte ipsi sermoni inferuntur, cum supra iam in capitis inscriptione mentio huius loci incisa sit. Ita quoque in sequentibus de defectu, de facie lunæ etc.

v) Anaximander, Xenophanes et Berosus, quare propriam lucem lunæ tribuere debuerint, patet ex eorum de substantia lunæ sententiis, supra adductis. Aristotelis quæ sententia fuerit, discimus ex libr. de Coal. II, 8. omnes enim stel-

rum dulcium exhalatione post Solem collectum, ideoque iisdem ali. sphaericam autem habere figuram. Mensem quoque dici curriculi ipsius ambitum, itaque vocari Lunae partem eam, quae nobis est conspicua; aut luna, quatenus nobis apparet.

De illustratione eius vero, Anaximander, Xenophanes, Berosus, proprium Lunam habere lumen dixerunt: Aristoteles proprium quidem, sed rarius: Stoici subobscurum, et aëreum: Antipho proprio quidem lucere lumine, partes autem eius absconditas accessu Solis obscurari, tanquam imbecillius a fortiori, quemadmodum et aliis stellis contingat. Thales primus a Sole dixit illustrari. Quod etiam Pythagoras,

stellas motus celeritate, et aëris, quae inde fit, frictione, lucere, ibi auctor est.

x) Stoicorum, ut praecedens Aristotelis placitum, deest ap. Plut. et reliquos; et solus sibi illud vindicat Stobaeus. Cave tamen credas Stobaeum Stoicos iis adnumerasse, qui propriam lunae lucem tribuerent; a sole enim secundum illos eam illustrari, expresse docet *Diog. VII, 145. τὴν δὲ σελήνην οὐκ ἴδιον ἔχειν φῶς, ἀλλὰ παρ' ἡλίου λαμβάνειν ἐπιλαμπομένην*. Sed illud tantum vult, debiliori esse eam lumine, quod ipsa aëre mixta sit, quare eam *ἀερομυγῇ* vocarunt secundum *Diog. l. c.*

y) De Antiphonte Rhamnusio, Sophista, semel hic commemorato, cf. *disp. de font. Eclog. J. Stob.* — *προβολῆς* pro *προσβολῆς* habet cod. Aug. sed veram puto lectionem vulgatam. Non enim id vult philosophus, solem praetendi lunae, (propinquiorem enim solem terrae ponere debuisset quam lunam,) sed accessu luminis solis lucem, quam propriam habeat luna, debilitari.

μενίδης, Ἐμπεδοκλῆς *z*), Ἀναξαγόρας, Μητρόδορος ὁμοίως. Ἡράκλειτος *a*) ταυτὸ πεπονθέναι τὴν τε σελήνην καὶ τὸν ἥλιον. Σκαφοειδεῖς δὲ ἔντας τοῖς σχήμασι τοὺς ἀέθρας, δεχομένους τὰς ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως αὐγὰς, φωτίζεσθαι πρὸς τὴν φαντασίαν, λαμπροτέρως μὲν τὸν ἥλιον, ἐν καθαρωτέρῳ γὰρ αἴερι φέρεσθαι τὴν δὲ σελήνην ἐν θολωτέρῳ, καὶ διὰ τοῦτο ἀμειβοτέρως φαίνεσθαι.

Περὶ δὲ ἐκλείψεως σελήνης *b*) Ἀναξίμανδρος, τοῦ σομίου τοῦ περὶ τὸν τροχὸν ἐπιφραττομένου. Βηρωσὸς, κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐπιξροφὴν τοῦ ἀπυρώτου μέρους. Ἀλκμαίων *c*), Ἡράκλειτος, Ἀντίφαντος *d*) κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς ξροφὴν, καὶ τὰς περικλίσεις. Τῶν Πυθαγορείων τινὲς κατὰ τὴν Ἀριστοτελικὴν ἰσορίαν *e*), καὶ τοῦ Φιλίππου τοῦ Ὀπουντίου *f*) ἀπό-

z) Empedoclis versum, quo illud docuit, servavit *Plur. de facie lunae* Op. II, p. 929. Ἀπολείπεται τοίνυν τὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους, ἀνακλάσει τιπὶ τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν σελήνην γίνεσθαι τὸν ἐνταῦθα φωτισμὸν ἀπ' αὐτῆς, et mox ipsa addit Empedoclis verba:

Ὡς αὐγὴ τύψασα σεληναίης κύκλον εὐρύν.
ubi ad αὐγὴν supple τοῦ ἡλίου. Parmenidis versum, de luna dicentis:

Αἰεὶ παπαίνουσα πρὸς αὐγὰς ἡελίοιο.
supra iam laudavimus. — Metrodorus, qui Anaxagorae iungitur, est Lampfacenus, aequalis eius et familiaris, cf. *Diog.* II, II.

a) De Heracliti placito cf. quae supra ad eius de sole sententiam annotavimus; et *Diog.* IX, 10. qui quae hic ponuntur egregie confirmat.

b) Va-

goras, Parmenides, Empedocles, Anaxagoras, et Metrodorus senferunt. Heraclitus idem Lunae, quod Soli, evenire arbitratus est. Nam cum habeant scaphae figuram, acceptis ab humida exhalatione radiis in speciem illustrari, clarius quidem Solem, qui priori fruatur aëre, obscurius autem Lunam, quae minus puro.

De defectu eius autem Anaximander eum rotae ore obturato putavit evenire: Berosus inusta parte ad nos conversa: Alcmaeo, Heraclitus, Antiphantus per scaphae conversionem: Pythagorei quidam, teste Aristotele et Philippo Opuntio, obstaculo vel nostrae, vel

b) Varia haec de defectu lunae decreta maximam partem per se clara sunt, si ea cum iis conferas, quae supra de substantia lunae disputata sunt.

c) Alcmaeonem, Pythagoreum, de physicis quoque rebus disputasse, ac inter alia lunae φύσιν αἰδίων, naturam aeternam tribuisse, auctor est Diog. VIII, 5. Caeterum de placitis eius parum constat. — De Heraclito vid. supra p. 525.

d) Antiphantus hic plane obscuri est nominis, et hic semel tantum a Stob. commemoratur. Suspicio Antiphontis nomen, saepius laudatum, in eo latere. cf. comment. de font. Stob.

e) Aristotelis nempe liber de Pythagoricis, quem laudat Diog. V, 25.

f) Φιλίππου τοῦ Ὀπουντίου ex certa, ni fallor, emendatione rescripsi pro Φιλίππου τοῦ Ποντίου, obscuro prorsus et barbaro nomine. Dicendum saltem fuisset Ποντικοῦ, sed ne Philippus quidem Ponticus unquam commemoratur. Philippum contra Opuntium novimus ex Diog. III, 25. Proprium ille librum conscripserat de Solis et Lunae defectu, το

ἀπόφασιν, ἀντιφράζει, τοτὲ μὲν τῆς γῆς, τοτὲ δὲ ἀντίχθονος. Τῶν δὲ νεωτέρων g) εἰσὶ τινες οἷς ἔδοξε κατ' ἐπινέμησιν φλογὸς κατὰ μικρὸν ἐξαπτομένης τεταγμένης, ἕως τὴν τελείαν πανσέληνον ἀποδοῶ, καὶ πάλιν ἀναλόγως μειουμένης μέχρι τῆς συνόδου καὶ ἢν τελείως σβέννυται. Ξενοφάνης καὶ τὴν μηνιαίαν h) ἀπόκρυψιν κατὰσβεσιν.

Θαλῆς, Ἀναξαγόρας, Πλάτων, οἱ Στωϊκοί, τοῖς Μαθηματικοῖς συμφώνως τὰς μὲν μηνιαίους ἀποκρύψεις συνοδεύουσιν αὐτὴν ἡλίω, καὶ περιλαμβομένην ποιεῖσθαι, τὰς δ' ἐκλείψεις εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμπίπτουσιν, μεταξὺ μὲν ἀμφοτέρων τῶν ἀσέρων γενομένης, μᾶλλον δὲ τῇ σελήνῃ i) ἀντιφραττομένης. Ἀναξαγόρας, ὡς φησι Θεόφραστος h), καὶ τῶν ὑποκάτω τῆς σελήνης ἐστὶ ὅτε σωμάτων ἐπιπροσθύντων· Χρύσιππος ἐκλείπειν τὴν σελήνην τῆς γῆς αὐτῇ l) ἐπιπροσθύσεως, καὶ εἰς σκιάαν αὐτῆς ἐμπίπτουσας.

Περὶ

ſte Suida v. Φιλόσοφος, ubi Philippi nostri nomen ſupplendum eſſe, bene oſtendit Kuſter. ad h. l. Ex hoc itaque libro haec quoque petita eſſe, dubitari nequit. cf. *comm. de font. Stob.*

g) τῶν δὲ νεωτέρων, *ſeriorum* nempe *Pythagoricorum*, reſcripſi ex Plut. l. c. pro τῶν δὲ μεθ' ἑτέρων, quod ap. Stob. ſine ſenſu legitur. Idem quoque Cant. iam in marg. emendaverat. — Ex eodem mox τελείως dedi, iubente ſenſu, pro τελείωσιν. Juniores quidem hi qui ſint, non additur; videntur tamen haec a Stobaeo vel ex Ariſtotelis hiſtoria, vel ex Philippi Opuntii libro adhuc hauſta eſſe; quare non de re-

cea-

vel oppositae terrae. Junioribus autem quibusdam visum est id flammae incremento tribuere, quae ordine paulatim cresceret, donec plenam redderet Lunam, rursusque eodem pacto decreveret, donec in coniunctione prorsus extingueretur, id quod etiam de menstrua occultatione Xenophanes asserbat.

Thales, Anaxagoras, Plato, Stoici, Mathematicos secuti, menstruas quidem occultationes accedente et circumfulgente Sole fieri dixerunt, defectus autem Luna in umbram terrae incidente, ut inter utrumque sidus posita, ita hanc magis obscurantis. Anaxagoras, teste Theophrasto, etiam sublunaribus corporibus obstantibus. Chrysippus Lunam deficere dixit obstante illi terra, cuius in umbram incidat.

De

centissimis hic Pythagoricis cogitandum est, sed de iis, qui vel Aristotelis, vel Philippi saltem aetatem praecesserunt.

h) μηνιαῖαν codd. V. A. E. pro μηνιαίωνα ap. Cant.

i) τῇ σελήνῃ addidi ex Plut. pro τῆς σελήνης, sensus enim est: cum terra lunae opponitur.

k) Commemoraverat haec Theophrastus procul dubio in commentario, quem de Anaxagorae decretis composuerat, quem laudat Diog. II, 42.

l) αὐτῇ rescripti pro αὐτῇν, tertio enim casui ἐπιπροσθεῖν iungitur. Diog. VII, 145. de Stoicorum decretis: ἐκλεπεῖν δὲ τὸν ἥλιον, ἐπιπροσθεύσης αὐτῷ τῆς σελήνης — τὴν δὲ σελήνην ἐμπίπτουσιν εἰς τὸ τῆς γῆς σκιασμα. Petita haec sunt ibi ex Posidonio, cui adeo in hisce cum Chrysippo convenit.

Nn 5

Περὶ δὲ ἐμφάσεως *m*) αὐτῆς τῶν Πυθαγορείων
 τινὲς μὲν, ὧν ἐστὶ Φιλόλαος, τὸ γαιοφανὲς αὐτῆς
 εἶναι διὰ τὸ περιρικεῖσθαι τὴν σελήνην, καθάπερ τὴν
 παρ' ἡμῖν γῆν, ζώοις καὶ φυτοῖς μείζοσι καὶ καλλί-
 σιν. Εἶναι γὰρ πεντεκαίδεκαπλάσια τὰ ἐπ' αὐτῆς
 ζῶα τῇ δυνάμει, μηδὲν περιττωματικὸν ἀποκρίνον-
 τα, καὶ τῶν ἡμετέρων τοσαῦτα τῷ μήκει *n*). Ἄλλοι
 δὲ *ο*), τὴν ἐν τῇ σελήνῃ ἐμφασιν ἀνάκλασιν εἶναι τῆς
 πέραν τοῦ διακεκαυμένου κύκλου τῆς οἰκουμένης, ὑφ'
 ἡμῶν θαλάττης. Ἀναξαγόρας *p*) ἀνωμαλότητα συγ-
 κρίμα-

m) Ἐμφασις est facies, (ut vocant), quae in orbe lunae
 apparet. Pythagorici, et maxime Philolaus, cum de luna
 ita disputarent, ut eam terrae nostrae similem ponerent, em-
 phasi illa adducti videntur, ut maria et continentem in ea
 distinguerent. — De hominibus in Luna habitantibus anti-
 quorum commenta servavit *Plur. de fac. lun.* Op. II, p. 937 &c.
 Ex Orphicis haec dogmata promanasse, auctores sunt *Bruck.*
 I, 398. et *Fabric. B. Gr.* I, p. 132. Contradicente tamen
Tiedem. Aelt. Phil. Griech. p. 55.

n) Habet Cant. omnesque Stob. codd. καὶ τὴν ἡμετέραν
 τοσαύτην τῷ μήκει. nullo sensu. Plut. et Gal. pro eo II, cc.
 τὴν ἡμέραν τ. τ. μ. *Diem in luna quindecuplam longitudi-
 nem nostrorum dierum habere;* quam lectionem Cant. quo-
 que in marg. annotavit. Possent quidem illa catenus defen-
 di, ut eam astronomicis rationibus convenire dicas, cum
 luna 30 diebus cursum circa terram conficiat; attamen cum
 hic de animalibus tantum in luna habitantibus sermo sit,
 aliena ab h. l. esse videtur. Litteris et sensui melius conve-
 nire videtur lectio a me proposita: τῶν ἡμετέρων τοσαῦτα
 τῷ μήκει, animalia lunaria tum viribus, tum altitudine quin-
 decies superare terrena. Sensui haec melius convenire, nemo
 non videt; neque a vestigiis antiquae lectionis longius reced-
 dunt, haerent enim corruptelae unice in terminationibus.

Sin-

De facie vero eius Pythagoricorum alii, ut Philolaus, terrae formam esse dixerunt, quoniam Luna, quemadmodum terra haec, accolatur maioribus ac pulcrioribus animalibus et plantis, cum et decies ac quinquies praestantiora ibi degant animalia, nihil excrementi habentia, et magnitudine nostris tanto sint longiora: alii maris ultra zonam torridam reflexionem: Anaxagoras compositionis dissimilitudinem,

Singularis autem est ratio quae adicitur, quare viribus nostrates tantum superent, nempe quod nihil excrementi perdant. Orta forte est haec opinio inde, quod cum lunae nullam atmosphaeram tribuerent, non aërem modo, sed omnia quoque quae ibi nascuntur puriora et sinceriora esse statuerent. cf. *Plut. Op. II*, p. 938.

e) ἄλλοι δὲ, nempe alii ex Pythagoricis, opponitur enim hoc τῷ ἄλλοι μὲν, quod praecessit. Pertinent huc *Agastis*, poetae pythagorici, versus a *Plutarcho* servati *Op. II*, p. 910, 911.

Πᾶσα μὲν ἥδε περιῖ πυρὶ λάμπεται, ἐν δ' ἄρα μέσση
Γλυκότερον κυάνοιο φαίνεται ἥ τε κοῦρος
"Ομμα καὶ ὕγρὰ μέτωπα· ἐρεῦθει δ' αὖτα ζοικεν.
Sic enim lego pro τὸ δ' ἐρεῦθει αὖτα ζοικεν, quod adversante metro in *Xylandro* ed. existat. His vero, paucis interiectis, subiunguntur verba, quae ad nostrum locum proprie spectant:

*Ἡ πόντου μέγα κύμα καταντία κυμαίνοντος
Δείκελον ἰνδῶλοιτο πυριφλεγέοντος ἐσόπτρου·
Aut maris immensi opposita sub parie fremensis
In speculo ardenti repraesentatur imago.
interprete *Xylandro*.

p) *Anaxagorae* et *Democriti* sententiae lucem lucrantur ex iis, quae supra de eorum de substantia lunae placitis exposita sunt. — Ad ἐχούσης, si lectio sana est, supplendum est σελήνης, sed malle ἐχοντος, ut ad συνηριματος referretur. Apud *Plut.* existat: Ἀναξαγόρας ἀνωμαλόθητα δια τοῦ

κρίματος, διὰ τὸ ψυχρομιγὲς ἅμα καὶ γεῶδες, τὰ
 μὲν ἐχούσης ὑψηλὰ, τὰ δὲ ταπεινὰ, τὰ δὲ κοίλα.
 Καὶ παραμεμίχθαι τῷ πυροειδεῖ τὸ ζοφῶδες, ὧν τὸ
 πάθος ὑποφαίνει τὸ σκιερὸν, ὅθεν ψευδοφανῇ λέγε-
 σθαι τὸν ἀέρα. Δημόκριτος, ἀποσκίασμά τι τῶν
 ὑψηλῶν ἐν αὐτῇ μερῶν, ἀγκη γὰρ αὐτὴν ἔχειν καὶ
 νάπας. Παρμενίδης, διὰ τὸ παραμεμίχθαι τῷ περὶ
 αὐτὴν πυρώδει τὸ ζοφῶδες, ὅθεν ψευδοφανῇ τὸν ἀέ-
 ρα η) καλεῖ. Οἱ Στωϊκοὶ διὰ τὸ ἀερομιγὲς τῆς οὐ-
 σίας μὴ εἶναι αὐτῆς ἀκήρατον τὸ σύγκριμα. Ἀριστο-
 τέλης, μὴ εἶναι αὐτῆς ἀκήρατον τὸ σύγκριμα διὰ τὰ
 πρόσγεια περιττώματα ς) τοῦ αἰθέρος, ὃν προσαγο-
 ρεῦει σῶμα πέμπτον.

Οἱ ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν ζ) τὸ ἀνώμαλον συγ-
 κριτικὸν αἰτῶνται. Καθάπερ οὖν τῶν προσαναυγαζο-
 μένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου νεφῶν τὰ μὲν ἀραιότερα μέρη
 λαμπρότερα φαίνεται, τὰ δὲ πυκνότερα ἀμαυρό-
 τερα, οὕτως καὶ τῆς σελήνης, εἰκυῖας μὲν νεφελοει-
 δεῖ πιλήματι, προσαναυγαζομένης δ' ὑπὸ τοῦ ἡλίου.
 Ξενοφάνης, τὸν μὲν ἥλιον χερίσιμον εἶναι πρὸς τὴν τοῦ
 κόσ-

τοῦ συγκρίματος, διὰ τὸ ψυχρομιγὲς ἅμα καὶ γεῶδες· πα-
 ραμεμίχθαι γὰρ τῷ πυροειδεῖ τὸ φοφῶδες· ὅθεν ψευδοφα-
 νῇ λέγεσθαι τὸν ἀέρα. — Sequens Democriti placitum solus
 habet Stob. — ἀγκη, valles, est egregia Cant. in marg. emen-
 datio, pro ἀνάγκη, quod habent codd. omnes. Confirmant
 illam quae supra de Democriti de luna sententia dicta erant,
 continere eam πεδία καὶ ὄρη καὶ φάραγγας.

η) τὸν

nem, tum frigidis ac terrenis inter se mistis, tum aliis partibus altis, aliis humilibus, aliis concavis, tum iuncta cum igne caligine, unde existat umbra; unde etiam falsiformem dici stellam: Democritus umbram sublimiorum eius partium, quandoquidem montes et valles habeat: Parmenides propter caliginem igni permistam, qua etiam de causa falsiformem stellam vocat: Stoici propter aëris additamentum, quod ipsius compositionem prohibeat esse sinceram: Aristoteles propter terrae ad aetherein, quem quintum corpus vocat, additamentum.

Mathematici compositionis dissimilitudinem in causa ponunt. Quemadmodum enim nubium a Sole illustratarum rariores partes magis splendeant, densiores minus, sic et Lunae tum nubi compressae simili, tum a Sole illustratae, accidere. Xenophanes Solem quidem requiri putabat ad mundi animalium-que

q) τὸν ἀέρα, nempe lunam, rescripsi pro τὸν αἶρα; expresserat iam hanc lectionem Cant. in versione, in qua: stellam, vertit. — De Stoicorum sententia v. *supra* Nos. x).

r) Corrupta sunt haec Aristotelica apud Stob. Legitur ibi: διὰ τὰ πρόσγεια ἐρώματα, pro quo codd. V. A. ἀρώματα. Rescripsi: διὰ τὰ πρόσγεια περιττώματα τοῦ αἰθέρος, ob sordes terrestres, aetheri, ex quo proprie constat, admixtas. Dicitur enim περιττώμα tum de sordibus, tum de omni superfluo. cf. *Stroph.* h. v.

s) Copiosius de hisce mathematicorum assertis disputat *Plut.* de facie lun. *Op.* II, p. 930. 931.

κόσμου καὶ τὴν τῶν ἐν αὐτῷ ζώων γένεσιν τε καὶ διαί-
κησιν, τὴν δὲ σελήνην παρέλκειν.

Περὶ δὲ τῶν ἀποσημάτων αὐτῆς ι), Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχειν τὴν σελήνην ἀπὸ γῆς, ἢ περ ἀπὸ τοῦ ἡλίου· οἱ δὲ ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν, ὀκτωκαίδεκαπλάσιον υ). Ἐρατοσθένης, τὸν ἡλίον ἀπέχειν ἀπὸ τῆς γῆς σαδίων μυριάδων μυριάδας τετρακοσίας καὶ εἰς δια ὀκτάκισ μύρια· τὴν δὲ σελήνην ἀπέχειν ἀπὸ τῆς γῆς μυριάδας ἐβδομήκοντα ὀκτὼ σαδίων υ).

Ἐμπεδοκλῆς x) τοῦ ὕψους τοῦ ἀπὸ τῆς γῆς ἕως η) οὐρανοῦ, ἥτις ἐστὶν αὐτῶν ἀνάτασις, πλείονα εἶναι τὴν κατὰ τὸ πλάτος διάστασιν, κατὰ τοῦτο τοῦ οὐρανοῦ μᾶλλον ἀναπεπταμένου, διὰ τὸ ὡς παραπλησίως τὸν κόσμον κείσθαι z). Βοηθὸς δὲ κατὰ τὴν φαντασίαν δέχεται τὸ ἀναπεπταμένον, οὐ κατὰ τὴν ὑπόστασιν.

2. Arati.

Σκέπτεο δὴ πρώτην κεράων ἐκάτερθε σελήνην,

Ἄλλοτε γὰρ τ' ἄλλη μιν ἐπιγράφει ἑσπερος αἴγλη,

Ἄλλο-

ι) Quae iam sequuntur de distantia lunae decreta, habent quidem iterum Plut. et Gal. paulo tamen diversa. Primum Empedoclis placitum sic legit Plutarch. Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχειν ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ἢ περ ἀπὸ τῆς γῆς. Sic quoque Galen. — τὴν σελήνην bene codd. V. A. E. pro τῆς σελήνης. Quae tamen vera Empedoclis sententia fuerit, in medio relinquendum est, a nemine enim alio eam servatam invenio.

υ) Secundum Stobaei lectionem haec itaque sic accipienda sunt, lunam a terra octodecuplum distare quam a sole, adeoque soli multo propinquiorem esse; secundum Plutarchi vero lectionem, contrarium.

υ) Era-

que ortum et constitutionem, Lunam autem supervacuam esse.

De intervallo eius autem Empedocles Lunam duplum a terra distare spatium eius, quod a Sole distet, putavit: Mathematici decuplum et octuplum: Eratosthenes Solem quidem a terra distare quadringentis et octo stadiorum myriadibus, Lunam autem septuaginta et octo.

Empedocles aiebat altitudine caeli cum terra comparati maius esse latitudinis intervallum, qua magis expansum sit caelum, quoniam ovi more situs sit mundus: Boëthus hoc non reipsa se sic habere, sed ita poni asserebat.

2. Arati.

Observa primum nitidae duo cornua Lunae;

Illam alias alio depingit lumine vesper,

Et

v) Eratosthenis dimensionem eodem modo habent Plut. et Gal.

x) Praefigitur huic Empedoclis placito ap. Cant. inscriptio *περι ἡλίου καὶ σελήνης*, quae tamen deest in omnibus codd. — Ipsa vero philosophi sententia inde lucem lucrabitur, si ex superioribus memineris, eum coelum solidum putasse, adeoque secundum apparentiam nullum ei aliam formam, quam quae hic commemoratur, tribuere potuisse, cf. *supra* p. 500. cum contra *Boëthus*, cuius sententia subiungitur, coelum non revera solidum esse, sed tantum ita videri, contenderit.

y) *ἕως οὐρανοῦ, usque ad coelum*, sensu iubente rescripti pro *οἶον οὐρανοῦ* ap. Cant.

z) i. e. quod mundus non perfectam globi, sed oblongam potius ovi, oblique iacentis, formam haberet.

ad fr. 2. Codd. V. A. E. in marg. *Σημεῖα σελήνης ἐκ τῶν*

- Ἄλλοτε δ' ἄλλοιαι μορφαὶ κερῶσι σελήνην,
 Εὐθὺς ἀεζομένην, αἱ μὲν τρίτη, αἱ δὲ τετάρτη·
 5. Τάων καὶ περὶ μινὸς ἐφεσάοτος κε πύθοιο.
 Λεπτὴ μὲν καθαρὴ τε περὶ τρίτον ἡμᾶρ εὐῶσα,
 Εὐδιδὸς κ' εἴη· λεπτή δὲ καὶ εὖ μάλ' ἐρευνθῆς,
 Πνευματὴν παχίων δὲ καὶ ἀμβλείῃσι κερααῖαις,
 Τέτρατον ἐκ τριτατοῖο φῶος ἀμειννὸν ἔχουσα
 10. Ἡ νότῳ ἀμβλύνεται, ἢ ὕδατος ἐγγὺς ἐόντος.
 Εἰ δὲ κ' ἐπ' ἀμφοτέρων κεραίων τρίτον ἡμᾶρ ἀγούσα
 Μῆτε τι νευσάζοι, μηδ' ὑπτιόωσα φαένοι,
 Ἄλλ' ὀρθαὶ ἐκάτερθε περιγνάμπτωσι κερααῖαι,
 Ἐσπέριοι γ' ἄνεμοι κείνην μετὰ νύκτα φέροιντο.
 15. Εἰ δ' αὖτως ὀρθὴ καὶ τέτρατον ἡμᾶρ ἀγινόι,
 Ἦτ' ἂν χειμῶνος συναγειρομένοιο διδάσκοι.
 Εἰ δὲ κεν οἱ κεραίων τὸ μετῆρον εὖ ἐπινεύοι,
 Δειδέχθαι βορέω, ὅτε δ' ὑπτιόωσι, νότοιο.
 Αὐτὰρ ἐπὶν τριτόωσαν ὅλος περὶ κύκλος ἐλίσσῃ,
 20. Πάντῃ ἐρευνθόμενος, μάλα κεν τότε χεῖμερος εἴη·
 Μείζονι δ' ἂν χειμῶνι πυρώτερος φοινίσσοιτο.

Σκέπ·

ταῦν Ἀράτου φαινομένων. Leguntur autem hi vv. apud Arat. inter Διοσημαῖα p. 83. ed. Morell. Exponit in iis poet. signa tempestatis ex luna petenda, cum antea de iis locutus esset, quae Sol suppeditaret. v. 1. πρώτη Cant. et omnes codd. pro πρώτον ap. Arat. — II. ἐπ' exhibui ex Arato pro ἀπ', quod male habent Stob. Codd. Sensus enim est: Si utraque lunae cornua pura manerent, ita ut recta surgere videantur, nec quidquam in iis offuscatum sit. — 14. γὰρ pro κα habent Stob. codd. cum Cant. — 15. 16. 17. Cant. cum

Et diversa redit variatae forma Dianae,
Cum primo crescit, cum quarta et tertia fulget.

5. Haec etiam instantem poterit tibi dicere mensēm :

Tertia nam tenui, sed puro sidere fulgens
Suda erit; at raro paulum perfusa rubore
Ventosa est; nullo si cornua lumine surgant,
Quartaque, quae sequitur, crasso sax langueat igni,

10. Aut austro, aut pluviae properis obtunditur undis.

Quod si nec nutent nascentis cornua Lunae,
Tertia nec iaceat resupina per aethera Phoebe,
Cornua sed recte per coelum prona ferantur,
Cras Tartesiæ zephyrus spirabit ab oris.

15. At cum recta etiam quarta sub luce renidet,
Collectam metues pluviam, tunc omnia nimbo
Fervere deciduo cernes: cornu altius apte
Inflexum, Boream, resupinum parturit Austros.

Sed si post triduum Lunam ruber ambiat orbis,

20. Tempestas pelago, tempestas imminet agtis:
Quoque rubor maior, maior solet esse procella.

Bis

cum edit. Arati ubivis habet optativos ἀγνοῖ, διδάσκει, ἐπι-
νέουσι, pro quibus codd. V. A. E. Indicativos exhibent, ἀγι-
νεῖ &c. Sed lectionem vulgatam tuentur tum formae ver-
borum quae antecesserunt, tum ipsae sententiae, infinite ex-
pressae. — 17. Schol. ad h. l. τὸ μετέωρον κέρας τῆς σε-
λήνης, τοῦτέστι τὸ βόρειον. εἰ μὲν ἐπινεύη προσδέχου
πνεύσαι βορέαν· εἰ δὲ ὑπτιον, νότον. Bene vero addit πρὸς
τὴν ἡμετέραν φαντασίαν haec dicta esse. Veritatem enim
in iis poeta sectari noluit, cum ea tantum exprimere vellet,
quae

Ο ο

Σκέπτεο δ' ἐς πληθύν τε καὶ ἀμφοτέρων διχόωσαν,

Ἡ μὲν ἀεζομένη, ἥ δ' ἐς κέρας αὖτις ἰούσαν·

Καὶ οἱ ἐπὶ χροῇ τευμαίρεο μηνὸς ἐκάστου.

25. Πάντη μὲν καθαρῇ τε μάλ' εὐδία τεκμήραιο,

Πάντα δ' ἐρευδομένη, δοκέειν ἀνέμοιο κελεύθου·

Ἄλλοθι δ' ἄλλο μελαινομένη, δοκέειν ὑετοῖο.

Σήματα δ' οὐ μάλα πᾶσιν ἐπ' ἡμασι πάντα
τέτυκται.

Ἄλλ' ὅσα μὲν τριτάτῃ τετρατάτῃ τε πέλονται

30. Μέσφα διχαζομένης· διχάδος γε μὲν ἀχρεῖς ἐπ'
αὐτήν,

Σημαίνει διχόμηνον· ἀτὰρ πάλιν ἐκ διχομήνου

Εἰς διχάδα φθιμένην· δέχεται μὲν αὐτίκα τετρατάτῃ

Μηνὸς ἀπαιχομένου· ἥ δὲ τριτάτῃ ἀπιόντος·

Εἰ

quae in oculos incurrerent, non quae astronomica ratio doceret. — 25. πάντα μὲν bene exhibent Stob. codd. pro πάντα γὰρ ap. Arat., sequitur enim δέ. — Ibidem καθαρῇ τε habent pro καθαρή κα ap. Arat. — 26. Pro κελεύθου codd. V. A. E. κελεύθου; sed lectio vulgata poeticae rationi melius convenire videtur. — 28. δ' οὐ μάλα πᾶσιν Stob. codd. bene pro δ' οὐτ' ἄρ' πᾶσιν ap. Arat. — 29. Ad intelligenda ea, quae iam sequuntur, phases lunae notandae sunt quas Schol. Arat. p. 78. sic explicat: Ἰστέον δὲ, ὅτι μῆνα κυρίως ἔλεγον οἱ Ἕλληνες, τὸν χρόνον, τὸν ἀπὸ τῆς σεληνιακῆς συνόδου, — ἐμέτρου γὰρ οἱ Ἕλληνες τοὺς μῆνας, πρὸς τὸν τῆς σελήνης δρόμον. Ἀπὸ δὲ γέννης τρίτην ἡμέραν ἄγουσα ἡ σελήνη, μηνουειδής, κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ φωτός καλεῖται, ἥλικα λεπτόν φῶς τοῖς κέρασιν ἐπιτρέχει. Ὅγδοα δὲ οὔσα, διχοτόμος ὀνομάζεται, ὅταν τοῦ κύλου αὐτῆς τὸ ἥμισυ φωτισθῇ. Δεκατάτῃ δὲ, ἀμφικυρτος, ὅταν τῷ διχοτόμῳ κυρτώσει προσγένωνται φῶς, ὥς πλεον

Bis cum dimidio, cum pleno lumine fulget,
 Aspice; cum crescit, cum cornua prisca resumit,
 Aspice; signa tibi color haud dabit irrita mensis.
 25. Namque auram facies portendit pura serenam:
 At cum tota rubet furibundos indicat Austros;
 Imber erit nigro si sit variata colore.
 Tempora sed dandis non sunt paria omnia signis.
 Nam quae quarta tulit Phoebe vel tertia, durant
 30. Dimidiam ad Lunam, quae dimidia, omnia tendunt
 Ad plenam, quae plena dedit Spectare videntur
 Dimidiam rursus, et quae tunc praebentur ab illa,
 Excipiet moribundi aut quarta, aut tertia mensis.
 Si

τὸ ἥμισυ τοῦ κύκλου φωτισθῆναι. Πεντεκαδεκαταία δὲ οὐσα πανσέληνος καὶ διχομήνος, πληρωθεῖσα τῷ φωτὶ πᾶσα γὰρ ἐν διαμέτρῳ οὐσα τοῦ ἡλίου, διχασθεῖσα ἐν ἑξήμεραις ἀντεῖθεν λοιπὸν κατὰ τὸ ἀνάπαλιν, β. ἀμφικυρτός· β. διχοτόμος, δευτέρῳ μνησιδῆς, ἔπειτα ἀρπαγμαία· ἀφαιρῆς γὰρ λοιπὸν γίνεται, ὑπὸ τὰς τοῦ ἡλίου αὐγὰς γενομένη, ἔπειτα συνοδική, ἵνα ἐν τῷ αὐτῷ ζῶδιῳ τὰς αὐτὰς μοίρας ἔχει. Ἐπειδὴν δὲ τὴν ἰσομορίαν παραλλάξῃ, τότε πάλιν γεννᾶν φαμέν. cf. de hisce lunae phasibus Henrich ad Procli Sphaer. p. 283. 284. Ex hisce phasibus in nostris calendariis quatuor tantum proprio nomine insigniuntur. Graecorum enim πανσέληνος vel διχομήνος est nostrum Vollmond, plenilunium, σύνοδος, nostrum Neumond, interlunium; διχοτόμος autem cum crescente tum decrescente luna, das erste und letzte Vierrel, Romanorum medilunia; reliquarum nomina non habemus. — v. 30. Pro διχαζομένης ap. Arat. eodem sensu διχαιομένης. — 31. διχομήνου omnes Stob. codd. In Arati ed. διχομήνης. — 33. Legitur ap. Arat. ἔχεται δὲ οἱ αὐτῶν τετραὶς μηνὸς ἀπαιχομένη, τῇ δὲ τριτάτῃ ἀπύοντος. Succedit autem huic (nempe τῇ

Εἰ δὲ κέ μιν περὶ πᾶσαν ἀλωαὴ κυκλώσωνται,
 35. Ἡ τρεῖς, ἢ δύο περικείμεναι, ἢ μί' οἷα,
 Τῇ μὲν ἢ ἀνέμοιο γαληναίης τε δοκεύειν.
 Ρηγνυμένη, ἀνέμοιο μαραινομένη δὲ, γαλήνης.
 Ταὶ δύο δ' ἂν χειμῶνι περιτροχάοιντο σελήνῃ.
 Μείζονα δ' ἂν χειμῶνα φέροι τρέλιγτος ἀλώῃ,
 Καὶ μᾶλλον μελανεύσα καὶ εἰ ῥηγνύατο, μᾶλλον.

Cap. XXVIII.

ΠΕΡΙ ΓΑΛΑΚΤΟΣ. *)

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Κύκλος ἐστὶ νεφελοειδής, ἐν μὲν τῷ ἄερι διαπαντός
 φαινόμενος, διὰ δὲ τὴν λευκόχροϊαν ὀνομαζόμενος γα
 λαξ.

τῇ διχάδι) *tetras luna decrescente; huic autem trias; ubi au-*
tem pro τριτάτῃ saltem legendum foret τριτάτῃ casu pri-
mo. — Stobaei quidem lectio a me vulgata, (tenent autem
 eam cum Cant. omnes codd.) non minus obscura, quin et
 aperte corrupta est; attamen in re incerta nil in ea mutare
 ausus sum, cum nos ad verum forte inveniendum ducere
 possit. Quid enim? si legas *δέχεται δὲ μιν αὐτὴ τῆς τετρα-*
eodem sensu? Quamvis vel sic ultima obscura manere pro-
fitetur. Nec Grotii lectionem expedio: *δέχεται δὲ οἱ αὐτὴ τῆς*
τετράς. Relinquenda itaque haec potius sunt futuris poetarum
 interpretibus. — 38. In Arat. ed. *περιτροχάοιτο σελήνῃ.*
 Sed nostram lectionem cum Cant. exhibent Codd. V. A. E. P.
 Num *σελήνῃ* tertio vel quarto casu legas, ad idem redit; sed
περιτροχάοιντο, plurali numero, grammatica ratio postulat.

Ad Cap. XXVIII.

*) Inscriptionem capituli cum Cant. exhibent omnes codd. —
Plut. II, I. et *Galen.* C. XVII. *περὶ τοῦ γαλαξίου κύκλου.*
 Utrum?

Si parilis totam Latoïda circulus ambit,
 35. Aut terni geminive utraque ex parte locati,
 Unicus aut ventos nobis aut indicat aethram;
 Diruptus ventos, evanidus indicat aethram,
 Horriferos nimbos geminatus praemonet orbis,
 Maioresque trahit triplicata corona procellas;
 Maiores si nigra iacet, si scinditur ultro.

Cap. XXVIII.

De Galaxia.

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Circulus est nubilus, per totum quidem aërem ap-
 parens, albi autem coloris gratia dictus lacteus. Py-
 tha-

Utrumque bene! Dicitur enim quoque ὁ τοῦ γαλακτος κύ-
 κλος cf. *Procli Sphaer.* c. XIII. et ibi *Henisch.* et omnino, ut
 apud nostrum, τὸ γαλαξ cf. *Aristot. meteor.* I, 8. — Pergit
 iam Stobaeus ad agendum de Meteoris, cum antea de rebus
 coelestibus disputasset. Differunt enim in antiquorum phy-
 siologia coelestia, τὰ οὐράνια vel τὰ ἐν οὐρανῷ a meteoris.
Senec. Quaest. nat. II. princ. *Omnis de universo quaestio in*
coelestia, sublimia et terrena dividitur. Prima pars natu-
ram siderum scrutatur, et coeli - ; altera tractat inter coe-
lum et terram versantia. Quae sublimia vocat Seneca, μα-
τέωρα vocant graeci.

ad fr. I. Plurima ex his habent quoque *Plut.* et *Gal.*
 II. cc. Prima lactei circuli definitio legitur quoque apud
Plut. de plac. I. c. atque ab ipso autore huius libri profecta
 videtur; nomen enim philosophi qui eam exhibuerit, ibi
 non additur.

λαξίας. Τῶν Πυθαγορείων α) οἱ μὲν ἔφασαν ἀσέρος εἶναι διάκαισιν, ἐκπεσόντος μὲν ἀπὸ τῆς ἰδίας ἑδρας, δι' οὗ δὲ περιέδραμε χωρίου κυκλοτερῶς αὐτὸ περιφλῆξαντος, ἐπὶ τοῦ κατὰ Φαέδοντος ἐμπρησμοῦ· οἱ δὲ τὸν ἥλιακὸν ταύτη φασὶ κατ' ἀρχαῖς γεγονέναι δρόμον. Τινὲς δὲ κατοπτρικὴν εἶναι φαντασίαν τοῦ ἡλίου, τὰς αὐγὰς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνακλῶντος, ὅπερ κατὰ τῆς ἱεῖδος ἐπὶ τῶν νεφῶν συμβαίνει β).

Μητρόδαρος γ) διὰ τὴν πάροδον τοῦ ἡλίου, τοῦτον γὰρ εἶναι τὸν ἥλιακὸν κύκλον. Παρμενίδης δὲ τοῦ πυκνοῦ καὶ τοῦ ἀραιοῦ μίγμα γαλακτοειδὲς ἀποτελέσαι χρῶμα. Ἀναξαγόρας δ) τὴν σκιὰν τῆς γῆς
κατὰ

α) Τῶν Πυθαγορείων οἱ μὲν exhibent codd. V. A. E. cum Plut. pro οἱ μὲν Πυθαγόρειοι; veram autem esse codd. lectionem, docet sequens οἱ δὲ, huic oppositum. Omnino vero ap. Cant. omne hoc placitum corruptum simul et mutilum exhibetur. Exstat ibi: Οἱ μὲν Πυθαγόρειοι ἔφασαν ἀσέρος εἶναι διάκαισιν, ἐκπεσόντος μὲν ἀπὸ τῆς ἰδίας ἑδρας, δι' οὗ δὲ περιέδραμε χωρίον ἐμπρησμοῦ τὸν ἥλιακὸν ταύτη φασὶ κατ' ἀρχ. γ. δρ. Veram plenamque lectionem suppeditarunt codd. V. A. E. — Ultramque autem hanc Pythagoricorum sententiam iisdem fere verbis docet *Aristot. Meteorol.* I. 8. Τῶν μὲν οὖν καλουμένων Πυθαγορείων φασὶ τινες ὁδὸν εἶναι ταύτην, οἱ μὲν τῶν ἐκπεσόντων τινὸς ἀστρον, κατὰ τὴν λεγομένην ἐπὶ Φαέδοντος φθορὰν· οἱ δὲ τὸν ἥλιον τοῦτον τὸν κύκλον φέρεσθαι ποτε φασιν. Docte vero de utraque hac opinione disputat *Olympiod. ad Arist.* I. c. fol. 15. b.

β) Hanc quoque de Galaxia nonnullorum opinionem servavit *Aristotel.* I. c. Ἐπὶ δ' ἐστὶ τρίτη ὑπόθεσις περὶ αὐτοῦ. Λέγουσι γάρ τινες, ἀνάκλασιν εἶναι τὸ γάλα τῆς ἡμετέρας ὀψευς πρὸς τὸν ἥλιον, ὥσπερ καὶ τὸν ἀστέρα τὸν κομήτην. Pro-

thagoreorum alii dixerunt esse stellae conflagrationem, quae suo quidem loco excidisset: quam autem caeli regionem percurrisset, eam in orbem sub Phaethontis incendio combustisset: alii Solis curriculum hoc loco primum extitisse: alii speculi visum esse, Solis radiis in caelum reflexis, ut et in Iride ac nubi-
bus contingat.

Metrodorus accessui Solis causam tribuit, cuius hic sit circulus: Parmenides densi ac rari misturam talem efficere colorem: Anaxagoras terrae umbram
hoc

Propositam autem esse hanc sententiam ab Hippocrate Chio, edocemur ab Olympiodoro l. c. Aristoteles enim nomen auctoris non addidit. — Ceterum κατὰ τῆς ἱριδος edidi ex codd. V. A. E. pro κατὰ ἱριδος ap. Cant. Sensus est: *circulum lacteum esse radiorum solis refractionem in nubibus, ut in iisdem iridis fulgor alteram iridis speciem proferre solet.*

c) De Metrodoro Chio, Democriti discipulo, haec sumenda videntur, cuius tamen explicationem neglexit Aristotel. l. c. etsi omnes priorum sententias a se allatas esse, profiteatur. Sequentem tamen Parmenidis quoque sententiam omisit. Lucem ea lucrabitur ex eius, de mundi ordine, opinione, cf. *supra* p. 482.

d) Anaxagorae et Democriti sententias sic exponit Aristot. l. c. Οἱ δὲ περὶ Ἀναξαγόραν καὶ Δημόκριτον, φῶς εἶναι τὸ γάλα λέγουσι ἄεραν τινα τὸν γὰρ ἥλιον ὑπὸ τὴν γῆν φερόμενον, οὐχ ὁρᾶν ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν. Ὅσα μὲν οὖν ὁρᾶται ὑπὸ αὐτοῦ, τούτων μὲν οὐ φαίνεσθαι τὸ φῶς, καλύπτεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν τοῦ ἡλίου ακτίνων· ὅσοις δ' ἀντιφράττει ἡ γῆ, ὥς μὴ ὁρᾶσθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τὸ τοιούτων οἰκεῖον φῶς εἶναι τὸ γάλα; in qua ut in reliquorum sententiis refutandis, multus est Aristoteles. Pro περὶ τὴν γῆν, quod obscurum est, legendum videtur ex Aristot. ὑπὸ τ. γ.
O o 4 Demo-

κατὰ τόδε τὸ μέρος ἴσασθαι τοῦ οὐρανοῦ, ὅταν περὶ τὴν γῆν γενόμενος ὁ ἥλιος μὴ πάντῃ περιφωτίζῃ. [Δημόκριτος] πολλῶν καὶ μικρῶν καὶ συνεχῶν ἀστέρων, συμφωτιζομένων ἀλλήλοις, διὰ τὴν πύκνωσιν συναυγασμόν. Ἀριστοτέλης e) ἀναθυμιάσεως ξηρᾶς ἔξαψιν πολλῆς τε καὶ συνεχοῦς. Τὸν γὰρ κύκλον ἐν ᾧ δοκεῖ θεωρεῖσθαι μέγιστον ὄντα, πλήρη τῶν μεγίστων ὑπάρχειν καὶ τῶν λαμπροτάτων ἀστέρων, καὶ ἔτι τῶν σποράδων καλουμένων f), ὥστε διὰ ταῦτα συνεχῶς πλείσθην περὶ τοῦτον ἀθροίζεσθαι τὸν τόπον τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἀναθυμιάσιν, καὶ ποιεῖν τὴν τοῦ γάλακτος φαντασίαν. Ποσειδώνιος g) πυρὸς σύσασιν, ἀστρου μὲν μακρωτέραν, αὐγῆς δὲ πυκνοτέραν.

Cap. XXIX.

ΠΕΡΙ ΚΩΜΗΤΩΝ, ΚΑΙ ΔΙΑΤΤΟΝΤΩΝ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΟΙΟΤΤΩΝ. *)

I. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Τῶν Πυθαγορείων τινὲς μὲν ἀστὲρα φασὶν εἶναι τὸν κομήτην, τῶν οὐκ αἰεὶ μὲν φαινομένων, διὰ δὲ τινος δι-

Democriti nomen, quod apud Stob. exciderat, addidi ex Plut. et Gal.

e) Aristoteles sententiam suam, hic adductam, copiosius ipse exposuit in *Meteorol.* l. c. — cf. quoque de ea *Olympiod.* ad h. l.

f) Stellae sporades sunt stellae fixae, quae non ad certos asterismos relatae sunt; cf. *Henisch. ad Procl.* p. 161.

g) Hau-

hoc loco consistere, cum a Sole, dum is sub terra est, non pariter illustrentur omnia: Democritus multarum parvarum et coniunctarum stellarum inter se illustrantium communem propter densitatem fulgorem: Aristoteles vaporis sicci multi atque continui conflagrationem. Circulum enim hunc maximum maximis et clarissimis stellis atque etiam vulgaribus scatere, ideoque semper plurimos eo loco deferri a terra vapores, qui lactis formam praebeant: Posidonius ignis congeriem, stella quidem rariorem, fulgure autem densiorem.

CAP. XXIX.

De cometis, stellis transvolantibus, ac similibus.

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Pythagorei partim stellas faciunt cometas, quae non sem-

g) Hausta videntur haec Posidonii ex eius *Meteorologicis* passim *Diogeni* laudatis l. VII, c. 1. qui tamen hanc eius explicationem neglexit.

Ad Cap. XXIX.

*) Inscriptio capitis eadem est ap. Phot. et in codd. quae apud Cant. Apud *Plat.* tamen III, 2. ut et *Gal.* XVIII. pro τοιούτων legitur δονίδων. Sunt enim δονίδες simile phasmatum genus, a figura nomen sortitae.

ad fr. I. Conferendi sunt *Plat.* et *Gal.* ll. cc. — Pythagoricorum de cometis sententias servavit quoque *Aristot.* *Meteorol.* I, 6. Τῶν δ' Ἰταλῶν τινες, καὶ καλουμένων Πυθαγορείων, ἕνα λέγουσιν αὐτὸν εἶναι τῶν πλανητῶν ἀστέ-
ρων

διωρισμένου χρόνου περιοδικῶς ἀνατελλόντων· ἄλλοι δὲ ἀνάκλασιν τῆς ἡμετέρας ὀψews πρὸς τὸν ἥλιον πα-
ραπλησίαν ταῖς κατοπτρικαῖς ἐμφάσεσιν.

Ἀναξαγόρας καὶ Δημόκριτος α) σύνοδον ἀέρος
δυοῖν, ἢ καὶ πλείονων κατὰ συναυγασμόν. Ἀριστο-
λης β) τῆς ξηρᾶς ἐκ γῆς ἀναθυμιάσεως διάπυρον σύν-
τασιν κομήτας δὲ, ὅταν ἐπὶ πλεόν ἑξαφθῇ γ) καὶ πρὸς
πλείονα διαμένη χρόνον, τοῦ μὲν ἀέρος φαινομένου
κάτωθεν, τῆς δὲ κόμης ἀνωθεν ἐπιλαμπούσης· πω-
γωνίας δὲ, ὅταν ἔμπαλιν ὁ μὲν ἀστὴρ ἀνωθεν θεωρεῖ-
ται, ἢ δὲ κάτω, παρεχόμενη τῷ σχήματι πω-
γωνος ἐμφασιν. Στράτων δ) ἀέρος φῶς περιληφθὲν
νέφει πυκνῷ, καθάπερ ἐπὶ τῶν λαμπτήρων γίγνεται.
Ἡρακλείδης ε) ὁ Ποντικός, νέφος μετάρσιον ὑπὸ με-
αῶ.

ρων, ἀλλὰ διὰ πολλοῦ τε χρόνου τὴν φαντασίαν αὐτοῦ εἶναι,
καὶ τὴν ὑπερβολὴν ἐπὶ μικρὸν, ὅπερ καὶ συμβαίνει περὶ
τὸν τοῦ Ἑρμοῦ ἀέρα. — Alteram opinionem, qua come-
ta Solaris luminis refractione esse dicitur, Aristoteles tribuit
Hippocrati. Copiose et erudite de utraque disputant Aristo-
telis interpretes Olympiod. ad Meteorol. p. 12. et Joh. Philo-
lop. fol. 94. ed. Ald. — Verba ipsa ap. Cant. corrupta
erant. περιοδικῶς dedi pro περιοδικῶν ex codd. V. A. E. qui
et πρὸς τὸν ἥλ. habent pro εἰς τ. ἥλ. et ἐμφάσεσιν pro
ἐφάσεσιν.

α) Anaxagorae et Democriti placitum copiosius exponit
Aristot. I. c. Ἀναξαγόρας μὲν οὖν καὶ Δημόκριτος φασι εἶ-
ναι τοὺς κομήτας σύμφασιν τῶν πλανητῶν ἀέρων, ὅταν
διὰ τὸ πλησίον ἐλθεῖν δόξωσι διγγάνειν ἄλλήλων. In quam
opinionem, quomodo incidere potuerint philosophi illi, cla-
rius docet Seneca Nat. quaest. VII, Op. p. 469. Quibusdam
antiquorum haec placet ratio: cum ex stellis errantibus al-
tera

semper, sed certo temporis ambitu appareant: partim visus nostros in Solem speculi more reflexos.

Anaxagoras ac Democritus duarum vel plurium stellarum concursum: Aristoteles exhalationis aridae igneam congeriem, et cometas quidem, cum illa validius incensa diutius durat, stella quidem infra apparente, coma autem supra fulgente: barbatas autem, cum contra stella quidem supra apparet, coma autem infra barbae more. Strato dicebat stellae lumen densa nube circumdatum, ut in lucernis appareat: Heraclides Ponticus nubem sublimem sublimi lumine illustra-

tera se alteri applicuit, confuso in unum duarum lumine, faciem longioris sideris reddi. Nec hoc tunc tantum evenit, cum stella stellam attingit, sed etiam cum appropinquavit. Intervallum enim quod inter duas est, illustratur ab utroque, inflammaturque, et longum ignem efficit.

b) Aristoteles suam de cometis sententiam copiose exposuit in *Meteorol.* I, 7. quae noster ante oculos habuit. Discrimen tamen inter cometen et pogoniam paulo aliter ibi constituitur. Cometem nempe seu stellam crinitam vocari, qui undique circa se velut comam flammam spargat; pogoniam seu barbatam, si in barbae speciem recta promittatur. cf. de utraque *Senec.* l. c. p. 469.

c) ἐξ αὐτῶν bene codd. V. A. E. pro ἐξ αὐτῶν, qui iidem mox παρεχομένη suppeditarunt pro παρεχομένης.

d) Stratonis sententia, quam a nemine copiosius expostam invenio, ea fuisse videtur, ut cometa sit stella fumo ardenti, velut nube, circumdata, oculisque adeo similem phantasiā sistens, quam in face ardente longum fumi ignei tractum post se habente, conspiciamus.

e) Expodata erant haec Heraclidis placita, ut videtur, in libro eius περὶ τῶν ἐν οὐρανῷ, quem laudat *Diog.* V, 87. Secu-

αερίου φωτός καταυγαζόμενον. Ὅμοίως δ' αἰτιολογεῖται παγωνίαν, δοκίδας, κίονα, καὶ τὰ τούτοις συγγενῇ, καθάπερ ἀμέλει πάντες οἱ Περιπατητικοὶ παρὰ τοὺς τοῦ νέφους γίνεσθαι τὰυτα σχηματισμούς. Ἐπιγένης πνεύματος ἀναφορᾶ f) γαιομιγοὺς πεπυρωμένου. Βοηθὸς αἶρος ἀνημμένου φαντασίαν. Διογένης g) ἀσέρας εἶναι τοὺς κομήτας. Ἀναξαγόρας τοὺς καλουμένους διάττοντας h) ἀπὸ τοῦ αἰθέρος σπινθήρων δίκην καταφέρεσθαι, διὸ καὶ παραυθικά σβέννυσθαι. Μητρόδωρος τὴν εἰς τὰ νέφη τοῦ ἡλίου βίαιον ἔμπωσιν πολλὰκις σπινθηρίζειν. Ξενοφάνης πάντα τὰ τοιαῦτα νεφῶν πεπυρωμένων συστήματα ἢ καὶ κινήματα. Χαλδαίους i) μὲν δὴ λόγος περὶ κομητῶν

Secutus videtur praeceptorem Aristotelem in eo, ut exhalationibus terrae cometarum ortum tribueret; unde quoque reliqui peripatetici pro nubibus eos habuisse dicuntur; ex formae diversitate varia nomina adeptis. Unde vero luceant, non una omnium sententia fuisse videtur. Assumit Heraclides φῶς quoddam μετέωρον, quod tamen num a sole, vel aliunde profectum sit, non additur.

f) ἀναφορᾶ cum Cant. omnes habent Stob. codd. — Plut. ἀναφορὰν, et cum eo Galen. l. c. Defendi tamen poterit lectio Stobaci, si suppleas γίνεσθαι. — De Epigene placiti huius auctore cf. *infra* Not. i).

g) Diogenes nempe Apolloniates, Anaxagorae aequalis, ἀνὴρ φυσικὸς καὶ ἄγαν ἐλλόγιμος teste Diog. IX, 57.

h) οἱ διάττοντες vel διαττόντες ἀσέρες, stellae volantes, quae a nobis vocantur Sternschnuppen. — Anaxagorae hanc sententiam confirmat Diog. II, 9. τοὺς γε διάττοντας οἶον σπινθήρας ἀπὸ τοῦ αἰθέρος ἀποπάλλεσθαι. — Metrodorus qui sequitur, Chius esse videtur, Democriti auditor, cf. Diog.

lustratam. Ac similem reddit causam barbararum, trabi-
bium, columnarum, ac similibus, ut omnes fere Pe-
ripatetici, nubium videlicet figuras. Epigenes cre-
debat spiritum terreum incensum ac sublatum: Boe-
thus aëris incensi visum. Diogenes stellas esse come-
tas. Anaxagoras transvolantes stellas ab aethere tan-
quam scintillas deferri credebat, ideoque statim ex-
stingui: Metrodorus Solem violenter in nubes inci-
dentem nonnunquam scintillare: Xenophanes haec
omnia nubium incensarum motus. Chaldaei sic de
come-

Diog. IX, 58. — *σπινθηρίσαι* revocavi ex Plut. et Galen.
II. cc. Nam ap. Cant. leg. *σφιν τήρησαι* in codd. vero V.
A. E. *σφινθηρίσαι*, in quo lectionem a Plutarcho servatam
latere, nemo non videt.

i) Chaldaeorum haec tradita solus servavit Stob. apud
Plut. enim et Gal. altum de iis silentium. Vellem astrolo-
gorum nomina et librorum titulos addidisset, ex quibus
haec deprompta sunt. Solent sic graeci *Chaldaeos* in univer-
sum laudare, ut *Sext. Emp. adv. Math.* I. V. ubi contra
eos disputat. Eorum vero de rebus Astronomicis, ac de Co-
metis inprimis sententias, duo maxime scriptores exposue-
rant, ex disciplina eorum profecti, *Epigenes*, quem supra
iam laudaverat Stob. et *Apollonius Myndius*. cf. *Senec. Quaest.*
Nat. I. VII. *Op.* p. 467. incertae uterque aetatis, sed magni
in antiquitate ponderis. cf. *Plin. H. N.* VII, 56. Utrius-
que scripta nostrum ante oculos habuisse, dubitari nequit,
utraq. enim Chaldaeorum de cometis sententia hic commemo-
rata secundum *Senec.* I. c. ex iis hausta esse debet. Co-
metas enim esse stellas errantes, et cursus eorum a Chaldaeis
teneri, tradiderat Apollonius; cum contra Epigenes, Chal-
daeos nihil de cometis aliud habere comprehensi, dixisset,
quam "videri illos accendi turbine quodam aëris concitati et
intorti", quam supra quoque pro ipsius Epigenis sententia
vendidit nobis Stobaeus.

μητῶν ὥδε γινώσκειν· ὅτι εἰσὶ τινες καὶ ἄλλοι ἔξω τῶν
 φαινομένων πλανητῶν ἀστέρες, οἱ τέως μὲν ἀφανεῖς
 εἰσιν, ὅτε ἐπὶ πολὺ ἄνω που ἀφ' ἡμῶν φέρονται, ἢ δὴ
 δὲ καὶ ταπεινωθέντες ὥφθησαν, οὕτως πως ξενοὶ ἐνεχ-
 θέντες εἰς κ) τὰ ὅλα· καὶ τούτους κομήτας καλεῖν φι-
 λον τοῖς οὐ γινώσκουσιν ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν πολλῶν
 ἀστέρων εἰσὶ· ἀφανίζεσθαι δὲ δοκοῦσιν, ἐπειδὴν ἀνεχ-
 θῶσιν εἰς τὴν σφῶν χώραν, δύντες εἰς τὸ βάθος τοῦ
 αἰθέρος, ὥσπερ εἰς τὸν τοῦ πελάγους βυθὸν οἱ ἰχθύες.
 Οἱ δ' ι) ὑπ' ἀνέμων ἢ θυέλλης ἀναφέρεσθαι τινα γαλιώ-
 δη ἐς τὸν ἄνω αἴερα ἐδόξασαν, καὶ ταῦτα ἐκπυρωθέν-
 τα, καὶ εἰς τὴν δίνην ἐμπεσόντα τοῦ αἰθέρος, συμπε-
 ρινοσεῖν τῷ παντὶ ἐπὶ χρόνον, ἔπειτα ἀπαναλωθέντα
 πρὸς τοῦ πυρὸς, ἀφανῆ καθίστασθαι, καὶ τοὺς κο-
 μήτας γε ιι) καλουμένους ἀστέρας ταῦτα εἶναι. Δη-
 μοκρίτου η) δὲ ὁ λόγος λεγόμενός ἐστιν, ὡς κατ' ἀντί-
 λαμψιν τῶν πλανωμένων ἀστέρων, πρὸς ἀλλήλους τε
 καὶ τοὺς ἀπλανεῖς, οἱ κομήται συνίστασθαι δοκοῦσι,
 καὶ δά-

κ) Corrupte edidit Cant. οὕτως ξυνενεγκόντες εἰς τὰ
 ὅλα. Vertit ille: *re ita exigente*, nescio quo iure. Codd. V.
 A. legunt ξενενέγκοντες; Etc. vero ἐξενεγκοντες, nullo me-
 liori sensu. Veram lectionem eruisse mihi videor ex iis quae
 sequuntur: ἐπειδὴν ἀνεχθῶσιν εἰς τὴν σφῶν χώραν, recri-
 bendo hoc loco: οὕτως πως ξενοὶ ἐνεχθέντες εἰς τὰ ὅλα.
Hospitum instar in nostrum coelum illati. Nam τὰ ὅλα in-
 telligendum est de mundo nostro, i. e. de coelo et regione
 a sideribus quae nos conspiciamus occupata; cui opponitur
 immensum aetheris spatium, ab aliis *vacuum* vocatum, extra
 limites nostri mundi. cf. *supra* p. 442. διαφέρειν γὰρ τὸ πᾶν
 καὶ

cometis sentiunt, alias praeterea ultra planetas esse stellas, quae aliquandiu quidem lateant, quoniam longe sint a nobis remotae, nonnunquam autem inferius delatae appareant, hospitio quasi ibi exceptae, easque cometas ab iis vocari, qui nesciunt ipsos quoque stellas esse, evanescere autem videri, cum in suam regionem, in aetheris profundum, velut in maris fundum pisces, referantur. Alii terrea quaedam vento vel turbine in aërem ferri existimarunt, ibique incensa et in aetheris vertiginem illapsa, cum Universo ad tempus aliquod circumferri, donec igne consumpto evanescant, atque haec dici cometas. Democrito videbatur secundum fulgorem planetarum ad planetas vel alias stellas existere cometas, quemadmodum

καὶ τὸ ὅλον· πᾶν μὲν γὰρ σὺν τῷ κενῷ τῷ ἀκείρῳ, ὅλον δὲ χωρὶς τοῦ κενοῦ τὸν κόσμον.

l) Haec altera est Chaldaeorum opinio, quam *Epigenes* in commentariis suis prodiderat, cum prior ex Apollonii Myndii scriptis hausta esset, cf. *supra* Not. i). — Ὑπ' ἀνέμων bene codd. V. A. pro ἐπ' ἀν. — Mox ante τινὰ ap. Cant. et in codd. male insertum erat εἰς, quod delevi. — Denique δίνην, *verticem*, *turbinem*, bene servarunt codd. V. A. E. pro δίκην ap. Cant. Sic enim legendum esse et sensus docet, et quae supra ex Seneca attulimus.

m) γὰ edidi pro δὲ, quod locum hic habere nequit.

n) Δημοκρίτου pro Δημόκριτος recte habent codd. V. A. E. Quae hic de eo adduntur, lucem lucrantur ex iis, quae supra de sententia eius dicta sunt, ubi cf. quae annotavimus Not. a). Copiose hanc sententiam refellit *Olympiod.* ad *Aristot. Meteor.* fol. 12. b.

καθάπερ πλείονων κατόπτρων ἀντιλαμπόντων σφιν ἤδη τινὰ ὥφθη ἀστεροειδῆ φαντάσματα.

2. Arriani.

Ἀρριανὸς φησιν· Ὅσα δὲ μένει ἐπὶ χρόνον τὰ μὲν ὡς συμπεριφέρεσθαι τῷ οὐρανῷ, τὰ δὲ ἤδη τινὰ καὶ ἰδίαν πλάνην πλανώμενα οὗτοι δ' α). εἰσὶν οἱ κομήται ἀτέρες, καὶ λαμπάδες, καὶ παγωνίαι, καὶ πίθοι, καὶ δοκίδες, καὶ ὁμοιότητα ἐκάστη ἰδέα τῆς ἐπανυμίας λαχόντα β). Τεκμήριον δὲ, ὅτι μὴ παρυτικά διαφθίρεται, ὡς εἶγε ἐν αἵρεσι ξυνίσταντο, τὰ χεῖρα αὖ ἐγίγνετο αὐτοῖς ἐν ψυχρῷ ἢ ὀβέσις. Ὅτι δὲ πρόσκαιρός ἐστιν ἡ φθορὰ αὐτῶν, ἐδήλωσε, καὶ ὅτι πρὸς ἀετικοῖς μᾶλλον τι ἢ ἄλλῃ χώρᾳ γ) συνίσταται τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τούτῳ ἔτι αὐτῶν μέρει ἐνθα παχύς τε ὁ αἶρ μᾶλλον, καὶ ἡ σύστασις οὐ ραδίᾳ φερηθῆναι πρὸς γῆν δ). Φέροντά τε ἀτάκτως οἱ πολλοὶ τῶν κομητῶν,

ad fr. 2. Codd. V. A. E. in Marg. Ἀρριανοῦ. Plane diversus fuit hic Arrianus ab Arriano Stoico. Memoriam eius servavit Phot. p. 1378. ubi eum librum de cometis reliquisse tradit, ex quo haec descripta esse debent. Alium eius librum περὶ τῶν μετεώρων laudat Joh. Philop. ad Arist. Phys. p. 24. qui num ab illo de cometis diversus fuerit, vel potius locus de cometis tantum pars illius fuerit, dubitari potest. Attamen, cum cometae non proprie ad meteora, sed potius ad coelestia, pertineant, (cf. supr. p. 573. not. *) di-
versus fuisse videntur. Certe ex illo de Meteoris quoque locum servavit Stobaeus, infra Cap. XXX, fr. 2. — Plura de auctore dabimus in comm. de font. Stob.

α) δὲ

modum speculis aliquot inter se oppositis nonnunquam aliquid stellae simile eluceat.

2. *Arriani.*

Quae autem ad tempus durant, partim caeli motu, partim proprio conversa feruntur. Hi autem sunt qui cometae vocantur, ac faces et barbatae, ac dolia, trabesque, a similitudine nomen adepti. Argumentum autem ex eo sumitur, quod non statim intereunt. Alioqui si in aëre consisterent, celeriter in frigido extinguerentur. Neque valde diuturnum esse eorum motum inde colligitur, quod ad Septemtrionem potius, quam aliam caeli partem consistunt, eo-que praeterea loco, qui densum habeat aërem, ac firmam constitutionem ut non ad terram ferantur. Nec certo feruntur ordine, quod alimentum in altum delatum

a) δὲ ante εἰσὶν addidi de meo. Interpungendum enim videtur post *πλανώμενα*; ita ut ibi repetas ex antecedentibus *Φέρεσθαι*.

b) Ap. Cant. *λέγοντα* nullo sensu. Cod. V. *λεγόμενα*. Cod. A. *λεγωντα*; quibus nihil proficimus. Cant. in Marg. emendavit *λαχόντα*, quod recepi. Legi quoque posset *τὰς ἐπωνυμίας λαβόντα*; parum tamen interest quae lectio vera sit, cum sensus semper ad idem redeat.

c) *μᾶλλον τι ἢ ἄλλῃ χώρᾳ*, dedi ex codd. V. A. pro *μᾶλλον ἔτι ἢ ἄλλῃ χώρᾳ* ap. Cant.

d) Corruptissimus fuit hic locus apud Cant. Habet ille: καὶ τοῦτο ἐπ' αὐτὸν φέρει ἐνθα παχὺς τε ὁ ἄηρ μ. κ. σ. οὐρα. *Φορηθῆναι πρὸς τὴν οὐ φέρονται* &c. Codd. nihil solatiū

P p

τῶν, ἐπινεμομένοι, ἐμοὶ δοκεῖν e), τὴν ἄνω ἀναφε-
ρομένην τροφὴν, καὶ ταύτῃ ἐφομαρτοῦντες· ἡ δὲ ἀρχὴ
αὐτῶν ἀστεροειδὴς ἐστὶ, καθότι εἰς σφαῖραν f) συνά-
γεσθαι πέφυκε πᾶν, ἕσον πυροειδὲς· ἡ δὲ κόμη, ἀ-
στεροειδὴς, τῶν μὲν ὥσπερ ἀφეტος ἀνειμένη g), τῶν δὲ
ἀπτευθὺς οὖσα, καὶ ἐς τὸ ἄνω μᾶλλον τι ἀπὸ τοῦ ἀέ-
ρος τεινομένη. Οἱ δὲ πίδαοι ὀλιγάκις πεφύησιν, καθό-
τι πλείονος δέονταί ξυναγωγῆς πυρός. Ἦδη δὲ καὶ
τῶν ἀπλανῶν ἐστὶν οἱ ζὺν κόμη ἐφάνησαν h), ἐπειδὴ
περὶ αὐτοὺς αἴρος ἀναφορὰ πυκνωθεῖσα ξυναφὲς ἐρ-
γάζεται τῆς κόμης τὸ εἶδωλον, καθάπερ καὶ ἄλλως
ξυναφεῖς αὐτοῖς τοῖς ἀστροῖς φαίνονται. Ἦδη δὲ καὶ
πλησίον ἡλίου ξυνεάντες κομήται, οἱ μὲν ἐφθίσαν
ἀφανισθῆναι πρὶν τὴν γένεσιν αὐτῶν κατασθῆναι ἐμ-
φανῇ i) οἱ δὲ ἐκλείποντος ἡλίου ἐξεφάνησαν· οἱ δὲ
καὶ ἐπικαταδύνοντες τῷ ἡλίῳ, πρόσθεν, οἷα δὴ εἰκός,
ὑπὸ τῶν αὐγῶν καταλαμπόμενοι k), τοῦτω μὴ ἐμ-
φανεῖν

latii afferunt, sed omnem h. l. coniecturae relinquunt. καὶ
τούτω ἐστὶ αὐτῶν (scil. τῶν ἀρκτῶν) μέρος est praeclara Cant-
in marg. emendatio, quam in contextum rec. pere non du-
bitavi. Conspici cometas semper versus septentrionem, (quam
tamen opinionem oppugnat Arist. Meteor. I, 9. et eius in-
terpretes ad h. l. Olympiodorus et Philoponus. Praeter eos
vero Seneca Quaest. nat. VII.) maxime autem ea parte ubi
aer sit densissimus. Mox γῆν pro τῷ facili coniectura ipse
rescripsi. Conspici iis locis, quibus ob densitatem aeris non
facile ad terram ferri possint. Hic vero maiori distinctione
posita, deleui οὐ, quod sequentia non admittunt. Videndi
sunt de hoc ut de proximo placito, vaporibus quibus nutriun-
tur definiiri cometarum cursus, auctores modo citati.

e) δσ-

latum depascentur, opinor, ac sequantur. Principium autem eorum cum stellis cognationem habet, quatenus in orbem solent ignea omnia contrahi. Coma vero radiat, nunc velut demissa, nunc erecta et sursum tendens ab aëre. Dolia porro rarius apparent, quoniam ampliorem ignis congeriem requirunt. Quin etiam fixae quaedam comam habere sunt visae, cum aër circa illas condensatus propinquam comae reddidisset effigiem, quemadmodum et coronae prope easdem apparent. Quid? quod prope Solem constituti cometae alii, priusquam clare apparerent, evanuerunt, alii deficiente Sole apparuerunt, alii Solis occasum secuti, cum ante, ut sit verisimile, radiis illustrati non potuissent lucere. Quocirca locum haec habet.

e) *δοκεῖν* codd. V. A. pro *δοκῶν*. Cogitandum hic est de antiqua illa opinione, sidera e terrae exhalationibus nutrimenta sua capere.

f) *εἰς σφαῖραν*, in orbem, rescripsi pro *εἰς φέρον* ap. Cant. quod nemo intelligit. S.c. vertit quoque Cant. — *πυροειδὲς* pro *πυροειδῆς* grammatica ratio postulat.

g) *ἀνειμένη* pro *ἀνειμένος* legunt codd. V. A.

h) Observat hoc idem *Aristoteles Meteor.* I, 6. de stella quadam fixa: *τῶν γὰρ ἐν τῷ ἰσχυρῷ τοῦ πυρὸς ἀστὴρ τις ἔσχατος κόμην, ἀμαυρὰν μέντοι;* ubi et. eius interpretes.

i) *ἐμφανῆς*, sic bene codd. V. A. pro *ἐμφανέως* ap. Cant. Mox iidem *ἐπικαταδύνοντες* bene pro — *δυναντες*.

k) Corrupte habet Cant. *ὑπὸ τῶν αὐτῶν καταλιμπανόμενοι τῷ μῇ &c.* Lectio emendata *ὑπὸ τῶν αὐγῶν καταλαμπόμενοι, τούτῳ μῇ &c.* in Cant. ed. margini annotata, ita

Φανείς καθίσασθαι. Ὡς ἐκεῖνος ἂν κρατοῖη ὁ λόγος, ἀποφαίνειν αἴρος πιλήματα 1), ἀποθλιβόμενα καὶ ἐμπίπτοντα εἰς τὰ κατωτέρω καὶ τῷ αἴρι ζυναφῇ, τοῦ αἰθέρος ἐξαφθέντα, ἔς τ' ἂν ὑπάρχῃ περι αὐτοὺς ἡ τροφή ζυμμένειν τε καὶ ζυμπερινοσεῖν τῷ αἰθέρι. Καὶ ταῦτα ὅπως ἂν τύχῃ ἀπὸ τῆς ιδέας ἐπικληίξεσθαι ἕκασον, κομήτας μὲν, ἀφ' ὧν ὥσπερ κόμη 2) εἰς τὰ κύκλῳ ἀπολάμπει αὐγὴ, ἡ πυρὸς πωγωνίας δὲ, ἀφ' ὅτου 3) εἰς πώγωνος σχῆμα ἀπήρτηται αὐγὴ ἐς τὸ ἐπιθάτερα. Πίθους δὲ, ὅσα μεγάλα, κυκλοτερεῖ, καὶ τι καὶ βάρους 4) ἐν σφισιν ἐξέφηνε· δόκους δ' αὖ καὶ λαμπάδας, καθ' ὁμοιότητα τοῦ εἶδους ὅτῳ 5) ἐπιφημίζεται. Φαίνεται δὲ τούτων ἕκασον καὶ ἐσπέρειον καὶ ἑῶν, τὰ δὲ καὶ ἀμφιφανῇ φαίνεται. Ἀμφιφανῇ δὲ κλήζουσιν, ὅσα περὶ πρῶτα τῆς νυκτὸς Φανέντα πρὸς δύσει, ἔπειτα ἐν τῇ αὐτῇ νυκτὶ, πρὶν ἡμέραν ἐπιλαβεῖν, ἐφθῇ ἀνασχόντα.

Cap.

ita et litterarum vestigiis et sensui convenit, ut eam in contextum recipere non dubitaverim.

1) πιλήματα codd. V. A. pro πιλήματι.

2) κόμη rescripsi pro κόμης ap. Cant. et in codd. In sequentibus corrupte exstat ἀπολάμπει αὐτῆς ἡ πυρὸς, in quibus

habebit opinio, per aeris densitatem ista expressa, inque loca inferiora aëri vicina delata, per aetherem incensa, donec suppetat materia, consistere, & cum aethere circumferri, a forma nomen unumquodque adeptum, cometas quidem, quorum instar comae ignis in orbem fulget; barbatae autem, quae in alterutram partem barbae speciem praeferunt, dolia vero, quae cum magnitudine ac rotunditate etiam profunditatem exprimunt, trabes denique ac faces ab harum rerum similitudine. Atque horum vnumquodque et mane lucet et vesperi. Quaedam etiam sunt ἀμφιφανῆ. Ea vero dicuntur, quae prima nocte ad occasum conspecta, nocte eadem ante diem ortum occuparunt.

Cap.

quibus pro αὐτῆς, certissima ni fallor coniectura, rescripti αὐγῇ, igneo eos splendore circumdatos esse.

n) ἀφ' ὧν dant codd. V. A. pro ἀφ' ὧν ap. Cant. Patet legendum esse ἀφ' ὧν. — Mox iterum αὐτῆς scriptum erat pro αὐγῇ. — ἀπὸ πρῆταυ autem pro ἀπὸ πρῆταυ ap. Cant. bene servarunt codd. V. A.

o) καὶ τι καὶ βάθους, profundi quid eos habere visos esse, bene habet cod. A. pro καὶ τοὶ καὶ βάθου ap. Cant.

p) Pro ὅτῳ codd. V. A. τῷ, antea spatio vacuo relicto. Edidi itaque ὅτῳ i. e. ὅτινι.

Pp 3

Cap. XXX.

ΠΕΡΙ ΒΡΟΝΤΩΝ, ΑΣΤΡΑΠΩΝ, ΚΕΡΑΥΝΩΝ, ΠΡΗ-
ΣΤΗΡΩΝ ΚΑΙ ΤΥΦΩΝΩΝ. *)

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Ἀναξίμανδρος ἐκ τοῦ πνεύματος ταῦτ' εἶπε συμ-
βαίνειν α) ὅταν γὰρ περιληφθὲν νέφει παχεῖ βιασά-
μενον ἐκπέσῃ τῇ λεπτομερείᾳ καὶ κουφότητι, τότε
ἢ μὲν ῥῆξις τὸν ψόφον, ἢ δὲ διασολὴ παρὰ τὴν με-
λανεῖαν τοῦ νέφους τὸν διαυγασμὸν ἀποτελεῖ. Ἀνα-
ξιμένης β) ταυτὰ τούτω, προστιθεῖς τὸ ἐπὶ τῆς θα-
λάσσης, ἥτις σχιζομένη ταῖς κόπαις παρασίλβει.
Μητρόδωρος γ), ὅταν εἰς νέφος πεπηγὸς ὑπὸ πυκνότητος

Ad Cap. XXX.

*) In inscriptione capitis κεραυνῶν omittit Cod. E. Reli-
qui tamen, ut et Phot. illud exhibent.

ad fr. I. Agit de his Plur. III, 3. Gal. c. XIX. Plura
tamen suppeditat Stob. — Proponit is primo Jonicorum,
tunc Eleaticorum, denique Stoicorum et Peripateticorum placi-
ta; qui omnes de fulminis et tonitru natura non modo disputa-
runt, sed varia quoque fulminum genera, diligentius quam no-
stri solent, distinxerunt. Recensent ea Aristot. Meteorol.
III, 1. Diog. secundum Stoicos VII, 154. et secundum Epi-
curum X, 102 &c. qui omnes, ut eorum interpretes, cum no-
stro capite conferendi sunt.

α) Pro ταῦτ' εἶπε συμβαίνειν Plut. et Gal. ταῦτ' πάντα
συμβαίνει. — Mox παχεῖ ex cod. A. dedi pro πάσχει;
qui cum Vat. et Esc. habet quoque λεπτομερείᾳ et μελανεῖαν
pro λεπτομερίᾳ et μελανίαν ap. Cant.

β) Anaximenis placitum solus habet Stob. — ταυτὰ τούτω
eadem cum illo, rescripti pro ταῦτα τοῦτο. Eodem quoque sen-

CAP. XXX.

De tonitruis, fulguribus, fulminibus, presteribus, ac typhonibus.

I. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Anaximander horum causam spiritui tribuit. Illum namque densa nube interceptum, cum levitate et tenuitate sua per vim eruperit, eruptionem quidem sonitum, discidium autem per nubis nigredinem fulgorem efficere. Anaximenes idem ait, addito maris exemplo, quod remis dissectum refulgeat. Metrodorus, cum in densam nubem inciderit spiritus, collisio.

sensu emendari posset τὰντὸ τοῦτα. Exemplum ex mari ductum, quo usus est Anaximenes ad sententiam suam tuendam, tale est, ut diligentem naturae contemplatorem in eo agnoscas. Destituti erant primi illi naturae indagatores praefidiis illis, sine quibus exploratio eius vix institui potest; verum si de ingenii vi et acumine, simul et de diligentia eorum quaeritur, nemini fortasse recentiorum eos inferiores fuisse invenies. — Ceterum Anaximenes decretum sic servavit Sen. Nat. Qu. II, 17. Spiritus incidens nubibus tonitrua edit, et dum luctatur per obstantia vadens, ipsa ignem fuga accendit.

c) Metrodorum hunc antiquum illum esse Anaxagorae auditorem, locus iam indicat quem inter philosophos Ionicos occupat. — σχισμῶν recepi ex Plut. et Gal. pro σισμῶν, quod habent Stob. codd. Postulat enim lectionem illam aperte verbum διαυγάζει. Per fissuram, turbinis ictu in nubibus ortam, transluere fulmen. Idem quoque Cant. in versione expressit, vertens: discidium. — περίσσειαν cod. A. bene pro περίσσειαν.

τητος ἐμπέσῃ πνεῦμα, τῇ μὲν συνθραύσει τὸν κτύπον ἀποτελεῖ, τῇ δὲ πληγῇ καὶ τῷ σχισμῷ διαυγάζει, τῇ δ' ὀξύτητι τῆς φορᾶς, προσλαμβάνον τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητα, κεραυνοβολεῖ τοῦ δὲ κεραυνοῦ τὴν ἀθάνειαν εἰς πρησῆρα περιίτησιν. Ἀναξαγόρας d), ὅταν θερμὸν εἰς τὸ ψυχρὸν ἐμπέσῃ, (τοῦτο δ' ἐστὶν αἰθέριον μέρος εἰς ἀερῶδες,) τῷ μὲν ψόφῳ βροντὴν ἀποτελεῖ τῷ δὲ, (παρὰ τὴν μελανείαν τοῦ νέφους, e)) χρώματι, τὴν ἀστραπὴν· τῷ δὲ πλήθει καὶ μεγέθει τοῦ φωτός, τὸν κεραυνόν· τῷ δὲ πολυσωματοτέρῳ πυρὶ, τὸν τυφῶνα· τῷ δὲ νεφελομιγῇ τὸν πρησῆρα. Ἀρχέλαος ταυτὸ τοῦτω λέγει, παρὰ τὴν εἰς τὸ τῶν διαπύρων λίθων καθευμένον εἰς ψυχρὸν ὕδωρ πάθος f). Ξενοφάνης g) ἀστραπαὶς γίνεσθαι, λαμπρυνομένων τῶν νεφῶν κατὰ τὴν κίνησιν, Ἐμπεδοκλῆς ἐμπτῶσιν φωτός h) εἰς νέφος, ἐξείργοντος τὸν ἀνθεσῶτα ἀέρα, οὗ τὴν μὲν σβέσειν καὶ τὴν θραῦσιν κτύπον ἀπεργάζεσθαι, τὴν δὲ λάμψιν, ἀστραπὴν· κεραυνὸν δὲ, τὸν τῆς ἀστραπῆς τόνον. Διογένης

d) Anaxagorae placitum aliis verbis et brevius servavit Aristot. Meteor. II, 9. Ἀναξαγόρας, τοῦ ἀνωθεν αἰθέρος ὁ δὴ ἐκεῖνος καλεῖ πῦρ, (ap. nostr. τὸ θερμὸν,) κατενεχθὲν ἀνωθεν κάτω; i. e. in regionem aëream.

e) Verba παρὰ τὴν μελανείαν (sic codd. V. A. E. pro μελανίαν) τοῦ νέφους Beckio V. Cl. ad Plut. h. l. glossam redolere videntur. Attamen, dummodo ea uncinis includas commodè stare possunt, et omnino aegre desiderantur, cum color nubis, quis sit, iis explicetur.

f) Pro

lissione quidem sonitum efficere, plaga autem ac discidio fulgorem, motus vero velocitate adiuncto Solis fervore fulmen, cuius imbecillitas in presterem evadat. Anaxagoras putabat, cum calidum in frigidum incideret, sive aethereum in aereum, sonitu quidem tonitru efficere, nubis autem nigredine fulgur, multitudine vero lucis ac magnitudine fulmen, magis autem corporeo igne typhonem, magis denique nubilo presterem. Quod idem sentiebat Archelaus, addito fervidorum lapidum in frigidam demissorum exemplo. Xenophanes fulgur illustrata motu nube fieri censebat. Empedocles lucem in nubem incidere credebatur, et obstantem aerem expellere, cuius collisio quidem et occasus sonitum efficeret, lumen autem fulgur, eiusque vis fulmen. Diogenes ignem
in

f) Pro πολυσωματότερω codd. V. A. πολυσωμαίτω. Accipienda nempe haec sunt de materiae copia. cf. *Aristot. Meteor.* III, 1. Exemplo nempe hoc usus est Archelaus, ut fragorem tonitru explanaret. Eius placitum, cum iis quae sequuntur, solus habet Stob. desiderantur enim haec ap. Plut. et Gal.

g) Xenophanis sententia ea fuisse videtur, nubes motu suo incendi ac lucere. Convenit hoc cum eo quod *Diog.* IX, 10. de nostro commemorat, omnia eum meteora ad evaporationes retulisse.

h) Hanc πυρός ἐμπύωσιν intelligendam esse de Solis colore in nubibus ocluso, docet *Aristot.* I. c. Ἐμπροσθεν μὲν Φησιν εἶναι τὸ περιλαμβανόμενον (scil. πῦρ) τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων.

Pp 5

γένης ἔμπτωσιν i) πυρὸς εἰς νέφος ὑγρὸν, βροντὴν μὲν
 τῇ σβέσει ποιοῦν, τῇ δὲ λαμπηδόνι τὴν ἀστραπὴν.
 Συναιτιᾶται δὲ καὶ τὸ πνεῦμα κ). Ἡράκλειτος βρον-
 τὴν μὲν, κατὰ συζροφὰς ἀνέμων καὶ νεφῶν, καὶ ἔμ-
 πτώσεις πνευμάτων εἰς τὰ νέφη, ἀστραπαὺς δὲ, κατὰ
 τὰς τῶν θυμιομένων ἐξάψεις, πρησιῆρας δὲ κατὰ νε-
 φῶν ἐμπρήσεις καὶ σβέσεις. Δεύκιππος πυρὸς ἐνα-
 ποληφθέντος l) νέφεσι παχυτάτοις ἔκπτωσιν ἰσχυ-
 ρὰν βροντὴν ἀποτελεῖν ἀποφαίνεται. Δημόκριτος
 βροντὴν μὲν, ἐκ συγκρίματος ἀνωμάλου, τὸ περιειλη-
 φὸς αὐτὸ νέφος πρὸς τὴν κάτω φορὰν ἐκβιαζομέ-
 νου m) ἀστραπὴν δὲ, σύγκρασιν νεφῶν, ὑφ' ἧς τὰ γεν-
 νητικὰ τοῦ πυρὸς διὰ τῶν πολυκένων ἀραιωμάτων
 ταῖς παρατρέψεσιν εἰς τὸ αὐτὸ συναυλιζόμενα διηθεῖ-
 ται· κεραυνὸν δὲ, ὅταν ἐκ καθαρωτέρων καὶ λεπτο-
 τέρων, ὁμαλωτέρων τε καὶ πυκναερόνων n), καθά-
 πέρ αὐτὸς γράφει, γεννητικῶν τοῦ πυρὸς ἢ φορὰ βιά-
 σηται· πρησιῆρα δὲ, ὅταν πολυκενώτερα συγκρίματα
 πυρὸς ἐν πολυκένοις κατασχεθέντα χώραις, καὶ πε-
 ρισχαῖς ὑμένων o) ἰδίων σωματοποιούμενα τῷ πολυμι-
 γεῖ τὴν ἐπὶ τὸ βάρος ὀρμὴν λάβῃ.

Χρύ-

i) ἔμπτωσιν est praeclara Canteri in marg. coniectura
 pro ἐμπύρωσιν, quod cum Cant. omnes exhibent codd. Est
 sane haec emendatio talis, etsi codicum fide destituta sit, ut
 facile sibi ipsa fidem faciat, quare eam in contextum recipere
 non dubitavi. Confirmatur tamen sequenti Heracliti sen-
 tentia, in qua ἔμπτωσις πνευμάτων, ut hic ἔμπτωσις πυ-
 ρός, commemoratur.

k) Nem-

in nubem humidam incidere, cuius occasus quidem tonitru, lumen autem fulgur efficeret, accedente tamen spiritu. Heraclitus tonitrua quidem ad conversiones ventorum ac nubium et spiritus in nubes incidentes referebat, fulgura autem ad vapores incensos, presteres vero ad nubes incensas atque extinctas. Leucippus ignem densissimis nubibus interceptum violento excidentem tonitru credit efficere. Democritus tonitru quidem inaequalem missionem, quae nubem, qua continetur, deorsum protrudat; fulgur autem nubium coniunctionem, quae ignis efficientia per varios hiatus in unum coacta percolet; fulmen vero motum violentum puriorum, ac tenuiorum, atque aequabiliorum et sinceriorum, (ut ipse scribit,) ignis efficientium; presterem denique, rariores ignis missiones, in rarioribus locis et receptaculis suis interceptas, gravitate per missionis varietatem propendentes.

Chry-

k) Nempe quod alia fulmina igne, alia spiritu fieri putaret. Expresse hoc docet *Sen. Nar. Qu. II, 20.*

l) Pro *ἐναποληφθέντος*, *inclusi*, codd. V. A. legunt *ἐναπολειφθέντος*, *relikti*. Sed facile patet, praefendam esse lectionem vulgatam.

m) *ἐμβιαζόμενου*, et mox *παρατρέψειν*, bene habet cod. A. pro *ἐμβιζόμενου* et *παρατρέψειν* ap. Cant.

n) Voce hac *πυκναρμόνων* ipse usus fuisse videtur Democritus, addit enim noster *ὡς αὐτὸς γράφει*. Quare in voce hac, a nemine alio adhibita, nil mutandum cenfeo. Posuisse eam videtur pro *πυκνῶς ἀρμοχθέντων*, vel omnino pro *πυκνοτέρων*, quod cum reliquis epithetis, quibus iungitur, convenit.

o) Corrupte hic et nullo sensu Cant. *καὶ περιεχομέναν ἰδίον*

Χρύσιππος 80) ἀστραπὴν, ἔξαψιν νεφῶν ἐκτριβομένων ἢ ῥηγνυμένων ὑπὸ πνεύματος, βροντὴν δὲ εἶναι τὸν τούτων ψόφον. Ἀμα δὲ γίνεσθαι ἐν τῷ αἰέρι βροντὴν τε καὶ ἀστραπὴν, πρότερον δὲ τῆς ἀστραπῆς ἀντιλαμβάνεσθαι ἡμᾶς, διὰ τὸ τῆς ἀκοῆς ὀξυτέρᾳ εἶναι τὴν ὄρασιν. Ὅταν δὲ ἡ τοῦ πνεύματος φερόσφοδρότερα γένηται καὶ πυρώδης, κεραυνὸν ἀποτελεῖσθαι ὅταν δὲ ἄθρου ἐκπέσῃ τὸ πνεῦμα, καὶ ἦτορ πεπυρωμένον, πρηστῆρα γίνεσθαι ὅταν δὲ τι ἦτορ ἢ πεπυρωμένον τὸ πνεῦμα, τυφῶνα ρ). Ἀριστοτέλης 9) ἐξ ἀναθυμιάσεως καὶ τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι τῆς ξηρᾶς. Ὅταν οὖν ἐντύχη μὲν τῇ ὑγρᾷ, παραβιάζεται δὲ τὴν ἔξοδον, τῇ μὲν παρατερίψει καὶ τῇ ῥήξει τὸν ψόφον, τῇ δ' ἐξάψει τῆς ξηρότητος τὴν ἀστραπὴν.

Ἰδὼν σώματος ποιούμενα. Veram plenamque lectionem, in contextu a me expressam, servarunt codd. V. A. — ὑμένους illi sunt receptacula, ad membranarum speciem. Multus de iis fuit in physiologia sua Leucippus, cf. Diog. IX, 31. Democritum quoque de iis locutum esse, ab aliis non annotatur.

80) Secutus erat in his Chrysippus praeceptorem suum Zenonem, qui iisdem plane verbis fulgur et tonitru explicaverat. Diog. VII, 153. ἀστραπὴν εἶναι ἔξαψιν νεφῶν παρατριβομένων, ἢ ῥηγνυμένων ὑπὸ πνεύματος, ὡς Ζήνων ἐν τῷ περὶ ὅλου βροντὴν δὲ τὸν τούτων ψόφον ἐν παρατριβῇ ἢ ῥήξει. Κεραυνὸν δὲ, ἔξαψιν σφοδρὰν μετὰ πολλῆς βίας πίπτουσαν ἐπὶ γῆς, νεφῶν παρατριβομένων ἢ ῥηγνυμένων. — Verba Stobaei ex codd. Mss. emendavi simul et supplevi. — ὑπὸ πνεύματος bene legunt codd. V. A. pro ἀπὸ πν. — Mox mutilate et nullo sensu legitur ap. Cant.

Chrysippus fulgur quidem nubium extritarum vel spiritu raptarum inflammationem ponebat, tonitru autem sonitum. Simul vero in aëre fieri fulgur et tonitru; non tamen simul a nobis sentiri, quod auditu sit visus acutior. Cum porro spiritus violentior atque igneus extiterit, fulmen gigni. Cumque uno impetu spiritus erumpat, si minus fuerit igneus, presterem; si ne quidem igneus, typhonem creare. Aristoteles etiam hæc de exhalatione sicca componebat, quæ cum in humidum illapsa violenter erumperet, attritu quidem et ruptura sonitum, siccitate autem

ἡμα δὲ γίνεσθαι ἡμᾶς διὰ τὸ &c. omisissis verbis: ἐν τῷ αἰέρι βροντὴν τε καὶ ἀστραπὴν, πρότερον δὲ τῆς ἀστραπῆς ἀντιλαμβάνεσθαι ἡμᾶς, quæ addidi ex codd. V. A.

p) De Typhone aliam Stoicorum sententiam tradit Diog. l. c. Τυφῶνα δὲ, κεραυνὸν πολὺν, βλαίον καὶ πνευματώδη, ἢ πνεῦμα κηπνώδες, ἐρρωγότες νέφους. Varia hæc fulminum genera non ab aliis eodem prorsus modo distincta et appellata esse, nemo mirabitur. Apud Stob. ἢ rescripsi pro ἢ, et τὸ πνεῦμα addidi ex codd. V. A. E. Si spiritus ne quidem plane incensus sit, oriri typhonem.

q) Aristotelis hoc placitum iterum habent Plut. et Gal. ll. cc. apud quos præcedentia desiderantur. Apud Cant. mutilum et corruptum existat. Meliora tamen suppeditant codd. "Ὅταν οὖν ἐντύχῃ codd. V. A. cum Plut. pro ὅταν τύχῃ ap. Cant. — παραβιάζῃται, si vi sibi exitum aperiat, edidi ex Plut. et Gal. pro παραβιβιάζῃται ap. Stob. quod vix commodum sensum fundit. — Ex iisdem rescribendum quoque duxi τῇ δ' ἐξάψει, pro τῇ δ' ἐμφάσει ap. Stob. quod nullam explicationem admittit. Post τὸν ψόφον iidem addunt τῆς βροντῆς. Quod ad Aristotelem attinet cf. quæ habet ille Meteorol. III, 9. c. f.

ἀστραπὴν παρίσσει. Στράτων 1), θερμῷ ψυχρῷ πα-
ρεϊζάντος, ὅταν ἐκβιασθὲν τύχη, τὰ τοιαῦτα γίγνεσθαι,
βροντὴν μὲν ἀπορρήξει, φάει δὲ ἀστραπὴν, τῇ
χει δὲ κεραυνὸν, πρηστῆρας δὲ καὶ τυφῶνας τῷ πλεονασμῷ
τῷ τῆς ὕλης, ἣν ἐκάτερος αὐτῶν ἐφέλκεται. Θερμότεραν
μὲν ὁ πρηστῆρ, παχυτέραν δὲ ὁ τυφῶν. Οἱ Σταῖκοι 2) βροντὴν
μὲν προσκρουσμὸν νεφῶν, ἀστραπὴν δὲ, ἔξαψιν ἐκ παρατρέψεως,
κεραυνὸν δὲ, σφοδρότεραν ἐκλαμψιν, πρηστῆρα δὲ νωθετέραν.

Ἀριστοτέλης 1) τυφῶνα μὲν, ὅταν ἐκνεφίας 2) δι-
νούμενος καταφέρειται. Τὸ γὰρ πνεῦμα καλυόμενον
μὲν εἰς ὀρθὸν ἰέναι παρ' ἀντίπνοϊαν, ἢ ψύχος, ἢ πῶς
χος 3), ἢ τινὰ ἄλλην αἰτίαν, ἐλαυνόμενον δὲ ὑπὸ τοῦ
κατόπιν ἐπεισιόντος 4), ἀνασρέφει εἰλούμενον ἐν τῷ
νέφει κύκλῳ καὶ συγκατάγει ἐπὶ γῆν ἑαυτῷ τὸ νέφος
εἰδ' ὅτῳ ἂν ἐντύχῃ, φερόμενον σφοδρῶς ἀναρπάζει
καὶ πάλιν ἀπορρίπτειν, τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ πάθος
οἶον

1) Stratonis hanc sententiam solus habet integram Stob. Apud Plut. enim et Galen. II. cc. desunt prima verba Στράτων — κεραυνὸν, ultima autem male Aristotelis placito iunguntur. Petita videntur ex Stratonis libro de coelo, quem laudat Diog. V, 59. — παχυτέραν cod. V. pro ταχυτέραν.

2) Cum Stoicorum hisce placitis cf. Diog. VII, 154. — νωθετέραν edidi ex codd. V. A. E. pro νωθετέραν ap. Cant. — πρηστῆρ latini vertunt fulguratio, (Weiterleuchten) cf. Senec. I. c. 21. 22. ubi ex Stoicorum placitis varia haec fulminum genera accuratius describit et distinguit.

3) Quae iam sequuntur Aristotelica hausta sunt ex Aristot. Meteorol. III, I. attamen suis potius quam philosophi
ver

autem incensa fulgur crearet. Strato calore frigori per vim cedente haec evenire credebatur, ruptura quidem tonitru, lumine autem fulgur, velocitate vero fulmen; materiae denique, quam uterque secum ducit, multitudine, praesleres ac typhones, tamen ut calidiorem illi, hi densiorem attrahant. Stoici tonitru quidem nubium collisionem credebant, fulgur autem de attritu accensionem, fulmen autem vehementiorem splendorem, praeslerem denique hebetiorem.

Aristoteles typhones quidem fieri censet, cum ecnephias contortus deorsum feratur. Spiritum enim vetari quidem per oppositum spiritum, vel frigus, vel densitatem, vel aliam causam recta procedere, a posteriori autem incitatum retrocedere intra nubem contortam, eamque secum in terram deferre, itaque quicquid occurrerit, violenter in altum rapere et iterum

verbis exposita sunt ab excerptore, sive ille Stobaeus sit, sive quisquis alius.

u) τυφῶνα μὲν ὅταν ἐκνεφίῃς, dedi ex codd. V. A. pro τυφῶνας δὲ ὅταν ἐκνεφίῃ. — Pro καταφέρται ex Aristotele l. c. rescribi malim κάτω φέρεται.

v) Sanas lectiones debemus codd. V. A. Apud Cant. παρ' ἀντίπνευσιν ἢ ψύχος ἢ τάχος. Apud Aristot. tamen l. c. existat πάχος ἢ ψύχος, gelu vel frigus, eodem ferre sensu.

w) ἐπισιδόντος, ab aëre simul intrante, bene codd. V. A. pro ἐπισείοντος.

οἷον ἐκνεφίας, ἀπεπτον x). Πρῆτῃρας δὲ, ὅταν βιαίως κατιὸν ἐκπυρῶθῃ τὸ πνεῦμα κατὰ τὴν φορὰν, συνεμπίπρασθαι γὰρ τὸν αἶρα xx) πυρώσει χρωματιζόμενον, διὸ καὶ νυκτὸς ἐκλάμπειν y). Ἀναρπάξαι τε καὶ περιτρέπειν ὁμοίως καὶ τούτους, ὥσπερ πυρώδεις ὄντας τυφῶνας. Κεραυνὸν δὲ, ὅταν πολὺ καὶ λεπτὸν περιληφθὲν z) ἐν τοῖς νέφεσι πνεῦμα πυρῶθὲν ἐκθλιφθῇ, καὶ μετ' ἰσχυρᾶς ἐπὶ γῆν κατασκήψῃ φορᾶς, εἰάν μὲν ἦ πᾶν λεπτὸν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐπικαῖον a), ἄργητα λέγεσθαι κατὰ τοὺς ποιητάς. Ἐάν δὲ ἦττον ἐπικαῖον, ψολόεντα. Τὸ μὲν γὰρ διὰ τὴν λεπτότητα, καὶ πρὶν ἐκπυρῶσαι φερόμενον οἴχεσθαι διὰ τάχους· ὥς μὴδ' ἐπιμελάναι τι τῶν ὑποκειμένων· τὸν δὲ, οἷον καὶ βραδύτερον b), ἐπιχρῶσαι μὲν ὥστ' ἐπ' αἰθάλου, παρενεχθῆναι δὲ μὴ

δὲν

x) *Aristot. l. c.* Καλεῖται δὲ, ἂν ἀχρωμάτισον ἦ, τοῦτο τὸ πάθος τυφῶν, ἄνεμος ὢν, οἷον ἐκνεφίας, ἀπεπτος. Pro his excerptor, nimia brevitate usus, statim dicit τὸ πάθος ἀπεπτον. Dicitur vero ἀπεπτος, crudus, omnino pro indigestus, seu ἀδιάκριτος, ut illud explicat Olympiodor. ad *Aristot. h. l.*

xx) συνεμπίπρασθαι γὰρ τὸν α. bene codd. V. A. pro ἐμπίπρασθαι τὸν α. ap. Cant.

y) *Apud Aristot. l. c.* "Ὅταν δὲ κατασπώμενον ἐκπυρῶθῃ, τοῦτο δ' ἐστὶν ἂν λεπτότερον τὸ πνεῦμα γένηται, καλεῖται πρῆτῃρ. Reliqua autem ibi non adduntur.

z) περιληφθὲν, *occlusum*, sic bene codd. V. A. pro περιλειφθὲν ap. Cant. — ἐκθλιφθῇ, ex ipso *Aristot.* emendavi pro ἐκλύφθῃ ap. Cant. — Habet ille: εἰάν δ' ἐν αὐτῷ τῷ νέφει

rum abiicere. Hanc siquidem illius esse tanquam crudi ecnephiae vim: presteres vero, cum violenter delabens spiritus motu accenditur. Pariter enim aërem nigricantem igne accendi, ideoque nocte etiam fulgere; ac rapere et torquere quoque hos, velut igneos typhones: fulmen autem, cum multus ac tenuis in nubibus interceptus spiritus incensus in terram violenter erumpit. Is porro si valde tenuis fuerit, ideoque non ardens, candens illud a poetis dici; sin minus ardens, fuliginosum. Nam illud quidem propter tenuitatem priusquam accendat evanescere, sic ut nihil subiectum denigret, hoc autem cum lentius sit, inspicere quidem tanquam fuligine, verum absque noxa defer-

νέφει πολὺ καὶ λεπτὸν ἐκθλιφθῆ πνεῦμα, τοῦτο γίνεται κεραυνός.

a) καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐπιμαῖον iterum ex Aristotele emendavi pro δια τοῦ τοῦ ἐπικαιρὸν ἐπιμαῖον. Patet insulsam hanc lectionem inde ortam esse, quod ἐπιμαῖον bis scriptum sit. Melius quoque codd. V. A. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐπικρίον. Sed praeterea omnino addi debet οὐκ, quod sequentia flagitant. Opponuntur enim apud Arist. huic fulminum generi altera quae incendunt et comburunt. Quae de poetarum loquendi usu adiecit, nescio qua fide ea dixerit. Certe ap. Hom. Od. ψ. 225. vocatur κεραυνός ψολόεις fulmen quo Jupiter Ulyssis navem disiecerat. — Caeterum cum his conferenda sunt quae traduntur ab auctore libri de Mundo c. IV. et ibi vid. Kapp.

b) οἶον καὶ βραδύτερον rescripsi pro οἶον κατὰ βαρύτερον quod ap. Cant. et in codd. nullo sensu legitur. Aristot. I. c. ὁ δὲ βραδύτερος ἔχρωσε μὲν, ἤκασσε δ' οὐ, ἀλλ' ἔφθα-
σε διωόν.

δὲν ἀφανίσαντα. Διὸ καὶ τὰ μὲν ἀντιτυπήσαντα
φλέγεσθαι, τὰ δ' εἰς τὰς ἑαυτῶν ἀραιότητας ὑπο
δεξάμενα, μηδὲν πάσχειν. Ἦδη γοῦν ἀσπίδος πλη
γείσης τακῆναι μὲν τὸ χάλκαμα, τὸ δὲ ξύλον μηδὲν
παθεῖν, φθάσαντος διὰ τὴν τῆς ὕλης μακρότητα πρὸς
τῆς καύσεως, ἀλλ' οἷον τρύχος c) ἐποίησε. Περὶ μὲν
οὖν τούτων διατάττετο οὕτως.

2. Arriani.

Ὅσοι δὲ ξηροὶ αἶτμοι, εὐέντες μὲν εὐθὺς ἀνέμους
εἰργάσαντο, ἐν δὲ νέφει ἀπολειφθέντες, ἔπειτα ἐν
γνῦντες βίᾳ τὸ νέφος, βρονταίς τε καὶ ἐστραπαῖς ἐξί
φηναν a). Ἐμπίπτοντες b) δ' ἐπὶ μέγα, διάπυρρι
μὲν, κεραυνοί· αἱ δὲ, καὶ ἡμίπυρρι, πρηστῆρες
ὅσοι δὲ ἐξημοὶ πυρὸς, τυφῶνες· οἱ δὲ ἔτι ἀνειμένοι, ἐν
νεφίᾳ. Κατασκήψαντες δὲ εἰς γῆν, ζύμπαντα ταῦ
τα σκηπτοὶ κληρίζονται. Οὐδὲ ἴσον δὲ αἱ κοιλότητες
τῶν νεφῶν καὶ ἐρήξεις καὶ αἱ ἐπ' αὐταῖς βρονταὶ ἔχου
σιν c). Ἀστραπή d) δὲ ὑπὸ τῇ ἐρήξει ἐκτρέβεται, καὶ
ἐξέρπ.

c) Pro τρύχος Cant. male habet τύχος. Arist. καὶ διὰ
ἱματίων ὁμοίως οὐ κατέκλυσε, ἀλλ' οἷον τρύχος ἐποίησαν.
Omisit exemplum hoc, de veste ductum, excerptoris negligentia.

ad fr. 2. Sequitur prolixus Arriani locus. Codd. V. A.
E. in marg. Ἀρριανού. Est hic Arrianus, ille physicus, de
quo supra disputavimus p. 584. et ibi Not. Defunctus est hic
locus ex altero eius de Meteoris libro, quem laudat Phot.
p. 1378. cf. de eo comment. de font. Stob. Apparet, cum
Aristotelis maxime Meteorologica ante oculos habuisse, etiam
cui scholae addictus fuerit, a nemine traditur. Amplectitur
enim

deferri, ideoque resistentia quidem amburi, raritate autem sua suscipientia non laedi. Quocirca scuto quondam tacto, ferrum quidem periisse, ligno autem nihil accidisse, propter materiae raritatem; fulmine, priusquam accenderet, evanescente; protrivisse tamen. Atque haec quidem hactenus.

2. *Arriani.*

Sicci autem vapores profluentes quidem statim ventos generant, in nube autem conclusi, posteaque per vim erumpentes, tonitrua ac fulgura: longius autem procedentes ignei quidem, existunt fulmina; vehementes autem, at minus ignei, praeferes; qui sine igne, typhones; qui et sine impetu, ecnephiae. Quatenus tamen in terram incumbunt, communi nomine incubi vocantur. Neque vero similiter omnes nubium cavitates ac rupturae, easque sequentia tonitrua se habent. At fulgur rumpendo exteritur, halitumque

enim statim in principio Aristotelis illam explicationem *Meteor.* II, 9. ventos, typhones, fulmina, et id genus alia, communem ex evaporationibus ortum trahere.

a) ἐξέφηναν, apparere faciunt, edidi ex Cod. V. pro ἐξέφηναντο ap. Cant.

b) ἐμπύπτοντες scil. εἰς γῆν, dum magna vi in terram irruunt. Malim tamen ἐνπύπτοντες, nempe ἐν τοῦ νέφους, dum ex nube discissa prorumpunt. — In proximis ὅσοι bene codd. V. A. pro ὅση.

c) Locus hic ap. Cant. corrupte sic legitur: οὐδὲ ἴσον δὲ αἱ κ. τ. νεφ. κ. ῥήξεις καὶ ἐπ' αὐταῖς βρονταὶς ἔχουσιν. Ante

ἐξάπτει τὸ πνεῦμα, ὡς ἐκλάμψαι ἐπὶ μέγα. Κα
 γίνεται μὲν ἀεραπὴ e) μετὰ βροντὴν, ὁξύτερά
 τοσόνδε, ὅσον ὄψις ἀκοῆς ὁξύτερος' καὶ ὅτι ἀκοὴ μὴ
 πελαζούσης τῆς φωνῆς αἰσθάνεται, ὄψις δὲ ἐπὶ τῇ
 ὁρώμενον αὐτὸ ἐκπέμπεται. Κεραυνὸς δὲ καθότι πνεῦ
 μά ἐστι, ἀπὸ τῶνδε τεκμηριῶσαι παρέχει' ῥήγνυσθαι
 ἐστὶ τινὰ f) τῶν ἐντυχόντων, καὶ περιδινηθῆναι οἷά τι
 καὶ διοιχνεῖται, ὅθεν οὐκ ἂν τι ἄλλο, ὅτι μὴ πνεῦ
 μα, διέλθοι. Ὡς δὲ ἔμπυρον πνεῦμά ἐστι, δηλο
 μὲν τοῦτό γε καὶ ἡ ὄψις, ὅτῳ ἐγγὺς κατέσκηψε, πῶ
 γὰρ φαίνεται. Ἦδη δὲ καὶ ἀφ' ὧν ἐργάζεται ἐδη
 λωσε. Περιφλέγει γὰρ, ἔστι τινὰ g) τῶν πελασά
 των, τὰ δὲ καὶ ἐξάπτει πάντη, καὶ ἀπολείπεται αὐ
 τοῦ ἔχνη, οἷον δὴ ἐπὶ πυρὶ ἐκκαύσαντι ἐσβεσμένῳ ἢ
 Ἐκνεφίας δὲ ἄνεμος, ἐπ' αὐτὸν δινοῦμενος ἐκπέσῃ, νέφους
 ῥαγέντος, τυφὼν κληίζεται. Γίνεται δὲ ἡ δίνη ὡς
 ἐπειδὰν κοίλωμα ἐν τῷ νέφει ἐκτριφθῇ i), τῷ μὴ οὐ
 ἐπ' εὐθὺ ἐκπεσεῖν τὴν πνοήν, ἀνασρέφεται τε καὶ ἀνέ
 λειπται

Ante ἐπ' codd. V. A. addunt αἰ, quo simul patet pro βρον
 τὰς rescribendum esse βροντὰς. Fragorum ex nubium scilicet
 furis prorumpentium, pro ipsa harum diversitate diversarum
 quoque vim et rationem esse.

d) Ἀρτε haec coniuncta sunt ap. Cant. cum prioribus
 Vix tamen cum iis apte cohaerent. Quare, nisi nonnullis
 hic intercidisse contendas, nova saltem paragraphus his inci
 pienda est.

e) γίνεται μὲν ἀεραπὴ bene codd. V. A. pro γίγνεσθαι
 μὲν ἀεραπὴν. In proximis ὁξύτερος edidi pro ὁξύτερον.

f) Ἦδη

que qui late splendeat, incendit. Et quamquam post tonitru fulgur existat, tanto tamen sentitur velocius, quanto aspectus est auditu velocior, dum alter accedentem sonum percipit, alter ad obiectum ipse tendit. Fulmen porro spiritum esse, hinc licet colligere, quod et opposita rumpit, quin et in circulum agit, et eo penetrat, quo nihil praeter spiritum penetrare potest. Igneum quoque spiritum esse cum hoc ipsum docet, tum, si cui prope accidat, visus, siquidem ignis apparet. Neque non effectus indicat. Amburit enim proxima quaeque, vel penitus accendit, nec obscura relinquit ignis extincti vestigia. Ecnephias porro cum versatus nube rupta exciderit, typhon vocatur. Versatur autem hoc pacto: Cum nubis cavitate perrupta interceptus nube spiritus per nubis densitatem, vel frigus averfans, vel alium spiritum

f) Habent Cant. et codd. *ἐς τινὰ*, nullo sensu. Rescripsi *ἐσι τινὰ* i. e. *ἐν τινι*, solito Graecorum more loquendi.

g) *ἐσι τινὰ*, ita ut modo, dedi pro *ἐς τινὰ*, quod cum Cant. habent codd.

h) *ἐσβεσμένω* bene cod. A. pro *ἐσβεσμένον*.

i) Habet Cant. *ἐπειδὴν κάλυμμα ἐν τῷ νέφει ἐγριφθῆναι*, in quo duplex ulcus haeret. Primum quid sit illud *κάλυμμα* in nube, nemo facile explicaverit. Legendum est procul dubio *κοίλωμα*, *cavitas*, *sinus*. Sic modo ante *αἱ κοιλότητες τῶν νεφῶν* commemorantur. Deinde pro *ἐγριφθῆναι* cod. A. *ἐκτριφθῆναι*, si nubium sinus perforati sunt, ut turbini incluso exitus pateat. — Mox codd. V. A. bene *ἐκτρίψαν*, quod ad *πνοήν* refertur, pro *αὐτόν*. Idem post *εἰργαζέται* recte addunt δὲ, quod deest ap. Cant.

λεῖται εἰς αὐτήν. Εἴργεται δὲ ὑπὸ πάχους νεφέλης
ἐπ' εὐθὺ ἐκπесεῖν, ἢ κρύους ἀποσρέφαντος, ἢ ἀντι-
πесούσης ἄλλης πνοῆς. Οὕτω τοι k) καὶ πρὸς ἄλλας
τε ἄλλαι αἱ θύελλαι ἀνασρέφοντάς τε, καὶ ἀνείλουμαι-
να αὐτοῖς ἄνω ἀναφέρονται, ἐπειδὴν γε ἐκρίψας τὸ
προς τις γῆς l) ἀνακόψῃ τῆς πνοῆς τὴν ἐπ' εὐθὺ ὁρ-
μήν. Καὶ αἱ δίναι ἐν τοῖς ποταμοῖς m) ταυτὸ ταῦτά
εἰσι. Φερόμενον γὰρ εὐθείᾳ τὸ ὕδωρ, οὐ ποτ' ἂν διη-
θεῖν ἀντιπесόντος δὲ ἄλλοτε ἄλλου πρὸς τὴν φορέαν
ἀνασρέφει ἢ ῥοή, ἀνασραφεῖσα δὲ n) ἐς κύκλον ἐπι-
κάμπτει ἐπὶ τῇ ῥύμῃ, ὅτι μὴ οἶά τε ἐπὶ τὸ εὐθὺ
τὸ ἔμπαλιν ἐκφέρεσθαι. Οἱ δὲ τυφῶνες καὶ τῆς νε-
φέλης τὸ πολὺ ἐς τὸ κάτω σὺν ἑλικὶ ἐπάγουσιν αἶμα
σφισί· καὶ προσπесόντες τῇ γῇ ἀναρπάξουσιν ὅτ' αὐ-
τὴν ἐντύχωσιν, ἀντικοπτομένης τῆς ῥύμης, ὥς ζὺν τῇ
αὐτῇ ἑλικὶ ἀνασρέφεσθαι· ὥς καὶ ναῦς ἡδὴ αἶμα τῇ
φορτῇ ἐκπесόντες o) ἐξῆραν ἐπὶ μέγα ἕξω τῆς θαλάσ-
σης. Κεραυνῶν δὲ πολλὰ ἰδέαι τε καὶ ὀνόματά εἰσι.
Οἱ μὲν αὐτῶν ψολόεντες, οἱ δὲ ἀεγῆντες κληίζονται·
σκηπτοὶ τε ὅσοι κατασκήπτουσιν, καὶ αἰγίδες ὅσοι ἐν
συστρέφουσιν.

k) Οὕτω τοι bene codd. V. A. E. pro οὕτω τη. Idem pro ἄλλαι male habent ἄλλοι. Sensus est: turbines pro aliis versa locorum ratione in alia quoque obstacula incidere, quibus cursum inflectere coguntur.

l) ἐπειδὴν γε ἐκρίψας τόπος τις γῆς, si locus aliquis in terra eos repellit, emendavi pro ἐπειδὴν δὲ ἐγκρίψας τόπος τῆς γῆς, quod male habet Cant. — ἐκρίψας confirmat cod. A. Reliqua meo periculo mutavi.

m) Poss.

ritum oppositum, recta vetatur procedere, tum contortus et in se conversus iterum sursum fertur, recto cursu ab inferioribus in terra locis impedito. Neque aliter se habent fluminum vortices. Nam recta quidem decurrens aqua nunquam torqueretur: verum impedito cursu revertitur, ac revertens in orbem torquetur, quoniam recta reverti nequit. Typhones vero magnam etiam nubis partem secum deferunt, terraeque illapsi impetu repulso obvia quaeque abripiunt, ac vertice suo circumagunt, ita ut naves quondam oneratas longe supra aquam evexerint. Jam fulminum variae sunt species, ac nomina; alia siquidem fuliginosa vocantur, alia candentia; quaeque incumbunt, incubi; quaeque cum ignis vortice deferuntur, procellae, et spirae, quae in hanc formam desiliunt. Et quae quidem velociter deferuntur, si quid accensu facile offendunt, id antequam penitus accendant, transiliunt, et semiuolum relinquunt: alia vero fuligine tantum relicta evanescent. Ac ne velocio-

m) Post ποταμοῖς ap. Cant. additur ὕδατος. Glossema illud redolet, temere, et ne suo quidem loco contextui insertum; turbat enim iustum verborum ordinem.

n) δὲ bene addunt codd. V. A. E. — Idem mox ἐμπάλιν pro ἐνπάλιν.

o) Pro ἐκπεσόντες melius forte legeretur ἐμπεσόντες, in navim irruentes. Ferri tamen potest lectio vulgata, subintellecto: ἐκ τῶν νεφῶν.

συσροφῇ πυρὸς καταφέρονται, ἑλικες δὲ, ὅσοι ἐς ἐλι-
 κοειδῇ γραμμὴν διάττουσι. Καὶ δὴ ὅσοι μὲν καὶ πάν-
 τη ὀξέως ἐκπεσόντες ὕλη ἐνέτυχον καυσίμῳ, ἔκαυσάν
 τε αὐτὴν ὑπὸ τῇ διατριβῇ, καὶ αὐτῷ κατεσκήθησαν
 τῷ ἔργῳ. Ὅσοι δὲ ζὺν πολλῷ τῷ τάχει κατέσκη-
 ψαν ρ), οὗτοι πρὶν ἐκκαῦσαι διῆξαν· ὥστε ἡμίπυρά
 ἐστὶν αὐτῷ πελείφθη q) οἱ δὲ καὶ αἰθαλώσαντες μόνον
 διῆλθον. Οἱ δὲ ἔτι καὶ τῶνδε r) ὀξύτεροι οὐδὲ ἐν ἐξε-
 γάσσασθαι ἔφθασαν, ἀλλὰ ἀραιᾷ μὲν ὕλῃ, εἰ καὶ
 πάνυ καυσίμῳ ἐντυχόντες, διεχώρησαν s) μόνον· ἀν-
 τιτύπῳ δὲ εἰ πελάσειεν ἐνεχθέντες, κατείργασαντό
 τε αὐτὴν καὶ διέφθειραν· ὥστε κυτίδος μὲν ξύλου μαλα-
 θικοῦ ἀψάμενοι διῆξαν, ἀπαθῇ ἀπολιπόντες· τὸ δὲ
 χρυσίον ἔτηξαν τὸ ἐνὸν, ὅτι ἐσχέθησαν ἐν τῷ χρυσίῳ.
 Καὶ χιτῶνα ἥδη οὐκ ἔκαυσαν, ἀλλὰ ἐτρύχωσαν μόνον·
 καὶ διὰ μὲν κεράμου διῆλθον, τὸ δὲ ἐνὸν ἐν αὐτῷ διε-
 φόρησαν. Τούτων συμπαντῶν οἱ μὲν λαμπροὶ ἀργῆ-
 τες· ὅσοι δὲ καταιθαλώσαντες τὰ πελάσαντά σφισιν
 ἐπαύσαντο, οὗτοι δὲ πολέοντες ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἐκλήθη-
 σαν. Καὶ οἱ μὲν εὐθείας κατασκήψαντες ἐς τὸ ἔμπα-
 λιν τῇ αὐτῇ εὐθείᾳ ἀνῆξαν· οἱ δὲ ἐκ πλαγίου ἐμπε-
 σόντες πρὸς ἴσον γωνίαν ἀνω ἀναφέρονται· καὶ οἱ μὲν
 ἀπλοὶ, οἱ δὲ διπλοὶ κατέσκηψαν· πλείοσι δὲ ἤρος καὶ

μετο-

ρ) Manca hic simul et corrupta erat oratio. Habet
 Cant. -- ὕλη ἐνέτυχον καυσίμῳ· ὅσοι δὲ ζὺν πολλῷ τῷ τά-
 χει κατέσκηψαν &c. Verba ἔκαυσάν τε — τῷ ἔργῳ, quae
 post

ciora quidem quaedam nocent quicquam, verum rae si occurrant materiae, licet accensu facili, dumtaxat pertranseunt; verum resistentem naclam penitus conficiunt. Quocirca cistam quidem de molli ligno factam contingentia sine noxa pertransierunt, aurum vero inclusum, cui inhaeserunt, liquefecerunt. Similiter et vestem dumtaxat attriverunt, et latere penetrato, quod inclusum erat, confecerunt. Horum denique omnium splendida quidem vocantur candentia, quae autem fuliginem dumtaxat inferunt, ab eo fuliginosa dicuntur. Jam alia quidem recte delata aeque recte referuntur; alia vero oblique illapsa rectis angulis referuntur. Alia quoque simplicia delabuntur, alia duplicia. Pleraque porro Vere et Autumno cernuntur, ac violentiora circa Pleiadum et Arcturi

exor-

post *καυσίμῳ* exciderant, supplevi ex codd. V. A. rescribendo in iis *αὐτῶ*, quod ad *τῷ ἔργῳ* pertinet, pro *αὐτοῖς*. In sequentibus *τάχει* ex cod. Vat. rescripti pro *τάχα*. Codd. A. E. male *πάχει*. Caeterum cum iis quae hic traduntur, conferendus est maxime *Aristot. Meteorol.* III, 1, qui similes fulminum effectus narrat, eorumque genera distinguit.

q) Variant in h. v. codd. — Cant. *ὑπελῆφθαί*. Cod. V. *ὑπελῆφθαί*. Cod. A. *ὑπολήφθαί*, quae omnia grammaticae rationi repugnant. Sensus est: *ea quae relinquuntur semiuista apparere*. Derivata itaque voce ex *ὑπολείπω*, necessario legendum erit *ὑπελείφθῃ*, quod rescripti.

r) οἱ δὲ ἐπὶ καὶ τῶνδε bene codd. V. A. pro οἱ δὲ καὶ τῶνδε ap. Cant.

s) *Διεχώρησαν* edidi ex codd. A. V. pro *διεχώρισαν*.

μετοπώρου, καὶ ἅμα βιαίότεροι περὶ τε πλειάδας καὶ Ἀρκτούρου ἐπιτολὴν, ὅτι ἐν κινήσει καὶ παθήμασι πολυειδέσιν ὁ αἷρ τῇδε τῇ ὥρᾳ ἐστίν, οἷα δὴ οὔτε ὑπὸ κρύει πεπηγώς, οὔτε ὑπὸ τῷ θερμῷ ἡλίῳ ἐκκεκαυμένος. Τοιγάρτοι καὶ ἐν χώραις ὅσαι νιφετώδεις ι) καὶ ψυχραὶ, καὶ ὅσαι ἀν κεκαυμένα ὑπὸ ἡλίου οὐ ιι) κατασκήπτουσιν· οἱ κατασκήψαντες δὲ ἐν θαύματι ἀναφέρονται, καθάπερ ἐν Κελτοῖς καὶ παρ' Αἰγυπτίοις υ).

3. *Milonis.*

Ἀστραπαὶ εἰσι διτταί, ἡ μὲν ἡμερινή, ἡ δὲ νυκτερινή. Γίνεται δὲ ἡ μὲν ἡμερινή ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ὅταν ῥαγῇ τὸ ὕδωρ, ὑποφανομένου αὐτοῦ, λαμπρὰ δὲ οὐ φαίνεται α), ὥσπερ ἡ νυκτερινή, ὅτι ἐν φάει γίνεται. Ἡ δὲ νυκτερινή ὑπὸ τῶν ἀστρῶν γίνεται, ὅταν ῥαγῇ τὸ ὕδωρ, ὑπερφανομένων αὐτῶν· λαμπρὰ δὲ φαίνεται, ὅτι ἐν ζόφῳ γίνεται.

Cap.

ι) ὅσαι νιφετώδεις, quotquot nive obteguntur, recte codd. V. A. pro οἷσαι νιφετωδεις ap. Cant.

ιι) οὐ, quod ob terminationem præcedentis vocis exciderat, meo periculo addidi. Flagitat enim sensus negandi particulam: in terris admodum frigidis vel calidis fulmina non terram attingere solent, si vero attingunt pro prodigiis habentur.

υ) Celtarum terra pro frigidae, Aegyptiorum vero pro calidae regionis exemplo ponitur. Apud Aegyptios fulmina prodigii loco habita fuisse, nemo mirabitur, cum vix unquam ibi tempestates oriantur. De Celtarum superstitionibus et prodigiis vid. Bruck. I, p. 331.

exortum, quod ea tempestate varie aër commotus afficiatur, tanquam nec frigore concretus, nec aestu purgatus. Quare nec in regionibus nivosis val eque frigidis, nec in terris solis aestui obnoxiiis, terram attingunt; attingentia autem pro prodigiis habentur, ut apud Celtas et Aegyptios.

3. *Milonis.*

Duplicia fulgura sunt, alia diurna, alia nocturna. Ac diurna quidem per Solem eveniunt, cum eo lucente aqua rumpitur; eaque non splendent ut nocturna, quoniam luce cernuntur: nocturna vero per stellas, cum illis lucentibus eadem rumpitur, eaque quoniam in tenebris eveniunt, splendent.

Cap.

ad fr. 3. Desumptus est hic locus ex *Milonis Physicis*; ut Cant. in marg. annotavit. Codd. contra V. A. E. *ὡς Φωσινῶν* habent. Retinui tamen lectionem vulgatam, quod ap. Phot. quoque Milon — (male ibi *Μηλωνος* scriptum est) — vocatur. Ex aliis de scriptore nostro nihil omnino constat; nec quo iure a *Fabricio* B. Gr. I. p. 508. et a *Jonso* p. 88. Pythagoricis annumeratus sit, satis video. cf. *Comm. de font. Stob.*

a) Habet Cant. *λαμπρὰ δὲ ὡς φαίνεται, ὥσπερ καὶ νυκτερινή*, nullo sensu. In ultimis *ἢ νυκτερινή* bene habet Cod. V. Ante *ὡς* autem necessario addenda est negatio, ut sensus sit: *fulmina diurna non aeque splendere ac nocturna, quod luce fiunt*. Quare vel pro *ὡς* legendum erit *οὐ*, vel potius rescribendum *οὐχ ὥσπερ, non aeque ac nocturna*. Ridiculum est, quod Cant. vertit: *aeque splendent ut et nocturna, quod et luce cernuntur*. Qui enim fulmen die aeque splendere potest ac in tenebris?

Cap. XXXI.

ΠΕΡΙ ΙΡΙΔΟΣ, ΠΕΡΙ ἈΛΩ, ΚΑΙ ΠΑΡΗΛΙΟΥ, ΚΑΙ
ΡΑΒΔΩΝ. *)1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Τῶν μεταρσίων παθῶν, τὰ μὲν κατ' ὑπόστασιν γίνε-
ται, οἷον ὄμβρος α), χάλαζα· τὰ δὲ κατ' ἔμφασιν,
ἰδίαν οὐκ ἔχοντα ὑπόστασιν. Αὐτίκα γοῦν πλεόντων
ἡμῶν ἡ ἀπειρος κινεῖσθαι δοκεῖ. Ἔστιν οὖν κατ' ἔμφα-
σιν ἡ ἴρις. Πλάτων φησὶ β), Θάύμαντος αὐτὴν γε-
νεαλογῆσαι τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τὸ θαυμάσαι ταύ-
την. Ὅμηρος· γ)

Ἦύτε πορφυρέην νεφέλην θνητοῖσι τανύσσει.
καὶ ἐμυθεύσαντό τινες αὐτὴν ταύρου κεφαλὴν ἔχου-
σαν, ἀναρροφεῖν τοὺς ποταμούς d). Πῶς οὖν γίνε-
ται;

Ad Cap. XXXI.

*) Inscriptio cap. eadem est ap. Cant. et in Codd. quae
apud Phot. — Pro παρηλίου malim παρηλίω, solent enim
plures simul parelli, (*Nebensonnen*), apparere.

ad fr. 1. Quae in primo hoc fragmento continentur,
ap. Cant. mutila edita sunt. Exstant ibi prima tantum verba
usque ad Ὅμηρος, quibus statim subiunguntur ultima καὶ οἱ
ὀφθαλμιῶντες &c. Reliqua omnia desiderantur. Supplent
ea codd. V. A. E. Exstant tamen quoque ap. *Plut. de pl.*
III, 5. atque ex parte saltem ap. *Gal. c. XIX.* — Qui *Plu-*
tarchi libros de placitis legerit, merito mirabitur, copiosam
hic subito atque amplam, (ita fere ut in primis libri primi
capitibus,) disputationem proponi, cum in reliquis breves
tantum sententiae exhibeantur. Confirmant haec nostram
de placitorum libris sententiam, quam in *disputatione de font.*
Stob.

Cap. XXXI.

De Iride, Corona, Parelio, et Virgis.

I. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Caelestium eventorum alia subsistunt reipsa, ut imber et grando, alia videntur, nec reipsa subsistunt, quemadmodum nobis navigantibus terra videtur moveri. Ac tale quoddam est iris. Plato eam Thaumantis filiam dixisse homines, quod eam admirarentur. Homerus:

Purpuream veluti mortalibus Irin adumbrans.
Nonnulli quoque fabulati sunt, eam tauri caput habentem absorbere flumina. Quomodo itaque oritur?

Stob. diligentius probabimus, ex vero illo et genuino Plutarchi scripto, breviter tantum excerpta, pro librariorum lubidine, ad nos pervenisse; superesse tamen in nonnullis integrum Plutarchi contextum; ut in primis octo capitibus. Idem quoque de hoc loco statuendum videtur, in quo Plutarchi ingenium facile agnosces.

a) γίγνεται, οἷον ὄμβρος &c. Revocavi ex Plut. pro οἷον γίγνεται &c. Pertinet enim γίγνεται omnino ad praecedentia.

b) Respicit ad verba Platonis in *Theaeteto* Op. I. p. 155. Καὶ τοῖκεν ὁ τὴν Ἴριν Θάυμαντος ἐκγονον φήσας, οὐ κακῶς γενεαλογεῖν.

c) Versus Homeri exstat II. XVII, 547. Legitur ibi: Ἥύτε πορφυρέην Ἴριν θυγατρὶς τανύσσει. Pro ἥύτε codd. Stob. ἦντε, reclamante tamen metro, quare ἥύτε recepi. Lectionem tamen νεφέλην pro Ἴριν retinendam putavi, habet enim quo se commendare possit.

d) Hi qui fuerint, non constat. Respexisse videtur Plutarchus.

ται; Ὁρῶμεν e) δὴ κατὰ γραμμάς, ἢ κατ' εὐθείας, ἢ κατὰ καμπύλας, ἢ κατ' ἀνακλωμένας. Γραμμάς δὲ λέγω θεωρητάς καὶ ἀσώματους f). Κατὰ μὲν οὖν εὐθείας, ὁρῶμεν τὰ ἐν ἀέρι, καὶ τὰ διὰ τῶν λίθων τῶν διαυγῶν καὶ κεράτων, λεπτομερεῖ γὰρ ταῦτα πάντα. Καμπύλας δὲ γραμμάς κατ' ὕδατος βλέπομεν g). Κάμπτεται γὰρ ἡ ὄψις βίᾳ, διὰ τὴν πυκνότεραν τοῦ ὕδατος ὕλην. Διὸ καὶ τὴν κόπην ἐν τῇ θαλάσῃ μακρόθεν καμπτομένην βλέπομεν. Τρίτος τρόπος τοῦ βλέπειν τὰ ἀνακλώμενα, ὡς τὰ κατοπτρικὰ. Ἔστιν οὖν τὸ τῆς ἰριδος πάθος τοιοῦτον. Δεῖ γὰρ ἐπινοῆσαι τὴν ὑγρὰν ἀναθυμίασιν εἰς νέφος μεταβάλλουσαν, εἴτα ἐκ τούτου κατὰ βραχὺ εἰς μικρὰς ξανίδας νωτιζούσας. Ὅταν οὖν ὁ ἥλιος γένηται ἐν δυσμαίῃς h), ἀνάγκη πᾶσαν i) τρεῖν ἀντικεῦς ἡλίου φαίνεσθαι. Τότε γὰρ ἡ ὄψις προσπεσοῦσα ταῖς ξανίσιν ἀνακλᾶται, ὥστε γίνεσθαι τὴν ἰριν. Εἰσὶ δὲ αἱ ξανίδες οὐ σχήματος μορφᾶς, ἀλλὰ χρώματος k). Καὶ ἔχει

τέ

tarchus ad antiquorum physicorum Parmenidis vel Empedoclis poemata, quae interiere.

e) Ὁρῶμεν recepi ex Plut. — Nam ap. Stob. sine sensu legitur ὁρῶμεν.

f) Veram ni fallor lectionem Stob. hic codd. servarunt. Nam ap. Plut. distinctione simul et lectione mutata exstat: ἢ κατ' ἀνακλωμένας γραμμάς ἀδήλους, λόγω θεωρητάς καὶ ἀσώματους. Lineae nempe ἀνακλωμένας sunt reflexae, καμπύλας, reflectae cf. Corsin. ad h. l.

g) Post βλέπομεν additur γινομένης ap. Plut.

h) Pro

tur? Constat nos videre per lineas, vel rectas, vel refractas, vel reflexas. Lineas autem dico oculis quidem conspicuas, etsi per se incorporeas. Itaque re-
ctis quidem lineis illa cernimus, quae per aërem, five per lapides pellucidos et cornua; siquidem haec exi-
guis partibus constant. Lineas autem refractas per aquam conspicimus. Vi enim visus noster inflectitur, ob densiorem aquae massam. Quare remum quoque in mari e longinquo inflexum cernimus. Tertius vi-
dendi modus est, quo reflexa conspicimus, ut in speculis. Talis vero est iridis affectio. Observan-
dum est enim, humidam evaporationem in nubes con-
gestam, inde rursus sensim in parvulas guttas con-
verti. Quando igitur sol ad occasum pervenerit, Iris necessario soli ex adverso apparet; dum visus in gut-
tulas incidens reflectitur. Guttulae vero non figurae sed coloris causa sunt. Ac primus quidem color est
puni-

h) Pro ἐν δυσμαίῃς Plut. melius forte, εἰς δυσμαίῃς, ver-
tendum enim est: *versus occasum*. Idem mox pro: Τότε γὰρ ἡ ὄψις, sublata ante maiori interpunctione: ὅτε ἡ ὄψις &c.
Ceterum Corfin. ad h. l. bene annotat, ἀνακλῆται hic ver-
tendum esse *reflectitur*, non vero *frangitur*. cf. supra Nor. f).

i) Pro πᾶσαν malim πᾶσα, fieri aliter non potest,
quin &c.

k) Perverse habent Stob. codd. οὐ χρώματος μορφῆς, ἀλλὰ σχήματος. Veram lectionem revocavi ex Plut. Male quoque habet Gal. οὐ σχήματος μορφῆς, ἀλλὰ χρώματα Φαίverαι. Scilicet μορφῆς positum hic est pro χρώματι. Iridis speciem non figurae sed coloris guttularum effectum esse.

τὸ μὲν πρῶτον Φοινικοῦν, τὸ δὲ δεύτερον αἰλουργές καὶ πορφυρεῶν. Τὸ δὲ τρίτον κυανεῶν καὶ πράσινων. Μήποτ' οὖν 1) τὸ μὲν Φοινίκεον, ὅτι ἡ λαμπρότης τοῦ ἡλίου προσπεσούσα, καὶ ἡ λαμπηδὼν ἀκραιφνὴς ἀνακλωμένη, ἐρυθρὸν ποιεῖ καὶ Φοινίκεον χρωμα. Τὸ δὲ 2) δεύτερον μέρος ἐπιθολούμενον καὶ ἐκκαϊόμενον μάλλον τῆς λαμπηδόνος διὰ τὰς ξανίδας, αἰλουργές. [Ἄνεσις γάρ τοῦ ἐρυθροῦ τοῦτο. Ἐτι δὲ πάλιν ἐπιθολούμενον] 3) τὸ διορίζον εἰς τὸ πράσινον μεταβάλλει. Ἐστὶ δὲ τοῦτο διορίσαι δι' ἔργων 4) εἰ γάρ τις τὰς ἀντικεῖν τοῦ ἡλίου 5) λάβῃ ὕδωρ καὶ πτύσῃ, αἱ δὲ ξανίδες ἀνάκλασιν πρὸς τὸν ἥλιον λάβωσιν, ἐυρήσει εἰς γιννομένην 6) τὴν ἵριν. Καὶ οἱ ὀφθαλμιῶνες δὲ τοῦτο πάσχουσιν, ὅταν εἰς τὸν λύχνον ἀποβλέψωσιν.

2. Aristotelis.

Ἄλω δὲ καὶ ἱρίδας, καὶ παρήλιον, καὶ ῥάβδου καὶ τ' ἄλλα τὰ κατὰ τὰς ἐμφάσεις, ὑπὸ μὲν τῆς αὐτῆς

1) οὖν addidi ex Plut. ut nexus constaret. Nam μήποτ' hic est fortasse, atque post Φοινίκεον subintelligendum: καὶ vel φαίνεται ἐν τῇ ἱρίδι. Rubrum colorem in arcu coelesti inde oriri videri, quod &c.

2) δὲ male exciderat in Stob. codd. — In proximis eundem ἐκκαϊόμενον exhibent pro ἐκλυόμενον ap. Cant. Attamen vel sic locus obscurus manet, cum τῆς λαμπηδόνος nihil habeat, ad quod referri possit. Vertit Corlinus, qui ἐκλυόμενον legerat: magisque splendorem dituens; verum ἐκλυέσθαι, significatione media, secundo casui iungi, inauditum est. Subintellexisse ille videtur τὴν ante τῆς λαμπηδόνος, quo posito bene procedit sententia.

3) Ver-

puniceus, alter purpureus, tertius cyaneus aut prasinus. Fortasse igitur puniceus inde exiit, quod splendor solis incidens, ac fulgor vividior reflexus, rubrum vel puniceum colorem efficit. Alter autem purpureus, quod altera pars iridis turbidior, magisque splendorem diluens, ob guttulas, eum efficit. Rubri enim illud remissio. Ultimum vero, magis adhuc turbidum, in prasinum transmittit. Probantur haec vero facile ex rebus ipsis. Si enim aliquis radiis solis ex adverso stans, aquam ex ore exspuat, stillaeque refractionem accipiant, iridem in iis natam videbit. Idem quoque lippientes patiuntur, cum in lucernam intueantur.

2. *Aristotelis.*

Coronam et iridem, ac parelium atque virgas, et reliqua similia eandem quidem causam ait habere, nem-

n) Verba **Ἀντιστρεφόμενον* — *ἐπιθολούμενον* male exciderant in Stob. codd. Supplevi ea ex Plut.

o) Apud Plut. *ἔστιν οὖν τοῦτο δοκιμάσαι δι' ἔργων*. Ultimum δι' ἔργων inde recepi; nam ap. Stob. corrupte *διὰ τῶν ἔργων*.

p) Legitur ap. Plut. *εἰ γὰρ τις ἀντιπρὸ τῶν ἡλίου ἀντί- των λάβῃ* &c. eodem sensu.

q) *εἰς γιννομένην* bene Stob. codd. pro *γιννομένην* in Plut. — Ultima verba habet quoque Cant. qui corrupte *λίχνον* exhibet pro *λύχνον* in codd. V. A. E. — Plutarchus vero subiungit adhuc Anaxagorae, Anaximenis, et Metrodori placita, quae desiderantur apud Stob.

ad fr. 2. Aristotelica haec petita sunt ex *Meteorolog. III*,
R r cap.

αὐτῆς αἰτίας γίνεσθαι, πάντα γὰρ εἶναι ταῦτα
 τῆς ὀψεως ἀνάκλασιν· διαφέρειν δὲ τοῖς τρόποις α),
 καὶ ἀφ' ὧν καὶ ὡς ἔχει συμβαίνειν τὴν ἀνάκλασιν.
 Ἄλλω μὲν οὖν καὶ παρήλιον φαίνεσθαι καὶ περὶ σελή-
 νην, καὶ καθόλου περὶ τὰ λαμπρὰ τῶν ἄστρον, καὶ
 οὐδὲν ἥττον ἡμέρας ἢ νυκτὸς β), καὶ περὶ μεσημβρίαν
 ἢ δέλην. Ἐωθεν δ' ἐλαττονάκεις καὶ περὶ δύσιν. Συμ-
 βαίνει δὲ, ὅταν διὰ τοῦ περίξ αἰέρος ἀχλυώδους ὄντος
 ἐπιλάμπηται τὸ φῶς αὐτῶν, ὥσθ' ἔλον ὁρᾶσθαι τὸν
 κύκλον· περιφανῇ γὰρ εἶναι καὶ σφαιρικὴν κατὰ τὴν
 ἔμφασιν τὴν ἄλλω. Ταύτης δὲ, τὴν μὲν ἐπιμένουσάν
 ὑετὸν σημαίνειν, τὴν δὲ διασπασθεῖσαν πνεῦμα, τὴν
 δὲ μαραινομένην εὐδίαν. Ἴριον δὲ περὶ μόνον ἥλιον καὶ
 σελήνην συνίσασθαι, γίνεσθαι δὲ καὶ νύκταρ, ἐλα-
 γάκεις δὲ γ), καὶ πάνυ διὰ πολλοῦ. Κύκλον δὲ μηδέ-
 ποτε φαίνεσθαι τῆς ἱριδος, μηδὲ μείζον ἡμικυκλίου
 τμήμα. Ποικίλην δ' ἔχειν τὴν ἔμφασιν, διὰ τὸ κα-
 τὰ τὴν τῆς ὀψεως ἀνάκλασιν φοινικοῦν, καὶ πράσιν-
 νον, καὶ αἰλουργὸν προσπίπτειν ἀπ' αὐτῆς χρῶμα.
 Φοινικοῦν μὲν, ὅτι τὸ λαμπρὸν ἐν μέλανι, καὶ διὰ
 μέλαν

cap. 2-5. nullo tamen in iis exscribendis certo ordine a scri-
 ptore observato. In Plutarchi libris de placitis nullum co-
 rum vestigium superest, unde num olim in iis locum habue-
 rint, an vero ab ipso Stobæo nostro excerpta sint, incer-
 tum manet.

α) Corrupte edidit Cant. διαφέρειν δὲ τοῖς τέτοις, καὶ
 ἀφ' ὧν καὶ ὡς ἔχει συμβαίνειν &c. Pro ἔχει codd. V. &
 ἔχει, quo recepto ἔχει συμβαίνειν omnino dictum esse de-
 bet.

nempe visum reflexum, locis autem ac modis reflexionis differre. Coronam quidem et parelium tum circum Lunam, tum circum quasvis stellas splendidas apparere, nec minus die quam nocte, adeoque circa meridiem aut vesperem, rarius autem mane, ac ad occasum: nasci autem, cum per aërem caliginosum lumen illarum diffunditur, sic ut totus appareat circulus. Globosam enim esse coronae figuram, eamque si maneat, pluviam portendere, si frangatur, ventum, si evanescat, serenitatem. Irim porro dumtaxat circum Solem et Lunam cerni, atque etiam nocte nonnunquam, raro tamen; verum circulum nunquam habere, aut maius semicirculo segmentum. Variam autem habere figuram, quod secundum visus reflexionem puniceus, caeruleus, ac purpureus ab ipsa reddatur color; puniceus quidem, quod splendor in nigro et per nigrum apparens talem colorem

pa-

bet pro συμβαίνει. Ceterum τρόποις revocavi ex Aristot. apud quem l. c. cap. 2. διαφέρουσι δὲ τοῖς τρόποις, καὶ ἀφ' ὧν καὶ ὡς συμβαίνει τὴν ἀνάκλασιν γενέσθαι πρὸς τὸν ἥλιον.

b) ἡ νυκτὸς bene codd. V. A. pro καὶ νυκτὸς. In proximis corrupte editum erat: ἡ δαίτην ἔωθεν δ' ἔλαττον, πελάγαις καὶ περὶ δύσιν. Apud Aristot. vero l. c. ἔτι δ' οὐδὲν ἦττον νυκτὸς ἢ ἡμέρας, καὶ περὶ μεσημβρίαν ἢ δαίτην, ἔωθεν δ' ἔλαττον αἰσῶν καὶ περὶ δύσιν. Ex quibus nostrum correxi.

c) δὲ bene addunt codd. V. A. E. — διὰ τοῦτο scil. χρόνου, raro admodum evenire.

Rr 2

μέλαν ὁρώμενον, τοιαύτην ἀποτελεῖ χροάν. Τοῖς γοῦν θεωμένοις τὸν ἥλιον δι' ὁμίχλης, ἢ διὰ καπνοῦ, δοκεῖν ἐρυθρὸν εἶναι· ἢ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν χλωρῶν ξύλων φλόγα πεφοινυγμένην, διὰ τὸ παχὺν d) αὐτῇ καταμεμίχθαι καπνόν. Κατὰ τοῦτο δὴ καὶ τὴν ἐξωτάτω καὶ μείζονα περιφέρειαν τῆς Ἰριδὸς ἐμφαίνει e) τὸ φοινικοῦν· διὰ γὰρ μέλανος τοῦ νέφους ἀνακλωμένην τὴν ὄψιν πρὸς λαμπρώτατον ὄντα τὸν ἥλιον, ἀντιλαμβάνεσθαι τοιοῦδε χρώματος. Τὴν δὲ δευτέραν καὶ τρίτην περιφέρειαν, διὰ τὴν τῆς ὄψεως ἀθένειαν, τότε πράσινον καὶ τὸ ἀλευργὲς ἐμφαίνειν. Τὸ δ' ὅλον εἶναι τὴν ἔξω ἐμφασιν ἡλίου τμήματος ἢ σελήνης ἐν νέφει κοίλῳ καὶ δεδросισμένῳ f) κατὰ κύκλου περιφέρειαν ὁρώμενην. Γίγνεσθαι δὲ, ἔστιν ὅτε, διπλῆν, ὡς τὴν ἐτέραν ἀμειβοτέραν φαίνεσθαι, καὶ διὰ παντὸς ἐξ ἐναντίας ἰσαμένην τῇ προτέρᾳ, καὶ τῇ θήσει τῶν χρωμάτων ἀντεστραμμένην. Παρηλίους δὲ καὶ ῥάβδους γίγνεσθαι μὲν ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας, οὔτε μὴν ὁμοίως ἔχοντος τοῦ νέφους. Ὅταν γὰρ ἀχλὺδες ἢ καὶ ὁμαλές, πρὸς δὲ τούτοις ὑδατῶδες καὶ πυκνόν, ὡς ὑπὸ χαλκοῦ κατόπτρου λεῖου κλώμενον πρὸς τὸν ἥλιον τὴν ὄψιν, λευκοῦ ποιεῖν φαντασίαν. Παραπλήσιον γὰρ ἡλίῳ κατὰ τε τὴν χροάν καὶ τὸ σχῆμα
 Φαί-

d) παχὺν recepi auctoritate codd. V. A. E. pro πολὺν ap. Cant. Edita tamen Aristotelis antiquam lectionem confirmare videntur. Ibi enim l. c. cap. 4. Ὅρῳν ἐξεσι τό γὰρ τῶν

pariat, quemadmodum Sol iis, qui cum per caliginem vel fumum intueantur, rubere videatur, aut viridium lignorum flamma punicea, quoniam fumi multum habeat. Eodem igitur pacto extremum et maximum iridis ambitum puniceum videri, quod per nigram nubem reflexus ad splendidissimum Solem visus talem apprehendat colorem, reliqui autem duo, caeruleus ac purpureus, propter visus imbecillitatem; atque in universum Solis vel Lunae segmenti speciem esse irin, in cava ac roseida nube circuli forma conceptam. Nec non duplicem aliquando cerni, sic ut posterior priori plane videatur contraria, situque colorum opposita. Paelia denique et virgas eadem quidem de causa fieri, non tamen eodem nubis habitu. Siquidem cum illa caliginosa et aequalis, ac praeterea aquosa densaque fuerit, tum visum tanquam a levi speculo ad Solem reflexum candorem concipere. Solem enim et colore et figura referre paelium. Ac nubis quidem aequalitatem coloris esse causam, reflexio-

τῶν χλωρῶν ξύλων πῦρ, ὡς ἐρυθρὰν ἔχει τὴν φλόγα, διὰ τὸ, τῷ καπνῷ πολλῷ μίχθαι τὸ πῦρ, λαμπρὸν ὃν καὶ λευκόν.

e) ἐμφαίνειν, iubente verborum ordine, edidi pro ἐμφαίνει.

f) δεδροσισμένῳ bene codd. V. A. E. pro δεδροσισμένα. — Ibidem mox post ἐτέραν bene supplent ἀμυροτέραν, quod excidit ap. Cant.

Rr 3

φαίνεσθαι τὸν παρήλιον. Τὴν μὲν γὰρ ὁμαλότητα τοῦ νέφους αἰτίαν εἶναι τοῦ χρώματος, τὴν δὲ ἀνάκλασιν τῆς ὀψείως τῆς τοῦ ἡλίου, διὰ τῆς ἀχλυώδους ἐμφάσεως g), προσπίπτουσιν ἀθρόως πρὸς πεπυνωμένον, ὥσπερ ἑνοπτερον, οὐδέπω μὲν ὄν ὕδωρ, ἐγγὺς δ' ὑπάρχον τῆς πρὸς ὕδωρ μεταβολῆς, διὸ καὶ σημεῖον ὕδατος εἶναι τὸν παρήλιον καὶ μᾶλλον γε τὸν νότιόν τε τοῦ βορείου h), παρὰ τὸ μᾶλλον μεταβάλλειν εἰς ὕδωρ τὸν νότιον αἶρα τοῦ πρὸς ἄρκτον. Γιγνεσθαι δὲ περὶ τὰς ἀνατολάς τοῦ ἡλίου, καὶ περὶ δύσεις, οὐκ ἀνωθεν, ἀλλ' ἐκ τῶν πλαγίων, καθάπερ καὶ τὰς ῥάβδους. Εἶναι δὲ i) τὰς καλουμένας ῥάβδους ἱριωειδεῖς εὐθείας ἐμφάσεις περὶ τὸν αἶρα συνισταμένας k) δι' ἀνωμαλίαν τῶν ἐνοπτριζόντων νεφῶν.

Cap. XXXII.

ΠΕΡΙ ΝΕΦΩΝ, ὈΜΙΧΛΗΣ, ΤΕΤΩΝ, ΔΡΟΣΟΥ, ΠΑΧΝΗΣ, ΧΑΛΑΖΗΣ. *)

I. Platonis.

Τὸ πυρὶ μεμιγμένον ὕδωρ *rel. usque ad*: ἐκ θεόσου γεγόμενον πάχνη λέγεται.

Cap.

g) Verba τῆς τοῦ ἡλίου, διὰ τῆς ἀχλυώδους ἐμφάσεως addidi ex codd. V. A. E.

h) Sic bene codd. V. A. E. pro καὶ μᾶλλον τὸ νότιον τοῦ βορείου &c.

i) δὲ addunt codd. V. A.

k) Μυ

flexionem autem visus solis in nebulas, figurae, cum illa in nubem, tanquam in speculum incidat, quae cum nondum aqua sit, tamen confectum sit in eam mutanda. Ideoque pluviam portendere parelium, magisque ad Austrum quam ad Boream situm, quod illius aër facilius, quam huius, in aquam transeat. Denique et oriente et occidente Sole cerni, non alte, sed oblique sita, ut et virgas. Esse autem virgas illas apparitiones rectas, iridi similes, in aëre locum habentes, ac nubium lumen reflectentium inaequalitate exortas.

Cap. XXXII.

De nubibus, nebula, pluviis, rore, pruina et grandine.

1. Platonis.

Igni saepe miscetur aqua *rel. usque ad*: ex rore facta pruina vocatur.

Cap.

k) Mutilata haec iterum erant ap. Cant. Verba enim τὰς καλουμένας ῥάβδους ἰριωσιδεῖς εὐθεῖας ἐμφάνει παρὰ τὸν αἶρα συνιστάμενας, quae ibi deerant, suppeditarunt codd. V. A. E.

Ad Cap. XXXII.

*) Capitis huius inscriptionem, quae deest in codd. Stob. supplevi ex Photio. Legit ille procul dubio caput hoc authenticius, quam in nostris hodie codd. superest. Suppeditant enim illi unice tantum Platonis locum, qui legitur in Timaeo, Op. III, p. 59. — Nonnulla aliorum philosophorum
Rr 4 pla-

CAP. XXXIII.

ΠΕΡΙ ΑΝΕΜΩΝ. *)

I. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Ἀριστοτέλης τῆς ξηραῖς ἀναθυμιάσεως τὴν πρώτην ἀναφοράν· γίνεσθαι δὲ ποτε τῇ ξηρᾷ πρὸς τὴν ὑγρὰν μίξιν. Πνεῦμα μὲν [οὖν] α) ἐκ πολλῶν συνιουσῶν ἀναθυμιάσεων, τὸν γὰρ ἄνεμον εἶναι ξηραῖς ἀναδόσεως πλήθος κινούμενον ἐπὶ γῇ. Τοὺς δ' ἐκνεφίας ἀνέμους, ὅταν ἀθρόον καὶ πυκνὸν φερόμενον εἰς ἑαυτὸ, τὸ πλέον ἀναλύσῃ τοῦ νέφους τῇ σφοδρότητι τῆς ῥύμης β). Τὸ γὰρ τάχος τῆς ἐκκρίσεως προεῖν τὴν τοῦ πνεύματος ἰσχύν.

Cap. XXXIV.

ΠΕΡΙ ΓΗΣ ΕΙ ΜΙΑ ΚΑΙ ΠΕΠΕΡΑΣΜΕΝΗ.

Λεῖπει.

Cap. XXXV.

ΠΟΣΟΤ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ἢ ΓΗ.

Λεῖπει.

Cap.

placita de phaenomenis hisce, servavit *Plut. de pl. phil.* III, 4. quae forte in Stobaei quoque collectione olim lecta fuerint.

Ad Cap. XXXIII.

*) Huius quoque capitis titulum revocavi ex Photio. — Unice hic supersunt pauca Aristotelica. Disputat autem copiose de ventis philosophus *Meteor.* II, cap. 4–6. Anaximandri, Stoicorum, et Metrodori de ventis opiniones, servavit *Plut. l. c. cap. 7.* de Aristotele nulla ibi mentio initicitur. ad

Cap. XXXIII.

De Ventis.

I. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Aristoteles exhalationis siccae primum impetum dixit. Nec raro siccam cum humida permisceri. Ac ventum quidem de multis exhalationibus componi, quoniam is multitudo sit vaporis sicci in terram delati: Ecnephias autem, cum eadem condensata maiorem nubis partem impetus violentia ad se attraxerit. Celeritatem enim excrementi violentiam vento conciliare.

Cap. XXXIV.

De terra, num una sit et finita?

Deest.

Cap. XXXV.

De magnitudine terrae.

Deest.

Cap.

ad fr. I. a) οὐν addendum videtur ut nexus sermonis constet.

b) Hanc ecnephiae explicationem habet *Aristor. Meteor.* III, I. — τὸ πλεον ἀναλύσει τοῦ νέφους τῇ σφοδρότητι τ. ρ. bene habent codd. V. A. E. pro τὸ πλ. ἀναλύσει τ. ν. τῆς σφοδρότητος τ. ρ. apud Cant.

Ad Cap. XXXIV-XXXVII.

Exciderunt hic in Stobaeo nostro quatuor integra capita, quorum ne vestigia quidem in codd. nostris apparent. Ea

R r 5

ta-

Cap. XXXVI.

ΠΕΡΙ ΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΓΗΣ.

Λεῖπει.

Cap. XXXVII.

ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ.

Λεῖπει.

Cap. XXXVIII.

ΠΟΤΕΡΟΝ ΜΕΝΕΙ ἢ Γῆ ἡ ΚΙΝΕΙΤΑΙ. *)

I. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Πλάτων πάσης κινήσεως ἔξ εἶναι περιζάσεις, ἄνω καὶ κάτω, ἐπὶ δεξιὰ καὶ θάτερα α), πρόσθεν καὶ ὀπίσθεν. Κατ' οὐδεμίαν δὲ β) τούτων ἐνδέχασθαι τὴν γῆν κινεῖσθαι, ἐν τῷ πανταχόθεν ἰσωτάτῳ κειμένην μένειν μὲν οὖν ἀκίνητον, ἅτε δὴ μηδὲν ἔχουσιν ἐξάγειν τὸν ἐς τὸ ῥέψαι μᾶλλον· τόπους δὲ αὐτῆς κατ' ἀραιότητα σαλεύεσθαι.

Cap.

tamen a se olim in Stobaei syntagmate lecta fuisse, testis est Photius, ex quo inscriptiones eorum supplevi. Continebant ea antiquorum philosophorum de terra nostra opiniones; quae ex parte saltem servavit nobis Plut. de placis. III, 9 sequens

Ad Cap. XXXVIII.

*) Hoc quoque caput plane interiisse iudicat Fabric. B. Gr. VIII, p. 671. in catalogo capitum Stobaei. Mihi tamen ad hoc potius quam ad sequens caput de terrae motibus pertinet.

Cap. XXXVI.

De situ terrae.

Deest.

Cap. XXXVII.

De figura terrae.

Deest.

Cap. XXXVIII.

Num terra maneat, an moveatur?

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Plato motus omnis sex formas ponit, superiorem et inferiorem, dextrum et sinistrum, anteriorem et posteriorem; quorum nullo terram moveri contingat, ut aequissimo loco sitam. Quapropter ipsam quidem immobilem consistere, tanquam cui nihil extet, quo propendeat, loca autem quaedam eius rariora concuti.

Cap.

tinere videtur Platonis placitum, hic exhibitum, etsi illud apud Plutarchum quoque de plac. III, 15. ad caput περί σεισμῶν γῆς, refertur. Agit enim Plato non proprie de his, sed omnino, num terra moveatur, disquirat. — Sex motus genera, hic commemorata, habet Plato in Timaeo Op. III, p. 43. Reliqua petita videntur ex Phaedone Op. I, p. 109.

a) ἐπὶ δεξιᾷ καὶ ἰστέροις rescripsi ex Plut. simul et ipso Platone II. cc. pro ἐπὶ δεξιᾷ καὶ κατ' ἐτέρω in Stob. codd.

b) δὲ addidi ex Plut. ut nexus constaret. — Mox idem pro ῥέψαι melius habet ῥέπειν.

Cap. XXXIX.

ΠΕΡΙ ΣΕΙΣΜΩΝ ΓΗΣ. *)

I. Aristotelis.

Ἀριστοτέλης φησὶ σεισμούς γίνεσθαι καὶ μυκήματα καὶ χάσματα, τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως εἰς τὰς ἀραιότητας καὶ -- α) τῆς γῆς ρυτίσης, καὶ κατὰ τὰς ἀθρόους ἐμπτάσεις τρόμους καὶ βρασμούς περὶ αὐτὴν ἀπεργαζομένης. Ὡς γὰρ ὀρμήσασαν ἔξω τὴν ἀναθυμιάσιν ἄνεμον ποιεῖν σφοδρὸν, οὕτως εἴσω κατείρχει δαῖσαν τῇ ῥύμῃ τῆς φορᾶς διακραδαίνει τοὺς τόπους ἐν οἷς ἂν ἀπολειφθῇ. Συνέχεσθαι δὲ ταύτην τὴν δύναμιν ἐν τῇ γῇ διὰ τε πύκνωσιν τῆς ἐπιφανείας καὶ διὰ κατάψυξιν, καὶ διὰ ξηρασίαν. Ὅθεν καὶ νηπιῶν οὕσης ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ γίνεσθαι τοὺς σεισμούς, τῆς τῶν ἀνέμων τροπῆς β) εἴσω τραπείσης καὶ νυκτὸς μᾶλλον διὰ τὴν ψύξιν, καὶ περὶ τὸν ὄρθρον γ). Τοὺς γὰρ ἀνέμους τότε τῆς πνοῆς ἀρχεσθαι, καὶ πρὸς τὴν γῆν ἀποσρέφειν κατὰ τὴν ἀναθυμιάσιν αἰνῶν πνεῦμα. Καὶ τῆς ἡμέρας ἐστὶν ὅτε περὶ μεσημβρίας.

Τὸν

Ad Cap. XXXIX.

*) Capitis inscriptionem addidi ex Photio; nam apud Cant. ut in codd. Stob. nihil annotatur, nisi quod Cant. in versione latina, ut passim, inscriptionem de suo inseruit. Servatus est ap. Stob. unice Aristotelis locus; plura tamen olim ibi lecta fuisse, nullus dubito. Apud Plur. quoque de pl. III, 15. aliorum philosophorum decreta exhibentur.

ad

Cap. XXXIX.

De terrae motu.

I. *Aristotelis.*

Aristoteles motus, mugitus, et hiatus ait existere, sicca exhalatione in terrae cavernas et (specus) influente, subitoque impetu tremorem pariente. Ut enim extra nitens exhalatio ventum vehementem pariat, ita intus conclusam motus impetu loca, quibus continetur, concutere. Hanc porro vim terra contineri partim propter soli densitatem, partim propter frigus, partim propter siccitatem. Quapropter etiam caelo tranquillo plerumque motus hos existere, quoniam ventorum vis introrsum sit delata; ac nocte ferre, propter frigus; et diluculo, cum venti flare incipiunt, et exhalationes in terram reiciunt. Et nonnun-

ad fr. I. Egit *Aristoteles* de terrae motu copiose in *Meteorol.* II, 7. 8. quae noster ante oculos habuit.

a) Post καί, nisi particulam hanc omnino delere malis, vox excidisse videtur, v. c. κοιλότητας, vel ὑπανδρα, vel tale quid. Apud *Aristotelem* ipsum verba haec non exstant, quare ad eius auctoritatem frustra hic confugimus.

b) Pro τροπῆς malim ὀρμῆς. *Aristot.* I. c. ἀκολουθεῖ γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ τῇ ὀρμῇ τῆς ἀρχῆς. Dici tamen graece quoque τροπὴν τρέπεσθαι, dubitari nequit. *Plur. in Galba Op.* I, p. 1058. ἐκάνιζα δὲ ἐκείνους, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τροπὰς τοσαύτας τρεπομένους.

c) περὶ bene addunt codd. V. A. Apud *Aristot.* πρὸς ὁρμῶν.

Τὸν γὰρ ἥλιον τῆς ἀναθυμιάσεως ἐπικρατοῦντα, κα-
τακλείειν αὐτὴν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἕαρος d) καὶ μετο-
πάρου μᾶλλον, ἀνωμάλους γὰρ ταύτας εἶναι τὰς
ῥέας· τὸ μὲν γὰρ e) θέρους καὶ τὸν χειμῶνα, τὸ μὲν
διὰ τὸν πάγον, τὸν δὲ διὰ τὴν ἀλέαν ἀκίνητον ποιῶν
τὸν αἶρα, διὰ τὸ τὸ μὲν ἄγαν εἶναι ξηρὸν, τὸν δὲ ἄγαν
ψυχρὸν, καὶ ἐν τοῖς αὐχμοῖς ὅτε μάλιστα πνευματώ-
δης ὁ αἶρ· τοῦτο γὰρ εἶναι f) αὐχμὸν, ξηρᾶς πλη-
θους ἀναθυμιάσεως. Ἀπελευνομένης οὖν τῆς αἰτμίδος
εἰς τὴν γῆν, καὶ καθεργυμένης g), σφυγμὸν γίγνεσ-
θαι περὶ αὐτὴν καὶ τρόμον, καὶ ἐν ταῖς ἐπομβρίαις
ἐπιφραττομένης ὑπὸ τῶν ὑγρῶν καὶ τοῦ ψυχροῦ τῆς
γῆς, καὶ τῆς ἐντὸς ἀναθυμιάσεως αὐξομένης ὑπὸ τῶν
ὑετῶν καὶ πυκνουμένης, ὥς τε κατὰ τὴν πρόπτωσιν
ἰσχυρῶς κινεῖν καὶ σείειν, καὶ ἐν τοῖς ὑπάντροις καὶ
σομφοῖς h) ἔχουσιν τοὺς κάτω τόπους, ἢ καὶ παρὰ
κειμένην ῥοῶδη θάλατταν, διὰ τὸ θυράδειν πλεῖν
ὑποδέχασθαι πνεῦμα, καὶ διὰ τὴν θάλατταν προ-
πίπτουσιν ἀπωθεῖν εἰς τὴν γῆν τὸ πεφυκὸς ἀπ' αὐ-
τῆς ἀποπνεῖν πνεῦμα, καὶ σκεδάνυσθαι. Περὶ γὰρ
τὴν Πελοπόννησον, καὶ τὴν Ἀχαΐαν καὶ τῆς Εὐ-
βοίας τὰς κοιλάδας, πολλοὺς καὶ μεγάλους γίγνεσ-
θαι σεισμούς. Ὡς γὰρ ὑφ' ἡμῶν πολλάκις τὸ διαπνεῖ-
μενον ἔξω πνεῦμα, παλινδρομήσαν εἴσω, παλμὸν παρ-

έχει

d) ἕαρος iubente sensu referpsi pro αἶρος. Arist. 1. α.
καὶ ἕαρος δὲ καὶ μετοπάρου μάλιστα.

e) γὰρ

nunquam meridie, cum Sol exhalationem vincens intra terram concludit, ac Vere et Autumno potissimum. Haec enim tempora esse inaequalia, cum Aestas et Hiems vel frigore vel aestu immobilem reddant aërem, quod altera valde sicca sit, altera valde humida. Nec non squalore, cum est maxime ventosus aër. Nam id esse squalorem, siccae exhalationis copiam. Quocirca reiecto in terram vapore, ibique concluso, concuti terram ac tremere. Nec non imbribus cum humore ac frigore terra obstruitur, et interior exhalatio per pluviam augetur ac densatur, sicut erumpendo vehementer moveat et quatiat. Locis quoque cavernosis, vel mari adjacentibus, quoniam plures halitus suscipiant, et alluens mare suas exhalationes in terram reiiciat. Quare circa Peloponnesum, Achaïam, et Eubaeae specus multos magnosque evenire terrae motus. Quemadmodum enim in nostro corpore nonnunquam exspiratus halitus, si recur-

e) γὰρ addidi sensu iubente, et mox τὸν δὲ rescripsi pro τὸ δέ.

f) τοῦτο γὰρ εἶναι bene codd. V. A. pro τοῦτον γὰρ εἶναι. Sensus est: idipsum esse exhalationes.

g) καθεργαζομένης bene codd. V. A. pro καθεργαζομένης. Idem mox τρόμον legunt pro τρόμους.

h) σοφούς recte codd. V. A. E. pro σοφούς ap. Cant. — Aristot. 1. c. Αἴτε χώραι ὅσαι σοφούς ἔχουσιν τοὺς κάτω τόπους πολὺ δεχόμεναι πνεῦμα, σείνεται μάλιστα.

ἔχει καὶ σφυγμὸν ἐν τοῖς σώμασιν, αὐτῷ τὸ περι-
 λειφθὲν *ι)* ἐν τῇ γῇ κατὰ τὴν κίνησιν κλονούμενον πε-
 ρὶ τοὺς πόρους καὶ διεγχοπτόμενον, σπασμούς καὶ
 σεισμούς ἀποτελεῖν. Συμβαίνει δὲ καὶ τὰ μυκήμα-
 τα, ποτὲ μὲν μετὰ σεισμῶν, ποτὲ δὲ καὶ χωρὶς τοῦ
 πνεύματος ἡχοῦντος*, ὥς ἔξακούεσθαι ψόφον τινὰ
 καὶ βόμβον ἐπιμήκισον, ὅποτε διὰ τῶν συρίγγων διαυ-
 λοδρομεῖ παρατριβόμενον, μὴδ' ἐξίόν. Τὰ δὲ χάσ-
 ματα μετὰ *κ)* σεισμῶν. Ἦδη γοῦν τινες σεισμούς
 μὴ πρότερον ληξαι, πρὶν ἢ διαρῥαγῆναι τοὺς τόπους
 ἐν οἷς ἐγένοντο, βιάσαμένου τοῦ περιλειφθέντος πνεύ-
 ματος περὶ τὴν ἔξοδον, ὥσπερ ἐκνεφίου τινὸς ἀνέμου,
 καθάπερ καὶ τὸν περὶ τὴν Ποντικὴν Ἡράκλειαν *ι)*,
 καὶ τὸν ἔτι πρότερον γεγόμενον περὶ τὴν ἱερὰν καλου-
 μένην Αἰόλου νῆσον. Ἐν ταύταις γὰρ ὑπὸ σεισμῶν οἰδή-
 ματα τῆς γῆς γίγνεσθαι μεγάλα καὶ ταῦτα διαρῥα-
 γέντα πολὺν ἀνέμον ἐκπεφυσκέναι καὶ φέψαλον, ὥς
 κατατεφρῶσαι πλησίον οὔσαν τὴν τῶν Λιπαράων *η)*
 πόλιν. Τὰς δὲ ποντίους λεγομένας νήσους *η)* ἦττον
 σείεσθαι τῶν προσγείων, διὰ τὸ καταψύχεσθαι τὰ
 πλήθει τῆς θαλάττης τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἀναθυμίασιν.
 Τεκμή-

ι) περιλειφθὲν legunt codd. V. A. pro περιληφθὲν ap. Cant. Utrumque bene.

κ) μετὰ, quod ob praeceidentis vocis terminationem ex-
 ciderat, supplent codd. V. A. E. Idem statim γοῦν habent
 pro γοῦς.

η) Heraeclae terrae hunc motum suis diebus et quidem
 cum

currat, motum ac tremorem excitet, sic etiam terrae inclusum, ac movendo concussum et offensum, terrae motum gignere. Mugitus porro interdum una cum terrae motibus existere, interdum separatim spiritu sonum edente, qui longissime exaudiat, cum ille per tubos discurrendo atteritur, nec exit. Hiatus autem semper eum terrae motibus esse conjunctos. Siquidem horum quosdam non ante cessasse, quam loca, in quibus contigissent, dehiscerent, conclusio halitū violenter ecnephiae more erumpente, ut ad Ponti Heracleam, et ante ad Hieram insulam acciderit. His enim locis tumores terrae magnos e motu extitisse, quibus disruptis magna venti vis expiraret, et scintillarum, quae proximam urbem Liparam combusserint. At medio mari sitas insulas minus concuti, quam terrae adiacentes, quod maris magnitudo

ter-

cum haec scriberet, (scripsit autem ultra 50 annos natus,) *vswei* accidisse, testatur Aristoteles; alterum autem in sacra insula, (quae ad Aeolicas pertinet iuxta Siciliam,) antea. Est vero haec quae alias Therasia vocatur. *Plin. Hist. Nat. III, 9. Inter Liparam et Siciliam altera, antea Therasia appellata, nunc Hiera; quia sacra Vulcano est; colle in ea nocturnae evomente flummas.*

m) Λιπαράων ex Aristot. l. c. rescripsi pro Λιπαρών in Stob. codd. — Steph. v. Λιπαρά, τὸ ἑβρινὸν, inquit, Λιπαράος.

n) νῆσοι πόντιαι sunt insulae in alto sitae. Opponuntur enim apud Aristot. l. c. ταῖς προσγαλοῖς.

Τεκμήριον δὲ εἶναι τοῦ ρεῖν ὑπὸ τὴν γῆν τὸ πνεῦμα, πρῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ, ἐν οἷς γίγνεται, προσημαίνειν, ἤχοῦντος ο), εἴτα τὸ περὶ τὸν ἥλιον πάθος. Ἀμυνρότερον γὰρ καὶ ἀχλυώδη φαίνεσθαι χωρὶς νέφους, ὑπονοσεῖν ἀρχομένου τοῦ πνεύματος εἰς τὴν γῆν, τοῦ λεπτύνοντος τὸν αἶρα, καὶ διακρίνοντος. Πρὸς τε τούτοις, τὸ πρὸ τῶν αἰθρῶν σεισμῶν νηνεμίαν γίγνεσθαι καὶ ψύχος· τὴν μὲν γὰρ ξυμβαίνειν διὰ ρ) τὴν ἔσω τῶν ἀνέμων μετάρροϊαν· τὸ δὲ, διὰ τὴν τῆς θερμῆς ἀναθυμιάσεως ἀπουσίαν. Καὶ περὶ μὲν σεισμῶν, καὶ τῶν ἄλλων, τῶν περὶ τὴν γῆν παθημάτων, ἐπὶ τοσούτον.

Cap. XL.

ΠΕΡΙ ΘΑΛΑΤΤΗΣ. *)

Λεῖπει.

Cap. XLI.

ΠΩΣ ΑΜΠΩΤΙΣ ΚΑΙ ΠΛΗΜΜΥΡΙΣ ΓΙΓΝΟΝΤΑΙ; *)

I. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Ἀριστοτέλης καὶ Ἡρακλείδης α) ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τὰ γε πλεῖστα τῶν πνευμάτων κινουῦντος καὶ συμπεριφε-

ο) Jungendum ἀπὸ τοῦ προσημαίνειν, ἤχοῦντος, cum sonitum edat. — Arist. l. c. ἤχουσι γὰρ οἱ τόποι δι' ὧν γίγνεται τὰ ἀναφυσήματα.

ρ) διὰ bene suppleunt codd. V. A.

Ad Cap. XL.

*) Huius quoque capituli, (cuius inscriptionem servavit Phot.

terrae exhalationem refrigeret. Ventum denique sub terra fluere, inde primum colligi, quod quibus in locis verferur, sonitu suo patefaciat; deinde ex Solis eventu, qui citra nubem videatur obscurior, dum spiritus aërem attenuare ac diducere solitus in terram redeat; tum quod ante terrae motus qui sudo fiunt caelum plerumque tranquillum et frigidum cernatur, quorum illud propter ventos in terram receptos, hoc propter calidae exhalationis absentiam contingat. Ac de terrae motu quidem et aliis terrae eventis haec tenus.

Cap. XL.

De Mari.

Deest.

Cap. XLI.

De accessu et recessu maris.

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Aristoteles et Heraclides Soli causam tribuunt, plerosque spiritus moventis ac circumferentis, quibus in-

Photius), in codd. Stob. nullum prorsus vestigium superest. Continuit illud antiquorum physicorum de natura maris et falsedine opiniones, quas ex parte nobis servavit *Plur. de plac.* III, 16.

Ad Cap. XLI.

*) Inscriptionem huius quoque capituli revocavi ex Photio. In codd. enim Stobaei continua serie, sine rubrica, cum praecedentibus legitur.

Σ 2

ad

ροντος b), ὅφ' ὧν ἐμβαλλόντων μὲν προωθουμένην ἀνοί-
δεῖν τὴν Ἀτλαντικὴν θάλατταν, καὶ κατασκευάζειν
τὴν πλημμύραν· καταληγόντων δ' ἀντιπερισπωμέ-
νην c) ὑποβαίνειν, ὅπερ εἶναι τὴν ἀμπωτιν. Πλάτων
ἐπὶ τὴν αἰώραν φέρεται τῶν ὑδάτων d). Εἶναι γάρ
τινα φυσικὴν αἰώραν διὰ τινος ἐγγείου τρήματος πε-
ριφέρουσαν τὴν παλῖρρῳϊαν, ὅφ' ἧς ἀντικυμαίνεται θά-
λατὰ πελάγη.

Cap. XLII.

ΠΕΡΙ ΤΑΥΤΩΝ. *)

I. Aristotelis.

Τὰς δὲ τῶν ὑδάτων δυνάμεις, καὶ τοὺς χυλοὺς, καὶ
τὰς ἄλλας πάσας a) ποιότητας, ὥς εἰπεῖν συλλα-
βόν.

ad fr. I. Habet breves hæc philosophorum sententias
cum nonnullis aliis, quoque Plut. de plac. III, 17. et Gal.
c. XXIII.

a) Heraclidis nomen bene hic servavit Stob. atque ex eo
recte apud Plut. quoque restituit Cl. Reck. ubi antea male le-
gebatur: Heraclitus. Est enim Heraclides Ponticus, qui Ari-
stoteli iungitur, cuius auditor fuerat. cf. Diog. V. 86. —
Galenus l. c. solum Aristotelem hic commemorat. Locus Ari-
stotelis quem ante oculos habuit noster, exstat in Meteorol. II, 2.

b) συμπεριφέροντος dedi ex Plut. pro περιφέροντος. sen-
su flagitante. ὅφ' ὧν bene codd. V. A. E. pro ἐμφ' ὧν in
Cant. ed.

c) ἀντιπερισπωμένην duce Plut. uno verbo edidi pro ἄν-
τι περισπ. quod ap. Stob. male legitur.

d) Respicit ad locum Platonis in Phaedone Op. I, p. III.
Ταῦτα δὲ πάντα κινεῖν ἄνω καὶ κάτω, ὥσπερ αἰώραν τινὴν
ἐνοῦ.

ingruentibus quidem propulsum Atlanticum mare intumescat, aestumque efficiat, cessantibus autem retractum subsidat, aestumque revocet, quo refluxus efficiatur. Plato suspendium adfert aquarum. Esse enim naturale quoddam suspendium, per quoddam terrae foramen aestum circumferens, ac mari tumorem concilians.

Cap. XLII.

De Aquis.

I. *Aristotelis.*

Aquarum vires et sapes aliasque qualitates Aristoteles, ut compendio dicam, tribus causis tribuit:
vel

ἐνοῦσαν ἐν τῇ γῇ. Ἐστὶ δὲ ἄρα αὕτη ἡ αἰώρα διὰ φύσιν τοιαύδε τινα ἐν τι τῶν χασμάτων τῆς γῆς· ἄλλως τε μέγιστον τυγχάνει ὄν, καὶ διαμπερὲς τετρημένον δι' ὅλης τῆς γῆς. Pro αἰώραν apud Plut. male εἰώρα legitur. Est enim αἰώρα vas pensile, aqua impletum, cum quo Plato l. c. confert Tartarum, commune omnium aquarum receptaculum.

Ad Cap. XLII.

*) Habent hanc inscriptionem quoque Cant. et codd. V. A. E. cum Photio. In Plut. contra et Gal. nullum huius capitis vestigium.

ad fr. I. Aristotelica haec esse et annotant codd. V. A. E. qui in marg. habent Ἀριστοτέλους, et res ipsa docere videtur. Conveniunt enim ea quae hic legimus, quod ad res ipsas pertinet, cum iis, quae et in *Meteorol.* II. cc. et in libro de *Sensu* cap. 4. tradit. Si tamen ad verba respexeris, in scriptis philosophi nullum invenio, ex quo haec hausta videantur. Ante oculos forte habuit noster libros tres de *Elementis*.

βόντι, γίνεσθαι παρὰ τρεῖς αἰτίας. Ἡ γὰρ παρὰ
 τὴν τῆς γῆς διαφορὰν ἐν οἷα b) γὰρ ἂν ἕκασον ἦ,
 καὶ δι' ἣν ἂν ῥέη, τοιοῦτον ἴσχειν τὸν χυλὸν, οἷον
 αἰλυκὸν, ἢ νιτρώδες, ἢ πικρὸν, ἢ τῶν ἄλλων ὁποιοῦν.
 Ἡ παρὰ τὴν τῆς καπνώδους καὶ πυρώδους ἀναθυ-
 μιᾶσεως μίξιν c). Ἀπολίθωσιν γὰρ καὶ πῆξιν αἰλῶν,
 καὶ νίτρων, ἔτι τε βαρύτητας καὶ κουφότητας, καὶ
 παχύτητας, καὶ λεπτότητας, καὶ τὰς ἄλλας δυνά-
 μεις ἀπεργάζεσθαι τὴν τοῦ θερμοῦ καὶ καπνώδους
 μίξιν. Ἡ παρὰ τὴν αἰέρα· θερμότητος γὰρ καὶ ψυ-
 χρότητας καὶ παρὰ τὴν γῆν d) μὲν γίνεσθαι, δι'
 οἷας ἂν ῥέη, καὶ ἐν οἷα γίνεται. Θερμὰ μὲν γὰρ
 τὴν κατακεκαυμένην καὶ ξηρὰν καὶ τὴν σφαλτώδη
 ποιεῖν· ψυχρὰ δὲ, ὥς μὲν ἀπλῶς εἶπεῖν, τοὺς ναμα-
 τιαίους, ὥς δὲ κατέκασα, τοὺς κατὰ βιάθους ὡς
 ἐπίπαν, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τοῖς μετάλλοις e), πόρρω
 γὰρ τοῦ ἡλίου, πλὴν ἔαν πυρώδης ὁ τόπος ἦ. Δεῖ
 γὰρ ἀφεσάναι τῶν θερμῶν, τὰ τ' ἐν τῷ αἵρι f), καὶ
 τὰ ἐν τῇ γῇ, καὶ τὰ ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, διὰ τε τὰ
 πνεύματα, καὶ μάλιστα διὰ τὴν τοῦ αἵρος ψυχρότη-
 ταν

mentis Stagiritae, qui interiere, in quibus de aquarum na-
 tura copiose disputare debuit.

a) πάσας supplet cod. Par. — Mox συλλαβόντι cod. V.
 bene habet pro συμβάλλοντι.

b) ἐν οἷα recte codd. V. A. E. pro ἐνοία ap. Cant. Idem
 statim δι' ἣν pro δι' ὅν.

e) ἀνα-

vel terrae discrimini: nam in quali consistat, vel per qualemcunque fluant, talem saporem referre, aut falsum, aut nitri, aut acerbum, aut alium quemcunque. Vel fumosae et igneae exhalationis missioni: nam lapidum et salis ac nitri compagem, nec non gravitatem et leuitatem, crassitiem ac tenuitatem, et similia de calidi ac fumosi mixtione nasci: vel denique aëri, qui calorem ac frigus conciliet, quae tamen etiam a terra conferantur. Nam calidas quidem adustam, siccam, et bituminosam producere, frigidas autem in universum quidem existere quaecunque scaturiunt, proprie autem profundas fere omnes, ut et metallicas, quae a Sole procul absunt, nisi locus ignem habeat. Calore siquidem carere tum quae in aëre, tum quae in terra, tum quae in sublimi cernuntur cum ob halitus, tum ob aëris asperitatem. Nec non in locis umbrosis ac ventosis sitas, quoniam

c) ἀναθυμιάσεως μίξιν codd. modo laudati pro ἀναθυμίζιν ap. Cant.

d) Si lectio τὴν γῆν sana est, accipienda est haec vox non de solo, sed potius de regione seu aëris temperie, qua aqua varie afficitur. De hoc enim agit philosophus. Potius tamen aliquid excidisse putaverim, v. c. θερμότητος μὲν γὰρ καὶ ψυχρότητος, καὶ παρὰ τοῦτον, καὶ παρὰ τὴν γῆν γίνεσθαι &c. — ἐν οἷς bene legit cod. V. et A. pro ἐν αἷς.

e) μεταλλοῖς, in metallis, rescripti pro μετ' ἄλλοις ex codd. V. A.

f) Corrupte Cant. Δὴ γὰρ ἄφ, τ. 3. τοῦτ' ἐν τῷ αἵματι &c. Sanas lectiones servavit Cod. V.

τα· Καὶ ἐν τοῖς συσκέοις καὶ πνευματώδεσι, ψύχεται γὰρ ὑπ' ἀμφοτέρων. Διὸ καὶ κοπέντων δένδρων ἔνια θερμὰ γίνεσθαι. Καὶ τὰ διαπνοὰς g) ἔχοντα φανερὰ γινώσκεις, καὶ ὑπάντρους. Τὸ γὰρ πνεῦμα διαυλάνειζον ταύτῃ ψύχει, καθάπερ ἐν τοῖς λάκκοις. Καὶ τὰ διὰ πάγους ῥέοντα καὶ ἐνίκμου, ψυχρὸν γὰρ ὁ λίθος, καὶ μᾶλλον — ὁ τοιοῦτος ἡδὺς, ὥσπερ γλυκὺ πᾶν ὕδωρ, οὕτω καὶ ψυχρὸν h). Οἰκίσια γὰρ ἀμφὶ τῆς φύσεως, ἢ θερμότης καὶ ἢ τῶν χυλῶν ποιότης, γένοιτ' ἂν ἀφ' ἐτέρων. Συμβαίνει οὖν καὶ ἐκ τοῦ λόγου τούτου, μὴ εἶναι τοῦ ὕδατος κατ' ἑαυτὸ διαφερεῖν, ἀλλὰ ταῖς i) ἄλλων δυνάμεσι διαφέρειν, εἴπερ τὰ μὲν τὴν γῆν, τὰ δὲ τὸ πῦρ, τὰ δὲ τὸν αἶερα ποιεῖν συμβέβηκεν.

2. Aristotelis.

Κόσμος μὲν οὖν ἐστὶ σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν τούτοις περιεχομένων φύσεων. Λέγεται α)

g) διαπνοὰς bene codd. V. A. E. pro δια πνοίας in priori edit.

h) Sine sensu habet hic Cant. καὶ μᾶλλον ὁ τοιοῦτος εἶδως ὑπὲρ γλυκὺ πᾶν ὕδωρ. Pro εἶδως codd. V. A. bene habent ἡδὺς, pro ὑπὲρ iam Cant. in marg. coniecit ὥσπερ, quo tamen sensus nondum restituitur. Venit mihi in mentem: ψυχρὸς γὰρ ὁ λίθος, καὶ μᾶλλον ὁ τοιοῦτος ἡδὺς. "Ὅσπερ οὖν γλυκὺ πᾶν ὕδωρ, οὕτω καὶ ψυχρὸν. Solum lapideum frigidum simul esse, et dulcedinem continere, unde aquae, illius perfluentis, eadem natura sit. Manca tamen videntur priora, ac potius ob Homoioteleuton pauca excidisse putaverim v. c. καὶ ὅσω ἂν μᾶλλον ὁ τοιοῦτος ἡδὺς, τοσοῦτον γλυκύν." γλυκύν

niam utrumque frigus pariat: ideoque quasdam excisis arboribus redditae esse calidas. Quaeque per tubos et cavernas discurrunt, quoniam his in locis halitus, ut et in cisternis, refrigeret. Et quae per rupes fluant et loca aspera, quoniam lapis omnis frigidus sit, idemque sicut aquam omnem dulcem, sic etiam frigidam reddat. Utrumque enim naturae ipsius esse consentaneum et calorem et saporem, indeque fieri. Denique calorem quidem et saporem etiam alias habere causas posse, manifestum tamen ex his fieri, aquam non tam ex se, quam ex alienis viribus discrimen nancisci, quandoquidem aliud terra, aliud ignis, aliud aër efficiat.

2. *Aristotelis.*

Mundus igitur est compages coeli et terrae, rerumque quae in iis continentur. Dicitur quoque alio
sen-

γλυκύτερον καὶ τὸ ὕδωρ. "Ωσπερ οὖν γλυκὺ &c. eodem quidem sensu, quem antea exposui, sed luculentiori sermone.

i) ταῖς bene legunt codd. V. A. E. pro τὰς ap. Cant.

ad fr. 2. Prolixus iam sequitur locus ex libro de Mundo, *Aristoteli* vulgo adscripto, dimidiam fere integri libri partem complectens, inde nempe a Cap. II usque ad Cap. VI. In Cant. ed. ut et in codd. Stob. solito more *epistola ad Alexandrum* inscribitur. Dubitavi primum, num cum integrum lectoribus exhiberem, an, ut chartae simul et operae parcerem, ut in Platoniceis fragmentis, primis tantum et ultimis verbis appositis, indicare satis haberem. Verum cum eum accuratius inspicerem, atque cum editis Aristot. conferrem, tanta in Stob. tum editis tum codd. Mss. ad contextum eius

δὲ καὶ ὁ κόσμος ἑτέρως, ἢ τῶν ὅλων τάξις τε καὶ δια-
 κρίσεις, ὑπὸ Θεοῦ τε καὶ διὰ Θεῶν b) φυλαττα-
 μένη. Ταύτης δὲ τὸ μὲν μέσον καὶ ἀκίνητόν τε καὶ c)
 ἐδραῖον Φερέσβιος εἴληχε γῆ, παντοδαπῶν ζώων δεσ-
 πόζουσα d) καὶ μήτηρ· τὸ δὲ ὑπερθεῖν αὐτῆς πᾶν τ
 καὶ πάντα πῶς πεπερατωμένον, ἐς τὸ ἀνω τὸ τῶν
 Θεῶν οἰκητήριον, οὐρανὸς ὠνόμασται e) πλήρης δ' ἂν
 σωμαίων Θεῶν, αἳ δὴ καλεῖν ἄστρα εἰώθαμεν, κινού-
 μενος κίνησιν αἰδίων ἐν περιαγωγῇ καὶ ἐν κύκλῳ, συγ-
 χωρέυει πᾶσι f) τούτοις, ἀπαύτως δι' αἰῶνος. Τοῦ
 δὲ σύμπαντος οὐρανοῦ τε καὶ κόσμου σφαίροειδοῦς
 ὄντος, καὶ κινουμένου, καθάπερ εἶπον, ἐνδελεχῶς,
 δύο ἐξ ἀνάγκης ἀκίνητά ἐσι σημεῖα κατ' ἀντικεῖν ἀλ-
 λήλοις, καθάπερ τόξῳ κυκλοφορουμένης σφαίρας,
 παρα-

instaurandum praesidia inveni, ut sine insigni rei criticae
 damno plane omitti non posse, facile intelligerem. Accedit
 quod nec *Barthesius*, nec nuperrimus libri huius editor cl.
Kappius, Stobaeum nostrum consuluerint. Quae cum ita
 sint, insignem libri huius partem prout a Stobaeo lecta fue-
 rit, passim tum emendatiorem, tum a glossatorum addita-
 mentis purgatam, lectores non sine voluptate hic sibi exhibi-
 tam excepturos esse, persuasum mihi habeo. Omnino autem
 retinendas duxi Stobaei nostri lectiones, nisi forte ipse sen-
 sus, vel grammatica ratio, vitium in iis haerere aperte indi-
 caret. Caeterum, cum ea repetere nollem, quae cl. *Kapp.*
 ad interpretandum auctorem nostrum diligenter conegessit, ad
 explicationem pauca tantum subieci, ubi vel ab eo dissentie-
 rem, vel nova melioraque dare posse mihi viderer.

a) In Arist. ed. Λόγεται δὲ καὶ ἑτέρως κόσμος, ἢ τῶν &c.
 Verum verborum ordinem servasse videtur Stob. etsi vulga-
 tam lectionem expressit *Apulei. de Mundo Op. II, p. 251.*
 vertens: *Vel sic: mundus est &c.*

b) Be-

sensu mundus, omnium rerum ordo atque descriptio, a deo diisque servata. Eius autem locum medium, firmum, et immobilem, terra occupavit foecunda, omnium animalium domina et mater. Quae autem supra terram sunt, eaque ubique terminata, usque ad supremum deorum domicilium, coelum vocantur. Plenum illud est divinorum corporum, quae sidera vocamus, idemque sempiterno incitatum motu una in orbem circumvectione cum his omnibus perpetuo volvitur. Cum autem universum coelum et mundus forma sit globosa, et perenni motione conver-

b) Bene Stob. διὰ Θεῶν pro διὰ Θεὸν in ed. Nempe ὁ Θεός est summus ille deus, de quo copiose disputat auctor sub fin. libri, Θεοὶ sunt daemones, vel sidera, quae passim Θεῶν a nostro vocantur.

c) Pro καὶ ἀνιητόν τε καὶ &c. Arist. ed. ἀνιητόν τε ὄν καὶ &c. Praefero nostrum.

d) In ed. Arist. pro δεσπόζουσα rectius forte legitur ἐστὶν τε οὖσα, quod expressit quoque Apulei. l. c. qui vertit: *atrix et genitrix*.

e) Et lectione et distinctione mutata, in Arist. ed. existat: τὸ δὲ — πάντῃ πεπερατωμένον, ἥς τὸ ἀνώτατον Θεοῦ οὐρανὸς ἀνόμασαι. In Stob. bene utique additur πῶς. In reliquis, quae lectio praefenda sit, merito dubitaveris. Si illam in ed. Arist. retinueris, sensus prodit: *Regio supra terram, cuius suprema deus tenet, coelum vocatur*. Contra si Stobaeanam admiseris, dicit auctor: *Superna omnia, usque ad deorum domicilium, coeli nomine comprehendit*.

f) Exstat in ed. Arist. μὲν περιγωγῇ, καὶ κύκλῳ συναγορεύει πᾶσι &c. Quod si praeferas, μὲν περιγωγῇ dictum erit pro una eademque nec unquam diversa circumfusione. Apuleius in versione illud non expressit.

παραμένοντα, καὶ συνέχοντα τὴν σφαῖραν, περὶ ᾧ
 ὁ πᾶς ἔγκος κύκλῳ σρέφεται g). Καλοῦνται δὲ οὗτοι
 πόλοι, δι' ὧν εἰ νοήσαιμεν h) ἐπεζευγμένην εὐθείαν,
 ἣν τινες ἄξονα καλοῦσι, διάμετρος ἔσται τοῦ κόσμου,
 μέσην μὲν ἔχουσα τὴν γῆν· τοὺς δὲ δύο πόλους πέ-
 ρατα. Τῶν δ' ἀκινήτων πόλων τούτων, ὁ μὲν αἰ-
 φανερός ἐστιν, ὑπὲρ κορυφὴν ὧν κατὰ βόρειον κλίμα,
 ἀρκτικὸς καλούμενος, (ὁ δὲ ὑπὸ γῆν αἰεὶ κατακί-
 κρυπται, κατὰ τὸ νότιον, ἀνταρκτικὸς καλούμε-
 νος. i)) Οὐρανοῦ δὲ καὶ ἄστρον οὐσίαν μὲν αἰθέρα κα-
 λοῦμεν, οὐχ, ὥς τινες, διὰ τὸ πυρώδη εὔσαν αἰθέρα-
 θαι, πλημμελοῦντες περὶ τὴν πλείου πυρὸς ἀπηλ-
 λαγμένην δύναμιν, ἀλλὰ διὰ τὸ αἰεὶ θεῖν κυκλοφοροῦ-
 μένην, στοιχείον εὔσαν ἕτερον τῶν τεττάρων, ἀκήρα-
 τόν τε καὶ θεῖον. Τῶν γε μὴν ἐμπεριεχομένων ἄστρον,
 τὰ μὲν ἀπλανῶς τῷ σύμπαντι οὐρανῷ συμπεριφέρε-
 ται, τσαύτας ἔδρας ἔχόντων· μέσος δὲ ὁ ζωφόρος
 κα-

g) Legitur in ed. Arist. Τοῦ δὲ σύμπαντος οὐρανοῦ τὸ
 καὶ κόσμου σφαιροειδοῦς ὄντος, καὶ κινουμένου, καθάπερ
 εἶπον, ἐνδελεχῶς, δύο ἀκίνητα ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ σημεῖα, κα-
 ταντικρὺ ἀλλήλων, καθάπερ τῆς ἐν τῶν κυκλοφορουμέ-
 νης σφαίρας, στερεὰ μένοντα, καὶ συνέχοντα τὴν σφαί-
 ραν, περὶ ᾧ ὁ πᾶς κόσμος κινεῖται. Ὁ μὲν οὖν κόσμος
 κύκλῳ περιστρέφεται. Verborum transpositiones, quae in
 Stob. cernuntur, levis momenti sunt: ἀλλήλοις quoque num
 legas vel ἀλλήλων parum interest; gravior autem est in re-
 liquis lectionis varietas. Aristotelis lectio στερεὰ μένοντα prae-
 ferenda videtur Stobaeanae, παραμένοντα; sensus tamen ad
 idem redit. In ultimis vero dubitari nequit, quin vera le-
 ctio

vertatur, ut ostendimus, duo signa necessario sunt, motu destituta, et sibi opposita, dum globus veluti torno circumagitur, solida, illumque continentia, circa quae omnis sphaerae ambitus volvitur, quae poli vocantur. Per quos si rectam conceperimus lineam, quam axin vocare solent, erit mundi diameter, qui in medio terram, duo vero polos pro terminis habet. Ex polis hisce, motu carentibus alter, semper conspicuus, super caput est, qui cum versus septentrionem sit, Arcticus nominatur; alter infra terram semper conditus est ad tractum Australem, qui vocatur Antarcticus. Coeli porro et siderum naturam Aethera vocamus, non quidem, quod nonnulli posuerunt, quod ignita flagret ipsa, aberrantes utique circa potentiam illam, maxime ab ignea natura abhorrentem; sed quod semper aether currat motu circumductili, cum sit illud elementum, a quatuor

Etio ex Stobaeo revocanda sit. Praeclare habet ille ὁ πᾶς ὄγκος, i. e. *sphaerae mundi corpus*, quatenus a polis distinguitur; pro ὁ πᾶς κόσμος. in ed. Arist. Verba vero ὁ μὲν οὖν κόσμος κύκλῳ περιτρέφεται a margine in contextum immigrasse, quis non intelligit? Recte quoque a Cl. Kappio unciis inclusa sunt. Omittit ea, veramque lectionem exhibet Stobaeus.

h) εἰ νοήσαιμεν, iubente sensu, ex ed. Arist. rescripti pro ἐννοήσαιμεν ap. Stob.

i) Verba ὁ δὲ — καλούμενος supplevi ex Arist. Omiserunt ea librarii in Stob. quod ob praecedens Homoioteleuton ab iis oculi aberrarent. — De polis cf. *supra Vol. I, p. 502.*

καλούμενος κύκλος ἐγκάρσιος ὢν, διὰ τῶν τροπικῶν διέζωται *k*), κατὰ μέρη διηρημένος εἰς δώδεκα ζωδίων χώρας· τὰ δὲ πλανητὰ *l*) ὄντα οὔτε τοῖς προτέροις ὁμοταχῶς κινεῖσθαι πέφυκε, οὔτε ἀλλήλοις, ἀλλὰ ἐν ἑτέροις καὶ ἑτέροις κύκλοις, ὥστε τὸν μὲν προσγείοτερον εἶναι, τὸν δὲ *m*) ἀνώτερον. Τὸ μὲν οὖν τῶν ἀπλανῶν πλῆθος ἀνεξερεύνητόν ἐστιν ἀνθρώποις, καίπερ ἐπὶ μιᾷ κινουμένων ἐπιφανείας τῆς τοῦ παντὸς *n*) οὐρανοῦ· τὸ δὲ τῶν πλανητῶν εἰς ἑπτα μέρη κεφαλαιούμενον, ἐν τοσούτοις ἐστὶ κύκλοις ἐφεξῆς κειμένοις, ὥστε ἀεὶ τὸν ἀνώτερον μείζω τοῦ ὑποκάτω εἶναι, τοὺς δὲ ἑπτα ἀλλήλοις περιέχουσθαι· πάντας γὰρ μὴν ὑπὸ τῆς τῶν ἀπλανῶν σφαίρας περιελίφθαι. Συνεχῆ *o*)

k) Legitur apud Arist. τὰ μὲν ἀπλανῆ τῷ σύμπαντι οὐρανῷ συμπεριζέφοντα, τὰς αὐτὰς ἔχοντα ἑδρας, ὃν μέσος ὁ ζωοφόρος καλούμενος κύκλος ἐγκάρσιος διὰ τῶν τροπικῶν διέζωται, κατὰ μέρος διηρημένος &c. Quae quavis per se talia sint, ut nullam facile corruptelae suspitionem admittant, habent tamen Stob. quoque lectiones, quae se se commendunt. Jungendum est apud illum: τῶν γὰρ μὲν ἐμπεριεχομένων ἄστρον — τοσαύτας ἑδρας ἔχόντων — τὰ μὲν ἀπλανῶς &c. *Stellas fixas, suis quasque sedibus insertas, cum coelo circumferri.* Respicit nempe auctor ad Aristotelis illam sententiam, *stellas fixas cyclis quibusdam vel orbibus in coelo inhaerere, quibus circumferantur, cum motum proprium non habeant.* cf. *de Coel.* II, 8. Praefrenda itaque hic videtur lectio Stobaei. In reliquis varietas eius levis est.

l) πλανητὰ bene codd. V. A. E. pro πλάνη τὰ ap. Cant. — ὄντα quod in editis Aristot. redundare videri, bene iudicat Kapp. Stobaei lectione in praecedentibus recepto, suum iam locum occupabit.

m) Εἰ

tuor illis diversum, purum atque divinum. Ex astris itaque quae illud complectitur, alia sine proprio motu, sedibus suis infixa, cum eo circumferuntur, quorum medius circulus zodiacus, obliquus per circulos tropicos coelum cingit, et ex omni parte in duodecim signorum regiones dividitur: alia vero quae erratica dicuntur, neque cum prioribus simili celeritate moventur, neque inter se invicem, sed in aliis atque aliis orbibus, terrae vel propinquioribus, vel remotioribus. Et fixorum quidem numerus ab hominibus concipi nequit, tametsi omnia eadem superficie moveantur coeli universi. Erratica autem, quae septem sunt numero, totidem circulis ordine suo continentur, ita ut semper superius maius sit inferiore.

Sc.

m) Exstat ap. Arist. ὥς αὐτῶν τὸ μὲν — τὸ δέ.

n) σύμπαντος habet Arist. — Mox ibidem ἐν ἀστρονομίᾳ male pro ἀστρονομίᾳ.

o) Longe aliter hic, pluribusque insertis, habent ed. Aristotelis: Συνεχῆ δὲ ἔχει αἰὲν ταύτην τὴν θάλασσαν, ὃ τοῦ Φαέδοντος, ἅμα καὶ Κρόνου καλούμενος κύκλος· ἐφ' ἧς δὲ ὁ τοῦ Φαέδοντος, Διὸς λεγόμενος· εἰς τὸ Πυρόεις, ὃ Ἡρακλέους τε καὶ Ἀρεος προσαγορευόμενος· ἐξ ἧς δὲ ὁ Στίλβων, ὃν ἱερὸν Ἑρμοῦ καλοῦσιν ἔνιοι, τινὲς δὲ Ἀπόλλωνος· μετ' ὃν ὁ τοῦ Φασφάρου, ὃν Ἀφροδίτης, οἱ δὲ Ἡρας προσαγορεύουσιν· εἴτα ὁ Ἥλιου, καὶ τελευταῖος ὁ τῆς σελήνης μέχρι τῆς γῆς ὀρίζεται. Ὁ δὲ αἰθήρ τὰ τε θεῖα ἐμπεριέχει ὥματα &c. Stobaei lectio, qui haec non habet, talis est, ut cum illa non casu omisisse, sed omnino in cod. suo non reperisse constet. Immutato enim orationis nexu, ita tamen ille procurrit, ut nihil omnino desideres. Oritur inde suspicio, in contextum hic quoque glossatoris additamenta irre-

pisse

δὲ αἰεὶ τὴν θέσιν ταύτην εἶναι μέχρις οὗ αἰθέρ ὀρίζε-
ται, τὰ θεῖα ἐμπεριέχων σώματα, καὶ τὴν τῆς κί-
νήσεως τάξιν. Μετὰ δὲ τὴν αἰθέριον καὶ θεῖαν φύ-
σιν, ἦντινα τεταγμένην ἀποφαίνομεν, ἔτι δὲ ἄτρεπ-
τον καὶ ἀναλλοίωτον ρ) καὶ ἀπαθῆ, συνεχῆς ἐστὶν ἡ
διόλων παθητὴ τε καὶ τρεπτὴ, καὶ τὸ σύμπαν εἰ-
πεῖν, φθαρτὴ τε καὶ ἐπίκηρος. Ταύτης δὲ αὐτῆς
πρώτη ἐστὶν ἡ λεπτομερὴς καὶ φλογώδης οὐσία, ὑπὸ
τῆς αἰθερίου q) πυρρμένη, διὰ τὸ μέγεθος αὐτῆς, καὶ
τὴν ὀξύτητα τῆς κινήσεως. Ἐν δὲ τῇ πυρώδει καὶ
τῇ ἀτάκτῳ λεγομένῃ τὰ σέλατα r) διάττει, καὶ
φλόγες ἀκοντίζοντα, καὶ δοκίδες τε καὶ βόθρυνοι, καὶ
κομήται λεγόμενοι σπριζοντάς τε s) καὶ σβέννυνται
πολλάκις. Ἐξῆς δὲ ταύτης ὁ αἰὲρ ὑποκέχυται, ζο-
φερός ὢν καὶ παγετώδης τὴν φύσιν, ὑπὸ δὲ ἐκείνης t)
λαμπόμενος ἅμα καὶ καίόμενος, λαμπρότερός τε γί-
νεται καὶ ἀλσεινός. Ἐν δὲ τούτῳ u) τῆς παθητῆς
ὄντι

pisse; tenuisse tamen vulgatam lectionem videtur Apuleius,
qui in versione sua haec omnia expressit.

p) Pro ἀναλλοίωτον simili sensu, sed insolentiori forma,
ap. Arist. exstat ἀνετεροίωτον.

q) Post αἰθερίου, quod ad οὐσίας referri debet, ap.
Arist. additur φύσεως, quod glossēma redolere videtur.

r) Pro τὰ σέλατα in ed. Arist. legitur τὰ σέλα, contra-
rite pro τὰ σέλαα ex σέλας, σέλαος. Tenet hanc lectionem
quoque Cod. V.

s) τε deest ap. Arist. — Mox ζοφερός bene habet Stob.
pro ζοφώδης, quod sequenti παγετώδης ortum debere vi-
detur.

t) Pro

Septem vero illi orbes, sese complectentes, omnes a fixorum sphaera ambiuntur. Continuum autem hunc situm ponimus usque ad aetheris fines; divina corpora ac motus ordinem continentis. Post aetheream vero et divinam naturam, quam ordinatam diximus, aeternam, immutabilem nec passionibus subiectam, confinis est natura patibilis prorsus et vertibilis, atque ut in universum dicam, morti et solutioni obnoxia. Huius autem quoque prima est subtilis et ignea indoles, quae nempe ab aetherea ob huius magnitudinem et motus velocitatem accenditur. In ignea hac autem et certo ordine destituta, fulgores emicant, et flammæ apparent, et trabes, et boethyni, et cometae subsistunt et exstinguuntur. Huic autem subterfusus est aër, natura sua frigidus et obscurus; ab illa vero illustratus simul et incensus, quo clarior simul redditur, et temperatur. In quo cum

et

1) Pro ὑπὸ δὲ ἐκελυγῇ Aristot. habet ὑπὸ δὲ κενήσας. Si Stob. lectionem admittis, ἐκελυγῇ referri debet ad πυρῶδης οὐσίας, quod praecessit, igne supremo regiones inferiores, aëre occupatas, illustrari simul et mitigari. Copiose illud docet Aristot. Meteor. I, 3. et post eum Stoici, v. c. Seneca Nat. Quaest. II, 10. Aër, frigidus per se et obscurus. Lumen illi calorque aliunde sunt. Contra si vulgatam tenes, sensus foret: aërem inferiorem motu suo lucem simul et calorem obtinere, quod nemo sanus unquam contendit. Veram itaque esse Stobaei lectionem prorsus dubitari nequit; ac est sane quod mireris, interpretibus Aristotelis nullam hic corruptelae suspicionem obortam esse.

2) In Arist. edit. mutato verborum ordine: ἐν δὲ τοῦ-

Τι

τῷ

ὄντι καὶ αὐτῷ δυνάμεως, καὶ παντοδαπῶς ἀλλοιοιμύ-
νω, νέφη συνίστανται, καὶ ὄμβροι καταρρέσσουσιν
χιόνες τε καὶ πάχνη καὶ χάλαζαι, πνοαὶ τε ἀνέ-
μων, καὶ τυφάνων, ἔτι δὲ καὶ βρονταί, καὶ ἀστρα-
παί, καὶ πτώσεις κεραυνῶν, μυρίων τε γνόφων συμ-
πληγαδες.

Ἐξῆς υ) δὲ τῆς αἰερίου φύσεως, γῆ τε ω) καὶ θά-
λαττα ἐρήρεισιν φυτοῖς τε βρύουσα καὶ ζώοις, πη-
γαῖς τε καὶ ποταμοῖς, τοῖς μὲν ἀνά γῆν ἀνελιττομέ-
νοις, τοῖς δὲ ἀναρευγομένοις εἰς θάλατταν. Πεπόν-
κιλται δὲ χρέαις μυρίαις, ἔρεσι τε ὑψηλοῖς, βαθυ-
ξύλοις τε δρυμοῖς καὶ πόλεσιν, αἷς τὸ σοφὸν ζῶον ἀν-
θρωπος ἰδρύσατο, νήσοις τε ἐναλίοις x). Τὴν μὲν
οὖν οἰκουμένην ὁ πολὺς λόγος εἰς τε νήσους καὶ ἡπείρου
διεῖλεν, ἀγνοῶν ὅτι καὶ ἡ σύμπασα μία νῆσός ἐστι
ὑπὸ τῆς Ἀτλαντικῆς καλουμένης θαλάττης περι-
εχομένη· πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας τῇδε γ) ἀντιπρόθετους
ἀπώθεν κεῖσθαι, τὰς μὲν μείζους αὐτῆς, τὰς δὲ
ἐλάττους, ἡμῖν δὲ πάσας πλὴν τῆςδε ἀδράτους. Ὅ-
περ γὰρ αἱ παρ' ἡμῖν νῆσοι πρὸς ταῦτα τὰ πελάγη
πεπόνθασιν, τοῦτο ἦδε ἡ οἰκουμένη, πολλάί τε ἕτεραι
πρὸς

τω καὶ αὐτῷ τῆς παθητῆς ὄντι δυνάμεως. — Mox post
νέφος bene additur τε.

υ) Nova hic apud Arist. sectio incipit, caput remp-
tertium, in quo de terrae et maris natura agitur.

ω) τε bene inserit Stob. Mox idem pro ἐλιπτομένοις
bene servavit ἀνελιττομένοις.

x) Ad-

et ipse mutationibus, perpetuisque passionibus subiectus sit, nubes conglomerantur, et imbres cum strepitu decidunt, nives oriuntur, et pruinae, et grandidines, et ventorum flatus et typhonum, praeterea tonitrua quoque et fulgura, et fulminum ictus, et multifariae caliginis conflictationes.

Jam vero post aëream naturam terra et mare sedem habent, plantis et animantibus plena, fontibusque et fluviis, et terram permeantibus, et in mare effusis. Variata vero est herbis innumeris, montibus excelsis, silvis opacis, et urbibus, quas sapiens animal hominum condidit, insulisque maritimis. Terram vero habitatam in insulas vulgo et continentes dividere solent, ignari omnem potius unam insulam esse, quam Atlanticum mare ambit; multas vero alias huic ex adverso procul iacere, alias ea maiores, alias minores, nobis vero omnes, praeter hanc nostram, incognitas. Nam quae nostrarum insularum ad nostra maria ratio est, eadem continentis nostri, multorumque aliorum ad mare universum. Magnae itaque

x) Addunt hic *Arist. ed.* καὶ ἡπειρώς, quod non immerito pro glossemate habueris. In iis enim quae statim sequuntur, docet noster, id quod nos continentem vocamus, unam potius insulam esse, unde vix plures hic continentes ponere potuit.

y) εἰκός addunt *Arist. ed.* quae et τῆςδε pro nostro τῆςδε exhibent.

πρὸς σύμπασαν τὴν θάλατταν z). Καὶ αὐταὶ μὲν α) μεγάλαι τινὲς εἰσι νῆσοι μεγάλοις περικλυζόμεναι πελάγεσι ἢ δὲ σύμπασα τοῦ ὕγρου φύσις ἐπιπολάζουσα, κατὰ τὰς τοῦ ὕγρου ποιότητας, καὶ τὰ κοιλώματα, τὰς καλουμένας ἀναπεφυκυῖα οἰκουμένας b), ἐξῆς ἂν εἴη τῆς ἀέριου μάλιθα φύσεως. Μετὰ δὲ ταῦτα c), ἐν τοῖς βυθοῖς κατὰ τὸ μεσαίτατον τοῦ κόσμου ἐρηρισμένη γῆ d), συνέστηκε ἀκίνητος καὶ ἀσάλευτος, καὶ τοῦτ' ἐστὶ τοῦ κόσμου τὸ πᾶν, ὃ καλοῦμεν κάτω. Πέντε δὲ σοιχεῖα ταῦτα ἐν πέντε χώραις σφαιρικῶς e) (λέγω δὲ γῆς μὲν ἐν ὕδατι, ὕδατος δὲ ἐν αἰέρι, αἰέρος δὲ ἐν πυρὶ, πυρὸς δὲ ἐν αἰθέρι,) τὸν ὅλον κόσμον συνέστησαν. Καὶ τὸ f) μὲν ἄνω πᾶν θεῶν ἀπέδειξε οἰκητήριον, τὸ κάτω δὲ ἐφημέρων ζῶων. Αὐτοῦ γὰρ μὴν

z) Legitur ap. Arist. ὅπερ — πεπόνθασι, τοῦτο ἦδη οἰκουμένη πρὸς τὴν Ἀτλαντικὴν θάλατταν. Πολλὰ γὰρ τὰ ἔτι πρὸς σύμπασαν τὴν θάλατταν. In quibus glossatorum manus recte iam agnovit Cl. Kapp. Verba scilicet πρὸς τὴν Ἀτλαντικὴν θάλατταν, explicationem continentia sequentis, πρὸς σύμπασαν τὴν θάλατταν, male ex marg. in contextum immigrarunt. Sanum et integrum locum servavit Stob.

a) γὰρ additur ap. Arist. et mox τισὶ ante πελάγεσι.

b) Legitur in Arist. Ἡ δὲ σύμπασα τοῦ ὕγρου φύσις ἐπιπολάζουσα, κατὰ τινὰς τῆς γῆς σπείλους τὰς καλουμένας ἀναπεφυκυῖα οἰκουμένας. Ponit noster quatuor elementa sic sese excipere, ut ignem seu aethera, supremum locum occupantem, excipiat aër, hunc aqua, infima autem sit terra. Dicitur itaque aqua, ἢ τοῦ ὕγρου φύσις, innasare seu superior esse, ἐπιπολάζειν, terrae, quippe quae in centro

que illic sunt insulae, magnis circumdatae aequoribus. Omnis vero humidi natura, superiorem locum occupans indole sua, et continentes formans, primum post aëream locum obtinet. Post eam vero in ipso fundo, medioque mundi loco, terra firmata est, et immobilis et inconcussa consistit, hocque est mundi universum quod *infra* vocamus. Quinque vero haec elementa, in quinque sphaerae regionibus reposita, (terra nempe in aqua, aqua in aëre, aër in igne, ignis in aethere,) mundum universum constituunt. Regio vero suprema, Deorum, inferior caducorum animantium constituta est. Huius vero altera pars humida

immobilis maneat. Loca tamen quaedam scopulosa, σπῖλους, prominere supra aquam, ac ita ab iis continentes, insularum instar, formari. Sic obscura haec scriptoris verba explicanda videntur. Lectio contra codd. Stobaei vix commodum sensum fundit. Nam si vel maxime admittamus illud κατὰ τὰς τοῦ ὕγρου ποιότητας, aquam secundum naturam suam locum superiorem occupare, prorsus tamen obscura manent verba κατὰ τὰ κοιλώματα, quae quorsum referenda sint, non video. Exhibui tamen haec secundum codd. auctoritatem, cum mellioris forte lectionis vestigia in iis lateant.

c) Pro ταῦτα Aristot. ed. τούτην, quae mox συνερηρησμένη pro ἐρηρησμένη.

d) γῆ, quod sensus flagitat, addidi ex Aristot. — Plenius ibidem legitur: καὶ πεπλεγμένη συνέστηκεν.

e) Post σφαιρικῶς supplet Aristot. ἐγκείμενα, περιχομένης αἰθρῆς ἐλάττωνος τῇ μείζονι. Primum ἐγκείμενα aegre desideratur; reliqua vero glossa redolent, ac elicienda videntur.

f) τὸ bene supplet cod. V. cum ed. Aristot.

μὴν τούτου, τὸ μὲν ὑγρόν ἐστιν, ὃ καλεῖν ποταμούς,
καὶ νάματα καὶ θαλάσσας εἰθίσμεθα, τὸ δὲ ξηρόν,
ὃ γῆν τε, καὶ ἡπείρους καὶ νήσους ὀνομάζομεν. Τῶν
δὲ νήσων αἱ μὲν εἰσιν μεγάλαι, καθάπερ οὖν πᾶσα
ἡ οἰκουμένη λέλεκται πολλοῖς τε ἑτέροις περιρρέομένη
πελάγεσιν g), αἱ δὲ ἐλάττους, φανερά δὲ ἡμῖν καὶ
ἐντὸς οὔσαι h). Καὶ τούτων αἱ μὲν ἀξιόλογοι, Σι-
κελία τε καὶ Εὐβοία, καὶ Κύπρος, Σαρδῶ, Κύρνος,
Κρήτη τε, [καὶ Πελοπόννησος] i), καὶ Λέσβος· αἱ δὲ
ὑπεδέεσται, ὧν αἱ μὲν Σποράδες k), Κυκλάδες, αἱ
δὲ ἄλλως ὀνομάζονται. Πέλαγος δὲ, τὸ μὲν ἔξω τῆς
οἰκουμένης, Ἀτλαντικόν τε καὶ Ὠκεανὸς καλεῖται,
περιρρέων ἡμᾶς· ἐντὸς δὲ l), πρὸς δύοτε, ξενοπύρα
διανεωγὼς ᾤματι, ταῖς Ἡρακλείαις λεγομέναις σή-
λαις, τὸν εἰσέρου εἰς τὴν ἔσω θαλάσσαν, ὡσάν εἰς
λιμένα, ποιεῖται· κατὰ μικρόν δὲ ἐπιπλατυνόμενος
ἀναχέεται, μεγάλους περιλαμβάνων κόλπους, ἀλ-
λήλοις συναφείς m). Πρῶτον μὲν οὖν λέγεται ἐγκο-
κολῶσθαι n) ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι τὰς Ἡρακλείους
σήλας

g) Legitur in ed. Arist. πολλά τε ἕτερα περιρρέομένη καὶ μεγάλοις πελάγεσι, praeter nostram alias esse continentes maribus circumdatas; quam lectionem veram puto. Convenit enim cum iis quae supra posuerat noster.

h) νῆσοι ἐντὸς οὔσαι, sunt insulae maris mediterranei, τῆς ἔσω θαλάσσης. cf. Kapp. ad h. l.

i) Verba καὶ Πελοπόννησος desunt in ed. Aristot. atque omnino glossemati ortum debere videntur. Male enim Peloponesum insulis annumerari, cum isthmo Corinthia-

da est, quam fluvios et fontes et maria appellare confuevimus; altera sicca, quam terram, et continentem et insulas vocamus. Insularum vero aliae magnae sunt, quemadmodum et haec nostra omnis continens, et aliae, magnis circumdatae maribus; aliae vero minores, cognitae nobis, cum in mari interno sitae sint. Maxime ex his memorabiles Sicilia, et Euboea, et Cyprus, Sardinia, Corsica, Creta (et Peloponnesus,) et Lesbos. Minores vero, quae Sporades, Cyclades, et aliter nominantur. Mare porro externum, terram nostram ambiens, Atlanticum et Oceanus vocatur. Idem vero versus occasum ad Herculis ut vocant columnas, velut in portum in mare internum irrumpit; paulatim vero extensus diffunditur, sinus ingentes, inter se continuos, amplectens. Primum itaque dicitur ab Herculis columnis intrantibus ad

eo continenti Graeciae coniuncta sit, non opus est ut moneamus.

k) αἱ δὲ addunt ed. Arist. ante κυκλάδες. — Mox ὠκεανὸς bene codd. V. A. pro ὠκεανὸν ap. Cant.

l) Mutato verborum simul ordine et lectione, habent hic ed. Arist. ἐν δὲ τῷ πρὸς δύσιν εὐνοπόρῳ σώματι διαναγὼς κατὰ τὰς Ἡρακλείους σήλας, τὸν εἰσροῦν εἰς τὴν ἕσω θάλατταν, ὡσάν εἰς λιμένα, ποιεῖται. Sensus apud utrumque ad idem redit; verum Stobaei lectio meliori verborum structura sese commendare videtur.

m) Addunt hic ed. Arist. πῇ μὲν, κατὰ εὐνοπόρους ἀνελκας ἀναεομάμενος, πῇ δὲ, πάλιν πλατυνόμενος. Quae cum a Stobaeo non lecta sint, et commodè simul abesse possint, merito glossematis suspicionem movent.

Tt 4

n) ἔγχε-

σήλας διχῶς εἰς τὰς καλουμένας Σύρτεις, ὧν τὴν
 μὲν μεγάλην, τὴν δὲ μικρὰν καλοῦσιν. Ἐπιθάττερά
 δὲ οὐκ ἔθ' ὁμοίως ἀποκολλούμενες, τρεῖς ποιεῖ πελά-
 γη, τό, τε Σαρδικόν, καὶ τὸ Γαλατικόν λεγόμενον, καὶ
 τὸ Ἀδριον ο). Ἐξῆς δὲ τούτων ἐγκάρσιον τὸ μὲν Σι-
 κελικόν· μετὰ δὲ τοῦτο τὸ Κρητικόν ρ). Συνεχὲς δ'
 αὐτοῦ τῇ μὲν τὸ Αἰγύπτιον, καὶ Παμφύλιον, καὶ
 Σύριον· τῇ δὲ τὸ Λίγειόν τε καὶ τὸ Μυρτῶν. Ἀντι-
 παρήκει δὲ τοῖς λεγομένοις, πολυμερές· ατος ς) ὧν,
 Πόντος, οὗ τὸ μὲν πυμαίτατον, Μαιῶτις καλεῖται
 τὸ δὲ ἔξω πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον συνεσώματα τῇ κα-
 λουμένη Προποντίδι. Πρὸς γε μὴν ταῖς ἀνασχέσε-
 σι τ) τοῦ ἡλίου εἰσεῖων ὁ Ὠκεανὸς, τὸν Ἰνδικόν τε καὶ
 Περσικόν διανοίξας κόλπον, ἀναφαίνει τὴν ἐρυθρὰν
 θάλασσαν, διειληφώς. Ἐπὶ θάττερον δὲ κέρας κα-
 τασκενοῦται, καὶ ἐπὶ μήκη διῶν ς) εἰς αὐχένα πάλιν
 ἀνευρύνεται, τὴν Ἰνδιαν τε καὶ Κασπίαν ὀρίζων
 τὸ δὲ ὑπὲρ ταύτην βαθὺν ἔχει τὸν ὑπὲρ τὴν Μαιῶ-
 τιν

π) ἐγκεκολλησθαι bene cum Arist. habent codd. V. A. pro κεκολλησθαι ap. Cant.

ο) Corrupte ap. Cant. τό, τε Σαρδικὴν, καὶ τὸ γαλα-
 τικόν λεγόμενον, καὶ ἀδριονας. Veras lectiones servarunt
 codd. V. A.

ρ) Prava simul interpunctione et lesione exhibent codd.
 Stob. et Cant. τὸ κρητικὸν συνεχὲς αὐτοῦ. τῇ μὲν, τὸ Αἰ-
 γύπτιον &c. quæ sensu iubente emendavi ex ed. Aristot. —
 Mare Myrtoium, a parva insula Myrto sic vocatum, par-
 tem esse maris Aegæi, docet Plin. IV, 18. et Kapp. ad
 h. l.

ς) Μα-

ad dextram insinuari bifariam in Syrtes, quarum altera maior, altera minor vocatur. Ab altera parte vero non eodem modo incurvatur, et tria efficit maria, Sardicum, Gallicum et Adrium. Post haec vero obliqua linea Siculum et inde Creticum; cui contigua sunt ab altera parte Aegyptium et Pamphylium et Syrium, ab altera vero Aegaeum et Myrtoum. Ex adverso autem hisce porrigitur Pontus, in varias partes divisus, cuius extrema Maeotis palus vocatur; exterior autem, quae ad Hellespontum spectat, Propontide coarctatur. Versus orientem porro irrumpens Oceanus, Indicumque et Persicum sinum aperiens, mox rubrum mare, quod complectitur, pandit. Ab altera autem parte arctior redditur, longoque canale intrans, iterum dilatatur, Hyrcanium et Caspium mare terminans. Ulterius autem vasta supra Macotin palu-

q) Male hic Stob. codd. inferunt δὲ, quod delevi. — Πυμαίτατον, *ultimum, extremum*, habent Stob. codd. pro μυχαίτατον in ed. Arist.

r) ἀνασχέσει iubente sensu rescripti ex Arist. pro ὑποσχέσει ap. Stob. — Ante ἀναφαίνει Arist. ed. bene addunt συνεχῇ. Sensus enim est: Sinum Indicum et Persicum excipere mare Erythraeum, i. e. Arabicum inter Africam et Indiam. Διελθὼς, pleonastice hic positum, verendum est complectens, quo sensu saepius verbo διαλαμβάνειν utitur noster, ut infra cap. V, 6. μὴ διαλαβοῦσα σφαῖρας ἐπιφανείη. cf. Kapp. ad h. l.

s) Διὼν et mox ἀνευρίνεται bene codd. V. A. pro διὼν et ἀνευδύνεται.

Tt 5

τιν λῆμνην τόπον ss). Εἶτα κατ' ὀλίγον τι ὑπὲρ τοὺς
 Σκύθας τε καὶ Κελτικὴν σφίγγει τὴν οἰκουμένην, πρὸς
 τε τὸν Γαλατικὸν καλούμενον ι) κόλπον, καὶ τὰς
 προειρημένας σήλας Ἡρακλείους, ὧν ἕξω περιβρεῖ τὴν
 γῆν ὁ Ὠκεανός. Ἐν τούτῳ γε μὴν νῆσοι μεγάλαί
 τυγχάνουσιν, αἱ τε δύο Βρεταννικαὶ λεγόμεναι, Ἀλ-
 βιον καὶ Ἰέρνη κ), τῶν προειρημένων μείζους, ὑπὲρ
 Κελτοὺς κείμεναι· τούτων δὲ ἐλάττους ἢ τε Ταπρο-
 βάνη υ) πέραν Ἰνδῶν λοξὴ πρὸς τὴν οἰκουμένην, καὶ
 ἡ Φοβέα [καὶ Εὐβοία] ιω) καλουμένη, κατὰ τὸν
 Ἀράβιον κείμενη κόλπον. Οὐκ ὀλίγα τε ἄλλα χ)
 μικρὰ περὶ τὰς Βρεταννικὰς καὶ τὴν Ἰβηρίαν κύκλῳ
 περιεσεφάνωνται τὴν οἰκουμένην ταύτην, ἣν δὴ νῆσον
 εἰρή-

ss) Sequitur hic nempe noster falsam antiquitatis opi-
 nionem, Mare Caspium, (cuius altera pars, Hyrcanum di-
 ci solet, unde ab auctore distinguuntur,) sinum esse Ocea-
 ni borealis, Asiam circumdantis, quocum freto quodam
 cohaereat. Inde vero Oceanum pergere versus occiden-
 tem, supra Scytharum terram et paludem Maeotin, usque
 ad Galliae et Hispaniae littora.

ι) καλούμενον deest in ed. Arist.

κ) Ἀλβιον καὶ Ἰέρνη ex Arist. ed. rescripti pro λαβεῖ-
 ον καὶ Ἰέρνη, quod habent Stob. codd. et Cant.

υ) Taprobanen insulam eam esse quam hodie Ceylon
 vocamus, iamdudum constat. cf. praeter ea quae Kapp.
 ad h. l. congescit nostram de India antiqua disquisitionem
 primam, in commentat. Soc. Goetting. Vol. X, p. 146. Cae-
 terum ante ἐλάττους in ed. Arist. inseritur οὐκ, ut sensus
 prodeat: Taprobanem et Phebal non minores esse Britan-
 nicis insulis, quod in versione sua quoque expressit Apulei-
 II. p. 256. Haud minores vero ultra Indos Taprobanē et
 Phe-

Iudeam obtinet loca. Tum paululum supra Scythas et Celticam comprimit terram habitatam, versus Gallicum sinum, Herculisque columnas supra commemoratas, extra quas Oceanus terram ambit. Magnae in hoc insulae sunt, tum quae Britannicae vocantur, Albion et Jerne, maiores ante dictis, et super Celtas sitae; tum iis minores, Taprobane, trans Indos oblique continenti adiacens, et quae Phoebea dicitur, iuxta Arabicum sinum. Multae praeterea aliae minores Britanniam et Iberiam corona quasi circumdant, omnemque hanc continentem, quam et ipsam insulam

Phoebea. Neque, quin vera sit lectio haec vulgata, facile dubitaveris, semper enim solet Taprobane maximis adnumerari insulis. cf. *Plin.* VI. 24.

w) Retinui corruptam codd. lectionem, quia altera, in ed. *Arist.* vulgata, non minus incerta est. Legitur ibi καὶ ἡ Φέβολ καλουμένη, omisso καὶ Εὐβοία, quod cum hic plane sit alienum, (de *Indicis* enim insulis sermo est), ab imperiti glossatoris manu profectum videtur, qui nomen hoc in Φοβέα latere putavit. *Phoebea* haec insula vel *Phoebea*, (sic quoque *Apulei.* l. c.) inauditi prorsus nominis est, a nemine enim alio commemoratur; unde quoque *Cellarius* eam in geographia neglexit. Situs ei tribuitur κατὰ τὸν Ἀραβίου κόλπον, i. e. obiacere sinui *Arabico*; magnitudine autem cum Taprobane comparatur. Cogitari itaque potest vel de *Madagascar* insula, quae utique Romanis, viam per altum mare ad *Indiam* ab *Hippaso* inventam tunc frequentantibus, innotescere potuit; vel quod praefert *Cl. Kapp.* ad h. l. de *Socotora*. Verum prorsus incerta haec manent; nam si quis omnem de insula hac famam ad fabulas referre malit, vix quod respondeas habebis.

x) Post ἀλλὰ male ap. *Cant.* repetitur τῶ, quod omittit *Cod. V.*

εἰρήκαμεν, ἥς πλάτος μὲν, κατὰ τὸ βαθυτάτον τῆς
 ἡπείρου, βραχὺν ἀποδέον, τετράκις μυρίων σταδίων
 φασὶ οἱ εὖ γεωγραφήσαντες, μῆκος δὲ περὶ ἑπτάκις
 μυρίους μάλιστα γ). Διαιρεῖται δὲ εἰς τε Ἑυρώπην
 καὶ Ἀσίαν καὶ Λιβύην. Ἑυρώπη μὲν οὖν ἐστὶ, ἥς ὄρος
 κύκλῳ σήλασθε Ἡρακλέους, καὶ μυχοὶ Πόντου, θαλάτ-
 τατά τε ζ) Ἐρκανία, καθ' ἣν σενάτατος ἰσθμὸς
 εἰς τὸν πόντον διήκει. Τινὲς δὲ ἀντὶ τοῦ ἰσθμοῦ, Τά-
 ναῖν ποταμὸν εἰρήκασιν. Ἀσία δὲ ἐστὶ τὸ ἀπὸ τοῦ εἰ-
 ρημένου ἰσθμοῦ καὶ τοῦ Πόντου, καὶ τῆς Ἐρκανίας θαλάττης
 μέχρι θατέρου ἰσθμοῦ, ὅς μεταξὺ κεῖται
 τοῦ τε Ἀραβικοῦ κόλπου, καὶ τῆς ἑσω θαλάττης,
 περιεχόμενος ὑπὸ τε ταύτης, καὶ τοῦ πέριξ ὠκεα-
 νοῦ. Τινὲς δὲ ἀπὸ Ταναΐδος μέχρι Νείλου τίθενται
 ὄρον α). Λιβύη δὲ, τὸ ἀπὸ τοῦ Ἀραβικοῦ ἰσθμοῦ
 ἕως Ἡρακλείων σηλῶν· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Νείλου φασὶν
 ἕως ἐκείνων. Τὴν δὲ Αἴγυπτον ὑπὸ τῶν τοῦ Νείλου
 σομάτων περιχουμένην β), οἱ μὲν τῇ Λιβύῃ, οἱ δὲ τῇ
 Ἀσίᾳ προσάπτουσιν. Καὶ τὰς νήσους οἱ μὲν ἐξαιρέ-
 τους ποιοῦσιν, οἱ δὲ ἀεὶ προσνέμουσι ταῖς γείτοσι μοί-
 ραις. Γῆς μὲν δὴ καὶ θαλάττης φύσιν καὶ θέσιν.

[ἦν]

γ) In terrae hac dimensione constituenda ante oculos
 habuisse videtur Artemidorum, quocum in longitudinis
 saltem mensura, quam et ille 70000 stadiorum posuerat,
 convenit. In latitudine decem millibus stadiis ab eo di-
 scedit, nam 29500 stadia eam posuerat Artemidorus. cf.
 Strab. I, p. 147. et cl. Mannert Geographie der Griech.
 und Römer Vol. I. p. 103. Dimensionem contra a nostro

ex-

lam diximus, cuius latitudo, qua summa est, fere quadraginta millia stadiorum exaequat, longitudinem autem septuaginta millia ponunt solertissimi geographi. Dividitur vero in Europam, Asiam et Africam. Europae itaque termini sunt columnae Herculis, et Ponti recessus, mareque Hyrcanium, qua isthmus angustissimus ad Pontum porrigitur. Alii loco isthmi Tanain fluvium ponunt. Asia porro ab Isthmo modo dicto, ut Ponto marique Hyrcanio, usque ad alterum Isthmum pertinet, qui inter Arabicum sinum mareque internum interiacet, a quo simul et ab Oceano ambitur. Alii vero a Tanai usque ad Nilum terminos ponunt. Africa denique ab isthmo Arabico usque ad Herculis columnas porrigitur. Sunt quoque qui a Nilo usque ad illas eam protendunt; Aegyptum vero, a Nili ostiis circumfusam, alii Africae, alii Asiae annectunt. Insulae quoque ab aliis separatim enumerantur, ab aliis continenti adiunguntur cuique vicinae.

Ma-

exhibitam, 40 fere stad. millia, a nemine alio positam invenio. Haud levis inde oritur suspicio, apud nostrum pro τετρακισμυρίων legendum esse τρισμυρίων, solemni admodum numerorum permutatione.

a) Post τε male ap. Stob. additur καί. — Mox autem idem ἀντὶ τοῦ ἰσθμοῦ recte legit pro ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ, quod ed. Arist. nullo prorsus sensu exhibent.

b) Fusius ed. Arist. τινὲς δὲ τὸ ἀπὸ Τανάδος μέχρι Νείλου στομάτων τίθενται τὸν τῆς Ἀσίας ὄρον.

b) Pro περιχομένην, circumfusam, circumdatam, ed. Arist. περιβρεμένην.

[ἢν καλεῖν εἰώθαμεν οἰκουμένην,] ε) τοίαν πη ἰσορήκαμεν cc).

Περὶ d) δὲ τῶν ἀξιολογωτάτων ἐν αὐτῇ καὶ ὑπὲρ αὐτῆς e) παθῶν νῦν λέγομεν, αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα ἀνακεφαλαιούμενοι. Δύο γὰρ δὴ τινες ἀναθυμιάσεις ἀπ' αὐτῆς ἀναφέρονται συνεχῶς εἰς τὸν ὑπὲρ ἡμᾶς αἴερα, λεπτομερεῖς καὶ ἀόρατοι παντάπασιν, ἕκ τε τῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τόπων f), ἕκ τε ποταμῶν τε καὶ ναμάτων ἀναφερόμεναι θεωροῦνται. Τούτων δ' ἡ μὲν g) ἐστὶ ξηρὰ καὶ καπνώδης, ἀπὸ τῆς γῆς ἀποβέβησεν· ἡ δὲ νοτὴρ καὶ αἰτμώδης, ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιωμένη φύσεως. Γίγνονται δὲ ἀπὸ μὲν ταύτης ὀμίχλαι καὶ δρόσοι, καὶ πάγων ἰδέαι, νέφη τε καὶ ὄμβροι, καὶ χιόνες καὶ χάλαζαι. Ἀπὸ δὲ τῆς ξη-

c) Verba ἢν καλεῖν εἰώθαμεν οἰκουμένην, aperte glossema redolent, tantoque magis efficienda videntur, cum simul sensum turbent.

cc) Mutilate exstat in Cant. ed. ἢν καλεῖν εἰώθαμεν οἰκουμένην τε οἶαν πη ἰσορήκαμεν. Plena ea edidi ex codd. V. A. τοίαν πη rescribendo simul pro τε οἶαν πη, quod illi sine sensu exhibent. Ed. Arist. τοιάνδε τινα. Verba tamen uncis inclusa delenda esse, modo iam monui.

d) Nova hic ap. Arist. incipit sectio, caput nempe IV. in quo de meteoris agitur.

e) ὑπὲρ αὐτῆς, supra eam, nempe in aëre, bene codd. Stob. pro περὶ αὐτὴν in ed. Arist. Eadem mox pro λέγομεν melius λέγωμεν.

f) Longe aliter hic ed. Arist. Δύο — παντάπασιν, εἴ τι μὴ κατὰ εἶδος εἶναι, αἵτε διὰ ποταμῶν &c. Quibus admissis verba εἴ τι μὴ κατὰ εἶδος εἶναι, referenda sunt ad præcedens ἀόρατους, evaporationes ex terra prodeuntes

con-

Maris itaque et terrae naturam et situm, [quem continentem vocamus,] hisce descripsimus.

Pergendum itaque nobis erit ad enarrandas eorum affectiones memoratu maxime dignas, si pauca haec necessario praemisimus. Duo ex iis vaporum genera continuo in aerem qui supra est efferuntur, tenuia admodum nec quae sub oculos cadant, alterum ex locis in continente sitis, alterum ex fluviiis et fontibus. Horum alterum siccum est fumoque simile, quod ex terra effluit; alterum vero humidum et vaporosum, ex humida natura exortum. Ex hac redduntur nebulae, roris et gelu genera, nubes et imbres,

nives

conspici non posse, nisi forte matutino tempore. Quod etsi per se clarum sit, manca tamen manere videtur oratio, cum sequens αἱ τε διὰ ποταμῶν &c. aliud membrum praecedens postulet, quo alterum evaporationis genus, ex terra ortum, explicetur. Suppleat id Stobaei lectio, ἐν τε τῶν κατ' ἥνας τόπων, i. e. in continente; unde ea praefenda videtur. Attamen vel sic recte aliquid desideres, nam cum primo evaporationes dictae sint αόρατοι, inepte postea additur θεωροῦνται. Tollentur haec difficultates, si et Stobaei simul et Aristotelis lectionibus receptis, integrum locum sic ex utroque restituas: Δύο — παντάπασι, ἐν τε τῶν κατὰ τὰς ἥνας τόπων, (εἰ τι μὴ κατὰ τὰς εἰώας ἐστίν.) ἐν τε ποταμῶν &c. Duplex esse evaporationum genus; alterum siccum ex terra ortum, quod conspici nequit, nisi forte matutino tempore; alterum humidum ex fluviiis, quod cum in altum surgit, oculis obviam est. Caeterum copiose hanc de duplici evaporationum genere doctrinam, quam omnis meteorologiae suae fundum ponit, explicat Arist. Meteor. II, 4.

g) ἡ μὲν recte Codd. V. A. E. pro ἡμῶν ap. Cant. — Mox καὶ ante ἀπὸ melius omittitur in ed. Arist.

ξηρᾶς ἄνεμοί τε καὶ πνεύματα διάφορα h) βρονταί τε καὶ ἀστραπαί, καὶ περσηῆρες, καὶ κεραυνοί, καὶ τὰ ἄλλα, ἃ δὴ τούτοις ἐστὶ σύμφυλα.

Ἔστι δὲ ὁμίχλη αἰτμῶδης ἀναθυμιάσις ἄγονος a) ὕδατος, ἄερος μὲν παχυτέρα, νέφους δὲ ἀραιότερα. Γίγνεται δὲ ἥτοι ἐξ ἀρχῆς b) νέφους, ἢ ἐξ ὑπολείματος. Ἀντίπαλος δὲ αὕτη c) λέγεταί τε καὶ ἐστὶν αἰθρία, οὐδὲν ἄλλο οὔσα, πλὴν αἷρ ἀνέφελός τε καὶ ἀνόμιχλος. Δρόσος δὲ ἐστὶν ὑγρὸν ἐξ αἰθρίας κατὰ σύστασιν λεπτήν d) φερόμενον. Κρύσταλλος δὲ αἰθρίας ὕδαρ ἐξ αἰθρίας πεπηγός· πάχνη δὲ ἐστὶν ἡμιπαγῆς δρόσος e)· νέφος δὲ ἐστὶν [πάχος] f) αἰτμῶδους συνεστραμμένον γόνιμον ὕδατος· ὄμβρος δὲ γίγνεται μὲν κατ' ἐκπιασμόν νέφους εὖ μάλα πεπιασμένον διαφοραῖς d) ἔχει ὅσας καὶ ἡ τοῦ νέφους ἀπόθλιψις· ἡπία g) μὲν γὰρ οὔσα μαλακὰς ψεκᾶδας διασπείρει

ρει.

h) Apud Arist. melius et doctius: πνευμάτων διαφοραί.

a) Pro ἄγονος, quod ex Arist. revocavi, codd. Stobæi habent ἀγόνου, quod vix commodum sensum admittit. Quid enim illud: Nebulam esse evaporationem aquae nondum natae? Veram esse lectionem ἄγονος clare docet locus in Meteorol. I, 9. ἔστι γὰρ ἡ ὁμίχλη, οἷον νεφέλη ἄγονος. Esse nebulam nubem quasi sterilem, i. e. pluviam non producentem.

b) Pro ἐξ ἀρχῆς exstat in ed. Arist. ἐξ ἀραιώσεως ἀρχῆς, quod explicationem simul continet, quomodo nubes nascens in nebulam convertitur? nempe si primordia eius dissipata rarefiant.

c) αὕτη emendavi pro αὔτη.

d) Pro

nives porro et grandines. Ex sicca vero venti flatus-
que diversi, tonitrua, fulgura, turbines, fulmina,
aliaque his cognata.

Est vero nebula vaporosus quidam halitus, aquam
non producens, quae crassior aëre constat, sed nube
rarior. Oritur autem vel ex initiis vel ex reliquiis
nubis. Adversa autem illi statuitur serenitas, quae ni-
hil aliud est, quam aër, omnis tum nebulae tum nu-
bis expers. Ros est humor e fudo, qui concrezione
sua tenui deferatur. Gelu aqua confecta, a coelo
sereno densata. Pruina, ros dimidia parte congela-
latus. Nubes autem est crassitudo vaporosa, quae
contorta imbres producit. Imber sit expressione nu-
bis, magnopere addensatae; species autem tot conti-
net, quot nubis conflictus; qui si lenis est, tenues
quo-

d) Pro λεπτήν edita Arist. habent λεπτόν. Utrumque
bene!

e) Aliter hic Arist. edita! in quibus: πάχνη δὲ δρό-
σος πεπηγυῖα· δροσοπάχνη δὲ ἡμιπαγῆς δρόσος; quae ul-
tima a cl. Kapp. recte pro additamento argutantis librarii
habita, uncinisque inclusa sunt. Reliquias tamen huius
lectionis in Stob. conspicimus, qui ἡμιπαγῆς ex ea retinuit
pro πεπηγυῖα in Arist. Quod ad sensum attinet non ab-
surde! Pruinam enim rorem semiconcretum non male di-
xeris; cum prorsus glaciei naturam non habeat; attamen
si ex Aristotele res diiudicanda est, vera lectio erit πε-
πηγυῖα, is enim Meteor. I, 10. Πάχνη μὲν, ὅταν ἡ ἀτμὶς
παγῇ, πρὶν εἰς ὕδωρ συγκριθῆναι πάλιν.

f) πάχος necessario ex ed. Arist. supplendum est, ut
proxima adiectiva habeant ad quod referri possint.

g) Corrupte apud Cant. ἥπινα, et mox ὕρον pro ὑετόν.
Uu

ρει, σφόδρα δὲ ἀδριότερας. Καὶ h) τοῦτο καλοῦμεν ὄμβρον ὑετὸν, μείζονα καὶ συνεχῇ συσρέμματα ἐπὶ γῆς φερόμενα. Χιὼν δὲ γίνεται κατὰ νεφῶν πεπυκνωμένων ἀπόθραυσιν πρὸ τῆς εἰς ὕδωρ μεταβολῆς ἀνακοπέντων. Ἐργάζεται δὲ ἡ μὲν κοπή τὸ ἀφρῶδες τε i), καὶ ἐκλευκόν· ἡ δὲ σύμπηξις τοῦ ἐνόντος ὑγροῦ τὴν ψυχρότητα οὕτω χυθέντος, οὐδὲ ἡραιωμένου σφόδρα δ' αὕτη καὶ ἀθρόα καταφερομένη, νιφετὸς ὠνόμασται. Χάλαζα δὲ γίγνεται νιφετοῦ συσραφέντος, καὶ βρίθος ἐκ πιλήματος εἰς καταφορὰν ταχυτέραν λαβόντος. Παρὰ δὲ τὰ μεγέθη τῶν ἀπαρξήντων γνυμένων θραυσμάτων, οἳ τε ὄγκοι μείζους, αἳ τε φοραὶ k) γίνονται βιαιότεραι. Ταῦτα μὲν οὖν ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως πέφυκε συμπίπτειν l).

Ἐκ δὲ τῆς ξηρᾶς ὑπὸ ψύχους μὲν ὡσείσης ὡς ῥεῖν, ἄνεμος ἐγένετο. Οὐδὲν γάρ ἐστιν οὗτος πλὴν αἰὲρ πολὺς ῥεων καὶ ἀθρόος, ὅστις ἅμα m) καὶ πνεῦμα λέγεται. Καλεῖται n) δὲ πνεῦμα καὶ ἐτέρως ἢ

h) Exstat in ed. Arist. καὶ τοῦτο καλοῦμεν ὑετὸν, ὄμβρου μείζω, καὶ συνεχῇ συσρέμματα ἐπὶ γῆς φερόμενα. Stobæi lectio si retinenda est, ὑετὸν adiective positum esset, quod nec linguae leges, nec loquendi usus permittunt. Dubitasse se de sinceritate lectionis, notulis adiectis indicant quoque librarii in codd. V. A. E. Quare nisi Aristot. lectionem praeferas, ὄμβρον, prout glossema redolens, plane delendum censeo.

i) τα quod deest ap. Arist. bene addit Stob.

k) αἳ τε φοραὶ sic bene codd. V. A. E. pro αἳ φοραὶ ap. Cant. — In Arist. ed. pro φοραὶ exstat κατὰφοραὶ. i) pro

quoque aspergit guttas; si vehemens, pleniores. Hoc vero genus imbrem vocamus, quo maiores et fortiores guttae in terram deferuntur. Nix oritur ex nubium densarum conflictu, antequam in aquam mutantur, contrusarum. Gignitur vero hac contusione spumosa et alba nivis natura; gelatus autem inclusi humoris, qui nondum effluxit aut raruerit, frigus inducit; quae si vehemens aut conferta decidat, ninguor vocatur. Grando autem fit cum ninguor condensatus pondus ex conspiratione ad celeriores lapsum acceperit. Secundum autem magnitudinem fragmentorum fractorum, moles grandinis maior est, et maiori impetu devolvitur. Haec itaque ex humida evaporatione nascuntur.

Ex sicca autem, a vento ita impulsiva ut fluat, ventus fit; quippe qui nihil aliud est, quam aer multus et densus, qui fluat; ille simul spiritus etiam dicitur; quo nomine alias quoque insignitur substantia illa,

l) Pro συμπίπτειν, *evenire*, quod omnes tenent codd. Stobaei in ed. Arist. legitur συνεκπίπτειν. Male! meo quidem iudicio; nusquam enim συνεκπίπτειν hac significatione occurrit.

m) ἄμα redundare, ac male intrusum esse, indicat Kapp. adeoque uncinis includit. Est tamen scriptoris nostri non ea dicendi ἀκριβεία, ut quidquid forte abundet, pro glossemate haberi possit.

n) Pro κελεῖται male ap. Arist. λέγεται, quod modo praecesserat. Omnino haec usque ad ἀναγκαῖον Cl. Kappio ex glossemate orta ac male in contextum invecita videntur.

ἐν φυτοῖς καὶ ζώοις καὶ διὰ πάντων διήκουσα ἔμφυ-
 χός τε καὶ γόνιμος οὐσία, περὶ ἧς νῦν λέγειν οὐκ ἀναγ-
 καῖον. Τὰ δὲ ἐν αἰέρι ο) πνέοντα πνεύματα καλοῦ-
 μεν ἀνέμους, αὔρας δὲ, ταῖς ἐξ ὑγροῦ φερομένας ἐκ-
 πνοάς. Τῶν δὲ ἀνέμων οἱ μὲν ἐκ νενοτισμένης γῆς βέον-
 τες, ἀπόγειοι λέγονται· οἱ δὲ ἐκ κόλπων διεξάττον-
 τες, ἐγκολπία. Τούτοις δὲ ἀνάλογόν τι ἔχουσιν ρ)
 οἱ η) ἐκ ποταμῶν τε καὶ λιμνῶν· οἱ δὲ κατὰ ῥῆξιν
 γενόμενοι, καὶ ἀνάλυσιν τοῦ πάχους εἰς ἑαυτοὺς ποι-
 ούμενοι, ἐκνεφία· μεθ' ὕδατος δὲ αἰθρούς ς) ἐκρε-
 γέντος, ἐξυδρία λέγονται. Καὶ οἱ μὲν ἀπὸ ἀνατο-
 λῆς εὖροι κέκληνται, βορέαι δὲ, οἱ ἀπὸ ἀρκτου· ζ)
 Φυροὶ δὲ οἱ ἀπὸ δυσμῶν ς): νότιοι δὲ ἀπὸ μεσημβρι-
 ας ι). Τῶν γε μὴν εὖρων Ἀπαρκτίας ιι) μὲν λέγε-
 ται

Abeſſe enim poſſunt ſalvo ſenſu, et fere oſtentationis do-
 ctrinae cauſa adiecta videntur a ſciolo librario. Legit ta-
 men ea non modo Stob. ſed in verſione iam expreſſit
 Apuleius, exceptis tamen ultimis περὶ ἧς λέγειν νῦν οὐκ
 ἀναγκαῖον. Ceterum ex Stoicorum diſciplina haec deſum-
 ta eſſe, vix opus eſt ut moneamus. cf. Bruck. I, p. 942.

ο) ἐν αἰέρι reſcripſi ex ed. Ariſt. Ap. Cant. corrupte ἐν
 θάτερα, in codd. vero V. A. ἐν θέρει. Nullo commodo
 ſenſu. Qui enim aetivi tantum ſpiritus ventī appellaren-
 tur? Suſtulit iam mendum Cant. in verſione, verrens;
 qui in aëre ſtant. Ceterum πνεύματα, quod deſt ap. Cant.
 ſupplent codd. V. A.

ρ) Pro τί ἔχουσιν ap. Cant. exiſtet ἐπέχουσιν. Pro ἀνα-
 λόγον vero codd. V. A. habent ἐνα λόγον. Quod ſi δι-
 ctum foret pro τῶν αὐτῶν λόγον ferri poſſet; quod tamen
 ratio linguae non permittit. Retinui itaque ἀνάλογον, et
 pro ἐπέχουσιν reſcripſi ex Ariſt. τί ἔχουσιν.

η) οἱ

la, animata et foecunda, quae inest stirpibus et animantibus, de qua nunc non attinet dicere. Ventos appellamus spiritus, qui in aëre flant; auras halitus, qui ex humore deferuntur. Ventorum vero, qui ex uda terra spirant, Apogei dicuntur; qui vero e finibus erumpunt, Encolpiae; quibuscum conveniunt, qui ex fluviis et lacubus prodeunt. Qui autem a fractu nubis oriuntur, et solutione crassitudinis inter se colliduntur, Ecnephiae vocantur; Exhydriae, qui cum aqua, post illam repente dirupta, inferuntur. Venti, qui ab oriente constanter perflant, Euri vocantur; qui a Septentrione, Boreae; qui ab occidente, Zephyri, qui a meridie, Noti. Ex Euri vero Apar-
chias

q) οἱ bene addunt codd. V. A. Idem bene servarunt re, quod deest in ed. Arist.

r) ἀπὸ τοῦ reſcripti pro ἀπὸ τοῦ ap. Cant. In Arist. leg. ἐκπνεύοντες ἀπὸ τοῦ.

s) Pro δυσμῶν ap. Arist. exstat δύσως; qui in proximis quoque pro νότιοι ἀπ., rectius forte habet νότιοι, οἱ ἀπὸ μ.

t) Sequitur locus difficillimus, de numero et nominibus ventorum; de quo docte simul et copiose disputavit Cl. Kappius in *Excursu* III. ad *Arist. de mundo*. Inter Aristotelis et Stobaei lectiones insignis est varietas; attamen, quamvis edita Arist. veram lectionem primo quidem ad spectu tenere plerumque videantur, apud Stob. tamen nihil temere mutandum cenſeo, cum magnum ei ex Apuleii versione praesidium parari possit, qui easdem in plurimis lectiones sequitur.

u) Pro ἀπαρχίας Arist. habet καμίας, quod utique praefendum videtur, cum Aparchias ventis ab ortu flantibus

ται ἀπὸ τοῦ περὶ τὰς Θερινὰς ἀνατολὰς ν) τόπου
 ῥέων ἄνεμος, ἀπὸ τοῦ περὶ τὰς χ)
 — — — χειμερινάς. Καὶ τῶν ἐναντίων ζεφύρων,
 Ἀργέτης μὲν ὁ ἀπὸ τῆς Θερινῆς δύσεως, ὄντινα κα-
 λοῦσιν οἱ μὲν Ὀλυμπίαν, οἱ δὲ Ἰάπυγα. Ζέφυρος
 δὲ ἀπὸ ἰσημερινῆς υ). Καὶ τῶν βορείων ς), ἰδίως ὁ
 μὲν [τῶν] ἐξῆς τῷ Καικίᾳ καλεῖται. Βορέας α) δὲ
 καὶ Ἀπαρκτίας διὸ ἐφεξῆς [αὐτῶν καθεξῆς] β) ἀπὸ
 τοῦ πόλου κατὰ τὸ μεσημβρινόν. Θρασκίας δὲ, ὁ
 ἐξῆς τῷ Ἀργέτῃ, ὃν ἔνιοι Καικίαν καλοῦσι. Καὶ τῶν
 μὲν νότων ε) ὁ μὲν ἀπὸ τοῦ ἀφανοῦς πόλου φερόμε-
 νος,

tibus non annumerandus videatur, et infra ab ipso scriptore borealibus adiciatur. Verum ne quid mutandum censeam, commovet me Apuleii auctoritas, qui nam quamvis *Eurus*, inquit, sit ventus orientis, idem tamen *Aparctias* incipit nominari, quum eum oriens aestivus effudit. Patet inde Apuleium iam in Aristotelis codice quo utebatur, *Aparctiae* nomen hic reperisse.

ν) Θερινὰς ἀνατολὰς bene servarunt codd. V. A. E. consentiente Arist. pro ἑσπερινὰς ἀνατ. quod iam per se absurdum est. — Pro ῥέων ap. Arist. existat πνέων; at tamen cum ῥεῖν a vento non male dicatur, nil mutandum censui.

χ) Procul dubio hic nonnulla interciderunt; atque ex ed. Aristot. supplendum et rescribendum: Ἀπὸ τῆς ἰσημερινῆς, Ζέφυρος δὲ, ὁ ἀπὸ τοῦ περὶ τὰς χειμερινὰς, consentiente quoque Apuleio, apud quem: *Apeliones* autem vocatur, quum acquidians exortibus procuratur. *Eurus* est, quando hiemali ortu portis emittitur.

υ) Adduntur hic ap. Arist. verba: λίψ δὲ, ὁ ἀπὸ τῆς χειμερινῆς.

ς) Pro βορείων in ed. Arist. male existat βορέων. —

Μοχ

ctias vocatur, qui ab solstitiali ortus loco spirat; Aparctias vero qui — — — ab hiberno. Ex adversis Zephyris a solstitiali occasu Argestes emittitur; quem nonnulli Olympiam, alii Japyga vocant. Zephyrus vero ab aequinoctiali. Ac Aquilonum similiter qui Caeciam consequitur Boreas dicitur; Aparctias vero, qui a polo dein versus meridiem spirat. Thraecias autem, qui Argestem excipit, quem alii Caeciam vocant. Ex austris vero, qui a polo occulto Aparctiae ex adverso fertur, Notus vocatur, Euronotus qui inter

Mox τῶν quod uncis inclusi deest ap. Arist. atque omnino apud nostrum delendum videtur.

a) Locus vexatissimus, quem intactum relinquere malui, cum quid reponendum sit, incertum maneat. Habent edita Arist. ὁ μὲν ἐξῆς τῷ καινίᾳ, καλεῖται βόρεας. Απαρκτίας δὲ, ὁ ἐφεξῆς ἀπὸ τοῦ πόλου κατὰ τὸ μνημονεύον πνέων. quae quamvis sana et expedita videantur, later tamen difficultas in eo, quod Boreas et Aparctias hic pro diversis ventis ponantur, qui tum apud ipsum Arist. Meteor. II, 6., tum apud alios semper pro iisdem ponuntur. cf. Kapp. l. c. Recte itaque dubitaveris, num apud nostrum legendum sit, retenta Stob. lectione, mutato tantum δὲ in τῆς: ὁ μὲν ἐξῆς τῷ καινίᾳ καλεῖται βόρεας τῆς καὶ ἀπαρκτίας διὸ &c. Apuleius tamen vulgatam Aristotelis lectionem habuisse videtur; vertit enim: Aquilo, qui septem stellarum regione generatur; et huic vicinus est Aparctias. Lectio Stob. διὸ pro ὁ praeferenda videtur. Sensus enim est: Ventus hic dicitur Aparctias quia a polo Artico flax.

b) Verba αὐτῶν καθεξῆς vel corrupta vel omnino delenda sunt. Habet Apuleius: qui septem stellarum regione generatur, unde τῶν ἑπτα ἀστέρων, vel πλειάδων, vel tale quid in iis latere, suspicari possis.

c) νότων bene codd. V. A. pro ὄντων ap. Cant. — μὲν in Arist. edit. male excidit.

νος, ἀντίπαλος τῷ ἀπαρκτίᾳ, καλεῖται Νότος. Εὐ-
 ρόνοτος δὲ ὁ μεταξὺ τούτου d) καὶ Εὐρου. Τὸν e) δὲ
 ἐπιθράτερα μεταξὺ Λιβός τε καὶ Νότου, οἱ μὲν Λιβό-
 νοτον, οἱ δὲ Λιβοφοίνικα καλοῦσι. Τῶν δὲ ἀνέμων
 οἱ μὲν εἰσιν εὐθύπνοοι, ὅσοι διεκδέουσι f) κατ' εὐ-
 θεῖαν· οἱ δὲ εἰσιν g) ἀνακαμψίπνοοι, καθάπερ
 Κακίᾳς λεγόμενος. Καὶ οἱ μὲν χειμῶνος, καθάπερ
 οἱ νότοι, δυναστεύοντες, οἱ δὲ θέρους, ὥς οἱ ἐτήσιοι
 λεγόμενοι, μίξιν ἔχοντες τῶν τε ἀπὸ τῆς Ἀρκτο-
 Φερομένων, καὶ Ζεφύρων. Οἱ δὲ Ὀρειθία h) καλοῦ-
 μενοι, ἑάρινοι τινες ὄντες ἄνεμοι, βόρειοί εἰσι τῷ γέ-
 νει. Τῶν γε μὴν βιαίων πνευμάτων, καταγίγῃ i) μὲν
 ἐξὶ πνεῦμα βία καὶ ἄνω προσαλλόμενον· λαίλαψ δὲ
 καὶ τρέβιλος, πνεῦμα εἰλούμενον ἄνω καὶ κάτω· ἀνέ-
 φύσημα δὲ, πνεῦμα γῆς ἄνω φερόμενον κατὰ τὴν ἐ-
 βυθοῦ τινος ἢ ῥήγματος ἀνάδοσιν· ὅταν δὲ πολὺ φε-
 ρηται εἰλούμενον k), πρηστὴς χθονίός ἐστιν. Ἐίλη-

d) Pro τούτου ed. Arist. habent νότου.

e) τὸν flagitante sensu rescripti pro τό. — Mox τὸ
 quod deest ap. Arist. bene servarunt codd. Stob.

f) ὅσοι διεκδέουσι κατ' εὐθ. sic edidi ex codd. V. A. B.
 pro ὅποσοι διεκδέουσι κ. ε. Praeferenda haec lectio procul
 dubio alteri, quam tenent edita Arist. ὅποσοι διεκπνέουσι
 πρόσω κατ' εὐθεῖαν.

g) εἰσιν deest in ed. Arist. quae in proximis pro κα-
 θάπερ habent ὥσπερ. Loca veterum, quae de ventorum
 horum origine ac tempore quo obtinere solent, agunt, col-
 legit cl. Kopp. ad h. l.

h) Nullo sensu hic habent codd. Stob. οἱ δὲ ὀρειθία κα-

ter hunc et Eurum. Qui vero ex altera parte locum medium tenet inter Notum et Africum, alii Libonotum, alii Libophoenicem vocant. — Porro ex ventis alii sunt recta spirantes, qui recta pergunt; alii per flexus mittuntur, qualis Caecias. Alii hieme vigent, ut Austri, alii aestate, ut Etesii, mixti ex borealibus et Zephyris. Ornithiae vero, verni quidem sunt, sed Aquilonis genere. Ex violentis flatibus Cataegis est spiritus impetu superne irruens. Laelaps vero et Strobilus, qui inferne fursus versum volvitur. Efflatus vero, terrae spiritus in excelsum sublatus, vel ex profundo, vel ex hiatu terrae explosus; qui cum maiore vi feratur, pro turbine terrestri habetur. Spiritus

au-

καλούμενοί εἰσιν οἱ πνεύοντες ἄνεμοι, βόρειοί εἰσιν τῷ γένει. Revocavi sanam lectionem, de cuius veritate dubitari nequit, ex ed. Arist. — Vocantur hi venti ὀρνιθίαι, quod ea tempestate flant, qua aves reduces sunt, verè scilicet. cf. Colum. XI, 2. Ornithiae sunt venti septentrionales, qui per dies triginta esse solent; tum et hirundo advenit. Reliqua vide ap. Kapp. ad h. l.

i) καταιγίς edidi ex Arist. pro corrupto κατὰ γῆς ap. Stob. — Ceterum apud nostrum omnis h. l. fere mutila videtur; plenius enim legitur ap. Arist. Καταιγίς μὲν ἐστὶ πνεῦμα ἄνωθεν τύπτον ἐξαιφνίως θύελλα δὲ, πνεῦμα βλαίον, καὶ ἄφνω προσερχόμενον. Παλλὰς δὲ καὶ εὐρόβιλος, πνεῦμα εἰλούμενον ὑπὸ τῶν ἄνω. Attamen recte dubitari potest, num verba θύελλα δὲ &c. ab ipso scriptore, vel potius a glossatoris manu profecta sint. Insignem sane lectionis varietatem iam antiquitus in Aristotelis codd. obtinuisse, patet vel ex Apuleio, qui in versione nec Aristotelis nec Stobaci lectiones accurate expressit.

*) πολὺ φέρεται εἰλούμενον ex Arist. revocavi pro πολὺς

Θέν 1) ἐν νέφει παχεῖ τε καὶ νοτίῳ, καὶ ἔξωσθὲν δι' αὐτοῦ βιαίως τὸ πύλημα τοῦ νέφους βρόμον καὶ παταγὸν ἀπειργάσατο μέγαν, βροντὴν λεγόμενον, ὅτε περ ἐν ὕδατι πνεῦμα σφοδρῶς ἐλαυνόμενον. Κατὰ δὲ τὴν τοῦ νέφους ἔκρηξιν πυρωθὲν τὸ πνεῦμα καὶ λάμψαν, ἀστραπὴ λέγεται, ὃ δὴ πρότερον τῆς βροντῆς προσέπεσεν 2), ὕπερον γεγόμενον, ἐπεὶ τὸ ἀκουσθὲν ὑπὸ τοῦ ὁρατοῦ πέφυκε φθάνεσθαι· τοῦ μὲν καὶ πρότερον δηλουμένου, τοῦ δὲ ἐπειδὴν ἐμπελάσῃ τῇ ἀκούῃ, καὶ ἔταν τὸ μὲν τάχισον ἢ τῶν ὄντων, λέγω δὲ 3) τὰ πυρῶδες, τὸ δὲ ἥττον ταχὺ τὸ ἀερώδες, ἐν τῇ πληθεῖ πρὸς ἀκοὴν ἀφικνούμενον 4). Τὸ δὲ ἀστράψαν, ἀναπυρωθὲν βιαίως, καὶ 5) ἄχρι τῆς γῆς δεκθῆναι κεραυνὸς καλεῖται· εἰάν δὲ ἡμίπυρον ἦ, σφόδρον ἄλλως 6), καὶ ἄθρόον, πρηγῆς· εἰάν δὲ ἄπυρον 7) παύτελως, τυφάν. Ἐκάσον δὲ τούτων κατασκήψαν 8)

λύς φ. εἰλούμενος. Pendet enim a πνεῦμα. Vestigia ver-
rae lect. servavit quoque cod. A. qui habet εἰλούμενον.

1) Discrepant hic Aristot. edita. Habet ille: εἰληθὲν δὲ πνεῦμα ἐν νέφει παχεῖ τε καὶ νοτιῳ, καὶ ἔξωθεν δι' αὐτοῦ ῥηγνύον βιαίως τὰ συνεχῆ πύληματα τοῦ νέφους, βρόμον &c. — πνεῦμα, quod omittunt Stob. codd., ex superioribus repetendum, salvo sane sensu abesse potest. Μοκ ἔξωσθὲν offerunt codd. V. A. E. pro ἔξωθεν, quod habet quoque Cant. qui tamen cum codd. omittit ῥηγνύον. Canteri haec lectio nullum prorsus sensum fundit, cum ἔξωθεν, quod in ed. Arist. iungendum est cum ῥηγνύον, nihil habeat, ad quod referatur. Commendat se vero codd. lectio ἔξωσθὲν (ex ὥσθω, ὥσω) quo posito, ῥηγνύον recte abest. Iungendum enim erit: καὶ τὸ πύλημα (spiritus

autem in nube densa et uda tortus, ac magna vi ex
 ea protusus, sonitum ingentem et fragorem efficit,
 qui tonitru vocatur; veluti spiritus vehementer in aqua
 agitato; qui si in nube perfringenda ignivit, et coru-
 scavit, fulgur dicitur; quod quidem, etsi ante toni-
 tru emicat, tamen post illud editur; quoniam id quod
 auditur ab eo quod cernitur natura sua praevertitur;
 cum alterum iam eminus adspiciatur, alterum post-
 quam auribus admotum est; praesertim cum illud ce-
 lerrimum sit omnium, igneum scilicet, hoc vero mi-
 nus celer sit, aëreum, quod impulsu ad aures perve-
 nit. Si vero fulgur ignitum violenter ad terram us-
 que procurrit, fulmen vocatur. Si autem semiigni-
 tum,

*tur condensatus) ἐξωσθὲν βιαίως δι' αὐτοῦ τοῦ νέφους, ma-
 gna vi nubem perrumpens, tonitru efficit.*

*m) προσέπεσεν recte codd. V. A. E. pro προσὲν ap.
 Cant.*

n) δὲ codd. V. A. cum Arist. pro δὴ ap. Cant.

*o) Mutile hic ap. Cant. legitur: λέγω δὴ τὸ πυρῶδες
 ἐν τῇ πληξεί πρὸς αἰσὴν ἀφαινούμενον. Verba τὸ δὲ ἤτ-
 τον ταχὺ τὸ αἰρῶδες supplēvi ex codd. V. A. E. Pro τὸ
 αἰρῶδες Arist. ed. habent αἰρῶδες ὄν. Non male!*

*p) καὶ deest in ed. Arist. quae, interpunctione simul
 mutata, rectius quoque legunt: ἀναπυρῶδεν, βιαίως ἀχρὶ
 &c.*

q) Ed. Arist. σφόδρα δὲ ἄλλως &c.

*r) Post ἄπυρον male repetunt ed. Arist. ἧ, quod recte
 omittunt Stob. codd. Uncis quoque illud, ut merito su-
 spectum, iam inclusit Kapp.*

*s) κατασηψαν cum Arist. omnes habent Stob. codd.
 Apud*

εἰς γῆν, σκηπτὸς ὀνομάζεται. Τῶν δὲ κεραυνῶν ἡ
 μὲν αἰθαλώδεις, ψολοέντες λέγονται· οἱ δὲ ταχέως
 διάττοντες, ἀργῆτες· ἐλικία δὲ, οἱ γραμματοὶ
 δῶς ι) φερόμενοι· σκηπτὸι δὲ ὅσοι κατασκήπτουσιν
 εἰς τι. Συλλήβδην δὲ τῶν ἐν ἀέρι φαντασμάτων τὰ
 μὲν ἐστὶ κατ' ἔμφασιν, τὰ δὲ καθ' ὑπόσασιν. Κατ'
 ἔμφασιν μὲν υ) ἴρις τε υ) καὶ ῥάβδοι, καὶ αἰπλῶς
 τὰ τοιαῦτα, κατ' ὑπόσασιν δὲ σέλα τε ω) διάττον-
 τα καὶ κόμήται, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. Ἰρι-
 μὲν οὖν ἐστὶν ἔμφασις ἡλίου τμήματος ἢ σελήνης ἐν νε-
 φει νοτέρῳ καὶ κοίλῳ καὶ συνεχεῖ πρὸς φαντασίαν χ)
 οἷς ἐν κατόπτρῳ θεωρουμένη κατὰ κύκλου περιφρα-
 νειαν. Ῥάβδος δὲ ἰριδος ἔμφασις εὐθεΐα· ἄλλως ιι) δ'
 ἐστὶν ἔμφασις λαμπρότητος ἀέρος, περὶ κύτος δια-
 φέρουσα τῇ ιδιότητι, (ὅτι) ἡ μὲν ἴρις ἐξ ἐναντίας
 φαί-

Apud Cant. vero legitur κάτω σκῆψαν, quod fere praeter-
 lerim. Sensu tamen ad idem redeunte, secutus sum codd.
 lectionem.

ι) γραμματοειδῶς Cant. et codd. pro γραμμοειδῶς in ed.
 Arist. pro quo nostram lectionem iam reponi iussit Duvall.
 a. h. l. Utraque videtur ferri posse. Loquitur enim scri-
 ptor de fulminibus hiulcis ut vacant, (geschlängelte Blit-
 ze,) quae vel γραμμοειδῶς, forma lineari, vel γραμματοει-
 δῶς, litterae instar, nempe τοῦ ξ, cadere dici possunt.

υ) Verba τὰ δὲ καθ' ὑπόσασιν κατ' ἔμφασιν μὲν ἴρις
 quae ob Homoioteleuton ap. Stob. exciderant, supplevi ex
 Arist.

ω) Pro τε male ap. Cant. δέ.

ω) σέλα τε cum Arist. recte habent codd. V. A. E. pro
 σέλατα ap. Cant.

χ) Cor-

tum, at vehemens alias et contortum, presser. Si prorsus sine igne, typhon. Quodvis horum vero, in terram decumbens, sceptos nominatur. Fulminum vero alia fuliginosa psoloentes vocantur; celeriter trans-euntia, argetes; heliciae, (fulmina hiulca,) quae literaliter forma deferuntur; scepti, quotquot illiduntur. Omnino autem omnium quae in aëre apparent, quaedam tantum specie existunt, quaedam substantiam habent. Specie, iris, trabes, et id genus alia; substantia vero, fulgura, cometae, et quae his similia sunt. Iris est imago segmenti solaris vel lunaris, in nube humida et cava, et quae videtur continua, quam velut in speculo intuemur, ut ambitum circuli. Virga

au-

x) Corrupte ac nullo prorsus sensu habet Cant. ἴρις — *ἰρισματι γῆς μόνης ἐν σενότητι, καὶ πολλῶ &c.* Idem codd. V. A. E. nisi quod pro *σενότητι* habent *σενοτέρω*, quo vera lectio ἐν νοτέρω confirmatur. Reliqua ex Arist. emendare non dubitavi, cum corruptelas librariorum tantum socordia in iis ortas esse, quisque facile videat. Ad loci explicationem multa congeffit Kapp. cum quibus cf. quae supra Cap. XXXI. de Iridis natura disputata sunt.

y) Longe aliter hic Arist. ed. ἄλλως — ἄπρου περιανγος* διαφέρει δὲ ἰριδος ὅτι &c. quod etli bonum urique sensum praebeat, Stobaei tamen lectio non prorsus reiicienda videtur. Vult enim scriptor: differre iridem a virga sine quem facit; quod haec stellam quamvis orbe circumdet; illa hemicycli forma soli tantum et lunae opposita sit. Contra unaniam saltem codd. fidem nil mutandum censui, etli graeci sermonis indoli genus hoc loquendi parum convenire, non dissimulaverim. — ὅτι, quod ob praecedentis verbi terminationem exciderat, revocavi ex Arist.

z) κύκλω edidi ex Arist. pro κύκλου ap. Cant.

φαίνεται ἡλίου τε καὶ σελήνης, ἢ δ' ἄλλως κύκλοι α) παντὸς ἄστρου. Σέλας δὲ ἐς πυρὸς ἀθροῦ ἐξαπὶ ἐν ἀέρι. Τῶν δὲ σελῶν τὰ μὲν ἀκοντίζεται, τὰ δὲ σπριζεται α). Ὁ μὲν οὖν ἐξακοντισμός ἐς πυρὸς γήνεσις ἐκ παρατρέψεως ἐν ἀέρι φερομένου ταχέως, καὶ φαντασίαν μήκους καταφαίνοντος διὰ τὸ τάχος β). Ὁ δὲ σπριγμός χωρὶς φορᾶς προμήκης ἐκτασις, καὶ οἰονεὶ ἄστρου ῥύσις. Πλατυνομένη δὲ κατὰ θάτερον κομήτης καλεῖται. Πολλὰκις δὲ τῶν σελῶν τὰ μὲν ἐπιμένει πλείονα χρόνον, τὰ δὲ παραχεῖμα σβέννεται. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα φασμάτων γ) ἰδέαι θάσσονται, λαμπράδες τε καλούμεναι καὶ δοκίδες, καὶ παγωνίαι δ) καὶ βόθραι, κατὰ τὴν πρὸς ταῦτα ὁμοιότητα ᾧδε προσαγορευθεῖσαι. Καὶ τὰ μὲν τούτων ἐσπέρια, τὰ δὲ ἑῶα, τὰ δὲ ἀμφιφανῆ θάσσεται σπανίως δὲ καὶ βόρεια καὶ νότια. Πάντα δὲ ε) ἀβέβαια. Οὔτε γάρ ποτέ τι τούτων αἰεὶ φανερόν ἰσπεῖται κατεσπριγμένον.

α) Sanum simul et plenum edidi h. l. ex codd. V. A. Nam ap. Cant. leg. τὰ μὲν ἀκοντίζονται, verba autem τὰ δὲ σπριζεται, librarii negligentia exciderant. Pro ἀκοντίζεται cod. A. tamen male habet ἀκοντίζονται. Ex fulguribus illis alii iaculorum instar vibrantur; alii suo loco fixi manent.

β) Revocavi veram lectionem ex Arist. ed. Nam Stobæi codd. pro μήκους male habent μή. Qui enim dici potest, phaenomena haec celeritate sua nullam speciem praebere? Vult vero scriptor: phasmata illa, cum per se non sint longa, ipsa tamen motus celeritate speciem longitudinis induere.

γ) Φασ-

autem species iridis directa. Area vero imago sidereae claritatis, quae ab arcu eo differt, quod is soli et lunae ex adverso appareat, illa vero nullum non sidus orbe circumdet. Fulgor vero ignis condensati in aëre inflammatio; quorum alii vibrantur, alii fixi manent. Vibratio est ignis generatio, qui attritu celeriter in aëre fertur, et celeritate speciem longitudinis praebet. Firmitas vero, longa protensio sine motu; et quasi sideris fluor. Quodsi in alteram partem dilatetur, cometes vocatur. Ex fulgoribus alii saepe numero longius durant, alii subito extinguuntur. Multa quoque alia phasmatum genera conspiciuntur, quae faces et trabes et barbatae et foveae vocantur, ex similitudine cum his nomina sortita; quorum alia ad occidentem, alia ad orientem, alia ad utramque regionem spectantur. Raro tamen versus septentrionem et meridiem; omnia tamen incerta sunt; nunquam enim proditum est, unum ex his stabile fuisse.

Et

c) *Φασμάτων* habet Stob. pro *Φαντασμάτων* ap. Arist. Utroque bene! Paulo tamen ante habuit noster *Φαντασμάτων*.

d) Pro *καὶ πᾶντων* Arist. ed. habent *καὶ πῖθι*. Haud facile dixeris quid praeferendum sit, utrumque enim inter phasmata occurrere, adeoque locum hic habere posse, vidimus supra.

e) *πάντα δὲ* sensu flagitante revocavi ex Arist. pro *πάντα γάρ*.

f) *τούτων αὖ* emendavi ex Arist. pro *τούτοις τ' αὖ*.
Μοχ

Τὰ μὲν τοίνυν αἰρία τοιαῦτα· ἐμπεριέχει δὲ καὶ ἡ γῆ πολλὰς ἐν ἑαυτῇ καθαίπερ ὕδατος, οὕτως δὲ καὶ πνεύματος καὶ πυρὸς πηγὰς· τούτων δὲ αἱ μὲν ὑπὸ γῆν εἰσιν ἀόρατοι, πολλὰ δὲ ἀναπνοὰς ἔχουσι, καὶ ἀναφυσήσεις, ὥσπερ Λίπαρά τε καὶ Ἄιτη, καὶ Ἀἰόλου νῆσοι g). αἱ δ' ἐκρέουσι h) πολλάκις ποταμοῦ διήκην, καὶ μύδρους ἀναρρίπτουσι διαπύρους. Ἐνιαὶ δὲ ὑπὸ γῆν πλησίον οὔσαι πηγὰί i) ὑδάτων, θερμαίνουσι ταῦτα· καὶ τὰ μὲν χλιαρὰ τῶν ναμάτων ἀνίστανται δὲ ὑπέρβητα, τὰ δὲ εὖ k) ἔχοντα κρᾶσεως. Ομοίως δὲ καὶ τῶν πνευμάτων πολλὰ πολλαχοῦ γῆς εἰς μία ἀνέωκται. Καὶ τὰ μὲν ἐνθουσιᾶν ποιεῖ τοὺς ἐμπελάζοντας l), τὰ δὲ χρησμοδεῖν, ὥσπερ τὰ ἐν Δέλφοις καὶ τὰ ἐν Λεβαδείᾳ m), τὰ δὲ καὶ παντάπασιν ἀναιρεῖ, ὥσπερ τὰ ἐν Φρυγίᾳ n). Πολλάκις δὲ καὶ συγγενές τι πνεῦμα εὐκρατον ἐν γῇ παρεξωσθὲν o)

Mox κατεσηριγμένον bene exhibent Stob. codd. V. A. pro κατεσηρισμένον ap. Cant.

g) Habent Arist. ed. καὶ τὰ ἐν Αἰόλου νήσοις. — Scilicet Liparam ab reliquis insulis Aeolicis, quod ceteris magnitudine praestit.

h) αἱ δ' ἐκρέουσι bene Cant. et codd. V. A. E. pro αἱ δὲ καὶ κρέουσι ap. Arist. — Ibidem recte ἀναρρίπτουσι pro ἀνερρίπτουσι ap. Cant. Distinguit enim scriptor igneos flatus, quos Lavam vocant, ex Vulcanis profluentes, a lapidum ac cineris vi ex cratere proiecta.

i) Pro πηγὰί ed. Arist. exhibent πηγῶν, quod utique praeferendum videtur. Nam πηγὰί quod ex superioribus facile subintelligitur, hic redundat; si contra legentis

Et aëria quidem talia sunt. Continet vero terra quoque multos in se fontes, ut aquae, ita spiritus et ignis; ex quibus alii sub terra sunt reconditi; alii spiracula habent et crateres, ut in Lipara, Aetna, et Aeoli insulis; quidam amnium instar saepe profluunt, et ignitas glebas evomunt. Alii ex his fontibus, qui aquis vicini sunt, hasce calefaciunt, easque vel tepidas, vel ferventes, vel bene temperatas sursum eimitunt. Ita quoque vaporibus multa in terra ossia patefacta sunt; quorum quidam appropinquantibus furore adficiunt; alii fatidicos reddunt, ut Delphis et Lebadeae, alii prorsus perdunt, ut in Phrygia. Saepe quoque

τῶν πηγῶν sensus prodit: fontes ignis sub terra interdum vicinos esse fontibus aquae.

k) εἰ, omisum ap. Cant. bene supplent codd. V. A.

l) Post ἐμπιλάζοντες addunt Arist. ed. τὰ δὲ ἀρροφῶν, alia esse quae ingredientes a cibo abstinere adeoque tabescere faciant; cf. Kapp. — Mihi haec verba omnino glossatoris manum prodere videntur. Primo enim ordinem sermonis turbant, cum vix habeant ad quod commodè referantur, tum etsi et Pythia et alii vates cibo aliquando abstinerint, nunquam tamen vaporibus ex terra prodeuntibus hoc effici, commemoratum invenio.

m) Vitiose habent ed. Arist. Λεβαδεία, sinceram enim formam a Stob. servatam esse docent Χειρονεία, Κορωνία, et tot alia. Est vero Lebadea urbs Boeotiae, prope quam locus et oraculum Trophonii.

n) Erat haec spelunca Hierapoli in Phrygia, cf. Strab. XII, 726. Plura de ea congeffit Kapp. ad h. l. Celebris est similis caverna, vulgo Grotta di Cane dicta, prope Neapolin.

o) παρεξωσθὲν cum Arist. ed. bene servavit Cod. A. pro simplici ἐξωσθὲν ap. Cant. qui idem quoque cum Esc. ita

εἰς μυχίους σύριγγας αὐτῆς, ἔξεδρον γενόμενον ἐν
 τῶν οἰκείων τόπων πολλὰ μέρη συνεκράδανε ρ)· πολ-
 λάκις δὲ πολὺ γενόμενον ἔξωσθ' ἐν τοῖς ταύτης κοι-
 λώμασι q), καὶ ἀποκλεισθ' ἐξόδου, μετὰ βίας αὐ-
 τὴν συνετίναξε, ζητοῦν ἔξοδον αὐτῶ, καὶ ἀπειργάσα-
 το τὸ πάθος τοῦτο, ὃ καλεῖν σεισμούς εἰώθαμεν. Τῶν
 δὲ σεισμῶν οἱ μὲν ἐς τὰ πλάγια σείοντες r) κατ'
 ὀξείας γωνίας, ἐπικλίνται καλοῦνται· οἱ δὲ ἀνω ῥίπ-
 τοῦντες s) καὶ κάτω κατ' ὀρθὰς γωνίας, βράσαι· οἱ
 δὲ συνιζήσεις ποιοῦντες καὶ τὰ κοῖλα, χωματίζαι t)· οἱ
 δὲ χάσματα ποιοῦντες, καὶ γῆν ἀναβρῆγνυνντες, ῥίπ-
 ται. Τούτων δὲ οἱ μὲν καὶ πνεῦμα προσαναβάλλου-
 σιν, οἱ δὲ πέτρας, οἱ δὲ πηλὸν u), οἱ δὲ πηγὰς φαίνου-
 σι, τὰς πρότερον οὐκ οὔσας. Τινες v) δὲ ἀνατρέπτου-
 νται

statim recte habet σύριγγας pro corrupto σήριγγας in Cant.
 edit.

p) συνεκράδανε bene cod. A. pro συνεδράνε ap. Cant.

q) Sensus est: Spiritus et vapores, si ingenti copia in
 cavitates terrae protrusi, atque exitu exclusi sint, terram con-
 cutere, motumque eius producere. Veram procul dubio le-
 gitimationem servavit Stob. cum ed. Arist. habent: πολλὰκις δὲ
 πολὺ γενόμενον ἔξωσθ' ἐν τοῖς ταύτης κοιλώμα-
 σι &c. In quibus quamvis ἐγκατελήθη ferri possit, alia-
 rum tamen ἔξωσθ' frustra explicare student interpretes.

r) εἰς τὰ πλάγια σείοντες, obliquum motum producen-
 tes, emendavi ex Arist. ed. pro corrupto: εἰς τὰς πλα-
 γίας ὄντες, quod cum Cant. omnes habent codd.

s) Plenum servarunt h. l. codd. V. A. E. Nam apud
 Cant. male legitur: ῥιπτοῦντες καὶ τὰ κοῖλα χωματίζαι.

t) Pro

que spiritus bene temperatus in reconditos terrae meatus abstrusus, atque ex propriis locis sedibus eiectus, magnas terrae partes concutere solet. Saepe vero magna copia in cavitates eius inclusa et condensata, exitu intercepto, ingenti vi eam quatere solet, exitum sibi quaerens, et terrae motus ut vocare solemus, producit. Ex his vero nonnulli in obliquum quatientes ad angulos acutos, Epiclitae vocantur; alii sursum et deorsum rectis angulis, Brastae. Qui autem in cava subsident, Chomatiae, qui hiatus aperiunt, et terram disrumpunt, Rhectae. Horum quidam halitus etiam emittunt, alii saxa, alii lutum, alii fontes, antea non visos, aperiunt. Nonnulli uno impulsa ever-

z) Pro καὶ τὰ νοῖλα, χωματίας ap. Arist. legitur: sic τὰ νοῖλα, χασματίας, quam lectionem in versione quoque expressit Apuleius. — Terrae motus a nemine alio tam accurate distincti sunt; (duo enim tantum genera ponere solent; cf. Arist. Meteor. II, 8. et Kapp. ad h. l.) Mirum tamen videri debet, speciem hanc χασματίας dici, cum altera quae statim sequitur, et quae χάσματα producit, alio nomine insigniatur. Quare nil in lectione nostra mutare volui. Recte enim dicere potuit auctor, eos terrae motus, qui depressiones soli ac valles efficiant, χωματίας appellari, cum circa loca depressa necessario aggeres surgere debeant.

u) Exemplum talis terrae motus, quo ingens coeni vis ex terra prorumpbat, vidimus nuper in Calabria. cf. Bartels Briefe über Calabrien I, p. 302. πρότερον ex Arist. ed. dedi pro προτέρας ap. Cant.

v) Mutilate simul et corrupte hic Cant. οἱ τινες ἀποτρέπονται, καὶ ταμίαν πρόεισιν, οὐδὲ καλοῦσιν καὶ ἀπὸ πάλ-

ταὶ κατὰ μίαν πρόωσιν, οὗς καλοῦσιν ὄψας· οἱ δὲ ἀναπάλλοντες, καὶ ταῖς εἰς ἐκότερον ἐγκλίσει καὶ ἀναπάλλεσι διορθοῦντες αἰεὶ τὸ σείομενον, παλματῶν λέγονται, τρέμων πάθος ὁμοίον ἀπεργαζόμενοι. Γίνονται δὲ καὶ μυκηταὶ ι) σεισμοί, σείοντες τὴν γῆν μετὰ βρόμου κ). Πολλὰκις δὲ καὶ χωρὶς σεισμοῦ γίνεται μύκημα γῆς, ὅταν τὸ πνεῦμα σείειν γ) μὴ αὐταρχεις ἦ, εἰλούμενον ζ) δὲ ἐν αὐτῇ κόπτεται μετὰ ῥοθίου βίας· συσσωματοποιεῖται δὲ καὶ τὰ σείοντα πνεύματα ὑπὸ τῶν ἐν τῇ γῇ ὑγρῶν κεκραμένων α). Τὸ δὲ ἀνάλογον συμπίπτει β) τούτοις καὶ ἐν θαλάσσῃ. Γίνονται γάρ γ) χάσματα θαλάττης, καὶ ἀναχωρήματα πολλὰκις, καὶ κυμάτων ἐπίδρομαί, ποτὶ μὲν ἀνταναικοπὴν ἔχουσαι, ποτὲ δὲ πρόωσιν δ) μόνην· ὥσπερ ἰσορεῖται περὶ Ἑλίην τε καὶ Βούραν ε). Πολλὰκις δὲ καὶ ἀναφυσήματα γίνεται πρὸς ἐν τῇ θαλάσσῃ.

σεσι διορθοῦντες αἰεὶ &c. Nec in codd. quidquam praestitum, nisi quod V. A. habent κατὰ μίαν pro καὶ ταμίαν. Reliqua supplavi et emendavi ex Arist. ed.

ι) μυκηταὶ Stob. codd. pro μυκητῶν in ed. Arist.; forma alibi vix obvia.

κ) βρόμου, cum fragore, cum strepitu, quod sensus postulat, revocavi ex Arist. pro τρέμου, quod ap. Stob. temere librariorum incuria ex praecedentibus repetitum videtur.

γ) Σελεῖν dedi ex Arist. pro σεῖον, quod cum Cantabrigiae corrupte exhibent codd. Stob.

ζ) Habet Arist. ἐνειλούμενον; non male; ἐν αὐτῇ dedi pro ἐπ' αὐτῇ quod male habet Stob.

*) Le...

evertunt, quos Oflas vocant; alii quassabundi, et utroque declinantes vibrantesque, quod moverint, semper erigunt, palmatiae dicti: efficiuntque terrae motum tremori haud dissimilem. Sunt qui cum mugitu fiant, qui magno fragore terram quatunt. Fit quoque mugitus saepe sine motu, si spiritus quaterere quidem nequeat, implicitus autem in ea non sine violento impetu frangitur. Spiritus terram moventes coalescunt autem ex humidis in terra commixtis. Quod idem in mari quoque evenire solet. Fiunt enim maris quoque hiatus et discessiones saepenumero, ut fluctuum, quae mox reciprocationem habent, mox solam incursionem; ut de Helica narratur et Bura. Saepe

a) Legitur in ed. Arist. *συσσωματοποιεῖται δὲ τὰ εἰσιόντα πνεύματα καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ γῇ ὑγρῶν κεκρυμμένων.* Coalescere spiritus inclusos cum aquis subterraneis. Retenta Aristotelis lectione *εἰσιόντα*, spiritus terram intrantes vel subeuntes, retinenda quoque erit altera *κεκρυμμένων*, aquas ibi absconditas, quae sibi invicem opponuntur. Contra si cum Stobaeo legeris *αἰσίντα*, spiritus motum efficientes, bene quoque cum eo retinebis *κεκρυμμένων*, liquores sub terra mixti, quam lectionem exhibent codd. V. A. pro *κεκρυμμένων* ap. Arist.

b) *Συμπίπτει* bene codd. V. A. pro *συμπίπτειν* in Cant. ubi omnis h. l. prava interpunctione corruptus est.

c) γὰρ sensu postulante supplavi ex edit. Arist.

d) *ἐπιδρομαί* — *ἀντανανοπήν* et *πρώσιν* revocavi ex codd. V. A. pro *περιδρομαί* — *ἀντανανοπὸν* et *πρόδον*.

e) Helice et Bura erant oppida Achaiae in Peloponneso, duobus ante pugnam Leuctricam annis ingenti terrae

θαλάσση, καὶ πηγῶν ἀναβλύσεις, καὶ ποταμῶν ἐκβολαί, καὶ δένδρων ἐκφύσεις, ῥαΐ τε καὶ δίναϊ, ταῖς f) τῶν πνευμάτων ἀνάλογον, αἱ μὲν ἐν μέσοις πελάγεσσιν, αἱ δὲ κατὰ τοὺς ἐυρίπους τε καὶ πορθμούς. Πολλά τε ἀμπότες λέγονται καὶ g) κυμάτων ἄρσεις συμπεριοδεύειν αἰετὶ τῇ σελήνῃ, κατὰ τινὰς ὠρισμένους καιροὺς. Ὡς δὲ τὸ πᾶν εἰπεῖν, τῶν χοιρέων συγκεκραμένων h) ἀλλήλοις ἐν αἰερί τε καὶ γῇ, καὶ θαλάττῃ, κατὰ τὸ εἶκος αἱ τῶν παθῶν ὁμοιότητες συνίστανται, τοῖς μὲν ἐπὶ μέρους φθορὰς καὶ γενέσεις φέρουσαι, τὸ δὲ σύμπαν ἀγέννητόν τε καὶ ἀνώλεθρον φυλάττουσαι.

Καὶ τοὶ i) γέ τις ἐθαύμαζε, πῶς ποτε ἐκ τῶν ἐναντίων ἀρχῶν συνεξηκῶς k) ὁ κόσμος, λέγω δὲ ἡρῶν τε καὶ ὑγρῶν, ψυχρῶν τε καὶ θερμῶν, οὐ πᾶλαι διέφθαρται καὶ ἀπόλωλεν ὥς καὶ εἰ πάλιν τινὲς θαυμάζοιεν ὅπως διαμένον, συνεξηκῶς ἐκ τῶν ἐναντιωτάτων ἐθνῶν l), πενήτων λέγω καὶ πλουσιάνων.

motu obruta, et fluctibus maris submersa. cf. Strab. VIII, p. 439. et Pausan. VII, p. 585.

f) ταῖς, sensu postulante supplevi ex Arist. ed. Bene moner Kapp. ad h. l. phaenomena hic commemorata enunciare solere, cum insulae ignis subterranei impetu in mari oriuntur. Cogitandum tamen videtur simul de maris vorticibus et fluminibus, (Meerstrudel und Seeflüsse), quae ventis ac tempestatibus, in aëre ortis, comparantur. — αἱ μὲν — αἱ δὲ revocavi ex Arist. pro α μὲν — α δὲ ap. Cant.

g) καὶ, quod deest ap. Cant. addidi ex codd. V. A. — Mox pro αἰετὶ cod. V. legit ποτὲ, quod fere praetulerim loqui.

Saepe quoque ignis exhalationes in mari fiunt, et fontium scaturigines, et fluminum eruptiones, et arborum incrementa, vorticesque et fluvii, pro flatuum modo, alii in medio mari, alii in Euripis et fretis. Multi quoque aestus, ut aiunt, et undarum sublationes, certis quibusdam temporibus semper cum luna circumaguntur. Ut vero verbo dicam, elementis inter se commixtis in aëre, terra et mari, affectionum similitudines, ut consentaneum est, constant, rebus quidem singulis ortum et interitum asserentes, universum autem generationis aequae ac interitus expers conservantes.

Atqui non defuerunt, qui mirabantur, quomodo, si mundus ex contrariis principiis compactus sit, sicco scilicet et humido, frigido ac calido, iampridem in interitum delapsus non sit? perinde ac si qui mirarentur, qua ratione civitas incolumis durat, quae tamen constituta sit ex diversis hominum generibus, egen-

loquitur enim auctor noster de hac lunae vi plane ut de re incerta et dubia.

h) συγκεκραμένων edidi ex codd. V. A. pro simplici κειραμένων ap. Cant. — Arist. ed. ἐγκεκραμένων habent.

i) Novum ab his verbis ap. Arist. caput incipit; quintum scilicet. Καὶ τοι codd. V. A. bene pro καὶ τι ap. Cant. — Pro ἐθαύμαζε Arist. ed. ἐθαύμασε.

k) Pro Πῶς — συνεσημῶς ed. Arist. εἰ — συνέσημεν. Praefero Stob. lectionem. — Mox θαυμάζοιεν bene codd. V. A. pro θαυμάσειεν ap. Cant.

l) In ed. Arist. συνεσημῶσαν ἐν τῶν ἐναντίων ἐθῶν.
X x 4 Pri-

νέων m) γερόντων, ἀσθενῶν ἰσχυρῶν, πονηρῶν χρη-
 σῶν· ἀγνοοῦσι δὲ, ὅτι τοῦτ' ἐστὶ πολιτικῆς ὁμονοίας
 τὸ θαυμασιώτατον· λέγω δὲ, τὸ μίαν ἐκ πολλῶν, καὶ
 ὁμοίαν ἐξ ἀνομοίων ἀποτελεῖν n) διάθεσιν, ὑποδεχο-
 μένην πᾶσαν καὶ φύσιν, καὶ τύχην. Ἴσως δὲ τῶν
 ἐναντίων ἡ φύσις γλίσχεται, καὶ ἐκ τούτων ἀποτελεῖ
 τὸ σύμφωνον, οὐκ ἐκ τῶν ὁμοίων, ὥσπερ ἀμέλει τὸ
 ἄρβρον συνήγαγε πρὸς τὸ θῆλυ, καὶ οὐχ ἐκάτερον πρὸς
 τὸ ὁμόφυλον, καὶ τὴν πρώτην ὁμόνοιαν διὰ τῶν ἐναν-
 τίων συνῆψεν, οὐ διὰ τῶν ὁμοίων. Ἔοικε δὲ καὶ ἡ
 τέχνη, τὴν φύσιν μιμουμένη, τὸ αὐτὸ ο) ποιεῖν· ζῶν
 γραφία μὲν γὰρ λευκῶν τε καὶ μελανῶν, ὠχρῶν τε
 καὶ ἐρυθρῶν χρωμάτων ἐγκερασασμένη φύσεις, τὰς ἐν-
 κίνας τοῖς προηγούμενοις ἀπετέλεσε συμφώνως. Μουσ-
 σική δὲ ὀξεῖς ἅμα p) καὶ βαρεῖς, μακροὺς τε καὶ
 βραχεῖς φθόγγους μίξασα q) ἐν διαφοροῖς φωναῖς
 μίαν ἀπετέλεσεν ἁρμονίαν. Γραμματικὴ δὲ φωνηέν-
 των τε καὶ ἀφώνων κρᾶσιν ποιησαμένη, τὴν ὅλην τέχ-
 νην ἀπ' αὐτῶν συνεσήσατο. Αὐτὸ δὲ τοῦτ' ἦν παρὰ
 τῶν

Primum συνεσηκυῖαν pendet ex πόλιν, Stobæi tamen le-
 ctionem non minus probandam esse, facile quisque videt.
 Alterum ἐνκντιστάτων recte ibi positum esse, dubitari non
 quit; postulat enim superlativum tum ipse sensus, tum
 articulus τῶν praepositus, qui quomodo in vulgata Arist.
 ferri possit, non video.

m) Post νέων male additur καὶ in ed. Arist.

n) Pro τὸ — ἀποτελεῖν in vulg. Arist. exstat ὅτι —
 ἀποτε-

egentium et divitum, iuvenum et senum, imbecillum et valentum, bonorum et malorum. Ignorant vero hoc in concordia civili admiratu esse dignissimum, unum nempe e multis, et similem ex dissimilibus fieri statum, omnem conditionem, omnemque fortunam admittentem. Ac forte natura ipsa appetit contraria, atque ex his potius quam ex similibus harmoniam efficit, ut cum marem seminae coniunxit, non vero qui eiusdem generis sunt; ita primam quoque coniunctionem non ex similibus, sed ex contrariis fecit. Idem ars quoque, quae naturam imitatur, facere videtur. Pictura enim naturam variorum colorum, alborum et nigrorum, luteorum et rubrorum inter se commiscet, effigiesque consonas exemplaribus reddit. Musica vero, sonos acutos et graves, longos et breves vario concentu miscens, unam producit harmoniam. Grammatica porro mutorum et vocalium concretionem faciens, artem integram ex iis componit. Hoc vero est, quod obscurus ille Heraclitus innuit,

ἁπορρεῖ, et statim ὑποδεχομένη pro ὑποδεχομένην. Praef. ferendae sunt Stob. lectiones.

o) τὸ αὐτὸ bene servavit Stob. pro τοῦτο in ed. Arist. qui mox συμφώνως recte habet pro vulgato συμφώνους.

p) Male hic inferitur δὲ apud Cant. quod omittunt codd. V. A.

q) Exciderunt ap. Cant. verba: μίξασα — ἁρμονίαν. Suppleant ea codd. V. A.

X x 5

τῷ σκοτεινῷ Ἡρακλείτῳ λεγόμενον ρ). Συνάψειας
 οὐλον καὶ οὐχὶ οὐλον, συμφερόμενον ς) διαφερόμενον,
 συναΐδον διαΐδον, ἐκ πάντων ἐν καὶ ἐξ ἑνὸς πάντα. Οὐ-
 τως εὖν καὶ τὴν τῶν ὅλων σύνασιν, οὐρανοῦ λέγει καὶ
 γῆς, τοῦ τε σύμπαντος κόσμου, διὰ τῆς τῶν ἐναντίων
 τάτων κρᾶσεως ἀρχῶν μία διεκόσμησεν ἁρμονία· ἔη-
 ρὲν γὰρ ὑγρῷ ψυχρὸν τε θερμῷ μίγνεν ι), βαρεῖ τε
 κοῦφον καὶ ὀρθὸν περιφερεῖ, γῆν τε πᾶσαν ιι), καὶ αἰ-
 θέρα, καὶ ἥλιον, καὶ σελήνην, καὶ τὸν ὅλον οὐρανὸν
 ἐκόσμησε υ) μία διὰ πάντων διήκουσα δύναμις, ἐκ τῶν
 ἀμίκτων καὶ ἑτεροίων, αἶρος τε καὶ γῆς, καὶ πυρὸς
 καὶ ὕδατος τὸν σύμπαντα κόσμον δημιουργήσασα, καὶ
 μιᾷ περιλαβοῦσα σφαίρας ἐπιφανείᾳ ιι), τὰς τε
 ἐναντιωτάτας ἐν αὐτῷ φύσεις ἀλλήλαις ἀναγκάσασα

ὁμο-

ρ) Verba haec Heracliti ap. Cant. male sic leguntur:
 συλλήψεις ὅλα καὶ οὐχὶ ὅλα. Codd. V. A. συλλαψει ἐς
 quo vera lectio συναψείας satis indicatur. — Pro ὅλα Ioni-
 ce οὔλα ex Aristot. rescribendum esse, dubitari nequit.
 Quo tamen sensu οὔλος hic positum sit, difficilior est quaes-
 itio; constat enim ex Lexicographis, varias vocis huius
 esse significationes; cum mox (ut saepius apud Homerum)
 perniciosus, mox mollis, mox Ionica dialecto integer, το-
 ius indicet. Hesych. οὔλον· ποτὲ μὲν τὸ μαλακὸν καὶ ἀπα-
 λὸν, ποτὲ δὲ τὸ ὑγιὲς καὶ ὁλόκληρον· καὶ τὸ ὀλέθριον. Κυ-
 ρίως δὲ τὸ συνεσραμμένον καὶ ταραχῶδες. Patet sermonem
 hic esse de Heracliti doctrina, qua omnia contrariis effici
 statuebat. cf. Diog. IX, I. 11. cuius varia exempla, membris
 sibi invicem oppositis, afferuntur. Quaecunque itaque
 vocis explicationem admittes, bonus semper et commo-
 dus sensus prodibit; quae autem admittenda sit ex ipso
 tantum Heracliti libro, quo caremus, diiudicari posset.

Mibi

nuit, dicens: si inter se corrumpentia et salutaria, consentiens et dissentiens, consonans et dissonans coniunxeris, ex omnibus Unum, omniaque ex Uno. Sic itaque universi quoque constitutionem, coeli dico et terrae, omnisque mundi ex principiorum sibi obstantium mixtione una ordinavit harmonia. Una enim eademque vis omnia permeans, siccum humido, frigidum calido, grave facili, rectumque rotundo miscens, terram omnem et aethera, et solem et lunam, coelumque omne ordinavit, ex puris sibi que oppositis, aëre et terra, igne et aqua omnem mundum producens; et, cum omnes sphaeras uno orbe comprehendat, naturas in iis maxime sibi adversas inter se congruere cogens, eoque conservationem universi efficiens. Causa eius est elementorum concordia, con-

cor-

Mihi primam illam arridere, ut sit *perniciosa* et *salutaria*, ob sequentis membri rationem, διχδον καὶ συνχδον, non dissimulaverim.

r) Male hic inferunt καὶ Arist. et Cant. ed. Omitunt illud V. A. E.

r) In ed. Arist. θερμὸν δὲ ψυχρῶ, βρεῖ τε κοῦρον μίγν &c.

u) καὶ θαλάσσαν addunt Arist. ed.

v) In Cant. ed. mutata interpunctione exstat: — ἐκός-μησε· μία δὲ διὰ πάντων &c. quo tamen sequentia particula, δηήκουσα, δημιουργήσασα &c. destituuntur verbo ad quod referri possint.

w) Pro μιᾷ — ἐπιφανείῃ male Cant. μιᾷ — ἐπιφανείᾳ. Vis illa omnia perficiens mundum superficie globosa comprehendit, i. e. globosum fecit.

ὁμολογήσῃ, καὶ ἐκ τούτων μηχανησαμένη τῷ παντί
σωτηρίαν. Αἰτία δὲ ταύτης μὲν, ἡ τῶν στοιχείων ὁμο-
λογία, τῆς δὲ ὁμολογίας ἰσομοιρία x), καὶ τὸ μηδὲν
αὐτῶν πλέον ἕτερον ἑτέρου y) δύνασθαι, τὴν γὰρ
ἴσιν ἀντίτασιν z) ἔχει τὰ τε βαρέα πρὸς τὰ κοῦ-
φα, καὶ τὰ θερμὰ πρὸς τὰ θάτερα, τῆς φύσεως
ἐπὶ τῶν μειζόνων διδασκούσης, ὅτι τὸ ἴσον σωτικόν
πῶς ἐστὶν ὁμοιοείας, ἡ δὲ ὁμόνοια τοῦ πάντων γενέτο-
ρος α) τε καὶ περικαλλεσάτου κόσμου. Τίς γὰρ ἂν
φύσις εἴη τοῦδε κρείττων; Ἦν γὰρ ἂν εἴπῃ τις
μέρος ἐστὶν αὐτοῦ, τό, τε καλὸν πᾶν ἐπ' αὐτῷ
ἐστὶ τούτου, καὶ τό τεταγμένον, ἀπὸ τοῦ κόσμου
λεγόμενον κεκοσμηθῆναι. Τί δὲ τῶν ἐπὶ μέρους δύ-
ναιτ' ἂν ἐξισωθῆναι τῇ κατ' οὐρανὸν τάξει καὶ φο-
ρᾷ τῶν ἄστρων; ἡλίου τε καὶ σελήνης κινουμένων ἐν
ἀκριβεστάτοις μέτροις ἐξ αἰῶνος εἰς ἕτερον αἰῶνα. Τίς
δὲ γένοιτ' ἂν ἀψεύδεια b) τοιαύδε, ἣν τινα φυλάτ-
τουσιν αἱ καλαὶ καὶ γόνιμοι τῶν ὄλων ὥραι, θέξη τε
καὶ χειμώνας ἐπάγουσαι τεταγμένως; ἡμέρας τε καὶ
νυκτὰς εἰς μηνὸς ἀποτελέσματα καὶ ἐνιαυτοῦ; καὶ μὴν
μεγέθει μὲν οὗτος ἀνυπέρτατος c), κινήσει δὲ ὀξύτα-

τος.

x) Mutilate hic legitur in Cant. ed. et in Stob. codd.
αἰτία δὲ ταύτης ἡ τῆς ὁμολογίας ἰσομοιρία. Supplevi lo-
cum ex ed. Arist. Flagitant enim verba omīssa non mo-
do nexus sermonis, sed quoque sequentia: ὅτι τὸ ἴσον σω-
τικόν πῶς ἐστὶν ὁμοιοείας &c.

y) ἑτέρου suppleunt codd. V. A. Male tamen iidem
omittunt praecedens ἕτερον.

z) Pro

cordiae vero aequilibrium, nullumque eorum plus altero valere. Aequalem enim renisum habent gravia levium, frigida calidorum, quando natura exemplo maiorum doceat, per aequalitatem servari concordiam, et per concordiam mundum, qui omnia pulchritudine superat, omniumque est genitrix. Quae enim natura huic praestat? quam enim quis nominaret, pars eius est; ut omne quod pulchrum dicimus et ordinatum ab eo nomen habet. Quid porro ex rebus singulis coeli ordini, astrorum motui, quo sol atque luna per omne aevum aequaliter volvuntur, aequiparari possit? Ecquae tandem vices tam ratae esse possunt, ut quas sèves illae et frugiferae anni tempestates servant, aestatem nobis ac hiemem iusto tempore afferentes? noctesque simul et dies, quo menses annique conficiuntur? Mundus itaque magnitudine praestantissimus, motu celerrimus, splendore fulgentissimus; vi autem nunquam senescente aut pereunte. Is animalium aquatiliū et terrestrium, et volucrum naturalis

ras

ε) Pro αντίτασιν, *resistentiam* ed. Arist. simili sensu αντίτασιν. — Proximum τε male ibi deest.

α) Ed. Arist. habent γεννητήρος, omisso simul sequenti τε.

β) ἀψεύδεια, i. e. *certus et status verum ordo, qui nunquam fallit*; bene codd. V. A. pro ἀν εὐδεια ap. Cant.

γ) Pro ἀνυπέρτατος, quod cum Cant. exhibent Arist. ed. codd. V. A. habent ἀνυπέρθετος. — Iidem recte λαμπρότητι legunt pro λαμπρότητα, et mox ἐχώρισε pro ἐχώρησε ap. Cant.

τος, λαμπρότητι δὲ τηλαυγέστατος. δυνάμει δὲ ἀγῆρω
καὶ ἀφθαρτος. Οὗτος ἐναλίω ζῶων καὶ πεζῶν, καὶ
ἀερίων φύσεις ἐχώρισε, καὶ βίους ἐμέτρησε ταῖς αὐτῶν
κινήσεσι. Ἐκ τούτου πάντα ἐμπνεῖται d), καὶ ψυχὴν
ἴσχει τὰ ζῶα. Ἐκ τούτου καὶ αἱ παραδόξα νεοχρῆ-
σεις τεταγμένως ἀποτελοῦνται, συνταραττόντων e)
μὲν ἀνέμων παντοίων, πιπτόντων δὲ ἐξ οὐρανοῦ κεραυ-
νῶν, ῥηγνυμένων τε χειμῶνων ἐξαισίων f). Διὰ δὲ τού-
των τὸ νωτερόν ἐκπιεζόμενον, τό, τε πυρῶδες διαπνεύ-
μενον εἰς ὁμόνοϊαν ἄγει τὸ πᾶν καὶ καθίστησιν. Ἦτε γὰρ
φυτοῖς κομῶσα [κοσμηθεῖσα] g) παντοδαποῖς, νάμασι
τε περιβρύουσα h) καὶ περιοχυμένη ζωῆς, κατὰ και-
ρὸν ἐκφύουσα τε πάντα καὶ τρέφουσα καὶ δεχομένη
μυσίας φέρουσα ιδέας καὶ πόας i), τὴν ἀγῆρω φύσιν
ὁμοίως τηρεῖ. Καίτοι γὰρ καὶ σεισμοῖς τινασσομένη
καὶ πλημμύραις ἐπικλυζομένη, πυρκαϊαῖς τε καὶ
ἡμέραν k) φλογιζομένη. Πάντα δὲ ὅσινεν l) αὐτῷ
πρὸς ἀγαθοῦ γινόμενα τὴν δι' αἰῶνος σωτηρίαν παρ-
έχει.

d) ἐμπνεῖται ex hoc, mundo nempe, omnia vitam du-
cunt, est egregia Stob. lectio pro ἐμπνέει τε in edit. Arist.
Confirmat eam Apuleius, apud quem: ex hoc animantium
vitalem spiritum trahunt.

e) Pro συνταραττόντων ed. Arist. συναραττόντων, ex
συναράσσειν collidere, concutere, quod praeferendum vi-
detur.

f) Servarunt veras lectiones codd. V. A. Apud Cant.
legitur: ῥηγνυμένων ἀνέμων ἐξαισίων, διὰ δὲ τούτων νῶν
τερον ἐκπιεζόμενου &c.

g) κοσ-

ras dislinxit, suisque ipsius conversionibus vivendi tempora praescripsit. Huius beneficio cuncta animalia tum spirant, tum animantur. Hoc quoque admirandae rerum conversiones ordine suo producantur; si multi forte venti colliduntur, fulmina de coelo cadunt, tempestates nimiae erumpunt. Quo fit, ut humidum expressum, ignisque natura diffusa, universum coniungat, firmiterque constituat. Terra vero, multiplici satorum genere virens, fontibusque scaturiens, et animantibus habitata, certis temporibus omnia producendo et alendo et suscipiendo, innumeras ferens species et herbas, aeternam tamen naturam conservat; quamquam terrae motibus percutiatur, illuvie inundetur, ignibus exuratur. Quae omnia, commodis eius inservientia, aeternam naturam servare videntur.

g) κοσμηθεῖσα, quod nil nisi glossema τοῦ κομῶσα redolet, deest in ed. Arist. adeoque a me uncinis inclusum est.

h) Pro περιβρύουσα ed. Arist. habent περιβλύζουσα, eadem significatione, utrumque enim de fontibus scaturientibus dicitur, nec quid auctor scripserit, definiri potest.

i) Pro πόας, herbas, ed. Arist. habent πάθη, innumeras mundum subire affectiones, quod utique praecierendum videtur. Contra codd. tamen fidem nil mutare volui.

k) In ed. Arist. pro καὶ ἡμέραν exstat κατὰ μέρος: singulas terrae partes ignibus subterraneis et inundationibus affici; quod, cum supra de universae terrae affectionibus sermo fuerit, praetulerim.

l) Pro πάντα δὲ ζοιμεν ed. Arist. habent ταῦτα δὲ πάντα ζοιμεν.

ἔχειν. Σειομένης τε γὰρ διεξάπτουσιν αἱ τῶν πνευμάτων *m)* παρεμπτώσεις, κατὰ τὰ ῥήγματα τὰς ἀναπνοὰς ἰσχύουσαι, καθὼς ἄνω λέλεκται. Καθαυρομένη *n)* τε ἄμβροσις, ἀποκλύζεται πάντα τὰ νοσώδη. Περιπνεομένη δὲ αὖραις τὰ τε ὑπ' αὐτὴν καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῆς εἰλικρινεῖται. Καὶ μὴν αἱ φλόγες μὲν τὸ παγετῶδες πιαίνουσιν, οἱ πάγοι δὲ τὰς φλόγας ἀνιῶσι. Καὶ τῶν ἐπὶ μέρους, τὰ μὲν γίγνεται, τὰ δὲ ἀκμάζει, τὰ δὲ φθείρεται. Καὶ αἱ μὲν γενέσεις ἀνασηκοῦσι *o)* τὰς φθοράς, αἱ φθοραὶ δὲ κουφίζουσι τὰς γενέσεις. Μία δὲ ἐκ πάντων περαιομένη στήθια διατελεῖ, ἀντιπαρισταμένων *p)* ἀλλήλοις. Καὶ τὸ μὲν περιγρατῶν, τὸ δὲ περιγρατούμενον φυλάττει *q)* τὸ σύμπαν ἀφθαρτον δι' αἰῶνος.

Cap.

m) Διεξάπτουσιν αἱ τῶν πν. omnes Stob. codd. habent cum ed. Arist. pro ἐξάπτουσιν ἀέντων πν. ap. Cant. Eadem eorum securus sum, et si ἀέντων ap. Cant. doctior ac verior lectio videri possit.

n) Καθαυρομένη et mox περιπνεομένη, omnes habent Stob. codd. pro καθαυρομένης et περιπνεομένης. Ferri sane potest haec lectio, si post λέλεκται maiore distinctione posita, ea a praecedentibus separaveris.

o) ἀνασηκοῦσι exaequant adeoque refarciunt, praeclara lectio, quam servavit nobis Stob. pro ἐπανασέλλουσι ap. Arist. quod ex glossemate ortum esse, nemo non videt. ἀνασηκοῦν· ἀνταποδοῦναι, ἢ ἀναλαβεῖν, ὥσπερ οἱ ἰσχυρὲς οἷον ἐξισῶσαι τῷ λείποντι ἢ πλεονάζοντι. Dieta est nempe haec vox ex σῆμος, quod praeter alias significat

dentur. Nam si concutitur, spiritus illapsi percurrunt, per loca dirupta exhalantes, ut supra diximus. Pluviis vero irrigata, quidquid pestilens est, eluitur. Auris etiam afflata, et partes inferiores, et quae supra sunt puriores evadunt. Et conflagrationes quoque concretum pinguefaciunt; et congelationes dissolvunt, quod inflammatum est. Atque ex singulis alia oriuntur, alia florent, alia intereunt. Ipsique ortus aequant interitus, interitus autem faciliores reddunt ortus. Unica autem ex omnibus sibi invicem contrariis parta salus, permanet; et dum alterum imperat alterum paret, universum sine interitu perpetuum servatur.

Cap.

fications, de quibus v. *Ruhnken. ad Tim.* indicat quoque *εσθμός* vel *ὄλκος*. cf. *Hesych.* h. v. unde *ἀνασηκούν*, *trutina explorare, ponderare.*

p) Pro *ἀντιπραξικμένων*, sibi invicem oppositorum; ed. *Arist. ἀντεπερίσταμένων*, sibi invicem resistentium. Sensus quidem ad idem redit; solennior tamen est forma a *Stob.* servata.

q) Aliter in ed. *Arist. καὶ τότε μὲν κρατούντων, τότε δὲ κρατούμενων φυλάττει &c.* Elementa sibi opposita, dum mox unum mox alterum praevaleat, mundum servare. Si contra *Stob.* lectionem sequeris, sensus erit: principii agentis et patientis coniunctione rerum ordinem durare. Dubitati potest quae lectio praeferenda sit; neutrum enim antiquorum placitis adversatur; nobis standum erat a codd. nostrorum auctoritate.

Yy

Cap. XLIII.

ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΞ ΑΥΤΗΣ ΣΥΜΒΑΛ-
ΝΟΝΤΩΝ ΑΙΤΙΩΝ. *)I. *Hermetis.*

Α. Ἐγὼ ὦ τέκνον, καὶ τῆς φιλανθρωπίας ἕνεκα καὶ τῆς πρὸς τὸν θεὸν εὐσεβείας, πρῶτον τάδε συγγράφω. Οὐδεμία γὰρ ἂν γένοιτο δικαιοτάτη εὐσεβεία, ἢ τὸ νοῆσαι α) τὰ ὄντα, καὶ χάριν τῷ ποιῶσαντι ὑπὲρ τούτων ὁμολογῆσαι, ὅπερ διατελῶν παύσομαι. **Τ.** Τί οὖν ἂν τις πράττων, ὦ πάτερ, εἰ μηδὲν β) ἐξιν ἀληθὲς ἐνθάδε, καλῶς διαγάγοι τὸν βίον; **Α.** Εὐσέβει ὦ τέκνον. Ὁ δὲ εὐσεβῶν ἀκρῶς φιλοσοφήσει· γ) χωρὶς γὰρ φιλοσοφίας ἀκρῶς εὐσεβεῖν ἀδύνατον· ὁ δὲ μαθὼν οἷα ἐστὶ καὶ πῶς διατετακται, καὶ ὑπό τινος, καὶ ἕνεκεν τίνος, χάριν ὑπὲρ πάντων τῷ δημιουργῷ δ), ὡς πατρὶ ἀγαθῶν τροφῇ χρησῶ, καὶ ἐπιτρόπῳ πισῶ· ὁ δὲ χάριν ἐμολογῶν εὐσεβήσκει· ὁ δὲ εὐσεβῶν εἴσεται καὶ ποῦ ἐστὶ ἀλήθεια, καὶ τίς ἐστιν ἐκείνη· καὶ μαθὼν ἔτι μάλλον

Ad Cap. XLIII.

*) Capitis huius inscriptionem, quae interiit in codicem, supplevi ex Photio; facile enim docent locorum quae sequuntur argumenta, ea ad hoc caput referenda esse.

ad fr. 1. Inscribitur locus in Cod. V. Ἐρμού ἐν τῷ πρὸς Τάτ. Cod. A. E. omittunt πρὸς. Legitur in Patm. ed. p. 4. statim in fronte, ex ipso Stobaeo nostro scriptus.

Cap. XLIII.

De Natura, et causis quae ab illa proficiscuntur.

1. *Hermetis.*

Aesc. Ego et humanitate ductus, et erga deum pietate, fili, ista primum conscribo. Nulla enim vera potest esse pietas, quam res cognoscere, deque iis opifici gratias agere: id quod nunquam facere destinam. *Tat.* Quo pacto quis igitur, pater, si nihil heic est veri, honeste vitam transigat? *Ae.* Pietatem cole, fili, quod qui facit, maximam philosophiae navat operam, siquidem absque philosophia nemo pietatem possit colere. Qui cognoverit qualia quaeque sint, quoque ordine, et a quo, quaque de causa disposita, gratias agit opifici pro omnibus, tantum bono patri, probo nutricao, et fido tutori, quod qui facit, pietatem colet, itaque et ubi sit, et quae sit veritas, cognoscet, ac tum pietatem etiam magis colet.

a) τὸ νοῆσαι edidi pro τοῦ νοῆσαι, quod ferri nequit cum ἢ praecesserit. Vertit Cant. nulla verior esse potest, quam &c. qui voluisse videtur: δικαιότερη — τοῦ νοῆσαι. omisso ἢ.

b) μηδὲν codd. V. A. pro μηδέ ap. Cant. — διαγάγοι dedi pro διαγάγει.

c) φιλοσοφήσει codd. V. A. pro φιλοσοφεῖ ap. Cant.

d) Legitur ap. Cant. χάριν τῷ δημιουργῷ &c. omisso ἔξει ὑπὲρ πάντων. Revocavi haec ex codd. V. A. qui tamen pro ἔξει corrupte exhibent ἔπειτα.

λον εὐσεβέστερος ἔσαι. Οὐδέποτε γάρ, ὦ τέκνον, ψυχή ἐν σώματι οὔσα, καὶ κουφίσασα ἑαυτὴν ἐπὶ τῇ κατάληψιν τοῦ ὄντος ἀγαθοῦ καὶ ἀληθοῦς ὀλισθήσαι δύναται ἐπὶ τὸ ἐναντίον· δεινὸν γάρ ἔρωτα ἴσχυι καὶ λήθην πάντων τῶν κακῶν ψυχὴ μαθούσα ἑαυτῆς τὸν προπάτορα, καὶ εὐκ' ἐτι ἀποσηναί τοῦ ἀγαθοῦ δύναται. Τό, τε, τέκνον, τοῦτο εὐσεβείας ἔσω τὸ λος, ἐφ' ὃ ἀφικνούμενος καὶ καλῶς βιώσῃ, καὶ εὐδαιμόνως τεθνήξῃ, τῆς ψυχῆς σου μὴ ἀγνοούσης, πῶς αὐτὴν δεῖ ἀναπτῆναι. Αὕτη γάρ μόνη ἐστίν, ὦ τέκνον, ἢ πρὸς ἀλήθειαν ὁδὸς, ἣν καὶ οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι ὠδευσαν, καὶ ὠδεύσαντες ἔτυχον τοῦ ἀγαθοῦ. Σεμνὴ αὕτη ὁδὸς καὶ λεία, χαλεπὴ ^{e)} δὲ ψυχῇ ὠδεύσαι ἐν σώματι οὔσα. Πρῶτον μὲν γάρ ἑαυτὴν ἑαυτῇ πολλὰ μῆσαι δεῖ, καὶ διάσασιν μεγάλην ποιῆσαι, καὶ ἐν τῷ τοῦ ἐνὸς μέρους πλεονεκτηθῆναι. Ἐνὸς γάρ γίνεται πρὸς δύο ἢ τᾶσις ^{f)}, τοῦ μὲν φυγόντος, τῶν ^{g)} καθελκόντων κάτω. Καὶ ἕρις καὶ μαχὴ πολλὴ πρὸς ἄλληλα τούτων γίνεται, τοῦ μὲν φυγεῖν βουλομένου τῶν δὲ κατασχεῖν σπευδόντων. Ἡ δὲ νίκη ἀμφοτέρων

^{e)} χαλεπὴ Codd. V. A. pro χαλεπόν. Qui iidem non tim bene ἑαυτῇ pro ἑαυτοῦ ap. Cant.

^{f)} Facile in hisce agnoscimus triplicem Platonis animam, quarum altera mens sive ratio, adversatur duobus alteris, irae et cupidini. cf. Diog. III, 90. Omnino enim quae hactenus disputata sunt, ex Platonis maxime scriptis adumbrata esse, nemo non videt. Pertinet ad hoc maxi

colet. Nunquam enim corpori inclusus animus, fili,
cum ad ipsius boni ac veri cognitionem se erexerit,
in contrarium relabi potest. Vehementi siquidem
amore tenetur, omniumque malorum obliviscitur ani-
mus, cum parentem suum cognoverit, nec postea
bonum potest relinquere. Atque hic pietatis esto finis,
fili, quem consecutus et recte vives, et beate morie-
ris, cum tuus non ignorabit, quo ipsi evolandum sit,
animus. Haec enim sola veritatis est via, quam etiam
maiores nostri ingressi, bonum sunt consecuti, ea
quanquam praeclara est ac facilis, difficulter tamen
ab animo corpori incluso peragrari potest. Primum
enim ipsum oportet secum pugnare, magnumque ex-
citare dissidium, et alteri parti cedere. Unus enim
cum duobus pugnat, ipse fugiens illis retrahentibus.
Ingens quoque eorum inter se fit certamen ac pugna,
altero sese iis subtrahente, his vero retinere studenti-
bus. Neque similis est utrorumque victoria, siquidem
illud bonum appetit, haec mala, illud liberari cupit,
haec

me celebre illud Platonis placitum, in Phaedone copiose
expositum, verum non sensibus sed mente tantum perci-
pi posse; hominemque adeo sapientiae studiosum, animam
a corporis vinculis, quantum fieri possit, liberare debere,
si finem sibi propositum attingere velit. — Pro *ῥᾶσις* quod
exhibent codd. V. A. male habet Cant. *σύστασις*.

g) Mutila hic est Cant. ed. Exciderunt enim ibi ver-
ba τῶν δὲ καθελόντων usque ad τῶν δὲ κατασχεῖν &c.
quae restitui ex codd. V. A. E.

ρων οὐχ ὁμοία. Τὸ μὲν γὰρ πρὸς τὸ ἀγαθὸν σπέν-
 δει, τὰ δὲ πρὸς τὰ κακὰ κατοικεῖ καὶ τὸ μὲν ἔλευ-
 θερωθῆναι ποθεῖ, τὰ δὲ h) τὴν δουλείαν ἀγαπᾷ.
 Καὶ μὲν νικηθῇ τὰ δύο μέρη, μεμένηκεν ἑαυτῶν i) ἑρ-
 μα καὶ τοῦ ἀρχαντος, εἰάν δὲ τὸ ἐν ἡττηθῇ, ὑπὸ τῶν
 δύο ἄγεται καὶ φέρεται τιμωρούμενον τῇ ἐνθάδε διαί-
 τη. Οὗτός ἐστιν, ὦ τέκνον, ὁ τῆς ἐκεῖσε ὁδοῦ ἀγωγός.
 δεῖ γάρ σε, ὦ τέκνον, πρῶτον τὸ σῶμα πρὸ τοῦ τέλους
 ἐγκαταλεῖψαι k), καὶ νικῆσαι τὸν ἐναγώνιον βίον, καὶ
 νικήσαντα οὕτως ἀνελθεῖν. Νῦν δὲ, ὦ τέκνον, κεφα-
 λαίοις τὰ ὄντα διεξελεύσομαι· νοήσεις γὰρ τὰ λε-
 γόμενα μεμνημένος ὧν ἤκουσας l). Πάντα τὰ ὄν-
 τα κινεῖται· μόνον τὸ μὴ ὄν ἀκίνητον. Πᾶν σῶ-
 μα μεταβλητὸν, οὐ πᾶν σῶμα διαλυτὸν· ἐνία τῶν
 σωμάτων διαλυτά. Οὐ πᾶν ζῶον θνητὸν, οὐ πᾶν
 ζῶον ἀθάνατον. Τὸ διαλυτὸν φθαρτὸν, τὸ μὲν
 ἀμετάβλητον, τὸ ἀμετάβλητον αἰδίδιον m). Τὸ αἰ-
 γιγνόμενον αἰεὶ καὶ φθίρεται, τὸ δὲ ἅπαξ γιγνόμε-
 νον οὐδέποτε φθίρεται, οὐδὲ ἄλλο τι γίγνεται. Πρῶ-
 τος

h) τὰ δὲ, nempe duo altera, bene codd. V. A. E. pro
 τὸ δὲ.

i) ἑαυτῶν edidi pro ἑαυτῷ, quod sensum non habet.
 Neque inter se coniunguntur, neque cum rectore. Ani-
 mae ratione destitutae neque inter se conveniunt, neque
 ita mentis imperio unquam subiiciuntur, ut plane illud
 agnoscant.

k) ἐγκαταλεῖψαι, relinquere, bene codd. V. A. E. pro
 ἱγκαταληψαι.

l) Sequuntur iam breves sententiae, conspectum omni-
 no

haec servire. Iam siue duae partes superentur, seipsis ac rectore destituuntur: siue unus vincatur, duorum arbitrio versatur, supplicium hac vita dans. Atque hic est, fili, viae istius dux. Primum enim corpus relinquendum est, ac vita superanda, deinde post victoriam ascendendum. Nunc autem, fili, singula per capita percurram; siquidem quae dicam, eorum quae audieris memor, intelliges. Quicquid est, movetur: solum, quod non est, non movetur. Omne corpus mutari potest. Non omne corpus dissolvi potest: quaedam corpora possunt. Non omne animal est mortale: non omne immortale. Quod dissolvi potest, interire potest. Quod manet, mutari non potest: quod mutari non potest, aeternum est. Quod semper nascitur, semper interit: quod semel nascitur, nunquam interit, nec in aliud mutatur. Primum deus est, alterum mundus, tertium homo. Ut mundus

no philosophiae Hermetis nostri exhibentes. Multa ex iis Platonis sunt; alia tamen Christianorum placita redolere videntur. Ad quae ea maxima pertinent, quae de corporibus coelestibus, morti non amplius subiectis, disputantur. Ex Christianorum enim doctrina, de futura corporum nostrorum post resurrectionem ratione haec petita esse, dubitari nequit.

m) Mutilate simul et corrupte hic habet Cant. Διαλυτὸν φθαρτὸν, τὸ μένον ἀμετάβλητον, τὸ ἀμετάβλητον αἰδίου δὲ τὸ αἰὲν ὄν. Codd. V. A. ante διαλυτὸν addunt τὸ, et mox omittunt δὲ post αἰδίου, quo verus sermonis nexus, verusque sensus restituitur.

τον ὁ Θεὸς, δεύτερον ὁ κόσμος, τρίτον ὁ ἄνθρωπος. Ὁ
 κόσμος διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὁ δὲ ἄνθρωπος διὰ τὸν Θεόν.
 Ψυχῆς τὸ μὲν αἰσθητὸν θνητὸν, τὸ δὲ λογικὸν ἀθά-
 νατον. Πᾶσα οὐσία ἀθάνατος, πᾶσα οὐσία μετα-
 βλητή η). Πᾶν τὸ ὄν διττὸν, οὐδὲν τῶν ὄντων ἐπι-
 κεν. Οὐ πάντα ψυχῇ κινεῖται, πᾶν δὲ ὄν ψυχῇ κι-
 νεῖ ο). Πᾶν τὸ πάσχον αἰσθεται, πᾶν τὸ αἰσθα-
 νόμενον πάσχει. Πᾶν τὸ λυπούμενον καὶ ἡδεται, ζῶν
 θνητὸν, οὐ πᾶν τὸ ἡδόμενον ρ) λυπεῖται, ζῶν αἰδίων.
 Οὐ πᾶν σῶμα νοσεῖ· πᾶν σῶμα νοσῶν διαλυτὸν.
 νοῦς ἐν τῷ θεῷ, ὁ λογισμὸς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Ὁ λο-
 γισμὸς ἐν τῷ νοί, ὁ νοῦς ἀπαθής. Οὐδὲν ἐν σώματι
 ἀληθές, ἐν ἀσωμάτῳ τὸ πᾶν ἀψευδές. Πᾶν τὸ γε-
 νόμενον μεταβλητὸν, οὐ πᾶν τὸ γινόμενον η) φθα-
 τόν. Οὐδὲν ἀγαθὸν ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲν κακὸν ἐν τῇ
 οὐρανῷ. Ὁ Θεὸς ἀγαθός, ὁ ἄνθρωπος κακός. Τὰ
 ἀγαθὰ ἀκούσιον, τὸ κακὸν ἀκούσιον. Οἱ Θεοὶ τὰ
 ἀγαθὰ αἰροῦνται ὡς ἀγαθὰ. Ἡ εὐνομία μέγαν
 εὐνομία· ἡ εὐνομία ὁ νόμος ς). Θεὸς ζ) χρόνος, νο-
 μος

η) Pro μεταβλητῇ sensus postulare videtur ἀμετάβλη-
 τος. Certe τὸ ἄ facile excidere potuit, cum vox præce-
 dens eadem littera desierat. Verum scriptori ineptiarum
 pleno contra codd. fidem veriora obtrudere, religioni mi-
 hi duxi.

ο) ψυχῇ κινεῖ cod. V. pro ψυχῇ κινεῖται. Sensus
 esse videtur: Corpora corporibus moventur, verum omnia
 quodā reuera existit, τὸ ὄν, anima movetur.

ρ) ἡδέ-

dus propter hominem, ita homo propter deum. Ani-
 ma sensus particeps, mortalis est: anima rationis par-
 ticeps, immortalis. Omnis substantia est immorta-
 lis: omnis substantia mutabilis. Quicquid est, du-
 plex est; nihil, quod est, consistit. Non omnia mo-
 ventur animo: quicquid est, movetur animo. Quic-
 quid patitur, sentit: quicquid sentit, patitur. Quic-
 quid dolet etiam gaudet, animal mortale: non omne
 quod gaudet, etiam dolet, animal immortale. Non
 omne corpus aegrotat: omne corpus aegrotans dis-
 solvi potest. Mens in deo est, in homine ratio. Ra-
 tio in mente est: mens pati nequit. In corpore ni-
 hil est verum: in incorporeo nihil falsum. Quicquid
 natum est, interire potest. Nihil in terra bonum est:
 nihil in coelo malum. Deus est bonus, homo ma-
 lus. Bonum cum voluntate coniunctum est, malum
 ab ea seiunctum. Dii bona ut bona expetunt. (Eu-
 nomia ad deum pertinet, anomia ad homines.) Tem-
 pus

p) ἡρόμενον, quod iam Cant. in marg. coniecerat pro
 εἰδόμενον, confirmant codd. V. A.

q) Verba μεταβλητὸν, οὐ πᾶν τὸ γινόμενον, quae de-
 sunt ap. Cant. supplēvi ex codd. V. A.

r) Facile patet corrupta haec esse. Codd. V. A. pro με-
 γάλου habent μεγάλη, quo nihil proficiamus. Forte scri-
 psit auctor: Ἡ εὐνομία μετὰ τοῦ θεοῦ, ἡ ἀνομία ἀνθρώ-
 πινος.

s) Θεός bene codd. V. A. P. pro θεῶν ap. Cant.

μος ἀνθρώπινος. Κακία κόσμου τροφή, χρόνος ἀνθρώπου φθορά. Πᾶν ἐν οὐρανῷ ἀμετάθετον, πᾶν τὸ ἐπὶ γῆς μετάθετον. Οὐδὲν ἐν οὐρανῷ δοῦλον, οὐδὲν ἐπὶ γῆς ἐλεύθερον. Οὐδὲν ἄγνωστον ἐν οὐρανῷ, οὐδὲν γινώριμον ἐπὶ τῆς γῆς. Οὐ κοινωνεῖ τὸ ἐπὶ γῆς τοῖς ἐν οὐρανῷ *τ*)· πάντα τὰ ἐν οὐρανῷ ἀμῶμα, πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ἐπίμῶμα. Τὸ ἀθάνατον οὐ θνητόν, τὸ θνητόν οὐκ ἀθάνατον. Τὸ σπαρὲν οὐ πάντως γεννητόν, τὸ δὲ γεννητόν πάντως καὶ σπαρὲν. Διαλυτοῦ σώματος δύο χρόνοι· ὁ ἀπὸ τῆς σπορᾶς μέχρι τῆς γενέσεως, καὶ ὁ ἀπὸ τῆς γενέσεως μέχρι τοῦ θανάτου *η*)· τοῦ αἰδίου σώματος χρόνος ἐκ τῆς γενέσεως μόνος. Τὰ διαλυτὰ σώματα αὐξεται καὶ μειοῦται. Ἡ διαλυτὴ ὕλη εἰς τὰ ἐναντία ἐναλλοιοῦται, φθορὰν καὶ γένεσιν· ἡ δὲ αἰδῖος ἢ εἰς αὐτὴν, ἢ εἰς τὰ ὅμοια. Γένεσις ἀνθρώπου φθορά, φθορὰ ἀνθρώπου γένεσις ἀρχή. Τὸ ἀπογινόμενον — — *υ*) καὶ ἀπογίγνεται. Τῶν ὄντων *ω*) τὰ μὲν ἐν σώμασιν εἰσι, τὰ δὲ ἐν ιδέαις, τὰ δὲ ἐν ἐνεργείαις. Σῶμα δὲ ἐν ιδέαις, ιδέα δὲ καὶ ἐνέργεια ἐν σώματι ἐστὶ. Τὸ ἀθάνατον οὐ μετέχει τοῦ θνητοῦ, τὸ δὲ θνητόν τοῦ ἀθανάτου

τ) Excidisse hic fere videtur alterum membrum: τὰ δὲ ἐπὶ τῆς γῆς κοινωνεῖ τοῖς ἐν οὐρανῷ, quod ob Homoioteleuton facile perire potuit.

η) μέχρι τοῦ θανάτου, usque ad mortem, bene exhibent codd. V. A. pro μ. τ. ἀθανάτου ap. Cant.

υ) Hic

pus divinum est, lex humana. Mundi alimentum est vitium, hominis interitus tempus. Quicquid in coelo est, transferri nequit: quicquid in terra est, potest. Nihil est in coelo servum: nihil in terra liberum. Nihil est in coelo ignotum, nihil in terra notum. Non sunt similia coelestibus terrestria. Omnia coelestia crimine carent: omnia terrestria sunt infecta. Immortale non est mortale: mortale non est immortale. Quod satum est, non prorsus est natum: quod natum est, prorsus etiam satum. Corporis mortalis duo sunt tempora: unum a fatione ad ortum, alterum ab ortu ad mortem: corporis immortalis duntaxat unum, ab ortu. Quae corpora dissolvi possunt, augentur et minuuntur. Materia mortalis in contraria mutatur, ortum et interitum: immortalis vel in se, vel in similia. Ortus hominis est interitus: interitus hominis ortus initium. Quicquid interit — etiam interit. Quaecunque sunt, vel in corporibus, vel in ideis cernuntur vel in functionibus. Corpus au-

v) Hic quoque manca videtur esse oratio, nisi forte pro ἀπογιγνόμενον conlicere velis ἐπιγιγνόμενον, quo tamen posito aegre desideratur alterum membrum. Supplendum duco: Τὸ ἀπογιγνόμενον καὶ ἐπιγιγνέται, τὸ δὲ ἐπιγιγνόμενον καὶ ἀπογιγνέται. Ortum ex interitu, interitumque iterum ex ortu aeterna vicissitudine oriri.

w) Minus plene habes Cant. et sine sensu: τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐν σώμασι εἰσιν, τὰ δὲ ἐν ἰδέαις. Τὰ δὲ ἐν ἐνεργείαις, ἐν σώματι εἰσιν. Integrum locum servarunt Codd. V. A. E. simul et P.

νάτου μετέχει. Τὸ μὲν x) θνητὸν εἰς ἀθάνατον σῶμα οὐκ ἔρχεται, τὸ δὲ ἀθάνατον εἰς θνητὸν παραγίνεται. Αἱ ἐνεργεῖαι οὐκ εἰσιν ἀνωφερεῖς, ἀλλὰ κατωφερεῖς. Οὐδὲν ὠφελεῖ τὰ ἐπὶ γῆς τὰ ἐν οὐρανῷ, πάντα ὠφελεῖ τὰ ἐν οὐρανῷ y) τὰ ἐπὶ γῆς. Οὐρανὸς σωμάτων αἰδίων δεκτικὸς, ἡ γῆ σωμάτων φθαρτικῶν z) δεκτικὴ. Ἡ γῆ ἀλογος, ὁ οὐρανὸς λογικός. Τὰ ἐν οὐρανῷ ὑπὸκειται, τὰ ἐπὶ γῆς τῇ γῇ ἐπὶκειται a). Ὁ οὐρανὸς πρῶτον φοιχεῖον, ἡ γῆ ὑστέρων φοιχεῖον. Πρόνοια b) θεία τάξις, ἀνάγκη πρόνοια ὑπηρέτης. Τύχη φορὰ c) ἀτάκτου, ἐνεργείας εἰδῶλον, δόξα ψευδής. Τί θεός; ἀθρεπτον ἀγαθόν· τί ἄνθρωπος; ἀθρεπτον κακόν. Τούτων τῶν κεφαλαίων μεμνημένος, καὶ ὧν σοι διὰ πλείονων διεξῆλθον d), εὐκόλως ἀναμνησθήσῃ. Ταῦτα γὰρ ἐκείνων εἰσὶ περιοχαί. Τὰς μέντοι πρὸς τοὺς πολλοὺς ὁμιλίας παραιτοῦ· φθονεῖν μὲν γάρ σε οὐ βούλομαι, μᾶλλον δὲ ὅτι πολλοῖς δόξης καταγέλαστος εἶναι. Τὸ γὰρ ὅμοιον πρὸς τὸ ὅμοιον παραλαμβάνεται, ἀνόμοις δὲ ἀνομοίῳ οὐδέποτε φίλος. Οὗτοι δὲ οἱ λόγοι οὗτοι.

x) μὲν recte Codd. V. A. pro δέ.

y) Verba τὰ ἐν οὐρανῷ, quae ap. Cant. desiderantur bene supplent Codd. V. A.

z) φθαρτικῶν recepi ex codd. V. A. pro φθαρτῶν.

a) Vix haec sanum sensum praebent! Legendum duco: Τῷ οὐρανῷ ὑπὸκειται τὰ ἐπὶ γῆς, τῇ γῇ ἐπὶκειται τὰ οὐρα.

autem in ideis, ideae enim et functiones corporis sunt. Immortali nihil est rei cum mortali: mortali est cum immortali. Mortale corpus immortale non subit: immortale subit mortale. Functiones deorsum tendunt, non sursum. Terrestria nihil profunt coelestibus: coelestia profunt terrestribus. Coelum immortalium capax est corporum: terra mortalium. Terra rationis est expers: coelum est particeps. Coelestia terrestribus superiacent: terrestria subiacent. Coelum primum est elementum, terra est ultimum. Providentia divinus est ordo: necessitas providentiae ministra. Fortuna motus est inordinatus, functionis simulacrum, vana opinio. Deus est immutabile bonum: homo immutabile malum. Horum tu capitulum memor, eorum quoque, quae pluribus tibi explicui, facile reminisceris; siquidem haec illorum sunt compendia. Colloquia autem cum vulgo miscere fugito, non tam quod invidere tibi velim, quam ne ab illis

οὐρανός. Ὁ οὐρανός πρῶτον &c. Certe alterum ὁ οὐρανός facile omitti potuit.

b) Sensum turbat ap Cant. prava distinctio, πρόνοια θεῶν, τάξις ἀνάγκη· πρόνοια ὑπηρέτης. Ceterum cum definire nequeat, cui noster primas partes tribuerit, necessitati sive providentiae, quam utramque infra fato subiicit, incertum manebit, num legendum sit: ἀνάγκη πρόνοια ὑπηρέτης, vel contrario sensu: ἀνάγκη πρόνοια ὑπηρέτης &c.

c) Φορὰ quod iam Cant. in M. conieclaverat, confirmant codd. V. A. E.

d) διεξήλθον praeclare codd. V. A. pro ἐξήλθον.

ὀλίγους παντελῶς τοὺς ἀκροατὰς ἔχουσιν, ἢ τάχα
οὐδὲ τοὺς ὀλίγους ἔχουσιν e). Ἐχουσι δὲ τι καὶ ἴδιον
ἐν ἑαυτοῖς, τοὺς γὰρ κακοὺς μᾶλλον παροξύνουσι
πρὸς τὴν κακίαν. Διὸ χρὴ τοὺς πολλοὺς φυλάττεσθαι,
μὴ νοοῦντας τῶν λεγομένων τὴν ἀρετὴν. Τ. Πᾶν
εἶπας ὦ πατέρ; Α. Οὕτως ὦ τέκνον. Πᾶν τὸ ζῶν
τῶν ἀνθρώπων ἐπιβρεπέσερόν ἐστιν εἰς τὴν κακίαν, καὶ
ταύτῃ σύντροφον γίγνεται, διὸ καὶ ἡδεταὶ αὐτῇ. Τοῦτο
δὲ τὸ ζῶν, εἰ μάλιστα ὅτι γεννητὸς ὁ κόσμος, καὶ
πάντα κατὰ πρόνοιαν καὶ ἀνάγκην γίγνεται, εἰμαρ-
μένης πάντων ἀρχούσης, οὐ πολλῶ f) ἑαυτοῦ χρο-
νον ἔσται, καταφρονῆσαν μὲν τοῦ παντός ὡς γεννη-
τοῦ, τὰς δὲ αἰτίας τοῦ κακοῦ τῇ εἰμαρμένῃ ἀναφε-
ρον, οὐκ ἀφέξεταί ποτε παντός ἔργου κακοῦ. Διὸ
φυλακτέον αὐτοὺς ὅπως ἐν ἀγνοίᾳ ὄντες, ἔλαττον αὐτοῖς
κακοὶ φόβῳ τοῦ ἀδήλου.

2. Archytæ.

Ἀνάγκη α) δύο ἀρχαὶς ἦμεν τῶν ὄντων, μίαν
μὲν, τὰν συστοιχείαν ἔχουσαν τῶν τεταγμένων, καὶ
ἄλλαν

e) Plenum et integrum h. l. fervavit Cod. A. Nam
ap. Cant. ἢ τάχα τοὺς ὀλίγους ἔχουσιν. Nullo sensu.

f) πολλῶ scil. χρόνῳ. Non diu. — Καταφρονῆσαν et
ποκ ἀναφέρειν, quod nexus sermonis flagitat, et Cant.
iam in versione expressit, dedi pro καταφρονήσαι et ἀνα-
φέρειν.

ad fr. 2. Desumptus est hic locus ex Archytæ libro de
principiis. Codd. V. A. E. ἐκ τῶν Ἀρχύτου περὶ ἀρχῶν,
ex

illis habearis ludibrio. Simile enim cum simile commiscetur: dissimiles nunquam inter se sunt amici. Hi porro sermones paucos fere auditores habent, ac forte ne paucos quidem habebunt. Praeterea singulare quiddam habent, quod malos ad malitiam magis incitant. Quocirca fugiendum vulgus est, dictorum virtutem non intelligens. T. Quo pacto dicis, pater? A. Hoc pacto, fili. Omne mortalium genus in vitium est pronissimum, cum eoque educatum, eodem etiam delectatur. Hoc porro genus, si cognoverit ortum esse mundum, omniaque necessario contingere, fato cunctis imperante, mox peius evadet, ac tum universum ut ortum contemnens, tum causas malorum fato tribuens, a nullo scelere abstinebit. Quocirca servandi sunt, ut per ignorantiam minus mali metu futurorum evadant.

2. Archytæ.

Duo necesse est rerum esse principia, alterum faciem ordinatorum et finitorum; alterum inordinatorum

ex quo plura nobis servavit Stobæus. Doricas formas, in Cant. ed. passim neglectas, partim servarunt codd. partim ipse restitui.

a) Post ἀνάγκη male inseritur καί, quod terminationi prioris vocis ortum debet. — Pro ἡμεν Cant. habet εἰμεν; sed Cod. V. legit ἡ μὲν, in quo procul dubio latet altera forma dorica ἡμεν, cuius vestigia aliis quoque locis infra apparent. Facile sane permutari potuerunt εἰμεν et ἡμεν, litteris maxime maiusculis scripta.

ὀρίσων· ἑτέραν δὲ τὰν συστοιχείαν ἔχουσιν τῶν ἀτάκ-
των, καὶ ἀορίστων. Καὶ τὰν μὲν ζητῶν καὶ λόγων
ἔχουσιν καὶ τὰ ἑόντα ὁμοίως συνέχειν, καὶ τὰ μὴ
ἑόντα b) ὀρίζειν καὶ συντάσσειν. Πλατιάζουσιν γὰρ
αἰεὶ τοῖς γιγνομένοις, εὐλόγως καὶ εὐριθμῶς c) ἀνά-
γειν ταῦτα, καὶ τὸ καθ' ὅλῳ ὥστιάς τε καὶ εἶδος d)
μεταδίδωμεν. Τὰν δ' ἄλογον καὶ ἀβέβητον καὶ τὰ
συντεταγμένα λυμαίνεσθαι, καὶ τὰ ἐς γένεσιν e) τε
καὶ ὥσιν παραγινόμενα διαλύειν· πλατιάζουσιν
γὰρ αἰεὶ τοῖς πράγμασιν ἑξομοιῶν αὐτὰ ταῦτα f).
Ἄλλ' ἐπεὶ περ ἀρχαὶ δύο κατὰ γένος ἀντιδιαιρούμεναι
τὰ πράγματα τυγχάνοντι, τῷ τὰν μὲν ἡμεν ἀγα-
θοποιὸν, τῶν δ' ἡμεν κακοποιὸν g), ἀνάγκη καὶ δύο
λόγους h) ἡμεν, τὸν μὲν εἶναι τῶς ἀγαθοποιῶ φύσει
τὸν δ' εἶναι τῶς κακοποιῶ. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ τέχνη
καὶ τὰ φύσει γιγνόμενα δύο τούτων πρᾶτον μετέλ-
φεν, τῶς τε μορφῶ καὶ τῶς ὥστιάς. Καὶ ἂν μὲν μορ-
φῶ ἐντι αἰτία τῷ τόδε τι ἡμεν i) αἰ δὲ ὥστιάς τὸ ὑπο-
κείμενον, ὑποδεχόμενον τὰν μορφῶ. Οὔτε δὲ τῶ
ὥστιάς

b) τὰ μὴ ἑόντα pro τὰ μὲν ὄντα bene servavit cod. V. Omnium rerum, tum quae existunt, tum quae cogitatione tantum comprehenduntur.

c) εὐριθμῶς ex certissima coniectura, iam a Cant. in marg. proposita, rescripti pro ἀριθμῶς.

d) Pro εἶδος cod. V. exhibet ἰδέας, quam lectionem confirmare quoque videntur codd. A. E. qui ἡδέας legunt. — Parum interest quam lectionem praetuleris. Idea nempe

rum et infinitorum complectens: et illud quidem effabile ac rationis particeps, tum ea quae existunt continere, tum quae non existunt definire et ordinare, semperque rebus adiunctum, ratione illas ac numero producere, universoque naturam et speciem largiri, hoc vero nec effabile nec rationis particeps, tum composita laedere, tum ad ortum progredientia dissolvere, semperque rebus adiunctum, sibi eas similes reddere. Et quoniam duo contrariarum sunt rerum principia, quod alterum boni sit, alterum mali causa, duae quoque rationes requiruntur, altera boni auctoris naturae, altera mali. Quapropter tum artis tum naturae opera haec duo primum nanciscuntur, formam et substantiam: quarum illa certum quid esse rem

pe de ipsa specie intelligendum foret, ad quam res in ortum producta pertinet.

e) ἐς γένεσιν recte pro ἐκγενεσιν codd. V. A. E. — τὸ rescripti pro δὲ; ut nexus sermonis constaret.

f) αὐτὰ ταῦτα, sibi suaeque naturae ea similia reddere, levi mutatione rescripti pro αὐτὰ ταῦτα, quod sensu plane caret.

g) Habet Cant. τὰν μὲν εἶναι ἀγαθοποιόν, τὰν δ' ἡμῶν κακοποιόν. In quo iterum doricam formam ἡμῶν facile agnosces. Codd. V. A. E. εἶμεν. — Prius εἶναι librarii procul dubio negligentiae debetur.

h) καὶ δύο λόγους bene codd. V. A. pro δὲ δύο λόγοι ap. Cant.

i) τοῦ τόδε τι ἦμεν, ut id quod existit ad certam speciem pertineat; sic edidi pro τοῦτο δὲ τι εἶμεν, quod Cant. nullo sensu vulgavit.

ὥστιά οἷον τὲ ἐντι μορφᾶς μετεῖμεν αὐτᾶ κ) ἐξ αὐτῶν,
οὔτε μὲν τὰν μορφῶ γενέσθαι περὶ τὰν ὥσϊαν, αἰ
ἀναγκαῖον ἑτέραν τινὰ ἡμεν αἰτίαν, τὰν κινάσασθαι
τὰν ἐξῶ τῶν πραγμάτων ι) ἐπὶ τὰν μορφῶ ταύτην
δὲ τὰν πρῶταν τᾶ δυνάμει καὶ καθυπερτάταν ἡμε
τῶν ἄλλῶν ιι)· ἐνομάζεσθαι δ' αὐτὰν ποθήκει η) θε
ἐν· ὥστε τρεῖς ἀρχαὶς ἡμεν ἤδη, τὸν τε θεὸν, καὶ τὴν
ἐξῶ τῶν πραγμάτων, καὶ τὰν μορφῶ. Καὶ τὸν μὲν
θεὸν τεχνίταν, καὶ τὸν κινέοντα· τὰν δ' ἐξῶ τὰν ὕλην
καὶ τὸ κινεούμενον· τὰν δὲ μορφῶ τὰν τέχνην, καὶ π
θεὸν κινέεται ὑπὸ τῷ κινέοντος α' ο) ἐξῶ. Ἀλλ' ἐπὶ
τὸ κινεούμενον ἐναντίας ἑαυτῷ δυνάμει ἰσχει τὰς τῶν
ἀπλῶν σαμμάτων, τὰ δ' ἐναντία συναρμογᾶς τινος δι
ται καὶ ἐνώσιος, ἀνάγκη ἀριθμῶν δυνάμει καὶ ἀνάγκ
γίας, καὶ τὰ ἐν ἀριθμοῖς καὶ γεωμετρικοῖς δεικνύμενα
παραλαμβάνειν ρ), α' καὶ συναρμόσαι καὶ ἐνώσαι τὰ
ἐναντιώτατα δυνάσεται ς) ἐν τᾷ ἐξῶ τῶν πραγμάτων
ποτάν μορφῶ. Καθ' αὐτὰν μὲν γὰρ εἰσῆσαι α' ἐξ
ἀμορφὸς ἐντι, κινᾶσθαι δὲ ποτὶ τὰν μορφῶ, ἡμε

κ) αὐτᾶ quod ex οὐσίᾳ pendet, edidi pro αὐτῶ.

ι) Corrupte exstat ap. Cant. ἀλλ' ἀναγκαιοτέραν τὴν
μεν αἰτ. κινάσασθαι ἀνεξῶτων πραγμάτων &c. In quibus
primo ἀναγκαῖον ἑτέραν latis certa, ut puto, coniectura
etus, dedi pro ἀναγκαιοτέραν. In sequentibus vero
ἐξῶ τῶν exhibent codd. V. A. pro ἀνεξῶτων. Dicitur
nempe ἢ ἐξῶ, ut sequentia docent, pro ἢ οὐσία.

ιι) Legitur in priori ed. ut in codd. ταῦτα δὲ, πρ

rem facit, hæc illam subiecta recipit. Atqui nec substantia per se potest formam recipere, nec illa hanc vestire; sed maior alia requiritur causa, quæ substantiam ad formam perducatur, eademque prima sit ac potentissima: quam quidem vocari convenit deum. Itaque tria iam sunt principia, deus, substantia, et forma: deus quidem opifex et motor, substantia autem materia ac mota, forma vero ars, et unde movetur a motore substantia. Iam quia, quod movetur, contrarias habet in se corporum simplicium vires, contraria autem compagem quandam et copulam desiderant, numerorum vires ac proportionales, et arithmeticas, geometricasque demonstrationes oportet assumere, quæ substantiæ quoque vel maxime contraria compingere et copulare possint. Nam per se quidem

πράταν τῷ δυνάμει κ. καὶ εἶναι τὰν ἄλλαν. Rescripti ea quæ sensus simul nexusque sermonisque postulat.

n) ποθῆκει, *convenit*; codd. V. A. pro ποθῆκα ap. Cant. — αὐτὰν dedi pro αὐτὰ, refertur enim ad αἰτίαν.

o) α, quod segre desideratur, omittit Cant. — Codd. V. A. δὲ ἐπὶ, in quo si τὸ ε, male his scriptum libri oscitantia, deleveris, articulum dorica forma latere, patet.

p) παραλαμβάνει bene codd. V. A. E. pro παραλαμβάνει.

q) Nullo sensu exstat ap. Cant. καὶ ἡνῶσαι τὰ δυνάμει τὰ ἐν τῷ ἐπὶ &c. Verba τὰ ἐναντιώτατα supplent codd. V. A. — δυνάσεται autem ipse ex coniectura rescripti pro δυνάσει τὰ.

Φος γίνεται, καὶ λόγον ἔχοισα τὸν τὰς συντάξεων
 ὁμοίως δὲ καὶ τὸ δυσκινέστον τὸ κινεόμενον ἐντὶ
 πρᾶτος κινέον· *γ)* ὥς ἀνάγκη τρεῖς ἡμεν τὰς ἀρχὰς
 τῶν τε ἐξω τῶν πραγμάτων, καὶ τὰν μορφῶν, καὶ
 ἐξ αὐτῶ *δ)* κινητικὸν, καὶ ἀόρατον δυνάμει. Τὸ
 τοιοῦτόν οὐ νόον *ε)* μόνον ἡμεν δεῖ, ἀλλὰ καὶ νόω τι κρῖ-
 σον· νόω δὲ κρέσσον ἐντὶ, ὅπερ ὀνομάζομεν θεὸν φανε-
 ρῶς. Ὁ μὲν ὢν τῷ ἴσῳ λόγος περὶ τὰν ζητᾶν,
 λόγον ἔχοισαν φύσιν ἐντὶ. ὁ δὲ τῷ ἀνίσῳ περὶ
 ἄλογον καὶ ἀρρήτον· αὐτὰ δ' ἐντὶ ἂ ἐξω *η)*, καὶ
 τοῦτο γένεσις καὶ φθορὰ γίνεται περὶ ταύτας,
 οὐκ ἀνευ ταύτας.

3. Porphyrii.

Τὰ κατηγορούμενα τοῦ αἰσθητοῦ καὶ ἐνύλου ἀλλή-
 λως ἐστὶ ταῦτα, τὸ πάντῃ εἶναι διαπεφορημένον,
 μεταβλητὸν εἶναι, τὸ ὑφεσάναι ἐν ἑτερότητι, τὸ
 θετον εἶναι, τὸ καθ' ἑαυτὸ οὐχ *α)* ὑπάρχειν, τὸ
 τόπῳ, τὸ ἐν ὄγκῳ θεωρεῖσθαι, καὶ ὅσα *β)* τοῦτο
 παρὰ

γ) Corrupte legitur in priori ed. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ
 κινεόμενον ἐστὶ τὸ πρᾶτος κινέον. Edidi pro
 fullis hisce nugis ea quae codd. V. A. servarunt.
 Neque enim quid sit τὸ δυσκινέστον, neque quis
 sensus verbis subesse possit, facile explicaveris.

δ) ἐξ αὐτῶ facili coniectura edidi pro ἐξ αὐτῶν, quod
 sensui et prioribus repugnat.

ε) οὐ νόον bene codd. V. A. pro ὀνομον ap. Cant. *Μο-*
 iidem recte φανερώς pro φανερὸν.

η) ὁ

dem substantia forma caret, formae autem admota, formam accipit, et compositionis rationem. Ac similiter si quid movetur, oportet aliquid esse quod per se moveat. Quocirca tria sunt ponenda principia, substantia, forma, quodque per se movet, nec cernitur: quod quidem non tantum mentem esse oportet, sed etiam menti praestare; menti autem praestat, quem deum vocamus. Itaque aequalis quidem ratio ad ineffabilem et rationis participem naturam, inaequalis autem ad rationis expertem et ineffabilem pertinet; ea vero substantia est, ideoque in hac, non absque hac ortus et interitus cernuntur.

3. Porphyrii.

Rebus sub sensum cadentibus et materia constantibus haec tribuuntur, ut in omnem partem differantur, ut mutari possint, ut in altero consistent, ut com-

u) δ' ἐστὶ αὐτῶν recte codd. V. A. pro δ' ἐστὶ δ' ἐστὶ ap. Cant.

ad fr. 3. Codd. V. A. E. in Marg. Πορφυρίου ἐν τῶν πρὸς τὰ νοητὰ ἀπορρυῶν. Legitur vero h. l. in opusculis Porphyrii a Holstenio Romae 1630 editis p. 78. ex Stobaei codd. descriptus.

a) Desideratur ap. Cant. et in codd. negandi particula; quam tamen male excidisse nemo non videt. Qui enim, si reliqua contuleris, positum esse credas a Porphyrio materiam per se subsistere? Inerui itaque eam eo loco, quo facillime librarii negligentia omitti potuit.

b) ὅσα edidi pro θεα quod nullo sensu in codd. Stob. et

παραπλήσια. Τοῦ δὲ ὄντως ὄντος, καὶ καθ' αὐτὸ
 ὑφ' ἑξηκότος αὐτοῦ, τὸ εἶναι αἰεὶ ἐν ἑαυτῷ ἰδρυμένον
 ὡσαύτως τὸ κατὰ ταυτὰ ἔχειν, τὸ ἐν αὐτότητι οὐ
 σιῶσθαι c), τὸ ἀμετάβλητον εἶναι κατ' οὐσίαν, τὸ
 ἀσύνθετον, τὸ μήτε λυτὸν, μήτε ἐν τόπῳ εἶναι, μή
 τε εἰς ὅγκον διαπεφορεῖσθαι, τὸ μήτε γινόμενον μή
 τε ἀπολλύμενον εἶναι, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ὧν ἐχομένων
 δεῖ μηδὲν ἐπαλλάττοντας d) περὶ τῆς διαφόρου αὐτῶν
 τῶν φύσεως, καὶ αὐτοὺς λέγειν, καὶ ἄλλων λεγέ
 των ὑπακούειν.

4. *Hermetis.*

Ἡ ψυχὴ τοίνυν οὐσία ἐστὶν ἀσώματος καὶ ἐν ὅ
 ματι δὲ οὐσα ἐκβαίνει τῆς ἰδίου οὐσιότητος. Τυγχ
 νει γὰρ οὐσα ἀεικίνητος a) κατ' οὐσίαν, καὶ κατὰ
 ἡσιν αὐτοκίνητος, οὐκ ἐν τινι κινουμένη, οὐ πρὸς τι
 οὐ ἕνεκέν τινος· προτερεῖ γὰρ τῇ δυνάμει· τὸ δὲ πρ
 τερον οὐ δεῖται τῶν ὑτέρων· τὸ ἐν τινι τοίνυν ἐστὶν
 τόπος

et ap. Cant. legitur. Nullam enim fere videbis esse motu
 tionem, si utramque vocem litteris maiusculis scriptis
 Holsten. edidit οἷα.

c) i. e. ut in se ipso subsistat. Nescio quo iure Hol
 stenius ediderit ἐν ταυτότητι.

d) Habet Cant. μηδ' ἐπ' ἄλλον τᾶς, quod sensu deli
 tutum retinuit tamen Holsten. — Codd. V. A. E. una vo
 ce ἐπάλλοντας, ex quo veram ut puto lectionem restitu
 μηδὲν ἐπαλλάττοντας nihil mutando, i. e. firmiter constan
 tes. Nempe cum haec de diversa corporeorum et incor
 poreorum natura disputatio pro fundo quasi omnis
 λόγος

composita sint, ut non per se existant, ut in loco ac mole cernantur, ac si quae sunt similia: quod autem re vera est ac per se subsistit, ei tribuuntur haec, ut semper in se sit aptum, ut eodem pacto se habeat, ut in eodem consistat, ut naturam mutare nequeat, ut simplex sit, ut solvi nequeat, ut locum non habeat, ut in molem non distendatur, ut nec oriatur nec intereat, ac si quae sunt similia; quae quidem sequentes de diversa ipsorum natura tum ipsos convenit loqui, tum alios loquentes audire.

4. *Hermetis.*

Anima igitur natura est incorporea, quae ne in corpore quidem suam perdit naturam. Etenim secundum naturam semper movet, secundum intellectum a se movetur, nec in quoquam, nec ad aliquid, nec propter aliquid mota: siquidem vires eius priores

philosophiae ponatur, hisce placitis maxime insistendum esse, contendit Porphyrius.

ad fr. 4. Legitur apud Patric. h. l. non minus corruptus quam apud Cant. p. 40.

a) ἀσίνητος codd. V. A. E. omnes exhibent pro ἀσύνητος ap. Cant. Dubitavi quam lectionem reciperem; utraque enim locum habere potest. Immobilem enim recte animam dixeris per se, quatenus ad res sensibus non obvias pertinet. Eadem tamen non minus bene ἀσίνητος dici potest, sensu activo; quatenus principium motus est corpori; adeoque vim perpetuam movendi habet. In re dubia secutus sum maiorem codd. auctoritatem, quam et sequentia confirmare videntur.

τόπος καὶ χρόνος, καὶ φύσις. Τὸ δὲ πρὸς τι ἐστὶν
 ἁρμονία, καὶ εἶδος καὶ σχῆμα. Τὸ δὲ οὐ ἕνεκα τοῦ
 σώματος. Ἐνεκα γὰρ σώματος b) καὶ χρόνος καὶ τό-
 πος καὶ φύσις. Ταῦτα δὲ κατὰ συγγενικὴν οἰκεί-
 τητα κοινωνεῖ ἀλλήλοις. Ἐπεὶ τοίνυν τὸ σῶμα ἔδει-
 το τόπου, ἀμήχανον γὰρ ἦν συστῆναι σῶμα ἄνευ τό-
 που, καὶ μεταβάλλεται φύσει c) ἀδύνατον δὲ μετα-
 βολὴν εἶναι ἄνευ χρόνου, καὶ τῆς κατὰ φύσιν κινή-
 σεως, οὔτε σώματος οἷον τε σύσασιν εἶναι ἄνευ ἁρμο-
 νίας. Ἐνεκα τοίνυν τοῦ σώματος ἐστὶν ὁ τόπος, πα-
 ραδεχόμενος γὰρ τὰς τοῦ σώματος μεταβολάς, οὐκ
 ἔα ἀπόλλυσθαι τὸ μεταβαλλόμενον· μεταβαλλόμενον
 δὲ ἀφ' ἑτέρου εἰς ἕτερον μεταπίπτει, καὶ τῆς μὲν
 ἕξεως φερίσκεται, τοῦ δ' εἶναι σῶμα οὐχί d) μετα-
 βληθὲν δὲ εἰς ἕτερον, τὴν τοῦ ἑτέρου ἔξιν ἔχει. Τὸ
 γὰρ σῶμα ἢ σῶμα, μένει σῶμα e) ἢ δὲ ποιά διάθε-
 σις οὐ μένει τὸ σῶμα οὖν κατὰ διάθεσιν μεταβάλλ-
 λεται. Ἀσώματος τοίνυν ὁ τόπος, καὶ ὁ χρόνος, καὶ
 ἡ φυσικὴ κίνησις. Τυγχάνει δὲ ἕκαστον τούτων τῆς
 ἰδίας ιδιότητος. Ἰδιότης δὲ τοῦ τόπου, παραδοχὴ f)
 χρό-

b) Integrum h. l. servarunt codd. V. A. Nam in pri-
 ori ed. minus plene legitur: τοῦ δὲ ἕνεκα γὰρ σώματος &c.
 omisissis verbis τὸ σῶμα. Ἐνεκα, a quibus librarii oculus
 ob Homoioteleuton aberraverat.

c) Φύσει, natura sua, edidi pro φυσικῇ ap. Cant. ex
 Patric.

d) Male hic ac nullo prorsus sensu inseritur συστατόν.
 Eliciendum illud esse, clare docent sequentia: Τὸ γὰρ σῶ-
 μα

res sunt, ac priora posterioribus non indigent. Itaque quod in quoquam dicitur, locus intelligitur, ac tempus, et natura: quod ad aliquid, harmonia, forma, et figura: quod propter aliquid, corpus, quoniam propter hoc et tempus est, et locus, et natura; quae quidem sunt inter se cognata. Et quoniam locum requirit corpus, sine quo nequit consistere: natura quoque mutatur, id quod absque tempore et motu naturali nequit fieri: neque citra harmoniam potest corpus consistere: corporis igitur causa locus est, qui mutationes eius recipiens, id quod mutatur, interire non sinat. Quod autem mutatur, de alio in aliud transit, et ut habitum amittit, ita corpus retinet, eiusque in quod mutatur, habitum sumit; siquidem corpus quatenus corpus est quidem manet, quaedam autem affectio interit, itaque secundum affectionem corpus mutatur. Quapropter corpore carent locus, tempus, et motus naturalis. Atque horum singula proprietatem suam habent, locus quidem ambitum, tempus autem intervallum ac numerum, natura vero

mo.

μὴ ἢ σώμα, μένει σώμα, quibus sensus l. n. explicatur: corporum quidem affectiones mutari, ipsam autem οὐσίαν manere. Omisit illud quoque Patric.

e) Mutilate habet Cant. τὸ γὰρ σώμα ἢ σώμα. Verba ἢ σώμα μένει suppleunt codd. V. A.

f) παραδοχή, spatium, receptaculum, bene servarunt codd. V. A. pro παράσχη ap. Cant.

χρόνου δὲ διάστημα καὶ ἀριθμός, φύσεως δὲ κίνησις
 ἀρμονίας δὲ φιλία, σώματος δὲ μεταβολή· ιδιότης
 δὲ ψυχῆς ἢ κατ' οὐσίαν νόησις.

5. *Archytæ.*

Ἀρχαὶ τῆς α) τῶν ὄντων γνώσις τὰ αὐτόθεν
 φαινόμενα. Τῶν δ' αὐτόθεν φαινομένων τὰ μὲν ἐντί-
 νοατὰ, τὰ δ' αἰσθατὰ· νοατὰ μὲν τὰ ἀκίνητα, αἰσ-
 θατὰ δὲ τὰ κινεώμενα. Κριτήριον δὲ τῶν μὲν νοατῶν
 ὁ κόσμος, τῶν δ' αἰσθατῶν ἡ αἰσθασίς β). Τῶν δὲ
 μὴ αὐτόθεν φαινομένων, τὰ μὲν ἐντί ἐπισατὰ, τὰ
 δὲ δοξαστά· ἐπισατὰ μὲν τὰ ἀκίνητα· δοξαστά δὲ τὰ
 κινεώμενα. Δεῖ δὲ ταῦτα τρία νοῶσαι, τό, τε γ) κρι-
 νον, καὶ τὸ κρινόμενον, καὶ ποῦ ὅπερ κρίνεται. Καί
 τὸ μὲν κρίνον εἶμεν τὸν νόον καὶ τὴν αἰσθασιν· τὸ δὲ
 κρινόμενον τὸν λόγον, ποῦ ὅπερ δὲ δ) κρίνεται τὸ αὐ-
 τόθεν φαινόμενον. Τούτου δὲ τὸ μὲν νοατὸν, τὸ δὲ
 αἰσθατὸν. Ἐπικρίνει δὲ ὁ νόος τὸν λόγον, ὅκα μὲν
 ποτὶ τὸ νοατὸν ἐπιβάλλων, ὅκα δὲ ποτὶ τὸ αἰσθατὸν.
 Ὅκα μὲν γὰρ περὶ νοατῶν ματεύεται ὁ λόγος, ποτὶ
 τὸ νοατὸν ποτιβάλλει, ὅκα δὲ περὶ αἰσθατῶν, ποτὶ
 τὸ

ad fr. 5. Sequitur locus Archytæ Pythagorici, desum-
 tus ex libro eius de principiis. Codd. V. A. in Marg.
 Ἀρχύτου ἐκ τοῦ περὶ ἀρχῶν. Menda, quibus apud Cant.
 scaturit, maximam partem tollunt, simulque doricas for-
 mas plerumque servarunt, codd. V. A.

α) Ἀρχαὶ τῆς recte exhibent codd. V. A. pro Ἀρχύ-
 τας ap. Cant. — Idem mox ante τὰ inserunt αὐτά, quod
 ten-

motum, harmonia porro amicitiam, corpus denique mutationem, at animae proprius est secundum naturam intellectus.

5. *Archytæ.*

Rerum cognitionis principium de iis, quae cernuntur, sumitur; ea vero partim intellectu, partim sensu percipiuntur: hoc mobilia, illo immobilia: quorum priora mundo, posteriora, sensu iudicantur. Quae autem non cernuntur, partim scientia, partim opione comprehenduntur, illa immobilia, hac mobilia. Ac tria quaedam requiruntur, quod iudicet, quod iudicetur, et ad quod iudicetur: quorum primum est mens ac sensus, alterum ratio, tertium id quod cernitur: id quod partim intellectu, partim sensu percipitur. Iudicat porro rationem mens nunc rei intellectu, nunc sensu perceptae inhaerens; unde et

figu-

sensum turbat; aut saltem redundat. Opponuntur sibi invicem τὰ αὐτόθεν φαινόμενα, i. e. substantiae, quae iterum vel mente vel sensu percipiuntur, et τὰ μὴ αὐτόθεν φαινόμενα i. e. notiones nostrae de rebus, quae vel sunt abstractae, τὰ ἐπιστάτα, vel concretæ, τὰ δοξαστά.

b) αἰσθασίς bene codd. V. A. E. pro σίς ap. Cant.

c) τε addunt codd. V. A.

d) Pro δὲ quod debemus cod. V. apud Cant. legitur καί, quo sensus prorsus turbatur. Docet enim scriptor, quid sit id quod indicat (mens nempe et sensus,) quid iudicetur, (notiones rerum) et secundum quod iudicetur, (res ipsae, cum quibus illas conferentes, veritatem earum exploramus.)

τὸ αἰσθητόν ε). Καὶ δι' αὐτὸ ψευδογραφία ἐν γα-
μετρίᾳ κατὰ σχήματα καὶ ἀριθμῶς ἐμφαίνονται,
αἰτιολογία f) δὲ καὶ εἰκοτολογία ἐν φυσιολογίᾳ καὶ
πολιτικῇ κατὰ γένεσιν καὶ πράξις. Τὸ μὲν γὰρ
ὅτι ἐν διπλῷ λόγῳ g) ἀρμονία τυγχάνει, ποτὶ τὸ
νοητὸν ποτιβάλλων ὁ λόγος γινώσκει τὸ δ' ὅτι συμ-
φῶναι ὁ διπλῶς λόγος, διὰ τῆς αἰσθησίας ἐπιμαρ-
τυρεῖται. Καὶ τῶν μηχανικῶν δὲ τοὶ λόγοι ποττᾷ
νοητὰ ποτιβάλλοντα σχήματα, καὶ ἀριθμῶς καὶ
ἀναλογίας. Τὰ δὲ ἀποτελέσματα ποτὶ τὰ αἰσ-
θητά. Μεθ' ὕλης γὰρ ταῦτα θεωρεῖται καὶ κινά-
σιος. Καθόλου δὲ ἀμάχανον γινώμεν τὸ διὰ τι ἐν
ἐκάσῳ, μὴ προειδότας τὸ τί ἐντι ἔκαστον. Κρίνεται
δὲ τὸ μὲν τί ἐντι h) ἔκαστον τῶν ὄντων, τῷ νόῳ· τὸ
δὲ ὅτι ἐντι, καὶ ὅτι οὕτως ἔχει, λόγῳ καὶ αἰσθησίᾳ
λόγῳ μὲν, ὅκα δεῖξιν τινὸς σημάνωμεν διὰ i) συλλο-
γισμῷ, ὑπάρχοντος ἐξ ἀνάγκης· αἰσθησίᾳ δ' ὅκα
ἐπιμαρτυρώμεθα τὸν λόγον διὰ τῆς αἰσθησίας.

6. Her.

ε) Mutila hæc verba leguntur ap. Cant. ὅταν μὲν γὰρ πε-
ρὶ νοητῶν περὶ τὸ αἰσθητόν. Integrum servarunt locum codd.
V. A. P. qui post νοητῶν addunt: ματευῖται ὁ λόγος, ποτὶ
τὸ νοητὸν ποτιβάλλει ὅκα δὲ περὶ αἰσθητῶν, ποτὶ (sic
emendavi pro περι) τὸ αἰσθητόν; — Pro ποτιβάλλει cod.
P. habet ποτιβαίνει; veram tamen esse lectionem a me vul-
gatam, dubitari nequit; sæpe enim προσβάλλειν sensu
neutro poni, ut sit irrucere, accedere, abunde iam anno-
tatum est Lexicographis.

f) Ἀιτιολογία sunt disquisitiones de causis rerum; περὶ
τῶν αἰτίων, quæ ad physicam pertinent; εἰκοτολογία,
con-

figurarum ac numerorum captiones in geometria existunt, et verisimiles in politicis ac physicis ortus et factorum causae. Etenim harmoniam quidem duplicam rationem habere, intellectu percipitur: convenire autem hanc rationem sensus docet. Quin etiam mechanici secundum intellectum figuras, numeros, et proportionem usurpant; at effectus ad sensum referuntur, quandoquidem in materia et motu cernuntur. Denique rei causam nemo cognoverit, nisi eius naturam ante consideraverit. Ac natura quidem cuiusque mente iudicatur, causa autem et modus ratione et sensu: ratione quidem, cum aliquid necessario sic esse debere, syllogismo colligimus: sensu vero, cum sensus adfertur testimonium.

6. Her-

coniectiones de probabili rerum eventu, quae ad politicam spectant.

g) ὅτι ἐν διπλῶ codd. V. A. pro ἐστὶ ἐν διπλῶ ap. Cant. Petit exemplum ex musica; harmonia, (i. e. quam nos vocamus octavam), continere dicitur διπλὸν λόγον, *duplicum*, cf. *supra* p. 467. Not. s) Rationem eius quaerendam esse in numerorum ratione, unde intellectu percipitur; ipsum autem concentum musicum sensu et auditu. Caeterum constat ex iis quae *supra* p. 461. &c. disputata sunt, nomina haec intervallorum musicorum ex ipsis antiquissimis Pythagoricorum praeceptis desumpta esse; unde scripti huius γνησιότητι haud leve praesidium paratur.

h) τὸ τί ἐντι codd. V. A. pro ποῦ τί ἐστὶ ap. Cant. qui tamen statim τί ἐντι ἕκαστον pro τὸ ἐν τι ἕκαστον. Utrumque bene!

i) διὰ rescripti pro ὃ quod ap. Cant. nullo sensu legitur. Ceterum paulo durior est verborum ordo. Nam iung-

6. *Hermetis.*

Τ. Ὁρθῶς ταῦτ' ἀπέδειξας ὃ πάτερ· ἐκεῖνα δ' ἐτί
 με δίδαζον. Ἐφης γάρ που τὴν ἐπισήμην καὶ τὴν
 τέχνην ἐνέργειαν εἶναι τοῦ λογικοῦ. Νῦν δὲ φῆς τὰ
 ἀλόγα ζῶα σερήσει τοῦ λογικοῦ ἀλόγα εἶναι καὶ κε-
 κλησθαι· δηλονότι ἀνάγκη κατὰ τοῦτον τὸν λόγον τὰ
 ἀλόγα ζῶα μὴ μετέχειν ἐπισήμης, μηδὲ τέχνης, διὰ
 τὸ ἐσερῆσθαι τοῦ λογικοῦ. Ασπ. Ἀνάγκη γάρ ὃ τέκ-
 νον. Τ. Πῶς οὖν ὀρῶμεν, ὃ πάτερ, τινὰ τῶν ἀλό-
 γων ἐπισήμη καὶ τέχνη χρώμενα α), οἷον τοὺς μύρμη-
 κας τὰς τροφαῖς ἀποθησαυριζομένους τοῦ χειμῶνος,
 καὶ τὰ ἀέρια ζῶα ὁμοίως καλῶς ἐαυτοῖς συντεθέν-
 τα, τὰ δὲ τετράποδα γνωρίζοντα τοὺς φωλεοὺς, τοὺς
 ἰδίους. Α. Ταῦτα, ὃ τέκνον, οὐκ ἐπισήμη οὐ τέχ-
 νη β) ποιεῖ, ἀλλὰ φύσει. Ἡ γὰρ ἐπισήμη καὶ ἡ τέχ-
 νη διδακτικά εἰσι. Τούτων δὲ τῶν ἀλόγων οὐδεὶς οὐ-
 δὲν διδάσκεται. Ταῦτα δὲ φύσει γιγνόμενα γ), ἐνεργείᾳ
 μὲν

gendum est ὅνα δεῖξιν τινὸς ὑπάρχοντος ἐξ ἀνάγκης (i. e. ὅτι ἀναγκαιῶς οὕτως ὑπάρχει,) διὰ συλλογισμῶν σημαινόμεν.

ad fr. 6. Codd. V. A. E. in marg. Ἐρμού ἐκ τῶν πρὸς
 Τάτ. Exstat locus in ed. Patric. p. 44.

α) Ἐπισήμη καὶ τέχνη χρώμενα edidi pro corrupto
 ἐπισήμην καὶ τέχνην χρώμενος, quod cum Cant. tenent
 codd. — Nostrum quoque habet Patric.

β) Pro ἐπισήμη et τέχνη Cant. corrupte habet ἐπισή-
 μη et τέχνη primo casu. Postulat tamen tertium sequens
 φύσει. Sic quoque Patric.

γ) Exstat hic in priori edit. Ταῦτα δὲ φύσει γιγνόμενα, ἐν-
 εργείᾳ μὲν γίγνεται καθεκτικῇ· δὲ ἐπισήμη καὶ τέχνη εἰ-
 δόσι

6. *Hermelis.*

T. Recte quidem haec explicuisti, pater, verum illud me insuper doce. Etenim cum scientiam et artem ratione praediti functiones esse dixeris, nunc animalia bruta, quoniam ratione careant, bruta esse ac vocari dicis; ex quo efficitur, ut bruta scientia et arte careant; quando ratione destituuntur. A. Efficitur sane, fili. T. Cur igitur bruta quaedam, pater, scientia atque arte videmus uti, ac tum formicas hieme sibi alimentum reponere, tum volucres nidos construere, tum quadrupedes stabula sua cognoscere? A. Haec nec scientia, nec arte, fili, sed natura fiunt. Etenim scientiae et artes discuntur, cum bruta nihil unquam discant. At quae natura fiunt, functionem quidem habent omnibus communem; verum ut scientiae

et

δοσι παραγίγνεται, οὐ πᾶσι γιγνόμενα, ὑπὸ φύσεως ἐνεργείας. Pro καθεκτικῇ codd. V. A. E. habent καβολικῇ, in quo quid praeferas recte dubitaveris. Nam si Cant. lectionem retinueris, ἐνεργεία καθεκτικῇ foret vis in corpore contenta, seu interna; (de quo intra plura disputat poster;) si vero codd. lectionem receperis καβολικῇ ἐνεργεία erit vis omnibus communis. In re dubia securus sum codd. lectionem. Pro sequenti τῇ emendavi ἡ; nisi forte malis τὰ δὲ ἐπιστήμη καὶ τέχνη εἶδoshi παρ. quae scientia et arte sunt conveniunt tantum intelligentibus, i. e. iis qui ea addiscere possunt, sunt enim διδασκικά. — Proxima manca sunt ap. Cant. ac sensu destituta. Facile tamen restituantur, modo post πᾶσι suppleas τὰ δὲ πᾶσι, quod librarii negligentia exciderat. Apud Patric. omnis h. l. mancus est. Interciderunt enim omnia ab ἐνεργείᾳ usque ad πᾶσι, a quibus librarii oculus ob vocis γιγνόμενον repetitionem aberraverat.

μὲν γίγνεται καθολικῇ. Ἡ δὲ ἐπισημή καὶ τέχνη
 εἰδόσι παραγίγνεται, οὐ πᾶσι· τὰ δὲ πᾶσι γιγνόμε-
 να, ὑπὸ φύσεως ἐνεργεῖται. Οἷον πάντες οἱ ἄνθρωποι
 ποι ἄνω βλέπουσιν, οὐ πάντες δὲ μουσικοί, οὐδὲ πᾶν-
 τες τοξόται d), ἢ κυνηγοί, οὐδὲ τὰ ἄλλα πάντα· ἀλλ'
 λά τινες αὐτῶν τι ἑμάθον, ἐπισημῆς καὶ τέχνης ἐνεργούσης.
 Τὸν αὐτὸν τρόπον εἰ μὲν e) τινες τῶν μυρ-
 μήκων τούτο ἐπραττον, οἱ δ' οὐ, καλῶς ἂν ἔλεγες
 ἐπισημή αὐτὸ τούτο πράττειν, καὶ τέχνη συνάγειν
 τὰς τροφάς. Εἰ δὲ πάντες ὁμοίως ἄγονται ὑπὸ τῆς
 φύσεως ἐπὶ τούτο, καὶ ἄκοντες, δηλονότι οὐκ ἐπιση-
 μὴ οὐδὲ τέχνῃ τούτο πράττουσιν. Ἐνεργεῖται γάρ, ὡς
 ταῦτ, ἀσώματοι αὐταὶ οὔσαι, ἐν σώμασιν εἰσιν, καὶ
 διὰ τῶν σωμάτων ἐνεργοῦσι f). Διόπερ ὡς ταῦτ, καὶ
 θότι ἀσώματοι εἰσι, καὶ ἀθανάτους αὐταὶ φησὶ εἶ-
 ναι· καθότι δὲ χωρὶς σωμάτων ἐνεργεῖν οὐ δύνανται
 φημί, αὐτὰς εἶναι αἰεὶ ἐν σώματι. Τὰ γὰρ πρὸς τὴν
 ἢ ἐνεκά τινος γενόμενα προνοία ἢ ἀνάγκη ὑποπεπτω-
 κότα, ἀδύνατα ἀργά ποτε μεῖναι τῆς ἰδίας ἐνεργει-
 ας. Τὸ γὰρ ὃν αἰεὶ ἔχει, τούτο γὰρ αὐτοῦ καὶ σῶ-
 μά ἐστι καὶ ζῶή. Τούτῳ τῷ λόγῳ ἐπεται τὸ καὶ αἰεὶ
 τὰ

d) Iterum manca est ap. Cant. oratio. Habet ille: Οἷον οἱ ἄνθρωποι μουσικοί, οὐ δὲ πάντες τοξόται. Supplent lacunam codd. V. A. E. qui post ἄνθρωποι addunt ἄνω βλέπουσιν, οὐ πάντες δὲ μουσικοί. Omnes homines natura sua erecto vultu incedunt, (id enim est ἄνω βλέπειν, cf. Steph. v. βλέπειν) non omnes vero musicam aliasque artes callent.

et artes in peritis tantum cernuntur, non in omnibus; quae autem omnibus conveniunt, natura comparata sunt. Quemadmodum omnes quidem homines erecti incedunt, non tamen omnes sunt musici, nec sagittarii, nec venatores, nec aliarum artium periti, verum nonnulli scientiam aut artem aliquam sunt adepti. Eodem pacto si de formicis aliae hoc facerent, aliae nescirent, recte eas habere scientiam diceres, et arte victum corradere. Cum vero omnes aequae ad hoc a natura vel invitae ducantur, profecto nec scientiam nec artem habent. Functiones enim hae corporis expertes in corporibus versantur, perque ea munere suo funguntur. Quocirca, filii, quatenus quidem incorporeae sunt, immortales etiam sunt: quatenus autem absque corporibus fungi nequeunt, semper in corpore cernuntur. Nam quae vel aliquo referuntur, vel alicuius causa facta sunt, providentiae, ac necessitati obnoxia, nunquam non suo possunt fungi munere. Quod enim est, erit semper, posteaquam hoc

e) εἰ μὲν et mox εἰ δὲ, bene servarunt codd. V. A. pro εἰ μὲν, et οἱ δὲ ap. Cant.

f) Plura iam acute disputantur de viribus seu facultatibus primariis, (den Grundkräften), quae corporibus dicuntur inesse, ea continere, quin et formare. Ponit scriptor eas aeternas; simulque a corporibus separari posse negat; unde oritur commentum de aeternis corporibus. — Pro ἐνεργούσι quod habent codd. V. A. ap. Cant. non male existat ἐνεργούσαι.

τὰ σώματα εἶναι. Διὸ καὶ αὐτὴν τὴν σωμάτωνσιν φη-
 μι αἰδίαν ἐνέργειαν g) εἶναι. Εἰ γὰρ σώματα ἐν-
 γεια διαλυτὰ, σώματα δὲ δεῖ εἶναι, τόπους καὶ ὁ-
 γανα τῶν ἐνεργειῶν ὄντα h), αἱ δὲ ἐνέργειαι αἰθάνα-
 τοι, τὸ δὲ αἰθάνατον αἰεὶ ἐστίν, ἐνέργεια καὶ ἡ σωμά-
 τοποίησις, εἴγε αἰεὶ ἐστίν. Παρέπονται δὲ τῇ ψυχῇ
 οὐκ αἰθρώως παραγιγνόμεναι, ἀλλὰ τινες μὲν αὐτῶν
 ἅμα τῷ γίνεσθαι τὸν ἄνθρωπον ἐνεργοῦσιν, ὁμοῦ τῇ
 ψυχῇ περὶ τὰ ἄλογα οὔσαι, αἱ δὲ καθαρώτεραι
 ἐνέργειαι κατὰ μεταβολὴν τῆς ἡλικίας τῷ λογικῷ
 μέρει τῆς ψυχῆς συνεργοῦσι i). Αὗται δὲ αἱ ἐν-
 γειαί, τῶν σωμάτων εἰσὶν ἡρητημένα. Καὶ ἀπὸ μὲν
 τῶν θείων σωμάτων ἔρχονται εἰς τὰ θνητὰ αὗται
 σωματοποιοῦσαι, ἐκάστη δὲ αὐτῶν ἐνεργεῖ ἢ περὶ τὸ σῶ-
 μα, ἢ k) τὴν ψυχὴν. Καὶ αὐτῇ μέντοι τῇ ψυχῇ
 συγγίγνονται χωρὶς σώματος l) αἰεὶ δὲ ἐνέργειαι
 οὐκ αἰεὶ δὲ ἡ ψυχὴ ἐν σώματι θνητῷ ἐστίν, δύναται

g) Pro αἰδίαν ἐνέργειαν, quod cod. A. servavit, Codd. et reliqui codd. legunt αἰεὶ δὲ ἐνέργειαν. Praefero lectio-
 nem cod. A. a me vulgatam, quod in iis quae proxime
 sequuntur scriptor id agit ut ostendat corporum formati-
 onem, (σωμάτωνσιν, quae mox σωματοποιήσις vocatur), et
 se ἐνέργειαν. Parum tamen interesse videtur quam lectio-
 nem receperis, commentum enim hoc, si sanus ei sensus
 inest, vix aliud significare poterit, quam esse vim qua
 dam formativam, quae corpora componat; adeoque pro
 ductionem illam corporum fieri δι' ἐνέργειαν.

h) Turbata haec sunt in priori edit. non prava mo-
 distinctione, sed lectione quoque; pro ὄντα enim exstat i

hoc eius corpus est ac vita. Ex quo efficitur, ut semper corpora sint, adeoque corporum ipsa creatio perpetua functio existat. Etenim si terrena corpora dissolvi possunt, corpora autem esse oportet, tanquam loca functionum et instrumenta, functiones vero sunt immortales, et immortalia semper sunt: per functionem etiam corporum creatio, quandoquidem semper est, existit. Sequuntur autem animam non omnes simul, verum aliae simul cum ortu hominis agunt, in parte animae rationis experti constitutae, aliae puriores in rationis compote parte cernuntur. Atque hae functiones a corporibus dependent, et ut a divinis corporibus in humana descendunt corporum creationis causa, ita singulae vel in corpore, vel in anima separatim agunt, et soli quoque animae absque corpore contingunt; cumque semper sint functiones,

ani-

ταῦτα, quod et habent codd. nullo prorsus sensu. Rescripsi ὄντα, levi mutatione, qua recepta omnia cohaerere, sensumque bene procedere, patet.

i) Servarunt veras lectiones codd. V. A. Apud Cant. corrupte: κατὰ μεταβολὴν τῆς ἡσυχίας τῷ λογῷ μέρει τῆς ψυχῆς συνεργοῦσαι.

k) ἢ, quod praecedens ἢ flagitat, rescripsi pro καί.

l) Si ea quae hic ponit scriptor cum proximis continetur, oritur suspicio, negandi particulam hic excidisse, atque post σώματος addendum esse οὐ. Negatur enim statim, non posse, ut facultates illae a corpore seiungantur. Verum redeunt haec ad argutias, in quibus, quid pro certo ponas, vix invenies.

χωρὶς τοῦ σώματος εἶναι, αἱ δὲ ἐνέργειαι χωρὶς τῶν
 σωμάτων οὐ δύνανται εἶναι. Ἰερὸς λόγος ἐστίν, ὃ τέκ-
 νον, οὗτος. Συνεστᾶναι μὲν σῶμα χωρὶς ψυχῆς οὐ
 δύναται, τὸ δὲ εἶναι δύναται ^{π)}. Τ. Πῶς τοῦτο λέ-
 γεις, ὦ πάτερ; Α. Οὕτω νόησον, ὦ Τάτ. τῆς ψυχῆς
 χωρισθείσης τοῦ σώματος, ἐπιμένει αὐτὸ τὸ σῶμα
 τοῦτο δὲ τὸ σῶμα παρὰ τὸν τῆς ἐπιμονῆς χρόνον ἐνε-
 γεῖται διαλυόμενον καὶ ἀεὶδὲς γιγνόμενον· ταῦτα δὲ
 οὐ δύναται πᾶσχειν τὸ σῶμα χωρὶς ἐνεργείας. Ἐπι-
 μένει οὖν τῷ σῶματι ἡ ἐνέργεια αὕτη ψυχῆς χωρι-
 σθείσης. Αὕτη οὖν ἡ διαφορὰ ἀθανάτου σώματος καὶ
 θνητοῦ, ὅτι τὸ μὲν ἀθάνατον ἐκ μιᾶς ὕλης συνεστήθη
 τὸ δὲ οὐ· καὶ τὸ μὲν ποιεῖ, τὸ δὲ πᾶσχει· πᾶν γὰρ
 τὸ ἐνεργοῦν κρατεῖ, τὸ δὲ ἐνεργούμενον κρατεῖται· καὶ
 τὸ μὲν κρατοῦν ἐπιτακτικόν καὶ ἐλεύθερον ὃν ^{η)} ἄγει
 τὸ δὲ δοῦλον φέρεται. Αἱ μὲν οὖν ἐνέργειαι οὐ μόνον
 τὰ ἐμψυχα ἐνεργοῦσι σώματα, ἀλλὰ ο) καὶ τὰ
 ἀψυχα, ξύλα καὶ λίθους, καὶ τ' ἄλλ' ὅμοια· αὐ-
 ξουσαί τε καὶ καρποφοροῦσαι, καὶ πεπαίνουσαι, καὶ
 φθείρουσαι, καὶ τήκουσαι, καὶ σήπουσαι, καὶ θρύ-
 πτουσαι, καὶ τὰ ὅμοια ἐνεργοῦσαι, ὅσα δύναται
 ματα πᾶσχειν. Ἐνέργεια γὰρ κέκληται, ὃ τέκ-
 νον, αὐτὸ τοῦτο, ὃ, τί ποτέ ἐστι τὸ γιγνόμενον· αὐ-

^{π)} Verba τὸ δὲ εἶναι δύναται, quae ap. Cant. desunt
 bene addit cod. A. Corpus sine anima dissolvitur quidem
 durat tamen ipsa eius οὐσία.

^{η)} ἄγει

anima non semper inest humano corpori, quoniam absque illo potest consistere, quod functionibus non contingit. Sacer hic est sermo, fili. Absque anima nequit corpus consistere, substantia autem potest. T. Quo pacto hoc ais, pater? A. Hoc pacto, fili. Anima e corpore discedente, remanet corpus; id interea dissolvitur et ad nihilum perducitur; quod cum sine functione fieri nequeat, remanet sane haec in corpore functio post animae discessum. Hoc igitur inter immortale corpus et mortale interest, quod illud una constet materia, hoc pluribus: illud agit, hoc patitur: quandoquidem quod munere suo fungitur, imperat: quod functionem recipit, paret: alterumque cum liberum sit et imperans ducit, alterum ducitur. Functiones porro non tantum in animatis, verum etiam anima carentibus cernuntur, ut lignis, lapidibus, ac similibus, quae ab illis augentur, frugifera redduntur, coquuntur, perimuntur, comminuntur, ac similes inanimorum corporum proprietates consequuntur. Quicquid enim sit appellatur functio; semper autem multa fiunt, aut potius omnia. Nunquam enim rebus caret mundus, verum eas perpetuo parit,

n) Addidi $\delta\upsilon$, quod ob terminationem vocis praecedentis exciderat.

o) 'Αλλ' quod deest ap. Cant. bene addit Cod. V. quo auctore statim quoque deleui τοὺς ante λίθους.

δὲ γίνεσθαι δεῖ πολλά, μάλλον δὲ πάντα· οὐδέποτε γὰρ χηρεύει τῶν ὄντων τινὸς ὁ κόσμος, αἰεὶ δὲ φερόμενος ἐν ἑαυτῷ κυρίσκει τὰ ὄντα, οὐδέποτε ἀπολειφθι-
σόμενα αὐτοῖς ρ) τῆς φθορᾶς. Πᾶσα οὖν ἐνεργεία νοεῖσθω, ὡς αἰεὶ ἀθάνατος οὔσα, ἥτις ἀν' ἧ q) ἐν οὐκ ἄν ποτε σώματι. Τῶν δὲ ἐνεργειῶν αἱ μὲν εἰσι τῶν θεῶν σωμάτων, αἱ δὲ τῶν φθαρτῶν, καὶ αἱ μὲν καθολικαί, αἱ δὲ ἰδικαί, καὶ αἱ μὲν τῶν γενῶν, αἱ δὲ τῶν μερῶν ἑνὸς ἑκάστου. Θεῶν μὲν οὖν εἰσιν, αἱ εἰς τὰ αἰδία σώματα ἐνεργοῦσαι r) αὐταὶ δὲ καὶ τέλειαι εἰσιν, ὡς εἰς τέλεια σώματα· μερικαὶ δὲ αἱ δι' ἑνὸς ἑκάστου τῶν ζώων· ἰδικαὶ δὲ, αἱ s) εἰς ἕκαστον τῶν ὄντων τί. Οὗτος οὖν ὁ λόγος συνάγει, ὃ τέκνον, πάντα μετὰ εἶναι ἐνεργειῶν. Εἰ γὰρ ἀνάγκη τὰς ἐνεργείας ἐν σώμασιν t) εἶναι, πολλά δὲ σώματα ἐν κόσμῳ, πλείους φημὶ εἶναι τὰς ἐνεργείας τῶν σωμάτων. Ἐκ ἐνὶ γὰρ πολλάκις σώματι ἐστὶ μία, καὶ δευτέρα, καὶ τρίτη, χωρὶς τῶν παρεπομένων καθολικῶν καὶ καθολικὰς γὰρ ἐνεργείας φημὶ τὰς ὄντως σωματικαί, διὰ δὲ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν κινήσεων γινομένας· χωρὶς γὰρ τούτων τῶν ἐνεργειῶν τὸ σῶμα συζηναὶ ἀδύνατον. Ἔτεροι δὲ εἰσιν ἰδικαὶ ἐνεργεῖαι ταῖς ψυχαῖς τῶν
ἀν.

ρ) Habet Cant. et cum eo codd. αὐτοῦ τῆς φθορᾶς, nullo commodo sensu; nihil enim habet αὐτοῦ ad quod referri possit. Rescripsi αὐτοῖς, quo sensus restituitur. Veritas Cant. *motum suum nunquam deferentes*; qui adeo pro φθορᾶς voluisse videtur φθορᾶς, non video quo iure.

q) ἧ

parit, nunquam iterum cariturus interitu. Omnis igitur functio quocunque in corpore tanquam semper immortalis est habenda. Functiones porro aliae divinorum sunt corporum, aliae humanorum, et aliae universi, aliae specierum, aliaeque generum, aliae partium singularum. Ac divinae quidem sunt, quae ad immortalia corpora pertinent, ac perfectae etiam dicuntur, ut perfectorum corporum: partium autem, quae ad animalia singula, specierum vero, quae ad rem quamlibet. Atque haec oratio, fili, omnia colligit functionum esse plena. Etenim si requiruntur in corpore functiones, ac multa sunt in mundo corpora: plures aio corporibus esse functiones; siquidem nonnunquam uno in corpore tres functiones, praeter consequentes universales, apparent. Voco autem universales, quae vere corporeae sunt, ac per sensus et motiones contingunt; nam absque his nequit corpus consistere. Aliae autem sunt specierum fun-

q) § bene addit Cod. V.

r) Habet Cant. καὶ εἰς τὰ ἴδια σώματα ἐνεργοῦσαι, repugnante et nexu sermonis et sensu. Pro καὶ bene restituit αἱ Cod. A. Pro τὰ ἴδια vero ipse rescripti τὰ αἰδία, i. e. corpora coelestia, aeterna; de quibus infra mox pluribus disputat auctor.

s) Iterum hic pro αἱ Cant. et codd. male legunt καὶ.

t) ἐν σώμασιν codd. V. A. exhibent pro ἐν σώματι ap. Cant.

ἀνθρώπων, διὰ τεχνῶν, καὶ ἐπισημῶν, καὶ ἐπιτη-
 δευμάτων, καὶ ἐνεργημάτων. Παρέπονται γὰρ ταῖς
 ἐνεργείαις αἱ αἰσθήσεις, μᾶλλον δὲ ἀποτελέσματα
 ἐνεργειῶν αἱ αἰσθήσεις εἰσὶ *u*). Νήησον οὖν, ὦ τέκ-
 νον, διαφορὰν ἐνεργείας καὶ αἰσθήσεως· ἐνέργεια γὰρ
 ἀνωθεν πέμπεται· *v*) ἡ δὲ αἴσθησις ἐν τῷ σώματι αἰ-
 σα, καὶ ἀπὸ τούτου τὴν οὐσίαν ἔχουσα, δεξαμένη
 τὴν ἐνέργειαν, φανεράν ποιεῖ, καθάπερ αὐτὴν σῶ-
 ματοποιήσασα. Διόπερ τὰς αἰσθήσεις καὶ σωματι-
 καὶς καὶ θνητάς φημι εἶναι, τοσοῦτον συνεσώσας, ὅ-
 σον τὸ σῶμα. Καὶ γὰρ συγγενῶνται τῷ σώματι αἱ
 αἰσθήσεις καὶ συναποθνήσκουσι· τὰ δὲ ἀθάνατα σώ-
 ματα αὐτὰ μὲν ἀθάνατον αἴσθησιν οὐκ ἔχει, ὡς ἐξ
 οὐσίας *w*) τοιαύτης συνεσῶτα· ἡ γὰρ αἴσθησις οὐδ'
 ἄλλως ἄλλον ἐστὶ [σωματικὴ] *x*), ἢ τοῦ προσγενομένου
 τῷ σώματι κακοῦ ἢ τοῦ ἀγαθοῦ, ἢ τοῦ πάλιν αὐ-
 τοπογενομένου *y*). Τοῖς δὲ αἰθεροῖς σώμασιν οὔτε προσ-
 γίνεταί οὔτε ἀπογίνεταί· διὸ αἴσθησις ἐν ἐκείνοις οὐ
 γίνεταί. Τ. Ἐν παντὶ οὖν σώματι αἴσθησις αἰσθάν-
 νεται; Α. Ἐν παντὶ, ὦ τέκνον, καὶ ἐνέργεια ἐν πά-
 σιν

u) Corrupte et nullo sensu Cant. παρέπονται γὰρ ταῖς ἐνεργείαις καὶ αἰσθήσεσι μᾶλλον δὲ ἀπὸ τέλει καύματα τῶν ἐνεργειῶν &c. Veras lectiones servarunt codd. V, A, E.

v) Plenam lectionem debemus cod. P. nam Cant. ceteri-
 que codd. mutilate: διαφορὰν ἐνεργείας ἀνωθεν πέμπεται.

w) Male apud Cant. una voce legitur ἐξ οὐσίας; pro
 quo facile patet rescribendum esse ἐξ οὐσίας. Attamen sic
 quo-

functiones, quae animis humanis per artes, scientias, studia, et actiones contingunt. Nam consequuntur functiones etiam sensus, aut potius illarum sunt effectus. Hoc igitur eas differre cogita, o fili! quod functio desuper immititur, sensus in corpore positus, ab eoque naturam suam consecutus, receptam functionem tanquam corpore vestitam reddit manifestam. Quapropter sensus et corporei sunt et mortales, nec diutius, quam corpus, existunt; siquidem nascuntur cum corpore simul et moriuntur. Ac immortalia corpora sensu non sunt praedita, quandoquidem alterius naturae sunt. Sensus enim nusquam aliunde proficiscitur, quam ex bono et malo, corpori vel accedente, vel iterum recedente. Aeternis autem corporibus cum nihil nec accedat nec decedat, sensu non sunt illa praedita. *T.* In omni ergo corpore sentit sensus? *A.* In omni, fili, sicut et functiones agunt. — *T.*

quoque in explicatione dubii haeremus. Si lectio vulgata vera est, τοιαύτης explicandum erit de *immortali* natura. Potius tamen ad *mortalem* referendum videtur, quo posito ante συσσωτα negandi particula inferenda foret. Voluit illud Cant. qui vertit: *quandoquidem alterius naturae sunt.*

α) Habet Cant. ἡ γὰρ αἰσθησις οὐδ' ὅλως ἄλλου ἐστὶ σωματικῇ, ἢ τοῦ &c. Nullo sensu! Pro ἄλλου codd. V. A. habent ἄλλου, sensum proficisci ab iis quae corpori accidunt; σωματικῇ vero plane hic alienum ac male in contextum intrusum videtur, quare illud uncis inclusi.

γ) Repetuntur hic ap. Cant. verba τοῦ σώματι κακοῦ ἢ ἀγαθοῦ. Omittunt tamen ea codd. V. A. E. P.

Λ α α ζ

σιν 2) ἐνεργοῦσι. Τ. Καὶ ἐν τοῖς ἀψύχοις, ὧ πά-
 τερ; Α. Καὶ ἀψύχοις, ὧ τέκνον. Διαφορὰ δὲ εἰσι
 τῶν αἰσθήσεων· αἱ μὲν τῶν λογικῶν μετὰ λόγου γί-
 νονται· αἱ δὲ τῶν ἀλόγων σωματικαὶ εἰσι μόνον, αἱ
 δὲ τῶν ἀψύχων αἰσθήσεις μὲν εἰσι, παθητικαὶ δὲ, κατ'
 αἵξεσιν μόνον καὶ κατὰ μείωσιν γιγνόμεναι. Τὸ δὲ
 πάθος καὶ αἰσθήσις ἀπὸ μιᾶς κορυφῆς ἡρτηνται, εἰς
 δὲ τὸ αὐτὸ συνάγονται ὑπὸ τῶν ἐνεργειῶν α). Τῶν
 δὲ ἐμψύχων ζώων εἰσι δύο ἄλλαι ἐνέργειαι, αἱ παρέ-
 χονται ταῖς αἰσθήσεσι καὶ τοῖς πάθεσι, λύπη καὶ
 χαρὰ β) καὶ χωρὶς τούτων ζῶον ἐμψυχον καὶ μάλι-
 κα λογικὸν αἰσθεσθαι ἀδύνατον· διὸ καὶ ἰδέας ταύτας
 εἰνά φημι τῶν παθῶν, τῶν λογικῶν μᾶλλον ζώων ἐπι-
 κρέτουςας γ). Αἱ μὲν οὖν ἐνέργειαι ἐνεργοῦσιν, αἱ
 δὲ αἰσθήσεις τὰς ἐνεργείας ἀναφαίνουσιν. Αὗται δὲ
 οὔσαι σωματικαὶ ἀνακινουῦνται ὑπὸ τῶν τῆς ψυχῆς
 ἀλόγων μερῶν, διὸ καὶ ἀμφοτέρως φημι κακωτικὰς
 εἶναι. Τό, τε γὰρ χαίρειν μεθ' ἡδονῆς τὴν αἰσθησιν
 παρέχον, πολλῶν κακῶν εὐθέως αἴτιον συμβαίνει τῷ
 παθόντι δ), ἢ τε λύπη ἀλγυδόνως καὶ ὀδύνας ἰσχυ-
 ρότε-

2) ἐνέργειαι ἐν πᾶσιν bene codd. V. A. πτο ἐνέργεια
 πᾶσι.

α) Ducta est imago ex Platonis Phaedone Op. Vol. I.
 p. 60. ubi Socrates dolorem ac voluptatem eodem modo
 inter se coniunctas esse ponit: ὥσπερ ἐκ μιᾶς κορυφῆς ἡμ-
 μένω, δυ' ὄντε. — Post ὑπὸ male apud Cant. inferitur
 δέ. Nam ut apud Platonem dolor et voluptas a Deo alte-
 ro

T. Etiamne in animo, pater? A. Etiam, fili. Sed quaedam sunt sensuum differentiae; nam in ratione quidem praeditis, cum ratione sunt coniunctae, in brutis autem dumtaxat sunt corporeae, in inanimis vero non nisi patiendi sentiunt, in crescendo ac decrescendo tantum sitae. Affectio porro ac sensus ab uno capite descendentes, in idem a functionibus coguntur. Iam in animantibus aliae duae cernuntur functiones, sensum et affectionem consequentes, dolor ac voluntas, citra quas animal quodvis, ac praecipue rationis particeps, sensu frui nequit. Quapropter has affectionum dicere possimus ideas, in ratione praeditis maxime vigentes. Ut enim functiones munere suo funguntur, ita sensus eas produnt; hi vero, cum sint corporei, ab rationis expertibus animae partibus commoventur. Quocirca etiam noxiae sunt ambae dicendae; si quidem et gaudium cum voluptate perceptum, statim

ra alteri annexa esse dicitur, sic apud nostrum affectio et sensus ab energiis.

b) Verba καὶ χαρὰ, quae desiderantur apud Cant. bene supplent codd. V. A. P.

c) Corrupte Cant. et codd. διὸ καὶ ἰδέας ταύτας εἶναι φημι τῶν παθῶν, ἰδέας τῶν λογικῶν, μᾶλλον ζῶον ἐπι-κράτουςας. Facile patet alterum ἰδέας male intrusum esse, simulque pro ζῶον rescribendum esse ζώων. Vult enim scriptor gaudium et tristitiam species esse affectionum, quae in animantia tantum ratione praedita cadant. Consentit iam nobiscum Patricius.

d) Συμβαίνει τῷ παθόντι sensu iubente restitui pro συμβαίνειν τὸ παθόν τι.

ροτέρας παρέχεται, διόπερ εικότως ἀμφοτέραι κατωτικά ἂν εἴησαν. Τ. Ἡ αὐτὴ δ' ἂν εἴη αἰσθησις ψυχῆς καὶ σώματος πάτερ; Α. Πῶς νοεῖς ὧ παῖ, ψυχῆς αἰσθησιν; Τ. Οὐχ ἡ μὲν ψυχὴ ἀσώματος ε), ἡ δὲ αἰσθησις σῶμα ἂν εἴη, ὧ πάτερ, ἡ γὰρ f) αἰσθησις ἐν σώματι οὔσα τυγχάνει; Α. Ἐὰν ἐν σώματι αὐτὴν θῶμεν, ὧ τέκνον, ὁμοίαν τῇ ψυχῇ αὐτὴν ἀποφανοῦμεν, ἢ ταῖς ἐνεργείαις. Ταῦτα γὰρ ἀσώματα ὄντα φαμέν ἐν σώμασι. Ἡ δὲ αἰσθησις οὐδὲ ἐνεργεῖα ἔστιν, οὔτε ψυχὴ, οὔτε σώματος ἄλλο, παρὰ τὰ προειρημένα, οὐκ ἂν οὖν εἴη ἀσώματον· εἰ δ' οὐκ ἔστιν ἀσώματον, σῶμα ἂν εἴη· τῶν γὰρ ὄντων δεῖ g) τὰ μὲν σώματα εἶναι, τὰ δὲ ἀσώματα.

7. *Hermetis.*

Κινεῖται δὲ τὸ κινούμενον κατ' ἐνεργεῖαν τῆς κινήσεως, τῆς κινούσης τὸ πᾶν. Ἡ γὰρ φύσις τοῦ παντὸς τῶ παντὶ παρέχει κινήσεις· μίαν μὲν τὴν κατὰ δύναμιν αὐτῆς, ἑτέραν δὲ τὴν κατ' ἐνεργεῖαν· καὶ ἡ μὲν διήκει διὰ τοῦ σύμπαντος κόσμου, καὶ ἐντὸς συνέχει· α) ἡ δὲ παρήκει, καὶ ἐκτὸς περιέχει, καὶ διὰ πάντων.

e) Plenum h. l. servarunt codd. V. A. Nam apud Cant. post εἴησαν legitur: ἡ αὐτὴ ἂν εἴη αἰσθησις ψυχῆς αἰσθησιν· οὐχ ἡ μὲν ψυχὴ ἀσώματος, neglecta simul personarum distinctione.

f) Male in priori ed. hic excidit γὰρ, quo nexus sermonis turbatur. Esse enim sensum corporea natura, inde concludit discipulus quod in corpore cernitur.

g) Δεῖ

statim damni multum gaviso conciliat, et dolor maerore graves parit, ideoque non iniuria noxiae dicentur ambae. *T.* Neque alius animae sit sensus quam corporis pater? *A.* Quomodo intelligis, fili, animae sensum? *T.* Nonne anima incorporea, sensus autem corpus, o pater, quandoquidem in corpore cernitur? *A.* Si eum in corpore collocemus, fili, similem animae vel functionibus reddemus, quandoquidem hae corporis expertes in corporibus ponuntur. At sensus cum nec functio sit, nec aliud quid a corpore diversum, non est expert corporis, adeoque corpus dicendus est. Etenim quaecunque sunt, vel corpora sint, oportet, vel incorporea.

7. *Hermetis.*

Movetur autem res per motus functionem, universum moventis. Nam universi natura motus universo suppeditat, alterum secundum vim suam, alterum secundum functionem: quorum alter per totum mundum intus penetrat, alter etiam extra progreditur;

g) Δεῖ cum Cant. in marg. sensu iubente rescripti pro αἰ, quod cum Cant. habent codd.

ad fr. 7. Codd. V. A. E. in marg. habent Ἐρμού ἐκ τῶν πρὸς Ἀμμων. Legitur ap. *Patric.* p. 40, infra; ibique iungitur iis quae a nobis supra fr. 4. exhibita sunt; nescio quo iure.

a) Ἐντὸς συνέχει bene codd. V. A. pro ἐντὸς ἔχει ap. Cant. Συνέχει habet quoque *Patric.*

πάντων πεφροινήκασι κοινή. Καὶ ἡ φύσις πάντων, φύουσα τὰ γιγνόμενα, Φυὴν παρέχει τοῖς Φυομένοις, σπείρουσα μὲν τὰ ἑαυτῆς σπέρματα, γενέσεις ἔχουσα δι' ὕλην κινήτην b). Κινουμένη δὲ θερμαίνεται, καὶ γίνεταί ἡ ὕλη πῦρ καὶ ὕδωρ, τὸ μὲν σθεναρὸν καὶ ἰσχυρὸν, τὸ δὲ πάσχον. Τὸ δὲ πῦρ ἐναντιούμενον τῷ ὕδατι ἐξήρανε τοῦ ὕδατος, καὶ ἐγένετο ὀχουμένη ἡ γῆ c) ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Περιξηραίνοντος d) δὲ αἰτμὶς ἐγένετο ἐκ τῶν τριῶν, τοῦ τε ὕδατος, τῆς γῆς, καὶ τοῦ πυρὸς, καὶ ἐγένετο αἴρ. Ταῦτα συνῆλθε κατὰ τὸν τῆς ἁρμονίας λόγον, θερμὸν ψυχρῷ, ξηρὸν ὑγρῷ, καὶ ἐκ τῆς συμπνοίας τούτων ἐγένετο πνεῦμα, καὶ σπέρμα ἀνάλογον τῷ περιέχοντι πνεύματι. Τοῦτο δὲ ἐς τὴν μήτραν ἐμπεσὼν οὐκ ἤρεμει ἐν τῷ σπέρματι, οὐκ ἤρεμοῦν δὲ μεταβάλλει τὸ σπέρμα, μεταβαλλόμενον δὲ αὐξήν ἴσχει καὶ μέγεθος. Ἐπὶ τῷ μεγέθει δὲ εἰδωλον ἐπισπᾶται σχήματος, καὶ σχηματίζεται· ὁχεῖται δὲ ἐπὶ τῷ σχήματι τὸ εἶδος, δι' οὗ καὶ εἰδωλοποιεῖται τὸ εἰδωλοποιούμενον. Ἐπεὶ τοίνυν τὸ πνεῦμα οὐκ εἶχεν ἐν τῇ νηδύϊ τὴν ζωτικὴν κίνησιν, τὴν δὲ βρασικὴν e), καὶ ταύτην ἤρμωσεν ἁρμονία, ὑποδοχὴν οὖσαν τῆς διανοητικῆς ζωῆς. Ἐστὶ δὲ αὕτη ἀμερὴς καὶ ἀμετάβλητος, οὐδέποτε ἐξισαμένη τῇ

b) Legitur sp. Cant. sine sensu: γένσεις, ἔχουσα ὕλην κινήτην. Codd. V. A. bene addunt δι', quo simul facile patet pro γένσεις, sublata distinctione, rescribendum esse γένεις.

tur; cunctaque communiter peragrant. At natura communis rerum genitrix, semen quidem suum spargens, mobili oblata materia, ortum rebus donat; motu autem incalescit, et fit materia, nempe ignis et aqua, ille fortis, haec patiens. Tum adversatus aquae ignis, partem eius aliquam arefecit, eaque terra facta est aquae incumbens; quae cum exaruisset, vapor de tribus illis extitit, aqua, terra, et igne, factusque est aër. Ea porro secundum harmoniae rationem commissa, calidum cum frigido, siccum cum humido, spiritum procrearunt, ac semen spiritui continenti respondens. Is deinde in uterum illapsus, non quiescit in semine, quod ab illo mutatum, incrementum et magnitudinem accipit, pauloque post figurae simulacrum, cui incumbit forma, quam res accipit. Et quoniam spiritus in utero vitalem vim non habebat, sed

γενέσεως, quod exhibet quoque Patric. *motum materiae generationis causam esse.*

c) Ἡ γῆ deest ap. Cant. et in codd. Supplendum tamen illud esse, facile docent sequentia; legiturque iam ap. Patric.

d) Cant. male περὶ ξηραίνου. quod una voce exhibent codd. V. A.

e) Βρασιχὴν, vox Lexicographis neglecta, ex βράζω, *ferveo, aestuo*; unde δύναμις βρασιχῆ est *vis quae aestuare facit*. Male vertit Patric. *motum combustum*; nec melius Cant. qui illud omnino pro *motu* accipit. Caeterum ea quae iam sequuntur ex Pythagoricorum placitis adumbrata esse, qui omnem generationem ad numerorum leges revocabant, facile omnes intelligunt.

τῆς ἀμεταβλησίας. Τὸ δ' ἐν τῇ νηδύϊ ἀριθμοῖς λο-
χεύει καὶ μαιοῦται καὶ εἰς τὸν ἔξω αἶρα ἄγει, καὶ
ἐγγυτάτω ψυχῇ f) οὔσα, οἰκειοῦται, οὐ κατὰ συγ-
γενικὴν ιδιότητα, ἀλλὰ κατ' εἰμαρμένην· οὐ γὰρ ἔρως
ἐστὶν αὐτῇ g) μετὰ σώματος εἶναι. Διὰ τοῦτο κατ'
εἰμαρμένην παρέχει τῷ γιγνομένῳ διανοητικὴν κίνησιν,
καὶ νοεράν ζωὴς αὐτῆς οὐσίαν. Παρεισέρπει γὰρ τῷ
πνεύματι καὶ κινεῖ ζωτικῶς.

8. *Hermetis.*

Καὶ ὁ μὲν κύριος καὶ πάντων δημιουργὸς τῶν αἰδί-
ων σωμάτων, ὦ Τατ, ἅπαξ ποιήσας οὐκ ἔτι ἐποίη-
σεν οὐδὲ ποιεῖ. Ταῦτα γὰρ ἑαυτοῖς παραδούς καὶ
ἐνώσας ἀλλήλοις, ἀφῆκε φέρεσθαι, μηδὲν ἐνδεόντα
καὶ η) αἰδία. Εἰ δὲ δέοντα τινῶν, ἀλλήλων δεήσονται,
οὐδεμίας δὲ ἔξωθεν ἐπιφορᾶς, αἷς ἀθάνατα.
Ἐδεῖ γὰρ τὰ ὑπ' ἐκείνου σώματα γιγνόμενα, τοιαύ-
την ἔχειν καὶ τὴν φύσιν. Ὁ δὲ ἡμέτερος δημιουργὸς b)
ἐν σώματι ὢν, ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ ποιεῖ αἰεὶ, καὶ ποι-
ήσει σώματα διάλυτα καὶ θνητά. Οὐ γὰρ θέμις
ἦν αὐτῷ μιμεῖσθαι τὸν ἑαυτοῦ δημιουργόν, ἀλλῶς τῷ
καὶ

f) ψυχῇ, sic rescripsi pro ψυχῇ, pendet enim ex Har-
monia. Ponit scriptor *Harmoniam secundum numerorum*
leges foetum formare, animamque, cisi nolentem corpori
iungere.

g) ἔρως ἐστὶν αὐτῇ recepi ex Patric. pro ἐρώτων ἐστὶν
αὐτῇ, quod nullo sensu cum Cant. habent codd.

sed ferventem dumtaxat, hanc quoque concinnavit harmonia, vitae intelligentis receptaculum; ea vero semper omni parte ac mutatione caret. Partum denique numeris componit, inque aërem producit, et animae proxima, non cognatione sed fato, conciliat. Cum enim ipsa invita corpori iungatur, secundum fatum partui vim intelligendi, vitaeque naturam suppeditat; siquidem cum spiritu irrepens, vim vitalem adfert.

8. *Hermetis.*

Ac dominus quidem et opifex immortalium corporum, fili, semel opere defunctus, nihil amplius efficit; siquidem illa sibi ipsis commendans, et inter se componens, ferri pro arbitrio permisit, nullius indiga ut aeterna, vel si alicuius indigent, sui tantum ipsius, nec externo casui obnoxia, ut immortalia; nec enim aliam ab illo creata corpora decebat habere naturam. At noster opifex in corpore positus nos procreavit, semperque procreat ac procreabit mutabilia et mortalia

ad fr. 8. Inscríbítur in codd. V. A. E. Ἑρμοῦ ἐν τῶν πρὸς Ἀμμωνα πρὸς Τὰτ, quae ultima male adiecta sunt. Legitur ap. Patric. p. 46.

a) Pro καὶ malim ὥς, quae nihil indigent, quod aeterna sunt. In proximis δὲ inferui ante δέονται, quod salvo sensu abesse nequit, et librarii negligentia exciderat.

b) Nempe ἐνέργεια seu vis formativa, quae corpori inest. cf. supra fr. 6. — Διάλυτα codd. V. A. exhibent pro λυτά ap. Cant.

Bbb

καὶ ὅτι ἀδύνατον. Ὁ μὲν γὰρ ἐκ τῆς πρώτης οὐσίας ἐποίησεν οὐσίας ἀσωμάτου, ὁ δὲ ἐκ τῆς γεγεννημένης σωματώσεως ἐποίησεν ἡμᾶς. Εἰκότως οὖν κατὰ τὸν ὄρθον λόγον ἐκεῖνα μὲν τὰ σώματα, ὡς ἐξ ἀσωμάτου οὐσίας γεγεννημένα, ἀθάνατά ἐσι· τὰ δὲ ἡμέτερά διαλυτὰ καὶ θνητά, ὡς τῆς ὑλης ἡμῶν ἐκ σωματῶν συνεσώσης, διὰ τὸ ἀσθενῆ εἶναι, καὶ πολλῆς c) ἐπικουρίας δεόμενα. Πῶς γὰρ ἂν καὶ τὸ τυχὸν ἀντίσχευεν ὁ σύνδεσμος ἡμῶν τῶν σωματῶν, εἰ μὴ τίνα εἴχεν ἐπεισερχομένην τροφήν ἐκ τῶν ὁμοίων στοιχείων, καὶ ὑπεσώματος d) ἡμᾶς καὶ ἐκάσῃ τὴν ἡμέραν; Καὶ γὰρ γῆς τε, καὶ ὕδατος καὶ πυρὸς, καὶ ἀέρος ἐπιβροή ἡμῖν γίγνεται, ἥ τις τὰ σώματα ἡμῶν νεοποιούσας συνέχει τὸ σῆνος· ὥστε καὶ πρὸς ταῖς κινήσεις ἐσμὲν ἀσθενέστεροι, φέροντες κινήσεις μὴδὲ ἡμέρας μίας. Εὖ e) γὰρ ἴσθι, ὦ τέκνον, ὅτι εἰ μὴ ἐν ταῖς νυξίν ἡμῶν ἀνεπαύετο τὰ σώματα, οὐκ ἂν πρὸς μίαν ἡμέραν ἀντέσχομεν. Ὁθεν ἀγαθὸς ὢν ὁ δημιουργὸς πάντα προυπιστάμενος, εἰς διαμονὴν τοῦ ζώου ἐποίησε τὸν ὕπνον, μέγιστον τοῦ καμάτου τῆς κινήσεως [θελακτικόν], καὶ ἐπίσιν ἔταξεν ἐκάσῳ χρόνον f), μάλλον δὲ τῇ ἀναπαύλῃ πλείονα. Μέγιστον δὲ νόει, τέκνον, τοῦ ὕπνου τὴν ἐνέργειαν, ἐναντίαν τῇ τῆς ψυχῆς, οὐκ ἐλάτ.

c) πολλῆς bene codd. V. A. E. pro πόλις.

d) Ὑπεσώματος, recte derivatum ex ὑποσωματός, corporis reficior. Frustra in codd. corruptelae notula adiciuntur.

f) Nul-

lia corpora. Neque enim illum aequum erat suum imitari opificem, nec etiam fas. Nam ut ille de prima materia incorporea procreavit, ita hic de corporis natura genita nos progenuit. Quocirca merito illa quidem corpora, ut ex incorporea materia procreata, sunt immortalia; nostra vero, ut e corpora, mutabilia, et mortalia, quandoquidem infirma sunt, multique adiumenti indiga. Nam quo facto vel tantillum nostrorum corporum subsisteret compago, nisi de similibus elementis alimentum succideret nosque quotidie reficeret. Etenim terra et aqua, ignis et aër in nos influunt, ac nostra corpora recreando continent. Quapropter etiam ita sumus imbecilles, ut motiones vix unum diem perferamus. Nisi enim nocte corpora nostra requiescerent, vix unum illas diem perferremus. Quare bonus opifex, cum haec praesciret, ad salutem animalis somnum excogitavit, maximam laboris requiem, et aequali tempore, vel po-

e) εἰ cum Patric. recte habent codd. V. A. E. pro εἰ ap. Cant.

f) Nullo hic sensu habet Cant. ὃν μέγιστον τοῦ καμν-
του τῆς κινήσεως, καὶ ἐπισότητος ἔταξεν ἐκάστῳ χρόνῳ.
Post κινήσεως vox excidisse videtur ad quod μέγιστον referri
possit, v. c. θελκτήριον, quod uncis inclusum addidi. Ὅν
male ex terminatione vocis praecedentis repetitum vide-
tur. Vertit Patricius: quem maximum laboris ac quietis
aequatorem ordinavit singulo tempore, et edidit ἐπισότητα
pro ἐπισότητος. Quo tamen sensum, non verba reddidit.
Nos pro ἐπισότητα rescripsimus ἔπισον, quod sensus flagitat.

ἐλάττονα δὲ ἐκείνης g). Καθάπερ γὰρ ἡ ψυχὴ κινῆσεώς ἐστιν ἐνέργεια, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ σώματα ζῆν οὐ δύναται χωρὶς τοῦ ὕπνου. Ἄνεσις γὰρ καὶ ἄφεσις ἐστὶ τῶν συνδέτων μελῶν, καὶ ἔσωθεν ἐνεργεῖ σωματοποιῶν τὴν ἐπεισελθοῦσαν h) ὕλην, ἐκαστὴν τὸ οἰκῆιον διατέλλων· τὸ μὲν ὕδωρ τῷ αἵματι, τὴν δὲ γῆν ὀστέοις καὶ μυελοῖς, τὸν δὲ ἀέρα τοῖς νεύροις καὶ φλεψὶ, τὸ δὲ πῦρ τῇ ὀράσει. Διόπερ καὶ ἡδεται i) ἄκρως τὸ σῶμα τῷ ὕπνῳ, ταύτην ἐνεργοῦντος τὴν ἡδονήν.

9. *Platonis.*

Τὸ σῶμα λέγεις; rel. usque ad καὶ οὐδὲν δεῖν παράγειν οὐδὲ γράμμα.

10. *Incerti.*

Ὡσαύτως δὲ καὶ Ὅμηρος ἐδήλωσε· τὸ μὲν γὰρ τῶν ζώντων αἰεὶ δέμας προσαγορεύει, ὡς ἐν τούτοις· α)
ἐπεὶ

g) Corrupte exstat ap. Cant. ἐναντίαν τῆς ψυχῆς οὐκ ἐλάττον ἐκείνης. Rescripsi ea quae nexus sermonis postulat.

h) Ἐπεισελθοῦσαν bene codd. V. A. pro ἐπελθοῦσαν ap. Cant. Loquitur enim scriptor de nutrimentis quae corpori immittuntur.

i) Ἡδεται revocavi ex codd. V. A. pro εἶδεταί apud Cant.

ad fr. 9. Legitur h. l. in Platonis Cratylō, Op. I. p. 400.

ad fr. 10. Iunguntur haec verba in codd. V. A. E. continuo loco Platonis, nullo in marg. scriptoris nomine addi.

potius largiore donavit. Ac maximam considera, fili, somni functionem, ut animae contrariam, ita haud minorem. Quemadmodum enim anima motionis est functio, ita absque somno corpus nequit vivere, siquidem is remissio est compactorum membrorum, intusque materiam succedentem componit, suum cuique tribuens, aquam sanguini, terram ossibus ac medullis, aërem nervis ac venis, ignem aspectui. Quamobrem etiam plurimum somno corpus delectatur, huius voluptatis auctorem.

9. *Platonis.*

Nonne σῶμα nuncupas? *Rel. usque ad:* neque litteram aliquam adiiciendam putant.

10. *Incerti.*

Idem etiam Homerus indicavit: nam vivorum quidem semper δέμας vocat, ut in his versibus:

ἔπει

addito; ac si apud ipsum Platonem legerentur, et si apud eum non exstant. Cohærent sane cum Platoniciis; nam cum Plato vocem σῶμα derivasset a σῆμα, quasi corpus esset sepulcrum, pergit noster, ipsum quoque Homerum illud confirmare, quippe qui σῶμα de funere usurpet, cum corpus vita præditum δέμας appellare soleat. Quæ cum ita sint, vix dubitaveris verba hæc antiquum continere Platonis scholion, quod iam in codice, quo utebatur Stobæus, in ipsum contextum irrepserat. Ab ipso enim Stobæo ea profecta esse, vix verisimile videtur, cum ille pro consilio suo aliorum tantum laciniis suam collectionem ditaverit.

a) Sunt verba Homeri II. A. 115. Ceterum confirmant

ἐπεὶ οὐχ ἔθεν ἐς χερεῖαν

Οὐ δέμας οὐδὲ φυήν.

Τὸ δὲ ἀποβεβληκὸς τὴν ψυχὴν σῶμα καλεῖ· ^{b)}

Σῶμα δὲ οἶκαδ' ἐμὸν δόμεναί πάλιν, ὄφρα

πυρός με

Τρῶες καὶ Τρῶων ἄλοχοι λελάχουσι θανόν-

τα.

Τὸ γὰρ αὐτὸ τῆς ψυχῆς δεσμὸς μὲν ἦν καὶ δέμας ^{c)},
κρατουμένης, σῶμα δὲ ἀπολείπεται, τουτέστι σῆμα
καὶ ἵχνος, ἀπελθούσης.

II. *Hermetis.*

Ἔσι τοίνυν τὸ πρὸ ὃν ^{a)} ἐπὶ πάντων τῶν ὄντων,
καὶ τῶν ὄντως ὄντων. Πρὸ ὃν γὰρ ^{b)} ἔσι, δι' οὗ ἡ
οὐσιότης ἢ καθόλου λεγομένη, κοινὴ καὶ τῶν νοητῶν,
τῶν ἔντως ὄντων, καὶ τῶν ὄντων τῶν κατ' ἑαυτὰ νοου-
μένων. Τὰ δὲ ἐναντία τούτοις κατὰ τὸ ἕτερον πάλιν
αὐτὰ κατ' ἑαυτὰ ἔσι. Φύσις δὲ οὐσία αἰσθητὴ ^{c)},
ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ αἰσθητὰ πάντα. Μεταξὺ δὲ τού-
των νοηματικοὶ καὶ αἰσθητοὶ θεοί. Τὰ μὲν [νοηματι-
κὰ τὰ] ^{d)} μετέχοντα τῶν νοητῶν θεῶν, τὰ δὲ δοξα-
σα

runt iam hanc grammatici nostri glossam recentiores Lexi-
cographi. cf. Damm. *Lexicon Homer.* in Σῶμα et Δέμας.

^{b)} Il. H, 79. 80.

^{c)} Ludit significatione vocis δέμας, quam si ex δέω der-
ivaveris, idem quod δεσμός significat, nempe vinculum.

ad fr. II. Codd. V. A. E. in marg. Ἑρμοῦ, nullo am-
plius

ἐπεὶ οὐχ ἔθεν ἐστὶ χερσίων

Οὐ δέμας οὐδὲ φῆν.

Mortuorum autem σῶμα,

Σῶμα δὲ οἷκαδ' ἐμὸν δόμεναι πάλιν, ὅφρα
πυρός με

Τρῶες, καὶ Τρώων ἄλοχοι λελάχωσι θανόν-
τα.

Idem siquidem et vinculum erat animae praesentis, ac
δέμας, et absentis fiebat σῆμα, sive signum et ve-
stigium.

II. Hermetis.

Est igitur primum ens ante omnia, et ante ea quae
vere sunt. Primum ens enim est, quo substantiae
natura generalis simul intellectus re vera subsistentibus,
et subsistentibus per se intellectus tribuitur. Horum
autem contraria rursus alio modo per se substantia.
In medio autem sunt dii tum intellectuales, tum sen-
sibus obvi. Quae porro intellectu percipiuntur, ad
illos,

plus libri titulo addito. Exstat in *Patricii* collectione
fol. 51.

a) Male Cant. *πρωήν*. Veram lectionem *πρὸ ὧν* serva-
runt codd. V. A. Idem habet *Patric.*

b) *Οὐ γὰρ bene codd. V. A. pro οὐ γὰρ; qui iidem
statim recte addunt ἢ ante καθόλου.

c) Lacuna hic ap. Cant. est, quam suppleant Codd. V.
A. E. Habet ille φύσις οὐσία κτισθῆται θεοί, omittis iis
quae ex codd. inferui.

d) Verba quae uncinis inclusi male excidisse, adeoque
revocanda esse, docet membrorum sibi oppositorum ratio;
Bbb 4 quo

ἡ δὲ τὰ κοινωνοῦντα τῶν αἰσθητῶν θεῶν. Αὐταὶ δὲ εἰκόνες εἰσὶ νοημάτων, οἷον ἡλίου εἰκὼν ἐστὶ τοῦ ἐπουρανίου δημιουργοῦ θεοῦ. Καθάπερ γὰρ ἐκεῖνος τὸ ὅλον ἐδημιούργησε, καὶ ὁ ἡλῖος δημιουργεῖ τὰ ζῶα, καὶ γεννᾷ φυτὰ, καὶ τῶν πνευμάτων πρυτανεύει ε).

Cap. XLIV.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ.

Λέγει.

Cap. XLV.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΓΕΝΕΣΕΩΣ.

1. Platonis.

Ἐπειδὴ δὲ πάντα ἦν τὰ τοῦ θνητοῦ rel. usque ad ὑφ' ἑαυτοῦ κινήσεως ἐξεργήσθαι.

2. Her-

quo simul patet αἰσθητῶν recte a me rescriptum esse pro νοηματικῶν. Distinxit enim modo Deos qui intellectu, et qui sensu percipiuntur. Iam vero pergit in illos cadere τὰ νοητὰ, quae certa sunt et ratione tantum comprehenduntur; in hos τὰ δοξαστὰ, opiniones, quae a sensibus proficiscuntur. cf. supra fr. 6.

ε) Verba καὶ τῶν πνευμάτων πρυτανεύει omittunt codd. V. A. E. unde merito suspecta sunt.

Ad Cap. XLIV.

Supplevi capituli huius inscriptionem ex Photio, qui illud se in cod. suo legisse testatur, in nostris enim codd. non amplius legitur. Pertinere tamen putat ad hoc capitulum Fabric. B. Gr. VII, p. 671. locum prolixum ex Aristotelis libro de Mundo, quem supra p. 640. &c. dedimus; cuius qui-

illos, quae opinione, ad hos referuntur. Quae quidem sunt intellectuum simulacra, quemadmodum Sol Dei coelestis est simulacrum. Nam sicut universum ille creavit, sic Sol stirpes creat et animalia ventosque regit.

Cap. XLIV.
De Universo.

Deest.

Cap. XLV.
De Animalium ortu.

1. Platonis.

Quoniam vero partes *rel. usque ad*: et fixum radicibus haesit.

2. Her.

quidem coniecturae, quae in ipso loco leguntur, favere videntur; attamen codd. auctoritate non confirmatur.

Ad Cap. XLV.

Huius quoque capituli inscriptionem Photio debemus, in codd. vero intercidit. Legitur hic in codd. *Περὶ φυτῶν*, et sequuntur pauca ex Plutarchi placitis decerpta, *Πλάτωνος καὶ Θαλήτος καὶ τὰ Φυτὰ &c.* Facile tamen patet alieno hic ea loco inserta esse, mox enim infra totidem verbis repetuntur. Illic vero ea collocanda esse, docet capituli ordo a Photio servatus, quem sequimur. Quae autem proxime sequuntur, non ad caput *de plantis*, sed ad alterum *de generatione animalium* pertinere, quae in his continentur, abunde docent.

ad fr. 1. Sunt verba Platonis ex *Timaeo*, Op. III. P. 77.

Bhb 5

2. *Hermetis.*

Παρά τί δὲ τὰ βρέφη ὅμοια τοῖς γονεῦσι γίνεται;
ἢ συγγενείαις ἀποδίδοται; ἐκθήσω λόγον. Ὅταν νο-
σίου αἵματος ἐξαφεδρευμένου α) ἡ γένεσις ἀποθι-
σαυρίζῃ γόνον, συμβαίνει πως ἐκπνέειν ἐκ τοῦ σώμα-
τος ὅλου οὐσίαν τινα κατὰ θεῖαν ἐνέργειαν, ὡς τοῦ
αὐτοῦ ἀνθρώπου γειναμένου β). Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ
τῆς γυναικὸς εἶκος γ) γίνεσθαι. Ὅταν οὖν καθυ-
περτερήσῃ τὸ ἔνν ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ἄδικτον δ)
γένηται, τὸ πατρὶ ὁμοιούμενον τὸ βρέφος ἀποδειχ-
θήσεται, ὡς τὸ ἀνάπαλιν τῷ αὐτῷ τρόπῳ τῇ μητέ-
ρι. Ἐτι δὲ ε) εἰάν τινος μέρους καθυπέρθεσις γένη-
ται, πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἀφομοιοῦται. Ἐσθ' ὅτε
δὲ καὶ εἰς μακρὰς γενεὰς παραβάλλει τὸ βρέφος τῇ
μορφῇ τοῦ γεννήσαντος, ἐκείνου δεκανοῦ f) λόγον
ἔχοντος πρὸς τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ἡ γυνὴ ἐπαιδοπεύει.

3. *Ex.*

ad fr. 2. Codd. V. A. E. in marg. Ἑρμοῦ ἐκ τῆς
Ἀφροδίτης. Exstat locus ap. Patric. p. 45.

α) ἐξαφεδρευμένου ex ἔδρα et ἔδρευω, edidi pro ἐξα-
φεδρουμένου, quod rite derivari nequit. Αἷμα νόσιμον est
sanguis purissimus, quo semen produci putabant; adeoque
semen ipsum; quod cum in concubitu emittatur, vim
quandam simul divinam ex toto corpore tum maris tum
feminae exhalare, quo similitudo liberorum producatur,
ponit auctor.

β) Habet Cant. sine sensu ὡς τοῦ ἀνθρώπου γινόμενου.
Primum patet ex sequentibus ἀνθρώπος hic intelligendum
esse de viro cum femina concumbente. Quo posito vix
dubitaveris pro γινόμενου recte a me rescriptum esse γει-
ναμέ-

2. *Hermetis.*

Quid vero est, quod liberi similes nascantur parentibus? Num cognatione? Rationem reddam. Cum sanguine purissimo erumpente generatio semen recondit, ex toto simul corpore vi quadam divina exhalatio promanat, similis viro, qui gignit. Neque aliter in muliere contingere fit verisimile. Ergo cum viri fluxio praestantior fuerit, et intacta manserit, patri similis infans nascitur: cum contra se res habuerit, matri. Quod si etiam membrum aliquod praestantius fuerit, illud quoque exprimitur. Interdum etiam maiorum alicuius refert effigiem puer, cum idem decanus conceptus horae fuerit praefectus.

3. *Ex-*

παρένουν, vim quandam quae similis sit ac quasi speciem habeat viri sobolem procreantis.

c) εἰς τὸς Cant. iam in marg. emendavit pro εἰς τὸ.

d) Pro ἀδύκτου purum, intactum, Patric. habet ἀτῆκτον concretum, quod praefero. Non enim vult scriptor virilem exhalationem puram prorsus manere ab altera feminae; sed commisceri potius utramque, foetumque similitudinem ab ea nancisci, quae fortior fuerit.

e) Ἐτι δὲ addidi ut nexus sermonis constaret. Male haec apud Patric. iunguntur praecedentibus, et nullo commodo sensu; ubi pro καὶ ὑπέρθεσις legitur quoque καὶ ὑπέρθεσιν. — Mox παραβάλλει edidi pro παραβάλλειν.

f) Pro δακρυῶν Cant. male habet δὲ κῆνον. Vocantur decani apud Hermetem aliosque aetatis huius scriptores daemones seu angeli, qui pro constellationis qua quisque natus est ratione, mortali custodes adduntur. Duodecim nempe zodiaci signa ab astrologis iterum quodvis in triginta partes

3. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀριστοτέλην καὶ Ἱπποκράτην Φασίν, εἰάν μὲν ἐκπληρωθῇ ἡ μήτρα ἐν τοῖς ἑπτά μηνσὶ α), τότε προκύπτειν καὶ γεννᾶσθαι γόνιμα. Ἐάν δὲ προκύψῃ μὲν, μὴ τρέφεται β) δὲ, (ἀσθενήσαντος τοῦ ὀμφαλοῦ διὰ τὸ ἐπίπονον αὐτῷ γενέσθαι τὸ κύημα,) τὸ ἔμβρυον ἀτροφον εἶναι. Ἐάν δὲ μείνῃ τοὺς ἑννέα μῆνας ἐν τῇ μήτρᾳ προκύψαν, τότε ὁλόκληρον ἐστίν.

Cap. XLVI.

ΠΟΣΑ ΓΕΝΗ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΕΙ ΠΑΝΤΑ ΛΟΓΙΚΑ
ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΤΑ.

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης, τέτταρα γένη ζώων, χερσαῖα, ἑνυδρεα, πτηνὰ, οὐράνια α). Καὶ γὰρ τὰ
ἀέρια

tes dividuntur; quae singulae decanos suos aut angelos custodes habent. Copiose haec exponit *Perr.* *Observ. Miscell.* II, 16.

ad fr. 3. Leguntur haec quoque apud *Plur.* de plat. V, 18. et *Gal.* c. 34. — Aristotelis locus, quem ante oculos habuit scriptor, exstat in *Hist. Anim.* VII. 4. sub *Hippocratis* autem nomine integrum adhuc librum de partu septimestri circumferri constat.

a) Exstat ap. *Cant.* corrupte ἡ ἡμέρα ἑπτά μηνσί. Verba ἐν τοῖς supplent codd. V. A. ἡ μήτρα, quod sensus postulabat, revocavi ex *Plut.* Dubitari tamen possit, num ἡμέρα potius ortum sit ex ὑμέρα, qua voce utitur *Aristot.* l. c. eodem tamen sensu.

b) Re-

3. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Aristoteles et Hippocrates aiunt, siquidem mense septimo perficiatur uterus, tum prominere partum, ac vitalem esse: sin promineat nec invertatur, alimentis carere, quod umbilicus, foetus pondere oppressus, languescat. Verum si novem in utero menses manserit, perfectum prodire.

Cap. XLVI.

Quot animalium genera sint, anque omnia ratione ac sensu praedita.

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Plato et Aristoteles quatuor ponunt animalium genera, terrena, aquea, volucra, et coelestia; nam

et

b) Retinui lectionem Cant. *τρέφεται*, nisi foetus invertatur, pro *τρέφεται*, quod etsi cum Plut. habent codd. V. A. E. vix tamen sanum sensum admittere videtur. Nam quid illud: *εάν μὴ τρέφεται* — — *τὸ ἐμβρυον ἀποφονεῖται*, quam tautologia a nemine ferenda? Vult, si quid video, scriptor: Cum foetus umbilico nutritur, necesse esse ut invertatur, ne umbilicus perverso foetus sibi oppressus, nutrimenta foetui praebere impediatur. Accuratus haec diiudicanda merito relinquuntur artis obstetriciae peritis.

Ad Cap. XLVI.

Habent hanc capitis inscriptionem cum Cant. codd. V. A. E. P. Legitur eadem ap. Plut. V, 20. Photius eam divisit, ita ut pro uno, duo capita prodeant; quorum primum: *πόσα γένη ζώων*; Alterum vero: *εἰ πάντα ζῶα λογικὰ καὶ αἰσθητὰ*; inscribitur. Vix tamen dubitaveris Stobaeum

ἄτρα ζῶα λέγεσθαι, καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον ἔνδρον ζῶον b), λογικόν, αἰθάναντον.

Cap. XLVII.

ΠΕΡΙ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΥ.

Λέπει.

Cap. XLVIII.

ΠΩΣ ΗΤΗΘΗ ΤΑ ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΕΙ ΖΩΑ.

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Πλάτων καὶ Θαλής a) καὶ τὰ φυτὰ ἔμψυχα ζῶα. Φανερόν δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σαλεύεσθαι, καὶ ἐκτεταμένους b) ἔχειν τοὺς κλάδους, καὶ ταῖς ἐπαγωγαῖς ἐκ
κεν,

bseum nostrum Plutarchum secutum esse, maxime cum in paucis verbis quae ex hoc capite leguntur, de utroque sermo sit.

a) Plato hanc sententiam exposuit in *Timaeo*, Op. III. p. 77. Quod ad Aristotelem attinet excerpta haec sunt eius placita ex libro deperdito περὶ ζώων, de quo Plut. l. c. initio capitis. Ἐστὶ πραγματεία Ἀριστοτέλους ἐν ᾗ τὰ σαρκα γένη ζώων Φησί, χερσαῖα, ἐνδρα, πτηνὰ, οὐράνια &c. Stobaeum hunc Aristotelis librum legisse, videmus iam *supra* p. 487.

b) Male apud Cant. τὸν κόσμον καὶ τὸ ἐνδρον ζῶον; nec apud Plut. locus integer servatus est. cf. Beck. — Veram lectionem servavit Galenus l. c. quam exhibui.

Ad Cap. XLVII.

Debemus hanc capitis inscriptionem iterum Photio; nam in codd. nostris nullum eius vestigium apparet. Leguntur quidem infra cap. LII. quo de anima agitur, nonnulla quo.

et stellas animalia dici, et mundum animal esse divinum, rationis particeps, immortale.

Cap. XLVII.

De Somno et morte.

Deest.

Cap. XLVIII.

Quomodo stirpes alantur, et an animalia?

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Plato et Thales stirpibus quoque vitam tribunt, quoniam concutiantur, et ramos arrigant, ac tum abducant.

quoque de morte, ea tamen proprium ibi locum occupare, dubitari nequit; pertinent enim ad ea quae de animae affectionibus et mutationibus ibi disputantur.

Ad Cap. XLVIII.

Titulum huius capituli habent et Phot. et codd. nostri.

V. *ad fr. 1.* Leguntur eadem haec quoque apud *Plut.* 26, et apud *Gal.* 38. Bis ea in Cant. ed. expressa esse, cum supra quoque ad calcem *cap. XLIII.* adiecta sint, ibi iam annotavimus.

P. *a)* De vita plantarum disputat *Plato in Timaeo Op. III.* 77. Pro Thalete apud *Plut.* legitur *Ἐμπεδοκλῆς*; nec quae vera lectio sit satis definiri potest. *Thaletem* enim inanimatis, adeoque plantis quoque, vitam tribuisse, tradit *Diog. Laert. I.* S. 24. cf. *Bruck. I.* p. 574. Eandem tamen *Empedoclis* quoque sententiam fuisse, copiose docet *Aristot. de plant. I.* 1. et praeterea *Diog. VIII.* 77.

b) *ἐκτεταμένους* est egregia *Beckii* coniectura ad *Plut.* l. c.

κειν, καὶ πάλιν σφοδρῶς ἀναχαλᾶσθαι, ὥστε καὶ
 συνανέλκειν βάρη. Ἀριστοτέλης ἔμψυχα μὲν, οὐ
 μὴν ζῶα. Τὰ γὰρ ζῶα ὀρμητικὰ εἶναι καὶ αἰσθητὰ,
 εἶναι δὲ καὶ λογικά.

Cap. XLIX.

ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΟΡΕΞΕΩΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

Λεῖπει.

Cap. L.

ΠΕΡΙ ΦΤΣΕΩΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ.

1. Platonis.

Καὶ δὴ καὶ τὰ νῦν rel. usque ad: ὁ δὲ μονογενὴς ὢν.

2. Eiusdem.

Πρῶτον μὲν οὖν αἰσθησιν ἀναγκαῖον rel. usque ad:
 ἐναντίως πέφυκε διεσηκότα.

3. Eiusdem.

l. c. quam in contextum admittere non dubitavi. Vitan-
 tribuit scriptor plantis et arboribus quod ramos expansos
 habeant. Ἐντεταμένους si defendere velis, dicendum fore
 ret positum esse omnino pro vigentes, quatenus quæ
 intenduntur vim quandam resistendi habent. Quod tamen
 insolentius esse, facile quisque videt. Cant. p. 86. corruptum
 habet ἐντεταγμένους.

c) Praeclare de his disputat Arist. de plantis I, l. 2. In
 Cant. ed. integra haec servata sunt p. 86. Nam p. 85. post
 ἀναχαλᾶσθαι additur tantum καὶ αἰσθητικά, εἶναι δὲ λόγικα.

Ad Cap. XLIX.

Unicum capitis huius vestigium in ipso titulo superest
 apud Phot.

Ad

cantur tum reducantur et pondera secum attollant.
Aristoteles animam tribuit, vitam aufert; nam quæ
vivat, appetitiones ac sensus, et rationem interdum
habere.

Cap. XLIX.

De animalium pastu et instinctu.

Deest.

Cap. L.

De Natura hominis.

1. *Platonis.*

Sed iam disputatio illa *rel. usque ad*: unum hoc at-
que unigenitum.

2. *Eiusdem.*

Primum itaque necesse erat sensum *rel. usque ad*:
etiam contrarios dissidentes.

3. *Eius-*

Ad Cap. L.

Capitis huius inscriptionem iterum debemus Photio;
loci tamen quæ sequuntur ad illud pertinere, eamque
adeo hic revocandam esse, facile docent quæ in iis con-
tinentur.

ad fr. 1. Sunt verba *Platonis* in *Timæo*, sub finem
dialog. Op. III, p. 90.

ad fr. 2. Leguntur hæc apud *Platonem* in *Timæo*, Op.
III, p. 42.

Ccc

3. *Eiusdem.*

Ὅρθως ὁ ἄνθρωπος ἄνθρωπος ὠνομάσθη, ἀνα-
 θρωὶν αὖ ὅπωπε.

4. *Eiusdem.*

Τοὺς μὲν χρηστοὺς καὶ πονηροὺς σφόδρα ὀλίγους
 εἶναι ἑκατέρους· τοὺς δὲ μεταξὺ πλείους.

5. *Eiusdem.*

Καὶ γὰρ, ὧ Μέγίλλε καὶ Κλεινία, rel. usque ad:
 οὐχ ἥττον δυναμένη πάντα τὰ τοιαῦτα.

6. *Aristotelis.*

Ὅτι αἱ α) διάνοιαι ἔπονται τοῖς ἀνθρώποις, καὶ οὐκ
 εἰσιν αὐτὰ κατ' αὐτὰς, ἀπαθεῖς μένουσαι β) τῶν τοῦ
 σώματος κινήσεων, τοῦτο δῆλον γίνεται ἐν ταῖς με-
 θαις καὶ ἀρρώστιας, πολὺ γὰρ ἐξαλλάττουσαι φαν-
 νονται αἱ διάνοιαι ὑπὸ τῶν τοῦ σώματος παθημάτων.
 Καὶ τουναντίον δὴ τοῖς τῆς ψυχῆς παθήμασι τὸ σῶ-
 μα συμπάσχειν γ), φανερόν ἐστι δ) περὶ τε τοὺς ἔξω-
 τας

ad fr. 3. Exstant haec verba in Cratylo, Op. I, p.
 399. — In Stob. codd. male alterum ἄνθρωπος excidit.

ad fr. 4. Leguntur haec in Phaedone, Op. I, p. 90.
 δὲ male omisit Stob.

ad fr. 5. Desumpta sunt ex Platone de Legib. l. V. Op.
 II, p. 747.

ad fr. 6. Leguntur haec ap. Aristotel. in libro de phre-
 siognomia, Op. I. p. 888. Codd. V. A. E. in Marg. Ἐν
 τῶν Ἀριστοτέλους φυσιογνωμιῶν.

α) αὐ-

3. *Eiusdem.*

Recte homo ἀνθρώπος vocatur, siquidem omnia considerat, (ἀναθεῖ), quae videt.

4. *Eiusdem.*

Valde enim boni ac valde mali, perpauci sunt; medium tenent plurimi.

5. *Eiusdem.*

Nec enim illud, o Megille et Clinia, nos fugiat, *vel. usque ad*: verum animis quoque non minus.

6. *Aristotelis.*

Quod animae sequuntur corpora, et ipsae secundum seipsas non sunt impatibiles a motibus corporis, id manifestum sit valde in ebrietatibus et aegritudinibus; multum namque animae mutatae videntur a passionibus corporis. Et e contrario quod corpus compatitur passionibus animae, manifestum circa amores, et timores, et tristitias, et delectationes. Amplius autem
tem

a) αἱ cum Arist. ed. recte habent codd. V. A. E. pro καὶ ap. Cant. — Statim pro ἀνθρώποις melius ed. Arist. habent σώμασι. Non enim de hominibus, sed omnino de corporibus sermo est.

b) μένουσαι, bene habet Stob. pro οὔσαι in ed. Arist.

c) Pro συμπάσχειν ed. Arist. habent συμπάσχον, in quo vix habeas quod praeferas.

d) Ed. Arist. pro ἐστὶ legunt γένεσται.

τας, καὶ τοὺς φόβους καὶ τὰς λύπας, καὶ τὰς ἡδονάς. Ἔτι δὲ ἐν τοῖς φύσει γιγνόμενοις μᾶλλον ἢ τὶς συνίδοι, ὅτι οὕτως ἔχει πρὸς ἀλλήλα σῶμά τε καὶ ψυχὴ σύμφυτῃ, ὥστε τῶν πλείων ἀλλήλοις αἰτία γίνεσθαι παθημάτων. Οὐδὲν γάρ που ε) ζῶον γεγνηται τοιοῦτον, ὃ τὸ μὲν εἶδος ἔσχηκέν τι ἑτέρου ζώου, τὴν δὲ διάνοιαν ἄλλου, ἀλλ' αἰεὶ τοῦ αὐτοῦ τό, τε σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ f), ὡς ἀναγκαῖον ἔπεσθαι τῷ τοιοῦτῳ δὲ σώματι τοιάνδε διάνοιαν g). Ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζώων, οἱ περὶ ἕκασον ἐπισήμονες, ἐκ τῆς ιδέας δύνανται θεωρεῖν, ἵππικοί τε ἵππους, καὶ κυνηγετικοὶ κύνας h). Εἰ δὴ ταῦτά ἐσιν ἀληθῆ, ἀληθῆς ἂν εἴη ἡ φυσιογνωμία.

7. Platonis.

Μεταβολὴν γὰρ δὴ πάντων πλὴν κακῶν rel. usque: τῶν τι κινεῖν τῶν πότε καθεσώτων.

8. Hermetis.

Κοινωνία δὲ ἐστὶ ψυχῶν. Καὶ κοινωνοῦσι μὲν αἱ τῶν θεῶν ταῖς τῶν ἀνθρώπων, αἱ δὲ τῶν ἀνθρώπων ταῖς τῶν

e) Apud Arist. pro που legitur πῶποτε, et mox ἔσχηκε pro ἔσχηκε.

f) Si ἡ ψυχὴ vera lectio est, supplendum erit ἐστὶ; in ed. Arist. exstat τὴν ψυχὴν, quod referendum erit ad ἔσχηκε.

g) Pro διάνοιαν apud Arist. hic legitur διάθεσιν, eodem prorsus sensu; de animi enim indole sermo est.

h) Pro

tem et in iis quae natura fiunt, magis utique aliquis conspiciet, quod corpus et anima ita se habent connaturalia, ut fiant causa plurimarum passionum ad invicem. Nunquam enim animal factum vel generatum est tale, quod formam haberet alterius animalis, animam vero alterius: sed semper eiusdem corpus et anima. Quare necessarium est consequi tale corpus talem formam. Amplius autem et scientes circa unumquodque animalium ex forma possunt considerare, equites equos et venatores canes. Si autem haec vera fuerint, erit sane ars quaequam physiognomiae.

7. *Platonis.*

Mutationem dico in omnibus, praeterquam in malis *rel. usque ad*: unquam se aliter habuisse.

8. *Hermetis.*

Est etiam animarum communio quaedam. Deorum animae communicant hominum animis. Homi-
num

h) Pro *κύνες*, quod cum ed. Arist. habent codd. V. A. Cant. legit *θήρας*. Male! Vult enim auctor, venatores indolem canis, quatenus ad venandum aptus sit, ex ipso ore eius ac vultu diiudicare. — Pro *κυνηγετικός* ap. Arist. exstat *κυνηγέται*.

ad fr. 7. Leguntur haec ap. *Plat. de Legg. VII, Op. II, p. 797.*

ad fr. 8. Codd. V. A. E. in marg. *Ἑρμοῦ ἐν τοῦ πρὸς Τάρ.* Exstat hic locus ap. *Parric. p. 12.*

τῶν ἀλόγων. Ἐπιμελοῦνται δὲ αἱ κρείττονες τῶν
ἐλαττόνων, θεοὶ μὲν ἀνθρώπων, ἄνθρωποι δὲ τῶν
ἀλόγων ζώων, ὁ δὲ θεὸς πάντων. Ὁ μὲν οὖν κόσμος
ὑπόκειται τῷ θεῷ, ὁ δὲ ἄνθρωπος τῷ κόσμῳ, τὰ δὲ
ἄλογα τῷ ἀνθρώπῳ. Ὁ δὲ θεὸς ὑπὲρ πάντα καὶ
περὶ πάντα. Καὶ τοῦ μὲν θεοῦ, καθάπερ αἱ ἀκτῖ-
νες αἱ ἐνέργειαι· τοῦ δὲ κόσμου αἱ ἀκτῖνες αἱ φύσεις·
τοῦ δὲ ἀνθρώπου αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπισήμαι. Καὶ αἱ
μὲν ἐνέργειαι διὰ τοῦ κόσμου ἐνεργοῦσι καὶ ἐπὶ τὸν
ἄνθρωπον, διὰ τῶν τοῦ κόσμου φυσικῶν ἀκτίνων αἱ
φύσεις διὰ τῶν σοιχείων, οἱ δὲ ἄνθρωποι διὰ τῶν
τεχνῶν καὶ ἐπισημῶν. Καὶ αὕτη ἡ τοῦ παντός διαί-
κησις ἡρτημένη ἐκ τῆς τοῦ ἐνὸς φύσεως, καὶ διήκουσα
τοῦ ἐνὸς τοῦ νοῦ, οὗ οὐδὲν ἐστὶ α) θεϊότερον καὶ ἐνερ-
γέστερον, καὶ ἐνωτικώτερον, ἀνθρώπων μὲν πρὸς θε-
οὺς, θεῶν δὲ πρὸς ἀνθρώπους. Οὗτός ἐστιν ὁ ἀγαθὸς
δαίμων, οὗ ἀν μακαρία ψυχὴ ἢ ἡ β) τούτου πληρεσάτη,
κακοδαίμων δὲ ψυχὴ, ἡ τούτου κενωτάτη. Τ. Πῶς
τοῦτο πάλιν λέγεις, ὦ πάτερ; Α. Οἶε οὖν, ὦ τέκνον, ὅτι
πᾶσα ψυχὴ νοῦν ἔχει τὸν ἀγαθόν, περὶ γὰρ τούτου
νοῦν ὁ λόγος, οὗ τοῦ ὑπηρετικοῦ περὶ οὗ ἔμπροσθεν εἰρη-
καμεν, τοῦ καταπεμπομένου ὑπὸ τῆς δίκης. Ψυχὴ
γὰρ χωρὶς νοῦ αὐτὴ τι εἰπεῖν αὐτὴ ἔρξαι δύναται.

Πολ.

α) Integra haec servarunt codd. V. A. Nam apud
Cant. καὶ ἡ διακουσα τοῦ ἐνὸς τοῦ νοῦ· ὁ δὲ νοῦς ἐστὶ θεός.
Cum Codd. consentit Patric.

β) ἢ

num animae animis brutorum. Praestantiora enim curam gerunt inferiorum, dii hominum, homines brutorum; cunctorum vero Deus. Mundus Deo, homo mundo, homini brutum subiiciatur. Deus super omnia est, et circa omnia. Dei radii, actus existunt: mundi radii, sunt naturae: radii vero hominis artes, atque scientiae. Per mundum exercentur actus, iique in hominem per mundi radios naturales descendunt: naturae per elementa: hominis per artes, atque scientias. Haec utique mundi totius administrationis, et unius natura dependens, perque unum, nempe per mentem recte discurrens, qua nihil validius, nihil divinius, nihil denique magis coniunctionem efficiens, hominum ad deos, ad homines deorum. Iste bonus est daemon; anima, quae hoc plena est, beata est, misera vero vacua. *T.* Quanam ratione id ais, o pater? *A.* Scito, mi fili, animam omnem habere mentem bonam; de hac enim praesens nobis est sermo, non de ministro huius, quem supra diximus ex iudicio demissum ad inferos. Anima mentis praesentia destituta, nec agere quicquam, nec dicere potis est. Saepe vero mens extra animam, quo quidem in tempore nec audit, nec videt anima, sed animali simi-

b) ἡ quod ob praecedens ἡ excidisse videtur, addidi. Statim δὲ ante ψυχῇ bene supplet cod. V. — Pro πνεύματι Patric. habet κενῇ.

Πολλάκις γὰρ ἐξίπταται ὁ νοῦς τῆς ψυχῆς, καὶ ἐν
 ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ οὔτε βλέπει ἡ ψυχὴ, οὔτε ἀκούει,
 ἀλλ' ἀλόγῳ *c)* ζῶν ἔοικε. Τηλικαύτη δυνάμις ἐστὶ
 τοῦ νοῦ, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν ψυχῆς ἀνέχεται, ἀλλὰ κα-
 ταλείπει τὴν *d)* τῷ σώματι προσκειμένην καὶ ὑπ' αὐ-
 τοῦ ἀγχομένην κάτω. Ἡ τοιαύτη δὲ ψυχὴ, ὥς τένα-
 ρον, νοῦν οὐκ ἔχει. "Οθεν οὐδ' ἀνθρώπον ἡγεῖσθαι
 δεῖ τὸν τοιοῦτον· ὁ γὰρ ἄνθρωπος θεῖον ζῶν ἐστὶ, καὶ
 οὐδὲ τοῖς ἄλλοις ζώοις συγκρινόμενον τῶν ἐπιγείων τι-
 σιν, ἀλλὰ τοῖς ἀνω ἐν οὐρανῷ λεγομένοις θεοῖς. Μᾶλ-
 λον δὲ ἔχρην τολμήσαντα εἰπεῖν τὸ ἀληθές, ὑπὲρ
 ἐκείνους ἐστὶν ὁ ὄντως ἄνθρωπος, ἢ πάντως ἰσοδυνα-
 μοῦσιν ἀλλήλοις. Οὐδεὶς μὲν γὰρ τῶν ἐπουρανίων ἐπὶ
 γῆς κατελεύσεται, οὐρανοῦ τὸν ὅρον καταλιπὼν· ὁ δὲ
 ἄνθρωπος καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβαίνει, καὶ μετρεῖ
 αὐτὸν, καὶ τὸ πάντων μεῖζον οὐδὲ τὴν γῆν καταλι-
 πὼν, ἀνω γίγνεται. Τοσοῦτον αὐτοῦ τὸ μέγεθος ἐστὶ
 τῆς ἐκτάσεως. Διόπερ τολμητέον εἰπεῖν τὸν μὲν *e)*
 ἄνθρωπον ἐπίγειον εἶναι θνητὸν θεόν, τὸν δ' ἐν οὐρα-
 νῷ θεὸν *f)*, ἀθάνατον ἄνθρωπον. Διόπερ διὰ τού-
 των τὰ πάντα τῶν δύο, κόσμου καὶ ἀνθρώπου, ὑπὸ
 δὲ τοῦ ἐνὸς πάντα.

9. ΗΕΥ.

c) ἀλλ' ἀλόγῳ bene codd. V. A. E. pro ἀλλὰ λόγῳ ap.
 Cant. Idem mox οὐδὲ pro οὐ. — Insolens videri possit
 genus loquendi, quo ἀνέχεσθαι genitivo iungitur. Exem-
 pla tamen iam reperies ap. Steph. h. v.

d) Male hic additur ἐν, quod deleui. In proximis ve-
 ram

similis est ratione carenti. Tanta est potentia mentis, quae animam huiusmodi tardam deserit implicitam corpori, et ab eodem tractam ad infera. Talis anima, fili mi, mentem nullam habet, ideoque nec hominem hunc appellare fas est. Homo siquidem animal est divinum, nec est cum terrenis brutis, sed cum diis coelestibus comparandus. Quinimo si audendum est verum fateri, homo verus vel coelicolis est praestantior, vel saltem pari sorte potitur. Nullus enim coelitem descendit ad terram, coeli limitem deserens; homo autem ascendit in coelum, illudque metitur: nec eum fugit, quae ima sunt, quaeve sublimia, ac reliqua omnia diligenter inquit, quodque maius est, terram quidem haud dimittens in coelum attollitur; tam ampla est humanae naturae potestas. Quamobrem audendum est dicere, hominem quidem terrenum, deum esse mortalem: Deum vero coelestem, immortalem hominem. Itaque horum virtute duorum, hominis scilicet ac mundi, gubernantur singula; uni demum cuncta subiiciuntur.

9. Her.

nam lectionem καὶ ὑπ' αὐτοῦ revocavi ex Patricio; nam Cant. et codd. male habent κατὰ πάντα.

c) μὲν bene addunt codd. V. A.

f) τὸν δ' ἐν οὐρανῷ θεόν rescripsi pro τὸν δὲ οὐρανὸν θεόν ap. Cant. neque si malis τὸν δ' οὐράνιον θ. repugnabo. Quidquid praeferas, singularis hic omnino positus esse debet loco pluralis, nam de diis illis coelestibus modo locutus erat, quos de summo numine distinguit. Oritur

9. *Hermetis.*

Ὁ μὲν ἄνθρωπος τὸ δεύτερον ζῶν μετὰ κόσμον, πρῶτον δὲ τῶν θνητῶν α). Ψυχὴ δὲ ἀνθρώπου ὀχεῖται τὸν τρόπον τοῦτον, ὁ νοῦς ἐν τῷ λόγῳ, ὁ λόγος ἐν τῇ ψυχῇ, ἡ δὲ ψυχὴ ἐν τῷ πνεύματι, τὸ πνεῦμα ἐν τῷ σώματι. Τὸ δὲ πνεῦμα β) διήκον διὰ φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν, καὶ αἵματος, κινεῖ τὸ ζῶν, καὶ ὥσπερ τρόπον τινα βασιάζει. Διὸ καὶ τινες τὴν ψυχὴν αἷμα νομίζουσιν εἶναι, σφαλλόμενοι, τὴν φύσιν οὐκ εἰδότες, ὅτι πρῶτον δεῖ τοῦ πνεύματος ἀναχρῆσαντος εἰς τὴν ψυχὴν τὸ αἷμα παγῆναι γ), καὶ τὰς φλέβας, καὶ τὰς ἀρτηρίας κενωθῆναι, καὶ τότε τὸ ζῶν ἐκλείπειν δ) καὶ τοῦτο ἐστὶ ὁ θάνατος τοῦ σώματος.

10. *Platonis.*

Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, πολλὴ ἀνάγκη rel. usque ad: Φαίη τις ἂν οὐχ ἥκιστα.

11. *Eius.*

tur inde merito suspicio scripsisse auctorem τοὺς δ' οὐρανίους θεοὺς, ἀθανάτους ἀνθρώπους.

ad fr. 9. Codd. V. A. E. in marg. Ἑρμοῦ ἐκ τῶν πρὸς Τάτ. Exstat locus apud Patric. p. 11.

α) Post θνητῶν pauca hic inferuntur ap. Patric. Τῶν μὲν ἄλλων ζῶν τὸ ἐμψυχον ἔχει. Οὐκ ἔτι δὲ μόνον οὐκ ἀγαθός, ἀλλὰ καὶ κακός, ὡς θνητός. Ὁ μὲν γὰρ κόσμος οὐκ ἀγαθός, ὡς κινητός, οὐ κακός δὲ ὡς ἀθάνατος. Ὁ δὲ ἄνθρωπος καὶ ὡς κινητός, καὶ ὡς θνητός, κακός· ψυχὴ δὲ ἀνθρώπου &c. Cant. in editione sua, priora a sequentibus separando, lacunam indicavit. In codd. tamen Stob. statim post θνητῶν continuo legitur ψυχὴ δὲ &c. Caeterum

9. *Hermetis.*

Mundus, animal primum, homo secundum post mundum animal, primum autem animalium reliquorum. Anima hominis in hunc vehitur modum. Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu, spiritus in corpore. Spiritus per venas, arterias, sanguinemque diffusus, animal undique ciet, molemque corporis suspensam sustinet, atque circumfert. Unde decepti quidam humorem sanguinis animam existimaverunt. Hos plane latuit, quod spiritu demum in animam recedente sanguinem coalescere oportet, ac venas et arterias evacuari, ac tunc demum animal desiccare; idque mortem corporis esse.

10. *Platonis.*

Profecto, inquam, nobis necesse est *rel. usque ad*: Phoenicii Aegyptiique nonnihil.

11. *Eius.*

rum Hermes cum homini alterum locum tribuit, parum memor est eorum quae alio loco dixit; nam p. 48. ap. *Patric.* tertius ei assignatur; post Deum nempe et mundum.

b) Exciderunt hic ap. Cant. ob Homoioteleuton verba τὸ πνεῦμα ἐν τῷ σώματι, quae supplevi ex *Patric.* — Διηκόνου bene exhibent codd. V. A. E. pro διοίκον.

c) Melius forte edidit *Patric.* ὅτι πρῶτον δαὶ τὸ πνεῦμα ἀναχωρήσαι εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ τότε τὸ αἷμα παρῆναι. Attamen cum nostra lesio ferri possit, contra codd. tamen nil mutare volui. Ceterum τὸ αἷμα recte quoque habent Codd. V. A. pro τὸ σῶμα ap. Cant.

d) Corrupte exstat ap. Cant. καὶ τὰς ἀρτηρίας κενώθει-
σας, τὸ ζῶον καταλείπειν. Pro καταλείπειν *Patric.* habet
καθα-

11. *Eiusdem.*

Ἰδι δὴ α) φήσομεν πρὸς αὐτὸν, ἀποκρίνου. Ἄρα οὕτως ἔλεγες, τὸν μὲν εὐφυῆ πρὸς τι εἶναι, τὸν δ' ἀφυῆ, ἐν ᾧ ὁ μὲν βραδίως τι μαθηάνοι, ὁ δὲ χαλεπῶς· καὶ ὁ μὲν ἀπὸ βραχείας μαθήσεως ἐπὶ πολὺ ἐυρετικὸς εἴη οὗ ἔμαθεν, ὁ δὲ πολλῆς μαθήσεως τυχὼν καὶ μελέτης, μηδὲ αὖ ἔμαθε σώζοιτο· καὶ τῶ μὲν τὰ τοῦ σώματος ἱκανῶς ὑπηρετοίῃ τῇ διανοίᾳ, τῶ δ' ἐναντιοῖτο. Ἄρ' ἄλλ' ἄττα ἐσὶν ἢ ταῦτα, οἷς τὸν εὐφυῆ β) πρὸς ἕκαστα καὶ τὸν μὴ ὀρίζου; Οὐδεὶς ἢ δ' ὅς, ἄλλα φήσει.

12. *Eiusdem.*

Μέγιστον δὲ καὶ λοιπὸν rel. usque ad: ζυμφοῦς ἢ μῶν γίγνεσθαι.

13. *Eiusdem.*

Λέγω τοίνυν τῆς ἀρμονίας μὲν λεγομένης rel. usque ad: συγκεκριμένης ἡδονῆς λύπαις.

Cap.

καθελείν, quo nil proficimus. Rescripsi ἐκλείπειν, tum demum animal deficere, adeoque interire. Reliqua emendavi ex Patric.

ad fr. 10. Leguntur haec ap. Plat. de Republ. IV. Op. II. p. 435.

ad fr. 11. Integra haec verba dedi, quia ea in editis Platonis frustra quaesivi. Codd. V. A. E. in marg. habent Πλάτωνος πολιτ. δ. Ibi tamen locum non exstare, in marg. iam annotavit Cant.

α) 19

11. *Eiusdem.*

Agedum! dicemus ipsi, respondeas! Nonne illud ponis, alium meliori esse ingenio, alium tardiori, unde alter facile aliquid discat, alter non sine molestia? Alter itaque post brevem informationem plura ipse inveniet, alter ne post longam quidem curam, multumque studii, quae didicit, servabit. Huic quoque corpus facile operam praestabit, alteri adversabitur. Nonne haec sunt, quibus hominem bonae indolis ab altero distinguis? Utique, inquit, haec sunt!

12. *Eiusdem.*

Maximum superest *rel. usque ad*: innatum nobis esse.

13. *Eiusdem.*

Harmoniam itaque dico *rel. usque ad*: voluptatis et doloris concursus.

Cap.

a) "19, δὴ, solennem Platoni formulam restitui pro τοῦ δὴ.

b) Corrupte habet Cant. ἄρ' ἄλλ' ἄττα ἐστὶν ἢ ταῦτα εἰς τὸν εὐφροῆ &c. Meliora suppeditant codd. V. A.

ad fr. 12. Sunt verba Platonis in *Timaeo*, Op. III, p. 64.

ad fr. 13. Leguntur haec apud Platonem in *Philebo*, Op. II, p. 31.

Cap. LI.

ΠΕΡΙ ΝΟΥ.

1. *Platonis.*

Εγώ γε ἠγεῖσθαι οἶμαι ξύμπαντας, ὅσοις νοῦ καὶ σμικρὸν προσήρηται, μακρῷ ἀληθεσάτην εἶναι γινώσκον.

2. *Eiusdem.*

Φέρε δὴ, πρὸς Διὸς, λέγεται ψυχὴ ἢ μὲν νοῦν τὴν ἔχειν καὶ εἶναι ἀγαθὴν, ἢ δὲ ἀνοϊαν καὶ μοχθηρίαν, καὶ εἶναι κακὴν; Καὶ ταῦτα ἀληθῶς λέγεται.

3. *Hermetis.*

Τ. Πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ πάτερ, ὁ νοῦς τῆς ψυχῆς χωρίζεται, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ πνεύματος; τοῦ εἰπόντος ἔνδυμα α) εἶναι τοῦ μὲν νοῦ τὴν ψυχὴν, τῆς δὲ ψυχῆς τὸ πνεῦμα; Λ. Συγνοεῖν δεῖ β), ὦ τέκνον, τὸν ἀκούοντα τῷ λέγοντι, καὶ συμπνεῖν, καὶ ὁ ζῶν ἔχειν τὴν ἀκοήν, τῆς τοῦ λέγοντος φωνῆς.

Ad Cap. LI.

Capitis inscriptionem, quae in codd. desideratur, supplevi ex Photio. Agitur enim in iis quae iam sequuntur de mente, neque eam hic inferendam fuisse dabitari potest.

ad fr. 1. Sunt verba Platonis in *Philebo*, Op. II, p. 58.

ad fr. 2. Exstant haec apud Platonem in *Phaedono*, Op. I, p. 93.

ad fr. 3. Codd. V. A. E. in marg. Ἑρμοῦ, libri titulo non amplius addito. Exstat h. l. apud *Patric.* p. 11.

a) Apud

Cap. LI.

D e M e n t e .

1. *Platonis.*

Ego quidem omnes credere puto, qui vel minimum sapiunt, nil certius esse cognitione.

2. *Eiusdem.*

Dic age per Iovem precor num animam dicimus aliam habere mentem virtutemque, atque esse bonam; aliam vero dementiam et pravitatem et esse malam? Haecne inquam vere dicuntur?

3. *Hermetis.*

T. Quonam pacto id ais, o pater? Mens quidem ab anima, anima vero a spiritu separatur. Indumentum mentis anima: indumentum animae spiritus.

A. Cointelligere oportet, o fili, cum dicente audire, atque conspirare, auditumque acutiorem voce dicentis habere. Harum, o fili, vestium convolutio in corpore terreno conficitur; siquidem nudam secundum.

a) Apud Cant. et in codd. male legitur *δύναμιν*. Revocaui veram lectionem *ἐνδυμα* ex Patric. Sic enim legendum esse, clare docent quae sequuntur, in quibus de variis hisce animae, spiritus, et mentis involumentis disputatur.

b) Δεῖ bene Patric. pro δὲ ap. Cant. et in codd. nisi quod cod. A. habet δὲ.

σύνθεσις τῶν ἐνδυμάτων ἐν σώματι γήινῳ γίγνεται·
 ἀδύνατον γὰρ τὸν νοῦν ἐν γήινῳ σώματι αὐτὸν καθ'
 αὐτὸν ἐδραῖσαι. Οὔτε γὰρ τὸ γήινον σῶμα δυνατόν
 ἐστὶ τὴν τηλικαύτην ἀθανασίαν ἐνεγκεῖν· οὔτε τὴν το-
 σαύτην ἀρετὴν ἀνασχέσθαι ε) συγχρωτιζόμενον δ)
 αὐτῇ. Παθητὸν οὖν ε) σῶμα ἔλαβεν ὥσπερ περι-
 βόλαιον τὴν ψυχὴν· ἡ δὲ ψυχὴ, καὶ αὐτὴ τις θεῖα
 οὖσα καθάπερ ὑπηρέτου τῷ πνεύματι χρῆται, τὸ
 δὲ πνεῦμα τὸ ζῶον διήκει f). Ὅταν οὖν ὁ νοῦς ἀπαλ-
 λαγῇ τοῦ γήινου σώματος, τὸν ἴδιον εὐδὺς ἐνεδύσασθαι
 χιτῶνα τὸν πύρινον, ὃν οὐκ ἠδύνατο ἔχων εἰς τὸ γή-
 νον σῶμα κατοικῆσαι. Γῆ γὰρ πῦρ οὐ βασιάζει· πᾶ-
 σα γὰρ γῆ φλέγεται καὶ ὑπὸ ὀλίγου σπινθήρος. Διὰ
 τοῦτο καὶ τὸ ὕδωρ περικέχυται τῇ γῇ, ὥσπερ ἔρμα
 καὶ τεῖχος ἀντέχον πρὸς τὴν τοῦ πυρὸς φλόγα. Νοῦς
 δὲ, ὀξύτατος πάντων τῶν θεῶν νοημάτων, καὶ ὀξύ-
 τατον πάντων τῶν σοιχείων ἔχει σῶμα τὸ πῦρ. Δη-
 μιουργὸς γὰρ ὢν ὁ νοῦς τῶν πάντων, ὁργάνῳ τῷ πυρὶ
 πρὸς τὴν δημιουργίαν χρῆται. Καὶ ὁ μὲν τοῦ παντός
 τῶν πάντων, ὁ δὲ τοῦ ἀνθρώπου τῶν ἐπὶ γῆς μόνον.
 Γυμνὸς γὰρ ὢν τοῦ πυρὸς ὁ ἐν ἀνθρώποις νοῦς ἀδύνα-
 τεῖ τὰ θεῖα δημιουργεῖν [ἀνθρώπου ὢν τῇ οἰκῇσει] g).

4. Por

ε) ἀνασχέσθαι edidi ex codd. V. A. pro ἀνέχεσθαι
 ap. Cant.

δ) Συγχρωτιζέσθαι proprie ad eum tangere, adeoque
 omnino appropinquare. Suid. Συγχρωτιζέσθαι, πλησιάζειν.
 Obtinere tamen hic primam significationem, clarum est.

ε) οὖν

cundum se mentem in terrena sistere mole penitus impossibile; neque enim potis est terrea faex mentem adeo divinam suscipere, neque tantum numen patibili confirmatum corpore sustinere. Assumit ergo mens animam velut amictum. Quinetiam anima, divina existens, vehiculo spiritus utitur. Spiritus animal totum percurrit. Itaque cum primum mens a terreno corpore solvitur, proprium mox subit amictum, igneum videlicet corpus, quo sane quamdiu circumtectum est, in terreum corpus turgescere nequit. Terra namque igneum minime sustinet; siquidem vel exigua scintilla eam comburit. Qua de causa terrenae mole circumfusus est humor, quasi quoddam ad combustionem ignis obstaculum. Mens enim cum acutissima sit omnium divinarum notionum, acutissimum quoque omnium corpus habet, ignem scilicet. Etenim ipse coelorum artifex, igne potissimum ad suam fabricam utitur. Opifex quidem totius utitur omnibus, hominis autem faber iis, quae sunt circa terram. Orba namque igni mens hominis, ad humanamque dispositionem dumtaxat idonea, divina construere nequit.

4. Por-

- e) οὖν addidi, ut nexus sermonis constaret. Parum tamen abest, quin mutata interpunctione malim: ἀντὶ τῆς παρὰ τὸν οὖν. Σῶμα οὖν ἔλαβεν κ. τ. λ.
 f) δῆξει pervadit, peneirat dedi pro διοικῶ, quae verba saepius apud nostrum male permutantur. Statim post ταύτην addidi οὖν ex Parric. ut nexus sermonis constaret.
 g) Verba ἀνθρώπου ὡς τῇ οἰκίᾳ, quae corrupta sunt, omit.

D d d

4. *Porphirii.*

Πᾶν γεννητὸν ἀπ' ἄλλου τὴν αἰτίαν τῆς γενέσεως ἔχει, εἴγε μὴδὲν ἀναιτίως γίνεται. Ἀλλὰ τῶν τε γεννητῶν ὅσα μὲν διὰ συνθέσεως κέκμηται τὸ εἶναι, αὐτὰ ἂν εἴη καὶ διὰ τοῦτο φθαρτά. Ὅσα δὲ ἀπλῶς καὶ ἀσύνθετα ὄντα ἐν τῷ ἀπλῷ τῆς ὑποστάσεως κέκμηται τὸ εἶναι, ἄλυτα ὄντα, ἐστὶ μὲν ἀφθαρτά, γεννητὰ δὲ λέγεται, οὐ τῷ σύνθετα εἶναι, ἀλλὰ τῷ ἀπ' αἰτίου τινὸς ἀνηρητῆσθαι. Τὰ μὲν οὖν σώματα διχῶς γεννητὰ, καὶ ὡς ἀπ' αἰτίας ἡρητῆμένα τῆς παραγωγῆς, καὶ ὡς σύνθετα· ψυχὴ δὲ καὶ νοῦς γεννητὰ, ὡς ἀπ' αἰτίας ἡρητῆμένα μόνον, οὐ μὴν καὶ ὡς σύνθετα· τὰ μὲν ἄρα σώματα γεννητὰ, καὶ λυτὰ καὶ φθαρτά· τὰ δὲ ἀγέννητα μὲν ὡς ἀσύνθετα, καὶ ταῦτα καὶ ἄλυτα καὶ ἀφθαρτά, γεννητὰ δὲ ὡς αἰτίου ἡρητῆμένα.

5. *Porphirii.*

Ὁ νοῦς οὐκ ἔστιν ἀρχὴ πάντων· πολλὰ γὰρ ἔστιν ὁ νοῦς, πρὸ δὲ τῶν πολλῶν ἀνάγκη εἶναι τὸ ἐν. Ὅτι δὲ πολλὰ ὁ νοῦς δῆλον, νοεῖ γὰρ αἰεὶ τὰ νοήματα, οὐκ ἐν ὄντα, ἀλλὰ πολλὰ, καὶ οὐκ ἄλλα ὄντα παρ' ἐκείνου. Εἰ οὖν ὁ α) αὐτός ἐστιν αὐτοῖς, ἐκεῖνα δὲ πολλὰ πολ.

omittit cod. V. quare ea ut suspecta uncis inclusi. Si ei retinueris, legendum saltem erit ἐν τῇ ἀνθρώπου ὡν οἰκεῖ, dum in homine habitat.

ad fr. 4. Codd. V. A. E. in marg. ἐν τῷ Περφωρίῳ

4. *Porphyrii.*

Quicquid ortum est, aliunde causam ortus habet, quandoquidem absque causa nihil existit. Horum autem quae quidem per compositionem existunt, eadem de causa sunt interitui obnoxia: quae vero simplicia simpliciter existunt, quanquam nec solvi nec interire possunt, orta tamen dicuntur, non quod sint composita, sed quod causam habeant. Et corpora quidem bifariam sunt orta, tum ut a causa praecedente dependentia, tum ut composita: anima vero ac mens uno pacto dumtaxat, ut causam habentes, non etiam ut compositae; et illa quidem orta sunt, ac solutioni et interitui obnoxia, haec vero ut composita quidem, non orta, nec vel solvenda vel interitura, ut autem causam habentia, orta.

5. *Porphyrii.*

Mens haud est omnium principium; siquidem multa mens est, cum unum necesse sit multa praecedere. Multa vero mentem esse constat, quod notiones percipiat, quae multae sint, non unum, nec pra-

εἰς πρὸς τὰ νοητὰ ἀφορμῶν. Exstat locus apud *Holsten.* pag. 62.

ad fr. 5. Ex eodem Porphyrii libro h. l. desumptus est, testibus codd. V. A. E. qui idem in marg. habent. Apud *Holsten.* legitur p. 63.

a) ὁ ante αὐτὸς, quod ap. Cant. hic aegre desideratur, addunt codd. V. A.

Ddd 2

πολλὰ ἂν εἴη καὶ ὁ νοῦς. Ὅτι δὲ ὁ αὐτός ἐστι τοῖς νοητοῖς, οὕτως δεικνυται. Εἰ γὰρ τί ἐστιν ὁ θεωρεῖ, ἢ τὸ ἐν ἑαυτῷ b) ἔχον, τοῦτο θεωρήσει, ἢ ἐν ἄλλῳ κείμενον. Καὶ ὅτι μὲν θεωρεῖ δῆλον· σὺν γὰρ τῷ νοεῖν c) εἴη ἂν νοῦς. Ἀφαιρεθεὶς γὰρ τοῦ νοεῖν, ἀφίρηται τῆς οὐσίας. Δεῖ τοίνυν ἐπισήσαντας τοῖς πάθεσιν αὐτοῖς συμβαίνει περὶ τὰς γνώσεις, ἀνιχνεύσαι τὴν ἐκείνου θεωρίαν. Γνωστικὰ δὲ δυνάμεις ἐν ἡμῖν αἰσθῆσις, φαντασία, νοῦς. Πάντη d) δὲ τὸ αἰσθῆσαι προσχρώμενον τοῖς ἔξω ἐπιβάλλον θεωρεῖ, οὐχ ἐνούμενον e) ἐκείνοις αὐτῷ θεωρεῖ, ἀλλὰ μόνον τύπον αὐτῶν ἐκ τῆς πρὸς αὐτὰ προσβολῆς λαμβάνον. Ὅταν οὖν ἴδοι f) ὁ ὀφθαλμὸς τὸ ὁρώμενον, ἀμήχανον ἐν ταυτοτήτι γενέσθαι τοῦ ὁρωμένου· οὐ γὰρ ἂν ἴδοι, εἰ μὴ ἐν διαστάσει γένοιτο. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἀπτόμενον, ἐν ταυτοτήτι γερόμενον, φθαρείη. Ἐξ ὧν δῆλον, ὅτι αἰεὶ ἢ τε αἰσθῆσις, καὶ τὸ αἰσθῆσαι προσχρώμενον, εἰς τὸ ἔξω φέρεται, εἰ μέλλει τὸ αἰσθητὸν καταλήψασθαι. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ φαντασία αἰεὶ ἐπὶ τὸ ἔξω φέρεται, καὶ τῇ τάσει αὐτῆς τὸ εἰκόνισμα παρυφίσταται, ἥτοι καὶ παρασκευάζει ἔξωθεν αὐτῇ g) τῇ πρὸς τὸ ἔξω τάσει τὴν ὡς ἔξω ὄντος εἰκόνισμα

b) ἑαυτῷ recte cod. A. pro αὐτῷ ap. Cant.

c) σὺν γὰρ τῷ νοεῖν, hoc ipso ut consideret, bene exhibet cod. V. pro σὺν γὰρ τὸ νοεῖν ap. Cant. Idem quod statim ante νοῦς recte delet articulum ὁ, male hic intrusum.

d) πάν-

praeter ipsum aliud. Quare si idem est, quod illa, multa vero sunt illa, multa quoque mens erit. Idem porro esse mentem cum notionibus sic ostenditur. Et enim si quid est quod considerat, id quod considerat vel in se positum est, vel in alio considerat. Ac eam quidem considerare clarum est, quandoquidem hoc ipso (τῷ νοεῖν) sit mens (seu νοῦς), nec aliter posset subsistere: rationem autem considerationis ex iis, quae cognitioni accidunt, oportet elicere. Et cognoscendi quidem facultates in nobis omnino ponuntur sensus, imaginatio, ac mens: horum vero quod sensu utitur, externa progrediens considerat, non quidem cum illis permixtum, verum imagine duntaxat ex progressu sumpta. Quare cum oculus aliquid videt, non potest idem esse, quoniam citra intervallum spectare non posset; similiter tactus idem factus periret. Ex quo efficitur, sensum et quod sensu utitur, extra semper progredi, ut aliquid percipiat. Neque aliter imaginatio semper extra progreditur, ex eoque progressu simulacrum existit, vel aliud quid exterius praeparans,

d) πάντα, omnimodo dedi ex Holsten. pro πάντα ap. Cant. In proximis Codd. V. A. bene habent τοῖς pro corrupto τῇς.

e) οὐκ ἐνούμενον codd. V. A. E. pro οὐ κινούμενον in priori ed.

f) ἴδοι, videret, bene codd. V. A. pro ἴδιον ap. Cant. Idem statim φθαρσίη exhibent pro φθαρσίη.

g) Habet Cant. et cum eo Patric. ἡ αὐτὴ πρὸς τὸ &c. quod sensui adversatur. Vult enim scriptor imaginationis

κοῖσματος ἐνδεικνυμένου [αἰσθησιν]. Καὶ τούτων
 μὲν κατάληψις τοιαύτη, ὣν οὐδεμία εἰς ἑαυτὴν συν-
 νεύουσα καὶ συναγομένη ἐντύχοι ἂν ἢ τῷ αἰσθητῷ ἢ
 τῷ ἀναισθητῷ εἶδει. Ἐπὶ δὲ τοῦ νοῦ, οὐ τοῦτον τὸν
 τρόπον ἢ κατάληψις, ἀλλὰ συννεύοντος εἰς ἑαυτὸν,
 καὶ ἑαυτὸν θεωροῦντος. Παρεξελθὼν γὰρ τοῦ θεά-
 σασθαι τὰς ἑαυτοῦ ἐνεργείας, καὶ ὅμμα εἶναι τῶν
 αὐτοῦ *h)* ἐνεργειῶν, οὐσῶν τὸ ὄραμα, οὐδὲν ἂν νοή-
 σαιεν. Ὡς μὲν οὖν ἦν αἰσθησίς τε καὶ αἰσθητὸν, οὕ-
 τως ἐς νοῦς τε καὶ νοητὸν *i)*. Θεωρεῖ δὲ ἢ μὲν ἐκ-
 τεινομένη εἰς τὸ ἔξω, εὐρίσκουσα τὸ αἰσθητὸν ἐν *h)*
 τῇ ὕλῃ κείμενον· ὁ δὲ νοῦς εἰς αὐτὸν συναγόμενος, οὐ-
 δαμῇ *l)* ἔξω ἐκτεινόμενος, ὅπερ ἐδόκει τισίν, ὀνό-
 ματος διαφωρᾶς προστεθείσης τῇ τοῦ νοῦ ὑποστά-
 σει καὶ τῆς φαντασίας. Ἡ γὰρ ἐν λογικῷ ζῶν
 φαντασία, δέδοκτο αὐτοῖς νόησις· ἀλλ' ἐκείνοις μὲν
 πάντα ἀπαρτήσασιν ἀπὸ τῆς ὕλης, καὶ τῆς σω-
 ματικῆς φύσεως, ἀκόλουθον ἦν, καὶ τὸν νοῦν τού-
 των ἀναρτᾶν. Ὁ δ' ἡμέτερος [νοῦς] *m)* σωματῶν καὶ
 ἐπέ-

*eam vim esse, ut vel imaginem ut praesentem sibi sistat, vel ipsa
 sua, in rem extra se positam, incensione, imaginem eius ut
 extra se positam teipsum. Deleto itaque ἢ ante αὐτὴν referri
 possit. In proximis clare apparet post ἐνδεικνυμένου ex-
 cidisse vocem, ad quam praecedens τὴν referri possit. Sup-
 plendum est sensu postulante αἰσθησιν, vel simile verbum
 nisi forte in ἐνδεικνυμένου latere malis ἐνδειξιν.*

h) τῶν αὐτοῦ recte codd. V. A. pro τοῦ αὐτοῦ ap. Cant.
*Mens ipsa est oculus, id vero quod conspicit, τὸ ὄραμα, fa-
 cultates quibus ipsa gaudet.*

i) De-

rans, vel ipso progressu simulacrum foris cerni demonstrans. Atque hæc quidem hoc pacto comprehenduntur, sic ut neutra facultas in se respiciens sensui vel subiectæ vel non subiectæ rei incidat: mens autem non eadem ratione, sed in seipsam respiciens res comprehendit. Etenim si suas functiones considerare, earumque, quæ conspectui eius proposita sunt, oculus quasi esse desistat, nihil prorsus intelliget. Quo igitur pacto ponitur sensus et quod sentitur, eodem mens et quod intelligitur; verum ille quidem extra progressus considerat, quoniam in materia, quod sentitur, est positum; mens autem in se respiciens, nequaquam foras progressa, ut voluerunt quidam, qui solo nomine mentem et imaginationem differre crediderunt; siquidem rationis capacium animalium imaginationem pro mente ducebant. Atque illis quidem a materia naturaque corporea cuncta deducantibus, mentem quoque eodem referre erat consentaneum: nostra vero corpora reliquasque naturas cum consideret,

i) Delevi articulum, quem ante αἰσθητὸν et νοητὸν male inserunt codd. Apud Cant. quoque ante νοητὸν deest.

k) ἐν sensu postulante addidi. Desideratur illud quoque ap. Holsten.

l) οὐδ' αὖ μὴ iam Cant. in marg. rescripserat pro εἰ δὲ μὴ, quod male tenent codd.

m) Supplevi νοῦς, quod salvo sensu vix abesse potest.

ἑτέραν θεωρὸς οὐσιῶν, που τοίνυν κειμένας καταλήψεται αὐτάς. Ἐξω δὲ ὄντων ὕλης οὐδαμοῦ ἂν εἴη ταῦτα η). Δῆλον οὖν, ὡς νοερά καὶ νοήσῃ συναρῶν θήσεται. Καὶ τοίνυν εἰ νοερά εἰς τὸν νοῦν ο), καὶ τὸ νοητὸν καὶ ἑαυτὸν θεωρήσει, νοῶν τὰ νοητά. Καὶ χωρῶν εἰς ἑαυτὸν, νοεῖ διὰ τὸ εἰς ἐκείνα χωρεῖν. Εἰ δὲ πολλά καὶ τὰ νοητά, (πολλὰ γὰρ ὁ νοῦς νοεῖ καὶ οὐχ ἓν,) πολλά ἂν εἴη ρ) ἐξ ἀνάγκης καὶ αὐτός. Κεῖται δὲ πρὸ τῶν πολλῶν τὸ ἓν, ὥς ἀνάγκη πρὸ τοῦ νοῦ εἶναι τὸ ἓν.

6. Archytæ.

Ἀισθασίς μὲν ἐν σώματι γίγνεται, νόος δ' ἐν ψυχῇ. Τὸ μὲν γὰρ ἀρχαὶ τῶν αἰσθητῶν ὑπάρχει, τὸ δὲ τῶν νοητῶν. Πλάθεος μὲν γὰρ μέτρον ἀριθμῶν, μάκεος δὲ ποῦς, ῥοπαῖς δὲ καὶ σάθμας α) ζυγόν, ὀρθότατας δὲ καὶ εὐθύτατος κανὼν καὶ σάθμα, ὅς τε διαγωνία. Οὕτως δὲ καὶ τῶν μὲν σωμάτων αἰσθασίς μέτρον, τῶν δὲ νοητῶν νόος ἀρχαὶ καὶ μέτρον ἐντί. Καὶ ὁ μὲν νόος ἀρχαὶ νοητῶν τε καὶ β) φύσει πρῶτος.

η) Male hic habet Cant. Ποῦ τοίνυν καταλήψεται αὐτάς ἔξω δὲ ὄντων ὕλης; οὐδαμοῦ ἂν εἴη ταῦτα. Sed priora pro interrogatione accipere vetat particula δὲ. Clara sunt omnia modo pro ποῦ legas που, alicubi. — Post δῆλον addidi οὖν ut nexus constaret.

ο) εἰς τὸν νοῦν positum hic est pro ἐν τῷ νοῖ, quo sensu εἰς interdum poni constat ex lexicographis.

ρ) Male hic inserit Cant. καὶ, quod deest in cod. V. In proximis πρὸ reſcripsi loco πρὸς. Repetit enim hic scriptor, quod in initio loci posuerat.

ad

ret, aliquo tamen loco eas comprehendet. Attamen si extra materiam forent, nusquam forent. Quocirca mens cum iis quae intelliguntur est coniungenda; quae si ad mentem referantur, et seipsam considerabit mens et illa, cum illa percipiet; ad seseque respiciens, illa simul percipiet. At si multa sub intellectum cadunt, quoniam non unum sed multa mens considerat, multa quoque necessario erit ipsa; cumque unum praecedat multa, necessario menti unum praeponeatur.

6. Archytæ.

Sensus quidem in corpore ponitur, mens autem in anima; nam ut ille eorum, quae sub sensum cadunt ponitur principium, ita haec eorum, quae sub intellectum. Etenim multitudinis quidem numerus est mensura, longitudinis autem pes, ponderis vero trutina, rectitudinis denique norma rectangulus; eodem pacto corporum quidem sensus est mensura, rerum autem

ad fr. 6. Desumptus est h. l. ex Archytæ libro de mente et sensu. Codd. V. A. E. in marg. 'Εκ τοῦ Ἀρχύτου περὶ νοῦ καὶ αἰσθήσεως; qui doricis simul formas plerumque servarunt. Praeclare in eo disputat Archytas de mentis natura; atque nisi omnia me fallunt, ante oculos eum habuit Aristoteles in iis quae de Pythagoricorum de mente placitis differit de Anim. I, 2. Op. I, p. 479.

a) ῥοπᾶς δ. κ. σταθμᾶς, i. e. gravitatis et aequilibrii, bene habent codd. V. A. pro ῥοποῦ δ. κ. σταθμοῦ ap. Cant.

b) καὶ sensu iubente addidi.

Ddd 5

πράτων· αὐτὰ δὲ αἰσθήσεις [αἰσθημάτων καὶ φύσει δευτέ-
ρων]. Ὁ μὲν γὰρ ἀμὴν ἐντὶ ἀρχῇ c) τῆς ψυχῆς,
αὐτὰ δὲ τῷ σώματος. Καὶ ὁ μὲν νόος τῶν τιμιωτάτων
ἐντὶ κριταῖς, αὐτὰ δὲ αἰσθήσεις τῶν χρησιμοτάτων. Ἀ-
μὲν γὰρ αἰσθήσεις τῷ σώματος ἐνεκεν συνέτακτο, καὶ
τῆς ἐς τοῦτο λειτουργείας· ὁ δὲ νόος καὶ τῆς ἐς ταῦ-
τα πολυφραδμοσύνας d). Καὶ ὁ μὲν νόος ἐντὶ ἀρχῇ
τῆς ἐπισήμας, αὐτὰ δὲ αἰσθήσεις τῆς δόξης. Ἀμὲν
γὰρ ἔχει τὰν ἐκ τῶν αἰσθημάτων ἐνέργειαν, ὁ δὲ τὰν
ἐκ τῶν νοημάτων. Τυγχάνοντι δὲ τὰ μὲν αἰσθητά
τῶν πραγμάτων κινάσιος μεταλαμβάνοντα κοινὰ εὐόν-
τα, τὰ δὲ νοητὰ τῆς αἰσθῆσις καὶ ιδιότατος. Παραπλα-
σίως δὲ καὶ αὐτὰ αἰσθήσεις καὶ ὁ νόος ἔχοντι· αὐτὰ μὲν γὰρ
αἰσθήσεις τῶν αἰσθημάτων, τὸ δὲ αἰσθητὸν καὶ κινεῖται
καὶ μεταβάλλει, καὶ οὐδέποτε ἐν ταυτῷ ἀτρεμεῖ
διὸ καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ βέλτιον καὶ χεῖρον γί-
νεται ὁρᾶν e) ὁ δὲ νόος τῶν νοημάτων, τὸ δὲ νοητὸν ἀκί-
νητον ἐξ οὐσίας· διὸ οὔτε μᾶλλον, οὔτε ἥττον, οὔτε
βέλ.

c) Legitur apud Cant. nullo sensu: αὐτὰ δὲ αἰσθήσεις ἀμὴ-
νον μὲν γὰρ εἰν ἀρχῇ τ. ψ. quae corrupta simul et mu-
tilata esse, nemo facile dubitaverit. Neque tamen quid
exciderit difficile intellectu est. Docet enim illud mem-
brorum sibi oppositorum ratio. Nam cum mens dicatur
principium intelligibilem et natura sua primum, sequitur
ut sensus esse debeat principium sensibilem et natura sua
secundum. Uncis itaque inclusa quae deliderantur infe-
rui; simulque proxima ordine verborum restituto, et ve-
stigiis antiquae lectionis insitens, emendavi, rescriben-
do: ὁ (scil. νοῦς) μὲν γὰρ ἀμὴν ἐντὶ ἀρχῇ &c.

d) Pro

autem intelligendarum mens principium ac mensurâ.
 Praeterea mens quidem principium intelligibilium,
 quae natura prima sunt, sensus vero sensibilibus, quae
 natura alterum locum habent. Si quidem ut illa prin-
 cipium est animae, ita hic corporis. Mens porro
 de praestantissimis iudicat, sensus de utilissimis; siqui-
 dem ut sensus corporis ministerii causa procreatus est,
 ita mens amplioris eiusdem curae. Praeterea mens
 scientiae principium est, sensus opinionis; siquidem
 ut hic sub sensum cadentium habet functionem, ita
 sub intellectum cadentium illa. Iam quae quidem
 sentiuntur, moventur, ac sunt communia; quae au-
 tem intelliguntur, consistunt, ac sunt singularia. Si-
 militer quoque sensus ac mens se habent. Etenim sen-
 sus quidem ad id, quod sentiri potest, refertur; hoc
 autem et movetur, et mutatur, nec unquam quie-
 scit, ideoque tum magis ac minus, tum melius ac
 peius sentitur: mens vero ad id, quod intelligi pot-
 est, refertur; hoc autem nunquam movetur, ideo-
 que

d) Pro πολυφραδμοσύνας codd. V. A. legunt πολυφραγ-
 μοσύνας, unde suspicari possis πολυπραγμοσύνας. Veram
 tamen duco formam a me vulgatam, ductam ex φράζω,
 et πολυφράδμων, etli lexicographis neglecta est.

e) ὁρᾶν edidi pro ὁρῆν ap. Cant.

f) Καί, quod nexus sermonis postulat, addidi. Ceterum
 quae proxime sequuntur vel ex Platonis placitis hausta sunt,
 vel saltem cum iis conveniunt. Eum enim tale intelli-
 gibile mundi exemplar, ad quod mundus ipse formatus sit,
 in Timaeo maxime statuisse, inter omnes constat.

βέλτιον, οὔτε χειρόν ἐντι νοεῖν τὸ νοατόν. Καὶ f) καθάπερ νόος τὸ πρᾶτον βλέπει καὶ τὸ παράδειγμα, οὕτως αἱ αἰσθασις τὰν εἰκόνα καὶ τὸ δεύτερον. Ὁ μὲν γὰρ νόος οὐκ ἄνθρωπον ἀπλῶς, αἱ δ' αἰσθασις ἀπλῶς τὰν τῷ ἡλίῳ σφαῖραν, ἢ ταῖς χειροτεχνῶν g) — —. Ἐτι μὲν νόος ἀμερῆς καὶ ἀδιαίρετος h), καθάπερ μονὰς καὶ σιγμά· παραπλασίως δὲ καὶ τὸ νοατόν. Τὸ γὰρ εἶδος οὔτε πέρας σώματος ἐντι, οὔτε ὄρος, ἀλλὰ μόνον τύπωσις τῷ ὄντος, ἃ ὄν i) ἐντι, αἱ δ' αἰσθασις μεριστὰ καὶ διαιρετά. Τῶν γὰρ ὄντων ἐντι τὰ μὲν αἰσθατά, τὰ δὲ δοξατά, τὰ δὲ ἐπισατά, τὰ δὲ νοατά. Καὶ τὰ μὲν σώματα, ὧν k) ἐντί τις ἀντιτυπία, αἰσθατά· δοξατά δὲ τὰ μετέχοντα τῶν εἰδῶν l) ὡς αἱ εἰκόνες, οἷον ὁ τις ἄνθρωπος τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ τὸ τί m) τρίγωνον τῷ τριγώνῳ· ἐπισατά δὲ, τὰ τοῖς εἶδεσι συμβεβηκότα ἐξ ἀνάγκης, ὡς ἐν γαμετρίᾳ τὰ τοῖς σχήμασι· νοατά δὲ n) αὐτὰ τὰ εἶδεα, καὶ αἱ ἀρχαὶ τῶν ἐπισατῶν· οἷον ο) αὐτὸς ὁ κύκλος, καὶ τρίγωνον, καὶ σφαῖρα. Τυγχάνοντι δὲ καὶ ἐν αἰμῖν αὐτοῖς κατὰ ψυχὰν γνώμεις

g) Post χειροτεχνῶν excidit ἐργασίας, opera artificum, vel simile verbum.

h) ἀδιαίρετος legunt codd. V. A. pro αὐταίρετος, quod nihili est; legendum enim saltem foret αὐθαίρετος. Lectionem tamen codd. veram esse, patet ex opposito αἱ αἰσθασις μεριστὰ καὶ διαιρετά.

i) ὄν, quatenus ens est, edidi pro ἢ ὄν ap. Cant.

k) ὧν

que nec magis ac minus, nec melius ac peius intelligitur. Iam quemadmodum mens primum et exemplum conspicit, ita sensus imaginem et secundum; siquidem ut mens non simpliciter hominem considerat, ita simpliciter sensus orbem Solis, vel fabri opificia. Praeterea mens quidem dividi nequit, velut monas ac punctum, similiter nec quod intelligitur, quoniam forma nec finis est, nec terminus corporis, sed rei tantum descriptio, quatenus res est: sensus autem dividi potest. Eorum enim quae sunt, alia sensu, alia opinione, alia scientia, alia denique intellectu comprehenduntur. Et corpora quidem, quae resistunt, sensu comprehenduntur; opinione autem, quae formas habent, ut imagines, velut homo quidam hominis, ac triangulum quoddam trianguli; scientia vero, quae necessario formis eveniunt, ut geometria figuris; intellectu denique cum ipsae formae, tum scientiarum principia, ut ipse circulus, ipsum

k) ὧν recte codd. V. A. pro ὡς. — De hac corporum ἀντιστοιχία seu resistantia vide *supra* p. 342. et *ibi* not. a).

l) εἰδέων restitui ex codd. V. A. pro ἰδεῶν. Nam veram esse codd. lectionem clare testantur quae sequuntur: κατὰ δὲ καὶ αὐτὰ τὰ εἶδεα &c.

m) Post τὸ addidi τὴν, quod sensus simul et praecedens εἰς τὴν ἀνθρώπου postulat. Distinguit nempe Archytas triangulum vel hominem datum a triangulorum et hominum specie.

n) καὶ, quod male hic inserit Cant. bene delent codd. V. A.

o) Male hic Cant. ὁ αὐτός. Omittunt ὁ codd. V. A.

μίες τέτταρες, νόος, ἐπισάμα, δόξα, αἰσθασίς· ὧν αἱ μὲν δύο τῷ λόγῳ ἀρχαί ἐντι, οἷον νόος καὶ αἰσθασίς, τὰ δὲ δύο τέλη, οἷον ἐπισάμα καὶ δόξα. Τὸ δ' ὅμοιον αἰεὶ τῷ ὁμοίῳ γνωστικόν, ὅθεν φανερόν, ὅτι ὁ μὲν νόος ἐν ἀμὴν τῶν νοητῶν γνωστικός, αἱ δὲ ἐπισάμα τῶν ἐπισατῶν, αἱ δὲ δόξα τῶν δοξαστῶν, αἱ δὲ αἰσθασίς τῶν αἰσθατῶν.

7. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Πυθαγόρας, Ἀναξαγόρας, Πλάτων, Ξενοκράτης, Κλεάνθης, Θύραθεν εἰσκρίνεσθαι τὸν νοῦν α), Παρμενίδης, καὶ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ Δημόκριτος, ταῦτα τὸν νοῦς καὶ ψυχὴν b), καθ' οὓς οὐδὲν ἂν εἴη ζῶον ἄλογον κυρίως.

8. *Iamblichi.*

Πάλιν τοίγυν περὶ τοῦ νοῦ, καὶ πασῶν τῶν κρείττονων δυνάμεων τῆς ψυχῆς, οἱ μὲν Στωϊκοὶ λέγουσι

p) Mutilata haec sunt ap. Cant. Exciderunt enim ibi post ἐπισατῶν verba: αἱ δὲ δόξα τῶν δοξαστῶν, αἱ δὲ αἰσθασίς quae ultima supplent codd. V. A. Priora, quae iam Cant. in versione expressit, aperte flagitat membrorum sibi oppositorum ratio.

ad fr. 7. Philosophorum haec decreta ap. *Plur. de placitis*, unde tamen hausta videntur, hodie non amplius leguntur.

a) *Pythagoras* ut et *Anaxagoras*, cum mentem humanam divinae mentis particulam putarent, (cf. *Bruck*. I, p. 1085. et 513.) necessario eam extrinsecus homini inferi, statuere debebant. *Anaxagoram* tamen de mentis et animae

ipsum triangulum, ipse orbis. Iam in anima quoque nostra quatuor cernuntur cognoscendi facultates, mens, scientia, opinio, sensus: quorum duo rationis principia sunt, mens ac sensus; duo fines, scientia et opinio. Cum porro simile semper a simili cognoscatur, efficitur, ut mens, quae sub intellectum cadunt, cognoscat; scientia, quae sub scientiam; opinio, quae sub opinionem; sensus, quae sub sensum.

7. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Pythagoras, Anaxagoras, Plato, Xenocrates, Cleanthes extrinsecus inferi mentem putarunt: Parmenides, Empedocles, Democritus eandem animam et mentem; de quorum sententia nullum animal ratione careat.

8. *Iamblichi.*

Rursum autem de mente et omnibus praestantioribus animae facultatibus, Stoici quidem non statim ratio-

natura valde ambigue locutum esse, queritur *Arist. de Anim.* I, 2. De Platone, copiose hoc tum in Phaedone, tum passim aliis locis affirmante, res nota est. Idem quoque expresse contendit *Aristoteles, de Gener. Anim.* II, 3. *Xenocratis*, sententiam a nemine alio expositam invenio, secutus tamen est in his procul dubio, ut in reliquis, *Academiae* doctrinam. — *Cleanthes* vero in his cum reliquis Stoicis consentit, qui mentem humanam pro particula divinae mentis habebant.

b) *Parmenidem* animam et mentem pro eodem habuisse auctor est *Diog. IX, 22.* — *Democriti* liber περί νοῦ, in

μὴ εὐθὺς ἐμφύεσθαι τὸν λόγον, ὕψερρον δὲ συναθροί-
 ζεσθαι ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων, καὶ φαντασιῶν, περὶ δε-
 κατέσσαρα ἔτη. Οἱ δ' ἀπὸ Πλάτωνος καὶ Πυθα-
 γόρου, παρεῖναι μὲν καὶ ἐν τοῖς ἀρτιγενέσι φασι τὸν
 λόγον, ἐπισκοπεῖσθαι γε μὴν ἐν τοῖς ἔξωθεν, καὶ μὴ
 ἐνεργεῖν τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν, ἀλλ' ἡσυχάζειν. Ἡδὴ
 τοίνυν περὶ τοῦ νοῦ πολλοὶ μὲν Περιπατητικοὶ α) τὸν
 ἐκ σπέρματος καὶ τὸν ἀπὸ τῆς φύσεως ἄλλον νοῦν ὑπο-
 θέμενοι, [τὸν μὲν] ὡς αὐτίκα μάλιστα ἀποβλαστάνον-
 τα ἀπὸ τῆς πρώτης γενέσεως, [τὸν δὲ] καὶ χωριστὸν
 καὶ θύραθεν ἐπικαλούμενον ὕψερρον παραγίνεσθαι
 λέγουσιν ὀψιαίτατα, ἐπειδὴν τελειωθῇ μὲν ὁ κατὰ
 δύναμιν νοῦς· ἐπιτηδεύς δὲ β) μετέχειν τῆς κατ' ἐν-
 έργειαν νοήσεως. Πολλοὶ δὲ αὐτῶν τῶν Πλατωνικῶν γ)
 καὶ τὸν νοῦν τῆς ψυχῆς ἅμα τῇ πρώτῃ εἰσόδῳ αὐτῆς
 εἰς τὸ σῶμα συνεισάγουσιν, εὐδὲ εἶναι ὅλως ἑτέραν
 μὲν αὐτὴν, ἕτερον δὲ αὐτῆς τὸν νοῦν.

Cap.

in quo hæc procul dubio copiosius exposita erant, lauda-
 tur a Diog. IX, 46. Eum vero mentem ab anima non dis-
 stinxisse testatur Arist. de Anim. I, 2. Δημόκριτος ἀπλῶς
 ταυτὸ τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν. Empedoclis denique de
 mentis ortu sententiam, quo eam divinae animae particu-
 lam, poenae causæ corpori immissam, putabat, abunde
 expositam invenies apud Bruck. I. p. 1117.

ad fr. 8. Decerpta hæc sunt ex Iamblichi libro de
 Anima, de quo vid. comment. de font. Stob. Codd. V. A.
 E. in marg. Ἰαμβλίχου ἐκ τοῦ περὶ ψυχῆς.

α) Peri-

tationem credunt inferi, verum post a sensibus et imaginationibus circa annum decimum quartum colligi: Platonici autem et Pythagorei etiam infantibus eam tribuunt, tamen ut exterius obscuretur, nec munere suo fungatur, verum quiescat. De mente quoque Peripatetici quidem seminis ac naturae mentem separantes, quasi illa simul cum foetu prodeat, hanc seorsim admodum extrinsecus putant accedere, cum illa perfecta huius functiones locum habere coeperint, perfectae vero rationis eam participem esse. Multi vero ex Platoniciis hanc quoque simul cum anima corpori tribuunt, nec ab illa unquam separant.

Cap.

a) Peripatetici qui de his differabant, (quorum scripta interiere,) fundum procul dubio disputationis posuerant ea, quae *Arist. de Gener. Anim.* II, 3. acute simul et copiose disserit; dum mentem quidem *δυνάμει*, non tamen *ἐνσυνείσκει* homini ab incunabulis inesse ostendit. Propterea sunt illi itaque eo, ut magistri sententiam deferentes, duplicem mentem statuerent; alteram quae iam semini inest, alteram quae postea demum a natura homini subministratur. — Exciderunt apud nostrum verba *τὸν μὲν* et *τὸν δὲ*, quae sensu flagitante uncis inclusa addidi. Expressit ea iam in versione Cant.

b) δὲ bene addit cod. A.

c) Platonici, de quibus hic loquitur Iamblichus, sunt recentiores, Numenius, Amelius, Porphyrius et Plotinus, quos animam et mentem non distinxisse, expresso testatur *infra Cap. LII.*

Eee

Cap. LII.

ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ.

I. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Θαλῆς πρῶτος ἀπεφώνησε τὴν ψυχὴν ἀεικίνητον α) ἢ αὐτοκίνητον. Πυθαγόρας ἀριθμὸν αὐτὸν β) κινούν-
τα, τὸν δ' ἀριθμὸν ἀντὶ τοῦ νοῦ παραλαμβάνει. Ὁ-
μοίως δὲ καὶ Ξενοκράτης γ). Ἀλκμαίων δ) φύσιν αὐ-
τοκί-
νη.

Ad Cap. LII.

Sequitur iam prolixum caput, in quo Stobaeus noster
varias antiquorum philosophorum de anima sententias in-
signi diligentia congeffit. Occupat illud quartam plane
totius libri Physicorum partem; agiturque in eo non de
animae modo natura, vi, facultatibus et praestantia; sed
de mutationibus quoque, quae animae nostrae subeunt, de
morte, fatisque post mortem. Indicatur hoc apud Can-
ter longâ inscriptione, alieno prorsus loco post Asclepiadis pla-
citum contextui inserta: Πόσα καὶ τίνα ψυχῆς προβλη-
ματα· περὶ οὐσίας· περὶ δυνάμεων· περὶ ἐνεργειῶν· περὶ
ἔργων· περὶ μέτρου· περὶ καθόδου· περὶ διακληρώσεως· πε-
ρὶ τοῦ ἐν τῷ σώματι βίου· περὶ ἀποκαταστάσεως· περὶ σ-
λυμερίας· περὶ μετεμψυχώσεως. Vix tamen ea a Stobaei
manu profecta esse viderur, cum nec Photius eam legens
nec auctor ipse in componendis excerptis suis ordinem in
ea indicatum secutus sit. Videtur potius a lectore aliquo
margini allita fuisse, atque inde praepostera librarii dili-
gentia in contextum immigrasse, unde fieri quoque potue-
rit, ut plane alienum in eo locum occupaverit. — Prae-
terea in ipsa Canteri editione passim quoque novae inser-
ptiones locis scriptorum praefiguntur, v. c. p. 109. περὶ πλῆ-
θους δυνάμεων &c. unde suspicio oriri possit, caput hoc a
Stobaeo nostro in plures iterum sectiones divisum esse.
Verum patet ex codd. Stobaei eas iterum male a marg. in
contextum pervenisse, cum nihil aliud sint, quam tituli
capituli.

Cap. LII.

De Anima.

I. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Thales primus animam semper mobilem, vel per se mobilem dixit. Pythagoras numerum sese moventem, (numero pro mente sumto). Sic quoque Xenocrates.

capitulum libri Iamblichi de Anima, ex quo plura ibi loca Stobaeus exscripsit. Merito itaque ea ex contextu exsulare iussimus; de singulis autem suis locis rationem reddemus.

ad fr. I. Ex philosophorum placitis quae hic sequuntur, nonnulla quoque leguntur apud Plut. de pl. IV, c. 2-7. et Galen. c. XXVIII. Longe tamen plura habet Stob.

a) ἀκίνητον revocavi ex codd. V. A. pro ἀνίνητον. Idem quoque Plut. — De re ipsa cf. Bruck. I, p. 474. 475.

b) αὐτὸν edidi ex Plut. I. c. pro αὐτὴν quod cum Cant. habent codd. nullo sensu.

c) In Cant. ed: obscurum hic Xenagorae nomen legitur. Servarunt veram lectionem Ξενοκράτης codd. V. A. E. Xenocratis etenim hanc doctrinam fuisse constat ex Plut. de procreat. animae Op. II, p. 1012. Ξενοκράτης, τὴν ψυχῆς οὐσίαν ἀριθμὸν αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ κινούμενον ἀποφηνάμενος. cf. praeter Bruck. I, p. 739. quoque Bayl. f. v. Xenocrates.

d) Tribuit hanc Alcmaeoni sententiam Aristot. de Anima I, 2. Ἀλκμαίων — — φησὶ αὐτὴν ἀθάνατον εἶναι, διὰ τὸ εὐκέναι τοῖς ἀθανάτοις. Τοῦτο δ' ὑπάρχειν αὐτῇ ὡς αἰεὶ κινουμένη, κινεῖσθαι δὲ καὶ τὰ θεῖα ἅπαντα συνεχῶς αἰεὶ, ὡς σελήνην, ἥλιον, ἀέρας, καὶ τὸν ὅλον οὐρανόν. Patet simul ex his quomodo explicandum sit Laertii illud VIII, 83. Ἐφη δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἀθάνατον, καὶ κινεῖσθαι

τοκίνητον κατ' αἰδίου κίνησιν, καὶ διὰ τοῦτο ἀθάνατον αὐτὴν καὶ προσεμφερῇ τοῖς θεοῖς ὑπολαμβάνει. Δικαίαιρχος ἀρμονίαν τῶν τεττάρων στοιχείων e). Ἀσκληπιάδης ὁ ἰατρὸς, συγγυμνασίαν τῶν αἰσθήσεων. Ἀριστοτέλης ἐντελέχειαν πρώτην σώματος φυσικοῦ, ὁργανικοῦ, δυνάμει ζωὴν ἔχοντος. f) τὴν δὲ ἐντελέχειαν ἀκουσέον ἀντὶ τοῦ εἶδους, καὶ τῆς ἐνεργείας. Ἀναξαγόρας, Ἀναξιμένης, Ἀρχέλαος, Διογένης αἰερώδης g). Οἱ Στωικοὶ πνεῦμα νοερὸν, θερμόν. Παρμενίδης δὲ καὶ Πήγασος h), πυρώδης Δημόκριτος πυρώδες σύγκριμα, ἐκ τῶν λόγων θεωρητῶν i), σφαιρικός καὶ μὲν ἔχοντων τὰς ιδέας, πυρίνην δὲ τὴν δυνάμιν, ὅπερ σῶμα εἶναι. Ἡρακλείδης φωτοειδῆ τὴν ψυχὴν ὥριστο. Λεύκιππος ἐκ πυρὸς εἶναι τὴν ψυχὴν. Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης k) ἐξ αἰέρος τὴν ψυχὴν. πῶν

Θαί αὐτὴν συνεχῶς ὡς τὸν ἥλιον, in quo frustra haeret Bruck. I, p. 1133. Nempe quod anima ita ut sol ad coelestia pertinet, quae per se ipsa moventur, ponere potuit Alcmaeon, animam solis instar moveri.

e) Redit nempe hoc ad celeberrimam Pythagoricam tetractyn, de qua v. Bruck. I. p. 1053.

f) Legitur haec animae definitio, simulque copiose explicatur de Anim. II, 1.

g) Pro αἰερώδης Cant. habet αἰερωειδής. Codd. vero V. A. cum Plut. αἰερώδης. Neque veram hanc lectionem esse, dubitari potest. Diogenem enim, qui ultimo loco vocatur, animam non modo αἰρί similem, sed αἰεream prorsus putasse, testis est Arist. de Anim. I, 2. Διογένης δὲ, ὥσπερ καὶ ἕτεροι τινες, (quos laudat Stobaeus) αἶρα τοῦτον οἶη. h) In

Procrates. Alcimaeon naturam per se mobilem aeterno motu; ideoque immortalem ac diis proximam. Dicaearchus harmoniam quatuor elementorum. Asclepiades medicus exercitationem sensuum. Aristoteles perfectionem primam naturalis organici corporis, vitae facultate praediti; perfectionem quippe vocat formam et functionem. Anaxagoras, Anaximenes, Archelaus, Diogenes, aëream. Stoici spiritum intelligentem et calidum. Parmenides et Pegasus igneam. Democritus igneam mixturam rerum intellectu percipiendarum, quae globosas quidem formas habeant, vim autem igneam; id quod sit corpus. Heraclides lucis naturam ei tribuit; Leucippus ex igne esse animam. Diogenes Apolloniates constare eam ex aëre. Hip-

h) Inauditum Pegasi nomen quod alteri Parmenidis iungitur unde ortum sit, vel ad quem referendum sit, ignoro. Codd. V. A. Πηδασας, quo nihil proficimus. Cant. in versione expressit Leucippus; nulla tamen auctoritate. Contra fidem codd. nil mutare volui.

i) Cant. habet corrupte ἐν τῶν λόγων θεωρητῶν, pro quo Codd. V. A. θεωρητικῶν. Attamen cum Plut. legendum esse ἐν τῶν λόγων θεωρητῶν, plane dubitari nequit. Sunt enim τὰ λόγων θεωρητῶν, Atomī, quibus omnia orta esse docuit Democritus. cf. *supra* p. 306. Confirmat plane haec Arist. de Anim. I, 2. Δημόκριτος ταυτὸ εἶναι ψυχὴν καὶ νοῦν. Τοῦτο δὲ εἶναι ἐν τῶν πρώτων καὶ ἀδιαίρετων σώματων· κινητικὸν δὲ, διὰ μακρομέρειαν καὶ τὸ σχῆμα· τῶν δὲ σχημάτων ευκινήτοτατον τὸ σφαιροειδὲς λέγει. Τοιοῦτον δ' εἶναι τὸν τε νοῦν καὶ τὸ πῦρ.

k) Diogenis sententiam supra iam ex Aristotele probavimus, cf. Not. g), qui Hipponis quoque placitum, animam

παν ἐξ ὕδατος εἶναι τὴν ψυχὴν. Ξέναρχος ὁ Περ-
πατητικός, καὶ τινες ἕτεροι τῆς αὐτῆς αἰρέσεως, τὴν
κατὰ τὸ εἶδος τελειότητα, καὶ ἐντελέχειαν, καὶ
ἐαυτὴν οὔσαν ἅμα, καὶ μετὰ τοῦ σώματος συντε-
ταγμένην 1). Ἐπίκουρος κρᾶμα ἐκ τεττάρων, ἐκ
ποιοῦ πυρώδους, ἐκ ποιοῦ ἀερώδους, ἐκ ποιοῦ πνευ-
ματικοῦ, ἐκ τετάρτου τινὸς ἀκατανομάστου, τοῦτο
δ' ἦν αὐτῶ τὸ αἰσθητικόν· ὧν τὸ μὲν πνεῦμα κίνησιν,
τὸν δὲ ἀέρα ἡρεμίαν, τὸ δὲ θερμόν τὴν φαινομένην
θερμότητα τοῦ σώματος, τὸ δ' ἀκατανόμαστον τὴν
ἐν ἡμῖν ἐμποιεῖν αἴσθησιν, ἐν οὐδενὶ γὰρ τῶν ὀνομαζο-
μένων στοιχείων εἶναι αἴσθησιν 2).

2. Platonis.

Ἡ γὰρ ἀχρώματός τε καὶ ἀσχημάτιστος, καὶ
ἀναφής, οὐσία ψυχῆς.

3. Hermetis.

Ἐστὶ τοίνυν ἡ ψυχὴ ἀσώματος οὐσία· εἰ γὰρ ἔχον
σῶμα οὐκ ἔτι ἔσται αὐτῆς σωτική 3). Πᾶν γὰρ

nam aquam esse, commemorat; et simul quomodo in illud incidere, exponit, nempe quod animam in semine adeoque in humido poneret. cf. *Arist.* l. c.

1) De Xenarcho Peripatetico v. *Fabr. B. G.* II, p. 314. Adumbrata haec erant ex iis quae *Aristoteles* ipse de *Ani-*
ma II, 3. disputat.

2) Eadem haec exponit, simulque poetice exornat *Lucret.* III, v. 233. &c. Ex reliquis neminem facile inveni

Hippon eam ex aqua esse contendit. Xenarchus Peripateticus, cum nonnullis aliis eiusdem sectae, formae perfectionem, simul per se et cum corpore existentem. Epicurus quatuor rerum commixtionem; igneae substantiae, aëreae, spiritualis, et quartae nomine carentis; qua sentiendi vim indicat. Harum enim spiritum quidem motum, aërem autem quietem, ignem vero calorem corporis, quartam denique sensum gignere; qui iis quae elementa vocantur, non insit.

2. Platonis.

Animae enim natura sine colore, sine forma, et sine tactu est.

3. Hermetis.

Animae igitur natura est incorporea. Nam si haberet corpus, non se ipsa servaret. Omne enim corpus

venies, qui Epicuri de Anima sententiam clarius nostro exposuisset.

ad fr. 2. Sunt verba Platonis ex Phaedro Op. III, p. 247. — ἀναφής revocavi ex ipso Platone pro ἀναφανής ap. Stob.

ad fr. 3. Ex his et quae proxime sequuntur Hermetis locis, Cant. tantum prima et ultima verba dedit. Integra tamen leguntur in codd. V. A. E. ex quibus omissa supplevi, ut et apud Patric. — Caeterum ex quo Hermetis libro haec deprompta sint, in codd. non additur, qui in marg. tantum habent Ἑρμοῦ.

a) Sic bene habent codd. V. A. Nam Cant. ed. nullo sensu οὐκ ἔσται μετ' αὐτῆς σωματικῆς.

Εεε 4

μα δεῖται τοῦ εἶναι, δεῖται καὶ ζωῆς τῆς ἐν τάξει κει-
μένης. Παντὶ γάρ τῳ γένεσιν ἔχοντι καὶ μεταβο-
λὴν δεῖ ἐπακολουθεῖν b). Τὸ γὰρ γινόμενον γίγνε-
ται ἐν μεγέθει, γινόμενον γὰρ c) αὐξὴν ἔχει· πάν-
τι δὲ τῳ αὐξανομένῳ ἐπακολουθεῖ μείωσις, μειώπει
φθορά. Μετεληφὸς δὲ εἶδους ζωῆς, ζῆ, καὶ κο-
νωεῖ τοῦ εἶναι κατὰ τὴν ψυχὴν d). Ἡ δὲ αἰτία
ἐτέρω τοῦ εἶναι αὐτὴ πρώτη ὅν ἐστι. Τὸ δὲ εἶναι νῦν
λέγω, τὸ ἐν λόγῳ γίνεσθαι, καὶ μετέχειν ζωῆς νοε-
ρᾶς. Παρέχει δὲ ἡ ψυχὴ ζῶν νοεράν. Καλεῖται
δὲ ζῶν μὲν διὰ τὴν ζῶν, λογικὸν δὲ διὰ τὸ νοε-
ρὸν, θνητὸν δὲ διὰ τὸ σῶμα· ψυχὴ ἄρα ἀσώματος,
ἀμετάπτωτον ἔχουσα τὴν δύναμιν. Πῶς γὰρ οἷόν τε
ἐστὶ λέγειν ζῶν νοερόν, μὴ εὐσης οὐσίας τῆς καὶ παρε-
χούσης ζῶν; Ἀλλ' οὐδὲ λογικὸν οἷόν τε ἐστὶ εἰπεῖν, μὴ
εὐσης τῆς διανοητικῆς οὐσίας, τῆς καὶ παρεχούσης
νοεράν ζῶν e). Ἐν πᾶσι δὲ οὐκ ἀφικνεῖται τὸ νοε-
ρὸν διὰ τὴν τοῦ σώματος σύστασιν πρὸς τὴν ἀρμονίαν.
Ἐὰν γὰρ ὑπερέχη ἐν τῇ συστάσει τὸ θερμὸν, κοῦφον
καὶ ἐνθερμος γίνεται, ἐὰν δὲ τὸ ψυχρὸν, βαρὺς καὶ
κωχελὴς γίνεται· φύσις γὰρ ἀρμόζει τὴν τοῦ σώματος

τοῦ

b) Δεῖ ἐπακολουθεῖν bene codd. V. A. Apud Cant.
διπαλουθεῖν.

c) γὰρ bene hic addit Patric. Statim tamen post παν-
τι nexus sententiarum postulat δὲ pro γάρ. Agit enim id
scriptor ut ostendat, quidquid ortum habeat, non carere
interitu. Nam quidquid oriatur habere magnitudinem,
quod

pus caret essentia, et caret vita, quae in ordine sit posita. Quidquid enim ortum habet, subiectum est mutationi. Quidquid enim sit, in magnitudine sit; nam quidquid sit, crescit; quidquid autem magnitudine sit imminui potest; quidquid imminui, perire. Particeps vero factum forma vitae, vivit; et communicat ipso esse, per animam. Causa autem alterius esse, ipsa primum ens est. Esse autem nunc dico, rationem adipisci, et participare vitam intellectualem. Hanc autem anima praebet. Vocatur enim animal ob vitam; rationale ob rationem; mortale ob corpus. Anima itaque incorporea, immutabilem habens facultatem. Quomodo enim animal rationale dici potest, dum id caret, quod vitam praebet? Verum neque rationale dici potest, carente ratione, quae vitam rationalem efficit. In omnibus autem intellectualem ob corporis compositionem non harmoniae respondet. Nam si in illa dominatur calidum, levis fit et ardescens anima; si contra frigidum, gravis et iners. Corporis enim

quae ramen esse nequeat sine incremento. Quidquid autem creverit, iterum posse minui; deminutionem autem sequi interitum.

d) Haeslenus Cant. Quae iam sequuntur supplervi ex codd. V. A. E. — κατὰ ante τὴν ψυχὴν revocavi ex Patricio.

e) Quae hic integra sunt in codd. V. A. E. ap. Patricio minus plena sic leguntur: Πῶς γὰρ οἶόν τε εἶναι λέγειν ζῶντι μὴ οὕτως τῆς διανοητικῆς οὐσίας τῆς καὶ παρεχούσης τὴν
Eee 5 106-

τος σύσασιν πρὸς τὴν ἀρμονίαν. Εἶδη δὲ τῆς ἀρμονίας τρία· τὸ κατὰ τὸ θερμὸν, καὶ τὸ κατὰ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ κατὰ τὸ μέσον. Ἀρμόζει δὲ κατὰ τὸν ἐπικρατήσαντα ἀέρα τῆς συγκράσεως f) τῶν ἀέρων. Παραλαβοῦσα δὲ ψυχὴ καθὼς εἵμαρται, ταύτῃ παρέχει ζωὴν τῇ τῆς φύσεως ἔργῳ. Ἡ φύσις τοίνυν ὁμοιοῖ τὴν ἀρμονίαν τοῦ σώματος τῇ τῶν ἀέρων συγκράσει, καὶ ἐνοῖ τὰ πολυμιγῇ πρὸς τὴν τῶν ἀέρων ἀρμονίαν, ὥστε ἔχειν πρὸς ἀλλήλα συμπάθειαν. Τέλος γὰρ τῆς τῶν ἀέρων ἀρμονίας τὸ γενναῖον συμπάθειαν καὶ εἵμαρμένην αὐτῶν.

4. *Hermetis.*

Ψυχὴ τοίνυν ἐστίν, ὥ' Ἀμμων, οὐσία αὐτοτελής, ἐν ἀρχῇ ἐλομένη βίον τὸν κατ' εἵμαρμένην, καὶ ἐπὶ σπάσατο α) ἐαυτῇ λόγον ὅμοιον τῇ ὕλῃ, ἔχοντα θυμὸν καὶ ἐπιθυμίαν. Καὶ ὁ μὲν θυμὸς ὑπάσχει ὕλην. Οὗτος, εἰάν ἔξιν ποιήσῃ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς νόημα, γίνεται ἀνδρεία, καὶ οὐ παράγεται b) ὑπὸ δειλίας. Ἡ δὲ ἐπιθυμία παρέχεται c). Αὕτη εἰάν ἔξιν ποιήσῃ

νοερὰν ζωὴν. Aberraverat scilicet ab iis quae codd. inferunt librarii oculus ob Homoioteleuton.

f) Συγκράσεως edidi ex Patric. pro inaudito συγκρατήσεως in codd. Idem statim bene habet καθὼς εἵμαρται ut fatis constitutum est, pro καθὼς εἴργασται in codd.

ad fr. 4. Apud Patric. haec continuo iunguntur prioribus, nexu sententiarum non repugnante. In codd. tamen separ.

enim constitutio a natura ad harmoniam accommo-
datur. Species vero harmoniae tres sunt: secundum
calorem, secundum frigus, secundum medium. Ac-
commodat autem iuxta praedominium stellae, in astro-
rum temperie. Accipiens autem anima, prout fato
constitutum est, huic praebet vitam naturae opere.
Natura itaque assimilat harmoniam corporis astrorum
temperationi, et unit quae multis mixta sunt modis,
ad astrorum harmoniam; ita ut sibi mutuo habeant
sympathiam. Finis nempe astrorum harmoniae est
generare sympathiam secundum fatum ipsorum.

4. *Hermetis.*

Anima itaque o Ammon est essentia in se perfe-
cta, ab initio eligens vitam iuxta fatum; et attrahit
sibi rationem similem materiae, irascientiam haben-
tem, et concupiscentiam. Haec si habitum fecerit
ad animae intellectionem, fit fortitudo; atque a ti-
more non abducitur. Concupiscentia vero quoque
est materia. Quae si habitum fecerit ad animae in-
telli-

separantur, adiecto in marg. Τοῦ αὐτοῦ. Cant. prima tan-
tum et ultima verba edidit.

a) ἐπεσπάσατο Cant. et codd. habent pro ἐπασπάτε.

b) παράγεται ὑπὸ bene cod. E. cum Patric. pro παρα-
ράγεται ἀπὸ in codd. V. A.

c) In παρέχεται corruptela latet, ac manca videtur
esse oratio. Ponit scriptor mentem sibi assumere iram et
con-

ση πρὸς τὸν τῆς ψυχῆς λογισμὸν, γίνεται σωφροσύνη, καὶ οὐ κινεῖται ὑπὸ ἡδονῆς. Ἀναπληροῖ γὰρ ὁ λογισμὸς τὸ ἐνδόν τῆς ἐπιθυμίας. Ὅταν δὲ ἀμφοτέρω ὁμοιότης, καὶ ἴσην ἔξιν ποιήσῃ, καὶ ἔχῃται δ) ἀμφοτέρω τοῦ τῆς ψυχῆς λογισμοῦ, γίνεται δικαιοσύνη. Ἡ γὰρ ἴση ἔξιν αὐτῶν ἀφαιρεῖ μὲν τὴν ὑπερβολὴν τοῦ θυμοῦ, ἐπανισοῖ δὲ τὸ ἐνδόν τῆς ἐπιθυμίας. Ἀρχὴ δὲ τούτων ἡ διανοητικὴ οὐσία, καὶ αὐτὴν ἑαυτὴ οὔσα, ἐν τῷ αὐτῆς περινοητικῷ λόγῳ, κράτος ἔχουσα τὸν ἑαυτῆς λόγον. Ἄγει ε) δὲ καὶ ἡγεμονεύει ἡ οὐσία ὥσπερ ἄρχων. Ὁ δὲ λόγος αὐτῆς ς) ὥσπερ σύμβουλος ὁ περινοητικός. Λόγος τοίνυν τῆς οὐσίας ἐστὶ γνῶσις τῶν λογισμῶν, τῶν παρεχόντων εἰκασμὸν λογισμοῦ τῷ ἀλόγῳ. Ἀμυδρὸν μὲν ὡς πρὸς λογισμὸν, λογισμὸν δὲ ὡς πρὸς τὸ ἀλογον, κατὰ μέρος ἡχώ πρὸς φωνήν, καὶ τὸ τῆς σελήνης λαμπρὸν πρὸς ἥλιον. Ἡρμῶσαι δὲ θυμὸς καὶ ἐπιθυμία πρὸς τινὰ λογισμὸν, καὶ ἀντέλκει ἀλλήλα, καὶ ἐπίσταται ἐν ἑαυτοῖς κυκλικὴν διάνοιαν.

5. Her.

concupiscentiam; quarum altera si rationi pareat, fieri fortitudinem; sin minus, ignaviam; altera si pareat continentiam, sin minus, libidinem. Quibus positis patet verba haec ἡ δὲ ἐπιθυμία παρέχεται alterum esse membrum, oppositum priori καὶ ὁ μὲν θυμὸς ὑπάρχει ὅλη. Iudicent lectores num auctor scripserit: ἡ δὲ ἐπιθυμία ὅλη ὑπάρχει καὶ αὐτή. Ἀυτὴ &c. Certe αὐτὴ facile omitti potuit

telligentiam, fit temperantia, et non abducitur a voluptate. Supplet enim ratiocinium indigentiam cupiditatis. Quando autem ambae concordēs fuerint, et aequalem habitum fecerint, et haereant ambae animae ratiocinio, fit iustitia. Aequalis enim habitus ipsorum tollit quidem excessum irascentiae, adaequat autem indigentiam concupiscentiae. Principium autem horum est intellectualis substantia per se existens, in sua providente ratione imperium habens, suam ipsius rationem. Ducit vero ac imperat essentia, instar principis. Ratio vero ipsius quasi providens consiliarius. Ratio igitur essentiae est cognitio ratiociniorum, quae irrationali parti similitudinem ratiociniorum praebent; obscuram quidem, ut ad ratiocinium; ratiocinium vero, ut ad ratione destitutum; tanquam Echo ad vocem, et lunae splendor ad solem. Accommodantur autem ira ut concupiscentia ad quoddam ratiocinium, ut invicem sese attrahant, et circularem cognitionem efficiant.

ς. Her-

potuit sequente αὐτῇ. Patric. pro παρέχεται edidit παρέχεται, nexu sermonis aperte repugnante.

d) ἐχῆται habet cod. E. pro ἐχῆ τε in codd. V. A.

e) ἄγει emendavi hic pro ἀρχῇ, quod sequente ἀρχῶν ferri prorsus nequit.

f) αὐτῇς quod sensus postulat, revocavi ex Patric. pro αὐτῶν in codd.

ς. *Hermetis.*

Ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος α) καὶ ἀεικίνητος. Ἐφ' ἡ-
 μέν γάρ ἐν τοῖς γενικοῖς κινήσεις τὰς μὲν ὑπὸ τῶν ἐνερ-
 γειῶν, τὰς δὲ ὑπὸ τῶν σωμάτων. Φαμὲν δὲ τὴν ψυ-
 χὴν ἐξ οὐσίας τινός, οὐχ ὕλης γεγενῆσθαι, ἀσώμα-
 τον οὖσαν, καὶ αὐτῆς ἀσωμάτου οὐσης. Πᾶν γὰρ
 τὸ γινόμενον ἀνάγκη ἐκ τινος γεγενῆσθαι. Ὅσων β)
 μὲν οὖν τῇ γενέσει φθορὰ ἐπακολουθεῖ, τούτοις δὴ
 κινήσεις ἐπακολουθεῖν ἀνάγκη, τὴν τε ψυχῆς ὑφ' ἧς
 κινεῖται, καὶ τὴν τοῦ σώματος ὑφ' ἧς αὖξεται καὶ
 φθίνει. Ἐτι δὲ καὶ ἀναλυθέντος γ) ἀναλύεται. Ταύ-
 τὴν ὀρίζομεν τὴν κίνησιν φθαρτῶν σωμάτων. Ἡ δὲ
 ψυχὴ ἀεικίνητος, ὅτι αἰεὶ αὐτὴ κινεῖται, καὶ αἰεὶ
 κίνησιν ἐνεργεῖ. Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν λόγον ἐστὶ ψυ-
 χὴ πᾶσα ἀθάνατος καὶ ἀεικίνητος, ἔχουσα κίνησιν
 τὴν αὐτῆς ἐνέργειαν. Ἰδέαι δὲ ψυχῶν, θεία, αἰ-
 θρωπίνη, ἄλογος. Ἡ μὲν οὖν θεία, τοῦ θεοῦ σώ-
 ματος, ἐν ᾧ δ) ἡ αὐτῆς ἐνέργεια. Ἐν μὲν γὰρ αὐ-
 τῷ κινεῖται, καὶ ἑαυτὴν κινεῖ ε). Ἐπ' αὐτῇ γὰρ θύ-
 τῶν ζώων ἀπαλλαγῇ, χωρισθεῖσα τῶν ἀλόγων ἐάν-
 τῆς μερῶν, ἐξελθοῦσα εἰς τὸ θεῖον σῶμα, ὡς ἀεικί-
 νητος ἐν αὐτῷ f) κινεῖται, συμπεριφερομένη τῷ πατρὶ
 τῇ

ad fr. 5. Codd. V. A. E. in marg. τοῦ αὐτοῦ. Apud
 Patric. exstat p. 41, separatim ab iis quae modo dedimus.

α) ἀθάνατος deest ap. Patric. Mox post σωμάτων ad-
 dit ille εἶναι.

β) ὅσων recte habet Patric. pro ὅσον.

γ) Pro

5. *Hermetis.*

Anima quaevis immortalis est, ac semper mobilis. Nam in generalibus diximus, motiones alias a functionibus, alias a corporibus procedere. Animam vero dicimus ex natura quadam, non ex materia ortam esse incorporea, quare et ipsa sine corpore est. Quidquid enim sit ex aliquo factum esse debet. Quorumcunque igitur generationem corruptio consequitur, ea duo motus sequuntur necessario, motus ab anima, a qua moventur, et a corpore, quo crescunt et minuuntur; eoque soluto, solvuntur. Sic definimus motum corruptibilium corporum. Anima vero semper movetur; quia et ipsa semper in motu est, et aliis motum praebet. Hac itaque ratione omnis anima semper mobilis et immortalis est; suam energiam motum habens. Species vero animarum, divina, humana, et ratione carens. Divina divini est corporis, in quo eius energia existit; in illo enim movetur, et ipsa se movet. Nam si a mortalibus animalibus liberatur, liberata simul a partibus suis ratione destitutis, exiens in divinum corpus, in eo ut semper mobilis, movetur, circumlata cum universo.

Hu.

c) Pro ἀναλυθέντος, quod ad σώματος referendum est, Patric. et cod. E. male habent ἀναλυθέντα.

d) ἐν ᾧ quod omittunt codd. addidi ex Patric.

e) Pro καὶ ἑαυτὴν κινεῖ melius, ni fallor, Patric. καὶ αὐτὸ κινεῖ.

f) Pro ἐν αὐτῷ iterum habet Patric. ἐν ἑαυτῇ.

τί. Ἡ δὲ ἀνθρωπίνη ἔχει μὲν καὶ τι τοῦ θείου, συν-
 ἦπται δὲ αὐτῇ καὶ τὰ ἄλογα, ἥτε ἐπιθυμία καὶ
 ὁ θυμός. Καὶ αὗται μὲν ἀθάνατοι, καθότι καὶ αὐ-
 τὰ γ) ἐνέργειαι τυγχάνουσιν. Αἱ ἐνέργειαι δὲ θνη-
 τῶν σωμάτων. Διὸ τοῦ μὲν θείου μέρους τῆς ψυχῆς
 οὐσης ἐν τῷ θείῳ σώματι, πόρρω τυγχάνουσιν οὖσαι
 ἐπειδὰν δὲ εἰσελθῇ τοῦτο εἰς θνητὸν σῶμα, κακεῖνα
 ἐπιφοιτᾷ, καὶ τῇ παρουσίᾳ αὐτῶν γίνεται αἰεὶ ψυχὴ
 ἀνθρωπίνη. Ἡ δὲ τῶν ἀλόγων συνέστηκεν ἐκ θυμοῦ
 τε καὶ ἐπιθυμίας. Διόπερ καὶ ἄλογα ἐκλήθη ταῦ-
 τα τὰ ζῶα, σερήσει τοῦ λόγου *h*) τῆς ψυχῆς. Τα-
 τάρτην δὲ νόει τὴν τῶν ἀψύχων, ἥτις ἔξωθεν οὖσαι
 τῶν σωμάτων, ἐνεργεῖ κινουῦσα. Αὕτη δ' ἂν εἴη ἐν
 τῷ θείῳ σώματι κινουμένη, καὶ ὥσπερ κατὰ πάρε-
 δον ταῦτα κινουῦσα.

6. *Hermetis.*

Ψυχὴ τοίνυν ἐστὶν αἰδῖος νοητικὴ οὐσία, νόημα
 ἔχουσα τὸν ἑαυτῆς λόγον, συννοοῦσα *a*) δὲ, διάνοιαν
 τῆς ἁρμονίας ἐπισπᾶται. Ἀπαλλαγεῖσα δὲ τοῦ φυ-
 σικοῦ σώματος, αὐτὴ καθ' αὐτὴν μένει, αὐτὴ ἑαυ-
 τῆς οὖσα ἐν τῷ νοητῷ κόσμῳ. Ἀρχει δὲ τοῦ ἑαυτῆς
 λό-

g) αὐτὰ correxi ex Patric. pro αὐται αἱ.

h) τοῦ λόγου bene habet Patric. pro τοῦ ἀλόγου in
 codd. quod sensui aperte repugnat.

ad fr. 6. Codd. V. A. E. in marg. τοῦ αὐτοῦ. Excipit
 h. l. apud Patric. ea quae modo dedimus, legiturque
 ibi

Humana vero habet quoque aliquid divini; adhaerent tamen ei quoque ratione carentia, concupiscentia et ira; quae quidem immortales existunt, quatenus et ipsae energiae sunt. Energiae autem mortalium sunt corporum. Quare a divina parte animae, quae in divino corpore est, longe absunt, si autem illud in mortale corpus pervenit, illae quoque adsunt, earumque praesentia anima semper humana existit. Anima autem ratione destituta ex ira et concupiscentia consistit. Quare quoque bruta haec animalia vocantur; cum anima eorum ratione careat. Quantum genus cogita inanimatorum, ubi anima, extra corpus consistens, motum efficit. Quare nulla alia est, quam quae in divino corpore movetur, atque haec veluti per transitum movet.

6. *Hermetis.*

Anima itaque aeterna est et intellectualis substantia, suam ipsius rationem intelligentiam habens; et dum intelligit, dianoëam harmoniae attrahens. Libera autem facta a naturali corpore, sola per se manet, ipsa sui ipsius existens in intelligibili mundo. Im-

ibi p. 42. Canterus prima tantum verba exhibet usque ad *ερχομένων*.

a) Pro *συννοῦσα* quod cum Patric. habent codd. Cant. male edidit *συνούσα*.

Fff

λόγου, φέρουσα ὁμοίαν κίνησιν ἐν τῷ ἑαυτῆς νοήματι, ὀνόματι ζωὴν, τῷ εἰς ζωὴν ἐρχομένῳ. Τοῦτο γὰρ ἴδιον ψυχῆς, τὸ παρέχειν ἑτέροις ὁμοίον τῇ ιδιότητι αὐτῆς. Δύο τοίνυν εἰσὶ ζωαὶ καὶ δύο κινήσεις. Μία μὲν ἡ κατ' οὐσίαν c), ἑτέρα δὲ ἡ κατὰ φύσιν σώματος. Καὶ ἡ μὲν γενικωτέρα, ἡ δὲ μερικωτέρα d). Καὶ ἡ κατ' οὐσίαν ἐστὶν αὐτεξούσιος. Ἡ δὲ ἀναγκαστική. Πᾶν γὰρ τὸ e) κινούμενον τῇ τοῦ κινούντος ὑποτέτακται ἀνάγκῃ. Ἡ δὲ κινούσα κινήσεις τῷ τῆς νοητικῆς οὐσίας ἔρωτι ἀκείῳται. Εἴη γὰρ αὖ ψυχὴ ἀσώματος, ἀμέτοχος οὐσία τοῦ φυσικοῦ σώματος. Εἰ γὰρ ἔχει f) σῶμα, οὔτε λόγον ἔχει, οὔτε νόησιν. Πᾶν γὰρ σῶμα ἀνόητον, μεταλαβὼν δὲ οὐσίας τῆς εἶναι ζῶν ἔμπνουν ἔσχε. Καὶ τὸ μὲν πνεῦμα τοῦ σώματος, ὁ δὲ λόγος τῆς οὐσίας τοῦ καλοῦ θεωρητικός ἐστι. Τὸ δὲ αἰσθητικὸν πνεῦμα τῶν φαινομένων κριτικόν ἐστι. Διήρηται δὲ εἰς τὰς ὀργανικὰς αἰσθησεις, καὶ ἔστι τι μέρος αὐτοῦ πνευματικὴ ὄρασις, καὶ πνεῦμα ἀκουσικόν, καὶ ὁσφρητικόν, καὶ γευστικόν, καὶ ἀπτικόν. Τοῦτο τὸ πνεῦμα ἀνάγομενον ἐκ τῆς διανοίας, κρίνει τὸ αἰσθητικόν, εἰ δὲ μὴ, φαντασάται μόνον. Τοῦ γὰρ σώματός ἐστι, καὶ δεκτικόν πᾶσι τῶν. Ὁ δὲ λόγος τῆς οὐσίας ἐστὶ τὸ φρονεῖν. Στοιχεῖται δὲ τῷ λόγῳ, ἡ τῶν τιμῶν γνῶσις, τῇ πνεύματι.

c) Post οὐσίαν Patric. inserit αὐτῆς.

d) Verba ἡ δὲ γενικωτέρα, quae salvo sensu abesse possunt, supplevi ex Patric. Desunt enim in codd.

Imperat autem suae rationi, ferens similem motum in
 sua intellectione, nomine vitam, ei qui in vitam ve-
 nit. Hoc enim proprium est animae, praebere aliis
 similitudinem proprietatis suae. Quare duplex est vi-
 ta, et duplex motio. Altera secundum essentiam, al-
 tera secundum naturam corporis; quarum altera est
 universalis, altera particularis. Et quae secundum
 essentiam est, suae est potestatis; altera vero neces-
 sitati subiecta. Quidquid enim movetur, paret neces-
 sitati moventis. Movens autem motus intelligentis es-
 sentiae amorii approximatur. Fuerit namque anima
 incorporea, non particeps essentiae naturalis corpo-
 ris. Nam si habet corpus, nec rationem habet, nec
 intelligentiam. Omne enim corpus sine intellectu est;
 sed accepta essentia, obtinuit esse animal spirans. Spi-
 ritus vero corporis est; ratio vero essentiae pulchri
 contemplatrix. Sentiens vero spiritus, apparentium
 iudex est. Dividitur autem in organicos sensus. Et
 pars eius est quaedam spiritualis visio, et spiritus au-
 diens, et odorans, et gustans, et tangens. Hic ve-
 ro spiritus, dum ad mentem attollitur, indicat sen-
 sus; sin minus, phantasiatur tantum. Corporis enim
 est, et susceptor omnium. Ratio autem essentiae est
 id quod sapit. Adest vero simul rationi honorabi-
 lium

e) τὸ ap. Cant. male deest. Supplemt illud Codd. V. A.

f) ἔχει quod supplemt codd. V. A. E. deest ap. Cant.

πνεύματι ἢ δόξᾳ. Τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ περιέχον-
τος κόσμου τὴν ἐνεργειαν ἔχει, ἢ δὲ ἀφ' ἑαυτῆς.

7. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Ἀριστοτέλης ἀκίνητον τὴν ψυχὴν, πάσης κινήσεως
προηγούμενην, τῆς δὲ κατὰ συμβεβηκὸς μετέχειν,
καθάπερ τὰ σχήματα, καὶ τὰ πέρατα, καὶ κα-
θάπαξ τὰ περὶ τοῖς σώμασιν εἶδη α). Πλάτων ἀφ-
θαρτον καὶ ἀεικίνητον· λέγει γοῦν ἐν Φαίδωνι β). Εἰ-
πόντος δὲ τοῦ Σωκράτους ταῦτα ὑπολαβὼν rel. us-
que ad: τίνα δόξαν ἔχεις περὶ αὐτῶν.

8. *Platonis.*

Παλαιὸς μὲν οὖν ἔστι τις λόγος, rel. usque ad:
ἀναγκαῖον οὕτως ἔχειν.

9. *Eiusdem.*

Ἄρα οὖν τῷ συντεθέντι τε καὶ συνθέντῳ, rel. us-
que ad: σύ μοι δοκεῖς, ἔφη ὁ Κέβης, ἐξευρήσειν.

10. *Eiusdem.*

Ὁ οὖν Σωκράτης συχνὸν χρόνον ἐπισχὼν rel. us-
que ad: ἀφυῆς εἶναι ὡς οὐδὲν χρῆμα.

II. *Eiusdem.*

ad fr. 7. Leguntur haec quoque apud *Plur. de Plat.*
IV, 6. et *Gal. c. 28.* inverso tamen sententiarum ordine,
ut Platonis prior sit, et omisso eius ex *Phaedone* testi-
monio.

α) Disputat de his *Arist. de Anim. I, 3. Op. I, p. 482.*
β) Lo

lium cognitio, spiritus vero opinio. Haec enim ab ambiente mundo energiam habet, ipsa vero a se.

7. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Aristoteles immobilem ponit animam; omni motu priorem, particeps tamen motus per accidens, ut figurae, termini, omnesque corporum formae. Plato immortalem ac semper mobilem ponit. Sic enim dicit in Phaedone: Cum haec Socrates dixisset, suscipiens sermonem Cebes, *rel. usque ad*: quid de his rebus sentias.

8. *Platonis.*

Vetus quidam exstat sermo, *rel. usque ad*: necessario sic se habere.

9. *Eiusdem.*

Quare ei quod componitur et compositum est, *rel. usque ad*: tu mihi invenire videris.

10. *Eiusdem.*

Socrates itaque, cum aliquantum tacuisset, *rel. usque ad*: hebes mihi visus sum, ut nihil magis.

11. *Eius.*

b) Locus Platonis ad quem provocat exstat in *Phaedone* Op. I. p. 70.

ad fr. 8. Sunt verba Platonis ex *Phaedone* Op. I. p. 70. &c.

ad fr. 9. Leguntur ibidem p. 78.

ad fr. 10. Vide Platonem I, p. 95.

11. *Eiusdem.*

Τὸ γὰρ μὴ διελῆσθαι οἷόν τε εἶναι rel. usque ad:
οὐ μὰ τὸν Δι' ἔφη ὁ Κέβης.

12. *Eiusdem.*

Ἀποκρίνου δὴ ἢ δ' ὅς, ὃ ἂν τι ἐγγένηται σώματι
rel. usque ad: ἔσονται ἡμῶν αἱ ψυχαὶ ἐν Ἀδου.

13. *Porphyrrii.*

Ἡ μὲν ψυχὴ τῆς ἀμερίσου καὶ περὶ τὰ σώματα
μεριστῆς οὐσίας, μέσον τί· ὁ δὲ νοῦς ἀμέριστος οὐσία
μόνον, τὰ δὲ σώματα μεριστὰ μόνον. Αἱ δὲ ποιότη-
τες καὶ τὰ ἔνυλα εἶδη, περὶ τὰ σώματα μεριστὰ α).

14. *Eiusdem.*

Ψυχὴ καταδεῖται πρὸς τὸ σῶμα τῇ ἐπιτροπῇ
τῇ πρὸς τὰ πάθη τὰ ἀπ' αὐτοῦ καὶ λύεται πάν-
διὰ τῆς ἀπ' αὐτοῦ ἀπαθείας.

15. *Eiusdem.*

ad fr. 11. Apud eundem I, p. 99.

ad fr. 12. Haec quoque ex Phaedone, Op. I, p. 105.

ad fr. 13. Desumpta haec sunt et quae proxime se-
quuntur, ex Porphyrii gradibus. Codd. V. A. E. in marg.
Ἐκ τῶν Πορφυρίου πρὸς τὰ νοητὰ ἀφορμῶν quae exstant
in Porphyrii opusculis ab Holstenio publicatis Romae 1630.

a) Locus hic brevis Porphyrii maxime memorabilis est;
distinctioni enim, quam hic posuit, in sequenti disputa-
tione

11. *Eiusdem.*

Nam qui sic est affectus ut discernere nequeat, *rel.*
usque ad: Non per Iovem, dicit Cebes.

12. *Eiusdem.*

Responde itaque inquit, cui corpori insunt; *rel.*
usque ad: animae nostrae erunt apud inferos.

13. *Porphyrii.*

Anima quidem medium quiddam, est inter essen-
tiam individuum, et essentiam circa corpora divisibi-
lem; intellectu autem essentia est individua solum.
Sed qualitates, materialesque formae, secundum cor-
pora sunt divisibiles.

14. *Eiusdem.*

Anima alligatur corpori conversione ad passiones
ab eo provenientes; rursumque solvitur, quatenus ab
eo nil patitur.

15. *Eius-*

tionem tantum non omnia superstruuntur. Exstat apud
Holsten. p. 60. Post μέσον τι additur ibi ἐστίν. Male au-
tem exciderunt verba: τὰ δὲ σώματα μερῶς μόνον.

ad fr. 14. Legitur ap. *Holsten.* l. c. Ultima verba
plena simul et correctæ edidi ex *Holsten.* Nam in codd.
Stob. legitur τὰ πάντα τὰ ὑπ' αὐτὸ, καὶ λύεται διὰ τῆς
ἀπαθείας.

Fff 4

15. *Eiusdem.*

Ἡ ψυχὴ ἔχει μὲν πάντων τοὺς λόγους, ἐνεργεῖ α) δὲ κατ' αὐτοὺς, ἢ ὑπ' ἄλλου εἰς τὴν προχείρησιν ἐκκαλουμένη, ἢ ἑαυτὴν εἰς αὐτοὺς ἐπιτρέφουσα β) εἰς τὸ εἶσω. Καὶ ὑπ' ἄλλου μὲν ἐκκαλουμένη γ) ὡς πρὸς τὰ ἔξω τὰς αἰσθήσεις ἀποδίδωσιν· εἰς δὲ ἑαυτὴν εἰσιούσα, πρὸς τὸν νοῦν ἐν ταῖς νοήσεσι γίγνεται δ), καὶ οὔτε αἰσθήσεις ἔξωθεν ε), οὔτε νόσεις ἄλλη. Ἐτι δὲ ὡς τῷ ζῳῷ οὐκ ἄνευ πάθους τῶν αἰσθητικῶν ὀργάνων αἰ αἰσθήσεις, οὕτω καὶ αἰ νοήσεις οὐκ ἄνευ φαντασίας· ἢ ἢ τὸ ἀνάλογον, ὡς τύπος παρακολούθημα ζώου αἰσθητικοῦ, οὕτω τὸ φάντασμα ψυχῆς ζώου ἐπόμενον νοήσει.

16. *Eiusdem.*

ad fr. 15. Legitur ap. *Holsten.* p. 66. Codd. V. A. E. in marg. τοῦ αὐτοῦ.

α) ἐνεργεῖ bene codd. V. A. E. cum *Holsten.* pro ἐργεῖ ap. Cant.

β) Male Cant. ἑαυτὴν εἰς αὐτοὺς ἐπιτρέφουσιν. Veras lectiones debemus codd. V. A. E. Nam αὐτοὺς pertinet ad λόγους.

γ) ἐκκαλουμένη iubente sensu edidi pro ἐκκαλουμένην pertinet enim ad ψυχὴν. *Holsten.* male habet ἐπικαλουμένην.

δ) Habet *Holsten.* εἰς δὲ ἑαυτὴν εἰσιούσα, ὡς ἐν ταῖς νοήσεσι γίγνεται. In quibus εἰσιούσα lectioni codd. εἰσιούσα fere praeulerim. Caetera autem apud eum manca esse, facile patet.

ε) Pro

15. *Eiusdem.*

Anima rationes omnium habet; agit autem secundum eas, vel ab alio ad agendum provocata, vel ipsa sese ad eas convertens. Et ab alio quidem ad res externas provocata, sensus reddit; in se ipsam autem ad mentem conversa, intelligentiis inhaeret; nec sensus nec intelligentiæ aliter eveniunt. Præterea ut animali non sine organorum affectione sensus eveniunt, sic intelligentiæ non sine phantasia. Ut adeo analoga sit conditio, quemadmodum figura consequens quiddam est ad animal sensuale, sic phantasma animæ ad intelligentiam animalis.

16. *Eius.*

e) Pro iis quæ iam habet Stob. aliter exstat ap. Holsten. οὐτε οὖν αἰσθησεις ἔξω φαντασίας, οὐτε αἱ νοήσεις, εἴπη τις ὡς τῷ ζῳῷ οὐκ ἄνευ πάθους τῶν αἰσθητικῶν ὀργάνων αἱ αἰσθησεις, οὕτω καὶ αἱ νοήσεις οὐκ ἄνευ φαντασίας. Εἰ μὴ τὸ ἀνάλογον ὡς τύπος παρακολούθημα ζῳοῦ αἰσθητικοῦ κ. τ. λ. Quæ tamen vix inter se cohaerere videntur; post ὡς enim desideratur copula; neque si γὰρ vel καὶ inferere velis, nexus sententiarum restituitur. — Apud Stob. vero omnia sana ac perspicua sunt, dummodo levi mutatione pro ποτὶ mecum rescripseris ἔτι. Diversa enim sunt quæ iam ponit, ab iis quæ modo dixerat. Cum enim animam tum notiones sensibus obvias, tum intelligentias ad rationes internas referre contendisset; addit iam eandem, quæ notionum sensibus obviarum ad ipsos sensus, mentis esse rationem ad phantasiā; phantasmata enim sequi mentem, ut typus vel figura sensum. Bene ante αἰσθητικοῦ additur ζῳοῦ ap. Holsten.

Fff 5

16. *Eiusdem.*

Ἡ ψυχὴ οὐσία ἀμεγέθης, αὔλος, ἀφθαρτος, ἐν ζωῇ, παρ' ἑαυτῆς ἐχούσῃ τὸ ζῆν, κερτημένη τ' εἶναι.

17. *Eiusdem.*

Ἄλλο τὸ πάσχειν τῶν σωμάτων, ἄλλο τῶν ἀσωμάτων. Τῶν μὲν γὰρ σωμάτων σὺν τροπῇ α) τὸ πάσχειν τῆς δὲ ψυχῆς αἰ οἰκειώσεις καὶ τὰ πάθη ἐνέργεια, οὐδὲν β) εἰκνύει θερμαίνεσσι καὶ ψύξεσι σωμάτων. Διὸ εἶπερ τὸ πάσχειν τῶν σωμάτων αἰ ε) σὺν τροπῇ, ἀπαθῆ ῥητέον παντελῶς τὰ ἀσώματα. Τὰ μὲν γὰρ ὕλης κεχωρισμένα καὶ σωμάτων, ἐνεργείᾳ ἦν τὰ αὐτά. Τὰ δὲ ὕλη πλησιάζοντα καὶ σώμασιν, αὐτὰ μὲν ἀπαθῆ, τὰ δὲ ἐφ' ὧν θεωρεῖται πάσχει. Ὅταν γὰρ τὸ ζῶον αἰσθάνηται, εἰκεν ἡ μὲν ψυχὴ ἀρμονίᾳ χωριστῇ, ἐξ αὐτῆς τὰς χορδαῖς κινούσῃ δ) ἡμοσμένας τῇ δὲ ἐν ταῖς χορδαῖς ἀρμονίᾳ ἀχωρίσῃ τὸ σῶμα ε). Τὸ δ' αἴτιον τοῦ κινήσασθαι f) τὸ ζῶον

ad fr. 16. Male haec verba ap. Cant. adherent praecedentibus. In codd. A. E. ut apud Holsten. recte ab his separantur; in cod. V. vero prorsus defunt. — ἐχούσῃ cum Holst. bene habet Cod. A.

ad fr. 17. Codd. V. A. E. in marg. τοῦ αὐτοῦ. Vid. ap. Holsten p. 66.

a) Perverse hic habet Cant. τὸ μὲν γὰρ τῶν ἀσωμάτων σὺν τροπῇ &c. Dehemus veram lectionem codd. V. A.

b) οὐδὲν bene codd. V. A. E. pro οὐδὲ ap. Holsten.

c) αἰ

16. *Eiusdem.*

Anima est essentia inextensa, immaterialis, immortalis, in vita, quae per se ipsam vita est, existentiam habens.

17. *Eiusdem.*

Aliud est, pati corpora, aliud incorporea. Corporum enim passionēs non sine immutatione sunt; animae autem affectiones et passionēs, energiae sunt, quae corporum calefactioni aut refrigerationi nullo modo similes sunt. Quare, siquidem corporum passionēs semper cum mutatione sunt, incorporea prorsus sine passione dicenda sunt. Quae enim a materia corporibusque separatae sunt, actu eadem permanent; quae autem materiae corporibusque propinquant, ipsae quidem non sunt passivae, sed illae, in quibus haec apparent, patiuntur. Quando enim animal sentit, anima similis est harmoniae separatae, ex se ipsa chordas moventi contemperatas; corpus autem similis harmoniae quae inseparabilis chordis inest. Sed causa
mo-

c) αἰεὶ male omisit Holsten. qui pro πανταλῶς habet ἅπαντα.

d) κινούσῃ quod ad ἀρμονίᾳ refertur, edidi ex Holsten. pro κινουσιν ap. Cant. — Codd. V. A. κινούσα, male!

e) Verba τῇ δὲ ἐν ταῖς χορδαῖς ἀρμονίᾳ ἀχωρίστῳ τὸ σῶμα, supplevi ex Holstenio. Nam ap. Cant. et in codd. post ἡρμωσμένας nullo sensu tantum additur ἀρμονίᾳ, ἀχωρίστῳ. Distinguit vero scriptor harmoniam quae inseparata chordis inest, i. e. sonum quem impulsae reddunt, ab harmonia per se considerata.

f) π-

ζῶον διὰ τὸ εἶναι ἔμφυχον, ἀνάλογον τῷ μουσικῷ διὰ
τὸ εἶναι ἑναρμόνιον. Τὰ δὲ πληγέντα σώματα διὰ
πάθος αἰσθητικὸν ταῖς ἡμεροσμέναις χορδαῖς. Καὶ
γὰρ ἐκεῖ οὐδ' ἡ ἀρμονία πέπονθεν ἢ χωριστῇ, ἀλλ' ἢ
χορδῇ. Καὶ κινεῖ μὲν ὁ μουσικὸς, κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ
τῷ ἀρμονίαν· οὐ μὴν ἐκινήθη αὖν ἡ χορδὴ μουσικῶς,
εἰ καὶ ὁ μουσικὸς ἐβούλετο, μὴ τῆς ἀρμονίας τοῦτο λε-
γούσης.

18. *Eiusdem.*

Τῆς οὐσίας ἧς ἐν ζωῇ τὸ εἶναι, καὶ ἧς τὰ πάθη
ζῶα α), ταύτης καὶ ὁ θάνατος ἐν ποίᾳ ζωῇ κεῖται,
οὐκ ἐν ζωῆς καθάπαξ σερήσει, ὅτι μηδὲ τὸ πάθος
ἂν ὁδὸς εἰς τὴν παντελῇ ἀζωίαν ἐπ' αὐτῆς β).

19. *Eiusdem.*

Οὐ διὰ τό πλῆθος τῶν σωμάτων δεῖ νομίζειν α)
πλῆθος τῶν ψυχῶν γενέσθαι, πρὸ δὲ τῶν σωμάτων
εἶναι

f) κινῆσαι Codd. V. A. E. cum Holst. bene legunt
pro κινεῖσθαι ap. Cant. Vult enim scriptor causam mo-
tus esse animal, quatenus anima praeditum est.

ad fr. 18. Cod. A. in marg. ἐν ταυτῷ. Apud Holst.
legitur p. 71.

a) Plena haec et integra dederunt codd. V. A. Nam
ap. Cant. nullo sensu: Τῆς οὐσίας ἡ ζωὴ τὸ εἶναι, καὶ ἡ
τὰ πάθη θῶα &c. Idem mox καθάπαξ bene pro καθάπερ.

b) Plenius habet Holsten. ὅτι μηδὲ πάθος ἢ ὁδὸς εἰς
πάντη πρὸς τὸ μὴ ζῆν, ἢ ἀζωία ἢ ἐν αὐτῇ; quorum ta-
men sensum non satis assequor. Ferri posse videtur lectio
vulgata si τὸ πάθος referas ad θάνατον, ubi tamen negre
defi-

movendi animal, quia est animatum, quod simile est musico, quod sit concinnum. Corpora autem sensibus impulsa, similia contemperatis chordis apparent. Nam ibi quoque non harmonia separata afficitur, sed chorda. Et movet quidem musicus, secundum harmoniam, quae in eo est; neque tamen chorda ratione musica moveretur, si vellet musicus, nisi harmonia ipsa addiceret.

18. *Eiusdem.*

Circa essentiam cuius esse consistit in vita, et cuius passiones vita quaedam sunt, nimirum et mors in quali aliqua vita versatur, non in privatione vitae simul tota, quoniam ad perfectam vitae privationem neque ipsa mortis affectio sufficit.

19. *Eiusdem.*

Non propter corporum multitudinem animarum multitudinem ponere oportet, verum ante illa has et plu-

desideraveris τοῦτο. Caeterum deducta haec esse videntur ex iis quae Plato in Phaedone de mortis et vitae natura disputat, in quibus mortem revera vitam esse, contendit. cf. Op. I, p. 71. &c.

ad fr. 19. Codd. V. A. E. in M. τοῦ αὐτοῦ. Leguntur in Holsten. ed. p. 95. &c. Contendit in iis Porphyrius animam universi et animas humanas esse quidem unius eiusdemque naturae, attamen non ita inter se diversas ut partes sint ac totum. Singulas enim particulas per se solas, animas esse, plenamque earum vim habere. Redeunt

εἶναι καὶ πολλάς καὶ μίαν, οὔτε τῆς μιᾶς ὅλης καλῶς
 οὔσης τὰς πολλάς ἐν ἑαυτῇ εἶναι, οὔτε τῶν πολλῶν
 τὴν μίαν εἰς αὐτὰς μεριζουσῶν. Διέστησαν γὰρ, οὐκ
 ἀποκοπεῖσθαι, οὐδὲ ἀποκερματίσασθαι εἰς ἑαυτὰς τὴν
 ὅλην, καὶ πάρεσιν ἀλλήλαις, οὐ συγκεχυμένα, οὐ
 δὲ σωρὸν ποιοῦσαι τὴν ὅλην. Οὔτε γὰρ πέρασιν εἶσι
 διειλημμένα, οὔτε πάλιν ἀλλήλαις συγκεχυμένα.
 ὥστε οὐδὲ ἐπισήμαι συνεχύθησαν αἱ πολλά ἐν ψυχῇ
 μιᾷ, καὶ πάλιν οὐκ ἔγκεινται, ὥς τὰ σώματα, τὴν
 ψυχῇ ἑτερουσίως, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς ποιά ἦσαν ἐνέ-
 γεια b). Ἀπειροδύναμος γὰρ ἡ τῆς ψυχῆς φύσις
 καὶ καθ' ἑκάστων τὸ τυχὸν αὐτῆς, ψυχὴ, καὶ πᾶ-
 σαι, μία καὶ πάλιν ἡ ὅλη ἄλλη παρὰ πάσας c). Ὡς
 γὰρ τὰ σώματα ἐπ' ἀπειρον τεμνόμενα οὐ καταλή-
 γει εἰς ἀσώματα d), κατ' ὄγκον λαμβονόντων τῶν
 τμημάτων τὴν διαφορὰν, οὕτως ψυχὴ, οὔσα ζω-
 τικὸν ἐπ' ἀπειρον, κατὰ τὰ εἶδη συνείληπται, παρὰ
 λαγὰς ἔχουσα εἰδητικάς, καὶ ὅλη σὺν ταύταις οὔσα
 καὶ ἄνευ τούτων. Εἰ e) γὰρ ἐπ' αὐτῆς οἷον τομῇ
 ἐτέρῃ

Redeunt haec tamen ad argutias, ex quibus ipse Porphyrius hand facile se explicaverit.

a) Ante πλήθος Holsten. male hic inferit τὸ; ut et mox καὶ ante οὔτε.

b) Novum hic ap. Cant. incipit ἀποκρυσματίον. Codd. tamen V. A. E. recte haec iungunt praecedentibus, omisso tamen γὰρ, quod nexu sermonis iubente ex Holsten. supplevi.

c) Vall

plures esse, et unam, nec una tota vetante plures in se poni, nec multis unam in se dividentibus. Distant enim, nec dissectae, nec totam inter se dividentes; et sibi coniunguntur, neque confusae, neque cumulum totam reddentes, disiunctae sunt, nec rursus inter se confusae; quemadmodum nec scientiae in anima multae confunduntur, aut ut corpora in anima existunt; sed quaedam sunt animae functiones. Infinitae enim potentiae est animae natura, et vel minima pars eius, anima; omnesque una sunt; atque iterum tota diversa est ab omnibus. Nam ut corpora in infinitum dissecta, non desinunt in incorporea, mole distantibus segmentis, sic anima vitalis in infinitum per species diffunditur, formarum habens discrimina, cumque illis et absque illis tota subsistens. Si enim illa sectionem admitteret, mutatio eveniret, duran-

c) Vult scriptor, *quamcunque animae partem plenam animae vim habere*. Male habet Cant. et Codd. V. A. ψυχὴ δὲ πᾶσα μία. Legendum enim esse πᾶσαι, quod iam dedit Holsten. facile docent verba proxime sequentia, in quibus pro ἡ ὅλη, ἡ μὲν male Cant. inverso ordine legit ἡ μὲν, ὅλη.

d) Pro αἰσώματα Holst. habet αἰσώματος.

e) Insigniter haec in Cant. ed. corrupta simul et mutilata sunt. Habet illa: εἰ γὰρ ἐπ' αὐτῆς οἷον τὸ μὴ ἐτερότης σημαίνουσας τῆς ταυτότητος, οὐδὲν ἐπεισελθόν &c. In prioribus οἷον τομῇ, et mox ἢν μενούσης pro σημαίνουσας restitui ex Holsten. Verba autem Cantero omissa εἰ δ' ἐπὶ τῶν σωμάτων, ἐφ' ὧν ἡ ἐτερότης ἐκράτει μᾶλλον τῆς ταυτότητος, supplevi ex codd. V. A.

ἑτερότης ἦν μενούσης τῆς ταυτότητος. Εἰ δ' ἐπὶ τῶν
 σωμαμάτων, ἐφ' ὧν ἡ ἑτερότης ἐκράτει μᾶλλον τῆς ταυ-
 τότητος, οὐδὲν ἐπείσελθόν ἀσώματον διέκοψε τὴν
 ἔνωσιν, μένει δὲ τὰ πάντα ἡνωμένα μὲν κατὰ τὴν
 οὐσίαν, ταῖς δὲ ποιότησι καὶ τοῖς ἄλλοις εἶδεσι διει-
 λημμένα, τί χρὴ ὑπονοεῖν ἐπὶ τῆς εἰδικῆς f) ἀσα-
 μάτου ζωῆς, ἐφ' ἧς ἡ ταυτότης μᾶλλον κενεράτηκε
 τῆς ἑτερότητος, καὶ οὐδὲν ὑπόκειται ἄλλοιον παρὰ
 τὸ εἶδος, ἀφ' ἧς καὶ τοῖς σώμασιν ἡ ἐνότης, οὐδὲ σῶ-
 μα ζυμπεσόν g) ἀποκόπτει τὴν ἔνωσιν, καίπερ πρὸς
 τὰς ἐνεργείας ἐν πολλοῖς ἐμποδίζον αὐτῇ. Δι' αὐ-
 τὴν ἡ ταυτότης h) πάντα ποιεῖ καὶ εὐρίσκει, διὰ
 τῆς i) ἐπ' ἀπείρον εἰδητικῆς ἐνεργείας τοῦ τυχόντος
 μέρους πάντα δυναμένου, ὅταν σωμαμάτων καθαρῶν,
 ὡς τὸ τυχόν k) μέρος τοῦ σπέρματος, τὴν τοῦ πα-
 τὸς σπέρματος ἔχει δύναμιν. Ὡς περ δὲ κρατηθὲν
 ἐν ὕλῃ l) τὸ σπέρμα, καθ' ἑκάστον ὧν ἡ δύναμις λή-
 γων ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ἡλῆς κρατεῖται· καὶ πάλιν
 συναχθὲν εἰς τὴν τοῦ ll) σπέρματος δύναμιν, καθ'
 ἑκάστον τῶν μερῶν ἔχει τὴν πᾶσαν δύναμιν, οὕτω καὶ
 ψυχῆς

f) εἰδικῆς pro ἰδικῆς bene servarunt codd. A. E. An-
 te ὑπονοεῖν Holst. inserit καὶ λέγειν καὶ ὑπ.

g) σῶμα ζυμπεσόν servarunt Codd. V. A. pro σωμα-
 ταμπεσόν ap. Cant. — Holsten. habet ζυνεμπεσόν, eodem
 sensu.

h) Post ταυτότης male ap. Cant. inseritur αὐτῆς, ex
 terminatione proximi verbi ortum, quod recte omittit
 Cod. A.

durante identitate. Si vero in corporibus, in quibus diversitas potius obtinet quam identitas, nihil incorporeum accedens unitatem solvit, sed manent omnia unita secundum essentiam, qualitate vero ac specie dividuntur, quid de speciali incorporea vita cogitandum erit, in qua identitas superat diversitatem, nec quidquam alienum praeter speciem subiaceret? a qua ipsis quoque corporibus unitas evenit. Neque corpus accedens unitatem dissolvit, quamvis energias eius in multis impedit. Illa identitas omnia agit atque invenit, per operationem specificam in infinitum progredientem; quavis parte omnia efficiente, dummodo a corpore pura sit, ut quaevis pars feminis omnis feminis vim habet. Quemadmodum semen sigillatum in materiae partibus comprehenditur; ac iterum feminis in universum considerati facultatis particeps factum, in singulis partibus universam vim exferit; sic quoque animae incorporeae, quod pro parte habetur,

i) τῆς Cant. omissum, supplet Cod. V.

k) Verba ὡς τὸ τυχόν &c. in Cant. ed. male ab antecedentibus separantur; adversante non sermonis modo nexu, sed codd. V. A. E. quoque auctoritate.

l) ἐν ὅλῃ codd. V. A. recte pro ἐν ὅλῃ, qui et statim τῆς ὅλης servarunt pro τῆς ὅλης.

m) Ad τοῦ σπέρματος vel supplendum vel saltem subintelligendum est τοῦ ὅλου σπερμ. Opponitur enim semen in universum consideratum singulis eius partibus, quae tamen singulae per se procreandi vim habent.

Ggg

ψυχῆς αὐτοῦ τὸ ὡς μέρος ἐπινοούμενον, τῆς πάσης
 ψυχῆς ἔχει τὴν δύναμιν. Τὸ δὲ πρὸς ὕλην ῥέψαν καὶ
 κρεάτῃται μὲν κατ' ὃ εἶδος ῥέψαν ἐπιτηδείως ἔσχε
 προσομιλεῖν ἐνύλῳ ιι) ἔχει δὲ τὴν τῆς ὅλης δύναμιν
 ἤδη, καὶ ἐντυγχάνει οὖσα ἐν αὐτῷ, ὅταν ὑπὸ τοῦ ἑαυ-
 τοῦ ἀποσᾶν ιι), ἐν ἑαυτῷ γένηται. Ἐπεὶ δὲ πρὸς
 μὲν ὕλην ῥέπον ἴσχει ἀπορίαν ἀπάντων, καὶ τῆς ἀ-
 κείας δυνάμεως κένωσιν ο), εἰς δὲ τὸν νοῦν ἀναγομέ-
 νη, τὸ πλῆρες ἑαυτῆς κατὰ τὴν δύναμιν ἔχειν τῆς
 πάσης ἡυρίσκετο, τὴν μὲν εἰκότως πενίαν, τὴν δὲ κέ-
 ρον, οἱ τοῦτο πρῶτον ρ) γνόντες τῆς ψυχῆς τὸ πά-
 ρος, ἠνίξαντο.

20. Porphyrii.

Τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις ὑπογράψαι πρόκειται
 καὶ πρότερόν γε ἐπεξελθὼν τῇ ἰσορίᾳ τῇ τε παρὰ τοὺς
 παλαιοὺς καὶ τῇ ὕστερον ἐπικριθείσῃ παρὰ τοῖς διδο-
 κάλοις α). Ἀρίτων β) ἀντιληπτικὴν δύναμιν τῆς
 ψυχῆς

ιι) Vult, si quid video, Porphyrius, animam quae cor-
 pori vel materiae iungitur, et si ei subiiciatur, retinere
 vim animae propriam, atque a corporis vinculis libe-
 rare sese posse. κατ' ὃ εἶδος ῥέψαν dictum est pro:
 τοῦτο τὸ εἶδος κατ' ὃ ῥέψαν, secundum eam speciem
 sese iungit. — ἐνύλῳ ex codd. V. A. pro ἐν ὄλῳ. —
 sten. omnem h. l. mutilatum, nec ullo, quantum videtur
 sensu sic edidit: τὸ δὲ πρὸς ὕλην ῥέψαν, κρατῆσαι μὲν,
 ὃ εἶδος ῥέψε, καὶ ἐπιτηδείως ἔσχε προσομιλεῖν
 εἶδει, εἰ καὶ ἐντυγχάνει οὖσα ἐν αὐτῷ ὅς.

ιι) ἀποσᾶν bene codd. V. A. pro ὑποσᾶν.

betur, universae animae vim habet. Quod autem in materiam vergit, subigitur quidem secundum speciem in quam vergens materiae consortio frui studuit. Habet autem iam vim universae, eamque in se existentem invenit, ubi a materiali se abducens ad semetipsam convertitur. Quoniam vero in materiam devergens, omnium rerum inopiam patitur, et virium quoque propriarum defectum; sursum vero ad mentem elevata, totius animae plenitudinem experitur; illam quidem iure merito inopiam, hanc autem satietatem appellarunt, qui primum de hisce animae affectionibus disputarunt.

20. *Porphyrii.*

Animae vires describere statuimus, ac primo quidem narratione nostra tum antiquorum, tum recentiorum philosophorum placita exponemus. Aristo facult-

o) Restitui h. l. ex Holsten. Nam Cant. et cum eo codd. nullo prorsus sensu habent: Ἐπὶ δὲ πρὸς μὲν ὕλην ἵκνουν ἀπορία πάντων, καὶ τ. ἰδ. δ. κένωσις.

p) οἱ τοῦτο πρῶτον recte Holsten. pro ὅπου τὸ πρῶτον x. r. λ. ap. Cant. et in codd. Respicit Porphyrius ad Platonis asseclas, qui de animarum cum materia coniunctione, atque a corpore solutione, primi copiose disputarunt.

ad fr. 20. Desumpta sunt loca quae iam sequuntur, ex alio opere Porphyrii, de viribus animae, de quo, praeter Holsten. de vita et scriptis Porphyrii. p. 72. v. comment. novam de font. Stob. — Codd. V. A. E. in marg. Ἐκ τῶν Πορφύριου περὶ τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων.

a) Communem codd. fidem secutus retinui lectionem vul-

ψυχῆς θέμενος ταύτην διαιρεῖ εἰς δύο, τὸ μὲν τι c) μέ-
 ρος φάσκων μετὰ τινος τῶν αἰσθητηρίων ὡς τὰ πολ-
 λὰ κινεῖσθαι, ὃ αἰσθητικὸν καλεῖ, ἀρχὴν καὶ πηγὴν
 ὑπάρχον τῶν κατὰ μέρος αἰσθήσεων, τὸ δὲ τι αὖ-
 κατ' ἑαυτὸ καὶ χωρὶς ὀργάνων, ὃ ἐπὶ μὲν τῶν αἰ-
 γων d) οὐκ ὀνομάσθαι, (ἢ γὰρ ὅλως οὐκ εἶναι ἐν αἰ-
 τοῖς, ἢ τελέως ἀσθενὲς καὶ ἀμυδρὸν ἄγαν,) ἐν δὲ τοῖς
 λογικοῖς, ἐν οἷς δὴ μάλιστα ἢ μόνοις φαίνεται, νοῦν
 προσαγορεύεσθαι e). Ἐφη δὲ f) ἀνευ ὀργάνων τὸν
 νοῦν

vulgatam, etsi ea merito suspecta videatur. Nam quid
 sit ἡ ἱστορία ἢ ἐπικριθεῖσα παρὰ τ. π. *historia ab antiquis
 et recentioribus probata*, haud facile dixeris, cum hic de
 ipsis placitis antiquorum et recentiorum, quae exponere
 vult Porphyrius, sermo sit. Expectaveris merito: ἐπεξε-
 ρῶν τῇ ἱστορίᾳ τὰ τε π. τ. π. καὶ τὰ ὑπερον ἐπικριθέντα π.
 τ. δ. dicitur enim ἐπεξελεῖν τῷ λόγῳ τί, attingens nar-
 ratione placita tum antiquiorum tum recentiorum cf. Steph.
 h. v. Quae sint antiqui, facile docent sequentia; Platonis
 scil. Aristotelis et Zenonis assaeclae; sub recentioribus au-
 tem magistris Neoplatonicorum principes, Numenius ma-
 xime et Amelius, intelligendi sunt.

b) Ariston hic quis sit, dubitari potest. Insignes sunt
 inter philosophos Ariston Chius Stoicus, et Ariston Ilieus
 Peripateticus. cf. Diog. VII, 164. qui scripta quae Stoici
 vindicat, haud raro Peripatetico tribui testis est. Porphy-
 rium tamen de Stoico potius loqui, verisimile est; con-
 stat enim ex eorum disciplina petitam esse disputationem
 de vi ἀντιληπτικῇ animae, in qua explicanda multi esse
 solebant Stoici. Caeterum de Aristone erudite quoque
 egit Baylius f. h. v.

c) μὲν τι bene habet cod. V. pro μέντοι ap. Cant. an-
 te in sequentibus quoque post τὸ δὲ inserui τί.

d) ἀλόγων, quod statim opponitur τοῖς λογικοῖς, f. h. v.

cultatem animae ponens apprehendentem, bifariam eam dividit, alteram inquiens partem cum aliqua fere sentiendi vi moveri, quam sentientem vocat, fontem ac principium sensuum singulorum; alteram per se semper absque instrumentis, quae in brutis quidem nomine careat, in quibus aut omnino non cernatur, aut valde tenuiter, in ratione praeditis autem, quibus vel maxime vel solis insit, mens vocetur. Men-
tem

su iubente rescripti pro ἀλλων. Vult nempe scriptor: *rationis si quid insit brutis animalibus, nomine tamen carere*, (norunt enim omnes multum de eo disputatum esse apud antiquos,) *cum vulgo rationem iis non tribuere soleamus.*

e) Turbato verborum ordine habet Cant. et cum eo codd. ἐν οἷς δὴ μάλιστα μόνοις νοῦν φαίνεται προσκαγορεύ-
σθαι, omisso simul ἢ quod salvo sensu abesse nequit. Verum autem me Porphyrio seu Aristoni lectionem restituisse, facile docet praecedentis membri, cui haec opponuntur, ratio. *Carere nempe rationem nomine in brutis, quod in iis vel nulla, vel minus tenuis sit; nomine autem suo insigniri in intelligentibus animalibus, in quibus vel solis, vel saltem maxime conspicua sit.*

f) Quae iam sequuntur, mutilata simul et corrupta sic leguntur apud Cant. Ἐφη δὲ ἀνευ ὀργάνου οὐχ ἡ αὐτὴ ἔσται τῷ νῷ: εἴγε ὕφ' ἐν γένος τὸ τῆς ἀντιληπτικῆς &c. omis-
sis post ἀνευ ὀργάνων verbis: τὸν νοῦν ἐνεργεῖν, τὴν ἀσθητικὴν δὲ μετ' ὀργάνου. Πῶς οὖν ἡ ἀνευ ὀργάνου &c. quae suppleant codd. V. A. sensumque iis clarum et apertum restituunt. Verum in proximis haereo. Nam quae sequuntur Πῶς οὖν ἡ ἀνευ ὀργάνου &c. dubium aperte continent, quod Porphyrius movet contra Aristonem, cuius tamen vim non me assequi, profiteor. Posuerat Ariston facultatem animae ἀντιληπτικὴν seu *comprehensivam*, quae simul mentem s. intellectum et sensum comprehendat; quorum hic quidem organis, ille vero nullis uteretur. Qui-
bus,

νοῦν ἐνεργεῖν, τὴν αἰσθητικὴν δὲ καὶ μετ' ὀργάνου.
 Πῶς οὖν ἢ ἄνευ ὀργάνου, οὐχ ἢ αὐτὴ ἔσται τῷ νοῦ; εἴγε
 ὑφ' ἐν γένος, τὸ τῆς ἀντιληπτικῆς, τέτακται καὶ το
 μετ' ὀργάνου ἐνεργοῦν μέσος, καὶ τὸ ἄνευ ὀργάνου
 ἢ ὅτι ἢ μὲν τῆς μορφῆς τῶν ὄντων ἀντιλαμβάνε
 ται, ἢ δὲ τῆς οὐσίας; Αἰσθήσεις γὰρ οὐσίας οὐκ ἀντι
 ληπτικῇ, ἀλλὰ μορφῆς g) καὶ πλάσεως, ὅτι δὲ αἰ
 θρωπος ἢ ἵππος, ἄλλου ἢ ἀντίληψις. Διάφορον οὖν
 τῆς ἀντιλήψεως τὸ κίνημα, ἢ μὲν γὰρ τυπτομένη
 ποῖκεν ἢ τῆς αἰσθητικῆς h), καὶ ἔξω ἐλκομένη ἐπὶ με
 φῇ, ἢ δὲ ἀφισαμένη τυπώσεως. Οἱ μὲν οὖν διήρουν
 καὶ τὸ μὲν ἄνευ φαντασίας διεξοδικόν, ἀπὸ τοῦ νοῦ
 ἡρητημένον, διάνοιάν τε καὶ νοῦν προσηγόρευον, τὸ δὲ
 μετὰ φαντασίας ἢ αἰσθήσεως τὴν διεξοδὸν ἔχον, δ.
 ζασικόν. Οἱ δὲ μίαν i) μὲν τὴν οὐσίαν λογικὴν ἴτη
 9η.

bus, quomodo opponi potest, animae partem, quae non
 utitur organo, a mente non posse distingui; cum hoc ip
 sum sit, quod contendat Ariston? Vix itaque dubitare
 rim pro Πῶς οὖν ἢ ἄνευ ὀργάνου levi mutatione, vel pau
 la sere, si litteris maiusculis haec scripseris, legendum
 esse: Πῶς οὖν ἢ μετ' ὀργάνου &c. quo omnia clara et
 aperta erunt, simulque cohaerent cum sequentibus. Ob
 iicit enim Porphyrius, cum Ariston mentem et sensum
 ad genus ἀντιληπτικὸν referat, (εἴγε ὑφ' ἐν γένος, τὸ ἀν
 τιληπτικὸν τέτακται,) nullum amplius discrimen inter
 utriusque manere; ad quae tamen ipse ita respondet, ut
 illud in eo quaerat, quod mens essentias rerum, sensus tan
 tam formas capiat. — Expressi hanc lectionem in versione.

g) Iterum hic apud Cant. manca est oratio; qui sic
 habet ἀλλὰ μορφῆς οὖν τῆς ἀντιλήψεως τὸ κίνημα. Verba
 καὶ

tem porro dixit sine instrumentis agere, sensum vero cum instrumentis. Quid itaque? Nonne hoc modo qui cum instrumentis agit idem erit cum mente? siquidem utrumque eodem genere, comprehensivo, continetur, tum quod sine instrumentis, tum quod cum instrumentis agit? Nisi quod illud formas rerum apprehendit, hoc naturas. Sensus enim naturas non apprehendit, sed formas, ac figuras. Quod autem equus sit seu homo, ab alio intelligitur. Duplex itaque est comprehensionis motus, altera enim sensitiva impulsum patitur, et foris trahitur ad figuram; altera destituta est impulsu. Nonnulli itaque dividebant, ac ratiocinationem quidem imaginationis expertem, et a mente pendentem, intellectum ac mentem vocabant, cum imaginatione autem sensuque coniun-

καὶ πλάσεως, ὅτι δὲ ἄνθρωπος ἢ ἵππος ἄλλου ἢ ἀντίληψις. Διάφορον οὖν τῆς ἀντίληψως τὸ κίνημα &c. sup-
 plement codd. V. A. E. Attamen vel sic locum nos integrum
 habere merito dubitaveris. Perisse enim videntur non-
 nulla post πλάσεως, sine quibus quae sequuntur cum prio-
 ribus vix cohaerent. Secundum sententiarum enim ne-
 xum merito expectaveris ὁ νοῦς δὲ οὐσίας ἐστὶ ἀντίληπτι-
 κός, quae in exemplo de homine ei equo vix latere pos-
 sunt; vel si in iis laterent, male tamen ἄλλου dictum fo-
 ret pro τοῦ νοῦ.

h) Sana haec servarunt codd. V. A. E. nam Cant. nul-
 lo sensu: ἢ μὲν γὰρ τυπούμενον ἔοικεν, ἢ τῆς αἰσθητι-
 κῆς &c.

i) Οἱ δὲ μίαν codd. V. A. pro οὐδὲ μίαν ap. Cant.

Ggg 4

θεντο, διαφόρους δὲ τὰς ἐνεργείας. Τοιαύτης δὲ οὐσης τῆς διαφορᾶς, ὅφ' ἐν τίθεσθαι τὰς δυνάμεις, μήποτε ἄτοπον ἦ, (οὐ γὰρ ἐν μιᾷς ἢ γε νόησις οὐσία ὁρμαῖται καὶ ἡ αἴσθησις; καὶ ἀντίληψιν εἴτις λέγει τὴν τοῦ νοῦ ἐνεργείαν ὁμονύμως ἐρεῖ). Καὶ δεῖ κ) ἄλλην μὲν θέσθαι τὴν τοῦ νοῦ δύναμιν, καὶ ἑτερογενήν μεθ' ἣν τὴν τῆς διανοίας, [πάντας τοὺς ἐφ' ἑκατέρας.] ἀλλὰ τὴν μὲν ἀθρόαν ἐνεργείαν, τὴν δὲ ἐν διεξόδῳ ἄλλην δὲ πάντα τὴν αἰσθητικὴν, ἥς τὸ μὲν τι μετὰ προσχρήσεως τῶν ὀργάνων, τὸ δὲ ἄνευ προσχρήσεως, τοῦ μὲν μετ' ὀργάνων αἰσθητικοῦ καλουμένου, τοῦ δὲ ἄνευ τούτου φανταστικοῦ, τὸ δὲ τι οὐχ ἥττον τοῦ αὐτοῦ γένους· ὑπερβεβηκὸς Ι) δὲ τὸ διεξοδεύον τὸ ἀθρόον, τούτων δοξαστικὸν καλούμενον ἐπιτάσεως οὐσης· πρότερον τῆς διανοίας εἶδος τὸ τοιοῦτο ἢ τὸ ἄλλο, τὸ ὑπερβεβηκὸς μὲν τὸ αἰσθητικὸν καὶ φανταστικὸν, ὑποβεβηκὸς δὲ τὸ νοητικόν.

21. Porphyrii.

Νουμῆνιος α) δὲ τὴν συγκαταθετικὴν δύναμιν παρὰ
 ραδεκτικὴν ἐνεργειῶν φήσας β) εἶναι, σύμπτωμα αὐ-
 τῆς

κ) Δεῖ quod sensus flagitat, edidi pro sic quod cum Cant. habent codd. — Suam iam hic de animæ facultatibus opinionem proponit Porphyrius; omnes ad unam referri posse, negans. Diversi enim prorsus generis esse mentem et sensum, duplicem tamen utriusque speciem esse. Mentem enim comprehendere simul intellectum, διάνοιαν, cuius vis in ratiocinando posita sit; ad sensum pertinere simul sensus externos et phantasia, quippe quæ eiusdem gene-

unctam, opinionem. Alii autem, cum unam naturam ratione praeditam ponerent, diversas eius faciebant functiones. Sed hac posita differentia, videtur absurdum vires eodem referre, (neque enim de eadem natura mens ac sensus proficiscuntur; et si quis apprehensionem voce timentis functionem, idem dicet;) et aliam quidem ponere oportet mentis facultatem, ac post eam intellectus, quarum illa subita sit functio, haec cum ratiocinatione coniuncta: aliam autem sentiendi, eamque vel instrumentis utentem, vel carentem, quarum illa sit sensus, haec imaginationis. Atqui haec eiusdem est generis, nisi quod ratiocinationem opinionis antecellit; siquidem haec intellectus species illa prior est, quae sensum quidem et imaginationem antecellit, menti autem postponitur.

21. *Porphirii.*

Numenius autem assentiendi facultatem capacem esse functionum dicens, eius eventum ait esse imaginationem.

generis sint. Hisce expositis certius foret de verbis iudicium, si modo ea prorsus expediri possent. Corrupta enim esse verba πάντας τοὺς ἐφ' ἑαυτὰς quilibet videt; quid tamen rescribendum sit aliis divinandum relinquo, verbaque uncis inclusi; nihil enim quod cum probabilitatis aliqua specie dare possem, habeo.

1) Alteri haec Oedipo emendanda relinquenda sunt. Proposuit in iis scriptor ordinem, quo animae facultates ponendae sint; ita ut ultimum locum phantasiae et sensibus tribuat; quibus praeponendus quidem sit intellectus, qui tamen iterum inferior sit menti. Ceterum ipsa verba

τῆς φησιν εἶναι τὸ φανταστικόν, οὐ μὴν ἔργον τε καὶ ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ παρακολούθημα τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς τὴν αἴσθησιν οὐκ ἐν τῇ φαντασίᾳ ἱσάντων μόνον, ἀλλὰ τὴν οὐσίαν ἀναρτώντων ἀπὸ τῆς συγκαταθέσεως. Αἰσθητικὴ c) γὰρ φαντασία συγκατάθεσις ἐστίν, ἢ αἰσθησις συγκαταθέσεως, καὶ ὁρμὴν οὐσης. Λογῶν γίνεσθαι d) δὲ μὴδὲ εἶναι ὅλως συγκαταθετικὴν δύναμιν ὑπονοεῖ. Κατὰ μέντοι τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας, ἢ αἰσθησις ἀπὸ τῆς αἰσθητηρίου φαντασίας ψιλὴ τίθεται e), καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ καταρχαὸς μέτοχος ιδιώματος, ὅτι μὴδὲ f) συγκαταθέσεως μέτοχος. Καὶ ἤγε μετὰ συγκαταθέσεως συγκατακειμένη φαντασία δι' αἰσθητηρίου εἴη αἰσθησις, οὐ πάντως καὶ ἀρετῆς μέτοχος ἢ αἰσθησις ἐστὶν εἰ μὴ συγκατάθεσις εἴη τῶν ἐφ' ἡμῖν.

Διαπεφώνηται δὲ οὐ τὰ περὶ τούτων μόνον τοῖς παλαιοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀρχῆς τὰ περὶ τῶν μερῶν τῆς

non corrupta modo, sed et manca esse videntur, ut adeo verendum sit, ne frustra in iis restituendis operam consumamus. ad fr. 21. Codd. V. A. E. in marg. ἐν ταυτῶ, desumptus itaque est locus ex eiusdem Porphyrii libro.

a) Numenii Apameensis, Amelii praeceptoris, nomen celebre inter recentiores Pythagoricos et Platonicos est, ac saepe laudatur a Porphyrio. Quae hic de placitis eius proponuntur, petita videntur ex eius opere περὶ τῆς τῶν Ἀκαδημικῶν πρὸς Πλάτωνα διαλέξεως, i. e. In quibus Academicus a Platone discesserint? cf. Euseb. Praep. Ev. XIV, 5. in quo disputatio de animae natura amplum omnino locum occupare debuit; et ubi suam simul de ea sententiam commode proponere potuit.

b) φη-

nationem, haud opus, aut effectum, cum Stoici sensum non in imaginatione tantum ponant, verum naturam etiam ab assensu deducant. Imago enim a sensu pendens, assensus est, aut assensus cum appetitione coniuncti sensio. Longinus vero assentiendi facultatem plane tollit. At veteres et Academici sensum nudum ponunt, ideoque proprietatis expertem, quoniam assensu quoque careat. Quod si phantasia cum assensu coniuncta sensus sit, ne virtus quidem in sensu cadet, si tollatur a nobis assensus.

Neque vero de his tantum veteres dissentiunt, sed etiam de ipsis animae partibus, deque partium et facultatibus.

b) *Φήσας* recte codd. V. A. E. pro *φθίσας* ap. Cant.

c) Verba *Ἀισθητικῇ* usque ad *συνκαταθέσεως* plane ex-ciderunt in Cant. ed. ob Homoioteleuton. Suppleant ea codd. V. A. E. P. — De Stoicorum placitis quae hic commemorantur, cf. *Tiedem. Syst. d. St. Phil.* II, 162.

d) Scripserat Longinus, quem summis laudibus celebrare solet Porphyrius, librum *περὶ ψυχῆς*, quem hic procul dubio ante oculum habuit. cf. *Euseb. Praep. Ev.* XV, 3. qui fragmentum ex eo servavit.

e) Nullo sensu edidit Cant. *ἡ αἰσθητικὴ αἰσθητέρου φαντασίας*. Sanas lectiones servarunt codd. V. A. E. Sensus est: antiquos, Platonem et Aristotelem, et post eos Academicos, sensum separasse ab imaginatione. De re ipsa vid. *Bruck.* I, p. 822. 765.

f) Manca hic iterum ap. Cant. oratio, apud quem: *ἔτι μὲν συνκαταθέσεως συνκατασκευαζομένη* omīssis post *συνκαταθέσεως* verbis *μέτοχος*. *Καὶ ἦγε μετὰ συνκαταθέσεως*, quae suppleant Codd. V. A. qui iidem statim pro *δι' αἰσθητέρου ἢ αἰσθητικῆς* bene habent *δι' αἰσθητηρίου εἴη αἰσθητικῆς*, *ὅ* &c. Duplex ponitur phantasiae species, quatenus a sensu

τῆς ψυχῆς· καὶ ὅλως τί τὸ μέρος, καὶ τίς ἡ δύναμις,
καὶ τίνι ταῦτα διενήνοχεν; Ἀυτίκα οἱ μὲν ἀπὸ τῆς
σοᾶς ὀκταμερῇ τὴν ψυχὴν θέντες, καὶ πέντε μὲν μέ-
ρη τὰ αἰσθητικὰ λαβόντες, ἔκτον δὲ τὸ φωνητικόν,
καὶ ἑβδομον τὸ σπερματικόν, καὶ λοιπὸν τὸ ἡγεμονι-
κόν, ὡς ἂν ἄρχοντας χάραν ἔχειν ὑπετίθεντο, τὰ δὲ
ἄλλα μέρη ἐν ὑπηρέτου τάξει ἀπεδίδασαν, ὥστε τὸ
αὐτὸ ἐξ ἄρχοντος καὶ ἀρχομένων συνεστᾶνα.

Παρά δὲ Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλει ἐν τοῖς Ἡθι-
κοῖς g), τριμερὲς ἡ ψυχὴ λέγεται εἶναι, καὶ κεκρά-
τηκε τοῦτο παρὰ τοῖς πολλοῖς, ἀγνοοῦσιν, ὡς ἡ διαί-
ρεσις τῆς συστάσεως ἕνεκα τῶν ἀρετῶν παρείληπται·
οὐ γὰρ ἀπλῶς εἰς σύλληψιν πάντων τῶν μερῶν. Τὸ
γὰρ φανταστικόν, καὶ τὸ αἰσθητικόν, καὶ h) τὸ νοε-
ρὸν, καὶ τὸ φυσικόν οὐ δήπου ἐν τῇ διαίρεσει ταύτῃ
περιληφθήσεται. Ἄλλοι i) δὲ, ὧν καὶ Νουμῆνιος, οὐ
τρία μέρη ψυχῆς μιᾶς, ἢ δύο γε, τὸ λογικόν καὶ
ἄλογον, ἀλλὰ δύο ψυχὰς ἔχειν ἡμᾶς οἶονταί, ὥστε
καὶ ἄλλοι, τὴν μὲν λογικὴν, τὴν δὲ ἄλογον· ὧν πάλιν
οἱ μὲν ἅμω ἀθανάτους, οἱ δὲ τὴν λογικὴν ἀθά-
νατον. Τὴν δὲ ἄλογον οὐ κατὰ τὰς ἐνεργείας μόνον
ἀφίστασθαι τῆς ποιᾶς κινήσεως, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτήν
ἀν διαλύεσθαι. Τοῖς δὲ ἰδόκει, δύο ψυχῶν εἰς ταύ-
τὸ συμπλακείσων ἀλλήλαις, διπλασίας εἶναι τὰς κι-
νήσεις.

sensu, et quatenus a mente pendet, quae quomodo inter
se convenient, aut differant, disputatur.

g) Re-

cultatum differentia. Etenim Stoici octo ponentes animae partes, quinque sensus, et sextum loquendi, septimum generandi, ac denique principatum, reliquas pro ministris ducebant; sic ut idem ex imperantibus et parentibus constaret.

Plato autem et Aristoteles in Ethicis tres faciunt animae partes, idque sequuntur plerique, ignorantes hanc divisionem non tam ad partes omnes complectendas, quam ad virtutes constituendas esse factam; neque enim imaginatio et sensus, neque mens et natura sub hanc divisionem cadent. Alii vero, ut Numenius, neque tres partes unius animae, neque duas, rationis compotem et expertem, sed animas duas nos habere censent, alteram rationis compotem, expertem alteram; quarum alii rursus utramque immortalem statuebant, alii rationis compotem immortalem, altera non tantum per functiones motum desinente, verum etiam per naturam intereunte. Aliis videbatur duarum animarum coniunctarum duplices esse motus, inter se similibus, dum altera alterius affectiones

sen-

g) Respicit ad ea, quae *Aristoteles* docet in *Ethicis* VI, 2. Op. II, p. 56.

h) καὶ pro κατὰ quod cum Cant. habent codd. ipse iam Cant. in marg. emendaverat. — περιληφθήσεται bene habent codd. V. A. pro παραληφθήσεται.

i) Philosophi ad quos hic respicit, recentiores sunt Platonici, ex quorum schola ipse prodierat Porphyrius; qui de animae natura et partibus varie statuebant, ita ut nonnulli duas quoque animas admitterent. cf. *Bruck*. II, p. 456.

νήσεις, ὁμοιουμένων ἀλλήλαις ἐκ τοῦ ἀπολαύειν ἑκατέραν τῶν τῆς ἐτέρας παθημάτων τὴν ἑνωσιν. Ἡ τέον δὲ ὡς δυνάμεις μέρους διήνεγκεν, ὅτι τὸ μὲν μέρος ἐκβέβηκε κατὰ γένος τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἄλλου μέρους, αἱ δὲ δυνάμεις περὶ τὸ αὐτὸ τρέφονται γένος. Διὸ τὰ μὲν μέρη παρητεῖτο Ἀριστοτέλης ἐπὶ τῆς ψυχῆς, τὰς δὲ δυνάμεις οὐκέτι κ). Τὸ γὰρ ἑτερομερές I) εὐθὺς ὑποκειμένου παραλλαγὴν εἰσάγειν, τὸ δὲ ἑτεροδύναμον καὶ περὶ ἓν ὑποκείμενον ἐνίστασθαι. Λογγῖνος δὲ οὐδὲ τὸ ζῶον πολυμερές εἶναι, ἀλλ' αἰμερές, πολυδύναμον δὲ, κατὰ ιι) τὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν τοῖς σώμασι πολυμερῇ φάσκοντος τὴν ψυχὴν γίγνεσθαι, καθ' ἑαυτὴν οὖσαν αἰμερῇ. Εἰ δὲ οὐ ιι) πολυμερές, οὐ διὰ τοῦτο καὶ μονοδύναμος, ἐνδέχασθαι γὰρ ἢν αἰμερές δυνάμεις πλείους ἔχειν. Διακριτέον οὖν τάχα ἐκ τοῦ πολλοῦ ταραχου, θέντας ὅρον ο) γνώσεως μερικῆς διαφορᾶς, καὶ ἀδιαφορίας, καὶ πάλιν δυνάμεων πρὸς μέρη καὶ πρὸς ἀλλήλας, ἐπανοτίρω οὐσιῶν ρ), εἰ καὶ πλείους ἐν ἐνὶ εἶεν. Ἐκ τούτου γὰρ γνώριμον ἔσται, εἰ καὶ ἡ ψυχὴ ἐν ζῳῳ οὖσα πολυμε-

κ) Sanum servavit locum Cod. V. Apud Cant. male παρητεῖτο Ἀριστοτέλους ἐπὶ τ. ψ. τὰς δυνάμεις οὐκέτι, omis. το δέ. — De re ipsa vid. Arist. l. III. de Anima.

I) ἑτερομερές, quod plures partes habet, rescripti pro ἑτερόμενον. — In proximis εἰσάγειν, quod sequens ἐνίστασθαι postulat, dedi pro εἰσάγει.

ιι) κατὰ, sensu iubente inserui. — Nemo ignorat quae

sentiret, redditarum. Iam facultas hac a parte differt, quod pars una alteram forma secundum genus antecellit, facultates circa idem versantur genus. Quapropter Aristoteles partes quidem adimebat animae, facultates autem tribuebat. Ut enim partium varietas confestim subiecti mutationem adfert, ita facultatum varietas etiam in uno subiecto cernitur. At Longinus ne animali quidem plures partes dabat, sed facultates, Platonem secutus, qui in corporibus animam sibi multas partes dixerat asciscere, quibus per se careret. Quod si partibus multis caret, non ideo facultatibus quoque; siquidem potest, quod partibus caret, vires plures habere. Quocirca discrimen ponendum est termino statuto partium differentiae ac similitudinis, et facultatum ad partes, etiam si plures extiterint. Hinc enim manifestum fiet, utrum animantis anima partes habeat multas, an facultates tantum;

quae Plato de simplici ac individua mentis substantia in Phaedone disputavit.

n) *Εἰ δὲ οὐ* bene habet cod. V. pro *οὐδὲ ὅ* quod nullo sensu vulgavit Cant. *Si eam quoque simplicem ponimus, inde non sequitur unicam tantum vim eius esse.*

o) *Θέτρας ὅρον*, termino posito, bene iam in marg. addit Cant. pro *Θέτρα σαρον*, quod nullo sensu habet Cant. et cum eo codd. addita tamen corruptelae notula.

p) Verba *ἐπανωτέρω οὐσιῶν* corrupta sunt. Legendum forte *εἰ ἐτέραι τῶν οὐσιῶν*; num vires differant ab ipsis substantiis? et num plures in uno eodemque esse possint? Vel *ἐν τῶν μερῶν πρὸς οὐσίαν*, disquirendum esse de partium et totius differentia.

λυμερῆς, ἢ μόνον πολυδύναμος· καὶ πότερον συγχω-
 ρητέον τοῖς μίαν μὲν ψυχὴν εἰς τὸν ἀνθρώπον κατα-
 κλείουσι, πολυμερῇ δὲ ταύτῃ q), ἢ κατ' αὐτήν, ἢ
 καὶ ἐν τούτῳ, λέγουσιν γίνεσθαι· ἢ πλειόνων ψυχῶν
 ἢ σύνοδος, καὶ ἐώκει ὁ ἀνθρώπος μάλιστα χορῶ συνά-
 δοντι, καὶ κατὰ τοῦτο ἔχοντι τὸ ἐν κατὰ τὴν συμ-
 πληρούντων τὸ ὅλον συμφωνίαν, ἢ ἐνὸς ἦν κατ' οὐσίαν
 τὸ διάφορον πλήθος. Ῥητέον οὖν, ὡς δύναμις, καὶ
 μέρος, καὶ κατασκευὴ ἐπὶ τῆς ψυχῆς ταύτῃ r) δια-
 γήνοχεν· μέρος μὲν γὰρ ἐστὶ, ὃ καὶ τῷ ὑποκειμένῳ, καὶ
 τῷ εἶδει, καὶ ταῖς ἐνεργείαις ἄλλου μέρους διαφέρει.
 Κατασκευὴ δὲ ἢ πρὸς ὃ πέφυκε τῶν μερῶν οἰκεία ἐπι-
 τηδειότης· δύναμις δὲ τῆς κατασκευῆς ἕξις ἀφ' ἧς
 ἐνεργεῖν δύναται, κατὰ κατασκευάσαι ἑκάστον. Ἐνταῦθα
 δὲ τὴν αὐτὴν ἔφησαν εἶναι κατασκευὴν καὶ δύναμιν.
 Διαφέρει δὲ μέρους δύναμις, ὅτι αἱ δυνάμεις r) ἐπὶ
 τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνὸς ὑποκειμένου ὅλου πλείους θεωροῦν-
 ται, οὐκ ἐν ἄλλῳ καὶ ἐν ἄλλῳ περαιτουμένα τῷ πᾶσι
 τῆς ὑποκειμένης οὐσίας, τὰ δὲ μέρη ἀπολαμβάνει
 ἑαυτοῖς ποσόν τι τῆς οὐσίας, καὶ περιγράφει ἄλλοι
 τι μέρος αὐτῆς. Ἀντίκα τοῦ μήλου αἱ μὲν δυνάμεις
 πᾶσαι ἐν ἐνὶ, τὰ δὲ μέρη ἄλλα ἄλλαχού κενχώριον
 εἰσφάπτει.

q) ταύτην sensu iubente edidi pro ταύτῃ, qui unam
 quidem animam, eam tamen vel per se divisioni subiectam pu-
 tant, vel quod corpori inclusa sit ponunt.

r) ταύτῃ descripsi pro ταύτης.

tum; utrumque iis assentiendum sit, qui unam quidem homini tribuunt animam, verum partibus multis vel per se, vel in ipso, praeditam; an multae coeant animae, similisque sit homo concordī choro, itaque secundum partium totum expleant concordiam sit unus, multitudinis natura ad unum relata. Itaque facultas, pars, et apparatus in anima, sic differunt. Pars quidem est, quae subiecto, forma, et functionibus ab alia parte differt; apparatus autem, ad suam functionem propria partium aptitudo: facultas vero, apparatus habitus, secundum quem singula suo possunt fungi munere. Nonnulli tamen apparatus et facultatem pro eodem habuerunt. Iam a parte facultas hoc differt, quod facultates in eodem subiecto multae cernuntur, neque diversis naturae quantitatibus finiuntur; partes autem certam naturae quantitatem sibi desumunt, et aliis exclusis sibi vindicant. Sic pomi facultates omnes in uno cernuntur, partes aliae alibi existunt. Nam ut partis notio quantitatem contingit, velut pleniorē ad apparatus totius postulantis, ita facultatis intellectum totius desumit. Quapropter

¹⁾ Inferui hic verba ὅτι αἱ δυνάμεις, quae sensus flagitat, et quae ob Homoioleuton facile excidere poterunt.

²⁾ Pro ἀπολαμβάνει et ἀλλοῖον Cant. male edidit ἀπολαμβάνειν et ἀλλ' οἷον.

H h h

ἐφάπτεται γὰρ ἡ μὲν τοῦ μέρους ἔννοια ποσοῦ, ὡς
 πρὸς τὴν τοῦ ὅλου κατασκευὴν ὀλιγωτέραν ¹¹⁾ πο-
 σότητα ἀπολαμβάνοντος· ἡ δὲ τῆς δυνάμεως τοῦ ὅλου
 τὴν ἐπίνοιαν ἀπείληφε. Διόπερ ἀμερεῖς μὲν αἱ δι-
 νάμεις, καὶ δι' ὅλου κεχωρηκυῖαι, τὰ δὲ μέρη ἡλκί-
 ωται μερισμοῦ, ἔχοντα ἀντὶ ὅλου ποσότητα. Πῶς
 οὖν ἀμερὴς ἡ ψυχὴ καὶ πάλιν τριμερὴς; Οἱ μὲν αὖ-
 τὰ μέρη τῆς ψυχῆς κατὰ τὸ ποσὸν ¹²⁾ ἀκούσαντες
 εἰκότως ἀποροῦσι· πῶς γὰρ καὶ ἀμερὴς καὶ τριμε-
 ρὴς; καὶ λύουσι, φάσκοντες, κατὰ μὲν ἴδιον λόγον
 καὶ καθ' ἑαυτὴν, εἶναι ἀμερῇ, τριμερῇ δὲ καθ' ὅσον ἡ
 σῶματι γενομένη μεριστῶ ὄντι, ἄλλο καὶ ἄλλο μέρος
 ἐπέχει τοῦ σώματος, εἰς τὰς διαφορὰς αὐτῆς ἐνε-
 γείας. Οὐ γὰρ δὴ αὐτὴ κεφαλὴν ἔχει, καὶ θώρακα
 καὶ τρίτον τὸ ἥπαρ ¹³⁾, ἀλλ' αἱ διὰ τούτων διάφοροι
 ἐνεργεῖαι, διὰ μερισμῶν ¹⁴⁾ καὶ μερῶν γιγνόμεναι δια-
 φόρων τοῦ σώματος, ἀπ' ἐκείνων αὐτῇ τῶν μερῶν με-
 ρισμὸν ἐπανεῖθσαν. Νικόλαος ¹⁵⁾ δὲ οὐκ ἠξίου τὰ
 μέρη τῆς ψυχῆς κατὰ τὸ ποσὸν λαμβάνειν, ἀλλὰ
 μᾶλλον κατὰ τὸ ποιὸν, ὥσπερ καὶ τέχνης καὶ φιλο-
 σοφίας, ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ ποσοῦ τὸ ὅλον ἐκ τῶν μερῶν
 συμπληροῦται, καὶ γίγνεται ὡς κατὰ τὴν πρὸς τὸν ὅλον

¹¹⁾ ὀλιγωτέραν, *magis integram quantitatem*, Cant. ne in marg. emendavit pro ὀλιγωτέραν.

¹²⁾ κατὰ τὸ ποσὸν *secundum quantitatem* descripsi καὶ τὸ ποσὸν, ap. Cant.

propter facultates quidem partibus carent, ac per totum penetrant, partes autem separantur per totius quantitates. Quomodo itaque et partibus anima caret, et rursus tres partes habet? Etenim qui partes animae secundum quantitatem audiunt, merito dubitant, quomodo illa et partibus careat, et tres partes habeat. Itaque hoc solvunt, ut per se quidem illam dicant partibus carere, quatenus autem corpori partibus constanti indita, varias eius partes ob varias functiones occupet, tres partes habere; neque enim eadem caput occupat, et pectus, ac iecur. Quocirca functiones variae variis corporis partibus peragenda hanc illi divisionem conciliarunt. Nicolaus autem nolebat animae partes a quantitate potius, quam a qualitate, ut in arte et philosophia, sumi. Nam in quantitate quidem totum partibus expletur, fitque per comparisonem maius aut minus, plus et paucius, addita vel demta

v) καὶ τρίτον τὸ ἥπαρ, ac tertio loco iecur, satis certum fallor emendatione rescripsi pro καὶ τοῦτο τὸ ἥπαρ, quod Cant. habet. Codd. V. A. τοῦ ποτ' ἥπαρ nullo sensu. In proximis verba αἱ αἰ plane interiere ap. Cant. — Codd. V. A. supplent αἱ αἰ, ex quo veram sectionem restitui.

w) μερισμῶν, per divisiones, rescripsi pro μερισμῶν quod Cant. habet cum codd.

x) Nicolaus nempe Damascenus, qui ipse librum de anima, seu commentarios potius in Aristotelis libros de Anima composuit, quos hic procul dubio ante oculos habuit Porphyrius. cf. Brück. II, p. 472. et Fabric. B. G. II, p. 306.

ρον ἀντεξέτασιν πλέον ἢ ἔλαττον, ἢ μικρότερον ἢ μέ-
 ζον, προστιθεμένου μέρους ἢ ἀφαιρουμένου. Ψυχῆς
 δὲ οὐχ *γ)* οὕτως λέγομεν εἶναι μέρη· οὐ γὰρ δὴ τὸ πο-
 σὸν αὐτῆς ὑπὸ τούτων συμπληροῦται, οὔτε γὰρ μέ-
 γεθός ἐστι· οὔτε τι *ς)* ἔχει πλήθος, ἀλλ' ὥς τέχνη
 μέρη. Διαφέρει δὲ καὶ τούτων, τέχνη μὲν γὰρ ἀπόν-
 τος μέρους οὐκ ἂν εἴη ὁλόκληρος, οὐδὲ τελεία, ψυχὴ
 δὲ πᾶσα τελεία ἐστὶ, καὶ τὸ πᾶν ζῶον οὐ κομισάμε-
 νον τὸ κατὰ φύσιν τέλος, ἀτελές ἐστιν. Ἀκούει τὸν
 νυν Νικόλαος τὰ μέρη τῆς ψυχῆς, ὥς δυνάμεις τοῦ
 ἔχοντος· τὸ γὰρ ζῶον, καὶ ὅλως τὸ ἔμψυχον τῷ ψυ-
 χῇ ἔχειν *α)* πολλὰ δυνάται, οἷον ζῆν, αἰσθάνεσθαι,
 κινεῖσθαι, νοεῖν, ὀρέγεσθαι, ὧν πάντων αἰτία καὶ
 ἀρχὴ ἡ ψυχὴ. Ταύτας οὖν τὰς δυνάμεις, ἀφ' ὧν
 λέγεται τὸ ἔμψυχον ταῦτα δρᾶν ἢ πάσχειν, μέρη
 τῆς ψυχῆς τίθενται ὡς εἴρηται. Οὐδὲν γὰρ *β)* κα-
 λυεῖ αὐτῆς ἀμεροῦς οὔσης μερισῶς, δέχεσθαι τὰ
 ἀπ' αὐτῆς τῶν ἐνεργειῶν ἐνδόσεις. Μερῶν οὖν
 τὸ ζῶον, εἰς τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ καὶ τοῦ σώματος
 παραλαμβανομένου, ἀφ' οὗ καὶ αἱ *ς)* ζωτικαὶ ἐνε-
 γειαι, κατὰ ψυχῆς ἐνδόσιν δεχόμεναι τὴν εἰς μέρη
 τῶν διαφορῶν ἐνεργειῶν κατὰ τάξιν, καὶ τῇ ψυχῇ

γ) οὐχ, quod sensus flagitat, bene hic servavit cod. P.

ς) οὔτε τι referip̄si pro οὔτε τε. — In proximis
 lo sensu habet Cant. et codd. τέχνης μὲν γὰρ ἀπὸ τι-
 ρος, pro quo referip̄si τέχνη μὲν γὰρ ἀπόντος μέρους.
 tem, si partem eius demiseris, non amplius integram esse.

deinta parte aliqua: verum animae partes ita non sumuntur, neque his eius quantitas expletur, quandoquidem nec magnitudo est, nec multitudinem habet, sed eius, ut artis, partes sunt: quanquam hoc etiam est discriminis, quod ars quidem, si pars aliqua desit, perfecta non sit, anima autem omnis perfecta sit, et animal omne naturali sine destitutum, imperfectum. Quocirca Nicolaus partes ut facultates eius qui animam habet, accipit. Animal enim, et quicquid animatum est, per animam vires multas habet, ut vivendi, sentiendi, movendi, intelligendi, appetendi, quorum omnium causa et principium sit anima. Has ergo facultates, quibus animal haec agere dicitur et pati, partes animae, ut dictum est, faciunt. Neque quicquam vetat, ipsa partibus carente, functiones eius divisionem recipere. Quare dividi potest animal,

a) τῷ ψ. ἔχειν, eo quod vitam habeant, bene codd. V. A. pro τῷ ψ. ἔχει ap. Cant.

b) γὰρ addidi ut nexus constaret.

c) αἱ edidi sensu iubente, quod ob sequens καὶ facile interire poterat. — In proximis δεχόμεναι Cant. iam in marg. emendaverat pro ἐχόμεναι, quod confirmant, quae modo praecesserant. Vult enim scriptor: cum vires vitales per totum corpus, singulasque eius partes divisae sint, male inde ortam esse opinionem, animam ipsam divisam esse, cum illa per se simplex sit, etsi functiones eius divisionem admittant. Illustratur hoc statim exemplo. Spica etsi per se dividi nequeat, nisi spicam eam esse desinere velis, tamen singula grana vim totius continent, ita ut seminata integram iterum spicam producere possint.

H h h 3

τὰ μέρη ἔχειν προσανέθησαν. Καὶ δῆποτε διττῶς ἐπινουμένης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐχούσης τὴν ζωὴν, τὴν τε κατ' αὐτὴν, καὶ τὴν κατὰ σχέτιν, ἐν τῇ κατὰ σχέτιν ζωῇ ὑφίσταται τὰ μέρη. Ὡς γὰρ πυρρῶ σπαρῆντι ἐν τῇ πρὸς τὴν γένεσιν σχέσει ὑφίσταται τὰ μέρη, τοῦ σάχους ὅλου οὐκ ὄντος μεριστοῦ, ἐν δὲ μεριστῷ θεωρούμενα, ἀφ' οὗ πάλιν ἐπάνεισιν εἰς τὸ ἀμερίστον, οὕτω καὶ ψυχῇ ἀμερίστῳ οὐσῃ ἐν τῇ σπορᾷ παρυφίσταται τὰ μέρη.

22. *Eiusdem.*

Συμβαλλόμενον ἐξῆς ἂν εἴη ἐπισκέψασθαι πρὸς τὸ γινῶναι τίνες διὰ τὴν ψυχὴν ζῶα προβέβληνται ὡς δι' αὐτὴν, καὶ τίνες διὰ τὴν μετ' αὐτὴν, καὶ τίνες διὰ τὸ ζῶον; Οὕτως γὰρ καὶ αἱ ὑποστάσεις προόδηται, καὶ τίνες αἱ ἀνάγκαι εἰς τὴν κατ' αὐτὴν ἐπάνοδος ἔσονται τῶν ἐν μέρεσι τοῦ σώματος μέρη ψυχῆς κατακλείοντων.

23. *Arefae.*

Φύσις ἀνθρώπου κανὼν μοι δοκεῖ νόμῳ τε καὶ κατὰ ἡμῶν, καὶ οἴκῳ τε καὶ πόλει. Ἰχθὺς γὰρ αὐτῶν

ad fr. 22. Codd. V. A. E. ἐν ταυτῷ. Petita itaque haec sunt ex eodem Porphyrii libro. Pergit scriptor ad explicandum dissensum philosophorum in exponenda ratione quomodo anima vitam animanti tribuat. Plura tamen in paucis hisce verbis obscura sunt simul et corrupta. προβέβληνται, qui statuunt, ex codd. V. A. edidi pro προσβέβληνται. Proxima sic legit Cant. ὡς δι' αὐτὴν μετ' αὐτὴν

animal, si sub eo corpus quoque comprehendatur: a quo vitales functiones divisionis partium capaces animae quoque partes conciliarunt. Fieri etiam potest, ut, cum dupliciter anima sumatur, ac vitam aliam per se, aliam per affectionem habeat, in hac partes eius cernantur. Sicut enim tritico sato, in affectione eius ad ortum partes cernuntur, cum spica tota dividi nequeat, inque dividuo positae rursus ad individuum convertuntur: sic etiam animae individuae partes in satione cernuntur.

22. *Eiusdem.*

Considerandum sequitur, ut intelligamus, quique propter animam, tanquam propter ipsam, animalia ponant, et qui propter animal. Sic enim etiam substantiae manifestae fient, quaque necessitate, qui corporis partibus animae partes includunt, ad eam redeant.

23. *Aresae.*

Hominis natura mihi norma videtur legis pariter ac iuris, ac domus pariter et civitatis. Nam in le
quis-

την. Pro quibus codd. V. A. ὡς δι' αὐτήν, καὶ τινες διὰ τὴν μετ' αὐτήν, quae tamen et ipsa non expedit, nam in μετ' αὐτήν corruptela latere videtur. Offuscatur locus nimia brevitate, nec quid rescribendum sit, facile dixeris, cum opiniones philosophorum, ad quas alludit Porphyrius, non amplius explicentur.

ad fr. 23. Sequitur locus insignis scriptoris Pytha-
Hhh 4 go-

αὐτῷ εἰσβαζόμενος εὖροίτο τις α) καὶ ματευόμενος.
 Νόμος γὰρ ἐν αὐτῷ καὶ δίκαια, ἃ τὰς ψυχὰς ἐντι
 διακόσμοις. Τριχθαδία γὰρ ὑπάρχοισα ἐπὶ τριχ-
 θαδίοις ἔργοις συνέτακε. Γινώμην β) γὰρ καὶ φρο-
 νασιν ἐργαζόμενος ὁ νόος, καὶ αἰλικὴν καὶ δύναμιν αὐ-
 τήν, καὶ ἔρωτα καὶ φιλοφροσύνην αὐτῇ ἐπιθυμία.
 Καὶ οὕτω συντέτακται ταῦτα ποτ' ἀλλάλα ε) πάν-
 τα, ὥστε αὐτὰς τὸ μὲν κράτιστον ἀγέεσθαι, τὸ δὲ
 χα-

gorici, de cuius nomine dubitatur. Cant. habet in marg.
 versionis latinae *Aresae Pythag. de hominis natura*, quo
 nomine laudatur apud *Fabric. I, p. 496. in catal. Pythagori-
 corum*; qui simul ad *Iamblichum de vit. Pyth. c. 36. provo-
 cat. cf. Doddswell diff. de aetate Pythagorae p. 196* In marg.
 tamen graeci contextus habet Cant. Αἰσάρας Πυθαγόρου
 Λουκαναί (leg. Πυθαγορείου Λουκανοῦ) ἐκ τοῦ περὶ αὐ-
 τῶν φύσεως, quod idem tenent codd. V. A. E. nisi
 quod pro Αἰσάρας legunt Ἰσάρας. Forma itaque nomi-
 nis cum incerta sit, sequimur lectionem vulgatam *Aresai*,
 parum enim interest quam teneas, dummodo de nomine
 tantum, non de viro, certamen esse, memineris. Fuit
 itaque *Aresas* Italus, ortus Lucania; opere vero ex quo
 haec descripta sunt, naturam hominis explicabat. cf. *comm.
 de font. Stob.* Vix tamen in omni *Stobaeo* exstat locus,
 qui librariorum negligentiam et incitiam magis expartui
 sit. Nonnulla quidem in eo integritati restituit *magnus
 Salmastius in commentariis ad Epictetum p. 169.* plura ta-
 men futuro *Stobaei* editori sananda reliquit, in quo-
 rum fortuna versati fuimus, post tanti viri diligentiam,
 non sine verecundiae sensu lectoribus iudicanda relinqui-
 mus; si illud modo in universum praemonuerimus, doricis
 nos formas, ubi perierant, solito more, tacite restituisse.

a) Male ante τις Cant. et codd. inserunt καὶ, quod
 deleuimus.

b) Pro-

quisque eorum vestigia, qui quaerat, inveniet; siquidem lex in ipso iusque cernitur, qui ornatus est animae. Triplex enim cum sit, triplicibus incumbit operibus. Intellectum enim et prudentiam efficit mens, vim ac robur iracundia, amorem ac benevolentiam cupiditas. Atque haec ita se ad reliqua habent omnia, ut eius porior quidem pars imperet, deterior autem pareat, media vero partim imperet, partim pareat; quae

b) Proxima sic leguntur ap. Cant. γνώμαν καὶ Φρόνασιν ἐργαζομένην, καὶ ἄρην, καὶ ἀλκὴν, καὶ δύναμιν, καὶ ἔρωτα, καὶ φιλοφροσύνην, αἱ ἐπιθυμίαι. — Codd. nihil praesidii offerunt, nisi quod in V. A. deest καὶ ἄρην. Tradidit h. l. Salmasius l. c. qui ita rescribi iubet: γνώμαν καὶ Φρόνασιν ἐργαζόμενος ὁ λογισμός, ἀλκὴν καὶ δύναμιν ὁ θυμός, ἔρωτα καὶ φιλοφροσύνην αἱ ἐπιθυμίαι. Recte quidem quoad sensum; attamen in verbis passim a vero aberravit. Ponit enim tres animae partes Arelas; τὸν νοῦν, τὴν θυμῶσιν, et τὴν ἐπιθυμίαν, quae nomina in sequentibus expressa invenies (cf. not. l.); pro quibus praeter ἐπιθυμίαν Salmasius male ponit τὸν θυμόν, et τὸν λογισμόν. Ex tribus autem hisce partibus provenire tres animae virtutes principes, nempe ex mente, prudentiam et intelligentiam, ex ira fortitudinem ac robur, ex cupiditate denique amorem atque humanitatem. Hisce positae facile sese lectoribus probabit lectio a nobis vulgata. Nam in ἐργαζομένην latet ἐργαζόμενος ὁ νόος. In proximis καὶ ἀλκὴν καὶ ἄρην καὶ δύναμιν recte καὶ ἄρην omittunt codd. V. A. utpote male bis scriptum; post δύναμιν vero inferendum est αἱ θυμῶσις, quod prioris similitudine periit; reliqua iam sana erunt.

c) ποτ' ἀλλὰ bene servarunt codd. V. A. pro ποτ' ἀλλὰ. Viderat iam quoque sic rescribendum esse, Salmasius. Id quod imperium tenet, est nempe mens, medium ira, ultimum cupiditas.

Hhh 5

χερεῖον ἄρχεσθαι, τὸ δὲ μέσον μέσαν ἐπέχειν τάξιν, καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι. Ταῦτα δ' οὕτω ἐμάσατο κατὰ λόγον ὁ Θεὸς ἐν ἐκτυπώσει καὶ ἐξεργασίᾳ τῶ ἀνθρωπίνῳ d) σκάνιος, ὅτι μόνον ἀνθρώπον ἐνενοήσατο νόμῳ τε καὶ δίκῃς ἐπιδέκτορα γενέσθαι, καὶ οὐδὲν ἄλλο τῶν θνατῶν ζώων e). Οὔτε γὰρ ἐξ ἐνὸς σύσασμα κοινωρίας γένοιτο ὅν, οὔτε μὲν ἐκ πλειόνων, ὁμοίων δὲ τούτων, (ἀνάγκη γὰρ, ἐπεὶ τὰ πράγματα διαφέροντά ἐντι, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ μοίρας τὰς ψυχᾶς διαφόρους ἤμεν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος ὀρέσιος, καὶ ἀκοῆς, καὶ γούσιος, καὶ ὀσφρασίος, οὐ γὰρ πάντα ποτὶ πάντα τὰν αὐτὰν ἔχει συναρμυγάν,) οὔτε μὲν ἐκ πλειόνων μὲν καὶ ἀνομοίων, τῶν τυχόντων μάντοιγε, ἀλλὰ τῶν ποττῶν τῷ ὅλῳ συστάματος ἐκπλήρωσιν, καὶ σύνταξιν, καὶ συναρμυγάν τυχόντων f). Οὐ μόνον δὲ ἐκ πλειόνων καὶ ἀνομοίων, καὶ τῶν εἰς τὸ ὅλον καὶ τὸ τελεῶν τυχόντων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τούτων οὐκ εἰκαίων καὶ ὥς ἔτυχεν συνταχθέντων, ἀλλὰ μετὰ τινος νόμου καὶ ἐμφρονος ἐπι-

d) τῷ ἀνθρωπίνῳ recte codd. V. A. pro τῶν ἀνθρωπίνῳ.

e) Post ζώων maiorem distinctionem posui et statim inferui γὰρ, nova enim hic periodus incipit. Docet inquit Arefas, Deum triplicem hanc hominis naturam sapienter ita instituisse, ac temperasse, quod aliter lex atque iustitia (νόμος καὶ δίκη) ei inesse nequeant, unde quoque soli homini insint. Neque enim ex Uno, neque ex pluribus sibi similibus, neque pluribus dissimilibus quidem, sed male tempera-

quae sic secundum rationem Deus in hominis opificio disposuit, quod hominem solum inter omnia mortalia voluit animalia legis ac iuris capacem fieri. Iam neque ex uno constare posset communio, neque ex pluribus similibus, (ut enim variae sunt res, ita partes quoque animae varias oportet esse, ut in corpore quoque aspectus, auditus, gustus, olfactus, quandoquidem haud omnibus omnia conveniunt,) neque ex pluribus dissimilibus, et quibusvis, verum quae ad compagem totius apta sint. Non autem ex pluribus solum et dissimilibus, quamvis ad totum et perfectum pertineant, ac non temere sint ac fortuito, sed lege quadam ac prudentia concinnata. Etenim siue parem for-

rit, prodire eas posse. Quae si recte ceperis, facilius iam erit, locum apud Cant. prava interpunctione simul et lectione corruptum, restituere. Videamus itaque de singulis! Habet Cant. ζῶων, οὐτ' ἐξ ἐνός σώματι κοινωνίας γένοιτο ἦν, οὐτε μὲν ἐκ πλειόνων, ὁμοίῳ δὲ τούτων. Pro quibus, post ζῶων maiori distinctione posita, rescripsi Οὐτε γὰρ ἐξ ἐνός σ. η. γένοιτο ἂν pro ἦν. Non constare animam ex Uno, quod unum communionem admittere nequeat. Mox verba inde ab ἀνάγκη usque ad συναρμογὰν uncis inclusi, continent enim probationem animam ex partibus quoque similibus non constare, parentheseos loco habendam; (in quibus pro σῶματος, quod offerunt codd. V. A. E. Cant. male edidit αἵματος,) cum res quae animam tangunt non minus diversae sint, quam quae in sensus incurrunt, animae quoque facultates diversas esse debere, ut sensus corporis. Salmasius l. c. ante ὁρᾷστος inserit ἄψιτος, ut enumeratio sensuum plena sit; quod tamen codd. omittunt.

f) Post τυχόντων sensu iubente maiori interpunctione distinxi. Non illud sufficere, ut partes animae et partes et diversae sint, sed bene quoque debere esse temperatas.

ἐπιτασίας. Αἷ τε g) γὰρ τὰν ἴσαν ἐφέροντο μοῖραν καὶ δυνάμιος καὶ τιμᾶς, ἀνόμοια ἔντα, καὶ τὰ μὲν χειρίονα, τὰ δὲ κάρβονα, τὰ h) δὲ μέσα, οὐκ ἂν δύναίτο ἅ κατὰ ψυχὰν μερέων κοινωνία συναρμοδῆμεν. Αἱ δὲ τὰν ἀνίσαν, μὴ τὰν κάρβονα δὲ τὰ μείζονα μοῖραν ἐφέρειτο, ἀλλὰ τὰν χειρίονα, πολλὰ ἀφροσύνα καὶ ἀταξία περὶ τὰν ψυχὰν ὑπάρχεν· αἱ τε τὰν κάρβονα μὲν τὰ μείζονα, τὰν χειρίονα δὲ τὰ μείζονα, μὴ ποτὶ λόγον δὲ ἕκασον τούτων, οὐκ ἂν δύναίτο ὁμόνοια καὶ φιλία καὶ δικαιοσύνη ἡμεν περὶ τὰν ψυχὰν, ἐπεὶ ὧν ἕκασον ἐν ποτὶ λόγον συντέτακται τὸν ἀρμόζοντα, τὸ τοιοῦτο φημὶ ἐγὼ δικαιοτάτα ἡμεν. Καὶ i) μὲν ὁμόνοιά τις καὶ ὁμοφροσύνη ἐπα-
δεῖ

g) Pro Αἷτε (dorice pro εἷτε) Cant. male vulgavit αἷ, τε. Cum enim Arefas hactenus ostendisset, partes animae non plures modo et diversas, sed bene quoque temperatas esse debere, iam quomodo temperatae sint, explicat. Cum enim tres sint partes animae, mens, quae prima sit, irascendi facultas, quae media, cupiditas, quae ultima, sapienter quoque a Deo institutum esse, ut menti, quae princeps sit, summam, irae mediam, cupidini minimam vim tribuerit; quae demum temperatione illud efficiatur, ut hominum denique naturae suae convenienter vivat, si legi ac iustitiae pareat. Sed dispiciamus iam de singulis! — Primam χειρίονα, peiorem, quod offert cod. V. ubivis restitui pro χειρίονα, ap. Cant. Mox Cant. οὐκ ἀδύνατον ἅ κατὰ ψυχὰν τῶν μερέων κοινωνία ἐνομασθῆναι μὲν αἱ τὰ τῶν δευτέρων. Nullo sensu! Pro οὐκ ἀδύνατον, rescripsi οὐκ ἂν δύναίτο fieri minime posse; in ἐνομασθῆναι μὲν autem, quod nihil est, latet procul dubio συναρμοσθῆμεν, dorice pro συναρμολογῆναι, cf. Valk. ad Theocr. II, 45. Confirmatur haec lectio iis quae supra de ἀρμονίᾳ partium dicta sunt; sensum

sortirentur potestatem atque honorem inter se dissimilia, et partim deteriora, partim potiora, partim medi generis, non posset animae partium proba constitui communio: siue imparem, ac maiorem partem deteriora, non potiora consequerentur, magna in anima existeret confusio: siue potiora quidem maiorem, deteriora vero minorem, verum citra singulorum rationem, haud posset in anima concordia, amicitia ac iusti-

sumque iam prodire vident omnes clarum simul et commodum. *Si partes animae pares quidem vi, impares tamen sine praestantia et dignitate, fieri non posse, ut invicem sibi concilientur.*

h) Vitiosa iterum hic ap. Cant. est oratio, qui post ἐννομασθῆναι nulla distinctione posita pergit μὲν αἱ τὰν ἰσῶν μὴ τὰν κάρρων, τὰ δὲ μείζονα μοῖραν ἐφέρετο, ἀλλὰ τὰν χείρων, πολλὰ ἀφροσύνα &c. quae sensu prorsus destituta esse, nemo non videt. Dixerat modo Aresas animae partes non pari vi esse debere, αἱ τὰ γὰρ τὰν ἰσῶν &c. cui iam opponitur alterum membrum, *neque tamen sufficere ut vi sint impari, si peius praestet meliori, ex quo patet, alterum hoc membrum incipere iterum ab αἱ τὰ, atque maiorem post συναρμοσθῆμεν distinctionem ponendam esse.* Pro τὰν ἰσῶν autem ex certissima emendationem refigendum est τὰν ἀνίσων, cum alterum ἀν facile perire potuerit; *si impares quoque partes habeat, non tamen ita, ut quae maximam vim habeant, (τὰ μείζονα,) sint quoque praestantissima, (τὰν κάρρων μοῖραν ἐφέρετο,) omni ordine anima destituta foret.* — Sequitur ap. Cant. οὕτως τὰ κάρρων μὲν τὰ μείζονα, τὰ χείρων δὲ τὰ μείζονα in quibus pro οὕτως sermonis ordo flagitat αἱ τὰ, ut et τὰν κάρρων et τὰν χείρων, nempe μοῖραν, pro τὰ κάρρων et τὰ χείρων. *Si quoque melior pars praestat deteriori, rationem tamen iustam earum inter se esse debere.*

i) Legitur ap. Cant. καὶ μὲν ὁμόνια τις καὶ ὁμοφροσύνη

δεῖ τὰ τοιαῦτα διατάξει. Τὸ δὲ τοιοῦτον δικαίως καὶ λέγοιτο εὐνομία ἤμεν τὰς ψυχὰς, ἅτις ἐκ τῶ ἀρχεν μὲν τὸ κάρρον, ἀρχεσθαι δὲ τὸ χερεῖον κράτος ἐπιφέρειτο τὰς ἀρετάς, καὶ φιλία τε k) καὶ ἔρως φιλοφροσύνας σύμφυλος καὶ συγγενής, ἐκ τούτων ἔρως βλάπτει τῶν μερέων. Συμπείθει l) μὲν γὰρ ὁ νόος ὀραυγούμενος, ἐρᾶται δὲ αἱ ἐπιθυμίαι, αἱ δὲ θύματα ἐμπιπλάμενα μένους, ἔχθρα ζέουσα, φίλα γίνονται τῶ ἐπιθυμίας. Ἀεμόσας γὰρ ὁ νόος τὸ αἰδὺ τῶ λυπηρῶ, συγκατακερῶμενος m), καὶ τὸ σύντονον καὶ σφοδρὸν τῶ κούφῳ μέρει τὰς ψυχὰς, καὶ διαχυτικῶς ἑκάστων τε ἐκάστω πράγματι τὰν σύμφυλον καὶ συγγενέα προμαίθειαν διαιμεμέριζαι, ὁ μὲν νόος ὀραυγούμενος καὶ τριβαζόμενος τὰ πράγματα, αἱ δὲ θύματα ἑμῶν

να ἀποδεῖ τοιαῦτα διατάξει. Pro quo bene exhibent codd. V. A. E. ὁπαδεῖ τὰ τοιαῦτα διατάξει, sequitur hunc ordinem. Proxima in codd. non minus quam apud Cant. corrupta sunt. Legitur ibi: τὸ δὲ τοιοῦτον δικαίως καὶ λέγει τὸ εὐνομία ἤμεν τὰς ψυχὰς ἅτις ἐκ τῶν ἀρχεν μὲν τὸν κάρρον ἀρχεσθαι δὲ τὸ χερεῖον κράτος ἐπιφέρειτο τὰς ἀρετάς. Primo τοιοῦτος et statim λέγοιτο una voce scribendum esse, nemo non videt. Mox pro ἐκ τῶνensus postulatur ἐκ τῶ, et pro τὸν κάρρον, distinctione simul sublevari codd. V. A. bene legunt τὸ κάρρον. Denique ἐπιφέρειτο τὰς ἀρετάς, virtutes proferret, exhibui pro ἐπ. τὰς ἀρετάς auctoritate cod. V.

k) Habet Cant. καὶ φιλία δὲ καὶ ἔρως καὶ φιλοφροσύνας σύμφυλος καὶ συγγενής &c. Pro καὶ φιλοφροσύνας codd. V. A. habent καὶ φιλοφροσύνα, sed veram puto lectionem vulgatam, si modo deleveris καὶ a librario male intrusum. Vult enim scriptor amorem germanum esse, (ergo

iustitia gigni. Quare cum singula secundum rationem suam disposita sint, hoc equidem iustitiam nuncupo. Hanc enim constitutionem concordia quaedam et consensus sequitur. Haec itaque recte proba animae constitutio dicetur, quae tum potioris imperio, tum deterioris obsequio virtutem perficiat. Quinetiam amicitia et amor, tribulis quasi ac cognatus benevolentiae, de his partibus existit. Mens enim considerans persuadet, cupiditas appetit, ira spiritus plena et odio fervens cupiditati reconciliatur. Componit enim mens iucundum cum tristi, et grave cum levi

gie cod. V. σύμφυλον pro σύμφιλον) et consanguineum amicitiae seu benevolentiae, φιλοφροσύνης.

l) Habet Cant. Συμπελθεῖ μὲν γὰρ ὁ νόμος ὁραυγούμενος ἄραται δὲ αἱ ἐπιθυμίαι, αἱ δὲ θυμώσεις, ἐμπιπλάμενα μένος, ἔχθρα ζήλους φιλα γίγνεται τῇ ἐπιθυμίᾳ. Pro νόμος, quod stare nequit, cum de partibus animae hic fermo sit, codd. V. A. bene legunt νόος, mens; qui et statim pro ἄραται recte tenent ἐράται. Vox ὁραυγούμενος lexicographis ignota, quae mox bis iterum occurrit, rite derivatur ex ὁράω et αὐγή, ut oppositum μαραινέω ex μαρῖνω et αὐγή, atque ut hoc de iis dicitur, qui oculos hebetes habent, sic illud erit acute discernere, quod bene de mente dicitur. — μένος pro μένος offerunt codd. V. A. ἔχθρα autem pro ἔχθρα, fervens ira, sensus postulat. Ceterum tres partes animae, quas supra posuerat scriptor, expresse hic nominatas habemus, νοῦν, θυμῶσιν, ἐπιθυμίαν, ex quo patet, de sinceritate lectionis supra not. b) a me propositae, nullum prorsus dubium esse posse.

m) συγκατακρῶμενος, ex συγκατακρῶω, admisceo, de di pro συγκατακρῶμενος, quod nihili est. Codd. V. A. συγκατακρῶμενος. — Μοχ διαμεμέρισται codd. V. A. recte habent pro διαμέρισται.

ἐρμᾶν καὶ ἀλκὰν η) ποτιφερόμενα τοῖς ὀραυγαθεῖ-
σιν· ἀ δὲ ἐπιθυμία φιλοσογία ο) συγγενὴς εἰάσσα,
ἐφαρμόζει τῷ νόῳ, ἴδιον περιποιούμενα τὸ αἰδύ, καὶ
τὸ σύννοον ἀποδιδούσα τῷ συνόλῳ μέρει τᾶς ψυχᾶς.
Ὡν περ ἑκατὶ δοκέει μοι καὶ ὁ βίος ὁ κατ' ἀνθρώπων
ἀριςτος ἦμεν, ὅκκα τὸ αἰδύ τῷ σπουδαίῳ συγκατα-
κραθῇ, καὶ ἀδονὰ τᾶ ἀρετᾶ ρ). Ποταρμόξασθαι
δ' αὐτὰ ὁ νόος δύναται, παιδεύσιος καὶ ἀρετᾶς ἐπὶ
ρατος γενόμενος.

24. *Platonis.*

Τὴν δὲ ψυχὴν οὐχ ὥς νῦν ὑξέραν rel. usque ad:
πᾶν μᾶλλον ἢ ταληθὲς ἐρεῖ.

25. *Eiusdem.*

Οὐκοῦν ὅποτε μὴδ' ὑφ' ἐνὸς rel. usque ad: καὶ
οἱ ἄλλοι ἀναγκάσειαν ἄν.

26. *Eiusdem.*

Τὸ δὲ ἤδη χαλεπὸν, εἰ τῷ αὐτῷ rel. usque ad:
σημαίνει γὰρ ἔφη.

27. *Eius-*

η) καὶ ἀλκὰν Codd. V. A. pro ἢ ἀλκὰν.

ο) Φιλοσογία, amor paternus, omnino hic positum est
pro virtutibus quae ad curam rei familiaris spectant, cum
eae fidem coniugalem pro fundo habeant, quae iterum ex
cupiditate originem ducit. Posuerat scriptor statim in ioi-
tio ita comparatam esse naturam hominis, ut iam in se fun-
dum contineat virtutum tum quae ad vitam publicam tum
quae ad privatam pertinent, quod hic iam accuratius
explicatur.

ρ) ἀδονῇ

levi animae parte; ac singulorum singula propriam curam sortita sunt, mente quidem res considerante, excandescencia autem appetitum ac vires adferente? cupiditate vero quae ad amorem paternum ducit et coniugalem, dulcedinem suam menti adaptante: ac prudentiam toti animae conciliante. Quapropter etiam ea mihi videtur hominis vita praestantissima, quae iucundum honesto, et voluptatem virtuti miscuerit: id quod mentis est disciplina ac virtute instructae.

24. *Platonis.*

Sed animam haud ita, *rel. usque ad*: nil minus veritate dicet.

25. *Eiusdem.*

Cum a nullo prorsus malo, *rel. usque ad*: et aliae convincere possunt.

26. *Eiusdem.*

Id autem difficile iam, *rel. usque ad*: Utique inquit, indicat.

27. *Eius-*

p) ἀδονᾶ τῇ ἀρετῇ si virtus, quae ex mente pender miscetur voluptati quae pender ex cupiditate, sic bene codd. V. A. pro ἀδονατοῦ ἀρετῇ ap. Cant.

ad fr. 24. Sunt verba Platonis in Timaeo, Op. III. pag. 35.

ad fr. 25. Leguntur apud Platonem de Republica L. X. Op. II, p. 611.

ad fr. 26. Exstant in libro de Republica IV, Op. II, p. 435.

27. *Eiusdem.*

Ἄρα οὖν ἕτερον ἂν καὶ τοῦτο rel. usque ad: κομὴ
δὴ ἔφη ὁρῶς λέγεις.

28. *Iamblichī.*

Ἀριστοτέλης μὲν οὖν τὰ μάλιστα δοκοῦντα τῇ ψυ-
χῇ ὑπάρχειν εἰς τρία τὰ κυριώτατα γένη ἀναγαγών,
κίνησιν τε καὶ γνῶσιν καὶ λεπτότητα οὐσίας, ἣν ἐνέ-
τε καὶ ἀσώματον ὑπόσασιν ἐπονομάζει, ἐς ταῦτα τὰ
τρία τὰς κατ' ἑκάστα διωρισμένας ἐπαναφέρει δόξας,
πέρας τῶν ἀπείρων ἀνευρῶν οὕτω, καὶ σαφῇ καὶ σύν-
τομον περίληψιν α). Ἐγὼ δὲ ὁρῶ ἐν τούτοις τοῖς
ὅροις πολὺ μὲν θ' ὁμώνυμον καὶ συγκεχυμένον, (οὐ γὰρ
ὡσαύτως αἱ β) κατὰ μεταβολὴν καὶ αἱ κατὰ ζωὴν
θεωροῦνται κινήσεις, ἢ καὶ μορφωτικαὶ ἢ ἁμορφοὶ γνῶ-
σεις, ἢ αἱ τοῦ ἀέρος, ἢ αἱ τῶν κατ' αὐτὰ ἀσωμά-
των καθαρότητες τῆς οὐσίας,) πολὺ δὲ καὶ τὸ αὐτὸ
λὲς αὐτῶν καὶ ἐνδεές· οὐ γὰρ ἕνεσι πάντα περιλα-
βεῖν τὰ γένη τῆς δόξης ἐν τοῖς τρισὶ τούτοις ὅροις.

Τὸν

ad fr. 27. Desumpta haec sunt ex eodem libro p. 441.

ad fr. 28. Plura hic sequuntur loca ex Iamblichī libro
deperdito de anima, in quo non sua modo de ea placito
proposuerat; sed priorum maxime philosophorum opinio-
nes censurae subiecerat. cf. de eo comm. de font. Stob. Et
itaque quod nobis gratulemur, quod Stobaeus noster tan-
ta in eo exscribendo diligentia versatus fuerit; multa enim
praeclara hic antiquae sapientiae effata memoriae servant
sua

27. *Eiusdem.*

Quare cum hoc quoque aliud sit, *rel. usque ad:*
Recte admodum loqueris.

28. *Iamblichi.*

Aristoteles quidem ea, quae potissimum animae inesse videntur, ad tria praecipua referens genera, motum, cognitionem et materiae tenuitatem, quam interdum quoque incorpoream substantiam vocat, his opiniones de singulis applicat, infinitorum termino tam aperta brevique comprehensione reperto. Sed in his ego terminis et magnam confusionem et similitudinem reperio, (quando nec similiter motus mutationis et vitae considerantur, nec formarum participes et expertes cognitiones, nec aëris et incorporeorum tenuitates materiae) et magnam imperfectionem atque inopiam, siquidem tribus hisce terminis omnes opinionum species comprehendi nequeunt.

Alii

sunt, quae apud alios frustra quaesiveris. — In codd. V. A. deest nomen scriptoris in marg.

a) Respicit ad verba *Aristotelis de Anim. I, 2. Op. I, p. 479.* ubi philosophus, cum varias de anima opiniones proposuisset, ὁρίζοντα δὲ πάντες, inquit, τὴν ψυχὴν τριῶν ὡς εἰπεῖν, κινήσει, αἰσθήσει, τῷ ἀσωμάτῳ, qua tamen divisione omnia omnium placita et accurate distinguere plane comprehendi, negat Iamblichus.

b) Al bene addunt codd. V. A. qui iidem statim καὶ αἰ offerunt, pro ἡ αἰ.

Τινες εἰς τὰς τῶν τεσσάρων στοιχείων ἀρχὰς τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς ἐπαναφέρουσιν. c) Εἶναι μὲν γὰρ τὰ πρῶτα σώματα ἄτομα, πρὸ τῶν στοιχείων στοιχεῖα ὡδέτερα· εἰλικρινῇ δὲ ὄντα, καὶ πεπληρωμένα πάντῃ καθαράς πρώτης οὐσίας, μὴ δέχεσθαι μηδ' ὅπως νοῦν εἰς αὐτὰ διαίρεσιν. Ταῦτα τοίνυν ἀπειρα ἔχον σχήματα, ἐν δὲ αὐτῶν εἶναι τὸ σφαιροειδές, ἀπὸ δὲ τῶν σφαιροειδῶν ἁτόμων d) εἶναι τὴν ψυχὴν.

Ὡς δὲ τῶν Ἀριστοτελικῶν τινες ὑφηγοῦνται, ἡ δὲ οὐσία ἐστὶ τὸ περὶ τοῖς σώμασιν, ἡ ποιότης ἀπλή, ἀσώματος, ἡ ποιότης οὐσιώδης, τελεία, ἡ παράκειται δόξα, οὐ παραδοθεῖσα μὲν, δυναμένη δὲ πιθανῶς λαβεῖσθαι αἵρεσις, ἢ τε συνδρομὴ e) τῶν ὅλων ποιότητων, καὶ τὸ ἐν αὐτῶν κεφάλαιον, εἴτε τὸ f) ἐκ γινόμενον ἢ τὸ προϋπάρχον, τιθεμένη τὴν ψυχὴν.

Μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς εἰς μαθηματικὴν οὐσίαν ὡς τιθέντας τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς καταλέγωμεν.

c) Respicit hic ad Democritum, Empedoclem et reliquos quos atomorum defensores. cf. Arist. de Anim. I, 2. Vnde fuit quibus Empedocles animam ad elementa referebat. servavit Aristoteles I, c.

Γαλῆ μὲν γὰρ γαῖαν ὁπώπαμεν (cernimus, intelligimus).
ὕδατι δ' ὕδωρ.

Ἄιδέρι δ' αἰθέρα δῖον, ἅτῃ περὶ πῦρ αἰδῆλον.
Στοργῇ δὲ στοργὴν, νεῖκος δὲ τε νεῖκε' λυγρῇ.
Nam ea quoque quae de elementis ante elementa seu principiiis adiciuntur, Empedoclis sunt. cf. supra p. 346. Ἐμπεδοκλῆς ἔφη πρὸ τῶν τεσσάρων στοιχείων ἑρμηνεύματα ἔλαχισα, οἷον εἰς στοιχεῖα πρὸ τῶν στοιχείων, ὁμοιομερῆ.

d) ἁτόμων bene habet cod. V. pro αὐτῶν, quod non lo sensu vulgavit Cant.

Alii vero ad quatuor elementorum principia naturam animae referunt. Esse enim prima corpora individua, ipsis elementis priora. Cum autem sincera sint, et omnia primae purae materiae plena, nullam prorsus divisionem recipere. Figuras autem cum habeant infinitas, unam eorum globosam esse; ad globosas autem pertinere animam.

Ut autem Aristotelici quidam volunt, forma est corporum, vel simplex incorporea qualitas, vel perfecta naturae qualitas. Ad quam sententiam proxime accedit altera, non quidem ab antiquis tradita, quam tamen merito peculiarem sententiam dixeris, quae animam concursum omnium qualitatum et commune earum caput ponit, sive consequens, sive antecedens.

Post haec eos, qui mathematicae naturae animae naturam imponunt, separatim recenseamus. Eius unum

e) Levi mutatione locum hunc sanavi, rescribendo pro ἥτε συνδρομή quod cum Cant. tenent codd. nullo sensu, ἥτε συνδρομήν. Nam ἥτε, quod ab δόξα pendet, referendum est iterum ad ultimum τιθεμένη τὴν ψυχὴν. Vult lamblichus: opinioni quae animam qualitatem simplicem ponit, proximam esse alteram qua complexus qualitatum dicitur. Quod quidem placitum, etsi ab antiquis magistris non traditum sit, (id enim est δόξα παραδοθεῖσα, ut mox infra παραδοθεῖσα ἔνωθεν,) recte tamen dici αἴρεσιν, nempe quod plures recentiorum in illud inciderint.

f) εἴτε τὸ bene servarunt codd. V. A. pro ἥτε τὸ ap. Cant.

νῶς g). Ἐσι δὲ γένος ἓν τι h) αὐτῆς τὸ σχῆμα, πεί-
 ρας ὃν διατάξεως, καὶ αὐτὴ διάταξις. Ἐν αὐτοῖς
 μὲν οὖν τούτοις Σεβῆρος ὁ Πλατωνικός i). Ἐν ἰδέῃ
 δὲ k) τοῦ πάντῃ διατατοῦ Σπεύσιππος. Ἐν αἰτίᾳ
 δὲ ἢ τῇ ἐνώσει τούτων, ἄλλος ἂν τις καθαρώτερον
 αὐτὴν προσήσαιοτε τελεώτατα l). Πάλιν τολύμ-
 αριθμός ἐν ἑτέρῳ γένει κεῖται. Ἀλλὰ καὶ τοῦτον
 ἀπλῶς μὲν οὕτως ἔνιοι τῶν Πυθαγορείων τῇ ψυχῇ
 συναρμύζουσιν. Ὡς δ' αὐτοκινήτῳ m) ὁ Ξενοκρά-
 της, ὡς δὲ λόγους περιέχουσιν n) Μοδέρματος ὁ Πυ-
 θαγόρειος, ὡς δὲ κριτικὸν κοσμουργοῦ Θεοῦ ὄργανον
 Ἰππαστος o), ὁ ἀκουσματικὸς τῶν Πυθαγορείων.

g) Sub Mathematicorum nomine duplex hic philoso-
 phorum genus comprehendit; alterum qui animam ad
 figuram quandam, alterum qui eam ad numeros revoca-
 bant; de utrisque enim disputant Mathematici. — *ἐν κρι-
 νῶς clare*, aperte rescripti pro *ἐν κρινμένως*. Codd. V. A.
 corrupte habent *ἐν κρινόμεν*.

h) Ἐν τι unum genus, cui infra opponitur alterum, bene
 codd. V. A. pro *ἔτι*.

i) De Severo Platónico, scriptore Augusto ut videtur
 aequali, v. Fabric. II, p. 65. Scripserat librum de anima,
 quem procul dubio hic ante oculos habet Porphyrius, ex
 quo locum servavit Euseb. Pr. Ev. XIII, 17.

k) δὲ bene hic inferunt codd. V. A. quo simul verbi
 sententiarum ordo restituitur, quem Cant. prava interpre-
 tatione turbavit. Habet ille: Ἐν αὐτοῖς μὲν οὖν τούτοις
 Σεβῆρος ὁ Πλατωνικός, αὐτὴν ἀφωρίσατο ἐν ἰδέᾳ τοῦ πάν-
 τῃ διατατοῦ Σπεύσιππος ἐν αἰτίᾳ δὲ κ. τ. λ.

l) Dedi in corrupto hoc loco Codd. V. A. lectionem
 pro Canteri: ἄλλος ἂν τις καθαρώτερον αὐτὴν προσήσαιοτε
 τελεώ-
 τατα.

unum quidem genus est figura, intervalli terminus, ipsumque intervallum. In his igitur eam Severus Platonius posuit; in idea autem undique intervallis præditi, Speusippus. In causa et compage horum alius quis (recentiorum) apertius. Alterum vero genus est numerus. Hanc igitur simpliciter Pythagorei quidam animæ applicant. Ut per se mobilem Xenocrates; ut rationes continentem Moderatus Pythagoreus; ut iudiciale Dei opificis instrumentum Hippasus Pythagoreorum auditor.

Ut

τελειωτέραν, etsi ipsis quoque codicibus parum proficimus. Vertit Cant. *in causa et compage horum alius quis apertius*; qui adeo pro καθαρώτερον voluisse videtur φανερώτερον. Supplicari licet in καθαρώτερον latere τῶν νεωτέρων. Verum profus in incerto hæc relinquenda sunt, cum ne nomen quidem philosophi ad quem respexerit, addiderit Iamblichus.

m) Ad αὐτοκίνητον subintelligendum est ἀριθμὸν, sic enim definiit Xenocrates animam. cf. *Plur. de Animæ procreatione* Op. II, p. 1012. *Ξενοκράτης τῆς ψυχῆς τὴν οὐσίαν ἀριθμὸν αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ κινούμενον ἀποφηνάμενος*. cf. Bruck. I, p. 739.

n) Si περιέχουσαν vera lectio est, subintelligendum foret ψυχὴν. Legendum tamen potius videtur περιέχοντα nempe ἀριθμὸν, numerum certas rationes comprehendentem. Nequeunt hæc plane ad liquidum perducī, quod Philolai de anima placitum a nemine alio traditum sit.

o) De Hippaso cf. Bruck. I, p. 1135. — κριτικὸν codd. V. A. pro κρινον. Vertit Cant. *instrumentum iudiciale*; i. e. si quid video, ad cuius iudicium seu normam Deus mundum condidit. Referenda enim hæc videntur ad animam universalem, cui Hippasus eandem cum Deo naturam, igneam nempe, tribuit. cf. Bruck. l. c.

Ὡς δ' Ἀριστοτέλης ἰσορεῖ ρ), Πλάτων ἐκ τῆς τοῦ ἐνὸς ἰδέας, καὶ τοῦ πρώτου μήκους καὶ βάρους, αὐτὸ τοῦτο ζῶν προϋποτιθέμενος, καὶ τὸ μὲν ἐν νοῦν τὴν δὲ δυάδα ἐπισήμην, δόξαν δὲ τὸν τοῦ ἐπιπέδου ἀριθμὸν, τὸν δὲ τοῦ σφαιροῦ τὴν αἴσθησιν διοριζόμενος.

Ἐτι τοίνυν τὴν ἀρμονίαν ἴδωμεν, οὗ τὴν ἐν σώμασιν ἐνιδρυμένην, ἀλλ' ἥτις ἐστὶ μαθηματική ς). Ταύτην τοίνυν ὡς μὲν ἀπλῶς εἰπεῖν, τὴν τὰ διαφέροντα ὁπωσοῦν σύμμετρα καὶ προσήγορα ἀπεργαζομένην, ἀναφέρει εἰς τὴν ψυχὴν Μοδέρατος γ) τὴν δ' ὡς ἐν οὐσίαις καὶ ζωαῖς, καὶ γενέσκει τούτων, μεσότητα καὶ σύνδεσιν Τιμαῖος δ) αὐτῇ ἀνατίθῃσι, τὴν δὲ ὡς ἐν λόγοις τοῖς κατ' οὐσίαν προὔπάρχουσιν, Πλωτῖνος, καὶ Πορφύριος, καὶ Ἀμέλιος ε) παραδεδώκασιν, τὴν δὲ συνδιαπλεκομένην τῷ κόσμῳ, καὶ ἀχώριστον τοῦ οὐρανοῦ, πολλοὶ δὲ τινες τῶν Πλατωνικῶν καὶ η) Πυθαγορείων προκρίνουσι.

ρ) Respicit ad verba Aristotelis de Anima I, 2. Op. I. p. 479. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἐν τῷ Τιμαίῳ Πλάτων — αὐτὸ μὲν τὸ ζῶον ἐκ τῆς ἐνὸς ἰδέας, καὶ τοῦ πρώτου μήκους καὶ πλάτους καὶ βάρους· τὰ δ' ἄλλα ὁμοιοτρόπως. Ἐτι καὶ ἄλλως, νοῦν μὲν τὸ ἐν, ἐπισήμην δὲ τὰ δύο· μοναχὴν γὰρ ἐφ' ἐν· τὸν δὲ τοῦ ἐπιπέδου ἀριθμὸν δόξαν· αἴσθησιν δὲ τὸν τοῦ σφαιροῦ. Oritur inde suspicio apud nostrum post μήκους inferendum esse καὶ πλάτους, quod salvo sensu abesse nequit.

ς) μαθηματική, i. e. Harmonia quae est in numeris et figuris, de qua copiose disputabant Pythagorici, bene servarunt codd. V. A. pro θαυμαστική, ap. Cant. qui in marg. male coniecit φανταστική. Distinguit nempe Iamblichus hanc

Ut autem narrat Aristoteles, Plato de unius idea, deque prima longitudine, (et latitudine,) et profunditate illam componit, in quo ipso vitam ponit; et unum quidem mentem, duo autem scientiam, opinionem vero dicere plani numerum, sensum denique solidi numerum statuens.

Deinde harmoniam consideremus, non illam in corpore positam, sed mathematicam. Hanc itaque ut diversa concinnantem, et invicem sibi apta reddentem, animae adhibuit Moderatus; ut medium et compagem omnis naturae, vitae atque ortus Timaeus; ut rationem naturae priorum capacem, Plotinus, Porphyrius et Amelius; ut mundo connexam nec unquam a coelo separandam, Platonici et Pythagorei plerique.

Nunc

hanc numerorum harmoniam ab altera in corpore sita, qua animae vim in egregia corporis partium compositione et temperatione positam esse contendebant; de qua copiose disputat Plato in *Phaedone* Op. I, p. 86. &c.

r) De numerorum vi ac ratione disputaverat Moderatus in *scholis Pythagoricis*, ex quo eius opere locum nobis servavit Stobaeus supra p. 18; idem vero Iamblichum hic ante oculos habuisse, vix dubitaveris.

s) Disputat de hisce Timaeus in libro de *Anima mundi* inter Platonis opera T. III. p. 99.

t) Plotini amplissimam de anima disputationem invenies in quarta *Enneade* p. 360. &c. Porphyrius suam de anima sententiam proposuit in *gradibus vel ἀφορμαῖς πρὸς τὰ νοητά*, ex quibus plures nobis locos ipse Stobaeus servavit supra fr. 15; Amelii vero scripta periere.

u) καὶ quod deest apud Cant. bene suppleant codd. V. A.

Ἰδοὺ δὴ οὖν, ἐπὶ τὴν καθ' αὐτὴν ἀσώματον οὐσίαν ἐπανίωμεν υ), διακρίνοντες καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐν τάξει τὰς περὶ ψυχῆς πάσας δόξας. Εἰσὶ δὴ τινες, οἱ πᾶσαν τὴν τοιαύτην οὐσίαν ὁμοιομερῆ καὶ τὴν αὐτὴν καὶ μίαν ἀποφαίνονταί, ὥς καὶ ἐν ὅτῳ αὐτῆς μέρος εἶναι τὰ ὅλα· οἷτινες καὶ ἐν τῇ μεριστῇ ψυχῇ τὸν νοητὸν κόσμον καὶ θεοὺς καὶ δαίμονας καὶ τ' ἀγαθόν, καὶ πάντα τὰ πρεσβύτερα ἐν αὐτῇ ἐνιδρύουσι, καὶ ἐν πᾶσιν ὡσαύτως πάντα εἶναι ἀποφαίνονταί, οἰκείως μέντοι κατὰ τὴν αὐτῶν οὐσίαν ἐν ἐκάστοις. Καὶ ταύτης τῆς δόξης ἀναμφισβητήτως μὲν ἐστὶ Νουμηνίου α), οὐ πάντῃ δὲ ὁμολογουμένως Πλωτίνος, ἀσάτως δὲ ἐν αὐτῇ φέρεται Ἀμέλιος, Πορφύριος δὲ ἐνδοιάζει περὶ αὐτὴν, πῇ μὲν διατεταγμένως αὐτῆς ἀφιστάμενον πῇ δὲ συνακολουθῶν αὐτῇ, ὥς παραδοθείη ἀναθεῖν. Κατὰ δὲ ταύτην νοῦ καὶ θεῶν καὶ τῶν κρείττονων γενῶν οὐδὲν ἢ ψυχὴ διενήνοχε κατὰ τὴν ὅλην οὐσίαν. Ἀλλὰ μὲν ἦγε πρὸς ταύτην ἀνθισταμένη δόξα χωρίζει μὲν τὴν ψυχὴν, ὥς ἀπὸ νοῦ γενομένην δευτέραν, καθ' ἑτέραν ὑπόστασιν, (τὸ δὲ μετὰ νοῦ x) αὐτῆς ἐξῆγεῖται ὥς ἐξηρητημένον ἀπὸ τοῦ νοῦ, μετὰ τοῦ καθ' ἰδίαν ὑφeszηκέναι αὐτοτελῶς,) χωρίζει y) δὲ αὐτὴν καὶ ἀπὸ τῶν κρείττονων γενῶν ὅλων, ἰδίαν δὲ αὐτῇ τῆς

υ) ἐπανίωμεν iidem recte seruantur pro ἐπάνωμεν ap. Cunt. ac statim post εἰς recte inserunt δῆ.

α) Amelii et Numenii scripta cum non amplius exstent, de eorum de anima doctrina nil amplius tradi potest, pro-

Nunc ad ipsam progrediemur incorpoream naturam, quaeque de illa circumferuntur, quatenus animam spectant, opiniones, ordine referamus. Sunt qui talem naturam partes omnes similes habere credunt, eamque unam et eandem ponunt, sic ut in quavis parte totum cernatur. Idemque etiam in anima dividua mundum intelligibilem, deos daemones et bonum, ac reliqua praestantissima collocant, ac in omnibus ponunt similiter omnia, secundum singulorum tamen naturam. Atque hanc opinionem aperte quidem tuetur Numenius, obscure tamen Plotinus, inconstanter vero Amelius, dubie denique Porphyrius, partim eam relinquens, partim ut a maioribus traditam sequens. Secundum hanc itaque a mente, diis, ac naturis coelestibus, nihil in tota natura differt anima. Huic autem opposita opinio separat quidem animam, ut a mente secundam in alia natura; quae autem in ea mentis particeps est, a mente quidem deducit;

Plotinum in iis quae de animae natura disputat fluctuare, nemo ignorat qui scripta eius inspexerit, conferenda vero hic sunt maxime, quae *Eneadis IV. libro IX.* disputat. De Porphyrio vide quae ipse *supra fr. 21.* differit. — ἀναμψισβητως bene servavit cod. E. pro ἀναμψισβητως.

x) τὸ δὲ μετὰ σοῦ codd. V. A. pro τὸ δὲ μὲν οὖν ap. Cant. *animam quatenus intellectum habet, pendere quidem a mente, attramen ita ut per se subsistat.*

y) χωρίζει in margine emendavit Cant. pro μίμνῃ, neque ita legendum esse dubitari potest ex antecedentibus, ubi habes χωρίζει μὲν, cui iam opponitur χωρίζει δὲ.

τῆς οὐσίας ὅρον ἀπονέμει, ἥτοι τὸ μέσον τῶν μεριστῶν καὶ ἀμεριστῶν σαμαμάτων γενῶν, ἢ τὸ πλήρωμα τῶν καθ' ὅλου λόγων, καὶ τὴν μετὰ τὰς ιδέας ὑπηρεσίαν τῆς δημιουργίας, ἢ ζωὴν παρ' ἑαυτῆς ἔχουσιν τὸ ζῆν, τὴν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ προσελθοῦσαν ἢ τῶν αὐτῶν γενῶν z), ἢ ὅλου τοῦ ὄντως ὄντος πρόοδον εἰς ὑποδε-
εξέραν οὐσίαν. Περὶ δὲ ταύτας τὰς δόξας ὁ, τὰ Πλάτων αὐτὸς καὶ ὁ Πυθαγόρας, ὁ, τε Ἀριστοτέλης, καὶ οἱ ἀρχαῖοι πάντες a) ὧν ὀνόματα μεγάλως ἐπὶ σοφίᾳ ὑμνεῖται, τελέως ἐπιστρέφοντα, εἴ τις αὐτῶν τὰς δόξας ἀνιχνεύει μετ' ἐπισήμης. Ἡμεῖς δὲ περὶ αὐτὰς μετ' ἀληθείας πραγματεῖαν πειρασόμεθα ἐνζηήσασθαι.

Τινὲς δὲ τῶν φυσικῶν b) σύνοδον τῶν ἐναντίων συν-
φαίνουσιν, οἷον θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, ξηροῦ καὶ ὑγροῦ. Καὶ γὰρ τὸ ζῆν ἀπὸ τοῦ ἀναζεῖν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, καὶ τὴν ψυχὴν ὑπὸ τοῦ ἀναψύχεσθαι ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ ὀνομάσ-
θαι ἀποφαίνονται, καὶ ἅμα ἐπ' ἀμφοτέρων καὶ τὸν ἀναπνεόμενον αἶρα ψυχὴν νομίζουσιν, ὥσπερ Ἀριστοτέ-
λης μὲν παρὰ Ὁρφέως c) ἐν τοῖς φυσικοῖς ἔπεσι φη-

σιν

z) Habet Cant. ἢ τῶν αὐτῶν γενῶν ὅλου τοῦ ὄντος. Sed iungendum est τὴν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ προσελθοῦσαν ἢ τῶν αὐτῶν γενῶν, nempe τῶν θεῶν vel τῶν κρείττωνων, ut modo dixerat, vel τῶν πρεσβυτάτων vel τῶν τιμιωτάτων, ut alias appellari solent. *Vitam per se, quae vel ex intellectuali vel ex summis vel divinis rerum speciebus procedit.* In proximis itaque ἢ ante τοῦ ὅλου inferendum erat; ὄντως autem bene addit cod. V.

a) ἀρ-

ducit; ita tamen ut per se perfecta subsistat. Separat vero illam quoque a naturis coelestibus, definitionem autem ei propriam tribuit; vel medium genus corporum dividorum et individuorum; vel universalium rationum plenitudinem, et opificii post ideas ministerium, aut vitam quae per se vitam habet, quae vel a mente, vel a summis reliquis generibus profiscitur; vel entis totius in inferiorem naturam progressum statuens. Atque hanc opinionem Plato ipse, et Pythagoras, ut Aristoteles et antiqui omnes philosophi celebres, penitus videntur sequi; si quis eorum sententias recte consideret, id quod nobis est propositum facere.

Physici autem quidam contrariorum concilium con-
suunt, ut calidi et frigidi, sicci et humidi. Nam et vitam ab ebulliendo prae calore, et animam quod refrigeretur, a frigido dictam credunt; et secundum
utrum-

a) ἀρχαῖοι πάντες codd. V. A. pro ἀρχαῖον πᾶν apud Cant. — Μοκ μεγάλως edidi pro μέγала ap. Cant.

b) De hisce physicorum, i. e. Empedoclis, Parmenidis, Ionicorum et omnino qui elementa principia rerum putabant, de anima placitis, copiose disputat *Arist. de Anima* I, 5. — ψυχροῦ, quod sensus flagitat, addidi.

c) Exciderunt tum apud Cant. tum in codd. verba παρὰ Ὀρφέως, quae tamen et sequentia flagitant, ubi Orphei nomen repetitur, et Aristotelis locus, quem ante oculos habuit Iamblichus, inferenda esse, docet. Exstat ille *de Anima* I, 5. Op. I, p. 485. Τοῦτο δὲ πάπον ἐστί, (nempe quod explicatio non omnem animae naturam complectatur,) καὶ ὁ ἄν

σιν λέγεσθαι τὴν ψυχὴν ὡς εἰσιέναι ἐν τοῦ ὅλου ἀναπνεόντων ἡμῶν φερομένην ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Ἐοικέ γ' μὴν αὐτὸς ὁ Ὀρφεὺς χωρὶς ὑπολαμβάνειν εἶναι καὶ μίαν τὴν ψυχὴν, ἀφ' ἧς πολλάς μὲν εἶναι διαιρέσεις, πολλάς δὲ καὶ μέσας ἐπιπνοίας καθήκειν ἐπὶ τὰς μερῶς ψυχὰς ἀπὸ τῆς ὅλης ψυχῆς.

Τινὲς μὲν τῶν Ἀριστοτελικῶν αἰθέριον σῶμα τὴν ψυχὴν τίθενται· ἕτεροι δὲ τελειότητα αὐτὴν ἀφορίζονται, κατ' οὐσίαν τοῦ θεοῦ σώματος ἢ ἐντελέχειαν καλεῖ Ἀριστοτέλης, ὥσπερ δὴ ἐν ἐνίοις Θεόφραστος δι' ἢ τὸ ἀπογεννώμενον ἀπὸ τῶν θειωτέρων γενῶν ε) ὅλων, ὥσπερ ἂν τις νεωτερίσειεν ἐν ταῖς ἐπινοίαις f) ἢ τὸ συγκεκραμένον τοῖς σωμασίν, ὥσπερ οἱ Στωϊκοὶ g) λέγουσιν· ἢ τὸ τῇ φύσει συμμεμιγμένον, ἢ τὸ τοῦ σώματος ὂν, ὥσπερ τὸ ἐμψυχῶσθαι· αὐτῇ δὲ μὴ παρὲν τῇ ψυχῇ ὥσπερ ὑπάρχον, οἷα δὴ λέγεται περὶ ψυχῆς παρὰ Δικαιάρχῳ τῷ Μεσσηνίῳ h).

29. Εἰμ.

ὁ ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς καλουμένοις ἔπεισι λόγος· φησὶ γὰρ τὴν ψυχὴν ἐν τοῦ ὅλου εἰσιέναι, ἀναπνεόντων φερομένην ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Patet iam inde apud Stob. recte in marg. emendatum esse εἰσιέναι pro ὡς εἰσίν, quod confirmatur quoque cod. E. auctoritate.

d) Composuerat Theophrastus librum de Anima, cf. Diog. V, 46. ad quem forte respicit Iamblichus, etli de animae natura aliis quoque libris disputavit, quare bene addit noster ἐν ἐνίοις, passim.

e) γενῶν bene supplent codd. V. A. Nempe τὰ γέννη θειότερα sunt summae rerum species, mens, numen &c. cf. not. 2). Animas itaque humanas generum illorum universorum (τῶν ὅλων γενῶν) particulas esse.

f) Ver-

utrumque haustum animum pro anima ducunt. Sic Aristoteles Orpheum in carmine de rerum natura animam ait de universo ab aëre nobis respirantibus suspensam deduci. Orpheus autem ipse unam videtur singularem animam ponere, quae ut saepe dividatur, ita multos afflatus in dividuas animas transmittat.

Nonnulli ex Aristotelicis aethereum corpus animam faciunt; alii perfectionem, secundum divini corporis naturam, quam entelechiam vocat Aristoteles, ut in nonnullis Theophrastus; alii quod a coelestibus propagatur, ut recentiores quidam volunt; alii quod cum corporibus permixtum est, ut dicunt Stoici; alii quod naturae coniunctum est, aut a corpore non separabile, cui insit vis vitalis, non tamen ita ut per se in anima subsistat; qualis est Dicaearchi Messenii sententia.

29. *Eius.*

f) Verba ὥσπερ ἂν τις ψωτερίσσειν ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς corrupta videntur, nec ea expedio. Nam quamvis vel priora sana esse dixeris, (eodem sensu ut *infra fr. 30. τὰ χαῖν τις ἐπινοήσεις καὶ νότερον*) ultima tamen ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς quae otiosa sunt, suspecta manent. Vertit Cant. *ut recentiores quidam volunt*; qui adeo legisse videtur ὥσπερ τῶν ψωτέρων τινὲς ἐπινοοῦσι.

g) De Stoicorum hac sententia cf. *Tiedem. Syst. d. st. Phil. II, p. 144. &c.*

h) Dicaearchus Messenius duplicem de anima tractatum composuerat, quorum alter *Lesbiacus* alter *Corinthiacus* inscriptus erat; (Platonem enim imitatus philosophos inter se colloquentes induxerat; in altero libro Corinthi, in altero Mityleni) ac tres uterque libros continebat. In *Corin-*

29. *Eiusdem.*

Πλάτων μὲν οὖν οὐχ ὡς ἑτέρας τὰς δυνάμεις ἢ
 ἑτέρα τῇ ψυχῇ ἐνεῖναι ἡγεῖται, συμφύτους δ' αὖ
 τὰς, καὶ κατὰ μίαν ἰδέαν συνεφρηκέναι λέγει διὰ
 τὴν σύνθετον οὐσίαν τῆς ψυχῆς. Ἀριστοτέλης δὲ ὡς
 αὐτὸς ἀπλὴν οὐσίαν, ἀσώματον, εἶδους τελευσίαν
 γοῦ α), τὴν τῆς ψυχῆς ὑποτιθέμενος, οὐ ποιεῖ τὰς
 δυνάμεις ὡς β) ἐν συνθέτῳ τινὶ τῇ ψυχῇ παρούσας.
 Ἄλλοι

*corinthiaco animam per se non subsistere ostenderat, unde fa-
 cilis probatio quam Lesbiacus continebat, animam morte-
 lem esse. cf. Fabric. II, p. 296. 298. Disputationem in
 Corinthiaco, ad quem hic respexit Iamblichus, servavit Ci-
 cero Quæst. Tusc. I, 10. Dicaearchus autem in eo sermone, quæ
 Corinthi habitum tribus libris exponit, — — nihil omnino
 esse animam, et hoc esse nomen totum inane, frustra que ani-
 malia et animantes appellari: neque in homine inesse animum,
 vel animam, neque in bestia; vimque omnem eam, quæ vi-
 agamus quid, vel sentiamus, in omnibus corporibus vivis
 æqualiter esse fusam, nec separabilem a corpore esse, quippe
 quæ nulla sit, nec sit quidquam nisi corpus unum et simplex
 ita figuratum, ut temperatione naturæ vigeat et sentiat. Quæ
 si cum Iamblichi nostri verbis contuleris, merito non cor-
 rupta modo, sed mutila quoque ea esse, suspicaberis. Pri-
 mum ἢ τὸ τῇ φύσει συμμειγμένον, quod dicit Cicero: in
 figuratum ut temperatione naturæ vigeat et sentiat, bene se
 habet. In proximis ἢ τὸ τοῦ σώματος ὃν si Ciceronem au-
 dias, excidisse intelliges ἀχώρισον; nec separabilem a cor-
 pore esse. Post hæc lacuna esse videtur; nam verba ὡς πρὶν
 τὸ ἐμφυῶδες nihil habent ad quod referantur. Latet in
 iis procul dubio illud Ciceronis: vim vitalem in omnibus
 corporibus vivis æqualiter esse fusam; ipsa tamen verba res-
 titui nequeunt. Nam in codd. nihil praesidii. In prox-
 imis αὐτῇ pro αὐτῇ bene quidem exhibere videntur codd.
 V. A. attamen vel sic de integritate loci difficile est pro-
 nun-*

29. *Eiusdem.*

Plato quidem vires non ut alias in alia cerni anima putat, sed cognatas per unam dicit ideam subsistere propter compositam animae naturam. Aristoteles autem, quanquam similiter naturam simplicem, incorpoream, et formae perfectae animam ponat, non arbitratur tamen vires animae tanquam compositae inesse.

nuntiare, cum verba haec aperte pendeant ex antecentibus, quae mutila sunt. Sensus esse videtur *vim vitalem* (τὸ ἐμψυχῶσθαι) inesse corpori, non autem adesse animae, ut aliquid ipsi proprium ac per se subsistens, (ὑπάρχον). — Τῷ Μεσσηνίῳ bene codd. V. A. pro τῷ Μεσσηνίῳ ap. Cant.

ad fr. 29. Desumptus est hic locus, ut et quae hunc excipiunt, ex eodem Iamblichi libro de Anima; codd. V. A. E. in marg. ἐν ταυτῷ. Inscríbítur apud Cant. ut et in codd. Περὶ δυνάμεων ψυχῆς; ac eodem modo loca quae sequuntur suam quisque inscriptionem habent. Cave tamen credas inscriptiones has a Stobaeo profectas esse; nam apud Phot. nullum de iis vestigium. Sunt enim nihil aliud, quam tituli capitum in libro Iamblichi, ex quibus Stobaeus noster sua descripsit. Lectae itaque fuerant olim in margine, e. g. ἐν ταυτῷ, περὶ δυνάμεων ψυχῆς, atque inde postea male in ipsum contextum receptae, titulorum locum apud Stobaeum occuparunt.

a) De Platonis sententia, qui tamen ambigue hac de re loquitur, cf. Bruck. I, p. 718. Clarius Aristoteles, de Anima II, I. — τελεσιουργοῦ, quod εἶδος postulat, ferunt codd. V. A. E. pro τελεσιουργόν ap. Cant. Vertit ille: formae efficientem, quod non intelligo. Τελεσιουργοῦ dictum est omnino pro τελείου; refertur autem anima ab Aristotele ad species summas vel perfectas, quod eam ἐν τελέχειαν diceret. Arist. I. c.

b) ὥς et statim δὲ post τὴν bene addunt codd. V. A. —
Kkk De

Ἀλλὰ μὴν οἷγε ἀπὸ Χρυσίππου καὶ Ζήνωνος Φιλόσοφοι, καὶ πάντες ὅσοι σῶμα τὴν ψυχὴν νοοῦσι, τὰ μὲν δυνάμεις ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ποιότητος συμβιβάζουσι, τὴν δὲ ψυχὴν ὡς οὐσίαν προὑποκειμένην τῷ δυνάμεσι προτιθέασιν, ἐκ δ' ἀμφοτέρων τούτων συνθετον φύσιν ἐξ ἀνομοίων συνάγουσιν. Αὐτὰ γὰρ c) τῶν αἰ δυνάμεις ἢ αὐτῆς τῆς ψυχῆς καὶ αὐτὴν τοῦ ἔχοντος, τοῦ κοινῷ, μετὰ τοῦ σώματος θεωρούμενου, ζώου. Καθ' οὓς μὲν οὖν ἡ ψυχὴ διττὴν ζῶει ζῆ, καὶ αὐτὴν τε καὶ κατὰ τοῦ σώματος, ἀλλὰ μὲν πάρεσι τῇ ψυχῇ, ἄλλως δὲ τῷ κοινῷ ζῶει, ὡς καὶ τὰ Πλάτωνα καὶ Πυθαγόραν· καθ' οὓς δὲ μία ζῶει τῇ ψυχῇ ἐσιν, ἢ τοῦ συντέθου, συγκεκραμένης τῆς ψυχῆς τῷ σώματι d), ὡς οἱ Στωϊκοὶ λέγουσιν, ἢ διὰ τὴν ὅλης τὴν ἑαυτῆς ζῶην εἰς τὸ κοινὸν ζῶον, ὡς οἱ Περιπατικοὶ διίσχυρίζονται, κατὰ τούτους εἰς ἐπὶ ὁ τρόπος τῆς παρούσης αὐτῶν e), ὁ ἐν τῷ μετέχουσιν ἢ ἐν τῷ κερᾶσθαι τῷ ὅλῳ ζῶει. Πῶς οὖν διακρίνονται; Κατὰ μὲν τοὺς Στωϊκοὺς ἔνια f) μὲν τῇ διαφορότητι τῶν

De Stoicorum hisce placitis cf. Tiedem. Syst. d. St. Ph. I. p. 162. &c. Maxime vero memorabilis est h. l. quod ipsius Zenonis et Chrysippi de facultatibus animae sententia, qua qualitates eas ponebant, clare hic proponitur.

c) Male habet Cant. ταῦτα τοίνυν αἰ δυνάμεις αὐτῆς &c. in quibus αὐτὰ pro ταῦτα et mox ἢ ante αἰ δυνάμεις gigit ipse nexus sermonis. Vires hae animae aut ipsae eius per se propriae sunt, aut quatenus cum corpore coniunctae est. Reliqua sana sunt. Nam τὸ ἔχον (scil. τὴν ψυχὴν)

esse. Chrysippi vero ac Zenonis sectatores, et quicunque corpus animam ducunt, vires quidem subiecti qualitates componunt, animam tanquam natura priore facultatibus praeposita, de utrisque autem compositam ex dissimilibus naturam constituunt. Hae igitur sunt vel animae vires ipsius, vel eam complexi, si cum corpore ponatur animal. Et iuxta quidem quos duplicem habet anima vitam, tum per se, tum in corpore, aliter in anima sunt, aliter in animali, iuxta Platonem et Pythagoram: iuxta quos autem una est animae vita, in composito, commissa corpori anima, ut Stoici dicunt, vel vitam suam toti animali tribuente, ut volunt Peripatetici, uno sunt modo, quo per totum animal disperguntur. Hoc autem pacto discernuntur. Secundum Stoicos aliae quidem subiectorum corporum

χρὴν) cum animae opponitur, indicat apud Iamblichum quod alias dicitur τὸ κοινὸν ζῶον, animal quatenus anima et corpore consistit. cf. infra fr. 31. τὰ μὲν ἴδια ἔσται τῆς ψυχῆς, τὰ δὲ κοινὰ καὶ τοῦ ἔχοντος. Nostro vero loco ipsa quoque explicatio subiungitur.

d) τῷ σώματι recte cod. V. pro τὰ σώματα ap. Cant. — In proximis τὴν αὐτῆς bene V. A. pro τῆς αὐτῆς.

e) Pro αὐτῶν, nempe τῶν ψυχῶν, malim αὐτῆς cum ψυχῆς antea praecesserit. — κερᾶσθαι bene codd. V. A. E. pro κερᾶσθαι.

f) ἕναι nempe ψυχῆς recte cod. V. hic ut infra pro ἕναι ap. Cant. — In proximis ἄλλα εἰς ἄλλα iubente sensu rescripsi pro ἄλλα καὶ ἄλλα. De re ipsa erudite disputat Tiedem. l. c.

ὑποκειμένων σωμάτων. Πνεύματα γὰρ ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ φασιν οὗτοι διατένειν ἄλλα εἰς ἄλλα, τὰ μὲν εἰς ὀφθαλμούς, τὰ δὲ εἰς ὠτα, τὰ δὲ εἰς ἄλλα αἰσθητήρια. Ἐνίαι δὲ ιδιότητι ποιότητος περὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον. Ὡς περ γὰρ τὸ μῆλον ἐν τῷ αὐτῷ σώματι τὴν γλυκύτητα ἔχει καὶ τὴν εὐωδίαν, οὕτω καὶ τὸ ἡγεμονικὸν ἐν ταυτῷ φαντασίαν, συγκατάθεσιν, ὁρμὴν, λόγον συνείληφε. Κατὰ δὲ τοὺς Ἀριστοτελικούς, καὶ πάντας ὅσοι ἀμέρισον τὴν ψυχὴν διανοοῦνται, κατὰ τὰ μὲν τὴν οὐσίαν αἱ δυνάμεις, κατὰ δὲ εἶδη ὧν δύναται ποιεῖν g). Κατὰ δὲ Πλάτωνα, ἄλλως μὲν λέγεται ἡ ψυχὴ τριμερὴς, ὡσὰν ἐτέραις οὐσίαις τριπλῇ ζωῆς h) παραλλάττουσα, ἄλλως δὲ πολυδυναμος, οὐκέτι κατ' οὐσίαν ζωῆς διαφέρουσα, ἐν ταυτῷ δὲ πολλαῖς ιδιότησι διακρινομένη. Καὶ ὅπως μέρους δυνάμεως ταύτης διενήνοχεν, ἥ i) τὸ μὲν μέρος οὐσίας ἑτερότητα, ἡ δὲ δύναμις ἐν ταυτῷ γεννητικὴν καὶ ποιετικὴν διάκρισιν παρίσῃσι.

30. *Εἰς*

g) Verba haec corrupta sunt, forte et mutila, neque quid rescribendum sit facile dixeris. Vertit Cant. *iuxta naturam vires, iuxta firmas functiones*; qui quid legerit, aut voluerit, non intelligo. Patet opposita sibi esse, κατὰ μὲν οὐσίαν et κατὰ δὲ εἶδη; sed obscura maxime sunt verba ὧν δύναται ποιεῖν, et difficile omnino de loco nostro est iudicium, cum quos ex Peripateticis ante oculos habueris ignoremus. Iudicium itaque sit apud lectores num forte Iamblichus plenius sic scripserit: κατὰ μὲν τὴν οὐσίαν ἀμερισαὶ αἱ δυνάμεις, κατὰ δὲ εἶδη μερισαὶ κατ' εἶδη δύναται ποιεῖν. Secundum naturam animae vires quidem indiduas esse, dividi tamen posse secundum species, animalium scilicet.

rum discrimine, quandoquidem a principe parte aiunt hi spiritus multos deferri alios alio, partim ad oculos, partim ad aures, partim ad alios sensus; aliae vero qualitatis circa idem subiectum proprietate; siquidem quemadmodum pomum in eodem corpore dulcedinem habet, et fragrantiam, sic pars princeps ibidem imaginationem, assensum, appetitum, et rationem complectitur: secundum Aristotelicos autem, et quicunque individuum ponunt animam, facultates quidem individuae sunt iuxta naturam animae, secundum species autem, quatenus plus minusve agere possunt, dividuntur. Secundum Platonem vero aliter anima dicitur tres habere partes, quatenus triplicem vitam pro triplici parte habet; aliter multas vires, quando non vitae natura, sed proprietatum numero differt. Denique pars a facultate hoc distat, quod pars aliam naturam, facultas in eadem gignendi vel efficiendi discrimen indicat.

30. *Eius-*

scilicet, quibus iunctae sunt animae, cum in aliis liberum earum usum habeant, in aliis minus, ut in brutis.

h) Vult Iamblichus, si quid video, Platonem cum tres animas ponat, triplicem quoque iis vitam pro naturae varietate tribuere; ac sic animam apud eum tripartitam vocari; alio tamen sensu πολυδύναμον, quia vires eius non in singulorum partium vita fundum habeant, sed potius communes omnium qualitates putandae sint. — κατ' οὐσίαν offert cod. V. pro κατ' οὐσίας.

i) ἢ quod a ταύτῃ pendet, rescripsi pro ἢ. — Verbum παρίησι, Cant. omissum bene supplent codd. V. A.

30. *Eiusdem.*

Zenonis sectatores cum octo faciant animae partes, plures singulis facultates tribuunt, quemadmodum in principe parte praeter imaginationem et assensum ponunt appetitum et rationem. Plato, Archytas, et reliqui Pythagorei tres animae partes constituunt, rationem, iram, et cupiditatem, ut ad virtutum constitutionem necessarias: facultates autem, naturam, imaginationem, sensum, opinionem, motum, appetitum boni ac pulcri, et intellectum. Aristoteles quinque numerat, naturam, sensum, motum, appetitum, intellectum.

31. *Eius-*

παρουσῶν φαντασίας καὶ συγκαταθέσεως sana exhibent codd. V. A. E. In iisdem tamen, coronide posita, miraelectionis varietate in A. E. sequitur Ἑρμῆς λόγου, in V. autem ὁρμῆς λόγου, quo vera lectio restituitur si memineris Stoicos praeter assensum et phantasiam, rationem quoque et cupidinem partes mentis (τοῦ ἡγεμονικοῦ) posuisse. cf. *supra* fr. 28. et Diog. VII. 159. Ἡγεμονικὸν δὲ εἶναι τὸ κυριώτατον τῆς ψυχῆς, ἐν ᾧ αἱ φαντασίαι καὶ αἱ ὁρμαὶ γίνονται, καὶ ὅθεν ὁ λόγος ἀναπέμπεται, cf. Tied. l. c. Patet inde, recte a me rescriptum esse καὶ ὁρμῆς, καὶ λόγου.

b) Commentarii instar est hisce verbis locus Aresae, quem *supra* dedimus, fr. 23. quo haec Pythagoricorum placita copiose exponuntur.

c) Claris verbis Aristoteles haec docet de Anim. II, 3. Quam noster φύσιν vocat, Aristoteles ibi appellat θρεπτικήν, nutritivam.

31. *Eiusdem.*

Πλωτῖνος αὐτῆς ἀφαιρεῖ τὰς ἀλόγους δυνάμεις, τὰς αἰσθήσεις, τὰς φαντασίας, τὰς μνήμας, τοὺς λογισμούς. Μόνον δὲ τὸν καθαρὸν λογισμὸν εἰς τὴν καθαρὰν οὐσίαν αὐτῆς ἀνατείνει, ὡς ἔχοντα α) συμ- φυῇ δυνάμιν πρὸς αὐτὴν τὴν τῆς οὐσίας ιδέαν. Οἱ δὲ περὶ Δημόκριτον [Πλατωνικοὶ] β) πάντα ταῦτα τῶν εἶδη τῶν δυνάμεων εἰς τὴν οὐσίαν αὐτῆς συνάγουσιν. Ὁ δὲ Πλάτων καὶ αὐταῖς ἑαυτῶν ποιεῖ, καὶ τῶν ζώων καὶ ἑκατέραν γ) ζωὴν διοριζόμενος ἐκάτερον. Οἱ δὲ περὶ Πορφύριον καὶ Πλωτῖνον ἐκάστη μέρει τοῦ παν- τὸς τὰς οἰκείας δυνάμεις προβαλέσθαι ὑπὸ τῆς ψυ- χῆς ἀποφαίνονται, καὶ ἀφίεσθαι μὲν καὶ μηκέτι ἵ- ναί τας ζωὰς τὰς ὁπωσοῦν προβληθείσας [οἱ περὶ Πορφύριον καὶ Πλωτῖνον Πλατωνικοὶ] δ) ἀφορίζον- ται, παρὰ πλησίον τοῖς ἀπὸ τοῦ σπέρματος Φυομέ- νοις ε), ὁπόταν εἰς ἑαυτὸ ἀναδραμῇ τὸ σπέρμα.

ad fr. 31. Desumptus est hic locus ex alio capite eiusdem libri Iamblichii, περὶ τῆς οὐσίας (Male ap. Cant. κατουσίαν) τῆς ψυχῆς, καὶ τῶν προστιθεμένων αὐτῇ δυνάμεων. Sic enim ap. Cant. ut in codd. inscribitur, qui in marg. habent. ἐν ταυτῷ.

α) ἔχοντα codd. V. A. pro ἔχουσα ap. Cant. — *Platini* copiose de hisce disputat *Ennead.* IV, l. 3.

β) Quinam sint Platonici Democriti asseclae, nemo facile dixerit. Suspiciari possis vitium haerere in Δημόκριτον, atque pro eo stare debere insignis cuiusdem Platonicī nomen v. c. Ἀμέλιον. Sed de Platonicis statim loquitur noster; atque Democriti nomen recte hic positum videtur, cum ille expresse contenderit animae naturam

31. *Eiusdem.*

Plotinus adimit animae vires rationis expertes, sensum, imaginationem, memoriam, ratiocinationem; solam autem rationem puram purae ipsius naturae attribuit, velut ipsi naturae ideae cognatam. Democritus omnes has facultatum species naturae eius concedit. Plato et ipsis et animalibus eas tribuit, secundum utramque vitam utrumque definiens. Porphyrius et Plotinus singulis totius partibus proprias ab anima vires attributas opinantur: interire vero, ac prorsus esse desinere vitas, ab anima attributas; quemadmodum vita quae ex semine oritur, quando semen in se ipsum redit, Attamen has quoque vitas existere

unam esse, nec dividi posse. cf. *Aristot. de Anim.* II, 2. Alieno itaque loco insertum videtur Πλατωνικοί, adeoque uncis a me inclusum est.

c) καὶ ἐκατέραν recte iam in marg. emendavit Cant. pro καὶ ἑτέραν. Duplicem enim vitam Platonem statuisse, Iamblichus auctor est, alteram quae soli animae competat, a corpore itaque seiunctam, alteram quae toti animali propria sit. cf. *infra* fr. 32.

d) Verba οἱ περὶ Πορφύριον καὶ Πλωτῖνον Πλατωνικοί aperte otiosa sunt, cum ipsa philosophorum nomina modo praecesserint, atque a marg. in contextum immigrasse videntur; quare ea uncis inclusi.

e) τοῖς — φνομένοις recte codd. V. A. pro τῆς — φνομένης ap. Cant. Locum Porphyrii ad quem respexerit, supra servatum habes ab ipso *Stobaeo* fr. 19. Plotinum autem de hisce disputantem invenies *Ennead.* III, 8. — ἀφίσταται, desinere, interire bene codd. V. A. pro ἀμφίσταται ap. Cant.

Kkk 5

ναὶ δὲ καὶ ταύτας ἐν τῷ παντί, καὶ μὴ ἀπέλλυσθαι
τάχα ἂν τις ἐπινοήσῃ καϊνότερον, οὐκ ἀπιθάνως.

32. *Eiusdem.*

Τίς οὖν ἀνήκοός ἐστι τῆς Περιπατητικῆς δόξης,
τὴν ψυχὴν μὲν ἀκίνητον εἶνά φησιν, αἰτίαν δὲ κινή-
σεων; Εἰ δὴ καὶ ἀνενέργητόν α) ἐστὶ τὸ ἀκίνητον, ἔσται
καὶ χωρηγόν τῶν ἐνεργειῶν τὸ τῆς ψυχῆς ἀνενέργη-
τον. Εἰ δ', ὡς ἔνιοι λέγουσι, τέλος, καὶ συνοχή, καὶ
ἔνωσις, καὶ μόνιμος αἰτία τῶν κινήσεων ἐστὶν ἡ ἐνέρ-
γεια, καὶ ταύτην ἐν ἑαυτῇ συνείληφεν ἡ κατ' Ἀριστο-
τέλην ἀκίνητος ἐντελέχεια τῆς ψυχῆς, ἔσται ἀπὸ τῆς
τελειοτάτης ἐνεργείας προϊούσα [ἀπὸ τῆς ψυχῆς.] β)
ἡ ἐν τοῖς καθ' ἑκάστα τῶν ζώων ἔργοις ἀπεργασία.
Αὕτη τοίνυν κατὰ τε Πλάτωνα πολλοῦ δεῖ γ) ἡ αὐτὴ
εἶναι τῇ συμφύτῳ τῆς ψυχῆς οὐσίᾳ καὶ ζωῇ. Διὸ
γὰρ ὅτι δίδοται μὲν εἰς τὸ κοινόν, ἀλλ' ἐπεὶ μεταβε-
λῇ καὶ διαίρεσις καὶ παρὰ τὰς παρὰ δ) τὸ σῶμα
καὶ κατὰ χρόνον καὶ τόπον διάσπασις ἐπισυμπέπτει
ᾧ οὐδὲν ἐστὶ ἐν τῇ καθ' αὐτὴν ἀσωμάτῳ ζωῇ, φανερ-
ὸν δὴ καὶ τοῦτο γέγονεν, ὡς οὐδὲν ὑπάρχει κατὰ
Πλάτ.

ad fr. 32. Petita haec sunt ex alio eiusdem libri ca-
pite de animae functionibus, περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς ψυ-
χῆς. Codd. V. A. in marg. ἐν ταυτῷ.

α) ἀνενέργητον bene codd. V. A. pro ἐνεργητον ap. Cant.
Refutat Aristotelis commentum animam esse immobilem,
cf. de Anim. II, 3. quippe absolum esse ponere animam
ἀνολ.

re in universo, ac non interire, non male quis suspicabitur.

32. *Eiusdem.*

Quisnam Peripateticae sententiae est ignarus, quae animam immobilem quidem, sed omnis motus causam facit. Quod si etiam functionibus caret id quod est immobile, functionum quoque causam animae functionibus carens continebit. Sin iuxta quosdam finis et compages et efficiens motionum causa est functio; et hanc quoque immobilis animae secundum Aristotelem complectitur perfectio: a perfectissima procedet functione singulorum effectus animalium. Haec vero multum secundum Platonem differt ab animae propria natura et vita. Quamvis enim in commune confertur, tamen quoniam mutatio ac divisio ac intensio ad corpus, temporisque et loci intervalum evenit, quorum nihil in vita cernitur incorporea:

simul immobilem et tamen causam effectuum, cum omne immobile actu quoque destitutum sit.

b) Verba ἀπὸ τῆς ψυχῆς, plane hic otiosa, facile pro glossemate agnosces praecedentis τῆς τελειότητος ἐνεργείας, quare ea uncinis inclusi.

c) δὲ bene codd. V. A. pro δὲ ap. Cant. Hanc animae energiam, quam in animali exserit, diversam esse ab ipsa eius natura ac vi cum per se est. Ad τὸ κοινὸν supplendum est ζῶον, animal quatenus anima et corpore constat.

d) παρὰ τὰς παρὰ τὸ σῶμα intensio versus corpus, bene servavit Cod. A. pro παρὰ τὰς περὶ τὸ σῶμα.

Πλάτωνα τῶν τοῦ συνθέτου ζώου κινημάτων ἴδιον αὐ-
 τῆς τῆς ψυχῆς. Οὐκοῦν, ὥσπερ ζωὴ κατ' αὐτὸν ἢ
 διττὴ, ἢ μὲν χωριστὴ τοῦ σώματος, ἢ δὲ κοινὴ μετ'
 αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἐνεργήματα μὲν ἴδια ἔσται τῆς ψυ-
 χῆς, τὰ δὲ κοινὰ καὶ τοῦ ἔχοντος ε). Καὶ τούτων
 τὰ μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς προκαταέρχοντα, τὰ δὲ ἀπὸ
 τῶν τοῦ σώματος παθημάτων ἐγείρομενα, τὰ δὲ ἐξ
 ἀμφοῖν ἐπίσης ἀνακινούμενα· πάντα δὲ ὡς ἀπ' αἰ-
 τίας τῆς ψυχῆς ὥρμημένα. Ὡσπερ δὲ καὶ τῆς f)
 κατὰ τὴν ναῦν φορεᾶς κοινῆς οὔσης πρὸς τὸν κυβερνή-
 την καὶ τὸν ἄνεμον, τὰ μὲν ἄλλα τοιαῦτά ἐσιν, ὡς
 ἄνευ αὐτῶν μὴ γίγνεσθαι τὴν κίνησιν, ὁ δὲ κυβερνή-
 τῆς καὶ ὁ ἄνεμος τὴν κυριωτάτην αἰτίαν περιέχουσιν
 ἐν ἑαυτοῖς τῆς φορεᾶς, οὕτως ἄρα καὶ ἡ ψυχὴ αὐτὴ
 τε ὅλῳ χρῆται τῷ σώματι, καὶ τὰ ἔργα μεταχειρί-
 ζεται, ὡς ὄργανον ἢ ὄχημα τὸ σῶμα περιέχουσα·
 ἔχει δὲ καὶ καθ' αὐτὴν οἰκείας κινήσεις, ὅσαι τοῦ
 συνθέτου ζώου ἀπολυόμεναι, [αὐτὰ καὶ αὐτὰς ἀπὸ
 λυτοί,] g) τὰς κατ' οὐσίαν ζωάς h) τῆς ψυχῆς ἐνε-
 γοῦσιν, οἷα δὲ εἰσιν αἱ τῶν ἐνθουσιασμῶν καὶ τῶν αὐ-
 λων νοήσεων, καὶ συλλήβδην ἐκείνων, καθ' αἷς τοῖς θεοῖς
 συναπτόμεθα. Οὐ μὲν ἔτι τε τούτοις συγχωροῦν-
 οἱ σῶμα τὴν ψυχὴν ὑπολαμβάνοντες, οἷον οἱ Στωϊκοὶ
 καὶ ἄλλοι πλείονες· οὐδ' ὅσοι συγκεκραῖσθαι αὐτὴν εἰς
 τὴν

e) τοῦ ἔχοντος, i. e. animalis anima et corpore constan-
 tis, cf. supra p. 874. Not. c).

f) καὶ

rea: manifestum fit, nullam secundum Platonem totius animalis motionem propriam ipsius animae dici posse. Itaque sicut vita iuxta illum duplex est, haec a corpore seiuncta, illa coniuncta, sic etiam functiones aliae sunt animae propriae, aliae totius etiam animalis; eaeque partim ab anima profectae, partim a corporis affectionibus ortae, partim ex utroque communiter nascentes, omnes tamen ab anima tanquam causa dependentes. Sicut igitur navis motu communiter ad gubernatorem et ventum pertinente, alia quidem sic se habent, ut absque ipsis motus non fiat, gubernator autem et ventus praecipuam in se continent motus causam: sic etiam anima cum ipsa toto utitur corpore, ac res administrat, illud velut instrumentum aut vehiculum complexa, tum sibi proprias habet motiones, quae a communi animali separatae per se secundum animae naturam vitam eius efficiunt, quales quidem afflatuum sunt, et intellectuum coelestium, et quaecunque nos cum diis coniungunt. Veruntamen haec non concedunt, qui corpus animam ponunt,

f) καὶ τῆς bene codd. V. A. pro ἐν τῆς, qui iidem mox recte ἐν αὐτοῖς pro ἐν αὐτῆς.

g) τοῦ συνδέτου ζώου ἀπολυόμενα, quae non pendunt ab animae et corporis coniunctione, bene iam in versione expressit Cant. pro τὸ σύνδετον ζῶον ἀπολ. quod nullo sensu habent codd. — Verba autem αὐταὶ καὶ αὐτὰ ἀπὸ λυτοὶ otiosa ac merito suspecta sunt, quare ea uncis inclusi.

h) ζῶας quod deest ap. Cant. bene addunt codd. V. A. E.

τὴν γένεσιν οἶονταί, ὥσπερ οἱ πλείστοι τῶν φυσικῶν
οὐδὲ ὅσοι βλάβημα αὐτὴν ἀπὸ σωμάτων ποιοῦσιν ἢ
ἀρμονίας ἢ εἶδει οὔσαν. Πάντες γὰρ οὗτοι σώμα
τοειδεῖς τὰς κινήσεις αὐτῇ ἀποδιδόασιν.

33. *Eiusdem.*

Πότερον οὖν πασῶν τῶν ψυχῶν τὰ αὐτὰ ἔργα
ἀποτελεῖται, ἢ τὰ μὲν τῶν ὅλων α) τελεώτερα, τὰ
δὲ τῶν ἄλλων ὡς ἕκαστα διειλήχασιν τὴν προσήκουσαν
ἑαυταῖς τάξιν; Ὡς μὲν οὖν β) οἱ Στωικοὶ λέγουσιν,
εἰς τέ ἐστιν ὁ λόγος, καὶ ἡ αὐτὴ πάντως διανόησις, καὶ
τὰ κατορθώματα ἴσα, καὶ αἱ αὐτὰ ἀρεταὶ τῶν
μερισῶν, καὶ τῶν ὅλων. Καὶ Πλωτίνος που γ) καὶ
Ἀμέλιος ἐπὶ ταύτης εἰσὶ τῆς δόξης. Ἐνίστε γὰρ
ἄλλην τὴν μερισὴν ψυχὴν παρὰ τὴν ὅλην, ἐνίστε δ)
δὲ αὐτὴν πρὸς ἐκείνην εἶναι ἀφορίζοντα. Ὡς δ'
εἴποι Πορφύριος ε), πάντα κεχώρισται τὰ τῆς ὅλης
ψυχῆς παρὰ τὴν μερισὴν ἐνεργήματα. Γένετο
καὶ ἄλλη δόξα οὐκ ἀπόβλητος, ἡ κατὰ γένη καὶ

z) Non de Pythagoricis hic sermo est, qui numero-
rum harmoniam ad animam transferebant, sed de iis qui
animam ex partium corporis harmonia constare putabant, ut
Cebes ac Simmias apud Platonem in Phaedone Op. I. p.
86. ubi copiose de sententia hac disputatur.

ad fr. 33. Inscribitur h. l. ap. Cant. et in codd. Pro-
prietate τῶν ἔργων τῆς ψυχῆς, qui in marg. habent τοῦ σώματος
quae si inscriptio quoque fuerit capitis in libro Iamblichi
distinxerit ille animae opera, ἔργα et functiones ἐνεργήματα
Nescio tamen quo iure? nam in iplis hisce locis nullum
tale discrimen ponere videtur.

a)

nunt, ut Stoici, et alii plures; neque qui commisceri illam cum ortu arbitrantur, ut physici plerique; neque qui a corporibus illam harmoniae more nasci volunt; siquidem omnes hi corporeas illi motiones tribuunt.

33. *Eiusdem.*

Utrum igitur omnes animae eadem edunt opera, an totae quidem perfectiora, aliae autem pro suo quaeque ordine? Et secundum Stoicos quidem eadem est omnium ratio, idem intellectus, eademque sunt recte facta, et virtutes eadem tum dividuarum, tum totarum; neque aliter Plotinus et Amelius sentiunt, quandoquidem nunc aliam animam dividuam a tota, nunc eandem utramque statuunt: secundum Porphyrium autem plane divisae sunt animae totius functiones a dividua. Alia quoque non contemnenda fertur opinio, quae secundum genera ac species animarum,

a) αἱ ὅλαι ψυχαὶ sunt animae per se, nulli prorsus corpori, neque divino neque humano, coniunctae.

b) οὖν addidi ut nexus constaret. Ceterum etsi Stoici omnes animas partes animae universi putabant, dubitare tamen licet, num cuncti in ea sententia fuerint, quam hic tribuit Iamblichus, si quae Laertius VII, 138. habet, legeris. cf. Tied. l. c. II, p. 121.

c) ποῦ addunt codd. V. A. De Plotini in disputatione de anima inconstantia, supra iam dictum est. cf. fr. 28. not. w).

d) ἐν ὧν quod nexus flagitat, Cant. iam in marg. descripsit pro μίαν ap. Cant.

e) Vide Porphy. in sentent. N. XI, p. 61.

δη τῶν ψυχῶν ἄλλα μὲν τὰ τῶν ὅλων παντελῇ, ἄλ-
 λα δὲ τῶν θείων ψυχῶν ἄχραντα καὶ αὐλά, ἕτερα
 δὲ τὰ τῶν δαιμονίων f) δραστήρια, τὰ δὲ τῶν ἡρώ-
 κων μεγάλα, τὰ δὲ τῶν ἐν τοῖς ζώοις καὶ τοῖς ἀνθρώ-
 ποις θνητοειδῆ, καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως ἔργα δια-
 ρουμένη. Τούτων δὴ διωρισμένων, καὶ τὰ ἐχόμενα
 τούτων τὴν ὁμοίαν λήψεται διάκρισιν. Οἱ μὲν γὰρ
 μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πανταχοῦ ψυχὴν διατείνοντες
 ἦτοι γένει ἢ εἴδει, ὥς δοκεῖ Πλωτίνῳ g), ἢ καὶ ἀρίθ-
 μῳ, ὥς νεανιεύεται οὐκ ὀλιγάκις Ἀμέλιος, αὐτὴν ἐρου-
 σιν εἶναι ἅπερ ἐνεργεῖ h). Οἱ δ' ἀσφαλέστερον τού-
 των διαταττόμενοι, καὶ προόδους i) πρώτας, καὶ
 δευτέρας, καὶ τρίτας οὐσιῶν τῆς ψυχῆς διίσχυριζο-
 μενοι προχωρεῖν εἰς τὸ πρόσω, οἷους ἂν τις θεῖν καὶ
 τὰ k) τοὺς καινῶς μὲν, ἀπταίσως δὲ ἀντιλαμβάνου-
 μένους τῶν λόγων, τὰ μὲν τῶν ὅλων ψυχῶν καὶ θεί-
 ων καὶ αὐλῶν ἐνεργήματα ἐρουσιν οὗτοι πάντως δι-
 που καὶ εἰς οὐσίαν ἀποτελευτᾶν· τὰ δὲ τῶν μεριστῶν
 καὶ κρατουμένων ἐν ἐνὶ εἴδει, καὶ διαιρουμένων πρὸς
 τοῖς σώμασιν, οὐδαμῶς συγχωρήσουσιν εὐθὺς εἶναι
 τὰ αὐτὰ

f) δαιμονίων recte codd. V. A. pro δαιμόνων. Vult
 Porphyrius animarum vires diversas esse prout vel divinitus
 vel heroum vel daemonum vel mortalibus corporibus in-
 sint. Constat enim recentiores Platonicos inter deos, dae-
 mones, heroes et alia ejusmodi subtiliter distinxisse. cf.
 Bruck. II, p. 425. &c.

g) Expresse hoc contendit Plotinus in commentario de
 essentia animae Ennead. IV. 1. 2.

h) καὶ

rum, alia totarum opera perfecta, alia divina-
rum pura et materia vacua, alia daemonum effi-
cacia, alia heroum magna, alia animalium et homi-
num mortalia, reliquaque similiter statuit. Quibus
ita distributis, consequentia quoque similiter dispo-
nentur. Etenim alii quidem unam et eandem in om-
nem partem extendentes animam, vel genere ac spe-
cie, ut Plotino videtur, vel numero, ut nonnun-
quam asserit Amelius, eandem eam ponunt cum ope-
ribus: alii vero prudentius hæc disponentes, et pro-
gressus animarum primos, secundos, ac tertios ponen-
tes, quæ recentiorum quorundam, attamen tutiora se-
quentium est opinio, qui totarum quidem ac divinarum
animarum functiones aiunt etiam prorsus ad naturam
animæ pertinere, dividuarum autem, et quæ cor-
pori-

h) Restitui veram lectionem ex codd. V. A. Nam
apud Cant. prava simul distinctione sensu turbato legitur:
Ἀμέλιος εἶναι, αὐτὴν ἐροῦσιν ἅπαν ἐνεργεῖν. Veram au-
tem esse codd. lectionem εἶναι αὐτὴν ἐροῦσιν ἅπερ ἐνεργεῖ
(sic enim emendavi pro ἐνεργεῖν) essentiam eius ab operi-
bus eius non esse diversam, docet alterum membrum quod
infra sequitur: Οὐδαμῶς συγχωρήσουσιν — ἐνεργοῦσιν.

i) αἱ πρόοδοι τ. ψ. sunt gradus animarum, quatenus in
divinas, heroicas, mortales &c. dividuntur, quos ipse sta-
tim accuratius indicat scriptor.

k) κατὰ, quod sensus flagitat, addidi. Respicit procul du-
bio ad nonnullos ex recentioribus Platonis, qui in constitu-
endis gradibus animarum et daemonum imprimis argutaban-
tur, quos statim novam sectam vocat. — Verba τῶν λό-
γων, qui ap. Cant. desunt, bene suppleunt codd. V. A.

ταῦθ' ἅπερ ἐνεργοῦσι I). Κατὰ δὴ τὴν αὐτὴν μέθοδον προΐτω καὶ ἡ συγγενὴς πρὸς ταύτην διάκρισις. Λέγω δὴ προσπεφυκέναι μὲν ταῖς δυνάμεσι τὰ ἔργα ἐκείνων τῶν ψυχῶν τῶν αὐτοτελῶν καὶ μονοειδῶν καὶ χωριστῶν ἀπὸ τῆς ὕλης, ὡς ἂν φαίη ἡ νεωστὶ παρεβρυθεῖσα η) ἢ αἴρεσις, εἰκέναι δὲ ταῖς τῶν κατὰ πᾶν ἀπογεννήσεσιν ἐπὶ τῶν ἀτελεσέρων, καὶ περὶ γὰρ ἀπομεριζομένων. Ἐπὶ δὴ η) τούτοις δεῖ νοεῖν ὡς ἂν μὲν Στωϊκοὶ πάσας τῆς ὁποιασοῦν ψυχῆς ἐνεργείας συμμιγνύουσιν τοῖς διοικουμένοις καὶ αἰψύχοις ο). Οἱ δ' ἀπὸ Πλάτωνος οὐ πάσας. Εἶναι μὲν γάρ τινας δυνάμεις τῆς ψυχῆς αἱ ρ) τοῦ σώματος, ὡς ὕλην ἐφάπτονται, ὡς τὴν αἰσθητικὴν καὶ ὀρμητικὴν, καὶ θαρσύτερας q) δὲ τούτων τὰς μηδὲν σώματι προσχωρούσας, ὡς τὴν νοεράν. Τὰ μὲν οὖν τῶν σωματικῶν εἰδῶν δυνάμεων ἔργα κατ' οὐσίαν μὲν Πλάτων οὐ συνάπτει τοῖς σώμασιν, κατ' ἐπιστροφὴν δὲ r) κοινῶς φησὶ.

I) Manca hic est oratio ap. Cant. Exciderunt enim illi verba οὐδαμῶς συγχωρήσουσιν εὐθὺς εἶναι ταῦθ' ἅπερ ἐνεργοῦσιν, quae respondent iis quae supra affuere. cf. Cant. h). Suppleant ea codd. V. A.

η) Habet Cant. παρεβρυθεῖσα, quod nihili est. Scripsi παραβρυθεῖσα, propullulata, ex βρύω, germino, sicut iuris quod de plantis et herbis dici solet, ut supra p. Cant. in fragmento Aristotel. ἢ, τε γῇ φυτοῖς βρύουσα. positum παραβρύω a Lexicographis non quidem apud me invenio, recte tamen sic dici non dubitabis, si βρύω, et alia occurrere memineris. Si tamen fuerint, non novam formam admittere religioni sibi ducant, si legimus προβλασθεῖσα. Ceterum de nova hac lecta cf. Not. k). n) ἢ

poribus continentur, nunquam concedunt naturam cum operibus eandem esse. Atque hac methodo cognata quoque procedet divisio, nempe ut coniuncta quidem sint cum facultatibus perfectarum illarum animarum et materia vacuarum opera, quemadmodum nova haec tradit secta, verum in imperfectis ac per terram divisis fructuum sint proventibus similia. Praeterea hoc animadvertendum est, Stoicos quidem omnes cuiuscunque animae functiones etiam inferioribus et inanimatis tribuere, Platonicos vero non item; siquidem nonnullas hi facultates animae ponunt, quae corpus habent pro materia, velut sentiendi et appetendi; puriores autem uti corpore negant, velut intelligendi. Quocirca corporearum quidem facultatum opera secundum naturam quidem non coniungit cum corporibus Plato, sed eo referri concedit; separatarum autem

n) Ἐπὶ δὲ, Cod. P. pro ἡπειρὶ. Cant. sensu flagitante restituit iam in marg. ἐπὶ δὲ.

o) Nempe quod ipsum mundum animatum putabant, quod anima mundi omnia penetraret. cf. Tied. l. c. II, p. 100. &c. Τὰ διοικούμενα apud Stoicos vocantur res per se vita rationali destitutae, quae adeo mentis humanae imperio reguntur.

p) αὶ recte codd. V. A. E. pro καὶ ap. Cant. quod omnem sensum tollit.

q) καὶ παρωτέρως quod sequenti διὰ τὴν καθαρότητα confirmatur, bene in marg. iam emendavit Cant. pro καὶ παρωτέρως.

r) δὲ supplent codd. V. A. E. In proximis καὶ τὰ iuvante sensu rescripti pro κατὰ.

Φησι. Τὰ δὲ τῶν χωριστῶν ἀπολύει πάντα τοῦ κα-
τατείνεσθαι εἰς τὰ σώματα. Ἦδη οὖν καὶ τὰ μὲν
τῶν ὅλων καὶ θειοτέρων ἔργα ἄμικτα εἶναι διὰ τὴν
καθαρότητα αὐτῶν τῆς οὐσίας· τὰ δὲ τῶν ἐνύλων
καὶ μεριστῶν μηκέθ' ὡσαύτως εἶναι ἄχραντα· καὶ τὰ
μὲν τῶν ἀνιουσῶν καὶ ἀπολυομένων τῆς γενέσεως, ἀφ' ὧν
εἰσθαι τὸ λοιπὸν τῶν σωμάτων· τὰ δὲ τῶν κατιουσῶν
συμπλέκεσθαι αὐτοῖς πολυειδῶς, καὶ συνυφαίνεσθαι.
Καὶ τὰ μὲν ἐποχουμένων τοῖς αὐτοειδέσι πνεύμασι, καὶ
δι' αὐτῶν τιθεμένων ἐυκόλως ἅπερ ἂν ἔλωσιν ἀνωθὶ
ἀπραγμόνως ἐκφαίνειν τὰ σφῶν ἔργα· τὰ δὲ τοῖς πε-
ρεωτέροις σώμασιν ἐνσπειρόμενα καὶ κατεχόμενα
ἐν αὐτοῖς ἀναπύμπλασθαι ἀμωσγέπως τῆς τούτου
φύσεως. Καὶ τὰ μὲν τῶν ὅλων, ἐπιστρέφειν εἰς τὰ
τὰ τὰ διοικούμενα, τὰ δὲ τῶν διηρημένων αὐτὰ
εἰσρέφεσθαι πρὸς ταῦτα ὧν ἐπιμελοῦνται. Κατ'
αὐτὴν τοίνυν ἀρχὴν τῆς τῶν αὐτῶν διακρίσεως, ἥ μὲν
Περιπατητικῶν δόξα τοῦ ζώου μόνως καὶ τοῦ συνθέτου
του τίθεται τὰ ἔργα τῆς ψυχῆς. Πλάτων δὲ τῆς
ψυχῆς αὐτὰ πρῶτως προτάττει, εἰδ' οὕτως εἰς τὴν
κοινὸν τίθησι *ε*). Πλάτων *η*) [οὖν ὥς] καὶ Πυθαγόρας
ὑπερφυῖ τὴν οὐσίαν αὐτῆς καὶ γεννητικὴν τῆς

ε) Verba καὶ κατεχόμενα servarunt codd. V. A.

ε) τίθησι codd. V. A. E. pro δίδωσι, quod et προ-
τεῖ et antea τίθεται flagitant. Vult Iamblichus Platonem
opera nonnulla animae soli per se tribuere, (nempe rerum
incorporearum notionem;) alia animae cum corpore co-

tem prorsus corporibus liberat. Existimat enim totarum quidem ac divinarum opera propter ipsarum naturae puritatem esse pura, dividiarum vero non item: et ascendentium quidem atque ortu liberatarum deinceps corporibus vacare, descendentium autem variis modis cum illis permisceri iisque velut intexti: et spiritibus quidem insidentium perque eos facile, quaecunque desuper contingunt, disponentium expedite sua prodere opera, solidioribus autem corporibus inditas in iisque contentas eorundem quoque naturam sentire: ac totarum quidem ad se subiecta convertere; dividiarum vero ad ipsa quibus praesunt converti. Quamobrem, ut breviter eadem repetamus, Peripateticorum quidem opinio animali tantum composito animae tribuit opera: Plato autem animae prius ea tradens, deinde cum animali communicat; Pythagoras vero ut et Plato natura ipsi summa et praestantissima opera adscribunt; nec eam a natura, sed ipsam

communicare, (εἰς τὸ κοινὸν τίθῃσι) omnia scilicet quae ad sensus pertinent.

n) Platonis nomen, cum modo adfuerit, non inmerito suspectum est Cantero, qui illud in versione omisit. Attamen quae sequuntur aperte Platonica sunt, nihil enim continent quam consequentiam ex iis quae modo de Platone dixerat Iamblichus. Locus itaque sanus videtur, si necum post Πλάτων inserueris ὡς καὶ. Ceterum sententiam hanc ipsam copiose a Platone in *Phaedone* expositam esse, nemo ignorat.

Φύσεως προτάττοντες, πρεσβύτερα αὐτῇ καὶ τιμώ-
 τερα πρὸ τῆς Φύσεως τὰ ἔργα διδόνασιν ἄρχουσιν
 τε αὐτὴν οὐ ποιοῦσιν ἀπὸ τῆς Φύσεως, αὐτὴν δὲ αὐ-
 τῆς καὶ περὶ αὐτὴν ἐξηγεῖσθαι τῶν οἰκείων ἐνεργει-
 ῶν ὑπολαμβάνουσιν, ὅσα τέ ἐσιν ἐν αὐτῇ καλὰ καὶ
 σπουδαῖα κινήματα τῆς Φύσεως ὑπερέχοντα, καὶ
 αὐτὰ ἐξαίρουσιν. Ἦδη τοίνυν καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς Πλα-
 τωνικοῖς πολλοὶ διασασιάζουσιν. υ) οἱ μὲν εἰς μίαν
 σύνταξιν, καὶ μίαν ἰδέαν τὰ εἶδη καὶ τὰ μόρια τῆς
 ζωῆς, καὶ τὰ ἐνεργήματα συνάγοντες, ὥσπερ Πλα-
 τῆνός τε καὶ Πορφύριος· ιω) οἱ δὲ εἰς μάχην ταῦτα
 κατατείναντες, ὥσπερ Νουμῆνιος· οἱ δὲ ἐκ μαχόμε-
 νων αὐτὰ συναερόζοντες, ὥσπερ οἱ περὶ Ἀττικόν καὶ
 Πλούταρχον· κ). Καὶ οὗτοι μὲν προϋποκειμένων τῶν
 ἀτάκτων καὶ πλημμελῶν κινήματων, ἐπεισιέναι φε-
 ροῦσιν ὕστερα τὰ κατακοσμοῦντα αὐτὰ καὶ διατάττοντα,
 καὶ τὴν συμφωνίαν ἀπ' ἀμφοτέρων οὕτως συνυφαι-
 νούσι· κατὰ μὲν Πλωτῖνον τῆς πρώτης ἐτερότητας· καὶ
 Ἐμπεδοκλέα γ) δὲ τῆς πρώτης ἀπὸ τοῦ Θεοῦ φε-
 ργῆς· καὶ Ἡράκλειτον δὲ τῆς ἐν τῷ μεταβάλλεσθαι αὐτῶν

υ) διασασιάζουσιν, *inter se dissident*, bene codd. V. A. E. pro διασάζουσιν ap. Cant.

ιω) Porphyrii sententiam supra expositam invenies C. LI, fr. 8. Plotini autem *Ennead.* IV, p. 388.

κ) De Attico, M. Antonino philosopho aequali, et leberissimo inter recentiores Platonicos philosopho. cf. Bruns II, p. 175. et Fabric. II. p. 54. — Plutarchi vero senti-

ipsam a seipsa regi ponunt; eamque non a natura, sed a se volunt incipere, suisque functionibus proprie superesse, omnesque eius praeclaras et naturam excedentes motiones ipsi eximunt. Quinetiam ipsi inter se dissident Platonici, partim ad unam ideam species ac partes vitae et functiones referentes, ut Plotinus et Porphyrius; partim in contrarium haec distrahentes, ut Numenius; partim contraria inter se componentes, ut Atticus et Plutarchus. Atque horum rursus alii praegressis inordinatis motionibus subsequi volunt eas, quae in ordinem illas redigant, itaque concordiam utrorumque comminiscuntur, vel prima diversitate secundum Plotinum, vel prima a Deo fuga secundum Empedoclem, vel requie mutationis secundum Heraclitum, vel exstasi aut digressionem secundum Gnosticos,

tiam copiose explicatam invenies in disputatione de animae generat. Op. II, p. 1059. &c.

y) Empedocles nempe animarum in corpora migrationem, cum eas ut delictorum poenas luerent, iis inditas putaret, *exsilium* vocabat. cf. *Plur. de exsil.* Op. II, p. 607. qui et ipsos Empedoclis versus servavit:

Ἔστιν (sic leg. pro ἔστι τῆς) ἀνάγκης χρῆμα, θεῶν ψήφισμα παλαιόν.

Ἐὐτέ τις ἀμπλαύησι φόνω φῖλα γυῖα μάλιν

δαίμων, (οὔτε μακραιωνες λελόγχασι βίοιο.)

Τρίς μιν μύριας ὥρας ἀπὸ μακάρων ἀλάλησθαι.

Τὴν καὶ ἐγὼ νῦν εἰμι φυγὰς θεόθεν καὶ ἀλήτης.

Pro δαίμων v. 3. male ap. Plut. legitur δαίμονες. Ipsam autem Empedoclis sententiam copiosius ibi expositam invenies.

ἀναπαύλης z). Κατὰ δὲ τοὺς Γνωστικούς, παρα-
νοίας, ἢ παρεκβάσεως· κατ' Ἀλβῖνον a) δὲ τῆς τοῦ
αὐτεξουσίου διημαρτημένης κρίσεως, αἰτίας γιγνομέ-
νης τῶν καταγωγῶν τῶν ἐνεργημάτων b). Τῶν δ' αὖ
διισταμένων πρὸς τοὺτους, καὶ ἀπὸ τῶν ἔξωθεν προσ-
φυσμένων προστιθέντων ὅπως οὖν τῇ ψυχῇ τὸ κα-
κὸν c), ἀπὸ μὲν τῆς ὕλης Νουμηνίου καὶ Κρονίου d)
πολλάκις· ἀπὸ δὲ τῶν σωματίων αὐτῶν τούτων, ἔστιν
ὅτε καὶ Ἀρποκρατίωνος· e) ἀπὸ δὲ τῆς φύσεως καὶ
τῆς ἀλόγου ζωῆς Πλοτίνου καὶ Πορφυρίου ὡς τὰ πολ-
λά. Κατὰ δὲ Ἀριστοτέλην εἶδеси ζωῆς καὶ ἄλλοις
ὄροις ταῦτα χωρὶς ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων διακρίνεται.
Κατὰ δ' αὖ τοὺς f) Στωϊκοὺς ἀτελέξερα αἰεὶ ἀπι-
μερίζεται τὰ τοιαῦτα τῆς ζωῆς ἐνεργήματα, καὶ ὅσα
ἐν ᾗ προϊόντα προσωτέρω τῆς ἀλογίας, τόσα καὶ
μάλ.

z) Obscura hæc Heracliti sententia a nemine alio ex-
plicatur. Constat tamen ex *Ding. IX, S. 7.* &c. eum omnia
mutationi subiecta atque ex ea orta posuisse; nec eum ali-
ter de anima statuisse, cum eam τὸ αἰεὶ ῥέον et τὸ αἰεὶ κιν-
νόμενον vocaret, testis est *Arist. de Anim. I, 2.* Cum ita-
que coniunctionem eius cum corpore ἀναπαύλην ἀπὸ τῶν
μεταβολῆς vocaret, seu potius illam ex hac ortam esse
contenderet, non aliter ac Empedocles ad poenas luendas
corpori eam inclusam esse, posuisse videtur. cf. *infra* fr. 35.

a) Erat *Albinus* Platonis affecla, Galeni aequalis. cf.
Fabric. II, p. 42.

b) Si lectio sana est, ἡ καταγωγή τῶν ἐνεργημάτων ex-
plicandum foret de immigratione animarum in corpora, vel
uti in diversoria. Attamen de integritate loci merito du-
bitaveris; necessario enim ἐνεργήματα pro ipsa anima po-
situm

sticos, vel falso liberi arbitrii iudicio secundum Albinum causam inferiorum functionum continente: alii contra ab hisce discedentes ab externis eventis animae malum conciliant, vel a materia, ut Numenius et Cronius fere, vel ab his ipsis corporibus, ut Arpocratio nonnunquam, vel a natura ac vita rationis experite, ut Plotinus et Porphyrius plerumque. Iam secundum Aristotelicos vitae generibus aliisque terminis haec ab humanis discernuntur. Secundum Stoicos porro minus perfectae semper tales vitae traduntur
fun-

situm esse dicendum foret. Vertit Cant. *inferiorum virium*, qui adeo voluisse videtur τῶν κατωτέρων ἐνεργημάτων, de quibus tamen minime hic sermonem esse, nemo non videt.

c) τὸ κακόν, *malum*, nempe ea omnia quae ab ipsa mentis natura aliena ad corpus et sensum pertinent, recte codd. V. A. E. pro τὸ καλόν ap. Cant.

d) *Cronium* hunc, inter recentiores Platonicos non obscuri plane nominis, Numenii familiarem vocat Porphy. de Antro Nymph. p. 121. ed. Holsten. Scripserat librum περὶ καλιγγενεσίας cf. Fabric. I, p. 499.

e) *Harpocratationem* procul dubio Platonicum Augusti familiarem intelligit, qui teste Suida h. v. ὑπομνήματα εἰς Πλάτωνα XXIV. libris composuerat.

f) δ' αὖ τοῦς bene codd. V. A. pro δ' αὐτοῦς ap. Cant. Respicit ad placitum Stoicorum, quo animam mundi omnia quidem penetrare, non tamen eodem modo, ponerent, cum aliis rationem, aliis vitam non tamen rationem tribueret. Diog. VII, 138. Διήκοντος τοῦ νοῦ — δι' ὧν μὲν μᾶλλον, δι' ὧν δὲ ἥττον, δι' ὧν μὲν γὰρ ὡς ἕξις κεχώρηκεν, ὡς διὰ τῶν οὐρανῶν καὶ νεύρων, δι' ὧν δὲ ὡς νοῦς, ὡς διὰ τοῦ ἡγεμονικοῦ. cf. Tied. I. c. II, p. 121.

LII §

μᾶλλον ἐπὶ τὸ ἀτελέσθαι ἀποφέρεται τὰ καταδε-
 έτερα τῶν πρεσβυτέρων. Ὡς δ' ἐγὼ τινων ἀκήκοα
 Πλατωνικῶν, οἷον Πορφυρίου καὶ ἄλλων πολλῶν,
 ἀφομοιοῦται ἀλλήλοις τὰ μὲν ἀνθρώπεια τοῖς θη-
 ρίοις, τὰ δὲ τῶν ζώων τοῖς ἀνθρωπείοις, ἐφ' ὅσον
 πέφυκε τὰ διακεκριμένα καὶ ἑτέρας οὐσίας ὁμοι-
 οῦσθαι πρὸς ἄλληλα.

34. *Eiusdem.*

Οἱ μὲν δὴ μίαν οὐσίαν τῆς ψυχῆς ἀριθμῶ τιθε-
 μενοι, πληθύνοντες δὲ αὐτήν, ἢ α) ὥς Ἀμέλιος οἰε-
 ται, σχέσεσι καὶ κατατάξεσι, ἢ ὥς οἱ Ὀρφικοί λέ-
 γουσιν, ἐπιπνοίαις ἀπὸ τῆς ὅλης· β) ἔπειτα ἀνασχί-
 οντες ἀπὸ τοῦ πλήθους τῆς ὅλης ἐπὶ τὴν μίαν ψυ-
 χὴν ἀποδεμένας τὰς σχέσεις, καὶ τὰς εἰς ἑτέραν
 κατατάξεις· γ) καὶ ἀναλύοντες ἀπὸ τῆς εἰς τὰ μετα-
 λαβόν-

ad fr. 34. Inscríbitur h. l. apud Cant. περὶ μέτρον
 ψυχῆς, adeoque desuntus est ex alio capite libri Iambli-
 chi de anima; codd. enim V. A. E. in marg. habent ἐν
 ταυτῷ. Disputaverat in eo Iamblichus de animarum mul-
 titudine, seu copia, id enim esse μέτρον ex ipso loco no-
 litro patet.

α) ἢ quod alterum ἢ postulat, inferui, ac simul ex
 codd. V. A. σχέσεσι καὶ κατατάξεσι dedi pro σχέσεσι καὶ
 κατὰ τάξιν ap. Cant. pro vario eius habitu et gradibus. Nam
 et si Cant. lectio ferri possit, sensu ad idem redeunte, al-
 teram tamen praeferendam esse docet sequens σχέσεις et
 κατατάξεις.

β) De Orphei hac sententia, ab Aristotele servata. cf.
 supra p. 70. et ibi Not. γ).

δ) οὐ-

functiones, quantoque longius a ratione recesserint, tanto minus evadunt perfecta prioribus posteriora. Atque ut ego de quibusdam audiui Platoniceis, ut Porphyrio et aliis, inter se comparantur humana quidem cum brutis, animalia autem cum humanis, quatenus inter se diversae possunt comparari naturae.

34. *Eiusdem.*

Qui quidem unam numero ponunt animae naturam, eamque vel habitu et ordine, ut Amelius vult, vel totius asslatibus, ut Orphicis placet, multiplicant, ac deinde a totius multitudine habitus et ordines ad unam referunt animam, aequae distributione liberant, communione dissoluta, totam illam ubique conservant,

c) Exhibui obscurum hunc locum prout in codd. et ap. Cant. legitur, etsi verba ipsa non prorsus expedit. Ponit Iamblichus duo philosophorum genera; alterum qui unam animam omnibus communem, alterum qui infinitam animarum copiam ponunt. Primi etsi unam tantum numero statuunt, multos tamen admittere habitu et ordine, σχέσσει καὶ κατὰ τάξεσι, ut Amelius et Orpheus. Haec quidem clara! Proxima vertit Cant. ac deinde a totius multitudine habitus et ordines ad unam referunt animam, aequae distributione liberant, communione dissoluta; qui adeo pro ἀποδέμενας voluisse videtur ἀποδέμενοι, dum tollunt multarum habitus ad unam referunt; attamen vel sic merito expectaveris aut ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὄλων, aut ἀπὸ τοῦ πλήθους, ἐπὶ τὴν μίαν τῆς ὅλης ψυχῆς κ. τ. λ. — In reliquis pro inaudito ἀποδιὰ λήψεως legendum videtur ἀπολήψεως, animam universalem liberant a divisione in ea quae eius participant, τὰ μετασχόντα, (animantia nempe,) quod illa nihil ab ipsis patitur.

λαβόντα διαιρέσεως, ἀπολυομένης τῆς τῶν μετα-
σχόντων ἀποδιαλήψεως, τηροῦσιν αὐτὴν ὅλην παν-
ταχοῦ τὴν αὐτὴν, μίαν τε οὐσίαν d) αὐτῇ διδόναι
καθ' ἓν πεπερασμένην. Οἱ δ' ἐν ἀπείροις κόσμοις,
ὥσπερ δὴ οἱ περὶ Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον νομίζου-
σιν, ἀπὸ τῶν ἀπείρων ἀτόμων κατὰ συντυχίαν συν-
ερχομένων συνίστασθαι [ἀπὸ τῶν τοιῶνδε σοιχείων e)]
τάς ψυχὰς ἡγούμενοι, ἀπείρους αὐτάς εἶναι ἐπομέ-
νως ταῖς οἰκείαις ὑποθέσειν ἀποφαίνοντα. Καὶ οἱ
μὲν ἐκ σπερμάτων f) αὐτάς γεννῶντες, ἑκάστου δι-
ναμένου πολλὰ σπείρειν, καὶ τοῦδε προϊόντος αἰὲ, καὶ
οὐδαμῇ ἱσχυμένου, κατὰ τὴν γένεσιν καὶ ἐν τῷ γίγνεσ-
θαι αἰὲ τὸ ἀπείρον g) ἀπολείπουσιν. Οἱ δὲ κατὰ
μεταβολὴν ἐξ ἐνὸς ζώου φθειρομένου καὶ πολλὰ ζῶα
καὶ πολλὰς ζωὰς παράγοντες, ἐν τῷ μεταβάλλειν
συνεχῶς, καὶ μηδέποτε ἐπιλείπειν τὴν ἐκ τῆς μετα-
βολῆς διαδεχομένην αἰετογενεσίαν, ταύτῃ h) τὸ ἀπεί-
ραντον πλῆθος τῶν ψυχῶν ἐπινοοῦσιν, [ἐν τῷ αἰὲ
πλείους γίγνεσθαι i)]. Οἱ δὲ τῆς φύσεως τὴν ψυ-
χὴν μὴ διακρίνοντες, πάλιν δὴ καὶ οὗτοι κατὰ διαι-
ρεσιν τὸ ἀπείρον τῶν ψυχῶν γίγνεσθαι προσομολο-
γοῦσιν, ἐπεὶ καὶ ἑκάστον τῶν φουομένων δένδρων με-

ριζό-

d) οὐσίαν bene inferunt codd. V. A.

e) Verba ἀπὸ τῶν τοιῶνδε σοιχείων, quae otiosa sunt et sensum turbant, efficienda videntur. De re ipsa cf. supra p. 498. et ibi Not. g).

f) Qua-

vant, unamque ipsi tribuunt finitam naturam: qui autem in mundis infinitis, ut Democritus et Epicurus arbitrantur, ab atomis infinitis casu concurrentibus tanquam elementis credunt animas componi, infinitas illas necessario ponunt. Atque horum rursus alii de seminibus illa procreantes, quorum singula possint plura producere, hoc modo semper producente, nec usquam subsistente, in generatione perpetua infinitum ponunt: alii secundum immutationem de uno animali pereunte multa animalia multasque vitas producentes, in mutatione perpetua, quam perpetuus subsequatur ortus, infinitam animarum multitudinem statuunt. Qui vero a natura non separant

f) *Quatuor* iterum distinguit genera philosophorum, qui infinitum animarum numerum admittunt; *primum* atomorum defensores, Democritum, Epicurum et reliquos, de quibus modo vidimus; *alterum* qui semini eas inesse credebant, Stoicos nempe, cf. *supra* p. 64. *tertium* qui animarum migrationes ex uno animali in alterum statuabant; Pythagoricos scilicet, et qui eos secuti sunt; *quartum*, qui cum animam a natura seu materia non distinguarent, in ipsis elementis eam quaerebant, ut Empedocles, Anaxagoras et alii.

g) *ἄπειρον* recte iam Cant. in marg. emendavit pro *ἄτορον*. De infinito enim animarum numero sermonem esse, ipse nexus orationis docet. In proximis *πολλὰ ζῶα* codd. V. A. E. P. habent pro *πολλὸν ζῶον*.

h) Male Cant. *ἀειγενεσίαν ταύτην*. Veram lectionem debemus codd. V. A.

i) Verba *ἐν τῷ αἰὶ πλείους γίνεσθαι*, quae et otiosa sunt et sensum turbant, merito pro glossemate habueris. Neglexit ea iam in versione Canterus.

ριζόμενον ταυτόν ἐσι τῷ ὅλῳ, καὶ τῶν ἴσων αὐτῶν ¹⁾ φαίνεται γεννητικὸν εἶναι. Οἱ δ' ἀπὸ Πλάτωνος ἀγενήτους καὶ ἀφθάρτους αὐτὰς προσησάμενοι, ἐξᾶναι αἰεὶ κατὰ τὴν αὐτὴν συμμετρίαν ἀφορίζονται ¹⁾, οὕτως γὰρ προστίθεσθαι τι αὐταῖς ἀπὸ τῆς γενέσεως, οὕτως ἀφαιρεῖσθαι ἀπ' αὐτῶν μεθιστάμενον εἰς τὰ ἀπολλύμενα. Τοῦτο δὴ τὸ μέτρον οἱ περὶ Πλωτῖνον εἰς τὸν τέλεον ἀριθμὸν ὡς οἰκεῖον προβιβάζουσι.

35. *Eiusdem.*

Πλωτῖνος α) μὲν καὶ Πορφύριος καὶ Ἀμέλιος ἀπὸ τῆς ὑπὲρ τὸν οὐρανὸν ψυχῆς πάσας ἐπίσως εἰσποικίζουσιν εἰς τὰ σώματα. Πολὺ δὲ διαφερόντως ἔοικεν ὁ Τίμαιος β) τὴν πρώτην ὑπόστασιν τῶν ψυχῶν ποιεῖν τὸν δημιουργὸν διασπείροντα περὶ πάντα μὲν τὰ κρεῖττονα γένη, καὶ ὅλον δὲ τὸν οὐρανὸν, εἰς ὅλα τε τὰ φοιχεῖα τοῦ παντός. Ἔσται δὴ οὖν καὶ ἡ σπορά ἡ δημιουργικὴ τῶν ψυχῶν διαιρουμένη περὶ τὰς θείας δημιουργίας, καὶ ἡ πρώτη τῶν ψυχῶν πρόοδος συμφισαμένη μεθ' ἑαυτῆς ἔχουσα τὰ δεχόμενα τὰς ψυχάς· ἡ μὲν ὅλη τὸν ὅλον κόσμον· αἱ δὲ τῶν ἐμφανῶν θεῶν

k) τῶν ἴσων αὐτῶ, *alias sui generis recte codd.* V. A. pro τ. i. αὐτῶν.

l) Pro ἀφορίζονται, quod offerunt codd. V. A. apud Cant. male exstat ἀναφορίζονται.

ad fr. 35. Quae iam sequuntur ex alio Iamblichi capite desumpta esse, res ipsa docet; non enim in iis amplius de

rant animam, ipsi quoque secundum divisionem animas infinitas introducunt: quandoquidem arbor etiam unaquaeque divisa toti similis est, aliasque sibi similes producere valet. Platonici denique ortu eas et interitu carere asserentes in eadem semper symmetria arbitrantur consistere, sic ut nec ortu quicquam ipsis addatur, nec interitu auferatur. Hanc porro mensuram Plotinici quidem ad numerum perfectum referunt.

35. *Eiusdem.*

Plotinus quidem, Porphyrius, et Amelius ab anima coeli omnes aequaliter in corpora derivant: singulariter autem Timaeus opificem facit primam animarum naturam tum per omnia praestantiora genera, tum per coelum totum, tum etiam per Universi elementa differentem. Quapropter haec opificis factio per divina distribuetur opificia, primusque animarum progressus cum ea simul exorietur, animarum naturae receptacula, tota quidem totum mundum; deorum

de animarum copia, sed de earum in corpora descensu sermo est, quod in versione latina annotavit quoque Cant.

^{a)} Disputantem de hisce invenies Plotinum *Enn.* VI, l. 4. p. 647. &c. cf. *Bruck.* II, p. 407. Ante πάσας ap. Cant. male inseritur καί.

^{b)} De Platonis *Timaeo* eum loqui, facile vides; copiose enim simul et ornate de hac animarum satione philosophum ibi differentem invenies *Op.* III, p. 42. &c.

θεῶν c), τὰς κατ' οὐρανὸν σφαίρας· αἱ δὲ τῶν στοι-
χειῶν, αὐτὰ τὰ στοιχεῖα μεθ' ὧν καὶ αἱ ψυχὰς συνε-
κληρώθησαν καθ' ἐκάστην τοιαύτην λῆξιν, ἀφ' ὧν δὲ
αἱ καὶ ὁδοὶ γίνονται τῶν ψυχῶν ἄλλαι ἀπ' ἄλλων
διακληρώσεων, ὡς βούλεται ἐνδείκνυσθαι σαφῶς ἡ
τοῦ Τιμαίου διάταξις. Ἄλλη τοίνυν αἵρεσις τῶν Πλα-
τωνικῶν d), οὐ κατὰ τοὺς δημιουργικοὺς κλήρους, οὐ-
δὲ κατὰ τὰς διαιρέσεις τῶν κρείττονων γενῶν, οἷον
θεῶν, ἀγγέλων, δαιμόνων, ἡρώων, οὐδὲ κατὰ τὰς
νομὰς τοῦ παντός διακρίνει τὰς ἀπὸ τῶν διαφερέ-
των τόπων καταβάσεις τῶν ψυχῶν· τιθεμένη δὲ τὴν
ψυχὴν αἰεὶ εἶναι ἐν σώματι, ὥσπερ ἡ Ἐρατοσθένους,
καὶ Πτολεμαίου e) τοῦ Πλατωνικοῦ, καὶ ἄλλων, ἀπὸ
σωμάτων αὐτὴν λεπτοτέρων εἰς τὰ ὀξεωδέη πάλιν
εἰσοικίζει σώματα. Διατρίβειν μὲν γὰρ αὐτὴν εἰς
μοῖραν τινα τοῦ αἰσθητοῦ, καθήκειν γε μὴν εἰς τὸ στοι-
χεῖον σῶμα ἄλλοτε ἀπ' ἄλλων f) τοῦ παντός τοῦ
πων g). Καὶ τούτοις Ἡρακλείδην μὲν τὸν Ποντικὸν

c) Θεῶν bene suppleunt codd. V. A. Sunt nempe θεῶν
ἐμφανεῖς ἀστρα, cf. Plat. I. c.

d) Πλατωνικῶν recte habent codd. V. A. E. pro Πλα-
τωνικῶν. Non enim de Plotini, sed de Platonis affectis
hic sermonem esse, de Eratosthenes nempe et Ptolemaeo, ipse
se statim indicat Iamblichus.

e) Ptolemaeus nempe Platonicus, cuius commentarius
in Platonis Timaeum laudatus invenies apud Procl. in Plat.
Tim. p. 258. cf. Fabric. II, p. 65. — Quod ad Erato-
sthenem attinet, vel ex Suida constat, alterum eum Pla-
tonem vocatum esse.

f) ἄλλων

rum conspicuorum autem, sphaeras coelestes; elementorum vero, ipsa elementa, quae ratione animae quoque sortes suas accepere singulae, ac pro sortibus descensus, quemadmodum aperte Timaei docet series. Alia vero Platoniorum secta, nec secundum opificis sortes, nec secundum praestantiorum distributiones, ut deorum, angelorum, daemonum, heroum, nec secundum Universi ordinem animarum a diversis locis descensus discernit; sed animam semper in corpore reponens, ut Eratosthenes, Ptolemaeus Plonicus, et alii voluit, a minutioribus corporibus eam transfert in testacea; quanquam enim in parte quadam sensus versetur, ad solidum tamen corpus alio ex aliis universi locis accedere, quae Heraclides quidem Ponticus in Galaxia ponat, alii autem in omnibus

f) ἄλλοτε ἀπ' ἄλλων bene codd. V. A. pro ἄλλοτε ἀπ' ἄλλων ap. Cant. — Mox δὲ ante περὶ bene addunt codd. V. A.

g) Platonis enim in *Timaeo* l. c. de animarum ratione fragmenta poetica, fundus fuere, cui affectae eius sua de animarum, corporibus solutarum, habitaculis commenta superstruerent. — *Heraclides Ponticus*, quem inter Platonis discipulos refert *Diog. V, 4.* duplicem de anima librum composuerat; cf. *Diog. V, 87.* in quorum altero haec forte exposita fuerint. — In luna vero animas collocatas invenies ap. *Plut. de facie in orb. lun. Op. II, p. 1044.* In aëre autem subter lunam, sedes iis assignasse videtur *Xenocrates*, cf. *supra p. 62.*

Mmm

ἀφορίζειν περὶ τὴν γαλαξίαν, ἄλλους δὲ καὶ ὅλας
τοῦ οὐρανοῦ τὰς σφαίρας, ἀπ' ὧν δὴ δεῦρο κατείναντο
τὰς ψυχὰς· τοὺς δὲ περὶ σελήνην ἢ ἐν τῷ ὑπὸ σελή-
νην ἀέρι λέγειν αὐτοὺς κατοικεῖν, καὶ ἀπ' αὐτῶν κα-
τὰ χωρεῖν εἰς τὴν περιγείον γενέσιν. Τοὺς δὲ ἀπὸ
σωμάτων αἰεὶ σερεῶν πίπτειν εἰς ἕτερα σώματα δια-
χυρίζεσθαι. Ἀπὸ μὲν δὴ τοσούτων καὶ οὕτω διαφε-
ρόντων μερῶν γίνεσθαι διαφέρουσας τὰς τῇδε καθό-
δους, αὐτοὺς δὲ τοὺς τρόπους διίξασθαι πολυειδῶς.
Ἡράκλειτος μὲν γὰρ ἀμοιβαῖς ἀναγκαίως τίθεται ἐν
τῶν ἐναντίων, ὁδὸν τε ἄνω καὶ κάτω *h*) τὰς ψυχὰς
διαπορεύεσθαι ὑπέσληψε, καὶ τὸ μὲν ἐν τοῖς αὐτοῖς ἔπι-
μένειν, κάματον εἶναι, τὸ δὲ μεταβάλλειν φέρειν
ἀνάπαυσιν. Οἱ δὲ περὶ Ταύρον *i*) Πλατωνικοὶ πέ-
πεσθαι τὰς ψυχὰς ὑπὸ θεῶν εἰς γῆν λέγουσιν, οἱ μὲν
ἐπόμενοι τῷ Τιμαίῳ, παραδιδόντες ὅτι εἰς τελείαν
τοῦ παντός, ὥστε εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ *k*) τοσαῦτα ζῶν-
τῶν ὅσα εἰσὶν ἐν τῷ νοητῷ· οἱ δὲ εἰς εὐθείας ζωῆς *l*) ἐπὶ
δειξιν τὸ τέλος ἀναφέροντες τῆς καθόδου. Ταῦτα
γὰρ εἶναι τὴν βούλησιν τῶν θεῶν, θεοὺς ἐκφαίνεσθαι

h) Habet Cant. ὁδόντες ἄνω καὶ κάτω pro quo rescripsi
τε ἄνω καὶ κάτω· descendere ac iterum ascendere animas.
cem haec lucrabuntur ex iis quae Diog. IX, 8 de Heraclito
tradit; nempe cum omnia mutatione fieri statueret, eum
ipsam, (τὴν μεταβολήν,) vocasse ὁδὸν ἄνω καὶ κάτω.
cum ad animas quoque transferret, statuit eas dum in co-
pore essent inclusae, (quod vocabat ἀναπαύλην, cf. supra

bus sphaeris coelestibus, de quibus animae descendant, et aliis quidem circa lunam, vel sub luna aëre eas videri habitare, atque inde ad ortum terrenum descendere, aliis autem a solidis corporibus in alia transferri; de tot porro tamque diversis partibus descensus varios oriri. Ipsi quoque modi sunt varii. Heraclitus enim vicissitudines contrariorum necessaria ponit, ultro citroque commutantibus animis, sic ut in ipsis locis constantia laborem, mutatio requiem adferat. Tauri autem sectatores a diis animas in terram demitti censent, partim secundum Timaeum ad perfectionem universi, ut mundus hic sensibus obvius totidem habeat animalia, quot intellectualis; partim ad rectae vitae demonstrationem; hanc siquidem deorum

896. et ibi not. 2) mutationis expertes esse, eoque laborare; mutationem contra, cui, cum a corpore solutae sint, subiectae essent, voluptatem iis ac requiem afferre.

i) *Taurus* hic, Beryto ortus, floruit sub Antonino pio. Plura eius scripta ad Platoniam philosophiam spectantia laudata invenies ap. *Fabric.* II, p. 66.

k) Post κόσμῳ vel supplendum vel certe subintelligendum erit, αἰσθητῶ. Nam τελείωσις illa τοῦ παντός, in eo consistit, ut mundus sensualis contineat omnia, quae sunt in mundo intellectuali.

l) *Vita haec recta* ea est, quam veram vitam, ac philosopho dignam vocat Plato; cum anima a corporis ac sensuum vinculis sese liberare, eoque deo similis fieri studet. Copiose eum de hisce in *Phaedone* maxime disputare, nemo ignorat.

διὰ τῆς τῶν ψυχῶν καθαρᾶς καὶ ἀχρεάντου ζωῆς.
 Κατ' ἄλλην τοίνυν διαίρεσιν οἱ μὲν ἐκούσιοι τρόποι νο-
 οῦνται τῆς καθόδου, ἡ ἐλομένης αὐτῆς τῆς ψυχῆς
 τὴν διοίκησιν τῶν περὶ γῆν, ἡ πειθαρχούσης τοῖς κρείτ-
 τοσιν, οἱ δὲ ἀκούσιοι, βιαζομένης ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐπι-
 κεισθαι.

36. *Eiusdem.*

Οὐχ ἡ αὐτὴ ἐξὶ πασῶν τῶν ψυχῶν κοινωνία πρὸς
 τὰ σώματα, ἀλλ' ἡ μὲν ὅλη, ὥσπερ καὶ Πλοτίνιος δι-
 κεί, προσιὸν αὐτῇ τὸ σῶμα ἔχει ἐν ἑαυτῇ, ἀλλ' οὐκ
 αὐτὴ πρόσσεισι α) τῷ σώματι, οὐδὲ περιέχεται ὑπὸ
 αὐτοῦ· αἱ δὲ μερισαὶ προσέρχονται τοῖς σώμασι, καὶ
 τῶν σωμάτων γίνονται, καὶ ἤδη κρατουμένων τῶν
 σωμάτων ὑπὸ τῆς τοῦ παντός φύσεως, εἰσοικίζονται
 εἰς αὐτά. Καὶ αἱ μὲν τῶν θεῶν θεῖα σώματα, νοῦν
 μιμούμενα, ἐπιτρέφουσι πρὸς τὴν ἑαυτῶν νοεράν νο-
 σίαν· αἱ δὲ τῶν ἄλλων θεῶν γενῶν, ὡς ἑκάστη ἐτάχθη
 θῆσαν, οὕτω κατευθύνουσιν ἑαυτῶν τὰ ὀχήματα β)
 Ἐτι γε ε) μὴν αἱ καθαρὰ ψυχὰ καὶ τελείαι κα-
 θαρῶς εἰσοικίζονται εἰς τὰ σώματα, ἄνευ παθημάτων
 τῶν, καὶ τῆς φερέσεως τοῦ νοεῖν· αἱ δ' ἐναντία ἐναν-
 τίσιν.

ad fr. 36. Codd. in marg. ἐν τυχῶ. Inscribitur lo-
 cus περὶ διαφορᾶς καθόδου τῶν ψυχῶν, adeoque ex eodem
 capite quo praecedens desumptus videtur.

α) πρόσσεισι, accedit, rescripsi pro πρόσσει. Disputat de
 animarum in corpora descensu Plotinus Ennead. IV, l. II.

β) ὀχή-
 τισιν.

rum esse mentem, ut dii per animas appareant. Apparent enim et conspicui fiunt per earum puram et sinceram vitam. Alia igitur divisione descensus alii cum voluntate coniuncti sunt, vel per se anima terrenam administrationem suscipiente, vel praestantioribus parente, alii non sunt, cum illa vi ad deterius rapitur.

36. *Eiusdem.*

Non eadem est omnium animarum cum corporibus communio: verum tota quidem, ut et Plotino videtur, ad se corpus accedens habet in se ipsa, non ipsa ad illud accedit, neque ab eo continetur, dividuae autem ad corpora accedunt, corporumque fiunt, iisque iam ab universi natura occupatis, in ea transferuntur. Ac deorum quidem corpora divina, mentem imitantia, ad suam transferunt naturam intelligentem, aliorum autem generum singulae pro ordine suo vehicula dirigunt sua. Praeterea purae perfectaeque animae pure absque affectionibus, et non absque mente corporibus induntur, impurae contra,

quan-

b) ὀχήματα recte iam Cant. in marg. coniecerat pro σκήματα. Nempe quod anima corpus regens aurigae comparatur, corpora ipsa vocantur vehicula, ὀχήματα. Fundam. comparationis constat esse apud Platonem in Phaedro Op. III. p. 246. &c. in qua exornanda mire sibi placeant Neoplatonici.

c) γε supplent V. A. qui et statim εἰσινιζόντων pro εἰσινιζομένων.

τίας. Ἀττικῷ δὲ [καὶ ἄλλοις τισὶ] d) Πλατωνικοῖς
 οὐ συνδοκεῖ, καὶ ἓν δὲ τρόπον e) συντεύξεως τῶν
 ὅλων ψυχὰς τοῖς σώμασι συνάγουσιν, ὡσαύτως αὖ
 μὲν καὶ ἐπὶ πάσης ἐνσωματώσεως τῶν ψυχῶν προ-
 ποτιθέντες τὴν ἄλογον καὶ πλημμελῆ καὶ ἔνυλον ψυ-
 χὴν, ἐν αὐτῇ δὲ κατακοσμουμένη τὴν κοινωνίαν τῆς
 λογικῆς ἐπεισάγοντες. Οἷμαι τοίνυν καὶ τὰ τέλη
 διάφορα ὄντα καὶ τοὺς τρόπους τῆς καθόδου τῶν ψυ-
 χῶν ποιεῖν διαφέροντας. Ἡ μὲν γὰρ ἐπὶ σωτηρίᾳ καὶ
 καθάρσει καὶ τελειότητι τῶν τῇδε κατιούσα, ἄχραν-
 τον ποιεῖται καὶ τὴν κάθοδον· ἡ δὲ δι' γυμνασίαν f)
 καὶ ἐπανόρθωσιν τῶν οἰκείων ἡθῶν ἐπιτρεφεμένη περὶ
 τὰ σώματα, οὐκ ἀπαθὴς ἐστὶ παντελῶς, οὐδὲ ἀφ' ἑ-
 τῆς ἀπόλυτος καὶ αὐτή· ἡ δὲ ἐπὶ δίκῃ καὶ κρίσει
 δεῦρο κατερχομένη, συρομένη πως ἔοικεν καὶ συνελαν-
 νομένη. [Τινὲς δὲ τῶν νεοτέρων οὐχ οὕτως] g) δια-
 κρίνουσιν. Οὐκ ἔχοντες δὲ σκοπὸν τῆς διαφορότητος
 εἰς ταυτὸ συγχέουσι τὰς ἐνσωματώσεις τῶν ὅλων.
 κακὰς τε εἶναι πάσας διίσχυρίζονται, καὶ δια-
 φερόντως οἱ περὶ Κρόνιον τε καὶ Νουμήνιον, καὶ
 Ἀρπυίας.

d) Verba καὶ ἄλλοις τισὶ necessario supplenda videntur
 nam apud Cant. male exstat Ἀττικῷ ἢ Πλατωνικοῖς, quod
 ferri nequit, cum ipse Atticus Platonis allecula fuerit. cf.
 supra p. 894. not. x).

e) καὶ ἓν δὲ τρόπον rescripti pro καὶ ἓν δὲ πρῶτον
 ap. Cant. — τρόπον iam in marg. coniecerat Cant.

f) δι' γυμνασίαν codd. V. A. E. pro corrupto ἀμνησίαν
 ap.

quanquam id Attico et aliis Platoniciis non videtur, qui uno pacto omnes animas in corpora transferunt, ut in omni animae descensu rationis expertem et materiae compotem animam praepontes, ita huic exornatae ratione praeditae communionem inferentes. Fines quoque varios arbitror varios descensuum modos producere; etenim alia salutis, purgationis, ac perfectionis inferiorum causa descendens, pure id facit; alia exercitationis morumque correctionis ergo cum corporibus versans, non prorsus affectibus vacat nec prorsus liberata abit; alia denique iudicii causa descendens, trahi ac rapi videtur. [Nonnulli autem recentiorum non ita] distinguunt, cum autem scopi differentia careant, in unum descensus omnes confundunt, ac cunctas malas ducunt, praecipue tamen

ap. Cant. Tres ponit causas Iamblichus ob quas animae corporibus iungantur; vel ad obviandam perfectionem, vel ad exercitationem, vel ad poenam; in quo, quod ipse statim profitetur, a reliquorum aevi sui philosophorum sententia discedit; qui omnino poenae causa animas corporibus iungi contenderent.

g) Post συναυνομένη vacuo spatio relicto lacuna indicatur in codd. Exciderunt nempe nomina philosophorum, de quibus in sequentibus sermo est. Satis tamen hinc ipsis indicatur loqui Iamblichum de recentioribus Platoniciis, ex quibus Cronium, Amelium et Harpocratiōnem commemorat; oppositam eos sententiam, cunctas nempe animas ad poenas luendas corporibus immitti, fovere tradens. Quare verba quae uncis inclusi, τινες δὲ τῶν νεωτέρων οὐχ οὕτως excidisse, vix dubitaveris.

Mmm 4

Ἀρποκρατίωνα. Δεῖ δὲ πού καὶ τοὺς βίους τῶν
 ψυχῶν κατανοεῖν, πρὶν ἔλθεῖν εἰς σῶμα, ὡς ἄρα
 καὶ οὗτοι πολλὴν ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς διάστασιν. Ἀπὸ
 δὲ διαφόρων τρόπων ζωῆς, διάφορον ποιοῦνται αὐτῶν
 τὴν πρώτην σύνοδον. Οἷτε γὰρ νεοτελεῖς h) καὶ
 πολυθεάμονες τῶν ὄντων, οἷτε συνοπαδοὶ καὶ συγγε-
 νεῖς τῶν θεῶν, οἷτε παντελεῖς καὶ ὁλόκληρα τὰ εἶδη
 τῆς ψυχῆς περιέχοντες, πάντες ἀπαθεῖς καὶ ἀκή-
 ρατοι ἐμφύονται πρώτως εἰς τὰ σώματα. Οἱ δὲ ἀπὸ
 τῶν ἐπιθυμιῶν ἄδην ἀναπεπλησμένοι, καὶ ἄλλων πα-
 θῶν μεσοί, μετὰ παθῶν πρώτως συνέρχονται τοῖς
 σώμασι.

37. *Eiusdem.*

Κατὰ μὲν α) Ἱπποκράτην, τὸν τῶν Ἀσκληπια-
 δῶν, ὅταν πλασθῇ τὸ σπέρμα, (τότε γὰρ ἐπιτη-
 δείως ἔχειν αὐτὸ μεταλαμβάνειν ζωῆς) κατὰ δὲ
 Πορφύριον b) ἐν τῇ πρώτῃ ἀπογεννήσει τοῦ τικτομέ-
 νου πρώτως ἢ κατ' ἐνέργειαν ζωοποιία καὶ παρουσία
 τῆς ψυχῆς φύεται. Γένοιτο δ' αὖ καὶ ἄλλη τις δό-
 ξα, οὐδέπω εἰς τὰ νῦν c) ῥηθεῖσα, ἢ λέγουσα πλεί-
 οντες μὲν εἶναι τὰς δυνάμεις καὶ τὰς οὐσίας τῆς ψυ-
 χῆς

h) Verba καὶ πολυθεάμονες usque ad ὁλόκληρα, quae
 ap. Cant. exciderunt, bene servarunt codd. V. A.

ad fr. 37. Iunguntur haec apud Cant. praecedenti-
 bus, lacunae notula addita. Codd. V. A. recte hic novum
 fragmenti initium ponunt, addito in margine ἐν ταῦτα.

Agis

men Cronius, Numenius, et Arpocratio. Hoc quoque considerandum est, vitas etiam animarum, priusquam ingrediantur corpora, multum inter se differre, ac proinde primos etiam congressus. Etenim recentes quidem et res ipsas diligenter considerantes, quaeque deorum sunt comites et cognatae, ac perfectae, et summas animae species continentes, sinceræ omnes absque affectibus primum corporibus induntur: quae autem cupiditatibus, aliisque scatent affectibus, cum iisdem primum corporibus inseruntur.

37. *Eiusdem.*

Secundum Hippocratem ab Aesculapio oriundum, cum semen informatum fuerit, siquidem tunc illud ad vitam accipiendam esse aptum; secundum Porphyrium vero, primæ foetus procreationi primum vita et anima infunditur. Alia quoque nondum relata fertur opinio, quæ plures quidem facultates

Agit vero Iamblichus de quaestione, quando anima seu vita foetui infundatur?

a) μὲν rescripti pro δὲ, quod stare nequit, nisi forte nonnulla iam praecefferint, quæ interiere. Hippocrates de hisce disputat in commentario περὶ γονῆς.

b) Porphyrii locus, ad quem respexerit, non amplius exstat. Disputavit forte de his vel in libro de anima, vel in συμμίκτοις. cf. Holst. de vit. Porphyr. p. 72.

c) sic τὰ νῦν, antea, rescripti pro καὶ νῦν, quod cum Cant. male habent codd.

Mmm 5

χῆς, κατὰ καιρὸν δὲ ἄλλοτε ἄλλως, εἴπερ d) ἂν ἐπι-
 τηδείως ἔχη τὸ γινόμενον σῶμα, τὰ μὲν πρῶτα τῆς
 φύσεως μεταλαμβάνειν, ἔπειτα τῆς αἰσθήσεως, ἔ-
 ρειτα τῆς ὁρμητικῆς ζωῆς, καὶ τότε δὴ τῆς λογικῆς
 ψυχῆς, ἐπὶ δὲ τῷ τέλει τῆς νοεράς. Τσαῦτα γὰρ e)
 καὶ ἡ κατὰ τοὺς χρόνους συμφορμένη κοινωνία τῶν
 ψυχῶν πρὸς τὰ σώματα δέχεται δοξάσματα. Ἀλ-
 λά μὴν ἐν γε τῷ τρόπῳ τῆς εἰσόδου τῶν ψυχῶν, καθ'
 ὃν ἐπιζητοῦμεν πῶς εἰσκρίνεται, μία μὲν ἐστὶ τριπλῆ
 δόξα, ἡ ἔλκουσα ἀπὸ τῶν ἐκτὸς τὴν ψυχὴν ἐν τῇ
 καλουμένῃ συλλήψει, ἡ διὰ τὴν προθυμίαν τοῦ γεν-
 νῶντος διὰ τὴν ἀναπνοὴν, ἡ διὰ προθυμίαν τῆς ὑπο-
 δεχομένης μητρός f), ὅταν αὐτὴ ἐπιτηδείως ἔχη πρὸς
 τὴν ἐγκράτησιν g), ἡ διὰ συμπάθειαν ἀμφοῖν, ὅταν
 κοιῇ συμπνέοντα ἀμφοτέρω ἐλκτικὴν ἔχη τὴν ιδιότη-
 τα, συγκρινομένης h) καὶ τῆς φύσεως. Ἡ δὲ κατ'
 ἀνάγκην εἰσδύνειν ποιεῖ τὴν αὐτοκίνητον εἰς τὰ ὄργανα
 τοῦ σῶματος, ἥτοι ἀπὸ τοῦ παντός, ἡ τῆς ὅλης ψυ-
 χῆς, ἡ τῆς δημιουργίας πάσης. Οἱ δὲ καθαρώτεροι
 τῶν Πλατωνικῶν, ὥσπερ δὴ οἱ περὶ Πλωτῖνον, αἰ-
 χροῦν

d) εἴπερ bene codd. A. E. pro ἤπερ ap. Cant.

e) γὰρ, quod nexus sermonis postulat, (continent enim quae sequuntur probationem antecedentium,) inferui.

f) Male habet Cant. μήτρας. Legendum enim esse μητρός docet tum praecedens γεννῶντος, cui opponitur, tum sequens διὰ συμπάθειαν ἀμφοῖν, quod de matre, non de utero, accipiendum esse, quilibet videt.

g) Ex-

tates et naturas animae statuit, suis autem quamque temporibus, prout appositum fuerit corpus, primum naturam accipere, deinde sensum, tum appetitum, postea rationem, ac denique mentem. Atque haec quidem de tempore communionis animarum cum corporibus est opinionum varietas: de ratione autem ingressus animarum, ubi quomodo corpori inferatur, differitur, una quidem triplex fertur opinio, quae ab exterioribus animam in conceptu attrahit, vel per generantis alacritatem in respiratione, vel per matris concipientis alacritatem, eiusque ad retinendum spiritum dispositione; vel per utriusque consensum, cum ambo communiter attrahendi vim habuerint, mixta pariter natura: altera vero necessario per se mobilem animam in corpus organicum vult ingredi; vel a tota sive totius anima, vel ab opificio Universi profectam.

g) Exstat ap. Cant. *κατάσσειν*, pro quo codd. V. A. habent *κράτσειν*, quo vero lectio *ἐγκράτσειν* facile restituitur. Loquitur enim scriptor de spiritus vitalis in coitu a femina retentione, quo sensu dicitur *ἐγκράτσειν*, ut apud Diog. *ἐγκράτσειν πνεύματος*. cf. Scapul. h v.

h) *συγμεινομένης*, *natura utriusque, patris et matris commixta*, bene cod. V. pro *συγμεινομένης* ap. Cant. Enumerat scriptor philosophorum de ortu animae placita, quae duplici genere comprehendit; altero qui eas statim in conceptione a parentibus, illic iterum vel a patre, vel a matre, vel ab utrisque deducunt; altero qui eas fato divinitus constituto, (*κατ' ἀνάγκην*) vel ab universo, vel ab anima mundi, vel ab ipso demiurgo petentes, foetui tunc demum immitti putant, cum ille iam formam suam acceperit.

χῆς, κατὰ καιρὸν δὲ ἄλλοτε ἄλλως, εἶπερ d) ἂν ἐπι-
 τηδείως ἔχη τὰ γιγνόμενον σῶμα, τὰ μὲν πρῶτα τῆς
 φύσεως μεταλαμβάνειν, ἔπειτα τῆς αἰσθήσεως, εἶ-
 τα τῆς ὀρμητικῆς ζωῆς, καὶ τότε δὴ τῆς λογικῆς
 ψυχῆς, ἐπὶ δὲ τῷ τέλει τῆς νοεράς. Τοσαῦτα γὰρ e)
 καὶ ἡ κατὰ τοὺς χρόνους συμφυομένη κοινωνία τῶν
 ψυχῶν πρὸς τὰ σώματα δέχεται δοξάσματα. Ἄλ-
 λά μὴν ἐν γε τῷ τρόπῳ τῆς εἰσόδου τῶν ψυχῶν, καθ'
 ὃν ἐπιζητοῦμεν πῶς εἰσκρίνεται, μία μὲν ἐστὶ τριπλῆ
 δόξα, ἡ ἑλκουσα ἀπὸ τῶν ἐκτὸς τὴν ψυχὴν ἐν τῇ
 καλουμένῃ συλλήψει, ἡ διὰ τὴν προθυμίαν τοῦ γαι-
 νῶντος διὰ τὴν ἀναπνοὴν, ἡ διὰ προθυμίαν τῆς ὑπο-
 δεχομένης μητρὸς f), ὅταν αὐτὴ ἐπιτηδείως ἔχη πρὸς
 τὴν ἐγκράτησιν g), ἡ διὰ συμπάθειαν ἀμφοῖν, ὅταν
 κοινῇ συμπνέοντα ἀμφοτέρω ἐλκτικὴν ἔχη τὴν ἰδιότη-
 τα, συγκρινομένης h) καὶ τῆς φύσεως. Ἡ δὲ κατ'
 ἀνάγκην εἰσδύειν ποιεῖ τὴν αὐτοκίνητον εἰς τὰ ὄργαν-
 νικὸν σῶμα, ἥτοι ἀπὸ τοῦ παντός, ἢ τῆς ὅλης ψυ-
 χῆς, ἢ τῆς δημιουργίας πάσης. Οἱ δὲ καθαρώτεροι
 τῶν Πλατωνικῶν, ὥσπερ δὴ οἱ περὶ Πλωτῖνον, ἄρ-

χρῶ-

d) εἶπερ bene codd. A. E. pro ἤπερ ap. Cant.

e) γὰρ, quod nexus sermonis postulat, (continent enim quae sequuntur probationem antecedentium,) inserui.

f) Male habet Cant. μήτρας. Legendum enim esse μητρὸς docet tum praecedens γαινῶντος, cui opponitur, tum sequens διὰ συμπάθειαν ἀμφοῖν, quod de matre, non de utero, accipiendum esse, quilibet videt.

g) Ex-

tates et naturas animae statuit, suis autem quaque temporibus, prout appositum fuerit corpus, primum naturam accipere, deinde sensum, tum appetitum, postea rationem, ac denique mentem. Atque haec quidem de tempore communionis animarum cum corporibus est opinionum varietas: de ratione autem ingressus animarum, ubi quomodo corpori inseratur, differitur, una quidem triplex fertur opinio, quae ab exterioribus animam in conceptu attrahit, vel per generantis alacritatem in respiratione, vel per matris concipientis alacritatem, eiusque ad retinendum spiritum dispositione; vel per utriusque consensum, cum ambo communiter attrahendi vim habuerint, mixta pariter natura: altera vero necessario per se mobilem animam in corpus organicum vult ingredi; vel a tota sive totius anima, vel ab opificio Universi profectam.

g) Exstat ap. Cant. *παράθεσιν*, pro quo codd. V. A. habent *κράτησιν*, quo vero lectio *ἐγκράτησιν* facile restituitur. Loquitur enim scriptor de spiritus vitalis in coitu a femina retentione, quo sensu dicitur *ἐγκράτης*, ut apud Diog. *ἐγκράτης πνεύματος*. cf. Scapul. h v.

h) *συγμινομένης*, natura utriusque, patris et matris *commixta*, bene cod. V. pro *συγμινομένης* ap. Cant. Enumerat scriptor philosophorum de ortu animae placita, quae duplici genere comprehendit; altero qui eas statim in conceptione a parentibus, iique iterum vel a patre, vel a matre, vel ab utrisque deducunt; altero qui eas fato divinitus constituto, (*κατ' ἀνάγκην*) vel ab universo, vel ab anima mundi, vel ab ipso demiurgo petentes, foetui tunc demum immitti putant, cum ille iam formam suam acceperit.

χεσθαι μὲν τῆς κινήσεως τὸ ὀργανικὸν σῶμά φασι
 ἀπὸ i) τούτων τῶν μερῶν, δουλεύον εἰς τὴν γένεσιν
 ταῖς χρωμέναις αὐτῷ δυνάμεσιν, αὐτάς δὲ τὰς δυνάμεις ἀπολύτους εἶναι τῶν μερισῶν σωμαίων διίσχυ-
 ρίζονται. Ἦδη τοίνυν ἡ χεῖσις τοῦ σώματος πολ-
 λὴς δεῖται διακρίσεως. Οἱ μὲν γὰρ προσεικέναι αὐτὴν
 λέγουσιν ὡς κυβερνήσει, ἥς καὶ ἀπόλλυσθαι χωρὶς
 δύναται ὁ κυβερνήτης k), οἱ δὲ ὀχήματος ἐπιβάσει
 κοινὴν πορείαν καὶ διακομιδὴν ἡνιοχούσῃ προσεικεί-
 σιν αὐτὴν, ὡς μᾶλλον ἀρμόζουσιν· οἱ δὲ συνεργεῖν
 ἀπ' ἀμφοτέρων ἰσομοιρούσῃ, ἢ συννεύσει καὶ ῥοπῇ πρὸς
 τὸ σῶμα, ἐπικρατεῖα τοῦ σώματος ἀποδιδόασιν αὐ-
 τῆς τὴν ὁμοίότητα.

38. *Eiusdem.*

Περὶ τῆς κοινωνίας τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς τῶν ψυ-
 χῶν, γέγονέ τις διαμφισβήτησις, τῶν μὲν λεγόντων
 ἀδύνατον μίγνυσθαι θεοὺς ταῖς κατεχομέναις ψυ-
 χαῖς ἐν τῷ σώματι· τῶν δὲ διατεινόμενων μίαν εἶναι
 κοινὴν πολιτείαν τῶν καθαρῶν ψυχῶν πρὸς τοὺς
 θεοὺς, καὶ εἰ ὅτι μάλιστα ἐν τοῖς σώμασι διατρέιβου-
 σιν· οἱ δὲ οὐδὲν τούτων συγχωροῦσιν, ὡς δὲ μέρος τὴν
 ψυ-

i) ἀπὸ codd. V. A. E. pro ὑπό. Conferenda sunt cum
 his ut et cum iis quae proxime sequuntur, quae *supra* fr.
 32. p. 884. disputata sunt a Iamblichō, quae omni huic
 loco instar commentarii sunt.

k) Dispu-

etiam. Sed puriores Platonici, velut Plotinus, ab his quidem partibus motum auspicari corpus organicum fatentur, utentibus ipso facultatibus ad ortum subseruiens, facultates tamen ipsas a dividuis corporibus separari asserunt. Usus quoque corporis magnum requirit discrimen. Etenim alii cum gubernatione eum comparant, sine qua potest gubernator perire; alii potius currus consensu iter commune dirigente utpote magis conveniens; alii denique cum communi aequa functione, vel momento ad corpus vergente corporis imperio similitudinem reddunt.

38. *Eiusdem.*

Praeterea de communione animarum cum diis, quaedam exitit contentio, aliis nefas ducentibus deos cum animabus corpori inclusis commisceri, aliis communem esse puris animabus unam cum diis rempublicam, etiamsi in corporibus degant, contendentibus; alii porro nihil horum concedunt: sed animam velut par-

k) Disputat de hac imagine imprimis *Plotin. Enn. IV. 3. p. 387*. Λέγεται δὲ οὕτως ἐν σώματι εἶναι ἡ ψυχὴ, ὡς ὁ κυβερνήτης ἐν τῇ νηϊ, πρὸς μὲν τὸ χωριστὴν δύνασθαι εἶναι τὴν ψυχὴν, καλῶς εἴρηται. Patet inde ad κυβερνήσεις vel supplendum vel subintelligendum esse νηὸς, ad quod sequens ἡς referendum est.

ad fr. 38. Iunguntur haec apud Cant. et in codd. prioribus. Rectius tamen hic novi fragmenti initium poni, facile docent quae in iis continentur, in quibus de animarum cum Deo communione, ac de modo quo eo perveniant, sermo est.

ψυχὴν φασιν εἶναι ἐν ὅλῳ τῷ ζῳῷ. Οἱ δὲ ὡς τέχνην
ἐμπεφυκέναι τοῖς ὀργάνοις, ὥσπερ εἰ ἦν ἐμψυχος
οἰαῖξ· η) οἱ δὲ μόνοις δαίμοσιν ἢ καὶ ἥρωσιν ὑποτιθέσ-
σιν αὐτὴν εἰς κοινὴν συνουσίαν. Καὶ ἄλλοι μὲν, οἱ
βελτίονες κρινόμενοι κατὰ Πλάτωνα, καθάρσει καὶ
ἀναγωγῇ καὶ τελειώσει τῆς ψυχῆς· b) ἄλλοι δὲ οἱ
χειρόνες τοῖς ἐναντίως τούτων ἀντιδιασελλόμενοι· κα-
τὰ δὲ τοὺς Στωϊκοὺς τῇ κοινωνίᾳ c) καὶ τῷ καλῷ τῷ
τῆς φύσεως ἐξηρημένῳ· κατὰ δὲ τοὺς Περιπατητικοὺς
τῇ κατὰ φύσιν τε συμμετρίᾳ d), καὶ τῇ ὑπὲρ τὴν ἀν-
θρώπινην φύσιν νοερά ζῳῇ προτιμώμενοι· κατὰ δὲ Ἡ-
ριλλον ἐπισήμῃ· e) κατὰ δὲ Ἀρίσωνα ἀδιαφορίᾳ· κατὰ
δὲ

a) Explicat hæc Florin. l. c. p. 388. 'Ἄλλ' ἄρα οὕτω
φατέον, ὡς ἡ τέχνη ἐν τοῖς ὀργάνοις; αἶον ἐν τῷ οἰακῷ
οἰονεὶ ἐμψυχος ὁ οἰαῖξ ἦν, ὥς περ κυβερνητικὴν εἶναι ἐνδο-
τὴν κινουσάν τεχνικῶς.

b) Respicit ad ea quæ Plato copiose in Phædōne de
animæ purgatione ac solutione a corporis et sensuum vin-
culis disputat, (cf. Op. I, p. 52. &c.) in quo omne sapien-
tiæ studium ponit. Redeunt itaque hæc ad disputatio-
nem de summo bono et malo, seu de finibus bonorum et
malorum; de quibus Platonis, Stoicorum, Peripateticor-
um et aliorum sententias breviter iam recenset Iambli-
chus. Superfunt tamen difficultates in verbis, quas vix
expedio. Nam si nexum sermonis sequaris, ad ἄλλοι μὲν
et ἄλλοι δὲ supplendum foret φιλόσοφοι, quod tamen
sensus non admittit. Patet enim sermonem esse de animis
quarum aliae meliores, secundum Platonem, a corporis vin-
culis sese liberant, aliae deteriores iis retinentur. Sub-
intelligendum itaque erit ψυχῶν, quo tamen posito, si ter-
minationes femininas in ἄλλοι &c. Iamblichus quoque re-
stituas,

partem toti volunt animali inesse, alii ut artem instrumentis adiungi, quasi animatum sit gubernaculum; alii porro cum daemonibus vel heroibus solis communionem illi concedunt, quatenus praestantiores quidem secundum Platonem purgatione animae et perfectione, deteriores autem horum contrariis discernuntur; secundum Stoicos autem communione, et a natura dependente pulcritudine; secundum Peripateticos vero naturae symmetria, mentisque vita humanam superante naturam; secundum Herillum scientia; secundum Aristonem discriminis vacuitate, secundum

situas, redundat tamen τῆς ψυχῆς. Res itaque sic expedienda videtur, ut ad ἄλλοι suppleas ἄνθρωποι, ac si horrida manet oratio, Iamblichi potius in excerpando festinationi, quam librarii negligentiae illud tribuendum puto.

c) κοινωνία, quam Latini vocant *convenientiam*, cf. Cic. de Finib. B. et Mal. III, 6.

d) Quod naturae convenienter vivere, vocat Cicero. cf. l. c. Libr. V. — Proxima tamen, in quibus τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν pro τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει offerunt codd. V. A. potius ex Stoicorum quam ex Peripateticorum disciplina desumpta videntur.

e) De Herillo Peripatetico cf. Cic. l. c. V, 8. Et Herillus, si ita sensit, nihil esse bonum praeter scientiam, omnem consilii capiendi causam, inventionemque officii sustulit. De Aristone, et Stoico et Peripatetico, cf. supra p. 828, not. b). De Stoico hic sermonem esse, clare docet Ciceronis testimonium l. c. IV, 18. quo ἀδιαφορία haec explicatur: Aristonis sententia, dicentis nihil differre aliud ab alio, nec esse res ullas praeter virtutes et vitia, inter quas quidquam omnino interesset.

δὲ Δημόκριτον εὐσχημοσύνη f) κατὰ δὲ τοὺς ἄλλους
 μέρει τινὶ τοῦ καλοῦ ἢ τῇ ἀοχλησίᾳ καθ' Ἱερώνυμον g)
 ἢ ἄλλοις τισὶ τρόποις διαγωγῆς τὸ αἰρετὸν ἔχοντες, ἀφ'
 ὧν αἱ κατὰ μέρος φύονται βίοι ἄπειροι περὶ τὴν γένεσιν
 διαιρούμενοι, περὶ ὧν οὐδὲν δεῖ πολυπραγμονεῖν, ἀλ-
 λά εἰς τὸ ἄπειρον αὐτοὺς μεδιέντας h), χαίρειν ἑστί.

39. *Eiusdem.*

Ἐπειδὴν μετὰ τὴν τῆδε βίον ἡ τελευταῖα συμπί-
 τει α), τί ποτε συμβαῖνόν ἐστι; Πότερον, ὥσπερ ἐν
 τῇ γενέσει προῦπῆρχεν, ἡ συνυφίστατο, ἢ ὕστερα πάς
 ἐπεγίγνετο τοῖς σώμασιν ἡ ψυχῇ, κατὰ τὰς διαφό-
 ρους αἰρέσεις, οὕτω καὶ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν προφθε-
 ρεται τοῦ σώματος, ἡ συναπόλλυται αὐτῷ, ἢ καὶ
 διαμένει καθ' ἑαυτὴν μετὰ τὴν ἐνθένδε ἔξοδον; Τὸ
 μὲν οὖν πᾶν κεφάλαιον τοιοῦτο· μέρη δ' αὐτοῦ καὶ
 ἡ κατὰ τὰ εἶδη διαίρεσις δέχεται πολλὰς τοιαύτας
 ἀμφισβητήσεις, ἅρα γε πνιγμῷ τῶν ἀρτηρίων ὑπὸ
 κλειομένων τοῦ δέχεσθαι τὸ ἔκτος πνεῦμα, ἢ ἐκλυο-
 μένου

f) Ἐυσχημοσύνη haec Democriti eadem est, quam vulgo εὐθυμίαν vocare solebat. Cic. l. c. V, 8. Democriti securitas, quae est animi quaedam tranquillitas, quam appellant εὐθυμίαν. Variis tamen nominibus eum illam insignivisse, testis est Diog. IX, 45. καλεῖ δ' αὐτὴν καὶ εὐεσώ, καὶ πολλοῖς ἄλλοις ὀνόμασι, inter quae adeo εὐσχημοσύνης quoque nomen fuerit.

g) De Hieronymi sententia cf. Cic. l. c. V, 5. Praetereo multos, in his doctum hominem et suavem, Hieronymum; quem iam cur Peripateticum appellem, nescio; summum.

cundum Democritum decore, secundum quosdam aliqua pulcritudinis parte, secundum Hieronymum denique offensae vacuitate, aliisve modis finem bonorum quaerentes, ex quibus vitae singulae absque numero procedunt, de quibus nihil amplius dicere, sed in infinito illas relinquere statuimus.

39. *Eiusdem.*

Posteaquam hanc vitam mors exceperit, quid evenire dicemus? an quemadmodum in ortu vel praecedebat corpora, vel comitabatur, vel subsequabatur secundum diversas sectas, anima, sic etiam in morte vel ante corpus perit, vel una cum corpore, vel post excessum per se subsistit? At summa quidem rei haec est, partium autem ac specierum partitio multas huius generis quaestiones complectitur: utrum suffocatis arteriis, ne spiritum possint accipere, an soluta

com-

num enim bonum exposuit vacuitatem doloris. Potius enim cum ad Stoicorum sententiam accedere, innuit Cicero. — ἀνοχλησίᾳ bene servarunt codd. V. A. E. pro ἀνοχλησίᾳ ap. Cant.

h) μεθιέντας bene codd. V. A. pro μεθέντας ap. Cant. ad fr. 39. Inscribitur hic locus, ex eodem Iamblichi libro desumptus, ap. Cant. περὶ θανάτου, adeoque ex ultimo libri capite petitus videtur. Codd. V. A. E. in marg. ἐν ταυτῷ.

a) συμπίπτει ex cod. A. dēdi pro συμπίπτει. Mox cod. V. bene servavit συνυφίστατο pro συνεφίστατο ap. Cant.

Nnn

μένου τοῦ τόνου καὶ παρειμένου b) τοῦ θερμοῦ ἢ ἐν-
 αποσβεννυμένου πως εἰς τὰ εἶσω, τὰ ζῶντα πρότε-
 ρον εἰσαυθις ἀποθνήσκει. Ἄλλ' εἰ οὕτως γίγνεται
 ὁ θάνατος, προαναιρεῖται ἢ συναναιρεῖται c) ἡ ψυ-
 χὴ τῷ σώματι, καθάπερ Κουρνούτος αἰεταί d). Εἰ
 δὲ ὡς δύναμις ὑποκειμένου, ὥσπερ δὴ ἀρμονία λύρας,
 ἢ τελειότης προαφίσταται τοῦ σώματος ἐν τῷ ἀπο-
 θνήσκειν ἡ ψυχὴ, προφθίσκεται μὲν οὐδαμῶς, οὐδὲ
 γὰρ διὰ κινήσεως πρόεισιν εἰς τὸ μὴ εἶναι, ἀλλ' ἐν
 αἴφνης εἰς τὸ μὴ εἶναι μεθίσταται ἀχρεῖως καὶ ἀνε-
 φθορᾶς, ὥσπερ δὴ καὶ ἐστὶν ὅτε ἐστὶ e), ἀθρόως, οἷον
 ἀτραπὴς ἐλλαμπούσης. Ἔσται δὴ οὖν τὸ μὲν ζῆν τὸ
 ζῶν f), ἀπὸ τοῦ ἔχειν τὸ τῆς ζωῆς εἶδος· τὸ δὲ κα-
 λούμενον ἀποθνήσκειν, ἀπὸ τοῦ μὴ παρῆναι αὐτὸ
 μὴ ἔχεσθαι· ἥς πολλοὶ Περιπατητικοὶ δόξης προε-
 κασιν. Εἰ δὲ παρῆσπαρται g) μὲν καὶ ἐνεστὶ ἡ ψυ-
 χή

b) παρειμένου ex παρίεμαι *resolver, debilitor*, recte
 navit cod. A. pro περιομένου ap. Cant. — Verba εἰς
 εἶσω dicta sunt pro ἐν τοῖς ἐντός.

c) προαναιρεῖται ἢ συναναιρεῖται ἡ ψυχὴ bene legunt
 codd. V. A. pro προσαναιρεῖται ἡ ψυχὴ in Cant. ed.

d) De Cornuto Stoico, Persii praeceptore, hic sermo
 nem esse, nemo dubitabit, qui Stoicorum de animae na-
 tura et interitu placita noverit. cf. *Tied. Syst. d. St.*
 II. p. 144. &c. Diversum ab hoc ponit Cornutum Platonem
 cum Gale Op. *Myth.* in praef. cum quibus cf. *Bruck.*
 p. 537. &c.

e) Verba ὥσπερ δὴ καὶ ἔστι ὅτ' ἐστὶ, explicant illud quod
 modum

compage, vel debilitato vel intus extincto calore, quae antea vivebant, excipiat interitus. Atque hoc pacto quidem si sic se res habet, perit ante corpus vel simul cum eo perit anima, quemadmodum Cornutus existimat: sin ut facultas substrati, velut lyrae harmonia, vel perfectio corpus relinquit, non quidem prior perit, quoniam per motum ad interitum non procedit, sed statim ad nihilum absque interitu redit, eodem prorsus statu quo dum existeret esset, subito, quemadmodum fulgur apparet. Quapropter ut vita animalibus ex vitae genere contingit, ita mors ex eius amissione, quemadmodum Peripatetici multi senserunt. Sin vero disseminata est per corpus aut ei inest,

modo praecesserat, οὐ διὰ κινήσεως. Vult scriptor, si anima sit harmonia, (de qua sententia copiose disputat Simplicius apud *Platonem* in *Phaedone*, Op. I, p. 91.) eam in morte subito esse desinere, ita ut nullam antea mutationem subeat, sed in ipso interitu talis adhuc sit, qualis fuerit, cum existeret. — Ante oculos forte hic habuit *Aristoxenum*, quem sententiam, a Platone l. c. refutatam, fuisse, auctor est *Cic. Qu. Tusc. I, 10.*

f) τῷ ζώῳ, *vita competit animali*, rescripsi pro τῷ ζῳα, quod cum *Cant.* nullo sensu tenent codd.

g) παρέσπαρται codd. V. A. bene habent pro προέσπαρται ap. *Cant.* Respicit enim hic Iamblichus ad atomorum defensores ac maxime Epicurum, qui animam per corpus disseminatam esse, contendit. cf. *Diog. V, 63.* ὅτι ἡ ψυχὴ σῶμα ἐστὶ λεπτομερὲς, παρ' ὅλον τὸ σῶμα παρεσπαρμένον. et cf. *infra S. 66. 67.* ubi quoque eius de interitu animae sententia exponitur. cf. *Lucret. III, 418. &c.*

Nun 2

χὴ τῷ σώματι, καθάπερ ἐν αἰκῷ πνεῦμα, περι-
 χομένη, ἢ συμμιγνυμένη πρὸς αὐτὸ h), καὶ ἐγκινου-
 μένη ὥσπερ τὰ ἐν τῷ αἵρι ζύσματα διὰ τῶν θυρίδων
 φαινόμενα i), δὴλόν που τοῦτο ὅτι ἔξουσιν μὲν ἀπὸ
 τοῦ σώματος, ἐν δὲ τῷ ἐκβαίνειν διαφορεῖται καὶ
 διασκεδάννυται, ὥσπερ Δημόκριτος k) καὶ Ἐπίκου-
 ρος ἀποφαίνονται l). — Τοὺς δὲ περὶ Πλωτῖνου
 τῆς σάσεως προϊζαμένους ἐκείνης τῆς χωρίζουσης αὐ-
 τὰς ἀπὸ τοῦ λόγου, ἢ καὶ ἀφίσεως εἰς τὴν γένεσιν
 ἢ καὶ ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῆς διανοίας, ἀφ' ἧς πάλιν
 διττῆς δόξης γίγνεται διάκρισις. Ἦτοι γὰρ λύεται
 ἐκάστη δύναμις ἄλογος εἰς τὴν ὅλην ζωὴν τοῦ παντός
 ἀφ' ἧς ἀπεμερίσθη, ἢ καὶ m) μάλισα μένει ἀμ-
 τάβλητος, ὥσπερ ἡγεῖται Πορφύριος· ἢ καὶ χωρεῖ
 θεῖσα ἀπὸ τῆς διανοίας ἢ ὅλη ἄλογος ζωὴ μένει
 καὶ αὕτη διασώζεται ἐν τῷ κόσμῳ, ὥσπερ καὶ οἱ πα-
 λαιοτάτοι τῶν ἱερέων n) ἀποφαίνονται. Κατὰ τὸν

h) Habet Cant. καθάπερ ἐν αἰκῷ πνεῦμα περιχο-
 μου, ἢ συμμιγνυμένη πρὸς αὐτὸ, sed veras lectiones
 varunt codd. V. A. Nam περιχομένη quod sequenti
 flagitat pendet ex ἡ ψυχῇ. Similiter Lucret. III. 553.

Sic animus per se non quit sine corpore et ipso

Esse homine, illius quasi quod vas esse videtur.

Alterum συμμιγνυμένη nullum commodum sensum pre-
 bet. Bene codd. V. A. συμμιγνυμένη, voluit enim Ep-
 curus animam per totum corpus dispersitam esse. cf. Diog.
 et Lucret. ll. cc.

i) Usus fuit hac imagine, qua stomi cum ramentis cor-
 pusculisque per aërem volitantibus, quae solis lumine
 illustrata ex loco obscuro conspicua sunt, ἀφαινεταὶ τὰ

est, ut ventus utri, vel in eo comprehensa, vel ei commixta; vel in eo movetur, ut ramenta quae in aëre per rimas apparent; discedit sane de corpore, in ipso vero discessu abripitur et dissipatur, ut Democritus et Epicurus existimant. Plotinus autem aliam introduxit sectam, quae illas a ratione separat, vel in ortum dimittit, vel etiam ab intellectu tollit, de qua rursus duplex oritur opinio. Etenim vel unaquaque rationis expers facultas in totam Universi vitam, a qua processit, resolvitur, quo pacto minime quodque mutationem sentiat, ut retur Porphyrius; vel ab intellectu separata tota rationis expers vita conservatur

ταῖς διὰ τῶν θυρίδων αὐτίσω, iam Democritus, teste *Arist. de Gener.* I, 3. a quo eam postea mutuatus est Epicurus. cf. *Lucr.* II, 108. &c. Male ap. Cant. existat τὰ ἐν τῷ αἰέρι ζύσματα; pro quo ζύσματα i. e. ramenta, corpuscula, bene servarunt codd. V. A.

k) Verba ἐν δὲ τῷ ἐμβαλεῖν διαφορεῖται καὶ διασπέννεται, ὥσπερ Δημόκριτος, quae in Cant. ed. exciderunt, supplevi ex codd. V. A.

l) Post ἀποφαινονται lacuna esse videtur; accusativi enim qui sequuntur, nihil habent a quo pendeant; lineolis quoque additis indicat eam cod. V. Quid tamen supplendum sit, incertum est. Respicere videtur ad ea, quae *Plotin. Ennead.* p. 889. tradit; ubi de animarum ratione destitutarum et rationalium, quas corpori magis adesse, quam inesse putat, varietate disserit.

m) ἢ καὶ edidi pro ἢ καὶ ap. Cant. quam opinionem si admittas, minimas anima mutationes subibit. cf. *Porphyri. Senec.* p. 96. ed. Holst.

n) Quae hic antiquorum sacerdotum, Aegyptiorum nempe,

Nnn 3

pe,

αὐτὰ δὲ οὖν καὶ περὶ τῶν μέσων οὐσιῶν ψυχῆς τε καὶ σώματος πολὺ διαφερόντως διατάττονται. Οἱ μὲν γὰρ εὐθὺς τὴν ψυχὴν αὐτῷ τῷ σώματι τῷ ὀργάνῳ καὶ συνεικίζουσιν, ὥσπερ οἱ πλείστοι τῶν Πλατωνικῶν οἱ δὲ μεταξὺ τῆς τε ἀσωμάτου ψυχῆς, καὶ τῆς ἀγγελιώδους αἰθέριας καὶ οὐράνιας καὶ πνευματικῆς οὐ περιβλήματα, περιαμπέχοντα τὴν νοερὰν ζωὴν, περιβεβλησθαι μὲν αὐτῆς φρουρὰς ἔνεκεν [λέγουσι]. ὑπηρετεῖν δὲ αὐτῇ καθάπερ ὀχήματα ρ), συμμεικρῶς δ' αὖ καὶ πρὸς τὸ φερέον σῶμα συμβιβάζειν μετοισι τισὶ κοινοῖς συνδέσμοις αὐτὴν συνάπτοντα.

40. *Hermetis.*

Ταῦτα εἰπούσα Ἰσις α), ἐγγχεῖ ποτὸν Ὄρω γλῶσσαν καὶ τοπεῶτον ἀμβροσίας, ὃ αἱ ψυχὰς λαμβάνειν ἔχουσιν.

pe, placita vocat, eadem sunt quae sub Hermetis nomine circumferebantur. cf. *supra* fr. 5.

ο) Male ap. Cant. hic inferitur καὶ, quod omittunt cod. V. A. — Mox post ἔνεκεν inferui λέγουσι, quod sensus flagitat.

ρ) αὐτῇ καθάπερ ὀχήματα, quod Cant. iam in marg. coniecerat pro αὐτὴν καθάπερ ὀχήματι confirmant cod. V. A. — Ante oculos nempe hic habet Iamblichus placitum, omnibus recentioribus Platoniciis commune, variis tamen ab iis exornatum, quo animas, quae corporibus includerentur, in ipso descensu, (quem καθόδον vocant, cui opponitur ἀνόδος seu reditus animarum ad loca superiora) plures ponunt sibi assumere corporum quasi species, seu involucria, aëre, igne vel alia natura constantia, quae cum iis περιβλήματα et ὀχήματα vocantur, quibus animae ita sese demum corpori insinuant, quod corpus mortuum

tur in mundo, ut antiquissimi censent sacerdotes. Neque aliter de mediis animae corporisque naturis varie sentiunt. Alii enim statim animam organico corpori coniungunt, ut plerique Platonici: alii inter animam incorpoream et corpus aethereos et coelestes amictus, mentis vitam circumdantes, tum ipsi anteponi praesidii causa censent, tum ut vehicula subservire, tum etiam cum solido corpore vinculis quibusdam communibus apte connectere.

40. *Hermetis.*

Haec locuta Isis, dulcem miscet primo ambrosiae potum Horo, quem animae a deo accipere solent;

le et terrestre divinam animae naturam aliter continere ac ferre nequeat. Supra iam explicavit hanc sententiam *Hermes* p. 776. Cap. LI, fr. 3. cf. et *Procl. ad Tim.* p. 311. et 320. et *Holsten. de vita Porphyrii* p. 66.

ad fr. 40. Sequitur locus prolixus ex libris *Hermetici*, qui in codd. V. A. inscribitur *Ἑρμοῦ τρισμῆγιστου ἐκ τῆς ἱερᾶς βίβλου, ἐπικαλουμένης νόρης κόσμου*. Exstat ap. *Patric.* p. 27. cohaeret vero cum eo alter eiusdem scriptoris locus, quem *infra* fr. LXII. dabimus. Continetur utroque *cosmogonia Hermetica*, variis figmentis, poetico sermone prolatis, exornata. Fundus eius est *Timaeus Platonis*, in quo commentando, inflectendo, exornando quantum desudaverint philosophorum aetatis huius ingenia, dici vix potest. Admixta sunt hisce commenta partim ex doctrina et mysteriis Aegyptiorum, qualia tunc erant, partim ex christianis religionibus petita, partim denique mera figmenta poetica, ex ipso scriptoris ingenio profecta, ac turgido sermone exposita. Loquens vero introducitur *Isis* dea, quae *Horo* filio arcana de ortu rerum pandit.

Nnn 4

Agi-

ἔχουσιν ἀπὸ Θεῶν, καὶ οὕτως τοῦ ἱερωτάτου λόγου
 ἄρχεται. Ἐπικειμένου τέκνον Ὡς τῇ τῶν ὑποκει-
 μένων φύσει πάσῃ τοῦ πολυσεφοῦς b) οὐρανοῦ, καὶ
 κατ' οὐδένα τόπον σερούμενου τινὸς ὧν νῦν ὁ σύμπας
 ἔχει κόσμος, ἀνάγκη πᾶσα ὑπὸ τῶν ὑπερκειμένων
 συγκεκοσμηθῆσαι καὶ πεπληρωθῆσαι φύσιν πᾶσαν τὴν
 ὑποκειμένην. Οὐ γὰρ δήπου δυνατὰ κοσμηθῆσαι τὰ
 κάτω τὸν ὑπερθεὶν διάκοσμον. Ἀνάγκη τοίνυν ταῖς
 κρείττοσιν μυσηρίοις εἶκειν τὰ ἐλάσσονα. Κρεῖσσον
 δὲ τῶν ὑποκειμένων ἢ τῶν μετεώρων ἐς διάταξις, καὶ
 τῷ παντὶ ἀσφαλῆς τε, καὶ θνητῷ οὐχ ὑποπίπτουσα
 διανοία. Ἐνθεν ἐξέναξε τὰ κάτω, φόβον c) ἔχοντα
 τὴν περικαλῆ καὶ εἰς αἰεὶ διαμονὴν τῶν ἐπικειμένων.
 Ἦν γὰρ ἄξιον θεωρίας ὁμοῦ καὶ ἀγωνίας, ὁρᾶν οὐραν-
 οῦ κάλλος, Θεῷ καταφантаζόμενον τῷ ἔτι ἀγνώστῳ
 πλουσίαν τε νυκτὸς σεμνότητα, ἐλάττονι μὲν ἡλίου
 ὀξεῖ δὲ προφερουμένην φωτὶ, τῶν τε ἄλλων κατὰ μέ-
 ρος κινουμένων ἐν οὐρανῷ μυσηρίων d) τακταῖς χρο-

Agitur itaque de elementorum origine et mixtione, de
 animarum ortu ac in corpora descensu, de corporum cor-
 lestium natura, de meteoris, de hominibus, generisque
 humani varietatibus. Quae omnia, quamvis nugis fabu-
 lisque sint referta, verborumque ornatu plane ridiculo pro-
 lata, tamen ad genium saeculi illius dignoscendum haud
 levis momenti sunt. Caeterum omnis locus tum apud Can-
 tum multo magis ap. Patric. mirifice est depravatus; et
 quamvis permulta tum codd. ope, tum coniectura resti-
 tuimus, supersunt tamen nonnulla, quae sequiorum cri-
 ticorum acumini diiudicanda relinquimus.

a) "Ισθ"

lent; deinde sacrum sic sermonem auspicatur: Subiectae naturae toti, Hore fili, imposito coelo astrorum coronis redimito, neque usquam aliqua re, quam totus complectitur mundus, carente; necesse est ab impositis subiectam naturam totam ornari ac repleri. Cum enim nequeant inferiora superioribus esse ornamento, debent utique praestantioribus mysteriis cedere inferiora. Praestantior autem superiorum est ordo quam inferiorum, ac prorsus firmus, nec sub humanum cadens intellectum. Quare gemuerunt prae timore ad impositorum pulcritudinem et perpetuitatem subiecta. Erat enim admiratione pariter ac timore dignum, tum coeli pulcritudinem Deo etiamnum ignoto collucentem conspicere, tum noctis gravitatem Sole quidem minori, sed acuta illustratam luce,

a) Ἰσις hic inserunt codd. V. A. E. quod ap. Cant. post ἄρχεται legitur. — ἀπὸ bene inserit Parric. Male vertit Cant., qui illud omisit: *poculum quod animae decorum solent sumere*; sermo enim est de potu, quem animae a diis accipiunt, ut immortalitatem consequantur.

b) πολυσεφούς, coeli stellis ornari, quarum ordinibus velut coronis cinctum est. Male codd. V. A. E. πολυσεφούς.

c) Habet Cant. φόβω, nullo sensu, nisi in ἔχοντα corruptelam latere contendas, v. c. βλέποντα vel ἰδόντα vel simile verbum rescribendo. Sed φόβον quod habent codd. V. A. verum puto. Nam ἐξάντα ex poetico loquendi usu, quem affectat noster, iungendum est cum διαμούνην, dictum pro: *ingemuit ob pulcritudinem coelestium &c.*

d) *mysteria coelestia* vocantur apud nostrum *astra*, eorum.

νων κινήσει καὶ περιόδοις διὰ τινων κρυπτῶν ἀπορ-
 ροιῶν τὰ κάτω συγκοσμοῦντων καὶ συναυξανόντων.
 Καὶ οὗτος φόβος μὲν ἐπάλληλος, ζητήσεις τε ἀλλή-
 τοι, καὶ ἕως ὁ τῶν συμπάντων οὐκ ἐβούλετο τεχνί-
 της ἀγνώστια κατεῖχε τὰ σύμπαντα· ὅτι δὲ ἐκρη-
 νεν αὐτὸν ὥς ἐς e) δηλώσαι, ἔρωτας ἐνεθουσίαισι
 θεοῖς, καὶ αὐγὴν ἣν εἶχεν ἐν σέρεσι πλείονα τοῖς
 τούτων ἐχαρίσατο διανοίαις· ἵνα πρῶτον μὲν ζη-
 τεῖν θελήσωσιν, εἶτα ἐπιθυμήσωσιν εὐρεῖν, εἶτα
 καὶ κατορθῶσαι δυνηθῶσι. Τοῦτο δ' αὖν, ὃ τέκ-
 νον, ἀξιοθαύμαστον, ὦρε, οὐκ αὖν ἐπὶ θνητῆς σπο-
 ρᾶς ἐγγόνει, οὐδὲ γὰρ ἦν οὐδέπω, ψυχῆς δὲ, τῇ
 συμπάσῃ ἐχούσης τοῖς οὐρανοῦ μυστηρίοις. Τοῦτο
 δ' ἦν ὁ πάντα νοῶν f) Ἑρμῆς· ὃς καὶ εἶδε τὰ σύμ-
 παντα, καὶ ἰδὼν κατενόησε, καὶ κατανοήσας ἰσχυρῶς
 δηλώσά τε καὶ δεῖξαι. Καὶ γὰρ αὖ ἐνόησεν, ἐχάρα-
 ξεν καὶ χαράξας ἐκρυψε τὰ πλείστα· σιγῆσας ἀσφα-
 λῶς καὶ λαλήσας, ἵνα ζητῇ ταῦτα πᾶς αἰὼν
 μεταγενέστερος κόσμου· καὶ οὕτως τοὺς συγγενεῖς δι-
 οὺς δορυφορεῖν [κελεύσας g)] ἀνέβαινε ἐπὶ ἄστρα
 Ἄλλ

rumque constellationes, ex quibus res humane pendere
 credebantur. — ἀπορροῶν sic recte codd. V. A. pro ἀποριῶν.
 — συγκοσμοῦντων καὶ συναυξανόντων bene habent cod. V.
 A. pro κοσμοῦντων et συναυζόντων.

e) Pro ἐπὶ quod offerunt codd. V. A. Cant. male ha-
 bet καί. Iidem quoque in proximis bene exhibent ἐνε-
 θουσίαις et αὐγὴν pro ἐνεθουσία et αὐγὴν. Insolito hoc
 loquendi genere, quo ἐνεθουσιάζειν accusativo rei iungit-
 ur, nolter mox infra iterum utitur.

f) ὁ

luce, aliis quoque passim in coelo motis mysteriis inferiora certis temporum periodis per occultos de- fluxus ornantibus et augmentibus. Atque hic sane me- tus alternus, ac dubitatio perpetua, quamdiu sic Universi placebat opifici, ignoratione cuncta reple- bat: postquam autem seipsum aperire voluit, amore deos afflavit, quemque tenebat in pectore splendo- rem, ampliorem in ipsorum effudit intellectum, ut primum quaerere vellent, deinde cuperent invenire, tum voti possent compotes fieri. Id autem, Hore fili, non poterat in humana stirpe contingere, quae tum nondum extabat, sed in anima cum coelestibus mysteriis consentiente, Hermete videlicet, Universi mente, qui et vidit cuncta, et visa intellexit, et in- tellecta valuit aperire ac demonstrare. Etenim tum intellecta descripsit, tum descripta fere abscondit, tu- to pariter tacens ac loquens, ut omnis ea posterior aetas quaereret: itaque cognatos deos comitari iu- bens, coelum conscendit. Sed successorem habuit Tatium,

f) ὁ πάντα νοῶν, sic rescripti pro ὁ πάντα νοῦς quod cum Cant. tenent codd. Erunt forte qui malint, ὁ τοῦ παντός νοῦς, quod tamen, quoad sensum, ad idem redi- ret. — Fabulam illam de *Hermes columnis*, de qua an- tiquorum testimonia conguessit *Bruck*. I, p. 252. et *Fabric*. I, p. 72. Aegyptiorum obeliscis maxime originem debere, hieroglyphis plerumque exornatis, vix dubitaveris; mire tamen in ea amplificanda sibi placent recentiores Platoni- ci et Pythagorici.

g) κελύσας quod vel ipsum, vel simile verbum exci- dit, uncis inclusum addidi.

Ἄλλ' ἦν αὐτῶν διάδοχος ὁ Τάτ, υἱὸς ὁμοῦ καὶ πατρὸς
 λήπτωρ τῶν μαθημάτων τούτων. Οὐκ εἰς μακρὰν
 δὲ καὶ ὁ Ἀσκληπιὸς ὁ Ἰμούθης, Πανὸς καὶ Ἡφαίστου
 βούλης h), ἄλλοι τε, ὅσοι τῆς οὐρανίου θεωρίας πι-
 σὴν ἀκρίβειαν ἔμελλον βουλομένης τῆς πάντων βασι-
 λίδος ἰσορῆσαι προνοίας. Ἑρμῆς μὲν οὖν ἀπελογεῖτο
 τῶ περιέχοντι, ὥς οὐδὲ τῶ παιδὶ παρέδωκεν ὀλοτελῇ
 θεωρίαν, διὰ τὸ ἔτι τῆς ἡλικίας νεοειδὲς· ἐμοὶ δὲ
 τῆς ἀνατολῆς γενομένης, τοῖς πάντα βλέπουσι ὀφ-
 θαλμοῖς τὰ τῆς ἀνατολῆς θεωρήσαντι αἰετῇ, καὶ
 ἐπισκοποῦντι i), βραδέως μὲν, ἀλλ' οὖν ἤλθεν ἡ ἀκρι-
 βὴς διάγνωσις πλησίον τῶν Ὀσίριδος κρυφίων ἀπο-
 θέσθαι τὰ ἱερά τῶν κοσμικῶν στοιχείων σύμβολα.
 Ἐπικατευξάμενος δὲ, καὶ τοὺς λόγους τούτους εἰ-
 πὼν k), εἰς οὐρανὸν ἀπῆλθεν. Ἄλλ' οὐ καθεῖκεν
 ἀτελῇ τὴν ἐπαγγελίαν ᾧ τέκνον ταύτην μὲν κατα-
 λείψαι, εἰπεῖν δὲ ὅσα τὰς βίβλους κατατιθέμενος
 ἔξει

h) Legitur ap. Cant. Σπανὸς καὶ Ἡφαίστου βουλῆς πα-
 Πανὸς et Ἡφαίστου βούλης quod una voce edidit iam Pa-
 tris. Legendum sic esse docte quoque nuper ostendit
 Anonymus in *Memoires of the medical society of London*
 p. 16. Allegoriam autem sub eo latere, facile patet. Nam
 cum Vulcanus seu Hephaestus artium quae manu excer-
 centur inventor sit, ad quas tamen excolendas ingenio et
 solertia opus est, Dea inde effingitur *Hephaestobule*, quae
 Panis uxor et Aesculapii mater dicitur. Fundus omnis
 huius fabulae Platonis commentum esse videtur, quo Pa-
 nem Hermetis seu Mercurii filium esse fingit in *Craty-*
lo, Op. I, p. 408. Hanc vero deorum Aegyptiorum, Her-
 metis maxime, Teut et Aesclepii genealogiam varie a scri-
 ptori

Tatium, filium pariter ac discipulum, et paulo post Asclepium, Imūtem, Panis et Hephaestobulae filium, et quotquot alii certam coelestium cognitionem favente regina Providentia erant adepturi. Ac Hermes quidem se coram coelo excusavit, quod ne filio quidem ob juvenilem aetatem perfectam tradidisset scientiam: mihi vero obscuras ortus partes acutissimis oculis perspicienti, tandem aliquando scire contigit, prope Osiridis secreta ipsum sacra mundi elementorum signa deposuisse, precibusque et verbis additis, coelum conscendisse. Sed non aequum est imperfectam hanc narrationem omittere, verum Hermetis verba libros deponentis referre. Sic enim dixit: O saceri

ptoribus esse prolatam et immutatam, tanto minus est quod miremur, cum in allegoriis inveniendis et inflectendis mire sibi placere soleant humana ingenia. Nomina deorum prorsus inaudita, quae et hic et maxime *infra fr. 62.* occurrunt, passim corrupta esse, negare non ausim, sed in iis restituendis frustra laborabis. *Imuthes* cognomen Asclepio datum *infra* iterum occurrit; ne forte *Καμέφης* in eo latere credas. — Hermes vero et Tat, quos noster distinguit, haud raro apud alios permutari solent. cf. *Bruck.* l. c.

i) Corrupte sic legitur ap. Cant. *διὰ τὸ ἐπὶ τῆς ἡλιαίας Θεοιδάς. Ἐγὼ δὲ τῆς ἀνατολῆς γενόμενος τοῖς πάντας βλέπουσι ὀφθαλμοῖς τὰ τῆς ἀνατολῆς θεωρήσά τι αἶδει καὶ ἐπισκοποῦντι.* Pro *ἐπὶ* codd. V. A. bene *ἐτι*. — In proximis *ἐμοὶ* pro *ἐγὼ* in versione iam expressit Cant. quo admissio facile quoque mecum *θεωρήσαντι αἶειδῃ καὶ ἐπισκοποῦντι* pro corrupta codd. lectione restitues.

k) Male habet Cant. et cum eo codd. *ἐπιναυξάμενον* et *εἰπόντα*.

ἔξεῖπεν Ἑρμῆς. Ἐξεῖπε γὰρ οὕτως ὡς ἱερὰ βιβλοὶ
 τῶν ἀφθάρτων αἱ τετεύχαστε τῶν ἐμοῦ χειρῶν τῶν
 τῆς ἀφθαρσίας φαρμάκων, [χορείας ἐπικρατῶν
 ἀσαπεῖς διὰ παντὸς αἰῶνος καὶ ἀφάρτοι διαμείνα-
 τε χρόνῳ 1), ἀθεώρητοι τε καὶ ἀνευρετοὶ γιγνόμεναι
 παντὶ τῷ τὰ τῆς γῆς ταύτης παροδεύειν μέλλοντι
 πεδία, ἄχρεις οὐκ 2) ὁ γερὼν οὐρανὸς συστήματα ὑμῶν
 ἄξια τεκνώσεται, ἃς ψυχὰς ὁ δημιουργὸς προσηγο-
 ρευσσε. Τοσαῦτα εἰπὼν τὰς βίβλους, τοῖς ἑαυτοῦ
 κατευξάμενος ἔργοις, ἰδίαις τελαμωνίζει ζῶναι·
 ἱκανὸς δὲ ὁ μέσος ἤρκει χρόνος, καὶ ἐκέκρυπτο 3).
 Καὶ ἡ φύσις ὡς τέκνον ἐτύγχανε σείρα, ἕως αὐτοὶ οἱ
 ἤδη τὸν οὐρανὸν περιπολεῖν κελευθέντες, τῷ πάντων
 βασιλεῖ θεῷ προσελθόντες, τὴν τῶν ὄντων ἡσυχίαν
 ἀπήγγειλαν, καὶ ὅτι δέον ἐστὶ συγκοσμηθῆναι τὰ σύμ-
 παντα, καὶ τοῦτο ὅτι 4) οὐχ ἑτέρου τινὸς ἐστὶ ἔργον
 ἢ αὐτοῦ· καὶ δεόμεθ' αὐτοῦ, ἔλεγον, τὰ νῦν ὄντα, καὶ
 ὧν ὕπερον ἔχει· χρεῖαν διασκέψαι. Ταῦτα εἰπόντων
 ἐμειδίασεν ὁ θεὸς, καὶ εἶπε φύσιν εἶναι· καὶ θῆλυ πᾶσι
 καλὸν χρῆμα ἐκ τῆς φωνῆς αὐτοῦ προῆλθεν, ὃ καὶ
 θεωρήσαντες οἱ θεοὶ κατεπλάγησαν. Καὶ ταύτην
 φύσιν

1) Nullo sensu edidit Cant. Ὡς ἱερὰ βιβλοὶ τῶν ἀφθάρτων αἱ τετεύχαστε μου χειρῶν τῆς ἀφθαρσίας φαρμάκων χορείας ἐπικρατῶν, ἀσαπεῖς παντὸς αἰῶνος καὶ ἀφάρτοι διαμείνατε χρόνους. Reliqua, etsi in codd. nihil praeiudicii est, facile restituuntur; sed haereo in χερσίν ἐπικρατῶν, quod quo pertineat, non assequor. — Ceterum

eri libri, qui meis manibus accepta aeterna immortalitatis continetis pharmaca, sinceri in perpetuum et integri manete, a nemine conspiciendi nec invenienti, qui regionem hanc peragraverit, donec coelum vobis dignam stirpem protulerit, quas opifex animas vocavit. Haec fatus, libros, imprecatus operibus suis, cingulo suo involvit, suppetebat enim tempus, eosque abscondit. Natura autem sterilis manebat, donec ipsi coeli custodes supremo regi Deo quietem rerum nunciarunt, ornamentum requirentium, ab ipso solo petendum; ac te precamur, inquiebant, ut et quae nunc sunt, et quibus post opus erit, inspicias. Quae cum dixissent, risit Deus, naturamque iussit esse, muliebri quadam re perpulchra ex eius voce prodeunte; qua illi conspecta obstupuerunt. Deus autem

rum omne hoc figmentum de libris ab Hermete absconditis, inde ortum traxit, quod antiquitus obtineret fama, libros illos inventos esse in terra *Seriadica*, (de quo cf. *Fabric. I, p. 72.*) quod ornatus iam profert noster.

m) *παιδεία ἀχρὶς οὐδ' et mox ὑμῶν bene servavit cod. P. pro παιδαλία ἀχρὶς οὐν et ἡμῶν.*

n) Male habet Cant. *Τοσαῦτα εἰπὼν, τοὺς βιβλους, καὶ τοῖς ἑαυτῷ κατεξάμενος ἔργοις. Ἰδίαις τε μενίσσεται ζώ- ναις.* *Ἰκανός δὲ ὁ μέσος ἤρχει χρόνος ἐκένρυπτο*, in quibus nexum simul sermonis et sensum frustra quaeris. *τὰς βιβλους* bene servavit cod. V. qui quoque cum A. et E. recte legit *κατενυξάμενος*, imprecationes addens pro *κατεξάμενος*. In proximis *τελαμωνίζει*, i. e. *fasciis involvit*, rescripti pro *τε μενίσσεται*, ac distinctione mutata, ut sensus constaret, ante *ἐκένρυπτο* inserui καί.

o) *ᾄτι* bene addunt cod. V. A.

φύσεως πόματι ἐτίμησεν ὁ θεὸς ὁ προπάτωρ, καὶ αὐτὴ
 τῇ προσέταξεν εἶναι γεννητικὴν, καὶ ταῦτα ἐτιμήσας
 τὸ περιέχον ἀτενίσας ρ), ἐφώνησεν. Ἐγὼ πεπλη-
 ρωμένος οὐρανὸς ἅπασιν, αἷρ τε καὶ αἰθήρ, εἶπα
 ὁ θεός, καὶ ἦν ρ). Ἡ δὲ φύσις ἑαυτῇ λαλήσασα
 ἔγνω ὡς μὴ δεόν ἐπὶ αὐτὴν παρακοῦσαι τῆς τοῦ πα-
 τρός ἐντολῆς, καὶ καλὴν Πόνω συνελθοῦσα θυγατέ-
 ρα ἐποίησεν, ἣν Εὐρέσιν ἐκάλεσε. Τῇ ρ) δὲ ὁ θεὸς
 χαρίσατο εἶναι, καὶ χαρισάμενος διέκρινε τὰ ἥδη γε-
 γενότα, καὶ ἐπλήρωσεν αὐτὰ μυτηρίων, καὶ τῇ Εὐ-
 ρέσει τὸ κατὰ τούτων ἐχαρίσατο ἡγεμονικόν ς). Ἀν-
 τὸς δὲ οὐ βουλόμενος ἀργὸν τὸν ὑπεράνω κόσμον εἶ-
 ναι, ἀλλὰ πνευμάτων πληρῶσαι δοκιμάσας τοῦτον
 ὡς μὴ τὰ κατὰ μέρος ἀκίνητα καὶ ἀργὰ μένη, οὐτὰς
 εἰς ταῦτα ι) ἤρξατο, τεχνιτεῖαις ὡς πρὸς τὴν τοῦ
 ἰδίου ἔργου γένεσιν χρησάμενος ἱεραῖς. Πνεῦμα γὰρ
 ὅσον ἀρκετὸν ἀπὸ τοῦ ἰδίου λαβὼν, καὶ νοερώς τούτου
 πυρὶ η) μίξας, ἀγνώστως τισὶν ἑτέροις ὕλαις ἐκέρ-
 σε καὶ ταῦτα ἐκάτερον ἐκατέρῳ μετὰ τινων ἐπι-
 φάνη

ρ) Pro πάγκαλου — προσέταξεν — ἀτενίσας, quod
 recte servarunt codd. V. A. Cant. corrupte edidit πόματι
 λον — προέταξε — ἀτενήσαι.

ρ) Ex Mosaico illo Gen. I, 3. Dixit deus, fiat lux et fa-
 cta est; haec adumbrata esse, merito suspicaberis. Alle-
 goria autem quae statim sequitur, cum Natura cum La-
 bore Inventionem procreasse dicitur, Platonicae fabulae
 de ortu Amoris in Convivio Op. I, p. 195. &c. imita-
 tio esse videtur.

ι) τῇ

autem opifex naturae potu eam honoravit, ac fecundam esse iussit; ac haec insuper, fixis in circumiecta oculis, locutus est: Repleatur omnibus coelum, aër, et aether, idque statim factum est. Natura vero cum considerasset, non esse sibi praeceptum patris negligendum, virginem pulchram cum Labore congressa progenit, quam Inventionem vocavit. Huic Deus vitam donavit, resque iam productas partitus mysteriis replevit, earumque principatum Inventioni concessit. Cum autem superiora nollet vacua relinquere, sed spiritibus, ne partes aliquae motu vacarent, replere; ita id, sacris ad operis proprii effectum usus artibus, est aggressus. Spiritum enim sufficientem de suo capiens, eumque igne permiscens, cum aliis quibusdam naturis composuit; iisque inter se

r) τῇ bene cod. V. pro τῇ. Mox ἡδὴ quod iam Cant. in marg. emendaverat pro εἶδῃ, confirmat cod. V. Ferri tamen posset quoque lectio vulgata, ut εἶδῃ sint species rerum quas iam produxerat demiurgus.

s) Legitur ap. Cant. in codd. τῇ εὐρέσει τούτων τὰ κατὰ τοῦτο ἔχαρ. ἡγεμ. nullo sensu. Dicitur deus Inventionem praefecisse mysteriis rerum, quod vires arcanæ, quae rebus insunt, mentis acumine et ingenio perquiruntur.

t) In εἰς ταῦτα corruptela latet. Legendum forte εἰς αὐτῶν, iterum coepit res producere. In proximis ὡς re- scripsi pro οὕτως quod ex terminatione praecedentis verbi natum videtur.

u) τοῦτο πρὸς codd. V. A. E. exhibent pro τούτῳ πῦρ, sensu ad idem redeunte.

Ο ο ο

Φωνήσεων κρυπτῶν ἐνώσας, τὸ πᾶν οὕτως εὖ μάλα
 διεκίνησε κρᾶμα ἕως ἐπεγέλασέ τις ὕλη τῷ μίγματος
 λεπτοτέρα τε καὶ καθαρωτέρα μᾶλλον καὶ διαφο-
 νετέρα ἢ ἐξ ᾧ ἐγένετο, διειδῆς δὲ ἦν αὕτη, ἣν δὴ καὶ
 μόνος ὁ τεχνίτης εἶωρα. Ἐπειδὴ δὲ οὔτε ὡς υ) ἐκ
 πυρὸς καιομένη διετήκετο, οὔτε μὴν ὡς ἐκ πνεύμα-
 τος τελεσιουργηθεῖσαι ἔψυχεν, ἀλλὰ τινα ἰδιογενῆ
 καὶ οἰκείαν εἶχε τὴν τοῦ κρᾶματος σύστασιν, ἰδιότη-
 τόν τε καὶ ἰδιοσύγκριτον, (ἦν δὴ καὶ ἀπὸ τοῦ εὐφρο-
 μοτέρου ὀνόματος, καὶ τῆς καθ' ὁμοιότητα ἐνεργείας
 ψύχωσιν ὁ θεὸς ἐκάλεσε τὴν σύστασιν,) ἐξ οὗ δὴ ἐκ
 πάγου μυριάδας ψυχῶν ἱκανὰς ἐδημιούργησε w),
 παρ' αὐτοῦ τοῦ κρᾶματος ἐπανθοῦν πρὸς ὃ θέλει
 πλάσσωσαν εὐτάκτως τε καὶ συμμέτρως, μετ' ἐμπε-
 ρίας καὶ λόγου τοῦ καθήκοντος, ὡς μηδὲ τι διαφέρει
 ἑαυτὰς ἑαυτῶν ἢ ἀναγκαῖον, ἐπειδήπερ τὸ ἐκ τῆς
 κινήσεως x) τοῦ θεοῦ ἐξατμιζόμενον ἄνθρωπος οὐκ
 ἑαυτῷ ὅμοιον, ἀλλὰ μείζον καὶ πληρέστερον ἦν τοῦ
 δευτέρου τὸ πρῶτον, καὶ τῷ παντὶ καθαρωτέρον,
 δεύτερον δὲ ἱκανῶς μὲν ἦν τοῦ πρώτου δεύτερον y),
 πολλῶν δὲ τοῦ τρίτου μείζον. Καὶ οὕτως ἄχρι βασι-
 μῶν ἐξήκοντα ὁ πᾶς ἀπῆρτις ἀριθμὸς, πλην ὅτι
 πᾶσας αἰδίου εἶναι νομοτεθήσας ἔταξεν, ὡς ἀν-

υ) ὡς recte addunt codd. V. A. qui statim ἰδιογενῆ
 ne fervarunt pro διογενῆ.

w) ἐδημιούργησα codd. V. A. E. pro ἐγενευσιούργησα
 Cui

se per occultas quasdam acclamationes coniunctis, totam ita commovit mixtionem, ut materia quaedam tenuior ac purior priore eniteret, eaque limpida, solumque artificii conspicua. Cum autem nec igne liquefceret, nec aëre concrefceret, sed singularem quandam haberet propriam naturam, quam etiam Deus a similitudine functionis ac praestantiori nomine animationem nominavit; ex eo multa procreavit animarum millia, mixtionis florem in quamvis formam ordine ac perite conferens, sic ut ab ipso nihil illae differrent, quandoquidem de motu Dei flos exhalans non erat usquequaque similis, verum maior erat ac plenior, puriorque secundo primus. Secundus porro sicut primo longe erat inferior, sic tertio longe maior; itaque ad gradus sexaginta totus pertingebat numerus, nisi quod omnes aeternas esse voluit, ut

ex

Ceterum figmenta haec de animarum creatione, variisque pro temperationis varietate gradibus, adumbrata sunt ex his, quae Plato in *Timaeo* Op. III, p. 41. disputat.

x) κινήσεως dictum hic esse debet de ipsa elementorum mixtione; melius forte leges κρᾶσεως.

y) Ante δεύτερον et μείζον male inseritur τὸ ἀπ Cant. quod delevi. Vult scriptor varios animarum gradus recte inter se distinctos fuisse. Imitatur enim illud Platonis l. c. Ταῦτ' εἶπε (ὁ Θεός,) καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν πρότερον κρᾶτῆρα, ἐν ᾧ τὴν τοῦ παντός ψυχὴν κεραννύς ἔμισγε, τὰ τῶν πρόσθεν ὑπόλοιπα καπεχνήτο μίσγων, τρόπον μὲν τινα τὸν αὐτὸν, ἀκήρατα δ' οὐκέτι κατὰ ταυτὰ ὡσαύτως, ἀλλὰ δεύτερα καὶ τρίτα.

μιάς ουσίας, ἥς μόνος αὐτὸς εἶδη τελειῶ *ε*). Ταῦτα
 δὲ καὶ τμήματα καὶ ταμιεῖα ἐν μεταρσίῳ διέταξε τῆς
 ἄνω φύσεως [οὐρανοῦ] *α*), ὅπως τὸν τε κύλινδρον π
 ριστροβῶσι τάξει τινὶ καὶ οἰκονομίᾳ καθεκούσῃ, καὶ
 τὸν πατέρα τέρπωσι. Οὕτως δὲ καὶ ἐν τῇ περιει
 λεῖτοῦ αἰθέρος τάσει ταῖς τῶν ἤδη ὄντων μεταπε
 ψάμενος φύσεις, ὧς φησι *β*) πνεύματος ἐμοῦ καὶ
 μερίμνης ἐμῆς, ψυχῇ, καλὰ τέκνα, ἃ ταῖς ἐμαυτοῦ
 μαιωσάμενος χερσὶν ἤδη τῷ μῶ καθιερωῖ κόσμῳ, λ
 γων ἐμῶν ὡς νόμων τούτων ἐπακούσατε, καὶ τόπον
 μηδενὸς ἄλλου θίγητε, πλὴν τοῦ διαταγέντος ὑμῶν
 ὑπὸ τῆς ἐμῆς γνώμης. Εὐσαθησάσαις *γ*) μὲν αὖ
 ὑμῖν οὐρανὸς τε μένει πάλιν ὁμοίως καὶ ὁ διαταγῆς
 ἀστερισμὸς, θεόνοι τε ἀρετῆς πεπληρωμένοι. Εἰ δὲ
 τι νεώτερον παρὰ τὰ μὲν πράττειτε, ἱερὸν ὑμῖν ὁμοῦν
 πνεῦμα, καὶ κραῖμα τοῦτ' ἀφ' οὗπερ ὑμεῖς ἐγέννησθε,
 ψυχοποιούς τε ταύτας μοῦ ταῖς χεῖρας, ὡς οὐκ ἴ
 μακράν δεσμούς καὶ κολάσεις ὑμῖν τεχνιτεύσω. Τα
 αὔτα εἰπὼν ὁ θεὸς, ὁ καὶ τοῦ κύριος, τὰ λοιπὰ τῶν
 στοιχείων συγγενῇ μίξας, ὕδωρ καὶ γῆν, καὶ τὰ
 ὁμοίως κρυπτοὺς ἐπειπὼν λόγους, δυνατοὺς μὲν,
 τοῖς πρώτοις δ' ὁμοίους, εὖ τε κινήσας *δ*), καὶ ζωοποι
 ἐνθ

ε) Verba ἥς μόνος αὐτὸς εἶδη τελειῶ, corrupta sunt
 nec quid in iis lateat, assequor. Pro εἶδη codd. V. A. B. C.
 legunt ἤδη, et pro αὐτὸς cod. V. αὐτοί, quo tamen nihil
 proficimus.

α) οὐρανοῦ ex glossemate ortum videtur, nam τὸ μὲν
 ἀρσιν

ex eadem productas materia. Segmenta quoque ipsis
 et receptacula in sublimi coelo constituit, ut et cylin-
 drum ordine circumagerent, et patrem delectarent.
 Deinde in aethere pulcherrimo rerum iam producta-
 rum accersitas naturas ita est allocutus: Spiritus mei,
 curaeque meae proles, animae, quas meis formatas
 manibus nunc mundo meo consecro, sermones hos
 meos tanquam leges accipite, neque locum alium, nisi
 a me constitutum, contingite. Ac recte quidem si
 vos gesseritis, coelum vos manebit iterum, stellarum-
 que series, ac virtute referri throni. Sin aliter ege-
 ritis, per sacrum iuro spiritum, et mixtionem de
 qua vos produxi, measque has animarum effectrices
 manus, propediem vincula vobis et cruciatus compa-
 rabo. Haec locutus Deus, meus quoque dominus,
 reliquis permistis elementis cognatis, aqua atque ter-
 ra, verbisque quibusdam occultis similiter prolatis,
 potentibus quidem, non tamen prioribus similibus,
 post-

ἀπὸ τοῦ τῆς ἄνω φύσεως ipsum est coelum. Caeterum
 haec quoque ex Platone l. c. deducta sunt, qui animas
 per stellas disseminatas esse fingit.

b) Ὡς φησι sic recte cod. P. pro ὡς φηι ap. Cant. —
 Imitatur deimiurgi apud Plat. ad animas exhortationem
 l. c. p. 41.

c) εὐσεβήσας codd. V. A. E. recte pro εὐσεβήσας,
 pendet enim ex οὐκ. Ante μένει Cant. male inserit καί,
 quod delent codd. V. A.

d) Corrupte habet Cant. εὐτεκεῖν ἴσας, pro quo rescri-
 psi

ἐνθουσιάζας τῷ κράματι, ἐπιπλέοντα ὁμοίως ἐπίπα-
γον, εὐβαφῇ τε καὶ εὐπαγῇ γερόμενον, ἔλαβε, καὶ
ἐκ τούτου τὰ ἀνθρωποειδῆ τῶν ζώων διέπλασε. Τὸ
δὲ τοῦ μίγματος λείψανον ταῖς ἡδὴ προκοφάσαις
ἔδωκε ψυχαῖς e) ταύταις, ταῖς εἰς χώρια θεῶν καὶ
τοὺς ἐγγύς ἄσρων τόπους καὶ ἱεροὺς δαίμονας μετα-
κεκλημέναις· πλάσσετε λέγων ὦ τέκνα, τῆς ἐμῆς
φύσεως γεννήματα, δέχεσθε τῆς ἐμῆς τέχνης τὰ
λείψανα, καὶ ἐκάστη τῇ ἑαυτῆς φύσει πλάσσέτω τι
παραπλήσιον. Παραθήσομαι δέ τι καὶ ταῦθ' ὑμῶν
παραδείγματα, (καὶ λαβὼν εὖ καὶ καλῶς τὸν ζῶον
διακόν, συμφώνως ταῖς ψυχικαῖς κινήσεσι, διέταξε f)
κόσμον, πρὸς τοῖς ἀνθρωποειδέσι τῶν ζωδιακῶν τὰ
ἑξῆς ἀπαρτίσας οἷον ζωδίοις,) καὶ τὰς πανούργους
ἐχαρισάμην δυνάμεις καὶ πάντεχνον πνεῦμα γεννη-
τικόν τῶν εἰς αἰὲ μελλόντων ἔσεσθαι καθολικῶς πάν-
των. Καὶ ἀπέστη ὑποσχόμενος τοῖς ὁρατοῖς ἔργοις
αὐτῶν τὸ ὁρατὸν πνεῦμα ἐπιζευξά, οὐσίαν τε ὁμοί-
ον ἰσχύος ἐκάσῃ ff), ὅπως αὐτῷ ἕτερα γεννᾷ ὅμοια, αὐτὰ
τε οὐκ ἔτι ἀνάγκην ἔχουσιν ἄλλο τι ποιεῖν παρ' αὐτῶν
θησαν ἐργάσασθαι. — Τί οὖν, ὦ τεκοῦσα, ἐποίησαν
αἱ ψυχαί; Καὶ εἶπεν Ἰσις, τὸ κεκερασμένον, ὦ τέκ-
νον ὦρε, τῆς ὕλης λαβόμενα, κατενόουν πρῶτον,
καὶ

ph εὖ τε κινήσας· postquam bene ea miscendo temperasset.
Cant. in marg. conlucit αὐτὰ κινήσας.

e) δὲ quod male hic inferit Cant. delet cod. A. In
proxi.

postquam ea commovisset, et vita mixtionem afflasset, innatantem similiter humorem solidum beneque tin-ctum sumsit, ex eoque humanum finxit genus. Mix-tionis vero reliquias provectioribus dedit animalibus, in deorum sedes ac vicina stellis loca receptis, fingi-te, inquit, filiae, meae proles naturae; sumite ar-tis meae reliquias, ac vestrae quaeque naturae simile quid efformate; sed et haec vobis exempla proponam; (ac sumtum signiferum ad animarum motiones egre-gie concinnavit, secundum humanas eius figuras, re-liqua tanquam signis absolvens,) viresque pariter et genitorem perpetuarum naturarum spiritum concessi. Postremo pollicitus se apertis ipsarum operibus obscu-rum spiritum adiuncturum, ac similitudinis naturam, quo possent ipsa similia producere alia, destitit, nec ipsa opus haberent alia facere, quam quae antea fa-cta erant. Quid igitur animae fecerunt, mater? Ma-teriae mixtionem, Hore fili, respondit Isis, primum con-

proximis μετακκλημέναις, advocatis, accersitis, quod ex ψυχῶς pendet, dedi pro μετακκλημέναις.

f) Verba haec ut nunc sunt, parenthesis constituunt. Si vero pro διέταξε rescripseris διέταξα, continuaretur iis de-miurgi oratio, quod praetulerim. Animarum per signa zodiaci migrationem explicavit Gatterer Comm. S. Goett. Vol. IX. p. 41. &c.

ff) ἐκείνῳ bene suppleant codd. V. A. Post αὐτῷ ma-le Cant. inserit αὐτοῖς. Proxima quoque sana servarunt codd. V. A. Nam apud Cant. αὐτὰ γὰρ οὐκ ἐστὶ ἀνάγκη ἔχουσι.

καὶ τὸ τοῦ πατρὸς προσεκύνουν κράμα, καὶ ὅποθεν
 ἦν συμπεπλεγμένον ἐπεζήτουν. Τὸ δὲ ἦν αὐταῖς οὐκ
 εὐπορον ἐπιγινῶναι. Ἐνθεν δὴ καὶ ὅτι ἐπεζήτησαν
 ἐφοβοῦντο μὴ τοῦ πατρὸς ὑποπέσωσι χάλας, καὶ ἐπὶ
 τὸ πρᾶττειν τὰ προσταχθέντα ἐτράπησαν. Ἐνθεν
 ἐκ μὲν τῆς ἀνωτέρω g) ὕλης, τῇ ὑπερβολῇ κοῦφον
 ἐχούσης τὸν ἐπίπαγον, τὸ τῶν ὀρνέων γένος ἐμόρφουν
 ἐν τούτῳ δ' ἡμιπαγοῦς ἤδη τοῦ κράματος γενομένου,
 καὶ ἤδη τὴν σφραγὴν πῆξιν λαβόντος, τὸ τῶν τετρα-
 πόδων γένος ἐπλασσαν· τὸ δὲ ἦττον κοῦφον καὶ ἐτε-
 ρας ὑγρασίας h) δεόμενον εἰς διάνηξιν, τὸ τῶν ἰχ-
 θύων· ψυχροῦ δὲ τοῦ λοιποῦ καὶ ἤδη καταφεροῦ
 ὑπάρχοντος, τὴν τῶν ἐρπετῶν φύσιν αἱ ψυχαὶ ἐκαι-
 νούργουν. Αὐτά τε, ὧς τέκνον, ὥς τι πράξασαι ἤδη
 καὶ περὶεργον ὠπλίζοντο τόλμαν, καὶ παρὰ τὰ δια-
 τεταγμένα ἐποίουν, καὶ ἤδη τῶν ἰδίων τμημάτων καὶ
 ταμειῶν προήρχοντο, καὶ ἐφ' ἐνὸς οὐκ ἔτι ἤθελον τί-
 που μένειν, αἰεὶ δὲ ἐκινούντο, καὶ τὸ ἔτι ἐπὶ μιᾷς με-
 νῆς αἰεὶ γε θάνατον ἡγούντο. Τοῦτο μὲν οὖν φησὶ
 ὧς τέκνον, Ἑρμῆς [ὡς καμοῦ λέγων i)] καὶ τὸν τῶν
 ὅλων κύριον καὶ θεὸν οὐκ ἐλάνθανεν ὁ πράσσουσιν, κά-
 λασιν δ' αὐταῖς ἐπεζήτει καὶ δεσμόν, ὃν τλημένους
 ἵπομενοῦσι. Καὶ δὴ καὶ ἔδοξε τῷ πάντων ἡγεμόνι
 καὶ δεσπότῃ τὸ τῶν ἀνθρώπων σύστημα k) τεχνίσασθαι.

g) ἀνωτέρω et ἐμόρφουν recte cod. A. pro ἀνωτέρων et
 ἐμόρφουν ap. Cant. qui mox post τετραπόδων supplet
 quoque γένος.

h) post

considerabant, et paternam adorabant misturam, eiusque compositionem perquirebant. Et quoniam id non erat ipsis facile cognoscere, ne propter inquisitionem patrem redderent iratum, metuebant, seque ad mendatis obtemperandum convertebant. Quo circa de superiore quidem materia, cui levis innatabat humor, avium fingeant genus: exinde autem ad soliditatem ex altera parte redacta mistura, quadrupedum formabant: et minus leve piscium genus, atque alterius humoris ad natandum indigens: de reliquo vero, frigidum iam et subsidente, reptilium promebant naturam. Tum vero, filii, tanquam re praeclare gesta, per audaciam praecepta negligebant, deque segmentis ac receptaculis suis progrediebantur, neque unum tenere volebant locum, sed movebantur semper, quietemque pro morte ducebant. Id porro, ut Hermes ait, Universi principem Deum latuit, verum cruciatus ipsis ac vincula quae patienter ferrent, comparavit. Visum autem fuit humanam stirpem gignere, per quam anima-

h) Post ὑγρασίας nullo sensu additur ὕγλας pro quo codd. V. A. οὐσίας. Retinenda itaque erit lectio a me vulgata, electo prorsus ὕγλας, vel legendum ὑγρὰς οὐσίας.

i) Verba ὡς κακοῦ λέγων corrupta sunt, sed codd. nihil praesidii offerunt. Legendum forte ὡς κακοὶ ἔλαβον, ut mihi dixit. Pro ἐλάμβανον, quod ad ψυχῶν pertinet, non male suspicaberis ἐλάμβανον.

k) Σύστημα rescripti pro συστήματι. In proximis Platonis iterum verba ante oculos habuisse videtur, quibus ille

θαί, ὅπως ἐν τούτῳ τὸ τῶν ψυχῶν διαπαντὸς γένος
 κολάζηται. Τότε δὲ μεταπεμφάμενός ἐμέ φησιν Ἐρ-
 μῆς, εἶπεν· ὦ ψυχῆς ἐμὴ ψυχῇ, καὶ νοῦς ἱερὸς
 ἐμοῦ νοῦ, ἄχρει ποῦ συγνὴ φύσις ἢ τῶν ὑποκειμένων
 ὁρᾷται; Ἀχρει ποτε τὰ ἤδη γεγονότα ἀργὰ μένει, καὶ
 ἀνεγκωμίασα; Ἀλλ' ἄγε δὴ μοι τοὺς ἐν οὐρανῷ πάν-
 τας θεοὺς ἤδη, εἶπεν ὁ θεός, ὦ τέκνον, ὡς φησιν Ἐρ-
 μῆς. Οἱ δ' ὡς ἤλθον πρὸς ἐπίταγμα, ἀπίδετε, εἶ-
 πεν εἰς τὴν γῆν, καὶ πάντα 1) τὰ χαμαί. Οἱ δὲ ἐν
 τάχει καὶ εἶδον καὶ ἐνόησαν ἃ ἐβούλετο ὁ δυνάστης.
 Καὶ εἰπόντι ὑπὲρ τῆς τῶν ἀνθρώπων γενέσεως, συνέ-
 φεντο εἴ τι παρ' ἐνὸς ἐκάστου τις δυνάτὸς ἐστὶ παρὰ
 σχεῖν τοῖς μέλλουσι γίγνεσθαι. Ἐλεγεν Ἥλιος, ἐπι-
 πλέον λάμπω. Ὑπισχνεῖτο Σελήνη, τὸν μετὰ τὸν
 ἥλιον δρόμον φωτίσαι· ἔλεγε καὶ προπεπαιδοποιημένοι
 φόβον, καὶ Ὑπνον, καὶ τὴν μέλλουσαν αὐτοῖς ἔσσε-
 θαι ἀνωφελῇ Μνήμην 2). Κρόνος ἀπήγγειλεν ἡδὴ
 πατὴρ γεγονέναι Δίκης καὶ Ἀνάγκης. Ζεὺς ἔλεγεν
 ὡς μὴ παντάπασιν πολεμῆσαι τὸ φύλον τὸ ἐσόμενον
 ἡδὴ αὐτοῖς, Τύχην, καὶ Ἐλπίδα, καὶ Εἰρήνην γενέ-
 νηκα. Ἀρης Ἀγωνίας ἔλεγεν ἡδὴ, καὶ Ὀργῆς καὶ
 Ἐριδος πατὴρ εἶναι. Ἀφροδίτῃ οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλ'
 εἶπεν, ἐγὼ δὲ Πόθον αὐτοῖς, ὦ δέσποτα, καὶ Ἥδο-
 νὴν ἐπιζεύξω, καὶ Γέλῳτα· ὡς μὴ χαλεπωτάτην αἰ-
 συγγε-

ille deum animas alloquentem ponit: ὦ θεοὶ θεῶν &c.
 p. 41. l. c.

1) πάντα

animarum puniretur genus. Itaque advocato Hermete, Animae meae, inquit, anima, meaeque mentis sancta mens, quousque subiectorum natura sterilis manebit, resque iam productae cernentur vacuae? Adduc ad me coelestes omnes deos, dixit Deus, o fili, teste Hermete. Qui cum venissent, Despicite in terram inquit et omnia quae infra sunt. Atque illi despexerunt, et voluntatem principis cognoverunt, ac de hominum ortu verba facienti, quid ad eum singuli conferre possent, exposuerunt. Sol primum amplius lucere se velle respondit. Luna deinde se proximum post Solem curriculum illustraturam pollicebatur; iamque Timorem, Silentium, Somnum, et inutilem genuisse Memoriam praedicabat. Saturnus Iustitiam et Necessitatem procreasse se referebat, Iupiter porro, ne stirps oritura bellum gereret, Fortunam se, Spem, ac Pacem iam ipsis genuisse dicebat, Mars vero Certaminis, Irae, et Contentionis patrem se fuisse memorabat. Neque diu cunctata Venus,

l) πάντα bene exhibent codd. V. A. pro πάντας ap. Cant. qui et statim recte addunt ὁ ante δυνάμεως.

m) Quae sequuntur allegoriae magna ex parte adumbratae sunt ex Hesiodi de donis Pandoraee datis, fabula. cf. Epy. v. 84. &c. Si ἀνωφελῆ vera est lectio, memoriae epitheton illud ideo tributum videtur, quod animae nullam statum antequam in corpora immigraverint, remissionem habent. Malim tamen μεγωφελῆ, ut sit imitatio Platonici illius dicti in Critia, Op. III. p. 108. ubi memoriam utilissimam deam vocat philosophus.

συγγενεῖς ψυχὰί τὴν καταδίκην ὑπομένουσαι, ἐπι-
πλέον κολάζονται. Ἐτέρπετο, ὦ τέκνον, ἐπιπλέον,
Ἀφροδίτης ταῦτα λεγούσης. Ἐγὼ δὲ, εἶπεν Ἑρμῆς,
ποιήσω τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν εὐφυῆ ^η), καὶ σο-
φίαν αὐτοῖς, καὶ σωφροσύνην, καὶ πειθᾶ, καὶ ἀλή-
θειαν ἀναθήσω, καὶ οὐ παύσομαι τῇ εὐρέσει συνῶν,
ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ ζώδιον τῶν ἑμῶν γινομένων ἀνθρώ-
πων εἰσαεὶ τὸν θνητὸν βίον ὠφελήσω. Ζώδια γάρ
τινα ^ο) ἐμοὶ ἀνέθηκεν ὁ πατήρ, καὶ δημιουργός, ἑμ-
φρονά γε καὶ νοερά, καὶ τότε πλέον, ὅταν καὶ ἐπι-
κειμένη αὐτοῖς τῶν ἀστέρων κινήσεις σύμφωνον ἔχῃ τὴν
ἐνὸς ἐκάστου φυσικὴν ἐνέργειαν. Ἐχαιρεν ὁ θεός, ὁ
δεσπότης κόσμου, ταῦτα ἀκούσας· καὶ προσέταξε
γίγνεσθαι φύλον τῶν ἀνθρώπων. Ἐγὼ δὲ, φησὶν
Ἑρμῆς, ἐπεζήτηουν ὕλην, τίνι δέον ἐστὶ χρῆσασθαι, καὶ
παρεκάλουν τὸν μόναρχον. Ὁ δὲ ταῖς ψυχαῖς προ-
έταξε τοῦ κράματος τὸ λείψανον δοῦναι· καὶ λαβὼν
εὖρον αὐτὸ παντελῶς ξηρόν. Ἐνθεν πολλῶ πλείον
τοῦ δέοντος ἐχρησάμην κατὰ μίξιν ὕδατι, ὥς τὴν
τῆς ὕλης σύσασιν νεαροποιήσασθαι, ὥς ἔκλυτον παν-
τάπασιν καὶ ἀδυνάτους καὶ ἀδύνατον τὸ πλασσόμενον
εἶναι, ὥς μὴ πρὸς τὸ συνετὸν εἶναι ἔτι καὶ δυνάμεως
ἢ πεπληρωμένον. Ἐπλασα, καὶ καλὸν ὑπῆρχεν
καὶ ἐταρπόμενον βλέπων μου τὸ ἔργον, καὶ κατῴθην ἐπε-
καλεσάμην τὸν μόναρχον θεωρῆσαι. Ὁ δὲ καὶ εἶδε.

καὶ

η) εὐφυῆ, ingeniosam, rescripti pro ἐφῃ quod nullo
sensu

nus, desiderium se ipsis, voluptatem, et risum ad-
 iuncturam recipiebat, ne gravissimum luentes animæ
 cognatæ supplicium acerbius punirentur. Quæ cum
 dixisset Venus, ille gavisus est. Hermes denique:
 Ego vero, dicebat, et naturam humanam mitiorem
 fingam, et prudentiam illi, temperantiam, suadelam,
 ac veritatem conciliabo, nec desinam cum Inventio-
 ne congregi; quin etiam hominum sub signis meis
 natorum vitam semper tuebor; signa namque mihi
 quaedam pater opifex attribuit, eaque prudentiæ men-
 tisque plena, præsertim cum stellarum ipsis imposi-
 tarum motus cum naturali cuiusque functione con-
 gruerit. Quæ cum Deus, mundi princeps, lubenter
 audisset, humanum fingi genus iussit. Ego vero, in-
 quit Hermes, materiam, qua utendum esset, quæ-
 rebam, et principem admonebam. At ille iussit ani-
 mas misturæ reliquias dare, quas cum ego plane sic-
 cas acceperissem, iusto maiorem aquae vim adhibui,
 ut materiam renovarem, utque debilem prorsus et
 imbecille figmentum evaderet, ne simul cum pruden-
 tia robore polleret. Pulchrum denique extitit fig-
 mentum, opusque meum cum voluptate spectabam,
 ac principem desuper ad spectaculum vocabam. At
 ille,

sensu ap. Cant. et in codd. hic repetitur, cum iam *αἱ πέν*
 præcesserit. Latere in eo epitheton, ad *φύσιν* pertinens,
 nemo non videt.

ο) *τινὰ*, quod sensus flagitat, dedi pro *τά*.

καὶ ἐχάρι, καὶ τὰς ψυχὰς ἐκέλευσε ἐνσωματισθῆ-
 ναί. Αἱ δὲ τότε πρῶτον συγνάσασα, κατακρίτους
 ἑαυταῖς μαθοῦσαι p) — — ἐθαύμασα οὖν καὶ τοὺς
 τῶν ψυχῶν λόγους. Πρόσεχε τέκνον ὦρε, κρυπτῆς
 γὰρ ἐπακούεις θεωρίας, ἧς ὁ μὲν προπάτωρ Καμή-
 φης ἔτυχεν ἐπακούσας παρὰ Ἑρμοῦ τοῦ πάντων ἐρ-
 γῶν ὑπομνηματογράφου, [ἐγὼ δὲ] q) παρὰ τοῦ πάν-
 των προγενεστέρου Καμήφεως, ὅπου ἐμὲ καὶ τῷ τε-
 λείῳ μέλανι ἐτίμησε r) νῦν δὲ αὐτὸς σὺ παρ' ἐμοῦ d).
 Ὅτε γὰρ, ὃ θαυμαστὸν παῖ μεγαλόδοξε, ἐμελλόν
 ἐγκατακλείεσθαι τοῖς σώμασι, αἱ μὲν γε αὐτῶν αὐ-
 τὸ μόνον ᾠδύροντο καὶ ἐσέναζον, καὶ ὅνπερ τρόπον
 τῶν [ἐν δέσμοις] γεγονότων θηρίων τὰ ἐλεύθερα δου-
 λεύειν πονηρῶς μελλήσει e) τῆς συνήθους τε καὶ φί-
 λης ἀποσπώμενα ἐρημίας, μάχεσθαι δὲ καὶ πασι-
 ζεῖν, καὶ οὐχ ὁμονοεῖν πρὸς τοὺς κρατήσαντας αὐ-
 τῶν.

p) Pauca hic excidisse, res ipsa docet, et si in codd. nullum lacunae signum additur. Supplendum videtur πολλά ᾠδύροντο, *multum conquestae sunt*, nempe quod in corpora invitae includerentur.

q) Inferenda hic esse verba ἐγὼ δὲ, quae et ap. Cant. et in codd. desiderantur, prorsus dubitari nequit. Patet enim ex sequentibus Hermetem mysteria illa tradidisse *Camephi*, (qui alias *Cneph* vel *Cnephis* apud Aegyptios dicitur, cf. *Bibl. der alt. Litt.* VII S. 42.) *Camephem* autem *Ilidi*, quam loquentem ponit noster. — προγενεστέρου relati-
 pli pro προγενέστερον.

r) ὅπου ἐμὲ καὶ τῷ τελείῳ μέλανι ἐτίμησεν sic codd. V. A. E. quorum auctoritatem secutus sum, pro ὅπου καὶ τὸ τελείῳ

ille, cum vidit, gavisus est, animasque corporibus imperavit inferi. Illae vero tum primum consternatae, postquam se condemnatas intellexerunt, multum conquestae sunt, ac mirabiles habuerunt sermones. Ac tibi attendendum est, Hore fili, quandoquidem occultam audies fabulam, quam Camephes quidem avus ab Hermete, qui omnia descripserat, accepit; ego autem ab illo traditam, cum me quoque scriptorem communicatione dignum haberet, tibi porro refero. Etenim cum animae, fili, corporibus essent inferendae, aliae quidem tantum eiulabant ac gemebant, quemadmodum ferae solent in servitutem red-

τελείω μ. ετ. Locum tamen vel sic obscurum esse, nemo non videt. Τὸ τέλειον μέλιν accipit Cant. de atramento seu scriptione qua libri Hermetici consignati erant, vertit enim *cum atramento consignavit*; quod in turgido hoc dicendi genere, quod affectat noster, ferri forte potest. Quo posito, si codd. lectionem admiseris, sensus esse videtur: cum me librorum illorum communicatione dignum haberet.

s) σὺ παρ' ἐμοῦ bene codd. V. A. E. pro σύμπαρεμοῦ ap. Cant. Patet ex hisce supra recte a me suppleta esse verba ἐγὼ δὲ, cf. not. q).

t) Legitur apud Cant. nullo sensu: καὶ ὄντα τῶν τῶν γεγονότων θηρίων τὰ ἐλεύθερα, δούλοις πονηρῶς μελλήσεται &c. Vult scriptor: *animas corporibus inclusas repugnare ferarum instar, quae in captivitatem venerunt*. Patet itaque ante τῶν γεγονότων aliquid excidisse, v. c. ἐν δάσμοις, quod supplevi, nisi corruptelam in eo latere ponas, ac restituas ἐαλοκότων vel simile verbum. Pro δούλοις autem rescribendum erat δουλεύειν, *servire*.

τῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τύχην περιγενόμενα, θανάτῳ πα-
 ραδῶσουσιν τοὺς αὐτοῖς ἐπιβάλλοντας· αἱ δὲ πλεονέ-
 κτειζον, δίκην ἀσπίδων· ὅξυ δὲ κωκύσασα ἑτέρα, καὶ
 πρὸ τῶν λόγων u) ἱκανὰ κλαύσασα, καὶ πολλάκις
 ἄνω τε καὶ κάτω τοὺς ὡς ἔτυχεν ἔχουσα μεταφύ-
 ρευστα ὀφθαλμοὺς, οὐρανὸν, τῆς ἡμετέρας, εἶπεν, ἀρ-
 χὴ γενέσεως, αἰθήρ τε καὶ αἴηρ, καὶ τοῦ μονάρχου
 θεοῦ χεῖρες τε, καὶ ἱερὸν πνεῦμα, περιλαμπῆται
 ὀφθαλμοὶ θεῶν, ἄστρα, καὶ φῶς ἡλίου καὶ σελήνης
 ἀκοπιάσων, τὰ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς σύντροφα, ὡς
 ἀπάντων ἀποσπώμενα, ὡς ἂν ἄθλια πάσχομεν v)
 πλέον δὲ ὅτι ἀπὸ μεγάλων τε καὶ λαμπρῶν, καὶ τοῦ
 ἱεροῦ περιχύματος, καὶ πλουσίου πόλου, καὶ ἀπὸ
 τῆς μακαρίας μετὰ θεῶν πολιτείας εἰς ἄτιμα καὶ
 ταπεινὰ οὕτως ἐγκατείρησθόμεθα σκηνώματα.
 ταῖς δυσήναις ἡμῖν ἀπρεπὲς οὕτως πέπρακται;
 τῶν κολάσεων τούτων ἄξιον; ὅσα τὰς δειλαιὰς ἡμῶν
 ἁμαρτίας w) περιμένουσιν; ὅσα διὰ τὰ πονηρὰ τῶν
 ἐλπίδων πράττομεν, ἵνα τῷ ὕδαρτι καὶ ταχὺ διαλύ-
 σάμεναι πορίζωμεν τὰ ἐπιτήδεια; ὀφθαλμοὶ γὰρ οὐκ
 ἐτι τὰς τοῦ θεοῦ ψυχὰς χωρήσουσιν, ὀλίγως καὶ
 παντελῶς μικρὸν τοῖς τοιούτοις ὑγροῖς κύκλοις τῶν
 ἑαυτῶν πρόγονον οὐρανὸν ὀρῶντες, στενάζομεν x),
 δ' ὅτε καὶ οὐ βλέψομεν, [ἐνθ' Ὀρφεύς· y)

u) πρὸ τῶν λόγων, antequam loqui inciperet, recte codd.
 V. A. pro πρὸς τὸν λόγον ap. Cant.

v) αἱ

redactae, dum amica privantur solitudine, pugnare cum dominis et contendere neque iis cedere, eosque, si detur facultas, interimere: aliae autem viperarum ritu stridebant: quaedam vero post longum eiulatum, oculosque vicissim sublatos ac depressos, O coelum, inquit, nostri ortus principium, aetherque, et aër, Deique principis manus, et sacer spiritus, lucidaeque stellae, deorum oculi, ac Solis Lunaeque indefessum lumen, nostri aequalia principii; a quibus omnibus quam misere abstrahimur, praesertim cum a magnis et lucidis, aque sacro involucro, ac divite polo, et beata cum diis consuetudine in tam vilia detrudimur tabernacula. Quid miserae tam turpe gessimus, tantisque dignum suppliciis, quae nos ob merita nostra manent, ut humido frigidoque corpori praebeamus necessaria? Oculi nostri haud amplius divinas conspiciantur animas, quandoquidem parvi sunt, exiguis humoribus et orbibus praediti. Auctorem vero generis nostri coelum suspicientes, gememus semper, atque interdum haud videbimus, [quemadmodum Orpheus:

Lumi.

v) *ὡς ἂν ἄθλια πάσχομεν, quam intoleranda nobis ferenda sunt*, rescripti pro *ὡς ἐνάθλια πάσχομεν* ap. Cant. — In proximis *λαμπρῶν — ἀπὸ — et σκηνώματα* servavit cod. V. pro *λαμπρᾶ, — ἐπὶ — et σκηνώματι*.

w) *Ὅσαι — ἀμαρτίας* edidi sensu iubente pro *ὁ καὶ ἀμαρτίας*.

x) Nullo sensu habet Cant. *Ὁφθαλμοὺς τὰς οὐνᾶτι τοῦ θεοῦ*
 Ppp

Τῷ λαμπρῷ βλέπομεν, τοῖς δ' ὀμμασιν οὐδὲν
ὁρῶμεν.]

ἄθλια γὰρ κατεκρίθημεν, καὶ τὸ βλέπειν ἡμῖν
ἀντικρὺς ἐχαρίσθη α), ὅτι χωρὶς τοῦ φωτὸς ἡμῖν
ὁρᾶν οὐκ ἐδόθη. Ὅπαί τολύον καὶ οὐκ ἔτι εἰσὶν οὐ
θαλμοί. Ὡς δὲ καὶ τῶν συγγενῶν φυτῶντων ἐν αὐ
ρι πνευμάτων ἀκούσαι τλημόνως οἴσομεν, ὅτι
συμπνέομεν α) αὐτοῖς. Οἶκος ἡμᾶς ἀντὶ τοῦ μετα
σίου κόσμου τούτου ὁ βραχὺς περιμένει καρδίας ἐν
κος. Σὺ β) δ' ἀπολύσας ἡμᾶς ἀφ' ὧν εἰς οἷα κατε
βημεν, ἀπολεῖ τὰ λυπεῖσθαι δέσποτα, καὶ πάντα
καὶ ποιητὰ, καὶ ταχέως οὕτως τῶν σῶν ἔργων ἡμ
λήσας, διάταξον ἡμῖν τινὰς ἔρους, ἔτι καὶ βραχὺ
ἡμᾶς ἀξιώσον λόγων, ἕως ἔτι δι' ὅλου τοῦ περι
νοῦς ἔχομεν βλέπειν κόσμου. Ἐπέτυχον, τέκνον ὦ
αἱ ψυχὰι τάδε εἰποῦσαι, παρὴν γὰρ καὶ ὁ μόνος
χρῆ

θεοῦ ψυχὰς χαρίσουσιν, ὀλίγοι καὶ παντελῶς μικροὶ
ἐν ταῦτοις ὑγρῶν καὶ κύκλων τὸν ἑαυτῶν πρόγονον ἐ
σαι, ἐνδέχομεν αἰ. Pro τὰς rescripti γὰρ quod nexu
gitat, χωρήσουσιν, i. e. percipient praebeant codd. V.
Reliqua emendavi de meo, cum codd. nihil suppeditat.
Queruntur animae, quod sibi corpori humano inclusae, cu
guus oculorum orbis non sufficiat, ad res divinas contem
ciendas.

γ) Versum hunc Orphicum male hic ex margine
contextum immigrasse, vix dubitaveris; impeditur eni
eo oratio, quae sine eo bene praecedit. Perverse praeter
hic citatur; sensus enim, si quid video, is est, non
pris oculum, sed lucem visum nobis afferre. Exstat ap. Gr.
p. 46

Lumine conspiciamus, oculis nil cernimus unquam].

Etenim condemnatae sumus miserae, neque nobis aspectus plane attributus est, quoniam is lucem requirit. Specus tantum, non veros oculos habemus. Misere quoque cognatos in aëre sonantes audiemus, quod ipsis non adsumus, spiritus. Iam domus nos pro sublimi hoc mundo parva cordis moles manet. Tu vero liberans nos ab iis in quae descendimus, tolle tristitiam, domine, pater, et opifex, qui tam facile tua negligis opera, terminos nobis quosdam statue, ac vel paucis nobiscum age, dum per totum nobis licet mundum dispicere. Id porro animabus concessum fuit, Hore fili, quandoquidem princeps advenit,

p. 404. inter fragmenta monosticha, nulla explicatione addita.

z) *ἐχάπλοσθῃ* bene iam Cant. in marg. coniecerat pro *ἐχάπλοσθῃ*, quod habent codd. cum editis. — In iis quae statim sequuntur rescripsi *ὀπαῖ*, foramina pro *τόποι*, quod nullum sensum fundit. Non veros scilicet oculos sed foramina tantum esse humanos oculos, queruntur animae. Dicit autem proprie *ὀπαῖ* de oculorum et aurium aperturis et meatibus, annotatum iam invenies apud Lexicographos. cf. Steph. h. v.

a) *συμπνέομεν* bene codd. V. A. E. pro *συμπνευ* ap. Cant. Male Cant. in marg. coniecit *σύνεσμεν*. Affectat enim iterum scriptor poeticum sermonem, et quod simpliciter *σύνεσμεν* dicendum foret, ornatus extulit.

b) *Ἐδ* rescripsi pro *Ἀσ*. In proximis *κατέβην* et *δέσποτα* cod. V. servavit pro *κατέβην* et *δέσποτα*.

χος, καὶ τὰδε ἐπὶ τοῦ τῆς ἀληθείας καθίστας θρόνου ταῖς δεηθείσαις ἐφώνησεν· Ἐρως ὑμῶν, ψυχὰι δεσπόσει καὶ Ἀνάγκη. Οἶδε γὰρ μετ' ἐμὲ πάντων δεσπόται καὶ ταξίαρχοι. Ψυχὰι δ' ὅσαι τὴν ἀγῆρα τὸν μου σκηπτουχίαν θεραπεύετε, ἴτε ὡς ἕως μὲν ἀναμάρτητοὶ ἔσε, τὰ τοῦ οὐρανοῦ c) οἰκήσετε χωρὶς· εἰ δ' ἄρα τις ὑμῶν τινος ἐγγίσει μέμφει, θνητοῖς καὶ αὐτὰ προσμεμοιρασμένον χῶρον σπλάγχχοις d) καὶ ταδिकाθείσαι ἐνοικήσετε. Καὶ μὲν ἦν μέτρια ὑμῶν τὰ αἰτιάματα, τὸν ἐπίκηρον τῶν σαρκῶν σύνδεσμον καταλιποῦσαι, πάλιν ἀσένακτον τὸν ἑαυτῶν e) οὐρανὸν ἀσπάσσεσθε. Εἰ δ' ἄρα τινῶν μειζόνων αἵμασι τμημάτων ἔσεσθε ποιητικά, οὐ μετὰ τέλους καθήκοντος τῶν πλασμάτων προσελθοῦσαι, οὐρανὸν μὲν οὐκ ἔτι οἰκήσετε, οὐδ' αὖ σώματα ἀνθρώπων, ἅπαντα δ' ἄλογα μεταπλανώμεναι, τὸ λοιπὸν διατελέσετε. Τὰδε εἰπὼν, ὃ τέκνον, πάσαις f) αὐταῖς ἐχαρίσθη το πνεύματα, καὶ πάλιν ἐφώνησε· Ἀλλ' οὐδὲ g) εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχεν ἐνομοθέτησα τὰς διαβολὰς ὑμῶν· ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ χεῖρον, εἴ τι διαπράξῃτε ἀσχημον, οὕτως ἐπὶ τὸ βέλτιον, εἴ τι βουλευέσθε τῆς ἑαυτῶν γενέσεως ἄξιον. Ἐγὼ γάρ, καὶ οὗτις ἕτερος, ἐπὶ τῆς αὐτὸς καὶ ἐπίσκοπος ἔσομαι. Ἐπίγνωτε δ' αὖ

c) Οὐρανοῦ quod res ipsa docet recte exhibent codd. V. A. E. pro ἀνθρώπου ap. Cant. qui et statim ὑμῶν — ἐγγίσει bene legunt pro ἡμῶν — ἐγγίσει.

d) σπλάχ·

nit, inque veritatis folio confidens ita cum illis egit: Amor vobis, animae, imperabit, ac Necessitas; siquidem hi post me praesunt omnibus. Quae autem animae perpetuum regnum nostrum colitis, donec peccatis carebitis, coeli incoletis regionem; sin aliqua inficiemini macula, mortalia similiter in fatali loco occupabitis. Ac siquidem pauca fuerint vestra crimina, carnis relicta compage, coelum rursus amplectemini: sin graviora commiseritis, aque recto sine aberraveritis, coelum quidem non incoletis iterum, neque humana corpora, verum per bruta deinceps errabitis animalia. Haec fatus, eodem omnes spiritu donavit, et sic rursus locutus est: Neque sane temere de vestro statui negotio, sed ut peius, cum peccaveritis, ita melius, cum vos pro ortu vestro gesseritis; siquidem ego, nec alius, vos observabo; quapropter cognoscite, pro meritis vos haec luere incorporationis supplicia. Ac recreationis vestrae disse-

ren-

d) σπλάγχνοις καταδικασθεῖσαι ἐνοικήσεται, recte codd. V. A. pro σπλάγχνω καταδικασθεῖσα ἐνοικήσεται ap. Cant.

e) τὸν ἐαυτῶν codd. V. A. pro τὸν ἐπ' αὐτῶν.

f) πάσαις αὐταῖς ἐχαρίσατο πνεύματα recte iidem, pro πάσαις αὐτὸ ἐχαρίσαται τὸ πνεύματι.

g) Ἄλλ' οὐδὲ rescripti pro ἄλλως δὲ, et statim ἄλλ' ὡς pro ἄλλως, quod utrumque in marg. iam annotaverat Cant. — Διαβολὰς exhibent codd. V. A. E. pro διαβουλάς. Attamen vel sic locus obscurus manet. Legendum forte καταβολὰς, i. e. pensiones, praemia.

ὥς διὰ τὰ πρόσθεν πραχθέντα ὑμῖν κόλασιν ταύτην
 ὑπομένετε τὴν *h)* ἐνσωμάτωσιν. Ἡ τοίνυν διαφορὰ
 τῆς παλιγγενεσίας ὑμῖν ἔσται ἢ τῶν σωμάτων, ὥς
 ἔφην, διαφορὰ, εὐεργεσία δὲ καὶ πρόσθεν εὐδαιμα-
 νία, ἢ διαλύσις. Τυφλωθήσεται δ' ὑμῶν ἡ φρονή-
 σις, εἰάν τι ἀνάξιον ἑμοῦ δόξητε πράσσειν, ὥς *i)*
 φρονεῖν τὰ ἐναντία, καὶ τὴν μὲν κόλασιν ὥς εὐεργε-
 σίαν ὑπομένειν, τὴν δὲ εἰς τὰ βελτίονα ἀτιμίαν τε
 καὶ ὕβριν. Αἱ δικαιοτέρας δ' ὑμῶν, καὶ τὴν εἰς τὸ
 θεῖον μεταβολὴν ἐνδεχόμεναι, εἰς μὲν ἀνθρώπους βα-
 σιλεῖς δίκαιοι, φιλόσοφοι γνήσιοι, κτίσαι καὶ νομο-
 θέται, μάντεῖς ἀληθεῖς, ριζοτόμοι γνήσιοι, ἀρεταί
 προφηταὶ θεῶν, μουσικοὶ ἔμπειροι, ἀστρονόμοι νοεροί,
 οἰωνοσκόποι σαφεῖς, ἀκριβεῖς θύται, καὶ ὅποσοι ἐστὶ
 καλῶν καγαθῶν ἀξία· εἰς δὲ πτηνὰ, αἰετοὶ *k)*, διότι
 οὐδὲν τῶν ὁμογενῶν οὔτε ἐκσποθήσουσιν, οὔτε θοινοῦσιν
 ταί, ἀλλ' οὐδὲ πλησίον τούτων ζῶον ἕτερον ἀδυνάτου
 εἶναι αὐτοῦ ἀδικεῖν ἀφεθήσεται, ἐνδικότερα γὰρ
 τῶν αἰετῶν *l)* φύσις μετελεύσεται. Εἰς δὲ τετρα-
 ποδα, λέοντες, ἰσχυρὸν γὰρ τὸ ζῶον, καὶ φύσει
 ἔτυχεν ἀκοιμήτου τρόπῳ τινί, καὶ φθαρτῷ σώματι

h) τὴν codd. V. A. pro καὶ ap. Cant. Ibidem statim
 Ἡ habent pro Καί, et ante σωμάτων supplem ἢ τῶν.

i) ὥς et mox ὑπομένειν, codd. V. A. pro ὥς τὸ εἰ
 ὑπομένειν. Post ὑπομένειν autem iidem cum P. bene sup-
 plent: ἀτιμίαν τε καὶ ὕβριν· αἱ δικαιοτέρας δ' ὑμῶν καὶ τὴν
 εἰς τὸ θεῖον μεταβολὴν ἐνδεχόμεναι, quae ap. Cant. ex-
 ciderunt.

k) Ad.

rentiam corporum, ut dixi, constituet varietas: quemadmodum felicitatem dissolutio. Intellectus quidem vester, si secus egeritis, obscurabitur, sic ut corrupto iudicio supplicium quidem pro beneficio ducatis, meliorem autem mutationem pro dedecore habeatis ac crudelitate. Quae quidem vestrum iustitia excellunt, transitum expectantes, inter homines quidem erunt reges iusti, veri philosophi, legum latores, vates veraces, herbarum collectores veri, prophetae optimi, periti musici, sapientes astronomi, augures perspicui, sacerdotes diligentes, et quicquid eritis boni merita: inter aves autem aquilae, quoniam nihil sui generis vel abigunt vel devorant, adeoque nullum animal coram se iniuria patiuntur affici; iustum enim erit aquilarum genus: inter quadrupedes vero, leones, quoniam validum est animal, nec somno vincitur, inque mortali corpore naturam exercet immortalem,

k) Adumbrata haec sunt ex Platonis in Phaedone de animarum in brutorum et hominum pro morum diversitate, migratione commentis. Op. I. p. 82. &c. Pro *σαφείας* codd. V. A. habent *σοφολ*, utrumque bene! — *ἐκβοήσουσι* abigunt, expellent, docta iam est Cant. in marg. emendatio pro *ἐκβοήσουσι*.

l) *αἰετῶν* bene habet cod. V. pro *ἀρετῶν*. Si *μετελεύσεται* sincera lectio est, *ἐνδικώτερα* neutraliter accepto, iungendum erit: *ἡ τῶν αἰετῶν φύσις μετελεύσεται τὰ ἐνδικώτερα*, i. e. iustitiam colet. Ordo tamen verborum flagitare potius videtur ut *ἐνδικώτερα* iungatur cum *φύσις*, quo posito *μετελεύσεται* vel plane redundat, vel legendum est *γυνήσεται* vel simile verbum.

τι τὴν ἀθάνατον γυμναζόμενον φύσιν. Οὔτε γὰρ
κάμνουσι, οὔτε κοιμῶνται. Εἰς δὲ ἔρπετα, δράκον-
τες, δυνατὸν ὅτι τὸ ζῶον, καὶ μακρόβιον, ἀκακί-
τε, καὶ φιλάνθρωπον οὕτως ὥς οὖν m) καὶ τιθε-
σθαι δοκεῖται, καὶ ἰὸν οὐχ ἔξει, εἰσεί δὲ καὶ γηράσκει
καθάπερ φύσις ἡ θεῶν. Ἐν δὲ νηχοῦσι δελφίνες
συμπαθήσουσι γὰρ καὶ τοῖς εἰς πέλαγος ἐμπύπτον-
σιν οὗτοι, καὶ τὰ μὲν ἔμπνοα διακομιβοῦσιν εἰς γῆν
τῶν δὲ τελευτησάντων οὐδ' ὅλως ποτὲ ἀπτονται, καὶ
τοὶ φιλοβρωτοτάτου πάντων ἐσομένου τοῦ τῶν
δρων γένους. Τσαῦτα ὁ θεὸς εἰπὼν ἀφ' ἑαυτοῦ
γίγνεται. Τούτων οὕτως γενομένων, τέκνον ὦ
ισχυρότατον τι ἀπὸ γῆς ἀνίσταται πνεῦμα, ἀκρότα-
τον μὲν περιοχῇ σώματος, δυνάμει δὲ φρονήσεως
ὑπάρχον, ὁ καίπερ εἰδὼς n) ὑπὲρ ὧν ἐπυνθάνετο,

m) οὕτως ὥς οὖν facili coniectura restitui pro οὕτως
τε οὖν. — Quae tamen sequuntur εἰσεί δὲ καὶ γηράσκει
καθάπερ φύσις ἡ θεῶν corrupta sunt, nec a Cant. in ver-
sione expressa. Si εἰσεί verteris omittes, adeoque perdes
sensus foret serpentes cum senescunt virus sum amittere; sed
restant ultima verba καθάπερ φύσις ἡ θεῶν, quae non ex-
pedio. Ceterum omne hoc commentum de anguina
philantropia petatum videtur ex iis quae de serpentum
incantationibus tradi solent, de quibus vide erudite
semper disputantem cl. Beckmann ad Aristot. de Mirabilibus
p. 334. &c. — De Delphinorum vero mansuetudine, id
ab Herodoto L. 23. in narratione de Arione celebrata,
eundem ad Antig. p. 110. De leonum ἀγρυπνίᾳ v. An-
tist. An. V. 39.

n) Habet Cant. ὁ καίπερ εἶδος ὑπὲρ ὧν ἐπυνθάνετο
σῶμα, καὶ τύπον ἀνδρὸς περιεχόμενον, καὶ καλὸν καὶ

talem, quandoquidem nec fatigatur, nec sopitur: inter serpentes autem, dracones, quoniam potens, longaeuum, et humanum est animal; itaque mansuetum reddetur, et veneno carebit — —: inter pisces denique delphini, quoniam hi naufragorum miserebuntur, ac viva quidem in terram deferent, mortua vero non attingent, quanquam voracissimum est futurum piscium genus. Atque haec quidem Deus effatus, mens immortalis exitit; post autem, Hore filii, vehementissimus e terra spiritus exortus est, qui ut corpore comprehendi non poterat, ita prudentiae vi pollebat. — — — Is quanquam non ignoraret, quae quae-

μνοπρεπείας ὄν. ὑπ. δὲ ἀγρ. κ. πλ. φόβου, ὃ δὲ παραυτίνα
 τὰς ψυχὰς εἰσιούσας εἰς τὰ πλάσματα θεωρήσαι, ἂν τις
 &c. Pro εἶδος Cant. in marg. rescribi iubet εἰδῶς, verum
 vel sic locus obfuscus manebit; atque nisi omnia me sal-
 lunt, non modo corruptus sed et mutilus est. Nam ὃ
 nil habet ad quod referri possit, et in sequentibus quoque
 nexum sermonis facile desiderabis. Loquitur enim scri-
 ptor de prima formatione seu creatione corporis humani,
 et querentem inducit, nescio quem, versus Hermetem,
 quod natura humana nimis perfecta futura sit. Verum ad
 codd. praesidia frustra hic confugimus, neque sola con-
 iectura facile quid supplendum sit, assequaris. Ex iis ta-
 men quae infra sequuntur patet, querelas illas a scriptore
 tribui Mommo, cuius nomen ibi occurrit. Male illud ita-
 que cum nonnullis aliis post ὑπάρχον hic excidisse, atque
 ὃ ad Momum referendum esse, vix dubitaveris. In reli-
 quis εἰδῶς cum Cant. rescripsi pro εἶδος, et ex cod. V. re-
 cepi μέν. Momus etsi sciver quae quaereret, corporis nempe
 humani forma virili (κατὰ τύπον dedi pro καὶ τύπον) prae-
 stantiam, cum iam videret, in eo esse ut animae iis includa-
 rentur.

μὲν σῶμα, κατὰ τύπον ἀνδρὸς πειρικείμενον, καὶ κα-
 λὸν καὶ σεμνοπρεπὲς ὄν, ὑπερβολῇ δὲ ἄγριον καὶ πλήρες
 φόβου, ἥδη δὲ παρραυτικά τὰς ψυχὰς εἰσιούσας εἰς τὰ
 πλάσματα θεωρήσας, τίνες ἔλεγεν οὗτοι καλοῦνται;
 ὦ Ἑρμῇ, θεῶν ὑπομνηματόγραφε; Ἐιπόντος δὲ ἀν-
 θρωποι, ὦ Ἑρμῇ ἔφη, τολμηρὸν ο) ἔργον, ποιῆσαι
 τὸν ἀνθρῶπον, περὶ ἔργον ὀφθαλμοῖς, καὶ λαλόν
 γλώσσει ρ) ἀκουσικὸν μέλλοντα εἶναι καὶ τῶν αὐτῶν
 μὴ προσηκόντων, λιχνὸν ὁσφρήσει, καὶ μέχρι πάν-
 των τῶ τῆς αἴφης ἀπτικῶ μέλλοντα καταχρεῶσθαι.
 Τοῦτον ἀμέριμνον καταλείψαι κέρειας, ὃ γεννησι-
 ουργέ, τὸν ὄραν μέλλοντα τολμηρῶς τῆς φύσεως τῆς
 καλὰ μυθήρια; ἄλυπον ἔασαι θέλεις τοῦτον, καὶ
 μέχρι τὰ πέραν γῆς τὰς ἑαυτοῦ ς) μελλήσοντα πέμ-
 πειν ἐπινοίας; Ῥίζας φυτῶν ἀναστιάψουσιν ζ) ἀν-
 θρωποι, καὶ ποιότητα ἐξετάσουσι χυλῶν, λίθων φέ-
 σεις ἐπισκοπήσουσι, καὶ διὰ μέτων ἀνατεμοῦσι τῶν
 ζώων τὰ αἰλογα οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑαυτούς, ὡς
 ἐγένοντο ἐξετάζειν θέλοντες. Τολμηραῖς ἐκτενοῦσι
 χεῖρας καὶ μέχρι θαλάσσης, καὶ τὰς αὐτοφρεῖς
 ὕλας τέμνοντες, μέχρι καὶ τῶν πέραν διαπορθμεύ-
 σουσιν ι) ἀλλήλων ἐπὶ ζήτησιν καὶ τίς ἐνδοτέρω τῶν
 ἱερῶν

κεντιur, (ἥδη δὲ — θεωρήσας, pro ὃ δὲ θεωρήσας ἄν) τα-
 men dixit &c.

ο) Quae iam sequuntur codd. ope restituī potuere. Ha-
 bet enim Cant. ἄν τινες ἔλεγον οὗτοι καλοῦνται, ὦ Ἑρμῇ
 τολμηρὸν &c. Integrum simul et sanum servarunt locum
 codd.

quaereret, corpus virili formam præditum, pulchrum quidem esse et eximium, sed simul plenum quoque feritatis et terroris, postquam animas in figmenta vidit ingredi, Quinam, inquit, hi sunt, Herme deorum historiographe? Qui cum homines diceret, audax, inquit, est facinus, hominem fingere, oculis, lingua, et naribus curiosum futurum, tactuque ad omnia abusurum. Hunc tu cura vacare fines, artifex, qui audacter pulchra naturae inspiciet mysteria? Huic dolorem nullum tribues, qui ad extrema terrae cogitationes suas extendet? Etenim herbarum radices effodient homines, et succorum qualitatem examinabunt: lapidum naturas considerabunt, ac media dissecabunt animalia, non brutorum tantum, sed suam quoque compositionem volentes cognoscere: audaces quoque manus mari iniicient, caelaeque sponte nascente materia, in alteram continentem traicient: naturam denique

codd. V. A. E. P. nisi quod post *ἐφης* male in iis repetitur *ἐφης*.

p) *λάλον γλώσση* rescripti pro *λάλον γλώσσης*, et statim *μέλλοντα* pro *μᾶλλον* ap. Cant. — *καταχρᾶσθαι*, recte codd. V. A. pro *καταχρᾶσαι*.

q) *τὰς ἑαυτοῦ* rescripti pro *τὰ σεαυτοῦ*, pertinet enim ad *ἐπινοίας*.

r) *ἀνασκάψουσιν* effodient, bene iam Cant. in marg. emendavit pro *ἀναγνέμψουσι* confirmavit illud codd. V. A. E.

s) *διαπορθεύουσιν ἀλλήλων ἐπὶ ζήτησιν*, traicientes maria, ut invicem sibi innotescant, sensu iubente restitui pro *διαπορθεύουσιν*, ἀλλήλους ἐπιζήτησιν ap. Cant.

ἱερῶν ἀδύτων φύσις ὑπάρχει, τὰ μέχρ' ἀνω δι-
 ζουσι, παρατηρήσας βουλόμενοι τίς οὐρανοῦ ι) καθί-
 στηκε κινήσις. Ἔτι μέτρια ταῦτα. Δεῖπει γάρ οὐ-
 δὲν ἔτι πλὴν γῆς τόποι ἔσχατοι. Ἀλλὰ καὶ τοῦτον
 τὴν ἐσχάτην τῷ τέλει ἐρευνήσουσιν νύκτα υ). Μηδὲν
 οὖν ἐμπόδιον ἔχουσιν οὗτοι, ἀλλὰ τῷ τῆς ἀλυπίας
 ἀγαθῷ μνησθῶσι, καὶ τοῖς χαλεποῖς μὴ βιασθέντι
 τοῦ φόβου κέντροις ἀμερίμνω βίῳ τρυφήσουσι; εἴτα
 οὐ μέχρ' οὐρανοῦ περιεργον ὀπλισθήσονται τόλμῃ;
 οὗτοι οὐκ ἀμερίμνους ἐκτενοῦσιν ἐπὶ τὰ σοιχεῖα υ) τῶν
 ψυχῶν αὐτῶν; Δίδαξον ιω) ἐντεῦθεν ἐρᾶν τε καὶ
 βουλεύεσθαι, ἵν' ἔχωσι καὶ τῆς ἀποτυχίας τὸ χα-
 λεπὸν φοβηθῆναι, ἵνα τῷ τῆς λύπης δακνητῷ δαμασ-
 θῶσι, τῶν ἐλπιζομένων ἀποτυχόντες. Χρεοκοπεῖ-
 θω τῶν ψυχῶν αὐτῶν τὸ περιεργον ἐπιθυμίαις, καὶ
 φόβοις, καὶ λύπαις καὶ ἐλπίσι πλάνοις χ). Ἐπάλ-
 ληλοι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔρωτες νεμέσθωσαν, ἐλπί-
 δες, ποικίλαι ἐπιθυμίαι, ποτὲ μὲν ἐπιτυγχάνουσαι
 ποτὲ δὲ ἀποτυχοῦσαι η), ἵνα αὐτοῖς καὶ τῆς ἐπι-
 χίας ἡδὺ δέλεαρ ἢ εἰς ἀθλήσιν τελειότεραν κακῶν
 βαρεῖται πυρετὸς αὐτοῦς, ἵνα ἐκκακήσαντες κλάσων

ι) οὐρανοῦ bene Cant. in marg. emendavit pro οὐν.

υ) Nullo sensu habet Cant. ἀλλὰ καὶ τοῦτον τὴν ἐσχά-
 την τῷ θέλῃν ἐρευνήσιν νύκτα. Pro quibus τούτων et ἐρευν-
 ησουσιν exhibent codd. V. A. τῷ τέλει autem, denique
 de meo emendavi pro τῷ θέλῃν. Ultima nempe terrae lo-
 ca sunt poli, quos aeterna nocte premi, vulgo finxit antiqui

alique in sacris penetralibus latentem perquirentes, al-
 tum petent coelique motum observabunt. Atque haec
 mediocria sunt: veruntamen praeter extremum terrae
 locum nihil restat: sed hunc quoque ultima nocte
 oblectum pervestigabunt. Nullum igitur habeant hi
 impedimentum, sed indolentiae bono decorentur,
 durisque metus stimulis carentes, vitam securam de-
 gant? Non deinde ad coelum usque curiosam proten-
 dent audaciam, et securas ad elementa porrigent ani-
 mas? Quin doceantur amare et consultare, ut infor-
 tunii quoque gravitatem metuant, ac doloris molestia,
 speratis carentes, domentur. Curiositas quoque ipso-
 rum cupiditate, metu, dolore, ac irrita spe decoqua-
 tur. Alterni deinde ipsos amores torqueant, et cu-
 pidines variae, nunc voti compotes, nunc expertes,
 ut ipsa quoque felicitas ad graviora ipsos pelliciat ma-
 la. Febris ipsos denique premat, cui succumbentes
 cupi-

tas. Vult itaque scriptor, mortales audacia sua denique ad
 polos usque perventuros esse.

v) ἐπὶ τὰ στοιχεῖα, usque ad prima rerum elementa curas
 suas extendent, rescripsi pro ἐπὶ καὶ τὰ στοιχεῖα.

w) Petit Momus a demiurgo, ut affectus et cupidit-
 ates mentibus humanis indet, quibus tanquam frenis a
 veritatis investigatione retineantur. Praeclara sane sunt,
 quae iam sequuntur, ac meliori scriptore digna! ἐρᾶν τε
 καὶ βουλευέσθαι, amare et secum consultare, si quid appe-
 tant, edidi pro ἐρᾶν τοῦτο βουλευέσθαι.

x) ἐλπίσι πλάνοις, irrita spe, edidi pro ἐλπίσι πλάνης.

y) Pro ἀποτυχοῦσαι Cant. et eodd. corrupte habent
 ἀπευκτοῦσαι.

σι τὴν ἐπιθυμίαν. Λυπῇ, τέκνον ὦ Ζεῦ, ταῦδε ἐρη-
νεύουσί σοι τῆς τεκούσης; Οὐ θαυμάζεις, οὐ κα-
ταπλήσῃ, πῶς ὁ τάλας ἄνθρωπος ἐβαρύνθη ε)
Τὸ δεινότερον ἐπαύκουσον. Ἐτέρπετο Μώμου α) ταύ-
τα λέγοντος Ἑρμῆς, ἐλέγετο γὰρ οἰκείως αὐτῷ το-
εἰρημένα, καὶ ταῦτα ἔπραττεν, ὅσα περ εἰρήνη
λέγων Μῶμε, ἀλλ' οὐκ ἐναργῆς γενήσεται πνεύματος
Θείου φύσις ἢ τοῦ περιέχοντος. Εἶπε γὰρ εἰνάμ
ταμίαν β) καὶ προνοήτην ὁ τῶν συμπάντων δεσπότης.
Ἐποπτήρ τοίνυν ταυγῆς ἔσσι τῶν ὅλων γ) ὁ ζυδεσπότης
Θεὸς Ἀδρασεΐα, καὶ τι κρυπτόν ὄργανον ἐγὼ τεχνά-
σομαι, ἀπλανοῦς καὶ ἀπαραβάτου θεωρίας ἐχόμε-
νον ᾧ τὰ ἐπὶ γῆς δουλαγωγηθήσεται πάντα τὰ αὐ-
γενέσεως ἄχρι φθορᾶς ἐσχάτης, ἔχον τὴν ἀπα-
λτρυμένων πῆξιν· πεισθήσεται δὲ τῷ ὄργανῳ ταύτῃ
καὶ τὰ ἐπὶ γῆς ἄλλα πάντα. Εἶπεν Ἑρμῆς [ἔγω-
δὲ] δ) ταῦτα τῷ Μώμῳ, καὶ ἤδη τὸ ὄργανον ἐκεί-
νο. Ταῦτα δὲ ὥς ἐγένετο καὶ ἐνσωματίσθησαν ἐν
ψυχῇ, καὶ ἐπαίνου ὑπὲρ τῶν γενομένων αὐτὸς ἔπα-
χεν, πάλιν ὁ μοναρχος σύγκλητον τῶν Θεῶν ἐποίη-
σεν συνέδριον, καὶ οἱ Θεοὶ παρήσαν, καὶ πάλιν αὐτὸς

ε) ἐβαρύνθη recte legit cod. A. pro ἐβαρύνθη.

α) Patet ex hisce recte supra a me Momii nomen et
oratio haec tribuitur, suppletum esse cf. not. η) λέγων
cod. V. A. pro λέγων ap. Cant.

β) με ταμίαν bene iam in marg. Cant. restituit P.

cupiditatem frangant. Angeris, Hore fili, matre tibi haec narrante. Quin potius de tot hominis ontibus obstupescis? At nunc graviora subiiciam. Laetabatur haec Momo dicente Hermes, quandoquidem ipsi placebant, neque aliter faciebat, Non erit, inquit, Mome, perspicua divini spiritus natura. Et enim praefectum me et inspectorem omnium Universi princeps esse iussit. Inspectrix itaque imperii Universi, erit Adrastea, acute cernens Dea, at ego occultum quoddam fabricabor instrumentum, certa norma constans, quo terrena subiagentur ab ortu ad interitum usque omnia, eventuum compage praeditum: cui porro reliqua obtemperabunt omnia. Quae cum Momo dixisset Hermes, iam instrumentum movebatur. His porro peractis, et animabus in corpora inclusis, debitisque laudibus acceptis, rursus deos convocavit princeps, aderantque dii, eosque sic iterum allocutus est:

κατὰ μίαν. — προνοήτην codd. V. A. recte exhibent pro προνοητικήν.

c) Ἐποπτήρ τοίνυν παγῆς ἕσται τῶν ὅλων, summus inspector imperii totius mundi, restitui pro ἐποπτήρα τοίνυν τῶν γῆς τῶν ὅλων ap. Cant. — ἕσται supplent codd. V. P. A.

d) ἐγὼ δὲ vel corruptum vel plane eliciendum est; colloquuntur enim Hermes et Momus. Vertit Cant, dixit Hermes et placuerunt haec Momo, qui quid legerit, non video. — Quod ad organum illud seu instrumentum attinet, facile vident omnes, fatum illud esse; quo omnia administrantur. Dicitur illud continere τὴν πᾶσιν τῶν ἀπορροουμένων, i. e. nexum eventuum, quo continua causarum et effectuum series sunt.

ταῦτα οὕτως ἐφώνησε. Θεοί, λέγων, ὅσοι τῆς κορυφαίας, ὅσοι καὶ ἀφθάρτου φύσεως τετεύχατε, τὸν μέγαν αἰῶνα διέπειν εἰς αἰὲ κεκλήρωσθε, οἷς αὐτὰ ἑαυτοῖς ἀντιπαραδίδοντα οὐδέποτε κοπιάσει ταύτα πάντα, μέχρι πότε τῆς ἀνεπιγνώσου ταύτης δεσπόσομεν ἡγεμονίας; μέχρι πότε ἀθεώρητα γενήσεται ταῦτα ἡλίου καὶ σελήνης; Ἐκαστος ἡμῶν ἐφ' ἑαυτῷ γεννάτο· ἀπαλείψωμεν τῷ δύνασθαι τὴν ἐτι ἀργὴν ε) σύσασιν ταύτην, ἄπιστος τοῖς μεταγενεστέροις μῦθος δὲ δοξάτω χάος εἶναι· ἔργων ἄπτεσθε μεγάλων, ἐγὼ δ' αὐτὸς ἄρξομαι πρῶτος. Εἶπεν καὶ ὁ θεὸς κοσμικῶς τῆς ἐτι μελαίνης f) ἐνώσεως διάστασις ἐγένετο· καὶ ἐφάνη μὲν ὁ οὐρανὸς ἄνω, συγκεκοσμημένος τοῖς ἑαυτοῦ μυστηρίοις πᾶσι· κραδαιομένη ἐτι γῆ, ἡλίου λάμψαντος, ἐπάγη, καὶ ἐφάνη πᾶσι ταῖς περὶ αὐτὴν συγκεκοσμημένοις καλοῖς g). Καλὰ γὰρ τῷ θεῷ καὶ τὰ θνητοῖς εἶναι νομιζόμενα φαῦλα, ἐτι δὲ τοῖς τοῦ θεοῦ νόμοις δουλεύειν ἐποιήθη. Ἐχάσθη δὲ ὁ θεὸς, ὁρῶν ἤδη ἑαυτοῦ τὰ ἔργα κινούμενα· πληρώσας δὲ τὰς ἰσοστασίας χεῖρας τῷ περιέχοντι τῶν ἐκ τῆς φύσεως ὑπαρχόντων, καὶ τοὺς δρακὰς καρτερῶσθαι σφίγγας h), λάβε εἶπεν ὦ ἱερὰ γῆ, λάβε πάντιμα καὶ εἶναι γεννήτειρα μέλλουσα πάντων, καὶ μηδὲν ἐντεῦθεν λείπεσθαι δέκει. Εἶπεν ὁ θεὸς, καὶ τὰ

ε) ἔτι ἀργὴν bene codd. V. A. pro αἰτίαν ἀργὴν. — I dem mox δοξάτω pro δοξασάτω.

f) 1

est: dii supremæ et immortalis compotes naturæ,
 quibus magnum ævum datum est regendum, quibus-
 que cuncta inter se respondere nunquam desinent,
 quousque tandem ignotum hoc tenebimus regnum?
 quousque hæc Soli, Lunæque erunt invisa? Procreet
 pro se nostrum quisque: deleamus fortiter ignavam
 istam compagem: pro fabula posteris Chaos habeatur:
 magnas res me duce aggredimini. Quæ cum
 factus esset, statim nigra adhuc mundana moles divi-
 sa fuit, ac tum coelum supra refulsit, omnibus or-
 natum mysteriis, tum terra etiamnum instabilis ad
 Solis lucem fixa est, cumque omnibus ornamentis
 apparuit. Etenim pulchra Deo ducuntur etiam quæ
 mortalibus habentur deformia, quoniam ipsius parent
 legibus. Cum porro gauderet Deus, quod opera
 iam sua moveri cerneret, repletis vi naturæ manibus,
 inque pugnum fortiter compressis: Sume hæc, inquit,
 sacra Terra, sume o veneranda, genitrix cunctorum
 futura, nec quicquam posthac desiderata. Hæc locu-
 tus Deus, manibus, quales ipsum decent, expansis
 omnia

f) μελαίνης restitui ex codd. V. A. pro μελένης, ma-
 teria enim adhuc rudis recte nigra dicitur, quod omnia
 squalore oblita, nec certis coloribus distincta essent.

g) καλοῖς supplet cod. V.

h) σφίγγας, comprimens, recte cod. A. pro σφήγας. In
 proximis codd. V. A. bene suppleunt λάβς πάντις.

χεῖρας, οἷας δὲ θεὸν ἔχειν, ἀπλώσας, πάντα ἀφ' ἑ
 κεν ἐν τῇ τῶν ὄντων συστάσει. Καὶ ἀγνοῶσα μὲν ἦ
 κατ' ἀρχαῖς παντάπασι. Νεωστὶ γὰρ αἱ ψυχὰ καὶ
 εἰσχθεῖσαι, καὶ τὴν ἀτιμίαν μὴ φέρουσαι, τοῖς
 οὐρανῶ θεοῖς ἐφιλονεῖκουσιν τῆς ἑαυτῶν εὐγενείας περι-
 κρατοῦσαι, καὶ ἀντιλαμβανόμεναι, ὥς καὶ αὐτὰ
 τοῦ αὐτοῦ ἔτυχον δημιουργοῦ, ἐσαΐαζον *hh*), καὶ
 τοῖς λειπομένοις ἀνθρώποις ὀργάνοις χρώμεναι, ἐποιοῦν
 αὐτοὺς ἑαυτοῖς ἐπιτίθεσθαι, καὶ ἀντιτάσσεσθαι, καὶ
 πολεμεῖν ἀλλήλοις. Καὶ οὕτως ἡ μὲν ἰσχὺς κατὰ
 τῆς ἀσθενείας μέγα ἠδύνατο, ὥς αἱ ἰσχυροὶ τοὺς
 ἀδυνάτους καὶ ἑκατον καὶ ἐφόνευσαν, καὶ κατὰ τῶν
 ῥῶν τοῦτο μὲν ζῶντας τοῦτο δὲ νεκροὺς ἔρριπτον [*κα-*
τὰ τῶν ἀδύτων.] *i*) ἕως ἀγανακτήσαντα τὰ σοιχεῖα
 τῷ μονάρχῳ θεῷ ἐντυχεῖν ἐδοκίμαζον ὑπὲρ τῆς
 ἀνθρώπων ἀγρίου πολιτείας. Πολλοῦ δὲ ἤδη γινώ-
 μένου τοῦ κακοῦ, τὰ σοιχεῖα τῷ ποιήσαντι αὐτὰ
 θεῷ προσελθόντα, τοιούτοις λόγοις περὶ μέμψαν-
 τες ἐχρήσαντο. Καὶ δὴ καὶ εἶχε τὴν τοῦ λέγειν ἐξουσίαν
 τὸ πῦρ πρῶτον. Δέσποτα δὲ ἔλεγε, καὶ τοῦ κακοῦ
 τούτου κόσμου τεχνίτα, καὶ κρυπτὸν ἐν θεοῖς καὶ
 σεβαστὸν ὄνομα μέχρι νῦν ἅπασιν ἀνθρώποις, μέχρι
 τότε, ὦ δαίμον, ἄθεον καταλείψαι τὸν θνητῶν βί-
 ον

hh) In iis quae iam sequuntur id agit noster, ut
 rum mitioris hominum vitae, seu culturae, ut vocant,
 plicet; quae tamen omnia miris pigmentis more suo ex

omnia largitus est. Ea vero primum quidem proprius erant ignota, dum recens inclusae animae, opprobrium non ferentes, cum coelestibus diis contende-
bant: adeoque nobilitate sua nixae, ac se quoque eundem habuisse opificem arbitratae, seditionem concitabant, et hominibus pro instrumentis usae, contentiones inter eos ac bella seminabant. Itaque vis imbecillitati praevalebat, ut imbecilles a fortibus et com-
burerentur, et occiderentur, ac de fanis et adytis partim vivi, partim mortui deicerentur, donec ele-
menta ad principem de fera hominum vita referre sunt coacta. Cum ergo malum indies cresceret, illa cum Deo sic egerunt, primo igne verba faciente: O here, et novi huius mundi opifex, ac tum diis occultum, tum hominibus omnibus reverendum no-
men, quousque tandem deorum expertem relinques huma-

nat. Primum itaque barbariem ortam ponit ex anima-
rum, cum primum invitae corporibus inclusae essent, se-
ditionibus. Inde exorta esse bella, caedes, omnisque ge-
neris scelera. Quibus cum omnia polluerentur, elemen-
ta deum adiisse, ut de mortalium impietate quererentur;
opemque dei implorarent. Quae cuncta magnificis ver-
bis exponuntur. Promisisse deum sese ἀποβροῖαν sui in
terram esse demissurum; misisse vero Osirin atque Isin, a
quibus genus humanum mitioribus moribus imbutum es-
se; postea vero eos in coelum rediisse.

i) Verba κατὰ τῶν ἀδύτων merito pro glossmate ha-
bueris, cum κατὰ τῶν ἱερῶν iam praecesserit. — ἀγανα-
τίζοντα, indignatione commota, bene codd. V. A. pro
ἀναγνατίζοντα ap. Cant.

προαίρεσιν *k)* ἔχεις; Ἀνάτειλον ἤδη σαυτὸν χρε-
ματίζοντι τῷ κόσμῳ, καὶ τοῦ βίου τὸ ἄγριον μήνηται
εἰρήνη· χάρισαι νόμους τῷ βίῳ, χάρισαι νυκτὶ χρε-
μούς· πλήρωσον καλῶν ἐλπίδων πάντα. Φοβέσθαι
σαν ἄνθρωποι τὴν ἀπὸ θεῶν ἐκδικίαν, καὶ οὐδεὶς ἀμαρ-
τήσῃ. Ἐπαξίους ἡμαρτημάτων μισθοὺς ἂν ἀπολαύ-
βωσι, φυλάξοντα *l)* οἱ λοιποὶ τὸ ἀδίκειν· φοβηθί-
σονται ὄρκους, καὶ οὐδὲ εἰς ἔτι ἀνόσιον φρονήσει· με-
τέθωσαν εὐεργετηθέντες εὐχαριστήσας, ἵνα χαίρουν πα-
ρὰ λοιβαῖς [παρὰ θυσίαις] *m)* ὑπηρετήσω τὸ πῦρ
ἢ εὐώδεις ἀτμούς *n)* ἀπ' ἐσχάρας προπέμψω
Μιαινομαι γὰρ ὧ δέσποτα μέχρι νῦν, καὶ ἐπὶ
τῆς τῶν γενομένων ἀνθρώπων ἀθροῦς τόλμης
κας ἀναγκάζομαι τήκειν, οὐκ ἔωσί τε μένειν εἰς
πέφυκα, παραχαράττοντες οὐ καθηκόντως τὸ ἀφ-
θαρστον. Ὁ δὲ ἀὴρ *o)* καὶ αὐτὸς θολοῦμαι, ὧ δὲ
ποτα, ἔλεγε, καὶ ἀπὸ τῶν νεκρῶν σωμαμάτων ἀνα-
μιάσεως νοσώδης τέ εἰμι καὶ ὑγιεινός, οὐκ ἔτι ἐφύ-
τε ἄνωθεν ὅσα μὴ θέμις *p)* ὄραν. Ἰδὼς ἐξῆς
παῖ μεγαλόψυχε, τὴν τοῦ λέγειν εἶχεν ἐξουσίαν,
ἔλεγεν οὕτως· Πάτερ, καὶ θαυμάσῃ ποιητὰ πάντων
αὐτόγεγε δαῖμον *q)*, καὶ τῆς διὰ σε πάντα γεννάσθαι

k) προαίρεσιν, *propositum*, *rescripti* pro πρὸς αἴρε-
σιν. Cant.

l) φυλάξοντα οἱ πολλοὶ codd. V. A. pro φυλάξον-
λοιποὶ ap. Cant. *Idem* statim recte ἀνόσιον pro ἀνόστη-
nam de impietate sermo est.

m) Verba παρὰ θυσίαις vel pro glossemate habet
Cant.

humanam vitam? luce iam teipsum orbi, vitæque
 feritatem pace mitiga: da vitæ leges, et Nocti ora-
 cula: reple cuncta spe bona: divinam homines ultio-
 nem metuant, ne quis amplius peccet: si dignam pec-
 catorum mercedem recipiant, ab iniuria in posterum
 abstinebunt: iusiurandum revereantur, neque im-
 pie quicquam posthac agent: discant pro beneficiis
 gratiam referre, quo lubens ignem ad sacrificia sub-
 ministrum, quo fumum tibi odorem ab ara submit-
 tam. Adhuc enim contaminor, here, præque im-
 pia hominum audacia carnem cogor depascere, nec
 naturæ meæ relinquer, immortalitate per iniuriam
 detorta. Aër deinde, Inficior here, dixit, cadave-
 rum foetore, nec salubris amplius, quæ convenit,
 despicio. Tum aqua, fili magnanime, dicendi fa-
 cta potestate, sic est locuta: O pater, et opifex uni-
 versi, tui ipsius, ac per te cuncta gignentis naturæ
 auctor,

sunt, vel legendum *παρὰ λοιβαῖς τε καὶ παρὰ θυσίαις*, in
 libationibus et sacrificiis.

n) *ἀτμούς*, *vapores* recte codd. V. A. pro *αὐτάς*. In
 proximis *μυαίνωμαι*, *polluo*, rescripti pro *μυαίνωμαι*, quod
 iam Cant. in marg. annotaverat.

o) *ἀήρ* recte codd. V. A. pro *ἀνὴρ* ap. Cant. Post
 ignem alterum elementum *aër*, loquens introducitur.

p) *ὅσα μὴ θέμις*, *quæ nefas est videre*, rescripti pro
ὅσα με θέμις ex codd. V. A.

q) *αὐτόγεγε δαίμων* bene codd. V. A. pro *αὐτογενέων*
δαίμων.

ποιητὰ φύσεως, ἥδη ποτὲ ὃ δαῖμον αἰεὶ ρεῖθρα ποταμῶν καθαρά πρόσταξον εἶναι. Ἡ γὰρ ἀπολούουσι ποταμοὶ καὶ θάλασσα τοὺς φονεύσαντας, ἢ δέχονται τοὺς φονευθέντας. Γῆ παρὴν περίλυπος ¹⁾ ἐξ ἡμῶν καὶ ἀρξασα τοῦ ἀπολόγου, ὃ παῖ μεγαλόδοξε, οὐτως λέγειν ἤρξατο. Βασιλεῦ, καὶ τῶν οὐρανίων πύργων, καὶ δέσποτα ἀψίδων, φοιχείων ἡμῶν πάντων τῶν σοι παρεσῶτων, ἐξ ὧν αὐξήσεως καὶ μειώσεως ἀρχὴν ἔχει τὰ πάντα, εἰς ὃ καὶ πάλιν καταλήγεται ἀναγκαίως ὀφειλόμενον τέλος ἔχει, ἀλόγιστος, πολυτίμητε καὶ ἄθεος ²⁾ ἀνθρώπων ἐπ' ἐμὲ χωρεῖν ἔπεισι. Χωρῶ δ' ἐγὼ φύσιν πάντων. Αὕτη γὰρ, αὐτοῦ σου προσέταξας καὶ φέρω πάντα, καὶ τὰ φονευθέντα δέχομαι. Ἀτιμῶμαι δὲ ἤδη. Ὁ γὰρ πάντων ἐπιχθονίος σου κόσμος πεπληρωμένος, θεὸν οὐκ ἔχει. Πάντα γὰρ ὃ φοβηθῶσιν οὐκ ἔχοντες, παρενομήσιν, καὶ κατ' ἐμῶν, ὃ κύριε, τενόντων πάσῃ πονηρᾷ τέχνῃ καταπίπτουσι. Καταβρέχομαι δὲ πᾶσα φθινομένη σωμάτων χυλοῖς. Ἐντεῦθεν κύριε τοὺς οὐκ ἀξίους ἀναγκάζομαι χωρεῖν. Χωρῆσαι ἡλῶ, μεθ' ὧν φέρω πάντων καὶ θεόν. Χαρίσαι τῇ γῇ καὶ οὐ σαυτὴν, οὐ γὰρ σε χωρεῖν ὑπομένω, σαυτὴν τοῦ τινος ἱερὰν ἀπόρροϊαν. Στοιχεῖαν τιμιωτέραν τῶν ἄλλων τὴν γῆν μεταποίησον. Μόνη γὰρ αὐχνοῦ

¹⁾ περίλυπος, tristis, lugubris recepi ex codd. V. A pro παράλοιπος ap. Cant. et h̄ hoc quoque bonum sensum

auctor, tandem aliquando fluminum latices iubeas esse puros; nam vel homicidas abluunt flumina ac maria, vel trucidatos recipiunt. Postremo terra lurgens accessit, ac sic, fili magnifice, est exorsa: O rex, et coelestium domine sphaerarum, atque elementorum tibi apparentium pater, de quibus omnia crescendo ac decrescendo sumunt initium, et in quae rursus necessario tandem desinunt: stulta impia hominum invadit me turba, quandoquidem omnem capio, quemadmodum tu iussisti, naturam, cunctaque fero, et cadavera recipio: ac dedecore nunc afficior. Terrenus tuus orbis, omnium plenus, Deum non habet. Me tu enim carentes, nihil non audent, meisque humeris omni incumbunt malitia. Tota sane corporum succis conspergor: ac proinde indignos etiam recipere cogor. At ultra reliqua, quae sustineo, Deum quoque recipere cupio. Gratificare terrae, si non teipsum, cuius non sum capax, saltem sacrum aliquem tui defluxum. Reliquis elementis praeslantior rem redde terram, unice enim mihi, de tuis omnia sub-

fundit. In proximis autem καὶ ἀρξασα τοῦ ἀπολόγου, *exorsa defensionem*, de meo emendavi pro καὶ τάξομαι τῆς ἀπὸ τῶν λόγων, quod nullo sensu habent Cant. et codd.

5) Male hic inseritur ἀπ', quod delevi; ut et statim καὶ ante φύσιν. — Δέχομαι recte exhibent codd. V. A. pro δεχόμενον ap. Cant.

Qqq 4

τῶν ἀπό σου πρέπει τὰ πάντα παρεχούση. Τόσα
 τα μὲν τὰ σοιχεῖα εἶπον, ὁ δὲ θεὸς ἱεράς ἐν τῷ λό-
 γειν Φωνῆς τὰ σύμπαντα πληρώσας, παρεύεθε εἰπὼν
 ἱερά καὶ μεγάλου ^{ι)} πατρὸς ἄξια τέκνα, καὶ κατὰ
 μηδέναν τρόπον νεωτερίζειν ἐπιχειρεῖτε, μηδὲ ἀεὶ
 τῆς ἐξ αὐτῶν ὑπηρεσίας τὸν σύμπαντά μου κόσμον
 καταλείπητε. Ἐτέρα γὰρ ἐν ὑμῖν τις ἤδη τῆς ἐμῆς
 ἀπορρήσιας φύσεως, ὡς δὴ καὶ ὅσιος ἔσται τῶν πρεσ-
 τομένων ἐπόπτης, καὶ ζώντων μὲν κριτὴς ἀμερόθυ-
 τος, φρικτὸς δ' οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ τιμωρὸς τῶν ὑπὲρ
 γῆν τύραννος. Καὶ ἐκάτω δὲ τῶν ἀνθρώπων ἀκούων
 θήσει διὰ γένους μισθὸς ἐπάξιος. Καὶ οὕτως ἐπα-
 σαντο τῆς ἐντυχίας τὰ σοιχεῖα, τοῦ δεσπότης κα-
 λεύσαντος, καὶ ἐχεμυθίαν εἶχον· καὶ ἕκαστον αὐτῶν
 τῆς ἰδίας ἐξουσίας ἐκράτει καὶ ἐδέσποζε. Καὶ ἐκ τῶν
 τοῦ εἶπεν Ὁρεος, ᾧ τεκοῦσα, πῶς οὖν τὴν τοῦ θεοῦ
 ἀπορρήσιαν ἔχειν ἠτύχησεν ἡ γῆ; Καὶ εἶπεν Ἰσὺς
 παραιτούμαι γένεσιν ἰσορεῖν. Οὐ γὰρ θεμιτὸν τῷ
 σποράς καταλέγειν ἀρχὴν, ᾧ μεγαλοφρονὲς Ὁρεός
 ὡς μήποτε ὕψερον εἰς ἀνθρώπους ἀθανάτων ἔλθῃ
 νεσις θεῶν. Πλήν· ὅτι γε ὁ μοναρχος θεὸς ὁ τῶν συμ-
 πάντων κοσμοποιητὴς ⁱⁱ⁾ καὶ τεχνίτης τὸν μέγαν
 σου πρὸς ὀλίγον ἐχαρίσατο πατέρα Ὅσιον, καὶ τὴν
 μεγίστην θεὰν Ἰσὺν ^{v)}, ἵνα τῶν πάντων θεομένων κα-

^{ι)} μεγάλου codd. V. A. pro μεγάλη.

ⁱⁱ⁾ Mutila hic simul et corrupta ap. Cant. est orat

subministranti, gloriari licet. Atque haec quidem elementa dixerunt: Deus autem sacra voce cuncta replens: Ite, respondit, sacra et patre digna proles, nec ullo pacto rebus novis studete, nec ministerio vestro orbem meum destituite. Iam enim quidam naturae meae defluxus inter vos versatur, quo sacer erit rerum gerendarum inspector, ac vivorum iudex incorruptus, nec non mortuorum tortor: atque adeo singulos homines digna sequetur merces. Ac tum dicendi finem fecerunt elementa, Deo iubente, ac tacuerunt suasque singulae res deinceps curabant. Tum Horus, Quo pacto igitur, mater, inquit, Dei defluxum terra obtinuit? Ad haec Isis: Hunc ortum, respondit, nolim enarrare, quandoquidem fas non est, Hore magnifice, seminis tui initium referre, ne deorum generationes postea hominibus innotescant. Hoc tamen dicam, deum summum omnium regem ac artificem, maximum patrem tuum Osirim, deamque maximam Isin esse aliquantum largitum, ut omnium

Exciderunt ibi verba: εἰς ἀνθρώπους ἀθανάτων ἔλθῃ γένεσις θεῶν, πλὴν ὅτι γὰρ ὁ μόναρχος θεός, ὁ τῶν συμπάντων κοσμοποιητὴς &c. quae integra servarunt codd. V. A. P. v) Sequitur scriptor vulgarem Aegyptiorum mythologiam, dum Horum Osiridis et Isidis filium ponit. cf. *Plar. de Is. et Os. Op. II*, p. 355. Culturae vero initia iam apud Diodorum, cum nostro inprimis conferendum, Osiri et Isidi tributa invenies. cf. *Diod. p. 17. 18. 29.* et ibi *Wessel.* qui ad Stob. nostrum passim provocat. Sequioris vero aevi haec interpretamenta esse, vix opus est ut moneamus.

μα βοηθοὶ γένωνται. Οὗτοι βίου τὸν βίον ἐπλήρωσαν, οὗτοι τὸ τῆς ἀλληλοφονίας υ) ἐπαυσαν ἄγριον· τὴ μὲν προγόνοις θεοῖς αὐτοὶ καὶ θυσίας καθιέρωσαν. Νόμους οὗτοι καὶ τροφαὶς θνητοῖς καὶ σκέτην ἔχασαν· οὗτοι τὰ κρυπτά, Φησὶν Ἑρμῆς, τῶν ἐμῶν ἐπιγνώσκονται γραμμάτων πάντων καὶ διακρινούσι, καὶ τινὰ μὲν αὐτοὶ κατασχῶσιν, ἃ δὲ καὶ πρὸς εὐεργεσίας θνητῶν φθάνει, σήλοις καὶ ὀβελίσκοις χαράζουσιν· οὗτοι πρῶτοι δείξαντες δικαστήρια, εὐνομίας τὰ σύμπαντα καὶ δικαιοσύνης ἐπλήρωσαν· οὗτοι δὲ ζήσας καὶ πίστεως ἀρχηγέται γενόμενοι, καὶ τὸν μέγιστον θεὸν Ὁρκὸν εἰσηγάγοντο εἰς τὸν βίον· οὗτοι τοὺς παυσσάμενους τοῦ ζῆν, ὡς δέον ἔστιν, ἐδίδαξαν περὶ σέλλειν· οὗτοι τὸ τοῦ θανάτου ζητήσαντες ἄγριον, ἔγνωσαν, ὡς τοῦ ἕξωθεν πνεύματος Φιλυποσρόφου τυγχάνοντος εἰς τὰ τῶν ἀνθρώπων πλοίσματα, ἥν ὑπερήση ποτὲ ἀνάκτῃσιν οὐκ ἔχον ι), ἐργάζεται λειπιδυμίας· οὗτοι τὸ περιέχον ὅτι δαιμόνων ἐπληρώθη, παρ' Ἑρμοῦ μαθόντες, κρυπταῖς σήλοις ἐχάραξαν· οὗτοι μόνι τὰς κρυπτὰς νομοθεσίας τοῦ θεοῦ παρ' Ἑρμοῦ μαθόντες, τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων ἀπάντων εἰσηγητὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐγένοντο καὶ νομοθέται· οὗτοι παρ' Ἑρμοῦ μαθόντες ὡς τὰ κάτω συμπαθεῖν τοῖς ἀνω ὑπὸ δημιουργοῦ διάταγῃ, τὰς προκαθέτους κ) τοῖς ἐν οὐρανῷ μυστηρίοις
ιερο.

υ) Suspicari posset ἀλληλοφονίας, ut supra in fragm. Moschionis p. 242. sed praefero nostrum, cf. Westf. ad Diod. p. 17.
 ι) ἔχον

nium indigum orbem iuarent. Hi sane vita vitam repleverunt: hi caedes mutuas sustulerunt: hi delubra diis ac sacra constituerunt: hi leges hominibus, victum, et vestitum dederunt: hi meorum omnium scriptorum, inquit Hermes, mysteria cognoscent, eaque partim sibi servabunt, partim, quæ sunt hominibus profutura, columnis insculpent: hi iudicia primi componentes iustitia cuncta repleverunt: hi fidei auctores facti, maximum quoque deum, Ius-
iurandum, in vitam humanam introduxerunt: hi vi-
ta sanctos rite docuerunt componere: hi mortis in-
quisita feritate, cognoverunt, externum spiritum,
cum in humana cupiat redire figmenta, si quando
præcluditur aditus, animi deliquium efficere: hi cum
aërem scatere daemonibus ex Hermete cognovissent,
occultis id columnis insculperunt: hi occultis Dei
legibus ab Hermete perceptis, artium ac scientiarum
omnium auctores extiterunt: hi cum inferiora Dei
iussu cum superioribus consentire ex Hermete cognō-
vissent, idonea coelestibus mysteriis sacrificia terris
tradiderunt: hi corporum imbecillitate perspecta, per-
fectos

ω) ἔχον nempe τὸ πνεῦμα, rescripsi pro ἔχουσαν.

κ) Si προκαθήμενος vera lectio est, idem erit quod
προκαθιστάμενος, antea (a coelo nempe in terram) *delectas*,
seu *demissas*. Apud lexicographos tamen vocem illam
frustra quaeris. Cum tamen ex simplici καθέσθαι rite
derivari possit, contra codd. fidem nil mutandum exi-
stimo.

ἱεροποιίας ἀνέστησαν ἐν γῇ· οὗτοι τὸ φθόριμον τῶν σαρ-
μάτων ἐπιγνόντες τὸ ἐν ἅπασιν τέλειον τῶν προφητῶν
ἐτεχνάσαντο, ὥς μήποτε ὁ μέλλων θεοῖς προσάγειν
χεῖρας προφήτης ἀγνοῇ τι τῶν ὄντων· ἵνα φιλοσο-
φία μὲν καὶ μαγεία ψυχὴν τρέφῃ, σῶζῃ δ' ὅταν τι
πάσχει ἰατρικὴ σῶμα. Ταῦτα πάντα ποιήσαν-
τες, ὧς τέκνον, Ὅσιρίς τε καὶ γὰρ, τὸν κόσμον πληρῆσαν
ιδόντες, ἀπητούμεθα λοιπὸν ὑπὸ τῶν τὸν οὐρανὸν
κατοικούντων, ἀλλ' οὐκ ἦν ἀνελθεῖν, πρὶν ἐπικα-
λέσασθαι τὸν μονάρχον, ἵνα δὴ καὶ τῆς θεωρίας ταύτης
πλήρης τὸ περιέχον γένηται, αὐτοῖ τε εὐπαρέ-
δεκτον εὐτυχίσωμεν τὴν ἀνάβασιν. Χαίρει γὰρ ὕμ-
νοῖς ὁ θεὸς, ὧς τεκοῦσα, εἶπεν Ὁρεος, καμοὶ χαί-
σαι τὴν τοῦ ὕμνου ἐπίγνωσιν, ὥς μὴ ἀμαθὴς ὑπάρ-
χω. Καὶ εἶπεν Ὅσις πρόσεχε παῖ.

41. *Eiusdem.*

Σὺ δὲ ὦ παῖ μεγαλόψυχε, εἴ τι θέλεις ἕτερον
ἐπερώτα. Καὶ εἶπεν Ὁρεος, ὦ πολυτίμητε μητέρα,
εἰδῆσαι θέλω, πῶς γίνονται βασιλικαὶ ψυχαί; Καὶ
εἶπεν Ὅσις, ἡ γιγνομένη περὶ τὰς βασιλικὰς ψυχὰς
διαφορὰ, τέκνον Ὁρε, τοιαύτη τίς ἐστι. Ἐπεὶ γὰρ
τόποι τέσσαρες εἰσι ἐν τῷ παντί, οἵτινες ἀπαρ-
αβά-
τω νόμῳ καὶ προσασίᾳ ὑποπίπτουσιν, ὅτε οὐρανός,
καὶ

ad fr. 41. Novum hic ἀποσπασμάτιον incipere et res
ipsa docet, non enim cohaerent quae sequuntur cum
ante.

fectos creaverunt prophetas, ne quid unquam manus in coelum sublaturus propheta ignoraret, ac philosophia quidem et magia animam nutrent, corpus autem affectum servaret medicina. Haec omnia cum Osiris et ego, fili, peregissemus, repletum conspicati mundum, a coeli incolis deinceps repetebamur. Sed nisi invocato principe non licebat ascendere, quatum hac contemplatione repleretur aër, tum ipsi commodum nancisceremur ascensum: siquidem hymnis Deus delectatur. Me quoque, mater, inquit Horus, hymnum doce, ut eum sciam. Ausculta fili, respondit Isis.

41. *Eiusdem.*

Tu porro fili magnanime, si quid aliud requiris, interroga. Tum Horus: Cupio, inquit, scire, veneranda mater, quo pacto regiae existant animae. Ad haec Isis, Regiarum animarum, respondit, Hore fili, haec est differentia. Cum quatuor sint Universi loca, quae legi perpetuae sunt obnoxia, coelum, aether, aër,

antecedentibus, et codd. indicant, qui simul in margine habent ἐν ταυτῷ. Neque ex eodem Hermetis libro desumpta haec esse, dubitari potest; continentur enim eo alia ad quaestiones de natura animarum spectantia capita. Disputatur enim primo de principum et regum animis, quibus divinam originem tribuit Hermes; nec facile scriptorem invenies, qui norum illud: ἐκ Διὸς γὰρ βασιλῆες διαfertius protulisset. Deinde de animarum nobilitate, sexu, et alia.

καὶ ὁ αἰθήρ, καὶ ὁ αἴηρ, καὶ ἡ ἱερωτάτη γῆ· καὶ αὖ-
 μὲν, ὧ τέκνον, ἐν οὐρανῷ θεοὶ κατοικοῦσιν, ὧν ἄρχεται
 μετὰ καὶ τῶν ἄλλων πάντων ὁ τῶν ὅλων δημιουργός·
 ἐν δὲ τῷ αἰθέρι ἀστέρες, ὧν ἄρχεται ὁ μέγας Φαῖος
 ἥλιος, ἐν δὲ τῷ αἰέρι ψυχὰς μόνας α), ὧν ἄρχεται σελή-
 νη· ἐπὶ δὲ τῆς γῆς ἄνθρωποι, καὶ τὰ λοιπὰ ζῶοντα,
 ὧν ἄρχεται ὁ κατὰ καιρὸν γενόμενος βασιλεύς. Γεν-
 νῶσι γάρ, ὧ τέκνον, βασιλεῖς οἱ θεοὶ ἐπαξίους τῆς
 ἐπιγείου γονῆς, καὶ εἰσιν οἱ ἄρχοντες τοῦ βασιλείου
 ἀπόρροισι, ὧν ὁ μᾶλλον ἐκείνῳ πλησίον, οὗτος καὶ
 ὁ τῶν ἄλλων βασιλικώτερος. Ὁ μὲν γὰρ ἥλιος κα-
 θ' ἑγγίον ἐστὶ τοῦ θεοῦ τῆς σελήνης, ἐπιμείζων καὶ
 δυναμικώτερος, ὧ δευτερεύει ἡ σελήνη καὶ κατὰ τὰ
 ζῆν καὶ κατὰ δύναμιν. Καὶ ὁ μὲν βασιλεύς τῶν μὲν
 ἄλλων θεῶν ἐστὶ ἑσχατος, πρῶτος δὲ ἀνθρώπων. Καὶ
 μέχρις οὗτου ἐπὶ γῆς ἐστὶ, τῆς μὲν ἀληθοῦς θειότητος
 ἀπήλλακται, ἔχει δὲ ἐξαίρετόν τι παρ' ἀνθρώπων,
 ὁ ὅμοιον ἐστὶ τῷ θεῷ. Ἡ γὰρ εἰς αὐτὸν καταπεμπ-
 μένη ψυχὴ, ἐξ ἐκείνου ἐστὶ τοῦ χωρίου ὃ ὑπεράνω κεν-
 ται ἐκείνων, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς ἄλλους καταπέμπονται
 ἀνθρώπους β). Καταπέμπονται δὲ ἐκεῖθεν εἰς τὰ
 βασιλεύειν διὰ δύο ταῦτα αἱ ψυχὰς ὧ τέκνον. Αἱ
 γὰρ καλῶς καὶ ἀμέμπτως δραμοῦσαι τὸν ἴδιον αἰῶ-
 να, καὶ μέλλουσαι ἀποθεοῦσθαι, ἵνα καὶ τῷ βασι-
 λεύειν

α) Retinui Cant. lectionem ψυχὰς μόνας, animis enim
 sedes suas in luna iam a Platone assignari, constat ex Plat.
 de

aër, ac sanctissima terra: in coelo quidem dii habitant, quibus, ut et reliquis omnibus imperat Universi opifex, in aethere autem stellae, quibus magnum Solis lumen praeest: in aëre vero animae solae, quarum princeps est Luna: in terra denique homines, et animalia reliqua, quibus reges imperant. Etenim reges dii procreant, filii, terreno generi aptos; ac summi regis defluxus sunt principes, qui quo sunt illi propiores, hoc sunt magis regii. Ut enim Sol, quatenus propior Deo est, quam Luna, maiores vires habet, Luna tum ordine, tum viribus sequente: ita rex aliorum quidem deorum est infimus, hominum autem primus: et quamdiu in terris versatur, vera quidem divinitate caret, praecipuum vero quid inter homines obtinet, quod est Deo simile. Nam quae in illum demittitur anima, de loco proficiscitur, qui superior est iis, ex quibus demittuntur aliae. Atque inde duas ob causas animae, filii, ad regnandum demittuntur. Quae enim citra crimen aevum suum transegerunt, interque deos referendae veniunt, ut in

de fac. in orb. lun. Op. II, p. 945. Alia tamen est codd. V. A. lectio qui habent *ψυχὰς δαιμόνων*. Neque hoc male! Dicuntur enim daemones quoque a Neoplatonicis in aëre sub luna habitare. cf. supra p. 62. et ibi Not. r). Insolitum tamen videtur animas daemonum ponere, quare tutius duxi retinere lectionem vulgatam.

b) Exciderunt hic ap. Cant. verba *καταπέμπονται ἀνθρώπους*, quae supplent codd. V. A. E.

λεύειν τὴν τῶν θεῶν προγυμνασθῶσιν ἐξουσίαν·
 δὲ c) θεῖαι τινὲς ἤδη οὔσαι, καὶ ἐπὶ μικρῷ τινι παρὰ
 θεμιπευσάσαι τὸν ἔνθεον γνώμονα, ἵνα κόλασιν μὴ
 ἐν τῷ σεσωματίσθαι ὑπομένωσιν, δι' ἀδοξίαν καὶ φθόρον
 σιν, μὴδὲν δὲ d) ὅμοιον τοῖς ἄλλοις πάσχωσιν ἐν σῶ-
 ματισθεῖσαι, ἀλλ' ὅπερ εἶχον λελυμένα, τοῦτο καὶ
 δεθεῖσαι ἔχουσιν. Αἱ μέντοι περὶ τὰ ἡθῆ τῶν βασι-
 λευόντων γιγνόμενα διαφορά, οὐκ ἐν τῇ τῆς ψυχῆς
 κρίσει κρίνονται, πᾶσαι γὰρ θεῖαι· ἀλλ' ἐν τῇ τῆς
 δορυφορησάντων αὐτῇ καταστάσει e) ἀγγέλων καὶ
 δαιμόνων. Αἱ γὰρ τοιαύται καὶ ἐπὶ τοιαῦτα κατε-
 χόμενα, δίχα προπομπῆς καὶ δορυφορίας οὐ κατέ-
 χονται. Οἶδε γὰρ ἡ ἄνω δίκη τὴν ἀξίαν ἐκάστην
 μιν, καὶ ἐκ τῆς εὐημερούσης χάρας ἀπαθῶσιν·
 Ὅταν οὖν οἱ κατ'ἀγοντες αὐτὴν ἀγγελοι καὶ δαίμον-
 νες, τέκνον ὦρε, πολεμικοὶ ᾧσι, τούτων περι-
 τεῖν τῆς γνώμης ἢ ψυχῆς ἔχει, ἢ ἐπιλαθομένη f) τῶν
 ἑαυτῆς ἔργων, μᾶλλον δὲ μεθιεμένη τούτων μέ-
 τῶν τῆς ἐτέρας συνοδίας προσγεγονότων· ὅταν δὲ
 ρηνικοὶ, τότε καὶ αὐτὴ τὸν ἴδιον δρόμον εἰρηνοποιεῖται·
 ὅταν δὲ δικασικοὶ g), τότε καὶ αὐτὴ δικάζει· ὅταν
 μουσικοὶ, τότε καὶ αὐτὴ ἀδεί· ὅταν δὲ φιλαληθεῖται
 τότε καὶ αὐτὴ φιλοσοφεῖ. Ὡς γὰρ ἐξ ἀνάγκης αἰετῶς

c) δὲ, sensu postulante, addidi.

d) Iterum supplevi δὲ, et πάσχωσιν ac ἔχουσιν codd.
 V. A. auctoritate edidi pro πάσχωσιν et ἔχουσιν.

e) αἰ-
 ψμ

in regno quoque divinam potestatem praelibent, quae autem etsi divinae sint, leviter tamen peccarunt, atque a regula aberrarunt, ne cruciatum quidem ignominiae ferant corpori inditae, nihil cum reliquis habent simile, verum quod ante solutae, idem post vinculae obtinent: morum autem differentiae non de anima, quae prorsus est divina, sed de affeclis eius angelis ac daemonibus proveniunt. Tales etenim animae absque affeclis non demittuntur, quoniam divina iustitia suum cuique tribuere novit, etiamsi e loco beato detrudantur. Quare cum eam deducentes angeli ac daemones, Hore fili, bellicosi fuerint, horum sententiam sequitur anima, vel suorum oblita operum, vel potius usque ad alterum coetum memor: cum pacis amantes, tum et ipsa paci studet: cum iudiciorum studiosi, tum et ipsa iudicat: cum musici, tum et ipsa canit: cum veritatis amatores, tum et ipsa philosophiae dat operam. Necessario enim

hae

e) αὐτῇ καταδάσει, in conditione angelorum qui eam comitantur, edidi pro αὐτῆς τὴν κατάδασιν, quod nullo sensu cum Cant. habent codd.

f) ἐπιλαβομένη et μεμνημένη codd. V. A. exhibent pro ἐπιλαβομένου et μεμνημένος. Vult nempe scriptor: animas suam naturam non prorsus deponere, sed tantum adsumere illam comitum suorum usque ad novam cum corpore coniunctionem.

g) Verba δὲ διακίνοι τότε bene suppleant codd. V. A.

h) Pro ἐξ ἀνάγκης αἱ, quod habent codd. V. A. P. male habet Cant. ἀνάγκως καί.

Rrr

ψυχὰς αὐταὶ τῆς τῶν καταγόντων περικρατούσι γυν-
 μης, πίπτουσι γὰρ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, τῆς μὲν
 ἰδίας φύσεως ἐπιλαθόμενοι, καὶ παρόσον μακρὰ
 αὐτῆς ἀπέστησαν i), μέμνηται δὲ τῆς τῶν κατακλι-
 σάντων αὐταῖς διαθέσεως. Καλῶς, εἶπεν Ὁρεσ, πᾶν
 τα μοι [ἐδήλωσας k)] ὃ τεκούσα· πῶς δὲ εὐγενεῖς
 γίνονται ψυχὰς οὐδέπω μοι διηγήσω. Ὅν τρόπον
 ἐπὶ γῆς, τέκνον Ὁρε, εἰσὶ τινες πολιτεῖαι διαφερο-
 σαι ἀλλήλων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ψυχῶν ἐστὶ. Καὶ
 αὐταὶ γὰρ τόπους ἔχουσιν, ὅθεν ὁρμῶσι, καὶ ἡ αἰτία
 τοῦ ἐνδοξοτέρου τόπου ὠρμηκυῖα, εὐγενεστέρα ἐστὶ τῇ
 μὴ οὕτως ἐχούσης. Ὅν περ γὰρ τρόπον ἐπὶ ἀνθρώ-
 ποις ὁ ἐλεύθερος εὐγενέστερος εἶναι δοκεῖ δούλου· (τὸ γὰρ
 ἐν ταῖς ψυχαῖς ὑπερέχον καὶ βασιλικὸν δουλοπαι-
 τὸ ὑπερεχόμενον ἐξ ἀνάγκης,) οὕτω καὶ l) — —
 πῶς ἀρρενικὰ καὶ θηλυκὰ γίνονται ψυχὰς; Αἱ ψυ-
 χὰς, ὃ τέκνον Ὁρε, ὁμοφυεῖς εἰσιν ἑαυταῖς, καθάπερ
 περ ἐξ ἐνὸς οὐσαι χωρίου, ἐν ᾧ αὐταῖς διατυπώται
 δημιουργὸς, καὶ οὔτε εἰσὶν ἀρρενες οὔτε θηλεῖαι.
 γὰρ τοιαύτη διάθεσις ἐπὶ σωμάτων γίνεταί, καὶ
 οὐκ ἐπὶ ἀσωμάτων. Ἡ δὲ διαφορὰ τοῦ ταῖς μὲν βέλ-
 μαται

i) ἀπέστησαν, quandoquidem a sua natura alienantur, cod. V. A. recte pro ἐπέστησαν. In proximis μέμνηται recte pro μέμνηται.

k) ἐδήλωσας vel simile verbum hic excidisse, res ipse docet; quare illud uncis inclusum addidi.

l) Mancam hic esse orationem iam in Cant. edit. notatur.

hae animae deductorum sequuntur sententiam, quandoquidem in humanitatem incidunt, suae quidem oblitae naturae, deductorum autem sententiae memores. Recte hoc explicasti, mater, inquit Horus: quo autem pacto nobiles gignantur animae, nondum exposuisti. Ad quae Isis, Quemadmodum in terris, respondit, Hore fili, diversae cernuntur respublicae, sic etiam inter animas; cum enim haec quoque loca habeant, e quibus profisciscuntur, quae de loco celebriore prodit, alia de alio prodeunte censetur nobilior; sicut enim inter homines liber servo ducitur nobilior, quoniam dignitas animarum inferiora sibi necessario subiicit: sic etiam (in hoc negotio se res habet). Post haec Horo quaerente, quo pacto masculae et femineae gignerentur animae, sic respondit Isis: Animae omnes eiusdem naturae sunt, Hore fili, tanquam uno in loco ab opifice formatae, nec vel matres sunt, vel feminae; siquidem haec affectio in corporibus, non incorporeis cernitur. Cur autem aliae

fero-

tatur. In codd. tamen nihil praesidii est, qui lacunam ne quidem indicant. Excidisse videntur pauca, v. c. οὐτως καὶ ταῦτα ἔχει. Πῶς δὲ ἐφ' ὁρίσιναι &c. Docet enim Hermes diversam esse animarum, iam ante in corpora descensum, conditionem, cum aliae sint ignobiliores, aliae nobiliores, pro regionum, quas antea occuparunt, diversitate. Quemadmodum itaque homo in libera civitate enutritus nobilior sit servo, sic quoque animam ex nobiliori loco descendantem praestare alteri. —

μωδεζέρας εἶναι, ταῖς δὲ εὐαφεῖς, ὁ αἷρ ἐστὶ, τέκνον
 ὦρε, ἐν ᾧ πάντα γίγνεται. Ἀἷρ δὲ ψυχῆς II)
 ἐστὶν αὐτὸ τὸ σῶμα ὃ περιβέβληται, ὅπερ στοιχείων III)
 ἐστὶ φύραμα γῆς, καὶ ὕδατος, καὶ αἵρος, καὶ πυρός.
 Ἐπεὶ οὖν τὸ μὲν τῶν θηλείων σύγκριμα πλεονάζει
 μὲν τῷ ὑγρῷ καὶ ψυχρῷ, λείπεται δὲ τῷ ξηρῷ καὶ
 θερμῷ, παρὰ τοῦτο ἢ εἰς τοιοῦτο πλάσμα συγκλίνει
 μένη ψυχὴ διυγρος γίγνεται, καὶ τρυφερὰ, ὥσπερ
 ἐπὶ τῶν ἀρρένων τὸ ἐναντίον ἐστὶ γιγνόμενον εὐρεῖν. Ἐπὶ
 τούτοις γὰρ πλεονάζει μὲν τὸ ξηρὸν, καὶ τὸ θερμὸν
 λείπεται δὲ τὸ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν διὰ τοῦτο καὶ
 τοιούτοις σώμασι ψυχὰς τραχεῖας, καὶ ἐνεργητικὰς
 τέρας εἰσὶν. Πῶς γίνονται αἱ ψυχὰς συνεταί,
 τεκοῦσαι; Καὶ ἀπεκρίθη Ἰσις· τὸ ὁρατικὸν ᾧ τέκνον
 περιβέβληται χιτῶσιν. Ὅταν οὗτοι οἱ χιτῶνες πύ-
 νοι ᾧσι καὶ παχέας, ἀμβλυωπεῖν IV) ὁ ὀφθαλμός, καὶ
 δὲ ἀραιοὶ καὶ λεπτοὶ, τότε ὀξυωπέεσσι βλέπουσιν.
 Οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς. Ἐχει γὰρ καὶ αὐτὴ
 περιβόλαια ἀσώματα, καθὼ καὶ αὐτὴ ἀσώματα
 ἐστὶ. Ταῦτα δὲ περιβόλαια ταῦτα αἶρες εἰσὶν, οἱ δὲ
 ἡμῖν V). Ὅταν οὗτοι ᾧσι λεπτοὶ καὶ ἀραιοὶ, καὶ δι-
 γκεῖς, τότε συνετὴ ἡ ψυχὴ ἐστὶ ὅταν δὲ τουναντιῶν
 πυκνῶν

II) Explicatur hoc iis quae statim de involucris
 mae aëreis addit scriptor. cf. not. n).

m) στοιχείων rescripti pro στοιχείων. In proximis
 ba καὶ τῷ ψυχρῷ recte supplent codd. V. A. E.

ferociores sint, aliae molliores, aër in causa est, in quo fiunt omnia: animae vero aër ipsum corpus est, quo circumdatur, ex elementis, terra, aqua, igne et aëre compositum. Quapropter cum feminarum compositio frigore quidem et humore abundet, calore autem et siccitate deficiatur: idcirco tali figmento inclusa anima humida et luxurians redditur: quemadmodum in maribus contrarium cernitur: qui ut calore et siccitate abundant, ita frigore et humore deficiuntur, ideoque talium corporum animae feroces et operosae existunt. Post haec Horo quaerente, quo pacto prudentes gignerentur animae, sic respondit Isis: Aspectus noster tunicis circumdatur, quae cum densae crassaeque fuerint, caecutiunt oculi: cum tennes, ac rariae, acutissime cernunt. Haud aliter se in anima res habet, quandoquidem ipsa quoque tunicas suas incorporeas habet, prout ipsa vacat corpore. Eae porro spiritus nostri sunt, qui cum tennes, rari, ac perspicui fuerint, prudens existit anima: cum contra

n) ἀμβλυωπέϊ, quod sensus flagitat, rescripsi pro ὀξύ-
ωπέϊ quod cum Cant. habent codd. Dicit enim scriptor:
οὐρανὸν ἀνίσταται, cum spissis involucribus circumdata sit,
ocui, si regmenta sint tenuia. De involucribus hisce seu teg-
mentis animae, vide quae supra annotavimus p. 926. not. p).

o) αἴρες εἰσιν οἱ ἐν ἡμῖν, recte codd. V. A. pro ἄρες
εἰσιν ἡ ἐν ἡμῖν ap. Cant.

πυκνοὶ καὶ παχεῖς καὶ τεθολωμένοι, τότε p) ὡς ἐν
 χειμῶνι ἐπὶ μακρὸν οὐ βλέπει, ἀλλὰ ταῦτα ὅσα
 παρὰ ποσὶ κεῖται. Καὶ εἶπεν Ὁρὸς· διὰ τίνα οὖν αἰ-
 τίαν, ὧ τεκούσας, οἱ ἔξω τῆς ἱερωτάτης ἡμῶν χώρας
 ἄνθρωποι ταῖς διανοαῖς οὐχ οὕτως q) εἰσὶ συνετοὶ,
 ὡς οἱ ἡμέτεροι; Καὶ εἶπεν Ἴσις· ἡ γῆ μέσῳ τοῦ παν-
 τὸς ὑπτία κεῖται ὥσπερ ἄνθρωπος, οὐρανὸν βλέπου-
 σα, μεμερισμένη r) δὲ, ὅσα μέλη καὶ ἄνθρωπος με-
 λίζεται· ἐμβλέπει δ' οὐρανῷ s) καθάπερ πατρί ἰδίῳ
 ὅπως ταῖς ἐκείνου μεταβολαῖς καὶ αὐτὴ τὰ ἴδια συμ-
 μεταβάλλῃ. Καὶ πρὸς μὲν τῷ νότῳ τοῦ παντὸς κει-
 μένην ἔχει τὴν κεφαλὴν, πρὸς δὲ τῷ ἀπηλιώτῃ τὸν
 δεξιὸν ὤμον, [πρὸς δὲ λιβὶ τὸν εὐώνυμον] t), ὑπὸ τῆς
 ἄρκτου τοὺς πόδας, [τὸν μὲν δεξιὸν ὑπὸ τὴν οὐρανὴν]
 τὸν δὲ εὐώνυμον ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τῆς ἄρκτου· ταῖς
 δὲ μηρῶς ἐν τοῖς μετὰ τὴν ἄρκτον· τὰ δὲ μέσα
 τοῖς μέσοις. Καὶ τούτου σημεῖόν ἐστι u), τὸ τοὺς μὲν

p) τότε recte supplent codd. V. A. E. P. In proxima
 παρὰ ποσὶν, quae ante pedes iacent, cum Cant. in margi-
 nelis descripsi pro παρὰ πᾶσιν. Post κεῖται codd. V. A. inte-
 runt adhuc nullo sensu ὥσπερ κεῖται, unde suspicio oriri
 posset, post ea nonnulla periisse, nisi potius ex praecedenti-
 bus male repetita videantur.

q) οὕτως et mox μέσῳ dedi pro οὕτως et μέσον. Fun-
 dus disputationis quae iam sequitur, in qua terra corpori
 ri humano eiusque membris comparatur, esse videtur in
 Plat. Timaeo Op. III, p. 44. &c. Constat tamen iam ex Or-
 phica disciplina, comparisonem mundi cum corpore hu-
 mano non insolitam fuisse. cf. Hymnum Orphicum quem
 dedimus supra p. 40.

r) μ

tra densi, crassi, et obscuri, haud longe dissita, sed quae ante pedes sunt, velut hieme, cernit. Cur igitur, inquit Horus, extra nostram regionem homines non aequè prudentes sunt, ac nostri? Terra in medio Universi, respondit Isis, resupina hominis instar iacet, coelum intuens, iisdem etiam, quibus homo, membris praedita. Coelum autem tanquam patrem suum intuetur, ut simul cum illo suas mutationes subeat. Et ad austrum quidem caput habet positum, ad Subsolanum autem dextrum humerum, (ad Africum vero sinistrum;) sub Ursa vero pedes, (dextrum quidem sub eius cauda,) sinistrum vero sub capite, ut sub sequentibus femora, et sub mediis media. Hinc porro

r) μεμερισμένη codd. V. A. pro μεμερισμένον. In proximis habet Cant. καὶ ὅσα μέλη ἀνδρ. μελ. pro quo dedi ὅσα μέλη καὶ ἀνδρ. μελ. *divisa in totidem partes quot membra quoque homo habet.*

s) ἐμβλέπει δ' οὐρανῷ et συµμεταβάλλει pro βλέπει δ' ἐν οὐρανῷ et συµμεταβάλλοι habet cod. V.

r) Quae sequuntur manca sunt in codd. non minus quam ap. Cant. Primo post δεξιὸν ὦμον omnino supplendum est πρὸς δὲ λιβὶ τὸν ἐνώνυμον, quod docent quae mox sequuntur τοὺς δὲ ἐν τῷ λιβὶ &c. In sequentibus primum ὑπὸ τῆς ἀρυτοῦ edidi pro ὑπὸ τοὺς ἀρυτους (leg. saltem ὑπὸ τὰς ἀρυτους) sed de urfu maiori tantum sermonem esse, sequentia docent. Post τοὺς πόδας autem, cum statim sequitur τὸν δὲ ἐνώνυμον ὑπὸ τὴν κεφαλὴν, necessario supplenda erant, τὸν δὲ δεξιὸν ὑπὸ τὴν οὐρανῷ.

u) Mire argutatur scriptor in comparanda hominum cum regionum quas inhabitant natura; unde tamen singula petierit, vix dixeris, ac videntur plurima ex suo ingenio

νοτιαίους τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐπὶ τῇ κορυφῇ οἰκοῦν-
 τας, εὐκορύφους καὶ καλλίτριχας· τοὺς δὲ ἀπηλι-
 τικοὺς πρὸς μάχην προχείρους εἶναι καὶ τοξικοὺς· αἰ-
 τία γὰρ τούτων ἡ δεξιὰ χεὶρ ἐστὶ· τοὺς δὲ ἐν τῷ λιβή-
 ῳ ασφαλεῖς εἶναι καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀριστερομάχους·
 καὶ ὅσον ἄλλοι τῷ δεξιῷ μέρει ἐνεργοῦσιν, αὐτοὺς τῷ
 εὐωνύμῳ προστιθεμένους. Τοὺς δὲ ὑπὸ τὴν ἀρκτοῦ
 πρωτεύοντας τοὺς πόδας υ) καὶ ἄλλως εὐκνήμους.
 Τοὺς δὲ μετὰ τούτους καὶ μικρῷ πόρῳ κατὰ τὸ νότον
 Ἰταλικὸν κλίμα, καὶ τὸ ἐλλαδικόν, πάντες δὲ οὗτοι
 καλλίμηροί εἰσι, καὶ εὐπωγωνότεροι, ὥς τε τῇ τοῦ καλ-
 λήμου τῶν μερῶν τούτων ὑπερβολῇ καὶ τοὺς ἐνταῦθα
 ἀνθρώπους καταβαίνειν πρὸς τὴν τῶν ἀρκτέων ἐμι-
 λίαν. Πάντα δὲ ταῦτα τὰ μέρη ω) πρὸς τὰ ἄλλα
 ἀργὰ ὄντα, ἀργότερους ἤνεγκε καὶ τοὺς ἐπ' αὐτοὺς
 ἀνθρώπους. Ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῆς γῆς ἡ τῶν περ-
 γόνων ἡμῶν ἱερωτάτη χώρα κ), τὸ δὲ μέσον τοῦ ἀν-
 θρωπίνου σώματος μονῆς τῆς καρδίας ἐστὶ σηκός, τῇ
 δὲ ψυχῆς ὀρμητήριόν ἐστι καρδία, παρὰ ταύτην τὴν
 αἰτίαν, ὥς τέκνον, οἱ ἐνταῦθα ἄνθρωποι τὰ μὲν ἀν-
 λ

genio profecta esse. — Homines australes cum pulchris
 crinibus esse dicit, utpote caput terrae incolentes, nescio
 an ad Aethiopas Indosve respiciat? Cum autem qui versum
 orientem sunt, strenui ac arcus gestandi periti dicuntur,
 procul dubio Parthos ante oculos habuit. Occidentales
 vero, Germanos nempe Gallos et Hispanos bellicosos qui
 dem iure suo praedicat; quare autem sinistra pugnantes vo-
 cet, ignoro; ut et populos septentrionales pedibus et su-
 ris excellere, vix ab alio traditum legas. Singularis quoque
 qui

porro fit, ut Australes quidem homines pulchro capite sint, pulchrisque crinibus: Subsolano autem attributi, bellicosi et funditores, de dextrae manus effectus: Africo vero, firmi, et plerumque sinistra pugnantes, dextri lateris officiis sinistro tributis: sub Septentrione autem positi, pedibus ac suris polleant: hos vero subsequentes, per Italiae Graeciaeque tractum, pulchris femoribus ac proceris barbis excellent, sic ut propter femorum excellentiam huius generis homines ad marium consuetudinem rapiantur. Quae partes, cum per se viliores sint, homines quoque viliores protulerunt. Cum vero maiorum nostrorum regio medium terrae occupet, et humani corporis medium sit solius cordis delubrum, quae est animae sedes, ut nostri homines alia quidem omnia non minus habeant,

que est ratio a femorum pulchritudine ad marium consuetudinem inter Graecos explicandam petita.

v) πρωτεύοντας τοὺς πόδας rescripti pro πρὸς τινὰς τοὺς πόδας ap. Cant. Pro εὐπρωγυνότεροι malim fere εὐπρωγότεροι, natis praestantes, quod iam vidit *Bahr.* Adv. p. 808.

w) μέρη, partes, terrae scilicet, rescripti pro μέλη.

x) Quae hic de regione in medio terrae sita, scriptoris nostri patria, dicuntur, de Aegypto intelligenda sunt, in medio inter Asiam et Africam sita, ita ut iam ab antiquis scriptoribus, ad quam terrae partem pertineat, dubitatum sit. cf. *Her.* II, 16. Scriptorem enim Aegyptium se fingere ipsum iam nomen docet; nec de Graecia haec aut Italia intelligenda esse, satis ostendunt quae praecesserunt. Prudentiae autem laudem Aegyptiis recte ob sapientiam, qua antiquitus celebres erant, tribuere potuit.

Rrr 5

λα ἔχουσιν οὐχ ἥττον ὅσα καὶ πάντες, ἐξαίρετον δὲ
 τῶν πάντων νοερώτεροί εἰσι καὶ σώφρονες, ὥς ἂν ἐπὶ
 καρδίας γεννιάμενοι καὶ τραφέντες. Ἄλλως τε ὁ μὲν
 νότος, ὃ παῖ, δεκτικὸς ὦν τῶν ἐκ τοῦ περιέχοντος
 συνισαμένων νεφῶν, αὐτίκα γε διὰ τὴν οὕτως αὐτῶν
 γενομένην ἐκεῖ κατακομιδὴν, ἐκεῖθεν ρεῖν λέγουσιν αἰ
 τὴν ἡμέτερον, πυκνουμένης ἐκεῖ τῆς πάχνης γ) ὅπου
 δ' ἂν ἐμπέσῃ νεφέλη, τὸν ἐπικείμενον ἤχλυσεν αἰ
 ρα, καὶ τρόπον τινα καπνοῦ κατεκόμισε, καπνὸς δὲ
 ἢ ἀχλὺς οὐ μόνον ὀμμάτων ζ) ἐστὶν ἐμπόδιον, ἀλλὰ
 καὶ νοῦ. Ὁ δὲ ἀπηνιότης, ὃ μεγαλόδοξε ὦρε, τὸ
 συνεχεῖ τοῦ ἡλίου ἀνατολῇ θορυβούμενος καὶ ἐκθε
 μαινόμενος, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀντικείμενος τούτῳ λί
 μετέχων τῶν αὐτῶν κατὰ δυσμᾶς, αὐδεμίαν εἰλικρί
 νῃ ἐπίσαςιν ποιοῦνται τῶν παρ' αὐτοῖς γενομένων αἰ
 θρώπων. Ὁ δὲ βορέας μετὰ τῇ συμφώνῳ ψυχῇ
 ἀποπήσσει μετὰ τῶν σωμαίων καὶ τὸν νοῦν τῶν αἰ
 αὐτὸν ἀνθρώπων. Τὸ δὲ μέσον τούτων εἰλικρινὲς
 καὶ ἀτάραχον, καὶ αὐτῷ προλέγει α) καὶ τοῖς
 αὐτῷ πᾶσι. Τῇ γὰρ συνεχεῖ ἀμεριμνία γεννᾷ καὶ
 κοσμεῖ, καὶ παιδεύει, καὶ μόνον τοῖς τοσούτοις εἰ
 ζει β), καὶ νικᾷ, καὶ ἐπισαμένως τὴν ἰδίαν νίκην ὥσ
 περ σατραπείας ἀγαθὸς καὶ τοῖς νενικημένοις ἐπιδίδωσι.

καὶ

γ) πυκνουμένης ἐκεῖ τῆς πάχνης, pruina illic condensa
 facta, bene codd. V. A. pro πολυομένης ἐκεῖ τῆς τέχνης
 qui iidem recte modo antea exhibent γενομένην pro γενο
 μένων.

ζ) ὀμμάται.

brant, quam caeteri, mentem vero ac prudentiam
 prae caeteris, ut in corde nati et educati. Praeterea
 Auster quidem, fili, nubes coactas recipit; inde sano
 ad nos illas fluere arbitrantur nebula condensata. Ne-
 bula autem quaevis aërem obscurat, ac fumo replet
 quodammodo, fumus vero vel caligo non oculos
 tantum, sed mentem etiam impedit. Subsolanus au-
 tem, perpetuo Solis exortu excitatus et calefactus, ac
 similiter huic oppositus; Africus idem ab occasu nan-
 ciscens, non magnam scientiam suis hominibus pa-
 riunt: Boreas vero frigore suo cum corporibus etiam
 mentes hominum constringit. At horum medium,
 cum sincerum sit ac turba vacuum, et sibi et suis
 prodest, perpetuaque securitate procreat et instruit,
 deque his dumtaxat contendit; cumque sibi victoriae
 sit conscius, eam cum victis quoque more boni prin-
 cipis communicat. Denique Horus hoc sibi declara-
 ri

2) ὁμμάτων, quod Cant. iam in marg. emendaverat, re-
 scripsi pro ὀνομάτων.

a) Habet Cant. nullo sensu αὐτῷ προλέγει. Pro αὐ-
 τῷ codd. V. A. bene εαυτῷ. Pro altero προλέγει legen-
 dum forte προνοῶ, et sibi prospicit et aliis.

b) Vult, si quid video, scriptor, regiones terrae prae-
 clare temperatas, et ipsas bona naturae producere, et aliis
 communicare; quod de Aegypto sua aetate recte praedica-
 re potuit. νικᾷ recte codd. V. A. pro νικᾷ. Pro ἐπιστάμ-
 νον autem, quod nullo commodo sensu cum Cant. te-
 nent codd. emendavi ἐπιστάμενος scire, perire. Σατραπὴς
 omnino hic dictum est pro imperatore ac victore.

Καὶ τοῦτό c) μοι, κυρία μήτερ, ἔκθου· παρὰ πό-
 αν αἰτίαν, ἔτι ζώντων ἀνθρώπων ἐν ταῖς μακραῖς νύ-
 σσις καὶ ὁ λόγος καὶ αὐτὴ ἡ ψυχὴ ἐθ' ὅτε βλάπτει-
 ται; Καὶ ἀπεκρίθη Ἰσις· τῶν ζώντων, ὧ τέκνον, τὰ
 μὲν ὠκείωται πρὸς τὸ πῦρ, τὰ δὲ πρὸς τὸ ὕδωρ, τὰ
 δὲ πρὸς αἶρα, τὰ δὲ πρὸς γῆν, τὰ δὲ πρὸς τοῦτον
 δύο ἢ τρία, τὰ δὲ καὶ πρὸς τὰ ὅλα. Πάλιν αὖ τὰ d)
 μὲν ἀπηλλωτριώται τοῦ πυρός, τὰ δὲ τοῦ ὕδατος,
 τὰ δὲ τῆς γῆς, τὰ δὲ τοῦ αἵρος, τὰ δὲ δύο τούτων,
 τὰ δὲ τριῶν, τὰ δὲ τῶν ὅλων. Οἷον ἀκρις μὲν, ὧ
 τέκνον, καὶ πᾶσα μυῖα φεύγει τὸ πῦρ· αἰετὸς καὶ
 κίρκος, καὶ ὅσα ὑψιπέτερά ἐσιν τῶν ὀρνέων, φεύγει
 τὸ ὕδωρ· ἰχθύες αἶρα καὶ γῆν. Ὄφεις τὸν αἶρα τὸν
 εἰλικρινῇ ἀποσρέφεται. Φιλοῦσι δὲ τὴν e) μὲν γῆν
 ὄφεις, καὶ ὅσα ἔρπει· τὰ δὲ ὕδωρ τὰ νηκτὰ πάντων
 τὸν δὲ αἶρα, τὰ πτηνὰ, ἐν ᾧ καὶ πολιτεύεται, τὰ
 δὲ πῦρ, ὅσα ὑπερπετῇ ἐσι, καὶ ἐγγύς f) τὴν δια-
 ταν ἔχει. Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τινὰ τῶν ζώων φιλεῖ
 τὸ πῦρ· οἷον g) αἱ σαλαμάνδραι, ἐν γὰρ τῷ πυρὶ καὶ
 φωλεύουσιν. Ἐκασον γὰρ τῶν στοιχείων περιβολὴν
 ἐσι τῶν σωμάτων. Πᾶσα οὖν ψυχὴ ἐν τῷ σώματι
 εὔστα βαρεῖται καὶ θλίβεται τοῖς τέτταρσι τούτοις.
 Καὶ γὰρ εἰκὸς ἐσι καὶ ταύτην τισὶ μὲν τούτων τέρπει-
 θαι

c) Post ἐπιδίδωσι nova incipit sectio, nisi omnino al-
 quid periisse contendas. Exponuntur vero in iis quae si-
 quantur causae, quare homines in morbis interdum rationi
 priu-

si petiit, quam ob causam etiam in vita hominum interdum longo morbo tum ratio, tum anima laederentur. Ad quae Isis, Animalium, respondit, alia sunt igni cognata, alia aquae, alia aëri, alia terrae, alia horum duobus vel tribus, alia denique omnibus. Rursum alia fugiunt ignem, alia aquam, alia terram, alia aërem, alia duo horum, alia tria, alia denique omnia. Sic locusta quidem et musca fugit ignem: aquila autem et accipiter, et quaecunque aves altius volant, aquam: pisces vero aërem ac terram: serpens denique purum aërem. Amant enim serpentes quidem terram, et omnia reptilia, aquam autem natantia, aërem vero volucres, quippe in quo habitant; ignem denique quae altius volant, nec ab eo procul degunt. Quid? quod animalia etiam quaedam ignem sectantur, ut Salamandrae, quas ignis fovet. Quare cum unumquodque elementum corpus circumdet, animae quaevis corpori inclusa quatuor his premitur, quandoquidem illam aliis horum delectari, ab aliis abhorre-

lit

privatos se videant. Παρὰ πολὺν recte codd. V. A. pro παραπύλιν ap. Cant.

d) αὐτὰ bene iam Cant. in marg. legit pro αὐτά.

e) δὲ τὴν sic codd. V. A. pro καὶ τὴν ap. Cant. qui in marg. reponi iubet γὰρ τὴν.

f) Manca hic est oratio. Habent enim codd. cum Cant. ἔγγυς τὴν δαίταν. Facile patet addendum esse ἔχει.

g) οἶον pro ὧν ap. Cant. exhibent codd. V. A. De Salamandro et antiquorum de eo fabulis cf. Beckmann. ad Aurig. p. 140.

θαι, τισὶ δὲ ἄχθεσθαι. Διὰ τοῦτο οὖν οὐκ ἔχει αὐτῇ
 τῆς τὴν ἀκροτάτην εὐδαιμονίαν· ἀλλ' ὥσάν φύσιν
 θεία οὔσα, καὶ ταύτοις οὔσα μάχεται καὶ νοεῖ, ἀλλ'
 οὐχ ὅσα αὖν ἡ) ἐνόησεν, ἀσύνδετος οὔσα σαρμάτων.
 Ἐάν μέντοι καὶ ταῦτα σάλλον λάβῃ καὶ ταρσυχῇ,
 ἦτοι ἀπὸ νόσου ἢ φόβου, τότε καὶ αὕτη ὥσπερ
 βυθῶ ἄνθρωπος ἐπικυμαίνεται, καὶ οὐδὲν ἐσάμενον
 φέρει.

42. *Incerti.*

Σῶμα λυθὲν, ψυχὴν τε λιπὸν καὶ γαῖα γυννηθὲν α)

Οὐκ ἔτι πρὸς βίότοιο παλίνδρομον οἶδε κέλευθον.
 Ἄλλω

h) ὅσα αὖν rescripti pro ὅσα α. In proximis ἢ φόβου
 codd. V. A. recte servarunt pro καὶ φόβου.

ad fr. 42. Nova hic ap. Cant. et in codd. V. A. E.
 sectio incipit, praemisso titulo: περὶ τῆς τῶν ψυχῶν δια-
 γωγῆς, μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἐξοδον; seu de statu
 animarum post mortem; qui tamen a librariis male inter-
 tus est; nam ap. Phot. nullum eius exstat vestigium; et
 quae sub eo continentur, recte pertinent ad caput anti-
 versum de Anima. Locus poeticus quem hic exhibet Sto-
 baeus, inscribitur χρησμὸς, adeoque est oraculum; incertum
 tamen cui, aut a quo, aut ubi datum, nihil enim amplius
 annotant codd. Apud Eusebium et alios qui antiqua oracu-
 la servarunt, frustra illud quaeris, nec ab Obispotheo in col-
 lectionem oraculorum, quam Sibyllinis oraculis subiunctione
 receptum est.

a) Verba ipsa ap. Cant. et in codd. passim corrupta
 sunt. Versus primus sic ibi legitur: Σῶμα λυθὲν, ψυχὴν
 τε λιπὸν, καὶ ἀγεννηθὲν, pro quo Gron. in florileg. p. 165
 exhibuit γῆ γεννηθὲν. Rectius legeris γαῖα γυννηθὲν, late
 enim

sit verisimile, ideoque summa quidem felicitate non fruitur, sic tamen quoque tanquam divinae compos naturae, intellectum exercet, quanquam non eo pacto, quo extra corpus fecerat. Veruntamen si illud commoveatur aut morbo, aut terrore, tum ipsa quoque tanquam in alto fluctuat et vagatur.

42. *Incerti.*

Corpus iners, animaque carens, et lumine
cassum,

Haud iter ad vitae novit fomenta recurrens.

Sed

enim γαῖα in praecedenti καὶ et sequenti α. — V. 3. Habet Cant. et cum eo codd. Ἀλλὰ τὸ μὲν λυθέν ἐστὶ κενὴς, ἢ δὲ πρὸς αἰθέραν, pro quo acute emendat Grot. Ἀλλὰ τὸ μὲν λυθέν ἐστὶ κενὴ νότις, ἢ δὲ &c. Bene tamen quoque mecum legeris, Ἀλλὰ τὸ μὲν λυθέν ἐστὶ νότις, ψυχὴ δὲ πρ. αἰθρ. quod praefero, nam in κενὴ νότις cacophonia esse videtur. V. 4. Cant. nullo sensu: μετῆρος εἰς αἰθέρα πλοῦς. Codd. V. A. εἰς αἰθέρ' ἀπλοῦν. Claudicat tamen metrum, cui consuluit Grot. rescribendo αἰθέρ' ἐς ἀπλοῦν, qui tamen si quid video male vertit: *unicus aether*; dicitur enim aether ἀπλοῦς, *simplex*, i. e. *purus*; quippe cui nil alieni admixtum est. V. 5. Habet Cant. Ἄλλο δ' ἔξ ἄλλου γεννώμενος ἢ δ' ἀναβλάσων, refragante metro simul et sensu. Grot. pro ἄλλο restituit ἄλλος quod confirmant codd. V. A. E. Attamen vel sic, etsi versus bene procedit, haereo in explicatione; cum ἄλλος nil habeat ad quod referri possit. Vertit Grotius:

namque unicus aether

Ex alio tamen est alius, semperque novatur.

qui adeo ἄλλος refert ad αἰθέρ' in quo tamen, quale sub eo philosophema lateat, non satis assequor; ac omnino saltem legendum foret: ἄλλος ὁ δ' ἔξ ἄλλου &c. Equidem

Ἀλλὰ τὸ μὲν λυθέν ἐστὶ κόνις, ψυχὴ δὲ πρὸς αἰθέραν
 Σκιδνάται, ὅπποθεν ἦλθε, μετήσρος αἰθέρ'
 ἀπλοῦν.
 5. Ἄλλ' αὖ δ' ἐξ ἄλλου γεννάμενον ἢ δ' ἀναβλάσκει
 Ψυχοῦται γονίμου φύσεως ἀροτρεύμασι καινοῖς.

43. *Platonis.*

Εἰ δὲ καὶ ἕτερον βούλει λόγον rel. usque ad: αἰ-
 δίοις τιμωρίαις τρέχοντα.

44. *Hermetis.*

Οὐκ ἤκουσας ἐν τοῖς γενικοῖς, ὅτι ἀπὸ μιᾶς ψυ-
 χῆς, τῆς τοῦ παντός, πᾶσαι αἱ ψυχαὶ εἰσιν αὐταί, καὶ
 ἐν τῷ παντὶ κόσμῳ κυλινδούμεναι, ὥσπερ ἀπονενεμ-
 κυῖαι α); τούτων τοίνυν τῶν ψυχῶν πολλὰ αἱ μετα-
 βολαί, τῶν μὲν εἰς τὸ εὐτυχέστερον, τῶν δὲ εἰς τὸ
 ἐναντίον. Αἱ μὲν γὰρ ἐρπετώδεις οὔσαι εἰς ἔνυδρον μετα-
 ταβάλλουσιν, αἱ δὲ ἔνυδροι εἰς χερσαῖα, αἱ δὲ χερ-
 σαῖα εἰς αἰθέρα.

dem non dubito ἄλλο sanam esse lectionem, subintellec-
 τῶμα, quod clare docet sequens ψυχοῦται, sensus eni-
 est: unum corpus oritur ex altero, ac a natura animatum
 Metro autem ut consulerem rescripti ἄλλ' αὖ δ' ἐξ ἄλλο
 atque pro γεννάμενος et ἀναβλάσκει edidi γεννάμενον (cod
 V. A. γεννάμενος) ἢ δ' ἀναβλάσκει. V. 6. καινοῖς cod
 V. A. cum Grog. pro κενοῖς. — ἀρότρευμα, quod propri-
 de agri cultura dicitur, hic omnino de fertilitate naturae
 explicandum est.

Sed vacuum deinceps iacet arida pulvis, at illa,
 Unde prius lapsa est, sublimis in aethera tendit:
 §. Ex alioque aliud prognatum limite fixo
 Fecundae teneris naturae animatur aratris.

43. *Platonis.*

Si vis autem *rel. usque* ad tormentis laniantur im-
 mensis.

44. *Hermetis.*

Num in iis, quae generatim diximus, audisti,
 quemadmodum ab una mundi totius anima univer-
 sae profluunt animae, per omnem mundum tanquam
 distributae circumcurrentes? Harum utique animarum
 mutationes permultae, partim sane in melius, feli-
 ciusque, partim autem in contrarium. Nam repti-
 lium quaedam in aquatilia transmutantur, aquatili-
 um animae in terrestria migrant, terrenorum in volatilia
 scan-

ad fr. 43. Leguntur haec ap. Platonem in *Axiacho*, Op.
 III. p. 371.

ad fr. 44. Codd. V. A. E. in marg. Ἐρμῶς ἐν τοῦ
 πρὸς Τάτ. Exstat ap. *Patric.* p. 10. Docet in iis Her-
 mes qualis sit animarum per varia corpora migratio. Pro-
 cedere eas ab inferioribus ad perfectiora; a reptilibus nem-
 pe ad aquatilia, inde in terrestria, inde in volucres, inde
 in homines. Animas vero humanas, si bene se gerant,
 transire in daemones, ac denique in astra; sin minus, ite-
 rum inverso itinere detrudi in reptilia. —

a) ἀπονεμεμηνῆται, *divisae, distributae*, dedi ex *Patric.*
 pro ἀπονεμεμηνέται.

Sss

σαῖαι εἰς πετεινὰ, αἱ δὲ ἀέρια εἰς ἀνθρώπους, α
 δὲ ἀνθρώπινα ἀρχὴν ἀθανασίας ἴσχουσιν εἰς δαίμο
 νας μεταβάλλουσαι, εἴτ' ἂν οὕτως εἰς τὸν τῶν
 ὦν χορόν· χοροὶ b) δὲ δύο θεῶν, ὁ μὲν τῶν πλαν
 μένων, ὁ δὲ τῶν ἀπλανῶν. Καὶ αὕτη ψυχῆς ἡ τε
 λειοτάτη δόξα. Ψυχὴ δὲ εἰς ἀνθρώπους ἐλθούσα
 εἰάν κακὴ μείνῃ, οὐποτε τεύξεταί ἀθανασίας, παλαι
 στος δὲ τὴν ὁδὸν ὑποσρέψει τὴν ἐπὶ τὰ ἐρπετά. Κα
 αὕτη καταδίκη ψυχῆς κακῆς. Κακία δὲ ψυχῆς κα
 κῆς ἀγνοσία. Ψυχὴ γὰρ μηδὲν ἐπιγνοῦσα τῶν
 τῶν, μηδὲ τὴν τούτων φύσιν, μηδὲ τὸ ἀγαθόν, τ
 φλώττουσα δὲ ἐντινάσσει c) τοῖς σωματικοῖς πάθ
 σι καὶ κακοδαίμων ἀγνοήσασα ἑαυτὴν δουλεύσει
 μασιν ἀλλοκότοις καὶ μοχθηροῖς, ὥσπερ φορτίον βα
 ρύζουσα τὸ σῶμα, καὶ οὐ κατέρχουσα ἀλλ' ἀνέχ
 μένη. Αὕτη καταδίκη ψυχῆς.

45. *Eiusdem.*

Ψυχὴ δὲ ἀνθρωπίνῃ πᾶσα μὲν οὐ a), ἡ δ' αὖτε
 βῆς δαιμονία τίς ἐστι καὶ θεία. Καὶ ἡ τοιαύτη
 μετὰ τὸ ἀπαλλαγῆναι τοῦ σώματος, τὸν τῆς
 σεβ

b) χορόν et χοροὶ bene habet Patric. pro χῶρον et χο
 ροὶ ap. Cant. Chori deorum nempe sunt Hellæ, qu
 cum vel fixæ sint vel errantes, duplex inde chorus d
 rum dicitur.

c) ἐντινάσσει intransitive hic dictum esse debet, i
 mpingit, ut recte verit Patric. subintellecto ἑαυτήν.

scandunt, aëreorum vertuntur in homines; hominum deinde immortales animae in daemones transeunt, deum in deorum chorum feliciter revolant. Chori deorum gemini, vagantium unus, non vagantium alter; atque haec est suprema animae gloria. Anima vero in corpus humanum delapsa, si quidem mala persequeraverit, non gustat immortalitatis quicquam, neque bono etiam fruitur: revoluto autem itinere, in reptilia praecipitatur. Haec utique adiudicatio, poenaque est animae malae; pravitas animae malae, ignorantia. Anima naturae rerum, bonique inscia, orbat a oculis, corporis sese passionibus implicat. Anima vero talis infelix, seipsam ignorans, abiectis corporibus, monstrisque deformibus feruit: corpus suum velut onus infestum circumfert, non praesidens corpori, sed ob ignorantiam subiugata.

45. *Eiusdem.*

Humana certe anima, non omnis quidem, sed pia, beata est et divina; postquam vero huiusmodi anima per mortem a carcere corporis est exempta, cum

ad fr. 45. Codd. V. A. E. in marg. τοῦ αὐτοῦ. Exstat ap. Patric. p. 12.

a) οὐ addidi ex cod. Esc. Vult enim scriptor, non omnes animas immortales esse, sed bonas tantum, quippe quae in daemones transeant. — τὸ ante ἀπαλλαγῆναι supplent codd. V. A. E.

σεβείας ἀγῶνα ἀγωνισαμένη, (ἀγῶν δὲ εὐσεβείας
τὸ γνῶναι τὸ θεῖον, καὶ μηδένα ἀνθρώπων ἀδίκησαι)
ὅλη νοῦς γίγνεται. Ἡ δὲ ἀσεβῆς ψυχὴ μένει ἐπὶ τῇ
ἰδίας οὐσίας ὅφ' ἑαυτῆς κολαζομένη, καὶ γήινον σῶ-
μα ζητοῦσα εἰσελθεῖν, ἀνθρώπινον δὲ, ἄλλο γὰρ ὅ-
τι σῶμα οὐ χωρεῖ ἀνθρωπίνην ψυχὴν, οὐδὲ θέμις ἐστὶ
εἰς ἀλόγου ζώου σῶμα ψυχὴν ἀνθρωπίνην καταπα-
σεῖν· θεοῦ γὰρ νόμος οὗτος, φυλάσσειν ψυχὴν ἀν-
θρωπίνην ἀπὸ τῆς τοιαύτης ὕβρεως.

46. *Eiusdem.*

Τοῦ δὲ Ἀπολλοδώρου ἐν τῷ εἰκότῳ περὶ τῶν θεῶν
συγγράμματι α), ὃ ἐστὶ περὶ τοῦ Ἰδίου, τὰδε περὶ
τῆς Στυγὸς λεγόμενα εὗρομεν — ἀρεκτέον β) γὰρ
ἀπὸ τούτων, τῆς τε τῶν ὀνομάτων παρεμφάσεως γ)

β) γὰρ addunt codd. V. A. E. qui et φυλάσσειν in-
varunt pro φυλάσσει. — Ceterum ipse sibi hic adver-
tur Hermes. Nam cum modo supra posuisset, animas
malorum iterum bestiis includi, hic iam contrarium ad-
fert, cum eas in humana iterum corpora immigrare docet.

ad fr. 46. Sequuntur loca nonnulla ex Porphyrii li-
bro de Styge, de quo cf. Holsten. de vita et script. Por-
phyr. p. 49. et comment. de font. Stobæi. Continet pri-
mum hoc ἀποσπασμάτιον locum ex Apollodori Athenien-
si opere de diis a Porphyrio descriptum, quare eum inter frag-
menta Apollodori tractavit quoque Heynius T. III. p. 1047
&c. Codd. V. A. E. Πορφυρίου ἐκ τοῦ (codd. A. E. ἐκ
τῶν) περὶ Στυγός.

α) Male habet Cant. ἐν τῷ εἰκότῳ τοῖς περὶ τῶν θεῶν
συγγράμμασι. Coniecit Gal. diff. p. 28. ἐν τῷ εἰκότῳ πε-
ρὶ θεῶν συγγράμματι. Praefert Heyn. ἐν τῷ εἰκότῳ τοῦ

cum omnis subierit virtutis pietatisque mandata, certe aut mens, aut deus efficitur. Certamen autem religiosae pietatis hoc est, recognoscere Deum, iniuriam inferre nemini. Anima tamen impia natura propria remanet, ac seipsam nimium cruciat, corpus quaerit, quod ingrediatur, terrenum et humanum. Aliud quippe corpus quam humanum, animam non capit humanam: neque fas est in corpus animae ratione carentis animam rationalem corrumpere. Lex enim divina generationem tam nefariam prohibet.

46. *Porphyrîi.*

In vicesimo Apollodori de diis volumine, quod de Inferis inscribitur, haec de Styge reperi: — Ab his enim incipiendum est, nec nominum contemnenda notio,

α) Ἰσὼν συγγράμματος, vel ἐν τῷ εἰκόνει περὶ θεῶν. Sed Galei lectionem confirmant codd. V. A. E. retento tamen τῶν ante Ἰσὼν; quare eam exhibuimus. Apollodorum περὶ τῶν ἐν ᾧδου in extremis operis sui libris egisse, constat ex *Phor.* Cod. CLXI. ubi de Sopatri Eclogis agitur.

b) Quae sequuntur ἀρχαίων &c. si ea iam pro Apollodori verbis accipias, nihil habent ex quo pendeant. Recte itaque iudicat *Heynius*, vel hic nonnulla excidisse, vel ea quae sequuntur usque ad *κατανομήσασιν* Porphyrîi adhuc verba esse, parentheseos loco habenda. Attamen vel sic vix patet quomodo ab iis quae sequuntur Porphyrîus initium describendi facere potuisset. Praefero itaque prius, atque ante ἀρχαίων nonnulla periisse puto, in quibus se de Styge, ac reliquis locorum inferorum fluviis eorumque nominibus verba facturum esse, promiserat.

c) παρεμφάσεως, sic codd. V. A. E. pro παρεμφάσεως, pro quo coniecit *Heyn.* παρεμφάσεως, quod nisi codd.

οὐ καταφρονητέον. Ἐκ γὰρ τοιούτων ὀρμώμενοι πν
 Θανάως καὶ τοὺς ἐν Ἰδου νομιζομένους ποταμούς κα
 τανομάκασιν. Ἀχέροντα μὲν διὰ τὰ ἄχῃ, ὡς καὶ
 Μελανιππίδης ἐν Περσεφόνῃ d)

Καλεῖται δ' ἐν κόλποισι

Γαίας ἄχῃα προχέων Ἀχέρων e).

Ἔτι καὶ Δικύμνιος f) φησι·

Μυρίαῖς παγαῖς

Δακρύων Ἀχέρων ἄχῃων τε βρύει.

Καὶ πάλιν·

Ἀχέρων ἄχῃα βροτοῖσι πορθεμεύει.

Ἀχ

fides obstarēt, praetulerim. Sensus tamen ad idem redit
 est enim παρέμφασις idem quod παρέμφρασις, dilucidatio,
 explicatio, nisi quod παρέμφρασις magis de verborum in-
 terpretatione ponitur, cf. Steph. — πιθανῶς rescripti pro
 πιθανῶν.

d) Melanippides poeta tragicus simul et lyricus, circa
 Ol. LXV. insignis; alium eiusdem nominis circa Ol. LXXX.
 clarum ab illo distinguit Voss. Hist. poet. p. 120. cf. Fe-
 bric. I, p. 683. Ex tragoedia Persephone ab Apollodoro
 laudata, duos alios versus servavit Clemens Al. Strom. I. V.
 quos Grot. in Excerpt. p. 455. dedit.

e) Noster locus ap. Cant. nullo sensu sic legitur: Κα-
 λεῖται δὲ ἐν κόλποισι γαίας ἀχαιοῖσι προχέων Ἀχέρων.
 Idem tenent codd. nisi quod pro ἀχαιοῖσι offerunt Ἀχέροι.
 Heyne, qui edidit Ἀχέροισι, tamen de integritate loci me-
 rito se dubitare profitetur, et pro προχέων coniecit προ-
 χέων. Ferri tamen potest lectio vulgata, si pro ἀχαιοῖσι cum
 Grot. rescripseris ἄχῃα; ut sit προχέων ἄχῃα, qui dolori
 fundit, i. e. profert. Metrica tamen ratio eo non resti-
 tuitur, ac vix unquam restitui poterit, cum et hic locus
 et sequentia, quod Sophoclis fragmentum docebit, ab
 Apollodoro, neglecto verborum ordine, ac ipsis forte ver-
 bis

notio; siquidem hac ratione fluvios quoque inferorum nuncuparunt, Acherontem quidem a doloribus, quemadmodum ait in Proserpina Melanippides:

Terra in gremio tristia fundens

Lamenta Acheron.

Ac similiter ait Licymnius:

Fontes mille

Fert lacrymarum, mille dolores, Acheron.

Et iterum:

Acheron luctifer mortalibus.

Ache-

his immutatis, ex memoria citata videantur. Retinui, ut in re incerta, ordinem a Grotio institutum; cum enim multa tentassem, nihil profeci. Mendum latere videtur adhuc in ἀχέοισι, nam si ἀχέα quoque admiseris, superest tamen οἶσι, quod casu prorsus additum esse, non mihi persvadeo. Omnino vero Grot. in eo falsus esse videtur, quod anapaestos in verbis hisce quaerat. Nisi enim omnia me fallunt, versus hi desumpti sunt ex prologo fabulae, in quo Iambis tantum senariis locus esse solet.

f) Licymnius, Chius, clarus inter lyricos poëtas. Egregios versus ex hymno in *Hygieam* ex eo servavit Sext. Emp. p. 701. Laudatur praeterea a *Parthenio* cap. 22, et *Athenaeo* p. 564. Loca quoque a Stob. servata ex lyrico carmine potius quam ex fabula tragica desumpta videntur. Primus versus ap. Cant. sic legitur; *μυρίαὶς παραῖς δακρύων ἀχέων τε βρύει*, in quo merito Acherontis nomen, de quo sermo est, desideras. Acute conficit Grot. excidisse illud ante ἀχέων ob litterarum similitudinem; quod confirmat quodammodo cod. V. qui pro ἀχέων legit Ἀχέρων. Recepi itaque illud, neutrum enim salvo sensu abesse potest. Ceterum num in hoc et in altero loco verborum ordo recte servatus sit, merito dubitaveris; sed cum de metrica ratione nihil constet, merito haec in incerto relinquenda sunt.

Ἀχέρων δὲ καὶ Ἀχερουσία λίμνη ταυτὸν g), ὡς καὶ
Σοφοκλῆς ἐν Πολυξένη τὴν τοῦ Ἀχιλλέως ψυχὴν εἰσά-
γει λέγουσαν h)

Ἀκτὰς ἀπαιωνάς τε καὶ μελαμβαθεῖς
Λιποῦσα λίμνης ἤλθον ἠχούσης γόους
Ἀχέροντος ὄξυπλήγας ἄρσενας χοάς.

Ἀκτὰς τῶν νεκρῶν λέγων παιῶνα οὐκ ἔχουσας, ἄρ-
σενας δὲ χοάς τὰς οὐδὲν ἐκτρεφούσας i). Θήλεα μὲν
γὰρ

g) Ab aliis tamen Acheron fluvius a lacu Acherusio dis-
tinguitur, ut ap. *Plat.* in *Phædon.* Op. I, p. 112. ut et
Styx et Stygia palus. Plerumque enim paludes illas ex
fluviiis stagnantibus oriri tradunt.

h) Versus ex *Sophoclis Polyxena* ap. *Cant.* sic leguntur

ὦ τὰς ἀπαιωνάς τε καὶ μελαμβαθεῖς
Λιποῦσα λίμνης Ἀχέροντος ὄξυπλήγας,

Ἠχοῦσα γόους ἤλθον ἄρσενας χοάς.

In verbis hisce restituendis certatim desudarunt VV. DD.
— v. I. Pro ὦ *Groz.* et post eum *Brunk.* reponunt ὦ, ut
verso tamen sensu. Grotius enim ad substantivum illud
pertinere putat, quod præcesserat; sermonem nempe esse
de navigio, quo advenerat. Rectius *Brunk.* neutraliter
illud explicat: *quapropter.* Docte vero cl. *Jacobs* in *Spr-*
cim. emend. p. 16. et postea in *Animadvers.* p. 161.
ὦ τὰς conficit Ἀκτὰς; quod ipsum quoque iam vidit
Heyn. Virg. II, p. 803. qui sequentes quoque versus con-
stituit, de quibus statim videbimus. — ἀπαιωνάς, qui
pæone carent, i. e. *tristes, silentes.* — *Valk. Phoen.* p. 368.
ἀπαιωνάς derivat ex αἰών, ut sit αἰώνια οὐκ ἔχοντα
quod tamen, et si quodammodo confirmetur cod. E. aucto-
ritate, qui habet ἀπ' αἰώνας, sensum vix fundit, ac ipse
præterea *Apollodori* explicationi adversatur. Pro μελαμ-
βαθεῖς idem acute restituit μελαμβαθεῖς, i. e. *obscuras*
simul et profundas, quod vidit quoque doctissimus *Jacobs*,
addita simul *Aeschyli* auctoritate *Prom.* v. 219.

Tæp

Acheron porro et Acherusia palus idem valent, quem-
admodum Sophocles in Polyxena Achillis animam in-
troducūt loquentem:

Nigrum relinquens flumen immedicabile,

Acherusiae paludis accessū vadum

Ubi moesta saevis ripa lamentis sonat.

In quibus mortuorum regiones pacane carentes dicit,
masculas vero, quae nihil producerent; siquidem
fru-

Ταρτάρος μελαμβαδής

Κευθμῶν καλύπτει τὸν παλαιγενῆ Κρόνον.

quod alteri lectioni quam profert μελαμφαείς longe prae-
ferendum esse, ipse facile intelliget. Confirmant autem
hanc lectionem codd. V. A. In reliquis duobus versibus
sensum simul et metricam rationem desideras. Primus vi-
dit *Gros.* esse in iis verborum transpositionem, ab ipso ta-
men forte iam Apollodoro profectam, dum versus hosce
ex memoria citaret, adeoque lectione simul immutata re-
scripsit:

Ω τὰς ἀπαιῶνάς τε καὶ μελαμβαφεῖς

Λιποῦσα λίμνας ἤλθον ἠχούσας γόοις

Ἀχέροντος ὄξυπλήγος ἄρσενας χοάς.

Quas lectiones tacite postea repetiit *Brunk.* Verborum quo-
que transpositionem agnovit *Heyn.* ad *Virgil.* l. c. qui ta-
men reliqua felici ingenio ita restituit, ut in contextu en-
dedimus. Patet inde, versus hosce esse initium prologi fa-
bulae, quo Achillis umbra loquens introducitur.

i) Nullo sensu habet *Cant.* et codd. τὰς τῶν νεκρῶν
λέγων παιῶνα οὐκ ἔχουσας ἄρσενας δὲ τὰς οὐδὲν ἐντρέ-
φουσας, unde suspicatur *Heyn.* post νεκρῶν lacunam esse.
Sed sensus sanus erit si pro τὰς legeris αὐτάς, quod res
ipsa postulat, cum supra αὐτὰς Acherontis diolae essent
ἀπαιῶνες. In proximis vero ante τὰς supplervi χοάς, ean-
dem ob causam. Sunt vero χοαί non modo inferiae, sed
ipsa

γὰρ τὰ καρποφόρα, ἄρσενά δὲ τὰ ἄγωνα λέγονται
[διὰ] τὸ μὲν τὸ σπέρμα παρέχειν k) μόνον, τὴν δὲ
καὶ ἐκτρέφειν. Ὅθεν καὶ Θῆλυς ἑέρση l), ἡ πολὺ γονι-
νος καὶ τροφίμη. Διαπεραιουῖσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ἀπο-
γινόμενων τὸν Ἀχέροντά φασιν εἰκότως m). Ὁ γὰρ
μετηλλαχὼς πάντα τὰ τοῦ ζῆν ἄχρη σχεδὸν ὑπερ-
ταί n), καὶ ἔστιν ἐν ἀπονίᾳ καὶ ἀλυπία πάσῃ. Γού-
γυραν δὲ τοῦ Ἀχέροντος γυναῖκα προσανέπλασαν o)
ἀπὸ τοῦ γοργᾶ p) φαίνεσθαι τοῖς πολλοῖς τὰ ἐν
Ἰδίου καθὼς δὴ καὶ αὐτοῦ τούτου τιθήνην ὁ Σαίφρων
Μορμολύκειαν q) ὠνόμασε.

Ταῦτα δὲ r) εἰπὼν περὶ τοῦ Ἀχέροντος Ἀπολ-
λόδαρος, ἐπάγει περὶ τῆς Στυγὸς αὐταῖς λέξεσι τὰς
δε· Στύγα δὲ δεινὴν τινα καὶ φοβεράν ὑποσησάμεναι
δαίμονα, θεῶν ὄρκον, ἐν Ἰδίου τε ταύτην κατήλυ-
σαν, καὶ τῆς προσηγορίας ταύτης ἡξίωσαν, ἀπὸ τοῦ
συγγα-

ipsa quoque sepulcra, ubi illae offeruntur, adeoque om-
nino defunctorum sedes.

k) Supplevi διὰ et edidi παρέχειν pro παρέχον. Ple-
nior oratio erat, notante iam Heynio: διὰ τὸ μὲν ἄρρεν τὸ
σπέρμα παρέχειν μόνον, τὴν δὲ θηλείαν καὶ ἐκτρέφειν.

l) Respicit ad Od. V, 467. et forte ad Hesiod. Scut. Herc.
v. 395. — ὧς τε πόσις καὶ βρώσις Θῆλυς ἑέρση, ubi cf.
Graev. lect. Hes. c. 19. — Hesych. Θῆλυς ἑέρση, ἡ δρόσου
θάλλειν τὰ φυτὰ ποιοῦσα καὶ θρεπτική. ubi cf. interpp.

m) Vulgo enim Acherontem defunctorum animis tra-
ficiendum ponunt. cf. Plat. Axioch. Op. III, p. 371. Ce-
terum in omni hac de fluviis apud inferos fabula poëtas et
mythographos parum sibi constare ostendit iam Heyn. Virg.
Aen. VI, Exc. IX. qui duplicem simul fontem ex quo co-
ram

Frugifera quidem feminea, sterilia vero mascula dicuntur, quod ille semen dumtaxat suppeditet, haec etiam nutriat: unde etiam ros femineus a fecunditate dicitur. Nec immerito dicunt a mortuis Acherontem traici, quoniam tales omnes vitae dolores excefferunt, omnique labore ac moerore carent. Gorgyam deinde Acherontis uxorem finxerunt, quod horrendi quibusdam inferi videantur: ut et eius nutricem Sophron Mormolycem vocavit. Atque haec de Acheronte locutus Apollodorus, ista de Styge subiungit: Stygem vero horrendam quandam fingentes deam, ac deorum iusiurandum, tum apud inferos eam collocarunt, tum, quod contristamur calamitatibus, et invisī prae luctu sint inferi, hoc eam nomine donarunt:

rum commenta profluxerint, Homeri nempe in Necrologia, et Platonis in Phaedone tradita, indicat.

n) πάντα τὰ τοῦ ζῆν ἄχῃ σχεδὸν ὑπερήρται, omnia vitae incommoda superavit, rescripti monente Heynio pro π. τ. τῷ ζ. αχ. σχ. ὑπερήρται. Pro τοῦ ζῆν suspicari quoque posses εἰ τῷ ζῆν.

o) Habet hanc fabulam Apollod. 1, 5. 3. ubi cf. Heyn. qui alias quoque Acherontis genealogias adducit.

p) γοργὰ bene cod. E. pro γοργᾶς.

q) In mimis nempe, quibus scribendis Sophron, Euripidis aequalis, inclaruit. Sunt nempe μορμολύβια proprie larvae tragicae, puerorum terribilimenta, unde poetarum ingenia postea effinxerunt deam Μορμολύβην, Acherontis nutricem, cf. Valk. ad Adonias. p. 348. et maxime Ruhnken. V. Cl. ad Tim. sub Μορμολύβια.

r) δὲ, quod sensus flagitat, rescripti pro τς.

συγνάζειν τοῖς πένθεσι, καὶ σύγχεσθαι τὰ ἐν Ἄιδου
 Ὅρκον δὲ τῶν θεῶν δι' ἐναντιότητα. Ἡ μὲν γὰρ τῶν
 ὄντων τε καὶ ζώντων φθαρτικὴν ἔχει δύναμιν, ὥς
 ἐφ' ἑαυτῇ, οἱ δὲ τῇ τε προαιρέσει καὶ τῷ τρόπῳ δι-
 σήκασιν.

Τοσαῦτα περὶ τῆς Στυγὸς εἰπὼν ἐπάγει· Κακοῦ
 τὸν δὲ ποταμὸν ἀνέπλασαν ἀπὸ τοῦ κακῦειν, ὥς ἐστι
 Στυγὸς καὶ συγνάσεως 1) ἀπορρώξ. Τοιοῦτου δὲ ἐστὶ
 γένους καὶ ὁ Περιφλεγέθων. Εἴρηται γὰρ ἀπὸ τοῦ πε-
 ρὶ φλέγεσθαι τοὺς τελευτῶντας, ὡς Ὅμηρός φησι 1)

Οὐ γὰρ ἔτι σάρκας τε καὶ ὀστέα ἵνες ἔχουσιν.
 Ἀλλὰ τὰ μὲν τε πυρὸς κρατερόν μένος αἰδέο-
 μένοιο

Δαμναῖ, ἐπεὶ κε πρῶτα λίπη λεῦκ' ὀστέα θυμῷ
 Ψυχὴ δ' ἦν ὄνειρος ἀποπταμένη πεπότηται.
 Ὑποτίθεται γὰρ τὰς ψυχὰς τοῖς εἰδώλοις τοῖς ἐν τοῖς
 κατέπτροις φαινομένοις ὁμοίας, καὶ τοῖς διὰ τῶν
 ὑδάτων συνισαμένοις, ἃ καθάπαξ ἡμῖν ἐξείκασται 1)
 καὶ τὰς κινήσεις μιμεῖται, σερεμνώδη δ' ὑπόσασιν αὖ
 δεμίαν ἔχει εἰς ἀντίληψιν καὶ ἀφήν· ὅθεν αὐτὰς βρο-
 τῶν εἰδώλων καμώντων λέγει.

47. Ροι

1) In nomine Stygis explicando grammatici non mi-
 nus varii sunt, quam poëtae et mythographi in gene-
 ri eius constituendo. cf. *Apoll.* I, 2. et ibi *Heyn.* et *Hesiod.*
theog. v. 301. Fundus fabulae sunt versus Homericus *Od.*
 ε, 185. ubi deos per Stygem iurare facit poëta; cui
 rationem affert noster, dum illud κατ' ἐναντιότητα fieri al-
 λήγει.

runt: ut deorum iurisiurandi per contrarium, quandoquidem ut haec vitae tollendae vim in se habet, ita illi voluntate ac moribus ab eo distant. Quibus de Styge positis, haec subiicit: Cocytum porro fluvium a ploratu finxerunt, qui Stygis est rivus. Neque alterius generis est Pyriphlegethon, ab urendis mortuis dictus, quemadmodum Homerus ait:

Nam nec adhuc carnem, nec habent ossa arida nervi:

Illa sed ardentis victrix violentia flammæ

Edomat, ut primum spirantem vita reliquit,

Ast anima, ut fumus, supera in connexa volavit.

Ponit enim animas imaginibus speculorum vel aquarum similes, quæ ut plane nos exprimunt, ac motus imitantur, ita solidam naturam ad contactum non habent: qua de causa illas vita simulacra carentum nominat.

47. Por-

stor est; nempe quod dii conservant, cum Styx contra omnia perdere dicatur.

†) Pro συγγνώσεως codd. V. A. legunt συγγνώσεως, recte! Dixerat enim supra, Stygem nomen sortitum esse ἀπὸ τοῦ συγγνώζειν τοῖς πένθεσι, καὶ συγεῖν τὰ ἐν ἔδου. Ut itaque a συγεῖν derivatur συζ, sic a συγγνώζειν, σύγνασις. Nomen tamen apud neminem alium obvium est, ac meris grammaticis argutiis ortum debet. Ceterum ante oculos habuit Homer. Od. η, 514. 515.

η) Versus hi Homerici leguntur Od. λ, 208. &c.

Ἐνθα μὲν εἰς Ἀχέροντα Πυριφλεγέθων τε ῥέουσι

Κώκυτος δ' ὅς δ' ἔστιν Ὀδρεῖος ὕδατος ἐστὶν ἀπορροή.

υ) ἐξείκασαι — ἔχει — καμόντων bene codd. V. A. pro ἐξείκασαν — ἔχειν — καμόντων. Praeterea σερεμνῶν recepi ex cod. E. pro σερεμνίαν.

47. *Porphyrîi.*

Οἱ πλείους α) δὲ ὕδωρ ἰσόρησαν τὴν Στύγα ἐπὶ γειν β), φύσιν ἔχον ἀμύνεσθαι τοὺς κατ' αὐτοῦ ψενδῶς ὁμόσαι τολμήσαντας. Διάβόητον μὲν τοίνυν Στυγὸς ὕδωρ κατὰ Ἀρκαδίαν οἱ ἱστορικοὶ γ) ἀναγεγραφασιν, ὧν ἔστι καὶ Ἡρόδοτος δ), ὃς ἐν τῇ ἐκτῇ τὰ κατὰ Κλεομένην ἀφηγούμενος, γράφει ταῦτα· Ἐντεῦθεν δὲ ἀφικόμενος εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, νεώτερα ἐπῆρσε πράγματα, συνιζᾷ τοὺς Ἀρκαῖδας ἐπὶ τῇ Σπάρτῃ, ἄλλους τε ὄρεους προσάγων, καὶ δὴ καὶ ἐς Νάνακριν πόλιν πρόθυμος ἦν τῶν Ἀρκαῖδων τοὺς προσώτας ἀγινεῖν, ἐξερκῶν τὸ Στυγὸς ὕδωρ. Καλλίμαχος δ' ἐν τῷ περὶ Νυμφῶν ε) συγγράμματι καὶ τὸ

ad fr. 47. Novum hic incipit ἀποσπασμάτιον ex eodem Porphyrîi libro desumptum, codd. enim V. A. E. in marg. ἐν ταυτῷ. Recte itaque iudicat Heyn. sequentia non amplius Apollodorî sed Porphyrîi verba esse.

α) Pro οἱ πάντες vel legendum est οἱ πλείους, quod voluisse videtur Cant. vertens Plerique, vel ἅπαντες.

β) Inter scriptores accuratissimam Stygis fluvii et regionum vicinarum descriptionem reliquit Pausan. p. 634. &c. De mirabili aquae Stygiae effectû, cum et vasa, quibus incladitur consumat, et perrumpat, et qui inde gustaverint, occidat, praeclare disputat cl. Beckmann. ad Arist. de mirab. l. CXXXI, p. 269. et ad Antig. p. 218. Collecta ibi sunt praeter Stygem alia aquarum exempla, quas necem afferre credidit antiquitas. Etsi tamen aquam fontanam, quae illico necet, hodie usquam inveniri negat, fieri tamen posse concedit, ut quamvis aquae ipsi venenum non insit, tamen vapor inflammabilis seu aër fixus, qui super multis fontibus pendet, mortifer sit. Attamen veritati pro-

47. *Porphyrîi.*

Plerique sane aquam terrenam Stygem tradiderunt, quae per ipsam peierantes punire posset: veruntamen praecipuum Stygem in Arcadia posuerunt historici, in his Herodotus, qui libro sexto de Cleomene agens haec scribit: Hinc in Arcadium delatus, novis rebus studebat, Arcadibus contra Lacedaemonios concitatis, cum aliud quodvis adhibens iusiurandum, tum Nonacrin Arcadum principes ad iurandum per Stygem paratus deducere. Callimachus quoque libro de

propius videri, famam de nausea, quam aqua Stygia forte partibus sulphureis, quae ei inerant, libantibus afferret, adeo in maius auctam esse, ut eam mortiferam putarent, ipse bene annotat vir doctissimus. — Quae de vi illa in peierantes dicit, non opus est ut moneamus, merae illa superstitioni originem debere. Narrationem aliam de simili in India fonte Stobaeus iam *supra* ex ipso hoc Porphyrîi libro excerpserat. cf. pag. 140.

c) κατὰ τὴν Ἀρκάδιαν, sic recte codd. V. A. pro κατὰ τὴν αἰωνασίαν. In Arcadia enim vulgo poni Stygem constat ex Pausan. Strab. II. cc. et aliis.

d) Leguntur haec ap. Herod. L. VI, c. 74. Evanuerunt ap. Stob. Ionicae dialecti vestigia, forte ab ipso Porphyrîo de industria deleta. Apud Herod. post προσδ-γων additur σφι, ἣ μὲν ἐψεύσθαι σφέας αὐτῷ τῇ ἀν ἐξη-γῆται. Mox αἰγινεῖν bene habet Stob. pro αἰγινέων in ed. Herod. Adscribimus reliqua quae Porphyrîus omisit: ἐν δὲ ταύτῃ τῇ πόλει λέγεται εἶναι ὑπὸ τῶν Ἀρκάδων τὸ Στυγὸς ὕδωρ· καὶ δὴ καὶ ἐστὶ τοιόνδε τι ὕδωρ ὀλίγον φαινόμενον, ἐκ πέτρης εἰσέρει εἰς ἄγνος, τὸ δὲ ἄγνος αἰμασίης τις περιβάλλει κύκλος· ἣ δὲ Νάνακρὶς ἐν ἣ ἡ πηγή αὕτη τυγχάνει ἐοῦσα, πόλις ἐστὶ τῆς Ἀρκადίης πρὸς Φενεῶν.

e) Falsam esse Stobæi lectionem περὶ Νομφῶν annotatum

τὸ ἰδίωμα τοῦ ὕδατος ἀφηγεῖται, λέγων οὕτω· Στὴν
ἐν Νωνάκρι κρήνη τῆς Ἀρκαδίας, ἧς ὕδωρ ἐστὶ τὸ δια-
κόπτον πάντα τὰ ἀγγεῖα, πλὴν τῶν κερατίνων f)

48. *Eiusdem.*

Ἐπειδὴ περὶ τοῦ Στυγὸς ὕδατος ὁ λόγος ἐστὶ, δι-
λῶσαι βούλομαι καὶ ἑτέραν ἱστορίαν περὶ τοῦ αὐτοῦ
Φίλων γὰρ ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ πρὸς Νύμφιν α) πε-
ρὶ θαυμασίων ἐν Σκυθίᾳ, Φησὶ ὄνους γίγνεσθαι κέρα-
τα ἔχοντας, ταῦτα δὲ τὰ κέρατα δύνασθαι τοῦτο

tum iam est VV. DD. cf. *Anrig. de Mirab.* CLXXIV. et
ibi *Hemsterh.* Opus enim Callimachi de Nymphis non
quam lectum fuit. Constat vero ex Antigono reliquias
eum librum περὶ Θαυμασίων, ex quo ipse Antigonus
mam libri sui partem inde a cap. CXLIV. compilavit;
in quo ea quoque, quae hic de Styge tradit Porphyrus,
expolita erant. Recte itaque vidit *Hemsterh.* pro
Νύμφων rescribendum esse περὶ θαυμάτων vel περὶ θα-
μασίων, vel forte non libri sed capituli in eo titulum in-
tere, v. c. περὶ κρηνῶν v. περὶ ὑδάτων, quod ad littera-
rum ductum propius accedere videtur.

f) Verba ipsa Callimachi apud Stob. corrupta existant.
Legitur: Στὴν ἐν νωνάκρινι τῆς Ἀρκαδίας, ὕδωρ ἐστὶ τὸ
διακόπτον πάντα τὰ ἀγγεῖα, πλὴν τῶν κερατίνων. Pro ἐν
νωνάκρινι rescripti ἐν Νωνάκρι, κρήνη, Stygem fontem esse
Arcadiae apud Nonacrin, quod modo ex *Herod.* vidi-
mus, cf. *Paus.* et *Strab.* II. cc. Ante ὕδωρ addidi ἧς quod
in terminatione praecedentis verbi latet, et pro ἀγγεῖα ex
codd. V. A. edidi ἀγγεῖα. — De re ipsa vide quae ad
proximum locum annotabimus.

ad fr. 48. Novam hic paragraphum incipiunt codd.
addito in marg. ἐν ταυτῷ. Agitur in eo de mirabili aqua
Stygiae vi, qua vasa quibus includebatur, perrupisse dici-
tur

de Nymphis aquae proprietatem his verbis refert: Styx
Arcadiae fluvius est ad Nonacrin, omnia vasa, prae-
ter cornea, pertundens.

48. *Eiusdem.*

Et quoniam de Styge agitur, aliud quoque de eo
quid narrare statui. Etenim Philo Heracleota libro
de miraculis in Scythia tradit asinos cornibus praedi-
tos

tur. Celebre est hoc commentum apud antiquos scripto-
res, et a gravissimis auctoribus traditum. Praeter Plinium
enim, Pausaniam, Stobaeum, Eustathium et alios, quorum
testimonia collegerunt vv. dd. ad *Antig. de mirab.* Cap.
CLXXIV, ipse Antigonus ibi ad *Theophrasti* auctoritatem
provocat. Scriptores tamen non plane inter se conveniunt.
Sunt qui tradant aquam Stygiam petrumperere omnia vasa,
praeterquam cornea; ut *Antig.* l. c. et *Eustath.* ad II. O.
p. 970. Plerique contra non quaevis cornea, sed quae
vel ex muli ungula essent, ut *Plin.* XXX, 16. et *Vitruv.*
VIII, 3. vel ex equina, ut *Pausan.* p. 635. vel denique ex
asinina, ut *Plur. de prim. frig. Op.* II, p. 954. Dissentit
ab hisce noster, qui asini Scythici cornibus vim illam tri-
buit, quod ipsum quoque habet *Ael. Hist. An.* X, 40. Sub
asino scythico cornuto quale animal lateat, vereor, ne soli
coniecturae relinquendum sit; similia vero de asino Indi-
co prodidit antiquitas. cf. *Antig.* c. LXXII. et ibi *Beckm.*
Satis ex omnibus hisce patere arbitror; fundum aliquem
fabulae esse, quam varie exornarunt scriptores. Fieri enim
potuisse bene suspicatur *Beckm.* ad *Antig.* CLXXIV, ut
vasa metallica acido volatili perrosa sint; cum contra vasa
cornea eo non laederentur.

a) De *Philone Heracleota* cf. *Fabric.* I, p. 145. Liber
eius de mirabilibus inscriptus erat *Nymphis*, quod nomen
restituunt *Ionf.* II. 12. nam apud Stob. male legitur *πρὸς*
νύμφην. Laudat opus quoque *Suid.* in *παλαιφάτος*.

Tit

τὸ ὕδωρ διαφέρειν. Καὶ Ἀλεξάνδρῳ Μακεδόνι ἐνεχ-
θῆναι ὑπὸ Σωπάτρου b) κέρως τοιοῦτον, ὃ καὶ ἀνατι-
θεῖναι ἐν Δελφοῖς, ἐφ' οὗ καὶ ἐπιγεγραφέθαι c)

Σοὶ τόδ' Ἀλέξανδρος Μακεδὼν κέρως ἀνθετι-

Παίαν,

Κάνθανος Σκυθικοῦ, χρῆμά τι δαιμόνιον·

Ὁ Στυγὸς ἀχράντων Λουσήϊδος οὐκ ἐδαμάσθη

ῥευματι, βάσασε δ' ὕδατος ἠνορέην.

49. Porphyrii.

Περὶ μὲν δὴ τῶν θεῶν εἰρήσθω τοσαῦτα. Λοιπὸν
δὲ τὰ περὶ τῶν ψυχῶν, ὅπως Ὅμηρος διέταξε, τῶν
ἐν Αἴδου διαλαβόντες, καὶ περὶ μὲν τῶν τιμωροῦ-
νων ἀφῆγησάμενοι, συνάπτοιμεν ἂν τὸν λόγον πρὸς
τὴν Στύγα, ἣν ἐπὶ τιμωρίαν, κατ' Ὅμηρον, τῶν
ἀμαρτανόντων τετάχθαι δαιμόνων ὑπειλήφαμεν.
Πληρώσας γὰρ πάντα θεῶν, καὶ τοῖς τόποις ἀφει-
ρίσας τὰς βασιλείας a), πάλιν τῶν ψυχῶν αἰς Ἄϊδα

b) Sopater hic quis sit, haud facile dixeris. Ex illis
tamen idem hoc nomen ap. Ael. Hist. An. X, 40. Porphyrii
tamen abest, quin pro Σωπάτρου reponendum ducam Ἀλ-
τιπάτρου, quem Macedonise ab Alexandro cum in Αἴδου
versaretur praefectum esse, ac bella interea in Thracia ger-
fisse, constat.

c) Legitur idem hoc epigramma ap. Ael. l. c. porphyrii
tamen corruptum. Integrum illud servavit Stob. atque ap.
Stobaeo in Analectis III, p. 182. inter epigr. ἀδάσποτα No.
CLXII. exhibuit Brunk. v. 2. pro χρῆμά τι male Aelianus
σχῆμα τό. Coniecit Conr. Gesner. κτῆμα. Verum affec-
tus est coniectura Triller. qui tamen adhuc praefereendum
ducit

tos reperiri, quæ hanc aquam ferant: ac tale cornu
 Alexandro Macedoni ab Antipatro datum fuisse, id-
 que etiam Delphis cum hoc epigrammate positum:

Hoc tibi Alexander Macedo, Latonia proles,
 Cornu de Scythici vertice pono asini.

Quod Stygis invictæ nunquam Luseidos undæ
 Concessit, sed vim sustinuit laticis.

49. *Porphyrîi.*

Ac de diis quidem hæc dicta sint: deinceps autem
 Homeri de animarum apud inferos statu sententiam
 exponentes, deque suppliciis agentes, ad Stygem ser-
 monem præferemus, quam fontibus puniendis iuxta
 Homerum destinatam arbitramur. Itaque cum diis
 omnia replevisset, ac locis regna distinxisset, rursus
 ani-

ducit σῆμα. v. 3. ἀχράντῳ, puro, limido, recte restituit
 Brunk. pro ἀχράντου. — Pro Λουσιῶδος Ael. male habet
 Λουσιῶδος et codd. V. A. E. Λουσιῶδος. Est enim Λού-
 σα vel Λουσα oppidum Arcadiæ prope Nonacrin, ubi
 Stygius fons erat. cf. Steph. de urb. et ibi interpp. et Paus.
 Arcad. p. 636. qui sua ætate pauca tantum eius rudera
 superfuisset testatur.

ad fr. 49. Alius locus ex eodem Porphyrîi libro; codd.
 V. A. E. in marg. ἐν ταύτῳ. Petita vero hæc videntur
 ex ultima libri Porphyrîi parte. Nam cum primo varias
 in eo de Styge narrationes exposuisset, postea egit de diis
 ac deorum per Stygem iureiurando, cui denique descri-
 ptionem locorum inferorum, Stygisque maxime, et poena-
 rum quæ ibi animæ subeunt, ex Homeri mente, subiun-
 git. cf. Comment. de font. Stob.

a) Regna deorum nempe. Respicit enim ad illud Ho-
 meri

νάθους εἶναι νερόμικε b), τόπους τρεῖς εἶναι ὑπέλη-
φεν· ἓνα μὲν τὸν ἐπίγειον κατὰ τὴν οἰκουμένην ταύ-
την, καὶ ἢ τὰ ζῶα καὶ οἱ ἄνθρωποι διατρίβουσιν·
ἕτερον δὲ τοῖς δικαίοις ἀφωρισμένον παρὰ τὸν Ὀκεα-
νόν, ὃν Ἠλύσιον καλεῖ πεδίον, καὶ ζῶντας ἔτι εἰς
αὐτόν φησι c) ἐκπέμπεσθαι. Δηλοῖ δὲ ἐπὶ τοῦ Με-
νελάου τὸ τοιοῦτο λέγων· d)

Σοὶ δ' οὐ θέσφατόν ἐστι διοτρεφὲς ὦ Μενέλαε
Ἄργει ἐν ἵπποβότῳ θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν.
Ἀλλὰ σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαῖης
Ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδάμανθυς
Τῇ περ ῥήϊτῃ βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν,
Οὐ νιφετὸς, οὔτ' ἄρ' χειμὼν πολὺς, οὔτε ποτ'
ὄμβρος·

Ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγυπνεύοντας αἴτας
Ὀκεανὸς ἀνίσχιν, ἀναψύχειν ἀνθρώπους.
Τούτοις μὲν οὖν καὶ τὸ σῶμα παρεῖναι. Τρίτον δὲ τὸ
πον λέγει ὃν ψυχῶν τοῦ σώματος τούτου ἀπολυθῆναι
σὼν ὑπέληφεν εἶναι τὸν ἐν Ἄιδου, ταύτας δὲ εὐθὺς
μὲν χωρεῖν εἰς Ἄιδου, διατρίβειν δὲ, τὰς μὲν τῶν ἀτά-
φων, ἔξω τοῦ Ἀχέροντος, κατὰ τὰ ἄλσῃ καὶ τὸν
λειμῶνα τῆς Περσεφώνης, ἔσω περᾶσαι κωλυομένας·
ταῖς

meri II. O, 185, &c. ubi Neptunus quomodo mundi im-
perium inter Iovem, Haden ac ipsum divisum sit, enarrat.

b) νερόμικε codd. V. A. E. pro νόμικε ap. Cant. Tris
distinguit animarum humanarum habitacula; primum ter-
ram;

animarum, quas immortales statuit, loca tria posuit:
unum terrenum huius orbis, in quo animalia et ho-
mines degunt: alterum in fontibus apud Oceanum se-
cretum, quem Elysium vocat campum, eoque vivos
etiamnum dimitti vult, quemadmodum ad Menelaum
dicitur:

Non tibi Parcarum tabulae Menelaë dederunt

Finibus Argivis illustrem claudere vitam:

Sed superum iussu telluris in extima campos

Mitteris Elysios: quos rex habitat Rhadamantus.

Mollia securae currunt ibi tempora vitae;

Non ibi nix, non tristis hiems, non sordidus
imber,

Sed mites animas Zephyri genitabilis aflat

Oceanus, populos produlci frigore mulcens.

Et his quidem corpus quoque adesse. Tertium vero
locum apud inferos animarum corpore solutarum po-
nit, quae ut statim ad inferos pergunt, ita insepulto-
rum quidem citra Acherontem in lucis ac Proserpinae
prato mancant, ac traicere vetentur: sepulcorum au-
tem

ram; deinde campum Elysium, quo homines secundum
Homerum vivi mittuntur; et denique Haden seu loca in-
fera.

c) εἰς αὐτόν φησι dedi pro εἰς αὐτήν φησι ex codd. V.
A. qui et in proximis bene legunt: Δηλοῖ δὲ ἐπ. τ. M. τὸ
τοιοῦτο λέγων pro Δῆλον δὲ ἐπ. τ. M. τότε λέγον ap. Cant.

d) Versus Homeri exstant. Odyss. IV, 561. &c.

Ttt 3

ταὺς δὲ τῶν ταφέντων χωρεῖν ἐντὸς, εἰ μὴ εἶεν κολάσεως ἄξια; εἰ δὲ μὴ, καὶν ταφῇ τὰ σώματα ὁμοίως e) εἴργεσθαι τοῦ ἔνδον. Ταῖς τοίνυν ἐκτὸς μνήμῃ μετέχειν τῶν αὐταῖς βεβιωμένων· ταῖς δὲ τὸν ποταμὸν ὑπερβαινούσας ἐπιλανθάνεσθαι, τῶν λογισμῶν τῶν f) περὶ τὰ ἀνθρώπινα μεθείσας. Διὸ καὶ ἀδίκων ἐκτὸς εἶναι τὰ κολασήρια, διὰ τοῦ λογισμοῦ, καὶ τῆς μνήμης τῶν βεβιωμένων, ταῖς κολάσεις ἔχόντων. Φαντασίας γὰρ λαμβάνειν τῶν δεινῶν, ἕσα g) ἐν τῷ βίῳ δεδράκασι, καὶ κολάζεσθαι, τῆς ἀμαρτίας παρεσώσης· αὐτοῖς κατὰ λογισμὸν, καὶ τιμωρούσης διὰ τῶν ἀφορισμένων ταῖς ἀμαρτίαις κολάσεων, ὅθεν ταῖς μὲν τινὰς τῶν ψυχῶν λίθους βασάνειν δοκούσας, καὶ ὑπὸ τοῦ θλίβεσθαι τιμωρεῖσθαι· ταῖς δὲ δίψης καὶ λιμοῦ αἰωνίου φαντασίας λαμβανούσας, ταῖς δ' ἄλλου τινὸς ὧν ἐν τῷ θνητῷ βίῳ ἐπιφρίκεσαν h). Εἶναι γὰρ καὶ κριτὴν, ἐκτὸς τοῦ ποταμοῦ διατρέβοντα, Μίνωον, κατ' ἄξίαν δὲ τῶν ἀμαρτημάτων κολάζειν, τοῖς μὲν τὸν ἔξω τοῦ ποταμοῦ τόπον ἀφορίσαντα ἐπὶ τὴν δίκην, τοῖς δὲ περᾶσαι τὸν ποταμὸν ἐπιτρέψαντα, ὅς ἀνάπαυσις ἦν i) ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀννηνύτων κακῶν, διὰ τὴν λήθην. Τιμωρεῖσθαι δὲ ἐκτὸς ὄντα καὶ τὸν Ἡρακλέα τοὺς ἀδίκους.

Φαν-

e) Pro ὁμοίως melius forte leges ὅμως, tamen a tractatu prohibentur. Ceterum fundum eorum quae iam sequuntur esse Homeri Necromantiam, Odyss. L. XI, vix opus est monere.

f) τῶν

tem traſciant, niſi ſupplicium ſint commeritæ: ſi ſint commeritæ, reſtare, etiamſi corpus ſepultum ſit, et illæ quidem rerum a ſe geſtarum ſint memores, hæc autem prorſus obliviſcantur: ideoque fontes foris puniri, memoria ſupplicium peragente; recordari ſiquidem illos facinorum ſuorum, et peccata ſecum reputando congrua luere ſupplicia: ideoque alios lapides ferre, ac ſe onere premi opinantes puniri, alios fame ſitique æterna torqueri, alios aliud quid eorum, a quibus in vita abhorruerant, pati; nam citra fluvium quoque iudicem ſedere Minoëm, qui pro delicti gravitate puniat, aliis locum ſupplicii citra fluvium deſtinando, aliis fluvium traicere permittendo, qui per oblivionem animas graviffimis malis liberet. Quin etiam Hercules ibidem fontes punit, iaculantis opinionem

f) τῶν ſupplent codd. V. A.

g) ὅσα et mox αὐτοῖς habent codd. V. A. pro ὅσων et αὐτοῦ ap. Cant.

h) ἐπεφρίεσσαν, quæ abhorruerant, recte codd. V. A. pro ἐπεφρίκασσαν. Vult nempe Porphyrius, animas impiorum poſt mortem iis poenis affici, quæ dum in vita eſſent, ſummum iis horrorem incutiſſent; v. c. ut qui gulae ac vino dediti fuiſſent, æternam famem et ſitim perferrent; qui inertiae ac otio, ſaxa voluerent &c. Quæ tamen ſtatim de Minoë, inferorum iudice, ſubiungit, certe non HomERICA ſunt. Novit quidem poëta Minoëm, cf. Od. λ, 567. verum non de rebus in vita peractis, ſed de iſtis mortuorum litibus iudicantem facit.

i) ἀνάπauςιν ἦν codd. V. A. pro ἀνάπauσιν. — De Hercule apud inferos v. Odysſ. λ, 600. &c.

φαντασίας φοβεράς ἐμποιοῦντα τοῦ βάλλοντος καὶ
τοξεύοντος, ὥστε ζῶν ἡμύνετο, ἀμυνομένου καὶ
ἄδου τοὺς ἀξίους κολάσεως. Οὐ γὰρ δὴ καὶ οὗτοι
τῶν κολαζομένων ἐστὶ, ὡς Ἀριστάρχῳ ἐδόκει κ), ἀλλὰ
τῶν κολαζόντων. Τῶν δ' ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ, καὶ
ἀφηρεμένων τὸν λογισμὸν τὸν ἀνθρώπινον, μέ-
νος Ι) ὁ Τειρεσίας καὶ τοῦτον ἔχει παρόντα· οἱ δ'
ἄλλοι ἀλλήλους μὲν γινώσκουσι, κατ' ἰδιότητα φρε-
νήσεως, ἣν ἐν Αἰδου κέκτηνται· τοὺς δ' ἀνθρώπους
οὐκέτι· οὐδ' ἂν φθέγγαιντο περὶ τῶν ἀνθρώπων τῶν
ζῶσιν ἔτι ἀνθρώποις, εἰ μὴ αἵματι μεταλάβοιεν αἵ-
ματος ιι), καὶ τούτῳ φρενωθεῖεν τὰ ἀνθρώπινα,
δὴ οἱ ἔξω καὶ μὴ πiónτες τοῦ αἵματος φρενοῦσι, καὶ
τάσασιν ἔχοντες τῆς ἐξ αἱμαποσίας ιι) τῶν θνητῶν
ταῖς ψυχαῖς γιγνομένης γνωρίσεως. Τειρεσίας
ἔχει μὲν λογισμὸν τῶν ἀνθρώπων, μαντεύεται
οὐδ' αὐτὸς περὶ τῶν εἰμαρμένων τοῖς ζῶσιν, πρὶν πῶς
τοῦ αἵματος. Οἶσται γὰρ καὶ Ὅμηρος, καθὰ καὶ
πλείστοι τῶν μετ' αὐτὸν ὑπέλαβον, ἐν τῷ αἵματι
ναὶ ἀνθρώποις τὴν περὶ τὰ θνητὰ φρόνησιν, ἐπεὶ καὶ
τῶν μετ' αὐτὸν πολλοὶ τοῦτο πισοῦνται, δεικνύντες
ὅτι καὶ ὑποθερμάνθην ὑπὸ πυρετοῦ καὶ χολῆς, ἀφρε-
νίσκονται.

k) Erravit sane Aristarchus, siquidem haec contendit.
Poëta enim Herculem neque punientem, neque po-
nas subeuntem depingit; sed illud tantum vult, eum,
reliqui apud inferos, idem vitae genus secutum esse, quo
olim dum inter vivos esset.

Ι) μένος

nionem horrendam adferens, et quemadmodum in vita solebat, sic etiam apud inferos iniurias ulciscens. Neque enim supplicium hic dat, ut Aristarchus censebat, sed sumit. Eorum porro, qui ultra fluvium rerum humanarum sensum deposuerunt, solus eum servat. Tiresias, cum alii inter se quidem secundum inferorum prudentiam cognoscant, homines autem minime et de humanis etiam rebus nihil amplius, nisi sanguinis hausto vapore, possint referre, (quas qui extra fluvium sunt, norunt, etiamsi sanguinem non hauserint;) rerum humanarum cognitione sanguinis haustu animabus concilianda. Tiresias quoque tametsi rerum humanarum sensu pollet, non tamen ante vivis vaticinatur, quam sanguinem hauserit. Existimat enim Homerus, ut et multi post ipsum sunt arbitrati, in sanguine prudentiam humanam consistere: quemadmodum id posteriorum plerique confirmant, docentes eundem febris vel bili succensum imprudentiam

l) *μόνος* et *μοχ κατ' ιδιότητα* codd. V. A. bene pro *μόνον* et *κατ' ιδιότητα* ap. Cant.

m) Manca hic est ap. Cant. oratio. Exciderunt enim verba: *καὶ τούτῳ φρενώσειεν τὰ ἀνθρώπινα ἃ δὴ ἔξω καὶ μὴ πίνοντες φρονέουσιν*, quae supplent codd. V. A. E.

n) *αἱματοποιίας* codd. V. A. habent pro *αἱματοποσίας* ap. Cant. Ferri potest utrumque, ut *αἱμαπότης* et *αἱματοπότης* cf. Steph. h. v. Quae de Tiresia dicit, confirmata invenies ap. Hom. Od. XI, 95. &c.

Ttt 5

νεῖν ποιεῖ, καὶ ἀνοηταίνειν ο). Ἐμπεδοκλῆς τε οὕτω φαίνεται, ὡς ὀργάνου πρὸς σύνεσιν τοῦ αἵματος ὄντος, λέγων· ρ)

Αἷματος ἐν πελάγεσσι τετραμμένη ἀντιθροῶντος.

Τῇ τε νόημα μάλις κυκλίσκεται ἀνθρώποισιν.

Αἷμα γὰρ ἀνθρώποις περικάρδιόν ἐστι νόημα.

Τῶν δὲ ὑπὲρ τὸν ποταμὸν διατρεβουσῶν ψυχῶν πρῶται· γ) γυναῖκες εἰσι τεταγμένα. Λέγω δὲ πρῶται τὰς πλησιαζούσας τοῖς ἔξω. Ἐνδοτάτω δὲ αἱ τῶν ἀνδρῶν· καὶ λοιπὸν οἱ περὶ τὸν Αἰδὸν θεοί. Διὸ καὶ πρῶται αἱ γυναῖκες πέμποντα, εἴτ' οἱ ἄνδρες, καὶ τούτων οἱ τίμιοι ὕπερροι. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τοὺς ἀνθρώπους οὕτως αὐτῷ διατέτακτα. Ὑποθέμενος τοὺς κοσμικοὺς θεοὺς, ὧν τὰ γένη διηριθμήκαμεν, πάντα ἀπαθεῖς, [θεοὺς δὲ] καλέσας κατὰ παλαιὰν συνήθειαν, μεγάλου δαίμονος ὄντος, ὃν καλεῖται Διὸς καὶ

ο) ἀφραίνειν ποιεῖ καὶ ἀνοηταίνειν, *insanire facit ac frangere*, recte codd. V. A. pro ἀφραίνειν ποιεῖν καὶ ἀνοηταίνειν.

ρ) Confirmat hanc Empedoclis sententiam Cic. *Tuscul. Qu. I, 9*. Empedocles animam esse censet cordi suffusum sanguinem, cf. Meiners *Gesch. d. W.* I, p. 654. Verius Empedocles ap. Cant. passim corrupti sunt. Legitur ibi v. 1. Αἷματος ἐν πελάγεσσι τετραμμένον ἀντιθροῶντος. In quibus πελάγεσσι fluctuat metrum. Pro τετραμμένου Gros. bene restituit τετραμμένα, quae nutritur in sanguine. Referendum illud est ad νοῦς vel ψυχὴν vel σύνεσιν, quod praecedere debuit ap. Emped. Confirmatur haec lectio quodammodo codd. V. A. qui habent τετραμμένα. — ἀντιθροῶντος i. e. sanguinis ebullientis cod. P. habet pro ἀντιθροῶντος. Nam θροεῖν, quod vulgo est loqui

fiam parere. Empedocles vero sanguinem pro instrumento prudentiae habet, cum inquit:

Sanguinis in fluviiis homini mens namque fovetur;

Curas mortales quo maxime volvere svescunt;

Sanguis enim cor complectens prudentia cuique est.

Iam inter animas ultra fluvium degentes primo loco ponuntur mulieres, proxime fluvium inquam, deinde viri, tum reliqui inferiorum dii; ideoque primae admittuntur mulieres, deinde viri, tum horum praecipui. Ac res quidem humanas ita disposuit: cum autem deos posuisset (quorum genera retulimus,) non prorsus affectibus vacantes, (deos autem eos appellavit ex vulgari consuetudine, etsi summus deus sit, quem Iovem vocat, qui omnibus sub coelo imperat;) cum tales itaque posuisset, quod ipsa nomina indicant,

loqui, proprie est omnino strepitum edere adeoque turbare, cf. Steph. h. v. V. 2. κυκλίσματα codd. V. A. pro κυκλίσματα ap. Cant. quod et retinuit Gror. etsi vix video quo sensu. Vertendum enim foret: quare (τῇ) quoque νόησις vocatur mortalibus. At vero nihil praecessit ex quo etymologia haec derivari possit. Si contra codd. lectionem receperis, sensus erit: ubi (τῇ, sub corde nempe) cogitata voluntur mortalibus i. e. curarum et cogitationum sedem esse in pectore; quod antiquum philosophema, ex ipsa naturae sensu petitam, saepius iam expressit Homerus. Rationem autem subiungit Empedocles v. 3. dum ipsi sanguini vim cogitandi inesse ponit. Αἷμα περιπαρδιον idipsum est quod expressit Cicer. l. c. sanguis cordi suffusus.

9) πρώται codd. V. A. E. pro πρώτα ap. Cant. De re ipsa vid. Od. XI, 225. In proximis τοῖς ἔξω i. e. locis extra Haden, rescripti pro ταῖς ἔξω.

καὶ οἷον ἄρχοντος τῶν ἄχρι οὐρανοῦ φθάνοντων
 ὑποθέμενος οὖν τούτους, καθάπερ καὶ λέγονται,
 παθεῖς, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐπιθυμίας μετέχοντες
 καὶ ὀργῆς, καὶ μίσους καὶ ἔχθρας, καὶ ὑφ' εἰμα
 μένην ὄντας, εἰκότως καὶ ἀμαρτάνειν οἶεται,
 ψεύδεσθαι, καὶ ὀμνύειν, καὶ εὐορκεῖν, ἢ τουναντίον
 τινὰς πλημμελεῖν εἰς τοὺς ὅρκους. Διὸ καὶ τοῦτο
 κολάσεις ὑποτίθεται, οὐ μέντοι ἀναμεμιγμένας τῶν
 ἀνθρωπίνους κολασηρίοις, ἀλλ' ἅτε μείζονας ὄντας
 μείζονος καὶ τιμωρίας πειραῖσθαι, ἀδικήσαντας.
 τῶν μὲν ἀνθρωπίνων ψυχῶν ἐν ἄδου τὰ κολασηρία
 τῶν δ' εἰρημένων θεῶν ὑπὸ τὸν ἄδην, ἐν τῇ τοῦ Κρόνου
 ἐπικρατεῖα, κατὰ τὸν Τάρταρον. Διὸ καὶ τῶν
 τῶν τ) χῶρος οὕτω κέκληται, ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ
 σιν διδόντων θεῶν, παρὰ τοῖς τιμωροῖς θεοῖς.
 ὑποτίθεται καὶ τὴν Στύγα, αὐτὴν τε τὴν δαίμονα

r) Verba, quae parenthesin constituunt, adeo con
 pta sunt ap. Cant. ut fere melius videatur prorsus ea
 tacta relinquere, quam frustra in iis emaculandis labu
 re. Habet ille, ut et codd., qui nihil prorsus hic prae
 dii praebeant: οὐ πάντα ἀπαθεῖς καλέσας κατὰ πάλαι
 συνηθεῖαν, ὧν τὰ γένη ἐξεθήκαμεν, κατ' αὐτὸν μεγάλ
 δαίμονος ὅσον τόσον καλεῖ Δία &c. Primum post α
 θεῖς commate distinguendum esse nexus sermonis doc
 Hic vero lacuna esse videtur, nam καλέσας nil habet
 quod referri possit. Excidisse videtur θεοὺς δέ, quod
 terminationem praecedentis verbi periit, quare uncia
 clusum addidi. Pone eos quidem affectibus obnoxio
 cati tamen deos, ex vulgari loquendi usu. Verba vero
 τὰ γένη ἐξεθήκαμεν κατ' αὐτὸν male ex superioribus t

cant, affectibus obnoxios, ideoque tum cupiditatis, tum irae, tum odii, tum inimicitiae participes, fa-
toque subditos: non immerito et peccare illos arbi-
tratur, et mentiri, et iurare, fidemque et servare et
fallere. Quapropter his quoque supplicia decernit,
non quidem humanis permista, sed ut maiorum ma-
iora. Quamobrem animae quidem humanae apud
inferos puniuntur, dii autem sub inferis in Tartaro,
Saturni regno, qua etiam de causa Titanum sedes
haec dicitur, quod in ea dii poenas dent. Hoc por-
ro loco Strygem quoque ponit, cum ipsam deam,
tum

tita sunt, quare ea delevi, saltem si haec retinueris, illa
delenda erunt. Monstra vero lectionis *μεγάλου δαίμονος*
ὅσον καλεῖ Δία facile domantur, dummodo altero *ος*
deleto legas: *μεγάλου δαίμονος ὄντος ὃν καλεῖ Δία*, cum
praeterea summum deum ponat, quem Iovem vocat, quem cum
omnis coelo subiecta regere dicit, respicit ad auream il-
lam catenam, qua mundum suspensum tenet. cf. *Il. IX*,
princ.

5) Corrupte habet Cant. *ἀλλὰ τε κίζοντας ὄντας*, qui
tamen veram lectionem *ἀλλ' ἄρ' αὖτε μέζοντας ὄντας* iam in
marg. reposuit. Mira est Codd. V. A. lectio *ἀλλ' ἀτενί-
ζοντας*, quae tamen commodum sensum non fundit. —
Quae de diis in tartaro poenas luentibus habet, partim re-
ferenda sunt ad Cronum et Iapetum, quos in Tartaro in-
ter Titanas poenas revera luere dicit poeta *Il. XIV*, 279.
et *IX*, 479. partim respicit ad minas a Iove in reliquos
deos effusas, *Il. IX*, *princ.* ubi sese in Tartarum eos esse
detrusurum, nisi iussis suis obediant, minatur.

6) *Τιτάνων* quod iam Cant. in marg. coniecerat pro *τι-
νων* confirmant codd. V. A. De Titanibus in tartarum
deiectis cf. *Apollocl. I*, 2. 1. et ibi *Heyn.*

καὶ τὴν πηγὴν ὑδάτων αὐτῆς. Τὸν γὰρ Κωκυτὸν
τὸν Τιταρήσιον ^{u)} Στυγὸς ἀπερροὴν εἶναι, ἀλλ'
πηγὴν. Εἶναι δὲ ταύτην ἐπὶ τιμαριῶν ἀπαραίτητον
ἔχουσιν δυνάμιν, καὶ φοβερωτάτην· καὶ ὅλος ὁ
ἢ Ἐριννὺς ταῖς ἀδίκαις ψυχαῖς, τοῦτο τὴν Στύγην
ταῖς ἀδικήσασιν δαίμοσι. Ὅτι δ' οἱ ἄταφοι ἔξω
ποταμοῦ διατρίβουσιν, εἰδῶλον φέροντες τοῦ σώματος
τοῦ καὶ τῶν εἰμάτων τοῦ σώματος, δηλοῖ τὰ
αὐτὰ ^{v)}

Ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχὴ Πατροκλῆος δειλοῖο
Πάντ' αὐτῷ μέγεθος τε καὶ ὄμματα κάλ' ἐκείνου
Καὶ Φωνήν· καὶ τοῖα περὶ χροῖ εἴματα ἔτα.
Εἶτα λέγει·

Θάπτε με, ὅττι τάχιιστα πύλας αἶδαο περὶ
Εἰρήται δὲ, ὅτι τὰ ἔνδον τοῦ ποταμοῦ Ἀίδα προσανα-
γεύει ^{w)}. Καλεῖται δὲ καὶ τὰ ἔξω ποταμοῦ, ὡς
δείκνυμεν, ἄδου δόμοι·

Ἄλλ' αὐτῶς ἀλάλημα ἂν εὐρυπυλὲς αἶδας

^{u)} Fabulam de Titarefio fluvio Peneum superfluente
tamen aquas suas cum eo miscente, quod Stygiæ aquæ
rivus sit, habet *Homer. Il. II, 753.* &c. Stygem tamen
ab Homero in Tartarum poni, mera est Porphyrii hypo-
thesis, inde ut videtur nata, quod deos per eum peccan-
tes poenas ibi luere contendit.

^{v)} Sunt versus poetæ *Il. XXIII, 65.* &c.

^{w)} In iis quæ hic sequuntur aperte ap. Cant. et
codd. turbatus est verborum et sententiarum ordo.
gitur ibi: Εἰρήται δὲ ὅτι τὰ ἔνδον τοῦ ποταμοῦ αἶδα

tum fontem. Cocytum enim ac Titaresium rivos,
non fontes esse; hunc vero supplicis esse praefectum,
maxima potestate pollentem: ac prorsus quod anima-
bus fontibus Furiae sint, id noxiis diis esse Stygem.
Insepultos quidem citra fluvium degere, simulacrum
corporis eiusque habitum gerentes, indicant ista:

Deinde anima advenit Patrocli ter miserandi,

Cuncta ipsi similis, vocemque habitumque oculo-
losque.

Tum sic ait:

Terrae me manda, superem quo limina Ditis.

Diximus autem ultra fluvium Orcum collocari, attamen
citra fluvium quoque Orcus ponitur:

Sed vagor incassum per lata palatia Ditis.

Quae

αγορεύει· Οὐδέ μὲ πῶς μίγασθαι ὑπὲρ ποταμοῦ εἶσι.
Καλεῖται δὲ καὶ τὰ ἔξω τοῦ ποταμοῦ ὡς ἐνδείκνυται ἔδον
δόμοι· τί οὖν πάσχουσιν φησιν· Ἀλλ' αὐτως ἀλάλημαι ἀν'
εὐρυπυλῆς Ἀΐδος δῶ. In quae si accuratius inquiras, fa-
cile videbis versum οὐδέ μὲ πῶς μίγασθαι ὑπὲρ ποταμοῦ
εἶσι, alienam plane sedem occupasse. Neque enim pro-
bat id quod probare deberet, regionem trans fluvium Ho-
mero Haden appellari; neque omnino probationem eius
hie expectabis, cum ea iam supra a se exposita esse, di-
cat Porphyrius. Versu autem hoc remoto optime proce-
dit oratio. Nec minus in sequentibus perversum locum
obtinuerunt verba τί οὖν πάσχουσιν φησιν· nam versus
qui sequitur continet probationem eius quod praecesserat,
regionem cis fluvium quoque Haden appellari. Patroclis
enim anima, quae flumen nondum traiecerat, tamen ita
de se queritur· ἀλλ' αὐτως ἀλάλημαι ἀν' εὐρυπυλῆς Ἀΐδος
δῶ. Vix itaque dubium supererit, recte a me restitutum
esse

Τί οὖν πάσχουσί Φησιν·

Τῇλέ με εἰργουσι ψυχὰ εἰδωλα καμόντων

Οὐδέ μέ πως μίσγεσθαι ὑπὲρ ποταμοῖο ἔωσιν.

Ὅτι δὲ ὑπερβᾶσαι τὸν ποταμόν, οὔτε γνωρίζουσι τοὺς
ζῶντας, οὔτε ἐξουσίαν ἔχουσι τούτοις ἐπιφαινεσθαι
εἰὰν μὴ πεμφθῶσιν, ἐπάγει·

Καί μοι δὸς τὴν χεῖρ', ὀλοφύρομαι, οὐ γὰρ εἴ
αὐτίς

Νίσσομαι ἐξ αἰδαο, ἐπὴν με πυρὸς λελάχῃτε.
Φαίνεται οὖν ἡ ἀταφος μεμνημένη τῶν κατὰ τὸν βίον
καὶ γλιχομένη αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ὀδυρομένη· οὕτω
δεινὴ ἡ κόλασις τοῖς οὕτω δι' αἰῶνος κολαζομένοις· οὐ
τω καὶ Ἑλπήνωρ ὀδύρεται· x)

Ἄσέ με δαίμονος αἴσα κακὴ, καὶ ἀθέσφατος οὐρανός.
Καὶ εἰπὼν ἅ πέπονθεν, ἀξιοῖ ταφῆναι, ἵκετεύων καὶ
δεόμενος·

Νῦν δέ σε τῶν ὀπιθεν γουνάζομαι οὐ παρσένοντα.

Μὴ μ' ἀκλαύστον ἀθαπτον ἰὼν ὀπιθεν καταλεῖπαι.

Νοσφισθεῖς, μήτοιτι θεῶν μήνιμα γένωμαι.

Τὰ μὲν οὖν ἀνθρώπεια, καὶ ὅλως τοὺς ζῶντας ἀγνοοῦ-
σιν, ἀλλήλους δὲ ἴσασι. Εἰ γὰρ μὴ τοῦτ' εἶχον, πᾶς
ἂν ἦλθον σὺν Ἀγαμέμνονι πάντες οἱ ἅμα ἀνηρημέ-
νοι y); Πῶς δὲ συνελάλει z) Πάτροκλος, καὶ Ἀχιλλεύς·

esse sententiarum et verborum ordinem, cum verba τὴ οὐδὲ
πάσχουσί Φησὶν post illa collocarem, ac hęc subiungerem
versus, qui aperte ad ea pertinent: τῇλέ με εἰργουσι ψυχὰ
εἰδωλα καμόντων. Οὐδέ μέ πως μίσγεσθαι ὑπὲρ ποταμοῖο
ἔωσιν.

x) 1c

itaque patiuntur, sic explicat:

Me procul inde arcent vita simulacra carentum,
Nec me ullo fluvium finerent transmittere pacto.
autem fluvium traiecerint, nec vivos deinceps
oscunt, nec iis absque missione possunt apparere:
Ac mihi da, te quaeso, manum; non amplius
inde

Orcum destituam, simul ac rogos ossa cremarit.
re videtur insepulta vitae memor esse, idque de-
rare, ac propterea gemere: adeo grave est hoc
ollicium iis qui sic in aeternum puniuntur. Sic et
lamentatur Elpenor:

Me fortuna ferox laesit, nimiusque Lyaeus.
que clade narrata sepulcrum precibus adhibitis petit:
Nunc te per non praesentes obtestor et oro,
Inuideas mihi ne lacrymas lapidemque reversus.
Discedens mancas ne Divum obnoxius irae.
res quidem humanas et vitam totam ignorant, in-
se autem cognoscunt. Alioqui quo pacto cum
anemnone veniunt omnes cum eo occisi? quo pa-
Patroclus, Ajax, et Antilochus inter se colloquun-
tur?

x) Leguntur haec Od. XI, v. 61. Pro *οἷνος* codd. V. habent *ὕπνος*, non male; Elpenor enim vino simul et vino gravis de scala deciderat. Iidem statim post *ἀ* bene plent *εἰπών*, quod deest ap. Cant.

y) Cf. Od. XI, 387. *πάντες οἱ ἄμα ἀναιρεμένοι* bene d. V. A. pro *πάντες ἀναιρεμένοι*.

Uuu

καὶ Ἀντίλοχος; Πῶς δ' εἰργουσι τοὺς ἀτάφους μὲν
πέραν τοῦ ποταμοῦ διελθεῖν; Λέγει γάρ·

Τῆλέ με εἰργουσι ψυχὰς εἶδωλα καμόντων.

Συναποτέθειται δ' αὐτοῖς αἶμα τῇ μνήμῃ καὶ τὰ γνω-
ρίσματα α) τῶν περὶ τὸ σῶμα οἰκείων, ὃ καὶ δηλοῦ-
σι διὰ φαντασίας τὰ περὶ τὸ σῶμα δείκνυσι. Διὰ
γὰρ μνήμης ἢ φαντασίας, ὡς Πλάτων ἐν Φιλήβῳ φη-
σί β). Μνήμης δὲ ἀφρημένης, ἤσεται καὶ τὸ φαντα-
σιούμενον, οὗ συνεκλείποντος καὶ τὰ πάθη τὰ περὶ
τὸ σῶμα γ) τῆς ψυχῆς συνεξήσεται. Τούτων δὲ ἐκ-
λοιπόντων καὶ ἡ κόλασις τῆς ψυχῆς πέπτυσται, καὶ
ῥᾶς μόνον οὔσης περὶ αὐτὴν καταπάσεως, καὶ παρὰ
τῷ φρονίμῳ θεῷ διατρεϊβούσης δ). Πρὸς δὲ τὰ ἐξ-
μένα ἴσως ἂν τις ἀπορήσειε, πῶς, εἰ μὴ ἀλλήλως
ἀγνοοῦσιν, εἶπεν δ).

— — — Τοὶ δὲ, σκιαὶ αἰσσοῦσι.

Πρὸς αὐτὸν ῥητέον, ὅτι αἱ σκιαὶ αἰσσοῦσι πρὸς ταῦτα
περὶ

ε) συναλλάγει, *inter se collocati sunt*, rescripti pro συ-
νέλλει, cf. Od. XI, 406. &c. Expresferat illud iam in ver-
sione Cant. Posset tamen suspicari scripsisse Porphyrium
πῶς δὲ συνελλάγει Πάτροκλος καὶ Αἴαν καὶ Ἀντίλοχον, cum
enim ap. Hom. apparent Ulyssi.

α) γνωρίσματα et mox οἰκείων codd. V. A. pro γνω-
ρίματα et εἰκείων. — In proximis Cant. nullo sensu habet
δ καὶ δηλονότι διὰ &c. Rescripti levi mutatione δ καὶ δη-
λον, ὅτι διὰ &c. quod inde iam patet quoniam rerum
corpus spectantium memoriam imaginationis ope habemus.

β) Respicit ad ea quae Plat. in Phileb. Op. II, p. 39. di-
sputat.

γ) Νο

tur? quo pacto insepultos fluvii transitu prohibent?
ait enim:

Me procul inde arcent vita simulacra carentum.
Ac simul cum memoria corporea signa deponunt,
quod iam inde clarum, quod memoria res ad corpus
spectantia imaginationis vi ostendat. Cum enim per
memoriam consistat imaginatio, quemadmodum Pla-
to Philebo docet; pariter cum memoria quicquid ima-
ginamur perit: eoque sublato simul animi perturba-
tiones tolluntur, ac tum torqueri desinit anima, sta-
tum intellectus consecuta ac apud deum intelligentem
versans. Verum tamen dubitare quis possit, si inter
se cognoscunt, cur dicatur:

reliqui saliant umbræ.

Ad quod responderi potest, ad illos, quorum depo-
sue-

c) Verba τὰ περὶ τὸ σῶμα, affectiones animæ ad corpus
spectantes, bene supplent codd. V. A. qui iidem ἐκλελοι-
πόντων exhibent pro ἐκλειπόντων.

cc) Ante oculos habet Platonem in Phaedone Op. I, p.
63. Ἐγὼ γὰρ ἔφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κρίβης, εἰ μὲν μὴ
ᾤμην ἦξειν πρῶτον μὲν παρὰ θεοῦς ἄλλους σοφούς τε καὶ
ἀγαθοὺς &c. quare non amplius in hisce argutandum.

d) τὰ δὲ σκιαὶ αἰσσοῦσι codd. V. A. bene habent pro
τὰς δὲ σκιας αἰσσοῦσι. cf. Hom. Od. X, 495. Dicit ibi Circe
soli Tiresiæ mentem et reminisceniam relictam esse, reli-
quos omnes ut solas umbras volitare, τοὶ δὲ, σκιαὶ αἰσ-
σοῦσι. Dubitat itaque Porphyrius, quomodo tamen invi-
cem sese noscant; ad quod ita respondit; eos respectu ho-
minum umbras quidem esse, ob corporum tenuitatem; non
tamen inter se.

πρὸς ὧν καὶ τὴν μνήμην ἀφῆρηνται. Πρὸς οὖν τὰ θνητά εἰσι σκιαί, καὶ διὰ τὴν ἀσωματίαν, καὶ αἵματι συνὴν αὐτῶν, ὥς που καὶ πρὸς τὴν παχύτητα e) τῷ σώματος ἢ ψυχὴ παραβαλλομένη, καπνῷ ὡμαίνεται f)

Ψυχὴ δ' ἥτε καπνός

᾽Ωχετο τετριγυῖα.

Εἰ δὴ τοῖς οἰκείοις ἐντυγχάνοντες, οὔτε ὀρᾷσιν αὐτοὺς οὔτε προσδιαλέγονται, ἀνενεργητοὶ δ' εἰσὶν αἰσθητικὴν ἐνεργειαν, πρὸς αὐτοὺς ἐοικότες εἶεν ff) τὰς σκιαῖς ἤγουν Ἀντίκλεια g)

Ἡ δ' ἀκέουσ' ἦσαν σχεδὸν αἵματος, οὐδὲ ὄν ὕδωρ

Ἐτλη ἐς ἅντα ἰδεῖν, οὐδὲ ποτιμυθήσασθαι.

Τὸ δ' αἷμα ὥς ἔφημεν, ὀλκὸν h) Ὅμηρος ἠγεῖτο τῆς φανταστικῆς καὶ μνημονικῆς i) ψυχῆς, ἥς καὶ ὁ λογισμὸς, συναγεῖρος ὧν μνήμης, διὰ φαντασιῶν τὰ καθόλου κείμενα κεφαλαιουμένης. Ἄλλο δ' ἦν τὸ διανοητικὸν, εἰς ὃ ἀνατρέχει ἡ ψυχὴ ἐσω k) τῷ

e) παχύτητα et παραβαλλομένη recte codd. V. A. varunt pro ταχύτητα et παραλαμβανομένη ap. Cant.

f) Sunt verba Hom. II. XXIII, 100.

ff) εἶεν Cant. iam in marg. emendaverat pro ἢ ἐν.

g) Leguntur haec de Anticlea, matre Ulyssis Od. XI. 141. 142.

h) ὀλκός proprie est tractus, ac maxime de vestigiis citur quae corpora per aquam vel aërem volantia se relinquunt. Inde pro semita, via, meatu, quo sensu positum est. cf. Steph. h. v. Vult nempe Porphyrius, merum sedem animae sensitivae in sanguine posuisse.

fuerunt memoriam, pro umbris haberi; siquidem ad res humanas umbrae sunt, cum quia corpore, tum quia memoria vacant: quemadmodum etiam cum corporis crassitudine anima comparata fumo confertur:

Ast anima ut fumus stridendo membra reliquit.

Quapropter si suos nec vident, nec alloquuntur, nec ullo sensu usurpant: ad ipsos umbrae erunt. Anticlea quidem:

Non procul illa cruore sedet, nec pallida gnatum
Sustinet aspicere, aut dictis affariis ullis.

Sanguinem autem, ut dicebamus, imaginantis animae fomitem Homerus existimat, ad quam ratiocinatio quoque pertinet, quae est memoriae cumulus, per imaginationes in generalia iudicia congestae. Aliud autem

i) Verba καὶ μνημονεύει bene supplent codd. V. A. Conferenda sunt cum hisce quae Porphyrius supra fr. 20. 21. p. 826. &c. de animae facultatibus disputaverat. Distinguit enim τὸν λογισμὸν i. e. vim animae qua res sensibus obvias ope memoriae et phantasiae inter se comparamus, ac de iis iudicamus, a διαβολῇ seu pura mente, qua res incorporeas ac sensibus non obvias investigamus. Verba αὖς ὃ ἀνατρέχει ἡ ψυχὴ verte: quae sola manet animam, cum iam extra Acherontem sit, nempe cum reminiscantiam et phantasiam iam amiserit. Caeterum ante oculos habuit versus Homer. Od. X. 513-515.

k) ἔσω, rescripsi pro ἔξω. Regiones enim trans Acherontem dicuntur apud nostrum τὰ ἔσω vel τὰ ἐντὸς ποταμοῦ, cis fluvium vero τὰ ἔξω. Trans fluvium vero hominem demum memoriam ac sensum amittere, ac solum intellectum retinere, diserte contenderat supra.

Ἀχέροντος γενομένη, ὃν Κωκυτὸς πληροῖ καὶ Πυριφλεγέων, ἐκ πέτραις ῥέοντες, καὶ Στυγείων φόβου ἀπόρροια. Ἀποσέλλονται δὲ εἰς τοὺς αἵμους τοῦ αἵματος ὑπὸ Περσεφόνης· ἀδύνατον γὰρ εἰλθεῖν ἄλλοις τοῦ πεμφθῆναι πρὸς τῶν ἐφεσώτων. Διὸ καὶ ἐπεύχεται. kk)

Ἰφθίμω τ' Ἀΐδῃ καὶ ἐπαινῇ Περσεφονείῃ.
Ἡ δὲ ἀποσέλλει πρώτας τὰς γυναῖκας, ὡς ἀνὴρ πλὴν σίον οἰκούσας τοῦ Ἀχέροντος, καὶ ἡττωμένας τῶν ἀνδρῶν ψυχῶν l). Αἱ γὰρ δὴ τῶν ἀνδρῶν ἐν τῷ κραιφνεῖ σκότῳ διάγουσι, πόντῳ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν κολαζομένων ὄντων. Ὡν πάντων πολλῆς θεοφίας γεμόντων, ἡμεῖς ἐπιτρέχομεν, διὰ τὸ μὴ περὶ τούτων εἶναι τὴν πρόθεσιν, χάριν δὲ καὶ τῆς ταύτης τὴν Στύγα ἐξηγήσεως ἀναγκαίως παρεληφθῆναι.

50. *Porphyrīi.*

Ὡς περ τὸ ἐπὶ γῆς εἶναι ψυχῇ ἐστὶ, οὐ τὸ ἐπιβαίνειν ὡς τὰ σώματα, τὰ δὲ προεσάναί σοφίας οὐ γῆς ἐπιβαίνει, οὕτω καὶ ἐν αἵδου εἶναι ἐστὶ.

kk) Od. XI, 47.

l) Corrupte habet Cant. τῆς ἀνδρῆς φωνῆς, pro τῆς ἀνδρῆς ψυχῆς, quo vera lectio qua exhibuimus, facile restituitur. Ceterum quidem illud constat, apud poëtam in necromantia primum a Proserpina mitti feminas ac deinde viros; reliqua autem quae habet Porphyrius, ad meras argutias redeunt, ex ipso scriptoris ingenio profectas.

m)

autem intellectus est, quem anima trans Acherontem consequitur, quem Cocytus et Pyriphlegeton replent, de lapide fluentes rivi Stygii. A Proserpina porro ad sanguinis vapores dimittuntur, quoniam absque missione nefas est accedere. Quapropter etiam supplicat

Et valido Diti, et laudandae Persephoneae.

Illa vero primas dimittit mulieres, tanquam proxime Acherontem sitas ac virorum animis deteriores, posteaquam viri in densis tenebris procul a fluvio degunt in suppliciis. Atque haec nos omnia, magnae sapientiae plena, quoniam de iis nunc non agitur, ac Stygis enarratio sit continuanda necessario, praetermittimus.

50. Porphyrii.

Quemadmodum in terra *esse* animae convenit, non tamen in terra incedere ut corpora, sed praesse corpori

m) καὶ recte suppleant codd. V. A. E. ὄντων edidi pro ὄντας pertinet enim ad ἀνθρώπων. Pro διαγούσι, quod bene iam restituit Cant. in marg. codd. male retinent διὰ τοὺς.

ad fr. 50. Locus qui sequitur et ipse quidem Porphyrii est; desumptus tamen ex alio eius opere, nempe ex *Sententiis*. Codd. in marg. ἐκ τῶν πρὸς τὰ νοητὰ ἀφορμῶν. Exstat ap. *Holsten.* p. 76. Mire in eo argutatur Porphyrius, ut ostendat, quomodo anima, dum corpore terrestri solvitur, εἰδωλον tamen seu speciem corporis sibi adsumat, cui apud inferos praest.

χῆ α), ὅταν προεσῇκει εἰδώλου φύσιν μὲν ἔχοντος
 ναί ἐν τόπῳ, σκοτώδῃ δὲ β) τὴν ὑπόστασιν κεκτῆ
 μένου ὥστε εἰ ὁ αἶδης ὁ ὑπόγειός ἐστι τόπος σκοτει
 νός, ἡ ψυχὴ, καίπερ οὐκ ἀποσπασμένη τοῦ ὄντος,
 αἶδου γίγνεται ἐφελκομένη τὸ εἶδωλον. Ἐξελεύσεται
 γὰρ αὐτῇ τοῦ σερφεῦ σώματος τὸ πνεῦμα συνομαρτῆ
 ὃ ἐκ τῶν σφαιρῶν συνελέξατο ε). Ἐκ δὲ τῆς πρὸς
 τὸ σῶμα προσπαιδείας τὸν λόγον ἔχουσα τὸν μερικόν
 προβεβλημένον, καὶ ὃν σχέσιν ἔσχε πρὸς τὸ τοῦ
 σῶμα ἐν τῷ βιοῦν, ἐκ τῆς προσπαιδείας ἐναπομόσ
 νυται τύπος τῆς φαντασίας εἰς τὸ πνεῦμα, καὶ
 τὼς ἐφέλκεται τὸ εἶδωλον. Ἐν αἶδου δὲ λέγεται,
 τῆς αἰδοῦς φύσεως ἐτύγχανε τὸ πνεῦμα, καὶ
 τεινῆς. Ἐπεὶ δὲ διήκει τὸ βαρὺ πνεῦμα καὶ ἐνυγ
 αἶχρει τῶν ὑπογείων τόπων, οὕτω καὶ αὕτη λέγεται
 χωρεῖν ὑπὸ γῆν· οὐχ ὅτι ἡ αὕτη οὐσία δ) μεταβα
 νει τόπους, καὶ ἐν τόποις γίγνεται, ἀλλ' ὅτι τῶν
 πεφυκότων σωμάτων τόπους μεταβάλλειν, καὶ

α) Habet Cant. nullo sensu ὥσπερ τὸ ἐπὶ γῆς εἶναι ψυ
 χὴ ἐστὶ, οὕτω γῆς ἐπιβαίνειν ὡς τὰ σώματα, τῷ δὲ πρὸς
 εἶναι σώματος ὁ γῆς ὑπερβαίνει, οὕτω καὶ ἐν αἶδου εἶναι
 ἐστὶ ψυχῇ &c. Meliora iam restituit Holsten. et supple
 tant codd. ἐστὶ ψυχῇ, convenit animae, edidit Holsten. qui
 et οὐ τὸ habet pro οὕτω ἐπιβαίνει codd. V. A. pro ὑπερ
 βαίνει; qui et iterum pro ψυχῇ legunt ψυχῇ. Malim
 men pro utroque ψυχῆς, quod ului sermonis magis con
 veniret. Sensus est: ut anima in terra est, non tamen pro
 prie incedit, quod corpori tantum convenit, sic est quodam
 in Hade, ita tamen ut id quod ibi apparet non ipsum animam
 sit, sed idolum tantum, quod illa, ut corpus in terra, regat
 β) H

pori quod in terra incedit, sic quoque apud inferos esse convenit animae, si praestit simulacro, quod natura sua quidem est in loco, sed naturam habet tenebricosam. Quare si Orcus obscurus est sub terris locus, anima simul cum natura per simulacrum apud inferos degit; siquidem illam de solido corpore discedentem spiritus, quem ex sphaeris collegerat, comitatur. Et quoniam de corporis coniunctione partium rationem fuit adepta, per quam corpori suo fuerat in vita dedita; hinc imaginationis forma spiritui imprimitur, atque ita simulacrum attrahitur; isque tum apud inferos esse dicitur, quoniam obscuram est nactus naturam. Et quoniam spiritus gravis et humidus sub terram quoque tendit, hinc ipsa quoque dicitur eodem tendere, non quo natura locum mutet, sive in loco sit; sed quoniam corporum locum mutat.

b) Habet Cant. εἶναι ἐν τῷ σκοτει δὲ pro quo ἐν τόπῳ servarunt codd. V. A. Pro σκοτει δὲ autem ipse rescripsi σκοτώδη δὲ scil. τὴν ὑπόστασιν. Si σκοτώδῃ legas pertineret ad τόπῳ, quod fere praefeream, nisi eo nexus sermonis tolleretur.

c) Nempe περιβλήματα seu tunicas quibus animae indutae in corpora migrant. cf. supra p. 926. et ibi Not. p); quae cum aëreae sint, ac animae eas retineant, formatur inde idolum, cui ipsa corporis forma, quod in vita habebat anima, vi imaginationis imprimitur.

d) Ipsa essentia animae; quae cum omnino ut incorporea locum non occupet, locum quoque mutare non potest.

χένας τόπους, σχέσεις ἀναδέχεται, δεχομένων
 τὴν κατὰ τὰς ἐπιτηδεύσεις τῶν σαρκῶν ἐκ τῆς
 κατ' αὐτὸν παιᾶς διαδέσεως· ὡς γὰρ ἂν διετέθη,
 ρίσκει σῶμα τάξει καὶ τοῖς οἰκείοις διαρισμένον. Δι-
 καθαρώτερον μὲν διακειμένη σύμφυτον τὸ ἐγγὺς τῶν
 αὐλοῦ σῶμα, ὅπερ ἐπὶ τὸ αἰθέριον· προσελθούσῃ
 ἐκ λόγου εἰς φαντασίας προβολὴν, σύμφυτον τὸ
 ἡλιοειδές· e) θηλυνθείσῃ δὲ καὶ παιδαινομένη, πρὸς τὸ
 εἶδος παρὰκείται τὸ σεληνοειδές· πεσούσης δὲ εἰς σῶ-
 ματα, ὅταν κατὰ τὸ αὐτῆς ἄμορφον εἴδος ἐξ
 ὑγρῶν ἀναθυμιάσεων συνεσηκῶτα, ἄγνοια ἔπεται
 ὄντος τελείας, καὶ σιότωσης, καὶ νηπιότης. Καὶ μὲν
 καὶ ἐν τῇ ἐξόδῳ ἔτι κατὰ τὴν διυγρὸν ἀναθυμίασιν
 τὸ πνεῦμα ἔχουσα τεθολωμένον, σκιάν ἐφέλκεται
 καὶ βαρεῖται, χωρεῖν σπεύδοντας τοῦ τοιούτου πνεύ-
 ματος εἰς μυχὸν τῆς γῆς φύσει, ἂν μὴ ἄλλη τις
 τὸ αἰτία ἀνθέλκη. Ὡς περ οὖν τὸ γεῶδες ὅσρεον κε-
 ρικειμένη f) ἀνάγκη ἐπὶ γῆς ἐνίσχυσθαι, οὕτω καὶ
 ὑγρὸν πνεῦμα ἐφελκομένη, εἶδωλον περικεῖσθαι ἀνάγκη.
 Ὑγρὸν δὲ ἐφέλκεται, ὅταν συνεχῶς μελετήσῃ
 ὁμιλεῖν τῇ φύσει ἥς ἐν ὑγρῷ τὸ ἔργον, καὶ ὑπόγαιον
 μᾶλλον. Ὅταν δὲ μελετήσῃ ἀφίστασθαι φύσει

e) τὸ ἡλιοειδές, *solis naturam habens*, recte codd.
 A. pro ὡλοειδές. Animæ nempe tunicas illas sibi ad-
 mittere dicuntur ex sphaeris quas transeunt, dum in corp-
 ra humana migrant; adeoque vel sunt æthereæ, vel igne-

tantium habitum in se recipiat, dum hunc illa secundum qualitates suas accipiant; siquidem prout affecta fuerit, ita corpus definitum nanciscitur. Itaque purae quidem cognatum est materiae propemodum expers corpus, quale est aethereum; de ratione autem ad imaginationem progressae, solaris; luxurianti vero ac formis obnoxiae, lunae similis. At in corpus delapsum, cum naturam formae expertem de humidis vaporibus collegerit, ignorantia perfecta et infantia consequitur. Neque aliter in exitu propter humidum vaporem spiritum gerens obscuratum, umbram attrahit, ac per spiritum talem, in terrae fundum naturae vi tendentem, nisi quae alia illam causa retrahat, deprimitur. Itaque sicut terream testam circumferentem necesse est in terra degere, sic humidum attrahentem spiritum oportet simulacrum circumferre. Humidum quidem attrahit, quando cum natura se arcte coniunxerit, cuius in humore consistunt opera et quod deorsum vergit. Sin a natura se seiunxerit, splendor

siccus

(ex solis sphaera,) vel aëreae (ex lunari) &c. cf. *supra* l. c. et maxime *Holsten. de vita Porphy.* p. 66.

f) Nempe corpus quo hic in vita utitur, carne ut ossibus constans. Vult si quid video, Porphyrius; involucra animae dum in corpora migrant, esse purioris naturae. In corpore autem, dum humores ad se trahunt, graviora fieri, adeoque tales animas cum omnis humor deorsum vergat, ad inferos descendere; ipsa vero involucra, dum anima a corporis cura abstineat, pura manere, ut adeo tales animae ad coelestes iterum regiones transgredi possint.

αὐγὴ ξηρὰ γίγνεται, ἄσκιος καὶ ἀνέφελος. Ὑγρότης
γὰρ ἐν αἰθέρι νέφος συνίστησι· ξηρότης δὲ ἀπὸ τῆς ἀτμί-
δος αὐγὴν ξηρὰν ὑφίστησιν.

51. *Platonis.*

Ἐγὼ γάρ, ἔφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης rel. us-
que ad: τοῖς ἀγαθοῖς ἢ τοῖς κακοῖς.

52. *Eiusdem.*

Ἡ δὲ ψυχὴ ἄρα τὸ αἰεὶδὲς rel. usque ad: ἢ τῇ
φιλομαθεῖ.

53. *Eiusdem.*

Ἀλλὰ τὸ ἔφη, ὦ ἄνδρες δίκαιον rel. usque ad:
καὶ χρὴ τὰ τοιαῦτα ὥσπερ ἐπάδειν ἑαυτῷ.

54. *Porphyrrii.*

Ἡ δὲ τῆς ψυχῆς διαμονὴ καὶ αἰδιότης, ἐν μαθή-
σαι τῶν Πυθαγορικῶν δογμάτων α) γινώριμόν ἐστι πᾶ-
σι, καὶ περιβόητον, ὄνγε πρὸς τὸν εἰπόντα· ἔδοξα β)
κατὰ

ad fr. 51. Leguntur apud Plat. in Phaed. Op. I, p. 63.

ad fr. 52. Exstant ibidem p. 80.

ad fr. 53. Leguntur haec quoque in Phaedone, l. 6.
p. 107 - 114.

ad fr. 54. Codd. V. A. E. in marg. Πορφύριου; libri
tamen titulum ex quo haec desumpta sint, non addunt. Vix
autem dubitaveris descripta haec esse ex eodem libro de
Sisyge, ex quo supra plura iam dedimus. Redundant enim
allegoriis Homericis, ad animae naturam et fata spectanti-
bus;

ficcus redditur, umbra ac nube vacans. Etenim ut humor in aëre nubem constituit, ita siccitas splendorem siccum.

§ 1. *Platonis.*

Ego enim, dixit, o Simmia et Cebes, *rel. usque ad*: five bonis five malis.

§ 2. *Eiusdem.*

Anima vero quae invisibile quiddam, *rel. usque ad*: nemini nisi philosopho.

§ 3. *Eiusdem.*

Hoc ait, o viri, iustum est, *rel. usque ad*: atque oportet haec quasi praecinere sibi ipse.

§ 4. *Porphyrii.*

Animae autem duratio et aeternitas inter Pythagorae dogmata potissimum obtinet locum, quandoquidem

bus; imprimis de animarum, quae sensibus indulgebant, in alia corpora migratione, quam apud poëtam sub Circae fabula latere, contendit Porphyrius.

a) Habet Cant. nullo sensu ἐν τοῖς μάλισα τῶν Πυθαγορικῶν δογμάτων &c. Rescripsi ἐν μάλισα &c. deletis τοῖς, ut statim ἐν τῶν παραγγελμάτων occurrit.

b) ἑδοξα recte codd. V. A. pro δόξα. Doctrina de animae immortalitate, de qua ex Pythagorae sensu copiose disputant philosophiae Pythagoricae interpretes, ab ipso Porphyrio philosopho tribuitur in *vit. Pyth.* p. 12. Μαλα

κατὰ τοὺς ὕπνους ἰδεῖν τεθνεῶτα τὸν πατέρα, Φασὶ εἰπεῖν· οὐκ ἔδοξας ἀλλ' εἶδες. Τῶν δὲ παραγγελμάτων c) ἐν εἶναι, συνδεῖν ὁσημεραί τὸ σρωματόδεσμον d), ὡς ἀποδημίας οὐσης τῆς τελευτῆς, καὶ διὰ αὐτὸ συνεσκευασμένους ἡμᾶς τὸν καιρὸν περιμένειν τῇ ἐκεί πορείᾳ· τὸν δὲ ἀναιροῦντα δικαίως πρὸς τὸ ἀποθνήσκον τοῦτον τὸν λόγον ἔχειν, ὃν ὁ γεννῶν ἔχει πρὸς τὸ γεννάμενον. Ἐκατέραν γὰρ εἶναι τῆς ψυχῆς μεταβολήν, τὴν μὲν εἰς σῶμα γένεσιν, τὴν δὲ ἀπὸ σώματος θάνατον προσαγορευομένην. Τὰ δὲ παρ' Ὁμήρου περὶ τῆς Κίρκης λεγόμενα, θαυμαστήν ἔχει τῶν περὶ ψυχὴν θεωρίαν. Λέγει οὖν· e)

Οἱ δὲ συῶν μὲν ἔχον κεφαλὰς φωνὴν τε τρίχας τε
καὶ δέμας· αὐτὰρ νοῦς ἦν ἔμπεδον ὡς ταπάρροσπι·

ἔστι

κα μέντοι γνώριμα πᾶσιν ἐγένετο, πρῶτον μὲν ὡς ἀθανάτου εἶναι φησι τὴν ψυχὴν. Narratiunculam tamen hic additam, a nemine alio commemoratam invenio.

c) παραγγελμάτων offerunt codd. V. A. pro παρακαλεσμάτων. Sunt enim παραγγέλματα, quae alias symbola vocari solent apud Pythagoricos. cf. Diog. VIII, 17.

d) τὸ σρωματόδεσμον, i. e. ligamen seu fascia, qua strigula convoluta solent colligari, rescripsi pro τὸ σρώμα τὸν δεσμόν, quod cum Cant. exhibent codd. Paulo aliter symbolum hoc refert Diog. VIII, 17. Τὰ σρώματα αὐτὸ συνδεσμένον ἔχειν, ubi v. interpp. Sensus tamen ad idem redit; facile enim patet Pythagoram illud tantum esse iudicare voluisse, utrum sapientem semper ad mortem paratum esse debere; ipsam enim mortem ἀποδημίαν vocare solebat. Aliud occurrit Pythagorae symbolum ap. Plur. Sympos. I. VII. Op. II, p. 727. in quo nos iubet συνταράττειν τὰ σρώματα ἐν θυῖ ἀναστάντας, quod nisi fallor male cum nostro con-

dem illum cuidam, qui se in somnis patrem vita functum vidisse narrabat, respondisse ferunt: Re vera vidisti; interque caetera praecepisse: quotidie stragula colligari, tanquam sit mors peregrinatio, eaque semper sit paratis expectanda: quique iuste interimat, ita cum intereunte comparari, ut patrem cum prole; utramque siquidem animae esse mutationem, cum corpore quidem coniunctam ortum, ab eo autem seiunctam interitum dictam. Quae autem ab Homero de Circe dicuntur, mirabilem continent animae explicationem; sic enim ait:

Ast illi vocemque suum, crinesque gerebant,

Et capita, et corpus: sed mens antiqua manebat.

quae

conferunt *Diog. interpp.* l. c. Quidquid enim sub eo lateat, (in diversas enim partes abiisse interpretes iam apud antiquos ex *Plur.* l. c. patet,) nunquam tamen συνταρτέειν τὰ πρῶματα, conturbare lectum, idem esse potest quod συνδέειν τὰ πρῶματα.

e) Leguntur haec apud *Hom. Od.* x, 239. 240, ubi paulo aliter sic legitur:

Οἱ δὲ σὺν μὲν ἔχον κεφαλὰς Φωνήν τε δέμας τε

Καὶ τρίχας αὐτὰρ νοῦς ἦν ἔμπεδος, ὡς τοπᾶρος περ.

Proponitur iam in iis quae sequuntur a Porphyrio sensus, quem fabulae de Circe subesse putabat, latere nempe sub ea placitum a Pythagora postea et Platone (*Op.* l. p. 82.) defensum, animas impuras post mortem in alia corpora, brutorum nempe, includi. Quod etsi nemo sanus admittet, in hac tamen fabula explicanda imprimis desudasse philologos, cum semel allegorica explicandi ratio invaluisset, non est quod miremur, cum vix dubitaveris, antiquo eam philosophemati de sensuum vi ad mentem deliniendam originem debere

Ἔστι τοίνυν ὁ μῦθος αἰνίγμα τῶν περὶ ψυχῆς ὑπὸ
 Πυθαγόρου λεγομένων καὶ Πλάτωνος, ὡς ἄφθαρτος
 ῥῖσα τὴν φύσιν καὶ αἰδῖος, οὔτε μὴν ἀπαθὴς οὐ
 ἀμετάβλητος, ἐν ταῖς λεγομέναις φθοραῖς καὶ τῶν
 ταῖς μεταβολὴν ἴσχει καὶ μετακόσμησιν εἰς ὑπερ-
 σωμάτων εἶδη, καὶ ἡδονὴν διώκουσα τὸ πρόσφθαρτον
 καὶ οἰκτεῖον ὁμοιότητι καὶ συνηθείᾳ βίου διαίτης· εἰδὼς
 δὴ τὸ μετὰ παιδείας ἐκάστω καὶ φιλοσοφίας ὀφειλόμενον
 αὖ μνημονεύουσα f) τῶν καλῶν ἢ ψυχὴ καὶ δυσχερῶς
 ραίνουσα τὰς αἰσχεράς καὶ παρὰ νόμους ἡδοναῖς διώ-
 κται κῆρα τὴν καὶ προσέχειν αὐτῇ καὶ φυλάττειν, καὶ
 λάτρη θηρίον γενομένη καὶ τέρξασα σώματος ἀφουοῦς
 οὐδὲ καθαροῦ πρὸς ἀρετὴν, φύσιν ἀμουσον καὶ ἀλ-
 γον, καὶ τὸ ἐπιθυμοῦν ἢ θυμούμενον μᾶλλον ἢ τὸ
 φρόνιμον αὐξάντος καὶ τρέφοντος h). Αὐτῆς γὰρ
 τῆς μετακοσμήσεως εἰμαρμένη καὶ φύσις ὑπὸ Ἑρμῆ-
 δοκλέους δαίμων ἀνηγόρευται i)

bere. Ceterum ut sequentia capias, semper ante oculum
 habenda est Homerica narratio; argutatur enim scriptor
 quod solent allegoriarum conditores, non in rebus tan-
 tum, sed in ipsis verbis poetæ explicandis.

f) μνημονεύουσα recte codd. V. A. E. pro μνημονεύου-
 σα. In proximis rescripti προσέχειν αὐτῇ, ut ad se ipsa
 tendat, pro προσέχειν αὐτῇ.

g) Habet Cant. σώματος οὐκ ἀφουοῦς οὐδὲ καθαροῦ
 quod tenent quoque codd. Patet tamen scriptorem id vel-
 le, corpus esse impedimento ad virtutem consequendam
 quare vel legendum erit οὐκ ἐνφουοῦς, vel deletο οὐκ ἐν-
 φουοῦς, quod edidi.

h) αὐ-

quae fabula Pythagorae ac Platonis de anima sententiam recte indicat, eam videlicet immortalis praeditam natura, sed mutationibus obnoxia, per interitus ac mortes in alias corporum formas transferri, vitae similitudinem studio voluptatis sectantem; eaque in re doctrinae ac philosophiae usum cerni, si honesti anima memor, ac turpes illicitasque voluptates exosa, imperare sibi possit, et cavere, ne in pecus mutetur, corpus brutum et impurum amplexa, quod ineptam et rationis expertem naturam, et cupiditates irasque potius, quam rationem, alat ac nutriet; siquidem huius transmutationis ordo ac natura ab Empedocle dea praedicatur:

Ex.

h) *ἄνθρωπος καὶ τρέφοντος* recte exhibent codd. V. A. pro *ἄνθρωπος καὶ τρέφοντος*.

i) Continetur h. v. celeberrimum Empedoclis de animarum per varia corpora migratione placitum, cui proprium illum daemonem praefecisse, non est quod miremur, cum omnia daemonum plena poneret, cf. *supra* p. 62. — *ἀλλογνώτι*, si modo lectio vera est, omnino dictum foret pro *ἀλλω*, ex *ἀλλογνώτι*, *alienus*, *alius*. Sed codd. variant. Cod. A. habet *ἀλλογλώτι*; neque hoc male! Nam *ἀλλογλώτι*, quod primo est *aliena lingua utens* inde omnino significat *alienus*. Cod. V. *ἀλλοιχῶτι*, in quo forte latet: *ἀλλοιοχῶτι* ex *ἀλλοιοχῶτι* *variis coloribus distinctus*, adeoque omnino *varius*. In re incerta retinui lectionem vulgatam. — *περιέλλουσα*, *exornans*, scil. *τὰς ψυχὰς*, quod sequitur. — *μεταμπίσχουσα*, *circumdans*, codd V. A. pro *μετ' ἀμπεχουσα* ap. Cant. Cave tamen credas verba haec adhuc Empedoclis esse. Continent enim explanationem praecedentis, ac nescio annon rectius legas *ἢ μετ' αμπεχουσα*.

Xxx

αμ.

Σαρκῶν ἀλλογνώτι περιέλλουσα χιτῶνι,
καὶ μεταμπίσχουσα τὰς ψυχάς. Ὅμηρος δὲ τὴν
ἐν κύκλῳ περίοδον καὶ περιφορὰν παλιγγενεσίας Κίρ-
κην προσηγόρευκεν, ἡλίου παῖδα, τοῦ πᾶσαν φθο-
ρὰν γενέσσει, καὶ γένεσιν αὖ πάλιν φθορᾷ συνάπτον-
τος αἰεὶ καὶ συνείροντος. Ἀιαίη δὲ νῆσος ἡ δεχομένη
τὸν ἀποθνήσκοντα μοῖρα καὶ χώρα τοῦ περιέχοντος,
εἰς ἣν ἐμπεσοῦσαι πρῶτον αἱ ψυχὰς πλανῶνται καὶ
ξυνοπαθοῦσι, καὶ ὀλοφύρονται, καὶ οὐκ ἴσασιν ὅπῃ
ζόφος κ),

Οὐδ' ὅπῃ ἥελιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν.
Ποθοῦσαι δὲ κατ' ἡδονὰς τὴν συνήθει καὶ σύντροφον
ἐν σαρκὶ καὶ μετὰ σαρκὸς διαίταν, ἐμπίπτουσι ¹⁾
αὐταῖς εἰς τὸν κυκεῶνα τῆς γενέσεως, μιγνύσης εἰς τὸ
αὐτὸ καὶ κυκλώσης ὡς ἀληθῶς αἰδία καὶ θνητὰ, καὶ
φρόνιμα καὶ παθητὰ, καὶ ὀλύμπια καὶ γηγενῆ καὶ
θελγόμενα καὶ μαλασσόμενα ταῖς ἀγούσαις αὐταῖς
ἐπὶ τὴν γένεσιν ἡδοναῖς, ἐν ᾗ δὴ μάλιστα πολλῆς μὲν ²⁾
αἱ ψυχὰς εὐτυχίας δέονται, πολλῆς δὲ σωφροσύνης,
ὅπως μὴ τοῖς κακίοις ἐπισπόμεναι καὶ συνενδοῦσαι ³⁾
μέρεσιν καὶ πάθεσιν αὐτῶν, κακοδαίμονα καὶ θνητὰ ⁴⁾

αμπίσχουσα? Est enim μεταμπίσχειν vel μεταμπίσχεσθαι, quod solennius, alia veste induere. cf. Steph. h. v.

κ) Sunt verba Ulyssis ap. Hom. Od. κ, 190. 191. fortius cum ad Circes insulam appulissent, de via quae tenenda esset, consultantis. Male itaque in iis allegoriam quaesivit Porphyrius.

1) ἐμ-

Externam carnis tunicam circumdare docta,
et animas induens. Homerus autem nascendi ambi-
tum Circen nuncupavit, Solis filiam, qui omnem
interitum cum ortu, et ortum rursus cum interitu
semper connectit. Aëaea vero insula, quae cadaver
fufcipit, pars est continentis, in quam primum ani-
mae delapsae vagantur et lamentantur, nec sciunt:
qua sint occasus et ortus,

Nec qua sol terram lucis dux parte subintrat.

Cum porro solitam in carne vitam voluptatis studio
desiderent, rursus in ortus mixturam incidunt, pla-
ne permiscantis aeterna et mortalia, affectibus vacan-
tia et obnoxia, coelestia ac terrena, voluptatibus ad or-
tum redeuntibus trahentia; cum quidem maximam re-
quirunt animae felicitatem et prudentiam, ne pessima
quaeque secutae, infelicem ac ferinam vitam adipi-
scentur.

1) ἐμπίπτουσι. Cant. iam in marg. legit pro ἐμπίπτου-
σα. Μοχ κνεῶνα codd. V. A. pro κνεῶνῳ; bene quoque ex
Homero restituas κνεῶ. Ante oculos enim habet verba
poëtae, Od. X, 316.

Τεῦξε δὲ μοι κνεῶν χρυσέῳ δέπαι ὄφρα πλοῖμι.
Simulque respicit ad ea quae de cratere in quo animae in
ortu miscentur fingit Plato in Tim. Op. III, p. 41. et ex eo
Hermes, cf. supra p. 958.

m) γηγενῇ recte codd. V. E. pro ἀγενῇ. Annotaverat
hoc quoque Cant. in marg. opponuntur sibi enim terre-
stria, τὰ γηγενῇ, et coelestia, τὰ οὐράνια.

n) μὲν suppleunt codd. V. A. E. P.

o) Συνενδοῦσαι, cedentes, indulgentes, ex συνενδίδωμι
codd. V. A. bene servarunt pro συνδοῦσαι ap. Cant.

X x x 2

δη βίον ἀμείψωσιν. Ἡ γὰρ λεγομένη καὶ νομιζομένη τῶν ἐν ᾧδου τριόδος p) ἐνταῦθά που τέτακται πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς σχιζομένη μέρη, τὸ λογιστικόν, καὶ θυμοειδὲς καὶ ἐπιθυμητικόν, ὧν ἕκαστον ἀρχὴν ἐξ αὐτοῦ καὶ τροπὴν ἐπὶ τὸν οἰκεῖον βίον ἐνδίδωσι. Καὶ οὐκ ἔτι ταῦτα μῦθοι οὐδὲ ποιήσεις, ἀλλ' ἀλήθεια, καὶ φυσικὸς τε λόγος. Ὡν μὲν γὰρ ἐν τῇ μεταβολῇ καὶ γενέσει τὸ ἐπιθυμητικόν ἐξανθοῦν ἐπικρατεῖ καὶ δυναστεύει, τούτοις εἰς νωθῇ q) σώματα, καὶ βίους θηλερούς καὶ ἀκαθάρτους ὑπὸ φιληδονίας καὶ γαστριμαργίας φησὶ γενέσθαι τὴν μεταβολήν. Ὅταν δὲ φιλονεικίαις σκληραῖς καὶ φοινικαῖς ἀμότησιν ἢ τινος διαφορᾶς ἢ δυσμενείας ἐξηγριωμένον ἔχουσα πᾶσι τάπασιν ἢ ψυχὴ τὸ θυμοειδὲς, εἰς δευτέραν γενέσθαι ἀφίκηται, πλήρης οὖσα προσφάτου πικρίας καὶ βουθυφροσύνης r), ἔρριψεν ἑαυτὴν εἰς λύκου φύσιν ἢ λέοντος ὥσπερ ὄργανον ἀμυντικὸν τὸ σῶμα τῷ κρατοῦντι προεμένη πάθει, καὶ περιερμόσασα. Διὸ δεῖ s) μάλιστα περὶ τὸν θάνατον, ὥσπερ ἐν τελετῇ, καθαρεῖν τὰ πάντος ἀπέχειν πάθους φαύλου t) τὴν ψυχὴν, καὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν χαλεπὴν κοιμήσαντα, καὶ φθόρου καὶ δυσμενείας, καὶ ὀργὰς ἀπωτάτω τιθέμενον τὸ φρονούντως ἐκβαίνειν τοῦ σώματος u). Οὗτος ὁ χαρακτὴρ ἀσβεστός.

p) De trivio apud inferos, (unde Hecataei quoque triviae cognomen adhaesit,) cum aliae animae in coelum, aliae in medias regiones, aliae in tartarum deducuntur, cf. Fr. cinium in commentariis ad Platon. p. 799. Noster allegorice

seantur. Etenim quod inferorum dicitur trivium, in his fere animae partibus cernitur, rationis et cupiditatis compotibus, quarum unaquaeque vitae sibi convenientis principium continet; neque haec iam pro fabulis poëticis, sed naturae veritate sunt habenda. Quorum enim in transmutatione cupiditas principatum obtinuerit, hos in ignava corpora, vitamque impuram prae gula et libidine transferri censent. Cum autem gravibus contentionibus et odiosis crudelitatibus prorsus efferrata secundum ortum petierit anima, in lupi vel leonis naturam se recentis acerbitatis plena, confert, corpus tale velut instrumentum affectui dominanti asciscens. Quapropter in morte potissimum, velut in initiis, omni pravo affectu vacare, omnique cupiditate sedata, et invidia iraque remota, de corpore decedere sapientem decet. Atque hic verus

riam in eo quaerens, de tribus animae partibus earumque imperio, quo homines vel ad hoc vel ad illud vitae genus trahuntur, explicat.

q) εἰς νωθῆ σώματα, in corpora ignava, bene exhibent codd. V. A. E. pro ἴσον ωθη ap. Cant. qui tamen in marg. non male quoque coniicit εἰς ὄνωθῆ; in asinorum corpora.

r) Βαρυφροσύνης, aegritudinis, edidi pro βαρυφρονῆ quod cum Cant. tenent codd.

s) δεῖ sensu iubente edidi pro δεῖ.

t) Φαύλου quod ad πάθος pertinet, ut statim χαλάνην ad ἐπιθυμίαν, rescripti pro Φαύλην.

u) τοὺς φρονοῦντας ἐκβαίνειν τοῦ σώματος, decet eos

σόρραπις Ἑρμῆς ἀληθῶς υ), ὁ λόγος, ὃς ἐντυγχάνει καὶ δεικνύων ἐναργῶς τὸ καλόν, ἢ παντάπασιν εἰρη καὶ ἀπέχει τοῦ κυκλῶνος, ἢ πιούσαν ἐν ἀνθρώπων βίᾳ καὶ ἥθει διαφυλάσσει πλεῖστον χρόνον, ὡς ἀνυσόν ἐστι.

55. *Eiusdem.*

Πάλιν αἰνιττόμενος, ὅτι ταῖς τῶν εὐσεβῶς α) βεβιωκότων ψυχαῖς μετὰ τὴν τελευταίαν οἰκειὸς ἐστὶ τόπος ὁ περὶ τὴν σελήνην, ὑπεδήλωσεν, εἰπὼν β)

Ἀλλά σ' ἐς ἡλύσιον πεδῖον καὶ πείρατα γαίης

Ἀθάνατοι πέμπουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδάμανθυς.

Ἡλύσιον πεδῖον εἰκότως προσειπὼν τὴν τῆς σελήνης ἐπιφάνειαν, ὑφ' ἡλίου καταλαμπομένην, ὅτ' αὐξεται ταῖς ἡλίου αὐγαῖς, ὡς φησι Τιμόθεος γ). Πείρατα δὲ γῆς τὰ ἄκρα τῆς νυκτὸς, ἣν σκιὰν τῆς γῆς εἶναι λέγουσιν οἱ μαθηματικοί, πολλάκις ἐπιφανέ-
σαν

vos sapientes excedere ex vita, edidi pro τοῦ Φρονοῦν β. γ. ε. Confirmant haec codd. V. A. qui habent τοῦ Φρονοῦντος.

υ) Alludit ad verba Ulyssis Od. X, 277.

ζ) Ἐνθά μοι Ἑρμείας χρυσόρραπις ἀντεβόλησεν, nempe cum Circes aedes ingrederetur, ut cum de periculo admoneret, et antidoto instrueret. Sub Hermete itaque rationem, λόγον, latere, vult Porphyrius. — πῶς
σαν Cant. iam in marg. restituit pro ποιούσαν.

ad fr. 55. Leguntur haec ap. Cant. non seiuncta, cum prioribus. Novi tamen fragmenti hic initium esse, annotant codd. V. A. qui in marg. habent τοῦ αὐτοῦ. De sumpta vero haec quoque sunt ex eodem Porphyrii libro de Snyge, continetur vero iis caspi Elysi explicatio Allegorica.
e) εὐσεβ

rus est Mercurius aureum caduceum gestans, ratio videlicet honesti magistra, quae a missura longissime arceat animam, vel si eam hauserit, in humana vita diutissime, quatenus licet, conservat.

55. *Eiusdem.*

Rursum animis piorum secretum esse post mortem circa Lunam locum his versibus subindicavit:

Te sed in Elysios campos, extremaque terrae

Dii superi mittent, ubi flavus agit Radamanthus.

Elysium quidem campum recte appellans Lunae faciem a Sole collustratam, quando Solis splendore adolescit, ut inquit Timotheus; terrae autem extrema noctis terminos, quam ponunt umbram terrae Mathe-

ma-

a) εὐσεβῶς dedi pro εὐσεβῶν ap. Cant. Codd. V. A. E. male habent ἀσεβῶς.

b) Exstant versus Homeri *Od.* IV, 563, ubi grammaticorum de campis Elysiis commenta et allegoricas explanationes commemoratas invenies ab *Eustathio* p. 1509. In lunam autem eas ponit praeter nostrum *Plut.* de fac. in orbe lun. Op. II, p. 944. Non tamen omnem lunam eos occupare, sed partem tantum a sole illustratam ponebant fabularum illi interpretes. *Plut.* l. c. ὀνομαζέσθαι δὲ μόνον καὶ πρὸς οὐρανὸν, Ἠλύσιον πεδίου, sive, ut dicit noster: τὴν ὑπὸ ἡλίου καταλαμπομένην, cum altera pars, tenebris oblita, pro *Hecates* regno haberetur, ubi impiorum animae punirentur. cf. omnino *Plut.* l. c.

c) *Timotheus* hic procul dubio est Milesius ille, nobilissimus lyricus, ex cuius carminibus plura nobis fragmenta servavit *Plutarchus* cf. Op. II, p. 32. 323. 539. cf. et *Eustath.* p. 1631. Omisit eum *Fabric.* in catalogo Lyricorum.

σαν τῆς σελήνης, ὡς τοῦτο τῆς γῆς πέρας ἔχουσης
οὐ τῇ σκιά μακρότερον οὐκ ἐξικνεῖται· d)

56. *Platonis.*

Πρῶτον μὲν οὖν αἰσθῆσιν rel. usque ad: αἰφίκοιτο
εἶδος ἕξεως.

57. *Eiusdem.*

Ἄκουε δὴ φησι, μάλα καλοῦ λόγου, rel. usque
ad: ἥ κρίσις περὶ τῆς πορείας τοῖς ἀνθρώποις.

58. *Eiusdem.*

Ἄλλ' οὐ μέντοι σοι ἦν δ' ἐγώ rel. usque ad: τῶν
δεσμῶν τεταμένα.

59. *Iamblichi.*

Πλωτῖνος δὲ καὶ οἱ πλείοι τῶν Πλατωνικῶν ἀπὸ
θεσιν τῶν παθῶν καὶ τῶν μορφωτικῶν διαγνώσκον
δόξης τε πάσης ὑπεροψίαν τε καὶ τῶν ἐνύλων διανοή-
σεων ἀπότασιν, πλήρωσιν τε ἀπὸ νοῦ καὶ τοῦ ὄντος,
ἀφομοιώσιν τε τοῦ κατανοουμένου πρὸς τὸ κατανοοῦν
τὴν τελεωτάτην κάθαρσιν ὑπολαμβάνουσιν. Ἐνιοὶ
δι

d) cum semel Elysios campos in luna poneret, expli-
candum quoque erat illud Homeri πέρατα τῆς γῆς, allego-
rica ratione. Confugit itaque ad illud, ut sub extremis
finibus terrae, ultimam umbram terrae intelligeret, quae
noctem in luna effici credebant. οὐ rescripti pro οὐ.

ad fr. 56. Sunt verba Platonis ex Timaeo, Op. III, p. 42.

ad fr. 57. Leguntur ap. Plat. in Gorgia, Op. I, p. 523.

matici, sæpe ad Lunam se extendentem, quasi hoc terrae sit extremum, ultra quod umbra non transeat.

56. *Platonis.*

Necesse erat sensum existere, *vel. usque ad:* affectionem animi pervenerit.

57. *Eiusdem.*

Audi igitur ut aiunt, *vel. usque ad:* de transmissione animarum iudicetur.

58. *Eiusdem.*

Equidem tibi non Alcini apologum, *vel. usque ad:* ligaminum a coelo tensa.

59. *Iamblichi.*

Plotinus autem ac Platonici plerique affectuum depositionem, formarumque discriminis et opinionis omnis contemptum, ac materiae intellectuum neglectum, mente et ente succedentibus, ac similitudinem intellecti cum intelligente pro maxima purgatione ducunt. Alii vero nonnunquam in animo rationis ex-
perte

ad fr. 58. Exstant in libris de Republ. X, Op. II, p. 614.

ad fr. 59. Desumptus est hic locus ex Iamblichi libro de Anima, ex quo supra plura iam loca exhibuit Stob. Codd. V. A. in marg. Πλωτίνου καὶ ἑτέρων, male ex contextu repetitis nominibus. Iamblichi nomen cum libri titulo in marg. iam dedit Cant.

Xxx 5

δὲ καὶ τούτων πολλάκις ἀποφαίνονται περὶ τὴν ἀλη-
 γον ψυχὴν, καὶ τὸν δοξαστικὸν λόγον ἐφίεσθαι α) τὴν
 καθάρσιν· τὸν δὲ λόγον αὐτὸν τὸν οὐσιώδη καὶ τὸν
 νοῦν τῆς ψυχῆς αὐτὴ ὑπερέχειν τοῦ κόσμου, καὶ συν-
 ῆφθαι τοῖς νοητοῖς αὐτὸν, καὶ οὐδέποτε δεῖσθαι β)
 τελειώσεως καὶ ἀπολύσεως τῶν περιττῶν. Ἀλλὰ δὴ
 τὸ μετὰ τοῦτο διελώμεθα, ὑπὸ τίνων ἕκαστα τούτων
 ἐπιτελεῖται, τὸ τῆς κρίσεως λέγω, τὸ τῆς δίκης ἐρ-
 γον, τὸ τῆς καθάρσεως γ); Ὡς μὲν δὴ οἱ πλείους
 Πυθαγόρειοι καὶ Πλατωνικοὶ λέγουσιν, ὑπ' αὐτῶν
 τῶν μεριστῶν ψυχῶν δ) ὡς δὲ οἱ ἀκριβέστεροι ἐν αὐ-
 τοῖς, ὑπὸ τῶν καθολικωτέρων καὶ τελειωτέρων ψυ-
 χῶν, καὶ τῆς μιᾶς καὶ ὅλης ψυχῆς, καὶ τῆς πα-
 ξεως τοῦ παντός, καὶ τοῦ νοῦ τοῦ βασιλεύοντος, καὶ
 τῆς ὅλης διακοσμήσεως· ὡς δὲ οἱ ἀρχαιότεροι ε) δια-
 τείνεται, ὑπὸ τῶν ἐμφανῶν θεῶν f), καὶ μάλιστα δὴ

α) ἐφίεσθαι, *admittere*, codd. V. A. pro ἐμφύεσθαι.
 Discrimen quod ponit Iamblichus inter philosophorum pla-
 cita de animae purgatione hoc est: Plotinus et Plato eius-
 que asseclae, purgationem animae referebant ad animam
 rationalem, sensuum delinimentis captam et inquinatam
 cum contra alii contenderent, animam rationalem seu men-
 tem natura sua semper abhorrere a rebus sensui subiectis
 (ὑπερέχειν τοῦ κόσμου) et animae illam purgationem spe-
 ciare tantum ad animam ratione carentem. Qui hi fue-
 rint a scriptore non additur, nec amplius constat. Cae-
 terum de Plotino et Platone res nota, cf. Tied. *Geist d.
 Spec. Phil.* III, p. 281. in qua eruditissimi operis parte, Plo-
 tini systema non minori doctrina quam ingenii acumine
 expositum habes.

β) δεῖσθαι, *indigere*, rescripti pro ἔσεσθαι ap. Cant. —
 Codd.

parte atque opinante purgationem cerni sentiunt, cum ipsa ratio ac mens animae semper mundum excedat, cumque rebus intellectus cohaereat, nec unquam sit perfectionis ac solutionis indigens. Deinceps autem a quibus perficiantur singula, consideremus; iudicium videlicet, iustitia, et purgatio. Ac Pythagorici quidem ac Platonici plerique animabus dividuis hoc tribuunt; doctiores autem animabus perfectioribus, totique animae, et Universi ordini, mentique reginae, antiquiores vero diis manifestis, ac praecipue Soli, et
causis

Codd. V. A. E. exhibent *ἀδεσδα*, repetito *τῷ* & ex praecedenti terminatione.

c) Quae iam sequuntur ad argutias redeunt, ex quibus haud facile te explicaveris, cum non modo per se obscurae sint, sed scripta quoque philosophorum quae ante oculos habuit Iamblichus, maximam partem perierint. Distinguit vero *tria animae opera*, (*ἔργα*, de quibus cf. *supra* fr. 33.) *κρίσιν*, i. iudicium, *δικαιοσύνην*, iustitiam, et *καθάρσιν*, i. purgationem, de quibus singulis ita disputat, ut et cui ea competant, nempe an omnibus animis necne? et in quo consistant? quaerit. In diversas enim partes discedebant in disquisitionibus hisce de summo fine animis obtinendo aetatis illius philosophi; non tamen ita in ipsa, omnes enim in eo conveniebant ut cum in liberatione de sensuum vinculis ponerent, si eam quoque diversis nominibus appellarent; quam in modo quo animae eam consequerentur.

d) i. e. animae singulae, ab universa avulsae, et in corpora humana inclusae. cf. *supra* fr. 33.

e) Antiquiores hi philosophi videntur esse scholae ecclesiae seu neoplatonicae principes, qui fragmento proximo expresse sic nominantur, et qui primi quoque angelos, quos statim commemorat, inter divinas naturas retulerunt.

f) Respicere videtur ad Porphyrium qui *deor. visibiles*,
astra

δὴ πάντων ἡλίου, τῶν τε δημιουργικῶν αἰτιῶν τῶν
 ἀφανῶν, τῶν τε κρείττονων γενῶν πάντων, ἡρώων φι-
 μί, καὶ δαιμόνων, καὶ ἀγγέλων καὶ θεῶν, ἐξηγουμέ-
 νων αὐτῶν τῆς ὅλης συστάσεως. Τί ποτε οὖν αὐτῶν
 ἐστὶ τὸ τέλος, οὗ ἕνεκα πρώτως αὐτῶν g) ὑφεθήκασι;
 Κρίσεως μὲν, ἀμικτος καθαρότης τῶν ἀγαθῶν, χω-
 ριστή τε αὐτῶν τῶν καλῶν τελεότης, ἀφεσηκυῖα τὸ
 παράπαν ἀπὸ ἀτελῶν, ὑπερβολή τε ἐξηρημένη τῶν
 κρείττονων αὐτῇ ἑαυτῇ h), πρὸς ἣν οὐδὲν δύναται συν-
 τάττεσθαι τῶν χειρόνων. Οὐδέποτε δὲ κατὰ ταῦτα
 τοῖς παλαιότεροις ἀρέσκει τὰ κεφάλαια αὐτῆς,
 ἄλλοις δ' ἂν ἴσως εὐταξία καὶ διάταξις τοῦ χειρόνους
 ἀπὸ τοῦ βελτίονος, καὶ τὰ τοιαῦτα μᾶλλον ἂν δι-
 ξειεν εἶναι κυριώτερα τῆς ὠφελείας αὐτῆς αἰτία. Δί-
 κης δ' ἂν i) εἴη τὸ δεῖον ἐν τῷ τὰ βελτίονα τῶν χει-
 ρόνων ἐπικρατεῖν, καὶ ἐν τῷ τὸ κακὸν k) κωλύειν, καὶ
 ἀνατρέπειν, καὶ ἀφανίζειν τὸ παράπαν, καὶ
 τῷ τὴν ἀνάλογον καὶ κατ' ἀξίαν ἰσότητά l) τοῖς
 πᾶσιν ἀπεργάζεσθαι. Πρὸς δὲ ταῦτα τὰ δοκοῦντα τοῖς
 πρεσβυτέροις, οἱ μὲν τὴν κατ' ἀριθμὸν ἰσότητά ἢ
 πολλή

astra maxime et solem, proprium deorum genus vocat. cf.
 de Abst. II, p. 189. et Tiedem. l. c. p. 447.

g) αὐτῶν, scil. τῶν ἔργων, ob quae opera illa omnino
 suscipere. Agit vero iam de singulis et quidem primum
 de crisi. Est vero κρίσις haec animae, si quid video, in-
 diciū de eo, quod ei vel appetendum vel fugiendum sit?
 In quo alios philosophos ita distinxisse tradit, ut tantum
 absoluta bona et mala, alios ut meliora et peiora ponerent.
 h) ὑπερ-

causis opificibus occultis, omnibusque praestantioribus generibus, ut heroibus, daemonibus, angelis, ac diis universi curam gerentibus. Iam finis horum, propter quem producantur, hic est: iudicii quidem sincera bonorum puritas, ac dividua perfectio, longissime ab imperfectis remota, et praestantiorum excessus eximius, cum quo nihil potest deterius cohaerere, (quanquam antiquiores non eadem capita ponunt, siquidem alijs ordo, et praestantioris a deteriori distantia, ac similia potius pro capitibus videntur habenda,) iustitiae autem, ut meliora peioribus impellent, ac malum subvertat et penitus tollat, et aequalitatem cunctis pro dignitate conciliet; (quanquam

contra

h) ὑπερβολὴ ἐξηρημένη τῶν κρείττονων ἐαυτῇ, *praestantia veri boni per se*, codd. V. A. pro ὑπ. ἐξηρημένης τ. κρ. αὐτῇ ἢ αὐτῇ. Statim post οὐδέποτε addidi δὲ, quod nexus sermonis flagitat.

i) δ' αὖ recte codd. V. A. E. pro κ' αὖ. Pergit enim ad alterum locum de *iustitia* seu δίκη.

k) τὸ καλὸν recte iam Cant. in marg. rescripserat, pro τὸ καλὸν quod, male tenent codd.

l) ἰσότης recepi ex codd. V. A. E. pro ἀνισότης ap. Cant. Secutus sum in eo codd. lectionem, et quamvis verba per se expedita sint, sensum tamen loci non me satis intelligere, profiteor. Cum enim de operibus animae sermo sit, ad quae pertinere dicitur iustitia, sub ea merito animae virtutem intelliges, cum tamen ex iis quae hic legimus statuendum videatur, loqui scriptorem non de iustitiis animae, sed de iustitiis dei versus animas, quae vel in numero quas in corpora includit, vel in poenis et praemiis quibus afficiuntur, ostenditur.

πολλαπλασίωσιν, οἱ δὲ τὸ ἀντιπάσχειν τὰ αὐτὰ ἅπερ οἱ δράσαντες προηδίκησαν, οἱ δὲ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς κακίας, οἱ δὲ ἄλλο τι τοιοῦτον ὑποτίθενται ἀπ' αὐτῆς *η*) τὸ λυσιτελοῦν, καὶ περὶ ταύτας τὰς αἰρέσεις ἐλίσσονται οἱ πολλοὶ Πλατωνικοὶ καὶ Πυθαγόρειοι. Καὶ μὴν τῆς γε καθάρσεως *η*), ἀφαιρέσεις τῶν ἄλλωτρίων, ἀπόδοσις τῆς οἰκείας οὐσίας, τελειότης, ἀναπλήρωσις, αὐτάρκεια, ἄνοδος ἐπὶ τὴν γεννησαμένην αἰτίαν, συναφὴ πρὸς ὅλα τῶν μερῶν, δόσις ἀπὸ τῶν ὅλων εἰς τὰ μερῖα δυνάμεως, καὶ ζωῆς, καὶ ἐνεργείας, καὶ τὰ τοιαῦτα, νοεῖσθαι, ὡς πάντων χρησιμωτάτη. Οἱ δὲ οὐ πείθοντες τοῖς ἀρχαιοτέροις ταῦτα προσησαμένοις αὐτῆς τὰ ὄντως συμφέροντα οὐ λύσιν δὲ ἀπὸ σώματος, καὶ ἀπαλλαγὴν τῶν καταδεσμῶν, καὶ φθορᾶς ἐλευθέρωσιν, καὶ γενέσεως ἀφίεσιν, καὶ τὰ τοιαῦτα σμικρὰ τέλη προΐξοντα αὐτῇ ὡς τὰ προέχοντα τῶν ὅλων, ἐν οἷς εἰσιν πολλοὶ Πλατωνικοὶ, καὶ Πυθαγόρειοι, ἄλλοι κατ' ἑτέρας αἰρέσεις διεσκηκότες.

Ἔτι *ρ*) δὲ τὰ πέρατα τῶν τριῶν τούτων διελώμεθα, μέχρι πόσου δὴ τινος ἀποτελευταῖα αὐτῶν ἔκαστον. Κρίνονται μὲν δὴ μέχρι ὅσον συντάττονται εἰς τὴν γένεσιν, καὶ τοῦ παντὸς οὐκ ἀφίστανται, καὶ συμμίσγυνται πῶς πρὸς τὰ διαφέροντα. Αἱ δὲ ἀφέμε-

ναι

η) ἀπ' αὐτῆς nempe τῆς δίκης, alia commoda quae inde redundant.

η) Poll

contra hanc veterum opinionem alii numeri aequalitatem et multiplicationem, alii relatum male meritis gratiam, alii vitiorum remedium, alii aliud quid simile ponunt quod boni inde proveniat. De hisce vero disputare solent Pythagorici et Platonici. Purgationis vero alienorum depositio, priorum restitutio, perfectio, expletio, sufficientia, ascensus ad causam efficientem, coniunctio partium cum toto, totius in partes facultatis, vitae, et functionis distributio, ac similia fructus habendi sunt; quanquam alii ab anti- quis haec pro praestantissimis habentibus, dissentientes, corporis et vinculorum depositionem, ortusque et interitus amissionem, ac similes pusillos fines statuunt, ut Platonici et Pythagorici inter se dissentientes.

Praeterea terminos horum trium discernamus, ad quos pertingunt singula. Ac iudicantur quidem animae tam diu, donec cum ortu componuntur, nec ab Universo recedunt; absolutae autem et secretae, nemini subiectae, sed sui iuris, diisque plenae, iudicio
omni

n) Post *κλῆιν* et *δίκην* tertium erat *καθάρσις* s. purgatio, ad quam iam pergit, varias philosophorum de ea definitiones, quae omnes fere ad idem redeunt, proponendo.

o) *ὅντως συμφέροντα* bene servarunt codd. V. A. E. pro *ὅντων* σ. qui et statim recte inferunt *δέ*.

p) Subiungit adhuc aliam quaestionem, num opera illa animae tantum in ea tempora cadant, quibus corporibus iunctae sint, an quoque in futura? In quo iterum inter se dissensisse tradit philosophos.

να ἀπόλυτοι καὶ ἀμιγεῖς, καὶ ἀδέσποτοι παντελῶς,
καὶ αὐτὰ ἐαυτῶν οὔσαι, καὶ πεπληρωμένα τῶν θε-
ῶν, ὁμοῦ καὶ τῆς κρίσεως παντάπασιν ἀπελύθησαν.
Οὐ μὲν ἔτι γε τοῖς ἀρχαιοτέροις περὶ τοῦδε συμφω-
νοῦσιν οἱ Πλατωνικοὶ καὶ Πυθαγόρειοι, πάσας δὲ αὐ-
τὰς ὑπάγουσιν ὑπὸ τὴν κρίσιν. Ὡσαύτως μὲν οὖν
περὶ τῆς δίκης, οἱ μὲν παλαιότεροι τὰς ἀχρεάντους
ψυχὰς, καὶ τὰς ὁμοιοθητικὰς συναφθείσας τοῖς θεοῖς
ἐντεῦθεν ἤδη τοῖς θεοῖς ἐντιθέασιν, καὶ ἐκβαίνουσας
τῶν σωμάτων, ἄνευ τῆς δίκης ἀνάγουσιν εἰς τοὺς θε-
οὺς· οἱ δὲ Πλατωνικοὶ πάσας μετὰ τὴν δίκην εἰς τὴν
οὐσίαν ἀπὸ τῆς γενέσεως ἀπολύουσι. Γένοιτο δ' ἂν
περὶ τῆς καθάρσεως ἡ αὐτὴ ἀμφισβήτησις. Οἱ γὰρ
αὐτοὶ μὲν ἄνδρες καὶ ταύτης ὑπερέχουσιν φασι τὰς ψυ-
χὰς ὅσαι θεοῖς συνάπτονται. Οἱ δ' ἄλλοι πάλιν οἱ
μὲν περιόδους τῆς ψυχῆς περικοσμίους καθάρσεως
εἶναι διατάττονται, ὥσπερ τινὲς Πλατωνικοὶ· οἱ δὲ
καὶ τούτων αὐτὴν ὑπερέχουσιν προτάττουσιν, ὥσπερ
δὴ λέγει Πλωτῖνος.

60. *Eiusdem.*

Περὶ τῆς ἐπικαρπίας τῶν ψυχῶν, ἣν κομίζονται
εἰσαῦθις, ἐπειδὴν ἐξέλθωσι τοῦ σώματος, εἰς ἀγγέ-
λους τε καὶ ἀγγελικὰς ψυχὰς, τὸ ὅλον διαδουσίει
οἱ πρεσβύτεροι. Καὶ τηροῦσι μὲν αὐτὴν ἐπὶ τῆς οἰ-
κείας τάξεως Πλούταρχος, καὶ Πορφύριος β), καὶ οἱ

ad fr. 60. Novi hic fragmenti initium recte ponunt
codd.

omni vacant, quanquam Platonici et Pythagorei omnes animas contra antiquiorum decreta sub iudicio ponunt. De iustitia vero similiter antiquiores quidem animas puras ac diis cognatas inter deos deinceps referunt, et corporibus liberatas absque iustitia ad illos transferunt; Platonici autem omnes post iustitiam ad naturam dimittunt. Purgatio denique eodem pacto est controversa, siquidem priores quidem etiam hac animas liberant cum diis coniunctas, posteriores vero partim ambitus purgationis ponunt, ut Platonici quidam; partim etiam his illas liberant ut Plotinus.

60. *Eiusdem.*

De remuneratione animarum, quam post exitum consequuntur, in angelos translatae, dissentiunt vetustiores; ac Plutarchus quidem, Porphyrius, et reliqui suo illam loco conservant; Plotinus autem expellit. Vetustiores quoque rectum mentis habitum et curam

codd. V. A. E. Agitur vero in eo de animarum remuneratione, seu ἐμμερσία. In marg. annotatur ἐν ταύτῳ.

a) διὰδοῦναι, dissentiunt, rescripti pro ὅν τοῦτο, quod cum Cant. habent codd. Tale enim verbum excidisse, satis indicant sequentia; nec aliud, quod propius ad litterarum vestigia accederet, facile reperies.

b) retinere ordinem quem in hac vita habuerunt. Respicit forte ad ea quae Plutarchus disputat de fac. in orb. lun. Op. II, p. 943. Porphyrii sententiam expositam invenies infra p. 1068.

Yyy

οἱ παλαιότεροι c) Πλωτίνος δὲ πάντων τούτων αὐτὴν ἀφίστησιν d). Οἱ δὲ ἀρχαιότεροι παραπλησίασαν ἢ τοῖς θεοῖς κατὰ νοῦν διάθεσιν ἀγαθοειδῆ, καὶ προσέσταν τῶν τῆδε αὐτῇ ἀπονέμουσι καλῶς. Πορφύριος δὲ καὶ τοῦτο f) αἰπ' αὐτῆς ἀφαιρεῖ. Τῶν δὲ πρεσβυτέρων τινὲς ὑπερέχειν μὲν αὐτὴν λογισμοῦ φασί, τὰ δὲ ἔργα αὐτῆς οὕτω διηκριβωμένα ἀφορίζονται, ὥς οὐκ ἂν ἐξευρῇ τῶν λογισμῶν ὁ καθαρὸς καὶ τελειότατος. Πορφύριος δὲ αὐτὰς ἀφαιρεῖ παντάπασι ἀπὸ τῆς ἀδεσπότου ζωῆς g), ὥς οὐκ ἔστιν ἐκ γενέσεως, καὶ πρὸς ἐπικουρίαν δοθείσας τοῖς συνδέεσσι ζωῆς. Ὁ δὲ παρὰ Πλάτωνι Τίμαιος, ἥπερ ἐσπείρησαν διαφερόντως ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ, ἄλλαι μὲν εἰς ἥλιον, ἄλλαι δὲ εἰς γῆν, ταύτη καὶ τὴν ἀνοδὸν αὐτὰς ἀνάγει, μὴ ὑπερβαίνουσιν τὸν ὅρον ἐκάστην τῆς οἰκείας h) [τάξεως] πρὸς τῆς δημιουργικῆς καταβολῆς. Ἐνῶσιν μὲν οὖν καὶ ταυτότητα ἀδιάκριτον τῆς ψυχῆς πρὸς τὰς ἑαυτῆς ἀρχὰς πρεσβεύειν φαίνεται Νουμήνιος, σύμφυσιν i) δὲ καὶ ἑτέραν οὐσίαν αὐτῶν πρεσ-

c) Pro οἱ παλαιότεροι legendum duco οἱ Πλατωνικοὶ quibus annumerari solent Plutarchus et Porphyrius; nam in sequentibus iterum commemorantur οἱ ἀρχαιότεροι et οἱ πρεσβύτεροι. Cant. qui vertit et reliqui voluisse videri καὶ οἱ λοιποί.

d) ἀφίστησιν codd. V. A. E. pro ἀφίσκιν. Plotinus haec non concedit, quia animas iterum ad animam univ. versi, unde decerptae essent, redire contendit.

e) παραπλησίασαν codd. V. A. pro παραπλησίαις; desunt etiam nomina animis rerum humanarum imperium concessum esse.

curam inferiorum, quemadmodum diis, ipsi tribuunt; Porphyrius autem adimit. Eorundem quoque nonnulli rationi quidem concedunt illam antecellere, facta autem eius ita ponunt accurata, ut ne purissima quidem et perfectissima ratione comprehendantur; Porphyrius vero liberam illis vitam prorsus adimit, ut ad ortum pertinentibus, et animalium adiumentis. Caeterum Platonis Timaeus illas, quemadmodum varii fuerunt ab opifice partim in Solem, partim in terram disseminatae, ita etiam reducit, suo quamque ordine. Iam similitudinem quidem animae cum principiis suis asserere videtur Numenius; compagem autem alterius natu-

esse; nempe quod inter daemones et angelos reciperentur, quibus ex philosophorum illorum doctrina partes mundi subiectae erant.

f) τοῦτο, hoc quoque iis adimit, rescripti pro τοὺς. Concedere illud nempe Porphyrius non poterat animis, quod eas ad inferos relegaret cf. *supra* fr. 50.

g) Vita ἀθάνατος animarum ea est, qua in corpora immigrare non coguntur, adeoque purae, et liberae sunt. cf. *supra* p. 1064. Hanc iis negavit Porphyrius, quod eas ortui cognatas, τῇ γενέσει (sic rescripti ex V. pro τὴν γένεσιν) συμφύσις, poneret; i. e. quod ortum et interitum sine iis esse non posse, contenderet.

h) ἐνάτην τῆς οἰκίας habet cod. A. pro τῆς οἰκίας ἑκαστον. Attamen vel sic desiderabis substantivum ad quod οἰκίας pertinet. Suspicio excidisse τάξεως, ordinis sui, quod uncis inclusum addidi. Respicit vero in his ad ea quae disputat Plato in *Tim. Op.* III, p. 41.

i) σύμφυσιν codd. V. A. pro σύμφησιν, idem iam rescripserat Cant. in marg. De placitis ipsis de quibus hic sermo

πρεσβύτεροι διασώζουσι. Καὶ ἀναλύσει μὲν ἐκεῖνοι
 συντάξει δὲ οὗτοι προσεοίκασι. Καὶ οἱ μὲν ἀδιορίστη
 συναφῇ, οἱ δὲ διορισμένην χερῶνται. Οὐ μέντοι κρη-
 τεῖται ὁ διορισμός αὐτῶν ὑπὸ τοῦ κόσμου, ἢ κατέχευ-
 ται ὑπὸ τῆς φύσεως, ὥσπερ τινὲς τῶν Πλατωνικῶν
 ὑπειλήφασιν· ἀνεῖται δὲ πάντα ἀφ' ὅλων ὥσπερ ἐκ
 τῶν ἀχωρίστων οὐσιῶν τουτὶ νοοῦμεν. Οἱ κ) δὲ περὶ
 Πορφύριον ἄχρι τῶν ἀνθρωπίνων βίων, τὸ δ' ἀπὸ τῆς
 τοῦ ψυχῶν ἄλλο εἶδος τὸ ἀλόγιον ὑποτίθενται. Ἐν
 ταύτῃ Πορφύριος μὲν ἀφομοιοῖ τὴν ψυχὴν τοῖς πᾶσι
 μένουσαν καθ' ἑαυτὴν ἥτις ἐστὶ. Κατὰ δὲ τοὺς Πλα-
 τωνικοὺς ἐπιμελοῦνται τῶν ἀψύχων. Ἀπολυθεῖται
 δὲ τῆς γενέσεως, κατὰ μὲν τοὺς παλαιούς, συνδύ-
 κουσι τοῖς θεοῖς τὰ ὅλα· κατὰ δὲ τοὺς Πλατωνικοὺς
 τηροῦσιν ι) αὐτῶν τὴν τάξιν, καὶ ἀγγέλοις μὲν αὐ-
 τῶς κατ' ἐκείνους μὲν συνδημιουργοῦσιν τὰ ὅλα· κα-
 τὰ δὲ τούτους συμπεριπολοῦσι.

61. Ησ.

sermo est, difficile est disputare, cum nec Numenii, nec
 priorum philosophorum scripta, ad quae alludit amplius
 existent. Numenii tamen sententiam, qua animam omni-
 no unam putavit, copiosius expositam habes supra p. 806.
 Explicatur ibi quoque altera sententia antiquis philosophis
 tributa, ex quibus Platonem, Aristotelem et Pythagoram
 ibi nominat, qua cum anima alia natura, mens scilicet (οὐ
 νοῦς), coniuncta dicitur.

k) Vix haec satis cohaerent cum praecedentibus, nec
 male aliquid hic excidisse suspicaberis. De Porphyrii hoc
 placito cf. eiusdem locum ex libro de Stryge supra p. 1005.
 l) Vix

naturae retinent vetustiores; et ut illi resolvere videntur, ita hi componere; et illi quidem infinita compage, hi autem finita utuntur: quamquam hoc discrimen a mundo vel natura non proficiscitur, ut Platonici quidam sunt arbitrati, sed liberum, instar naturarum inseparabilium, consistit. Porphyrius autem usque ad vitam humanam id concedens, post aliud animarum genus ratione carens comminiscitur. Idem quoque cum reliquis animas comparat, in sua permanentes natura: secundum Platonicos autem inanima curant. Ortu porro liberae secundum antiquos quidem Universum una cum diis regunt, secundum Platonicos autem illorum contemplantur ordinem. Neque aliter angeli iuxta illos quidem Universi praesunt opificio, iuxta hos vero circumeunt.

61. Her.

l) Vertit Cant. Idem quoque cum reliquis animam comparat, non video quo sensu? Voluit scriptor, si modo lectio sana est, Porphyrium omnibus animam tribuisse (cf. Porphyr. Sent. XII. p. 61. ed. Holst.) attamen ita ut cum inter se diversae sint, suum quaeque ordinem teneant, nec animae brutorum ad altiora progrediantur.

m) τηροῦσιν αὐτῶν τὴν τάξιν, suum ordinem servant, nempe pro meritis suis, rescripsi pro θεωροῦσιν α. τ. τ. quod nullo commodo sensu vulgavit Cant vertens: deorum ordinem contemplantur. Vult potius scriptor, statuisse Platonicos, eas pro ratione vitae ante aeternae gradum dignitatis post mortem obtinere, dum angeli, archangeli &c. fierent. — Sic supra: καὶ τηροῦσιν μὲν αὐτὴν ἐπὶ τῆς οἰκείας τάξεως.

Yyy 3

61. *Hermetis.*

Θαυμασῶς, εἶπεν Ὁρεός, ἕκαστά μοι διηγῆσαι, ὡς
 μεγαδυναμένη τεκοῦσα ἴσι, ὑπὲρ τῆς θαυμαστῆς ψυ-
 χοποιίας τοῦ Θεοῦ, καὶ θαυμάζων διατελῶν οὐκ
 δέ μοι ἀπήγγειλας ποῦ τῶν σωμάτων ἀπολυθῆσαι
 χωροῦσιν αἱ ψυχαί; Βούλομαι οὖν καὶ τῆς θεωρίας
 ταύτης μύσης γενόμενος εὐχαρισθῆσαί σοι, μόνῃ ἀδελ-
 νατε μήτερ. Καὶ εἶπεν Ἰσις· πρόσσεχε παῖ ἀναγκασ-
 τήν γάρ ζητήσεις αὐτή. Τὸ συνεχὸς καὶ μὴ ἀφαν-
 ζόμενον χώρον ἔχει α). Ἀλλ' ὥδε γὰρ ἔρεῖ λόγος
 ἐμός. Οὐ γάρ, ὡς θαυμαστὴ καὶ μεγάλου β) πατρὸς
 Ὀσίρεως μέγα τέκνον, ἀκρίτως καὶ ὀρμηδὸν τῶν σω-
 μάτων προελθοῦσαι, εἰς ἀέρα ἀναλύοντάς τε καὶ
 διασκοδάννυνται μετὰ τοῦ ἄλλου ἀπείρου πνεύματος
 ὥστε γ) οὐκ ἔτι δύνασθαι πάλιν τὰς αὐτὰς οὐσας ἐν
 σώματι παλινδρομῆσαι, ἀλλὰ μηδὲ εἰς ἐκεῖνον εἶ-
 τὸν χώρον, ὅθεν ἦλθεν τὸ πρότερον, ἀναστρέφειν δ)
 καθάπερ οὐδὲ τὸ λαμβανόμενον ἐκ τῶν κάτω ἀγγεί-
 ων ὕδωρ, εἴτα τοὺς αὐτοὺς τόπους ὅθεν ἐλήφθη ἐπὶ
 χειρὶ

ad fr. 61. Inscríbítur locus Hermetis qui sequitur. In
 codd. V. A. E. Ἑρμοῦ λόγος Ἰσιδος πρὸς Ὁρεόν, defunctus
 vero est ex eodem libro ex quo locus prolixus quem supra
 fr. 40. dedimus, excerptus erat, cui ap. Patric. p. 35. quod
 que iungitur; agitur enim in eo de animarum in corpora
 descensu, ac fatis quae tum in iis tum postea subeant.

n) Sententia quae in verbis hisce latet, omnia quae
 sunt locum occupare, per se quidem satis commoda est, at
 tamen

61. *Hermetis.*

Recte mihi singula, inquit Horus, explicuisti, mater Isi, quae ad mirabilem animarum procreationem pertinent, neque satis mirari possum: verum hoc me nondum docuisti, ubi animae corporibus liberatae versentur, idque edoctus, gratias tibi agere cupio. Attende, fili, respondit Isis, quandoquidem ista questio pernecessaria. Quidquid est et durat, locum occupat: ac sic se res habet. Non enim, o magne patris Osiridis fili, absque ordine progressae de corporibus in aërem diffunduntur, ac in eam dissolvuntur, ut nequeant eadem in corpora redire, vel eundem locum, de quo primum profectae fuerant, repetere: quemadmodum nec aqua de vasis hausta pristinum locum

tamen sermo ipse vix satis cohaerere videtur. Adduntur statim in codd. V. A. post ὁ ἐμὸς verba: τοῦ τῶν σωμάτων ἀπολυθεῖσθαι διατρίβουσιν αἱ ψυχαί; quae aperte ex margine in contextum immigrarunt, quo augetur merito suspicio, omnino hunc locum interpolationibus deformatum esse; ac verba ἀλλ' ὥδε γὰρ ἔρεῖ λόγος ἐμὸς vel plane esse delenda, vel falsam sedem occupasse.

b) μεγάλου codd. V. A. bene pro μεγάλε, qui et statim προελθοῦσαι, exeuntes ex corpore, recte servarunt pro προσελθοῦσαι.

c) ὡς sensu iubente rescripti pro εἴτα.

d) Legitur corrupte ap. Cant. ἐτι τὸν χῶρον εἶναι ὅθεν ἤλθοντο προτέροις ἀνακρέφειν. Verbum εἶναι, quod aperte male insertum est, eieci; ἤλθον τὸ πρότερον autem recte exhibent codd. pro ἤλθοντο προτέροις.

χειν ἐστὶ δυνατόν e), ἀλλ' οὐδ' αὐτὸ παραυτίκα λαμβανόμενον τὴν ἰδίαν λαμβάνει χάραν, πλὴν ἀναμιγνύται τῷ παντὶ τοῦ ὕδατος χύματι. Ἄλλ' οὐκ ἔχει οὕτως ὡς μέγαλοφρον ὦρε. Μύσης δὲ ὡς περ τις f) τῆς ἀθανάτου φύσεως κ' αὐτὴ τυγχάνουσα, καὶ ὡδονοῦσα διὰ τοῦ πεδίου τῆς ἀληθείας, διεξελεύσομαί σοι τῶν ὄντων τὸ καθ' ἕκαστον, ἐκεῖνό σοι φήσασα περὶ τερὸν, ὡς δὴ τὸ ὕδωρ σῶμά ἐστιν ἄλογον, ἐκ πολλῶν συγκεϊμάτων παρατεθλιμμένον εἰς χύσιν, ἡ δὲ ψυχὴ προῶγμα ἰδιοφυὲς, τέκνον, καὶ βασιλικόν, καὶ ἄγον τῶν τοῦ Θεοῦ χειρῶν τε καὶ νοῦ αὐτό θ' ἑαυτῷ εἰς νοῦν ὁδηγούμενον. Τὸ τοίνυν ἐξ ἑνὸς καὶ οὐκ ἑτέρου ἀδύνατον ἑτέρῳ ἀναμιγνῆναι ὅθεν δεῖ g) καὶ τὴν πρὸς τὸ σῶμα αὐτῆς σύνοδον ἀρμονίαν Θεοῦ ὑπὸ ἀνάγκης γενομένην εἶναι. Ὅτι δὲ οὔτε εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν τόπον χυδαίως, οὔτε εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχον, ἀλλὰ ἐκάστη ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἀναπέμπονται χάραν, φανερόν καὶ ἐξ ὧν ἔτι h) ἐν τῷ σώματι οὖσα καὶ τῷ πλάσματι πᾶσχει, παρὰ τὴν ἰδίαν φύσιν πεπαχυνμένη. Ἀλλὰ καὶ πρόσχες, ὃ περιπόθητε ὦρε, τὰ λεγομένω ὁμοιώματι. Φέρε γάρ εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ συσχετήριον ἐγκεκλεισθαι ἀνθρώπους τε καὶ αἰετοὺς, καὶ περιπεράς, καὶ κύκνους, καὶ ἰέρακας, καὶ χελιδόνας, καὶ τρουθοὺς, καὶ μυίας, καὶ ὄφεις, καὶ λέοντας.

e) Habet Cant. et cum eo codd. εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους ἐπέχειν, nullo sensu. Pro εἰς rescripti εἶτα, postea enim.

locum possit recuperare, aut regionem propriam simulac hausta fuerit occupare, verum cum tota aqua permisceatur: non, inquam, sic se res habet, Hore magnanime, verum singula tibi, tanquam naturae particeps immortalis, ac veritatis campum ingressa, declarabo, illud praemittens, aquam corpus esse brutum, de multis partibus fusum, cum anima sit res singularis ac regia, Deique manuum ac mentis opus, ipsa se ad intellectum ducens; quod autem uno constat, cum alio permisceri non posse, ideoque coniunctionem ipsius cum corpore divinam esse harmoniam. Iam nec eundem in locum, nec temere illas, sed in suum quamque discedere, vel ex iis quae contingunt in corpore patet, quandoquidem praeter suam pinguescit naturam; ac similitudinem hanc, Hore carissime, animadvertite. Etenim si in unum idemque septuim concludantur homines, aquilae, columbae, cycni, accipitres, hirundines, passerres, muscae, serpentes, leones, pardales, lupi, canes, lepores, boves, oves,

nec

dem locum iterum occupare nequit. Nec male legeris εἶτι. In proximis αὐτὸ scil. ὕδαρ, non modo pristinum, sed ne proprium quidem locum occupare potest, bene codd. V. A. pro αὐτοῦ.

f) τίς supplet cod. V. qui et statim recte παρατεθλιμμένου pro παραθλιμμένου.

g) δεῖ iubente sensu restitui pro δη.

h) εἶτι codd. V. A. E. pro δεῖ.

Υϣϣ ς

οντας, καὶ παρδάλεις, καὶ λύκους, καὶ κύνας, καὶ
 λαγῶους ἰ), καὶ βόας, καὶ ποίμνια, καὶ τινὰ τῶν
 τῆς κοινότητος ἔχομένων ζώων, οἷον Φῶκας, καὶ ἐπὶ
 ὄρεσι, καὶ χελώνας, καὶ τοὺς ἡμετέρους κροκοδείλους·
 ἔπειτα τοὺς, ὧς τέκνον, ὑπὸ μίαν ἐσπῆν ἀπολυ-
 θῆναι τοῦ συσχητηρίου, πάντας τραπήσονται ὁ μὲν
 ἄνθρωπος εἰς τε ἀγοράς καὶ σεγᾶς· ὁ δὲ αἰετὸς εἰς
 τὸν αἰθέρα, ὅπου καὶ φύσιν ἔχει διαιτᾶσθαι· αἱ δὲ
 περιερεῖ εἰς τὸν πλησίον αἴερα· οἱ δὲ ἱέρακες ὑπερέ-
 νω τούτων· αἱ δὲ χελιδόνες [οὐχὶ] κ) ὅπου ἂν οἰκώ-
 σιν ἄνθρωποι· οἱ δὲ σρουθοὶ περὶ τὰ καρποφόρα τῶν
 δένδρων· οἱ δὲ κύκνοι, ὅπου ἔξεσιν αὐτοῖς ἀδειν· αἱ
 δὲ μυῖαι, περὶ αὐτὴν τὴν γῆν, τοσοῦτον αὐτῆς ἀπὶ-
 χουσαι ὅσον ἀναβῆναι δύνανται ἀνθρώπων τῇ ὁσμῇ.
 (ἀνθρωπόλιχον γὰρ ἰδίως, ὧς τέκνον, ἐστὶ ἡ μυῖα καὶ
 χαμαιπετές·) οἱ δὲ λέοντες καὶ παρδάλεις, [οὐκ] ἐπὶ
 τὰ ὄρη· οἱ δὲ λύκοι, ἐπὶ τὰς ἐρημίας· οἱ δὲ κύνες καὶ
 ἵχθως ἀνθρώπων· λαγῶοι δὲ, δρυμοὺς καὶ βόες ἀν-
 λιθήρια καὶ πεδία· καὶ εἰς τὰς νομάς τὰ ποίμνια· αἱ
 δὲ ὄφεις εἰς τὰ μύχια τῆς γῆς· Φῶκαι δὲ καὶ χελῶ-
 ναι, μετὰ τῶν ὁμοίων εἰς βάρη καὶ νάματα, ὡς μὴ
 πεδιάδος γῆς σεροῖντο, μηδὲ τοῦ συγγενοῦς ἀπολειφ-
 θεῖεν ὕδατος, ἐκάστου εἰς τὴν οἰκείαν χώραν ὑπὸ τοῦ
 ἐνδον κριτηρίου ἀνατρεπομένου. Οὕτως ἐκάστη ψυ-
 χή, καὶ ἀνθρωπευομένη καὶ ἄλλως ἐπιγείζουσα, οἷ-
 ον

ι) καὶ λαγῶους supplem codd. V. A. E. *idem* statim recte

nec non amphibia quaedam animalia, ut phocae, hydri, testudines, nostrisque crocodili: ac omnes illi uno momento dimittantur, homines omnino fora petent ac domos, aquilae aetherem sibi familiarem, columbae proximum aërem, accipitres superiorem, hirundines hominum domicilia, passerēs arbores frugiferas, cycni locum ad canendum, muscae terram ipsam, eatenus ab illa remotae, quatenus in homines ad odorem possint involare: (siquidem peculiari tenentur hominum desiderio muscae, ac humi volant;) leones ac pardales montes, lupi solitudines, canes hominum vestigia, lepores arbusa, boves prata ac stabula: oves pascua, serpentes cavernas, phocae ac testudines cum similibus profundos fluvios, ne vel campestem terram, vel cognatam aquam desiderent, unoquoque ad suam regionem interni iudicii ductu tendente. Eodem pacto anima quaelibet, sive in humano degat corpore, sive alia de causa terram incolat, locum suum novit: nisi quis ex Typhoniis in medium progressus fieri posse dicat, ut vel taurus in mari, vel in aëre testudo versetur. Quod si ita se gerunt carni et sanguini in-

recte τῆς ποιότητος ἐχόμενα, i. e. *amphibia*, pro τῆς καὶ
 νύτης ἐχόμενα.

k) οὐχὶ si retinueris, ὅῃσις interrogative accipienda foret, quo tamen turbatur nexus, cum reliqua non ita posita sint. Potius itaque delendum videtur; ita ut in sequentibus οὐκ ante ἐπὶ τὰ ὅρη.

δεν ὅπου πορευτέον ἐστὶν αὐτῇ, πλὴν εἰ μή τις τῶν τυ-
 Φωνίων Ι), ὃ τέκνον, παρελθὼν ιι) λέγοι, ὅτι δυνα-
 τὸν ταῦτον μὲν ἐν βυθῷ, καὶ ἐν ἀέρι χελώνην διαζῆν.
 Εἰ δὴ τοῦτο πάσχοι σαρκεὶ καὶ αἵματι βεβήπτι-
 μέναι, ὥς μηδὲν παρὰ τάξιν πράσσειν καὶ καλὰ
 ζῶνται, (κόλασις γὰρ αὐταῖς ἢ ἐνσωμάτωσις,) πό-
 σου πλέον, βαπτισμοῦ καὶ κολλάσεως καὶ ἐλευθερίας
 ἰδίας μετασχοῦσαι; Ἐχει δὲ ἡ διάταξις ἡ ἱερωτάτη
 οὕτως. Ἦδη ποτὲ ἄνω, μεγαλοφύεσθε παῖ, βλά-
 πε ψυχῶν διατάξεις, τὸ ἀπ' οὐρανοῦ κορυφῆς μέγ-
 σελήνης θεοῖς καὶ ἄστροις καὶ τῇ ἄλλῃ προνοίᾳ η) σχο-
 λάζει· τὸ δὲ ἀπὸ σελήνης, ὃ τέκνον, ἐφ' ἡμᾶς, ψυ-
 χῶν ἐστὶν οἰκητήριον. Ἐχει μέντοι ἐν ἑαυτῷ ὁδὸν ο
 τοιοῦτος ἀήρ ο), ὃν ἄνεμον καλεῖν ἐστὶν ἔθος ἡμῖν, ἴδιον
 μέγεθος ἐν ᾧ κινεῖται πρὸς ἀνάφυξιν τῶν ἐπιγείων,
 δὴ καὶ ὑπερον ἐρῶ· κατ' οὐδένα μέντοι τρόπον πρὸς
 ἑαυτὸν κινούμενος, ἐμπόδιον γίνεται ψυχαῖς· κινου-
 μένου γὰρ τούτου ἐξὸν ψυχαῖς ἀναίσσειν καὶ κατὰ
 σιν ρ), ὥς ἂν τύχη, ἀδιακολύτως. ῥέουσι γὰρ δι
 αὐτοῦ

Ι) Typhonii erant proprie apud Aegyptios homines Ty-
 phoni i. malo genio consecrati; cf. Plut. Op. II, p. 380.
 Inde omnino τυφώνιοι vel τυφωνικοί, (quae solennis for-
 ma est,) vesani, stulti. cf. Steph. h. v.

ιι) Male ap. Cant. hic inferitur δὲ, quod delent codd.
 V. A. E. — Μοκ καὶ supplent iidem. Malim tamen
 ἐν ἀέρι δὲ διαζῆν.

η) τῇ ἄλλῃ προνοίᾳ, i. e. τοῖς προνοητικοῖς vel ἡγε-
 νικοῖς, naturis divinis, quae curam rerum humanarum ha-
 bent.

ο) Ha-

inclusae, nihil ut praeter ordinem agant, etiamsi puni-
antur, (siquidem illis pro supplicio est corporibus in-
cludi), quanto magis carcere ac supplicio liberatae, et
pristinæ libertati restitutæ? Sic autem se ordo san-
ctissimus habet, magnifice fili. Quantum quidem a
coeli vertice usque ad Lunam patet, diis, ac stellis,
et reliquæ providentiæ vacat: a Luna vero ad nos
usque animarum porrigitur domicilium; veruntamen
aër tantus, quem nos ventum solemus nuncupare,
proprium habet intervallum, in quo ad refrigeranda
terrena moveatur, quemadmodum in sequentibus di-
cemus, tamen ut animas nullo pacto impediat, po-
steaquam illis in omnem partem subsilire ipso motu
conceditur, quandoquidem per ipsum absque adhae-
sione, ut aqua per oleum, diffluunt. Atque hoc in-
ter-

o) Habet Cant. ἔχει μὲντοι ἐν ἑαυτοῦ ὁδὸν &c. pro quibus
ἔχει et ἐαυτῷ codd. V. A. Si reliqua sana sunt, ἴδιον
μέγεθος accipiendum est pro explicatione praecedentis ὁδόν,
nempe ut μέγεθος dictum sit pro spatio quo aër movetur.
Dubium tamen me haerere, non diffiteor, sed in obscuro
hoc dicendi genere, quod affectat noster, lubricum est emen-
dare. Sensum saltem totius, facile assequeris. Cum nempe
ipsae animae aëream naturam habeant, atque in aëre
habitent, non temere timueris vento eos dissipari. Ad
quæ respondet, naturam earum talem esse, ut aë-
ris hoc motu minime afficiantur. Ceterum iam a Simmia
apud Platonem lepide haec Socrati obiici, res nota est, cf.
Op. I, p. 77.

p) καὶ κατελθεῖν supplent codd. V. A. animas in ipsis
procellis ascendere et descendere.

αὐτοῦ ἀμιγῶς καὶ ἀκολλητῇ γ), ὡς δὲ ἐλαίου ὑδατος.
 Τὸ δὲ διάστημα τοῦτο, ὃ τέκνειν Ὡρε, μοιρῶν μὲν ἐστὶ
 γενικῶν τεσσάρων· ἰδικῶν δὲ χωρῶν ἐξήκοντα ι). Ὡς
 ἡ μὲν ἀπὸ γῆς ἄνω, χωρῶν ἐστὶ τεσσάρων, ὡς τῆς
 γῆς ε) κατὰ τινὰς λόφους καὶ ἀκρωρείας ἀναστῆναι
 καὶ φθάνειν ἄχρι τοσούτου· ὑπὲρ γὰρ ταύτας ἀν-
 τὴν ἀναβῆναι τῷ ὕψει, οὐκ ἔχει φύσιν. Ἡ δ' ἀπὸ
 ταύτης δευτέρα ἐστὶ χωρῶν [ὀκτώ] ι), ἐν αἷς γίνονται
 ἀνέμων κινήσεις, (πρόσεχε παῖ, ἀρρήτων γὰρ
 ἐπακούεις μυσηρίων), γῆς τε καὶ οὐρανοῦ, καὶ παντὶ
 τοῦ μέσου ἱεροῦ πνεύματος· ὅπου ἡ τοῦ ἀνέμου κίνη-
 σις, καὶ ἡ τῶν ὀρνέων πτήσις. Ὑπὲρ γὰρ ταύτης
 οὔτε ἀὴρ κινεῖται, οὔτε ζῶον βασιάζει η). Ἐχει μὲν
 τοι παρὰ τῆς φύσεως ταύτην τὴν ἐξουσίαν ὁ ἀὴρ αὐ-
 τος, ὥστε καὶ ἐν ταῖς ἰδίαις ἢ χώραις, καὶ ἐν ταῖς
 τῆς γῆς τέτταρσι περιπολεῖ, μεθ' ὧν ἔχει ζῶων, τῆς
 γῆς εἰς τὰς αὐτοῦ ἐπαναβῆναι μὴ δυναμένης υ).

γ) ἀκολλητῇ, ita ut iis non inhaereant, nec ab iis res-
 piciantur.

ι) ἐξήκοντα edidi pro ἐξ; sic enim rescribendum fuisse,
 clare docent sequentia. cf. not. x). Dividit nempe Hermes
 omnem regionem aëream, i. e. sublunarem in quatuor par-
 tes, (μοίρας), quae iterum in regiones, χώρας dividuntur,
 non tamen pares numero, sed geometrica progressionē se-
 se excipientes, ita ut prima pars, quae usque ad extrema
 montium fastigia pertingit quatuor regiones contineat; al-
 tera ὀκτώ, tertia sedecim, quarta triginta duo, ut adeo om-
 nino existant sexaginta regiones, χώραι. Orta autem vi-
 detur haec divisio inde, quod sexaginta animarum gradus
 ponerentur; quare cum animae perfectiores meliores quo-
 que

tervallum, Hore filii, partes quidem generales quatuor
 habet, regiones autem speciales sexaginta. Ac prima
 quidem a terra incipiens regionum est quatuor, quo-
 usque terræ quaedam extenduntur promontoria, quan-
 doquidem ulterius eam fas non est ascendere: secunda
 autem regionum est octo, in quibus venti moventur,
 (attende filii, quoniam inaudita narro mysteria), et
 aves volant, quandoquidem ultra has nec aër movetur,
 nec animal fertur: quanquam hoc a natura huic aëri
 concessum est, ut et in suis octo regionibus, et in ter-
 rae quatuor, una cum animalibus suis versari possit,
 cum id vicissim terrae facere non liceat: tertia vero
 regio-

que regiones occupare dicerentur, necessario eundem re-
 gionum numerum ponere debuit. cf. *supra* p. 938. Καὶ
 οὕτως ἄχρι βαθυμῶν ἐξήκοντα ὁ πᾶς ἀπὸ τῆς ἀριστερῆς
 animarum scilicet.

γ) Manca est oratio. Vult scriptor: terram eatenus
 montium iuga extollere. Legendum itaque videtur ἕως γὰρ
 τούτου τὴν γῆν &c. — ἀνωπελάς et φθάνειν codd. V. A.
 recte habent pro ἀνωπηρία et φθάνει, nam ex ἀνω-
 πελάς pendet ταύτας, quod statim sequitur.

δ) οὕτως, quod excidit in codd. hic supplendum esse, res
 ipsa docet. cf. *not.* γ).

ε) Melius forte legas, mutato verborum ordine: ὁ γὰρ
 ὑπὲρ ταύτης ἀὴρ οὐτε κινεῖται οὐτε ζῶν βασιλεύει. Secun-
 da itaque regio est Hermeti ea ubi venti sunt, quam vocamus
 atmosphaeram; quare statim quoque subiungit, aëris hu-
 ius esse eam rationem ut non suas tantum sedes, sed re-
 giones quoque terrestres occupet, ita ut animalia quo-
 que in eo viventia, volucres scil. simul terrestria sint.

ς) Corrupte exstat ap. Cant. τῆς γῆς εἰς τὰς αὐτοῦ
 ἐπα-

δὲ τρίτη χωρῶν ἔσιν ἑκαίδεκα, αἶρος λεπτοῦ καὶ καθαροῦ πλήρης. Ἡ δὲ τετάρτη ἐστὶ δύο καὶ τρεῖς κόντα, ἐν αἷς ἐστὶ λεπτότατος καὶ εἰλικρινέστατος αἶρ καὶ δι' αὐτῆς διωρίζων ἀφ' ἑαυτοῦ *ω)* τοὺς ἀνω οὐρανοὺς, ἐκπύρους οὕτας τὴν φύσιν. Καὶ ἔστιν ἡ διάταξις αὕτη κατ' εὐθυτενῇ γραμμῇ ἀνωθεν κάτω, ἀκριβητὴ τὴν φύσιν *η)*, ὥς εἶναι μοίρας γενικὰς μὲν τῶν σαρκας, διασηματικὰς δὲ δώδεκα, χώρας δὲ ἐξήκοντα. Ἐν δὲ ταῖς χώραις ταύταις, ἐξήκοντα οὐρανοὺς τὸν ἀριθμὸν, οἰκοῦσιν αἱ ψυχαί, ἐκάστη πρὸς ἡν ἔχει φύσιν, μιᾶς μὲν καὶ τῆς αὐτῆς συστάσεως οὐσῶν, οὐκ ἔτι δὲ τιμῆς. Ὅσα γὰρ ἐκάστη τῶν χωρῶν ἀπὸ γῆς ὑπερβέβηκε τῆς ἐτέρας, τοσούτω καὶ αἱ ἐν αὐταῖς ψυχαὶ ἐτέρα ἐτέρα κατ' ὑπεροχὴν λείπει ὥς τέκνον πατέρα. Τινες μὲν οὖν εἰς ἐκάτερα τούτων ἀναλύουσι *α)* ψυχὰς, ἐντεῦθεν σοι πάλιν, ὥς μεγαλόδοξε Ὀρε, καταλέγειν ἀρξομαι, ἀνωθεν ἐπὶ τὰ πρόσγεια τὴν τάξιν ποιοῦμενος.

ἐπαναβῆναι δυναμένης. Vult scriptor: aer secundae regionis seu atmosphaera, etsi in loca terrestria descendat, terram tamen non ascendere in illam. Patet itaque pro ἑαυτοῦ legendum esse αὐτοῦ, et post ἀναβῆναι excidisse μή.

ω) ἀφ' ἑαυτοῦ, qui a se discernit regionem superiorem igneam, quae supra lunam est, Cant. iam in marg. emendavit pro ἐφ' ἑαυτοῦ. Ante ἀνω recte cod. V. supplet τοῦ.

η) Quae sint intervalla haec duodecim a scriptore in illis quae habemus, non explicatur; dicendum itaque erit, cum iam supra de iis locutum esse. Pro ἐξήκοντα iterum Cant. et codd. male habent ἐξ. Sed legendum esse ἐξήκοντα ipso

regionum est sedecim, tenuis ac puri aëris plena: quarta denique duarum et triginta, in quibus est aër tenuissimus, quique superiores ignitos coelos a se discernat. Atque hic rectus est ordo inferioribus ad superiora protensus, distinctis inter se regionibus, ita ut partes quidem generales sint quatuor, intervalla autem duodecim, regiones vero sexaginta, quas incolunt animae, ut eiusdem omnes naturae, ita dignitatis non item. Quanto enim unaquaeque regio longius a terra distat, tanto eam incolentes animae reliquas antecellunt. Quae porro in quemque locum animae tendant, deinceps tibi, Hore magnifice declarare incipiam, sumto a superioribus initio.

Quod

ipsum docet scriptoris testimonium, quod sequentia continent: ἐν δὲ ταῖς χώραις ταύταις ἐξήκοντα οὐσαὶ τὸν ἀριθμὸν.

y) ἀνόλλητὴ τὴν φύσιν, ita ut regiones invicem a se distinctae sint, nec cohaereant. Est enim ἀνόλλητος, quod non conglutinatum est, adeoque quod non contumaciter adhaeret.

z) Habet Cant. nullo sensu: τοσούτω καὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς ἑτέρα τὴν ἑτέραν καὶ ὑπεροχὴν λείπειν, ὡς τέκνον, χώρα καὶ ψυχῇ. Pro ταῖς codd. V. A. legunt αὐταῖς, quo reliqua facile quoque restituantur. Vult nempe scriptor: animas praestantiores altiores quoque regiones inhabitare. Rescripsi itaque καὶ αἱ ἐν αὐταῖς ψυχαὶ - λείπει. Ultima autem verba χώρα καὶ ψυχῇ prorsus hic aliena, a marg. in contextum immigrasse videntur; ubi scriptor, quae de re sermo sit, iis indicare voluerat.

a) ἀναλύουσι, divertunt, adeoque omnino sedes suas habent. cf. Steph. b. v.

Z z z

Τὸ b) μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ κεχώρισται, τέκνον ὦ Ωρε, πρὸς μέτρον καὶ ἀρμονίαν. Αἱ δὲ χῶραι αὐταὶ ὑπὸ τῶν προγόνων καλοῦνται, ὑφ' ὧν μὲν ζῶναι, ὑφ' ὧν δὲ σερεάματα c), ὑπὸ δὲ ἐτέρων πτύχων d). Ἐν δὲ ταύταις φοιτῶσιν αἶγε ἀπολελυμέναι e) τῶν σωμάτων ψυχὰς, αἱ τε μηδέπω ἐνσωματωσθεῖσαι. Ἐκάστη δὲ τούτων, ὥς τέκνον, κατὰ τὴν ἀξίαν καὶ χώραν ἔχει ὥς γε τὰς μὲν θείας καὶ βασιλικὰς ἐν τῇ ὑπεράνω πάντων κατοικεῖν· τὰς δὲ ἐλαχίστας κατωτέρω μένει f), καὶ τὰς ἄλλας εἰς χαμαιπετεῖς ἐν τῇ ὑποκάτω πάντων, τὰς μέσας τῇ μέσῃ. Αἱ μὲν οὖν εἰς τὸ ἀρχεῖν καταπεμπόμεναι, ὥς τέκνον ὦ Ωρε, ἐκ τῶν ὑπεράνω ζωνῶν καταπέμπονται· αἱ καὶ λυθεῖσαι, εἰς τὰς αὐταῖς καὶ ἔτι ὑπεράνω, ἀνέρχονται, πλὴν εἰ μὴ τινες ἔτι εἶεν [παρὰ] τὴν ἀξίαν τῆς ἑαυτῶν φύσεως καὶ τῆς

b) Additur hic in codd. V. A. E. inscriptio *περὶ ἐμφύνης χώσεως καὶ μετεμψυχώσεως*, quae a librario protecta videtur, ut qua de re sermo esset, ostenderet.

c) *σερεῶμα*, proprie id quod firmum est, adeoque *coelum*, cf. *Steph. h. v.* Sunt itaque *σερεῶματα*, *coeli partes* et *regiones*, quae alias *κλίματα* dicuntur.

d) *Rationem* quare *coeli regiones πτύχας* vocaverint, expositam invenies ap. *Heraclid. Pont. Alleg. Hom. p. 104 &c.* Nempe cum poeta scutum Achillis a Vulcano confectum, quod mundi imaginem continere credebant, quinque partes, lineis, quas plicas vocat, distinctum haberet, hisce quinque mundi plagas designari contenderunt allegoriarum conditores. Πτύχας δ' ὑπεξήσατο τῆς ἀσπίδος πέντε, σχεδὸν οὐκ ἄλλο τι πλὴν τὰς ἐμπεποικιλμένας κόσμου

Quod inter coelum terramque interiectum est spatium, Hore fili, certis distinctum est regionibus, quae a maioribus nunc zonae, nunc fundamenta, nunc pliniae nominantur. In his animae versantur, cum corporibus liberatae, tum nondum in corpora translatae, singulis pro dignitate loco tributo, sic ut divinae quidem ac regiae supremum occupent, minimae autem dignitatis ac reliquae viliores infimum, mediae vero medium. Itaque quae ad principatum demittuntur, Hore fili, de supremis Zonis proficiscuntur, easdemque vel etiam altiores liberatae repetunt, nisi forte naturam suam fuerint oblitae ac divinam legem transgressae, quas

νόμῳ ζῶναι ὑπαινιξάμενος, et postea: ταύτας οὖν Ὀμηρος πτύχας ὠνόμασεν, ἐξ ὧν φησιν (II. v, 270. &c.)

— Ἐπεὶ πέντε πτύχας ἤλασε Κυλλοποδίων,

Τὰς δύο χαλκείας, δύο δ' ἔνδοθεν κασσιτέριοι,

τὴν δὲ μίαν, χρυσῆν.

In quibus singulis explicandis, dum metallorum, quae vocat poeta diversitate, varias zonas, frigidas, temperatas et torridam, indicari credunt, mire argutantur interpretes. cf. *Heraclid.* l. c.

e) Corrupte habet Cant. ἐν δὲ ταῦτ' ἀφοιτῶσιν αἶγαι ἀπολελυμέναι &c. Veras lectiones servarunt codd. V. A. Respicit vero scriptor ad philosophema supra propositum, animarum corporibus solutarum sedes esse in aëre, nempe in regione subjunari.

f) Habet Cant. et cum eo codd. κατατεμεῖν, pro quo ille in marg. rescripsit κατὰ τιμήν. Sed potius legendum duco κατωτέρω μέλαι, inferiorem locum occupare; sequitur enim statim ὑποκάτω, i. e. infimo loco.

g) εἰ μὴ τινες recte codd. V. A. E. pro ἡμῖν τιναις ap. Cant.

τὴν τοῦ Θεοῦ νόμου παραγγελίαν πεπραχυῖαι· ἢ
 ὥσπερ ἡ ἄνω πρόνοια πρὸς μέτρον τῶν ἀμαρτηκώτων
 εἰς τὰς ὑποκάτω χώρας ἐξορίζει, ὥσπερ καὶ τὰς ὑποκάτω
 ποδεστέρας δυνάμει καὶ ἀξίᾳ. Ἐκ γὰρ κατωτέρων
 ἐπὶ μείζονας καὶ ὑψελότερας ἀνάγει. Εἰσὶ ἱ) γὰρ
 ἄνωθεν οἱ δορυφόροι δύο ὄντες τῆς καθόλου προνοίας,
 ὧν ὁ μὲν ψυχοταμίας, ὁ δὲ ψυχοπομπός· καὶ
 ὁ μὲν ψυχοταμίας — —, ὁ δὲ ψυχοπομπός, ἀπο-
 σολεύς τε καὶ διατάκτης τῶν ἐνσωματωμένων ψυχῶν.
 Καὶ ὁ μὲν τηρεῖ, ὁ δὲ πρέεισι, κατὰ γνῶμην τοῦ Θεοῦ.
 Τοῦ οὖν λόγῳ τούτῳ, ὧ παῖ, καὶ τῇ ἄνω τῶν πραγ-
 μάτων ἐξαλλαγῇ, καὶ ἐπὶ γῆς ἔστιν — — ἢ κ) φη-
 σις, πλάττειρα ἱ) γὰρ οὔσα, καὶ σκηνοποιός, ἀγγε-
 λῶν εἰσβάλλονταί αἱ ψυχαί. Παρεστῶσι δὲ δύο ἐνέ-
 γχεια αὐτῇ, Μνήμη καὶ Ἐμπειρία· καὶ ἡ μὲν Μνήμη ἐξ-
 ἔστη

h) Si πεπραχυῖαι sanum est, excidisse videtur supra
 παρὰ, quod ante τὴν ἀξίαν uncis inclusum addidi.

i) Mutilatus simul et corruptus est omnis h. l. ap. Cant.
 Exstat ibi: Εἰσὶ γὰρ ἄνωθεν οἱ δορυφόροι ὄντες τῆς καθόλου
 προνοίας, ὧν ὁ μὲν ἐστὶ ψυχοταμίας ψυχῶν, ὁ δὲ
 ψυχοπομπός ἀποσολεύς τε καὶ διατάκτης τῶν ἐνσωματωμένων
 ψυχῶν. Primum ipse nexus sermonis docet, post δορυ-
 φόροι excidisse δύο, qui singuli statim uterque commemo-
 rantur. Quae sequuntur pleniora exhibet cod. V. atque
 men non integra. Habet ille: ὧν ὁ μὲν ψυχοταμίας, ὁ δὲ
 ψυχοπομπός, quibus subiungit utriusque explicationem
 pergit enim: καὶ ὁ μὲν ψυχοταμίας, post quae tamen ipsa ex-
 plicatio periit, quae servata est de altero, ubi recte exstat
 bet cod. ἀποσολεύς τε καὶ διατάκτης pro ἀποσολεύς et διατά-
 κτης ap. Cant. Verba quae post ψυχοταμίας exciderint
 nemo facile restituet; clarum tamen est, continuasse ea

quas quidem superna providentia in inferiora loca pro delictis relegat, quemadmodum contra minores dignitate de inferioribus ad sublimiora subducit. Sunt enim apud superos duo providentiae satellites, quorum alter custos est animarum, alter deductor in corpora descendentium; custos qui — — deductor vero, qui animas corpori inferendas comitatur et cogit: alterque eas conservat, alter iussu Dei dimittit. Hanc porro rationem superiorum natura in inferioribus imitatur, cum enim formas ac vasa fingat, hisce includuntur animae. Adstant autem ei functiones duae, Memoria et Experientia, quarum illa dat operam, ne im-

pres-

sius nominis interpretationem. Dicitur vero ταμίης proprie de dispensatore, etsi omnino quoque de praefecto occurrit, ut ap. Heraclid. Pont. Alleg. Hom. s. fin. Aeolus ταμίης ventorum vocatur. Hic tamen proprio sensu poni, vix dubitaveris. Dicitur enim hic ψυχοταμίης daemon, cui distributionis animarum per corpora cura tradita est, a quo distinguitur alter, ψυχοπομπός, qui animas in corpora deducit. Ceterum vero, omnem hanc fictionem desumptam esse ex poetarum de Hermete, animarum ad inferos deductore, traditis, per se patet.

k) Mancam hic esse orationem, res ipsa docet. Pro εἶναι ἢ codd. V. A. habent εἶναι μὴ. Legendum forte εἶναι ἴσην, quod voluisse videtur Cant. vertens: hanc rationem superiorum natura in inferioribus imitatur; nempe qua ratione divina providentia formas corporum institui decreverit, ea quoque a natura in terra produci.

l) πλαῖσιρα, quae formas fingit, ex πλαῖσηρ, rescripti pro πλαῖστρια, quod nihili est. cf. Steph. — ἀγγελοῖς rescripti pro ἀγγέλων; sunt nempe ἀγγεῖα, corpora, quibus animae veluti vasis includuntur.

ἔργον ἔχει τοῦτο, ὅπως ἡ φύσις τηρῇ καὶ περιερα-
 τῇ τοῦ τε ἐκάστου τόπου ἐξ ἀρχῆς καταβεβλημένου
 καὶ τοῦ Φυράματος ὡς π) ἀνω γίγνεται· ἡ δὲ ἐμπει-
 ρία, ὅπως πρὸς ἀνάλογον ἐκάστης τῶν καταβαινόν-
 των ψυχῶν εἰς τὸ σώμασι ἐγκτισθῆναι ο) καὶ τὰ
 πλάσματα ἐνεργῇ γένηται· καὶ ταῖς μὲν ὀξέσι τῶν
 ψυχῶν ὀξέα γένηται καὶ τὰ σώματα, ταῖς δὲ βρα-
 δέσι βραδέα, ταῖς τε ἐνεργέσιν ἐνεργῇ, καὶ ταῖς νο-
 θραῖς νοθρά, καὶ ταῖς δυναταῖς δυνατὰ, καὶ ταῖς
 δολίαις δόλια, καὶ ἀπαξαπλῶς ἐκάσταις κατὰ τὴν
 εἰκός. Οὐ γὰρ ἀσκόπως ρ), πτηνὰ μὲν ἐπτίλαιοι,
 λογικὰ δὲ περισσαῖς καὶ ἀκριβετέραις αἰσθήσεσιν
 ἐκόσμησε, τῶν τετραπόδων δὲ η) τὰ μὲν κέρασι, τὰ
 δὲ ὀδοῦσι, τὰ δὲ ὄνυξι καὶ ὀπλαῖς ἐκαρτέρωσε, τὰ δὲ
 ἐρπετὰ εὐχαίτοις σώμασι καὶ εὐυποχωρήτοις ἐμά-
 λάκυνε· καὶ ὅπως μήτε τοῦ σώματος ὑγρότης τελείαν
 ἀθροῆς διαμένη, ὧν μὲν τὰ σώματα καὶ τοῖς ὀδοῦσι
 ἐχαράκωσεν, ὧν δὲ τοὺς ὄγκους ὀξύναις δύναμιν πε-
 ριέθηκεν. Οὕτως τὰ μὲν τῇ τοῦ θανάτου εὐλαβείᾳ
 ἰσχυρότερα τῶν ἄλλων, τὰ δὲ νηκτὰ, δειλὰ ὄντα,
 ἐνοικεῖν ἔδωκε φοιχείᾳ, ἐν ᾗ τὸ Φῶς οὐδετέραν ὧν ἔχει
 δύναμι.

m) Pro μνήμη ap. Cant. et in codd. exstat γνώμη, pro-
 dentia; unde suspicio oriri posset, idem quoque referen-
 dum esse in praecedentibus. Praeferendum tamen νο-
 μῆ ob sequentia, quibus naturae illa adesse dicitur,
 ut ea conservet memoriam imaginum coelestium, ad
 quarum formas terrestres finguntur.

pressae ab initio imaginationes formarum ac mixtionum, ut in coelo constitutae sunt, deleantur, haec singulis animabus figmentum conveniens procurat, acutis acutum, tardis tardum, subtilibus subtile, hebetibus hebes, potentibus potens, dolosis dolosum, ac suum denique singulis. Non enim absque ratione volucres quidem plumis vestivit; ratione autem praedita certioribus sensibus ornavit, quadrupedes vero partim cornibus, partim dentibus, partim unguibus munivit; serpentes denique flexilibus corporibus emolivit, ac ne humiditas eorum imbecillitatem nimiam pareret, partim dentibus, partim acumine sepivit. Atque ut haec mortis metu reliquis fortiora sunt, ita natantia, timoris plena, in elemento collocavit, quod neutrius lucis fa-

n) ὡς rescripti pro τοῦ, ut *mistura corporum terrestrium aelesti respondeat*.

o) Habet Cant. nullo sensu: εἰς τὸ σῶματι κτισθῆναι, καὶ τὸ πλάσμα ἐνεργεῖ καὶ γένηται. Pro quibus edidi εἰς τὸ σῶματι ἐγκτισθῆναι, animae quae in terram demittuntur, ut includantur corporibus. Suspiciari quoque posses scripsisse auctorem εἰς τὸ σωματισθῆναι, ex σωματίζω, quod infra occurrit, eodem sensu. Pro ἐνεργεῖ cod. V. habet ἐνεργῇ, unde patet legendum esse καὶ τὰ πλάσματα ἐνεργῇ γένηται, ut corpora vim suam habeant.

p) ἀσκόπως et statim περισσῶς edidi ex codd. V. A. E. pro ἀσκέπτως et περισσῶς ap. Cant.

q) τῶν τετραπόδων δὲ rescripti pro τὸ τετραπόδων μὲν. In proximis ἐκατέρωσθε, firmavit, bene servarunt codd. V. A. E. pro ἐκατέρωσθε, qui et recte ἐνυποχωρήτοις legunt pro ἐνυποχωρήτοις.

δυνάμεων ἐνεργεῖν ¹⁾ ἰσχύει· ἐν γὰρ ὕδατι τὸ πῦρ αὐ-
 τε φαίνει οὔτε καίει. Ἐκαστον δὲ αὐτῶν ἢ φολίσαν ἢ
 ἀκάνθους ἐν ὕδατι νηχόμενον, φεύγει ὅπῃ ἀν θάλα-
 τὴν ἰδίαν περιβεβλημένον δειλίαν, καὶ σκεπασήριον
 ἔχον εἰς τὸ μὴ ὀρᾶσθαι τὸ ὕδωρ. Εἰς γὰρ ἕκαστον τῶν
 σωμάτων τούτων κατ' ὁμοιότητα ἐγκλείονται αἱ ψυ-
 χαί, ὥς εἰς μὲν ἀνθρώπους χωρεῖν τὰς κριτικάς,
 εἰς δὲ πτηνὰ τὰς ἀπανθρώπους, εἰς δὲ τετράπους
 τὰς ἀκρίτους· νόμος γὰρ ἐκείνοις ἐστὶν ἡ ἰσχύς· εἰς δὲ
 ἔρπετὰ τὰς δολίας· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν ἐξεναντίου ἐπὶ
 ἔρχεται τοῖς ἀνθρώποις, λοχήσαντα δὲ καταβάλλει·
 εἰς δὲ τὰ νηκτὰ τὰς δειλὰς ²⁾, ἢ ὅσα τῶν λοι-
 πῶν σοικείων ἀπολαύειν ἀνάξια τυγχάνει. Γίγνεται
 μὲν οὖν καὶ ἐν ἑκάστῳ εὐρεῖν ζῶον τῇ ἰδίᾳ φύσει μὴ κα-
 ταχρώμενον. Πῶς πάλιν, ὦ τεκοῦσα; εἶπεν Ὡρεῖ·
 Καὶ ἀπεκρίθη Ἰοίς, ὥς ἀνθρώπον μὲν, ὦ τέκνον, τὸ
 κριτικὸν ὑπερβῆναι, τετράπου δὲ τὴν ἀνάγκην παρ-
 αλλάξαι, ἔρπετὰ δὲ τὸ δόλιον ἀπολέσαι, καὶ νηκτὸν
 τῆς δειλίας καταφρονῆσαι ³⁾, καὶ πτηνὸν τῆς ἀπαν-
 θρωπίας ἐκπεσεῖν. Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς διαθέσεως
 τῶν ἄνω, καὶ τῆς καταβάσεως αὐτῶν, καὶ τῆς σω-
 ματουργίας τοσαῦτα. Συμβαίνει δὲ, ὦ τέκνον, ἐν
 ἑκάστῳ εἶδει εὐρίσκεισθαι καὶ γένει τῶν προκειμένων
 βασιλικὰς τινὰς ψυχὰς, καταβαίνειν δὲ καὶ ἄλλας
 ἀλλοίους, τὰς μὲν διαπύρους, τὰς δὲ ψυχρὰς, τὰς δὲ

¹⁾ Habet Cant. nullo sensu: ἐνεργεῖν, ἰσχύειν γὰρ ὕδατι
 τι, pro quo edidi: ἐνεργεῖν ἰσχύει, ἐν γὰρ &c.

²⁾ &c.

facultatis est capax, quandoquidem in aqua ignis nec
 lucet nec urit, ac horum unumquodque vel squamis
 vel spinis tectum quovis comseat, ipso metu defen-
 sum, aqua conspectum eius prohibente. Quapropter
 in aliquod horum corporum includuntur similes ani-
 mae, hominum quidem iudicio pollentes, volucrum
 autem inhumanae, quadrupedum vero iudicii exper-
 tes, (his enim pro iure vis est), serpentium autem do-
 losae, (non enim aperto Marte homines invadunt,
 sed ex insidiis opprimunt), natantium denique timidae,
 et reliquorum elementorum fructu indignae. Iam
 in singulis generibus animalia reperiuntur naturae suae
 ductum transgredientia. Quomodo haec? inquit
 Horus. Et respondit Isis: Sic ut homo quidem iudi-
 cium excedat, quadrupes autem necessitatem superet;
 serpens vero dolum amittat, piscis autem formidinem
 abiiciat, avis denique inhumanitatem exuat. Ac de
 superiorum quidem constitutione, et animarum descen-
 su, atque corporis opificio haecenus dictum sit: in
 singulis autem generibus aliquae reperiuntur animae
 regiae, nec non aliae aliis moribus descendunt; haec
 igneae, illae frigidae; haec superbae, illae mansuetae;
 haec

1) δειλὰς et ἀπολαύει recte codd. V. A. E. pro δειλὰς
 et ἀπολαύει.

2) καταφρονῆσαι, ut exuant metum, codd. V. A. E. pro
 ἀφρονῆσαι.

δὲ ὑπερηφάνους, τὰς δὲ πραεῖας, τὰς δὲ βαναύσους,
 τὰς δὲ ἐμπείρους, τὰς δὲ ἀπείρους, τὰς δὲ ἀργαῖας
 τὰς δὲ ἐνεργεῖς· τὰς δὲ ἄλλο τι ἄλλως οὔσας. Συμ-
 βαίνει δὲ τοῦτο παρὰ τὴν τῶν τόπων θέσιν, ὅθεν εἰς
 τὸ ἐνσωματισθῆναι καθάλλονται η) αἱ ψυχαί. Αἱ γὰρ
 μὲν γὰρ ἀπὸ βασιλικῷ διαζώματος καταπηδῶσι τῆς
 ὁμοιοπαθεῖς βασιλικῆς ψυχῆς, πολλὰ γὰρ εἰσι βα-
 σιλείαι. Αἱ μὲν γὰρ εἰσι ι) ψυχῶν, αἱ δὲ σωμά-
 των, αἱ δὲ τέχνης κ), αἱ δὲ ἐπισήμης, αἱ δὲ αὐτῶν.
 Πῶς πάλιν εἶπεν Ὀϊρος, καὶ ἑαυτῶν; Οἷον, ὃ τέκνον,
 ὡς ἐπιγεγονότων ἤδη γ) ψυχῶν μὲν Ὀσιρις, ὁ πατήρ
 σου, σωμάτων δὲ ὁ ἐκάστου ἔθνους ἡγεμὼν Βουλῆς δὲ
 ὁ πατήρ πάντων, καὶ καθηγητής, ὁ τρισμέγιστος
 Ἑρμῆς· ἰατρικῆς δὲ ὁ Ἀσκληπιὸς ὁ Ἡφαίστου ἰσχύος
 δὲ καὶ ῥάμης πάλιν Ὀσιρις· μεθ' ὃν δ) ὃ τέκνον, αἱ
 τῶν

η) Habet Cant. corrupte καὶ βάλλονται, unde suspici-
 ri posses legendum esse κατὰβάλλονται, quod ipse Cant.
 in marg. rescripsit. Sed codd. V. A. E. legunt καὶ βάλ-
 λονται, quo facile restituitur vera lectio, καθάλλονται, de-
 siliunt, descendunt.

ι) Quae sequuntur corruptiora sunt, quam ut prorsus
 expediri possent. Διαζῶμα βασιλικὸν explicandum videtur
 de regione ubi animae regiae habitant. Est enim διαζῶμα
 proprie quidem cingulum, cum vero id quod cingulo oblique
 dividitur, adeoque regio, plaga. Codd. V. A. E. habent ἀπὸ
 βασιλικῷ, nullo sensu. Pro βασιλικῆς iidem legunt βασιλευού-
 σης, attamen vel sic verba haec nec cum praecedentibus co-
 haerent, nec cum iis quae sequuntur; locusque non corru-
 ptus modo sed et mutilus esse videtur. Forte scripserat Her-
 mes; αἱ μὲν γὰρ ἀπὸ βασιλικῷ διαζώματος καταπηδῶσι, αὐτῶν
 καὶ ἐνταῦθα, ὁμοιοπαθεῖς οὔσας, βασιλεύουσι ψυχῶν· πολλὰ
 δ)

haec peritae, illae imperitae; haec operosae, illae otiosae; ac aliae prorsus aliae. Id porro de locorum situ, ex quibus in corpora demittuntur animae, proficiscitur. Etenim nonnullae ex regia zona desilientes, naturam suam conservant, quandoquidem regna multa sunt, alia animarum, alia corporum, alia artis, alia scientiae, alia virtutum. Quomodo haec, inquit Horus, intelligis? Sic animarum quidem praefectus fuit Osiris, pater tuus, corporum autem uniuscuiusque regionis dux; consilii vero pater omnium ac magister Hermes maximus; medicinae autem Asclepius, Vulcani F.; roboris vero rursus

δὲ βασιλείαι. Animas ex regia illa plaga delapsas, natura sui servata, hic quoque regnare; esse autem varia regna; quae iam accuratius indicat.

w) εἰς) rescripti pro εἰς).

x) Melius forte legeris τεχνῶν et ἐπιστημῶν. Post haec αἱ δὲ ἀρετῶν rescribendum videtur pro αἱ δὲ αὐτῶν, quod nihil est. Praesidium tamen parari posse videtur lectioni vulgatae ex iis quae statim sequuntur, cum interrogat Hermes: πῶς δὲ καὶ ἐκ τῶν; Verum haec non minus corrupta puto quam illa; nam Isis ad ea non respondet. Legendum forte pro iis: πῶς δὲ καλεῖς τούτους; quomodo praefectos hosce appellas? eorum nomina enim iam recenset Isis.

y) ψυχῶν ἐπιγεγονότας ἤδη, animae quae iam in vita fuerunt, adeoque defunctorum; opponuntur enim sibi ἀπογίνεσθαι et ἐπιγίνεσθαι. cf. Steph. Tribuitur vero imperium in eas Osiri, quia cum Serapide seu inferorum rege permutatur. cf. Plut. de Osir. ex Is. Op. II, p. 358. Idem autem cum statim vi ac potestati praesse dicitur, rationem in eo quaeres, quod imperium in ceteros deos teneret, ac regiae potestatis symbolum esset. cf. Jablonsk. Panth. Aeg. p. 123.

z) μεθ' οὗ codd. V. A. pro μεθ' ὧν, recte! Nam Horus Osiridis filius esse dicitur.

τὸς σὺ, φιλοσοφίας δὲ Ἀρνεβεσχηῆνις α), ποιητικῆς
 πάλιν ὁ Ἀσκληπιδίης Ἰμούθης. Καθόλου γὰρ εὐρη-
 σεις, ὧ τέκνον, εἰάν ἐξετάσης, πολλοὺς καὶ πολλῶν
 ἄρχοντας, καὶ πολλοὺς πολλῶν βασιλεύοντας. Ἀλλ'
 ὁ μὲν πάντων κρατῶν, τέκνον, ἐκ τῆς ὑπεράνω χά-
 ρας ἐστίν, ὁ δὲ τῶν κατὰ μέρος, ἐκείνην ἔσχε τιμὴν,
 ὡς οὗτόπου ἐστίν. Βασιλικωτέραν [μὲν, οἱ ἐκ τοῦ βα-
 σιλικοῦ] διαζώματος τετευχότες· β) [οἱ δὲ ἐκ πυρὸς,
 πυρὸς ἐργάται γίνονται καὶ τροφεῖς· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ
 ὑγροῦ, ἐν ὑγροῖς διαζῶσιν· γ) οἱ δὲ ἀπὸ ἐπισημονικοῦ
 καὶ τεχνίτου, περὶ ἐπισήμας γίνονται καὶ τέχναι·
 οἱ δὲ ἀπ' ἀργοῦ, ἀργῶς καὶ ἐπιρεμβῶς διαζῶσι. Πάν-
 των γὰρ τῶν ἐπὶ γῆς, ὧ τέκνον, διὰ λόγου καὶ ἐρ-
 γου πραγμάτων, ἄνω εἰσὶν αἱ πηγαί, μέτρῳ καὶ
 σταθμῷ ἐπιχύνουσαι ἡμῖν τὰς οὐσίας, καὶ οὐκ ἔστιν ὅ
 μὴ ἀνώθεν καταβέβηκε, καὶ πάλιν ἀνέρχεται ἰσὺ
 καταβῆ. Πῶς πάλιν λέγεις τοῦτο, ὧ τεκοῦσα, πα-
 ράδειξον; Καὶ ἀπεκρίθη Ἰσις πάλιν· τῆς παλινδρο-
 μίας ἐναργὲς τοῦτο σημεῖον τοῖς ζώοις ἐνέσθηκεν ἡ ἰσ-
 ρωτά·

α) Codicum lectiones in barbaro hoc nomine variant. Cant. habet Ἀρνεβασκηῆνις codd. V. E. A. Ἀρνεβεσχηῆνις in vers. autem Cant. edidit Annibal, nescio quo iure! Quae vera sit lectio, haud facile dixeris; ipsum enim nomen apud neminem alium, quantum investigare potui, occurrat. Proximum Aesculapii Imuthis nomen supra iam adfuit, cf. p. 932. Videant alii num illud diversum sit a Μούθῃ nomine, in Phoenicium non minus quam in Aegyptiorum mythologia insigni, ac pluribus, ut videtur, diis tributo, de quo copio-

sum Osiris, post quem tu ipse, o fili! locum occupas; philosophiae autem Arnebaschenis, poeticae denique rursum Aesclepius Imuthes. Multos enim in universum invenies, fili, multis praefectos multosque multis imperantes: sed supremus quidem princeps regionem summam obtinet, reliqui autem pro locis quae occupant, inter se succedunt. Quocirca qui de igneo proficiscuntur cingulo, ignis et alimenti curatores fiunt: qui de humido, in aquis degunt: qui de artifice, artes et scientias tractant: qui de otioso, otiose vivunt. Omnium enim terrenorum, tum dictorum tum factorum, fili, fontes apud superos cernuntur, qui pondere nos ac mensura gubernent: ac nihil non ad nos inde descendit, ac rursum eodem ascendit, ut iterum descendat. Quod cum sibi explicari petisset Horus, ita respondit Isis: Manifestum recursus signum in animalibus natura sanctissima posuit. Quem enim

ex

copiose disputantem invenies Jablonsk. in *Panth. Aeg.* p. 146. &c. cf. *Euseb. Pr. Ev.* p. 36,

b) Habet Cant. nullo sensu: ἐκείνην ἔσχε τὴν ἀφ' οὗ τόπου ἐστὶ βασιλιωτέρων διαζώματος τετευχότας; nec meliora suppeditant codd. Restitui τὴν pro τὴν, ac in reliquis ea supplevi quae sensus flagitare videtur. Vix enim dubitaveris verba, μὲν οἱ ἐν τοῦ βασιλικοῦ excidisse ob Homoioteleuton, quare ea uncta addidi. Eadem librariorum negligentia post τετευχότας iterum desiderantur verba: οἱ δὲ ἐν πυρὸς, quae sensus flagitat. τροφεῖς autem bene servavit cod. A. pro τροφῆς.

c) διαζῶσιν, degunt in aquis, Cant. iam in marg. annotaverat pro διαζώμασιν.

ρωτάτη φύσις. Τοῦτο γὰρ ὁ πνέομεν d) ἀνωθεν ἐξ
 αἴρος πνεῦμα, τοῦτο πάλιν ἀνω πέμπομεν ἵνα λά-
 βαμεν καὶ εἰσιν, ὥς τέκνον, τούτου τοῦ ἐνεργήματος
 τεχνιτίδες ἐν ἡμῖν φύσαι, αἱ ἐπειδὴν μύσῳσι τὰ δεκ-
 τικά ἐαυτῶν τοῦ πνεύματος σόματα, τότε ἡμεῖς
 οὐκέτι ἄδὲ ἐσμεν, ἀλλ' ἀναβεβήκαμεν. Προσπι-
 γίγνεται δὲ, ὥς παῖ μεγαλόδοξε, καὶ ἕτερά τινα, ἐκ-
 τὸς τοῦ Φυράματος συσταθμίας. Τί δ' e) ἐπὶ, Ὡρα
 εἶπε, τὸ Φύραμα τοῦτ' οὖν, ὥς τεκοῦσα; Σύνοδος ἐπὶ
 καὶ κρᾶσις τῶν τεττάρων στοιχείων, ἐξ ἧς κρᾶσις
 καὶ συνόδου ἀναθυμιάται τις αἰμός, ὃς περιειλεῖται
 μὲν τῇ ψυχῇ, διατρέχει δὲ ἐν σώματι, ἀμφοτέρους
 μεταδίδους, τούτῃ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ, τῇ
 ἰδίας ποιότητος καὶ οὕτως αἱ διαφοραὶ τῶν ψυχῶν
 καὶ τῶν σωματικῶν ἀναλλοιώσεων γίνονται. Εἰ
 μὲν γὰρ κατὰ τὴν σωματικὴν διάπηξιν πλεονάσει
 τὸ πῦρ, τηνικαῦτα ἡ ψυχὴ θερμὴ τὴν φύσιν ὑ-
 πέρχουσα, καὶ ἕτερον θερμὸν προσλαβοῦσα, καὶ
 ἐκπυρωθεστέρα γενομένη, ποιεῖ τὸ ζῶον ἐνεργότερον καὶ
 θυμικόν f), τὸ δὲ σῶμα ὀξύ καὶ ἐκίνητον· εἰ δὲ πλεονά-
 σειεν ὁ αἶρ, τηνικαῦτα καὶ κοῦφον καὶ πηδητικόν καὶ
 ἀνέδρασον γίνεται τὸ ζῶον καὶ ψυχῇ καὶ σώματι. Εἰ
 δὲ τὸ ὕδωρ πλεονάσει, τηνικαῦτα καὶ τὸ ζῶον
 τῇ μὲν ψυχῇ γίγνεται εὐχρουν τε καὶ εὐφυές, καὶ εὐ-
 περίχυν, ἱκανῶς τε τοῖς ἄλλοις ἐπιπρεσεῖν, καὶ κολ-
 ληθῇ.

d) ὁ πνέομεν edidit pro ὡς τὸ μὲν ap. Cant. In pro-
 ximis

ex aëre spiritum ducimus, rursus submittimus, ut iterum hauriamus, eiusque officii artifices habemus folles, qui cum sua spiritus receptacula concluderint, hic diutius non moramur, sed ascendimus. Alia quoque nobis, filii magnanime, praeter misturam contingunt. Tum Horo, quid esset mistura, quaerente, subiunxit Iſis: Ea compages est elementorum quatuor, de qua vapor quidam exhalatur, qui per corpus et animam discurit, utrique suam impertiens qualitatem: atque inde utriusque statuum differentiae promanant. Etenim si in corporea compage potior ignis pars fuerit, tum anima calida calidi adiectione magis ignea reddita, tum animal operosum ac impetuosum, tum corpus reddit mobile. Si potior aër fuerit, tum leve et instabile animal tam animo quam corpore redditur. Si potior fuerit aqua, tum anima quidem probae existit indolis, ac facile cum aliis copulatur, quemadmodum aqua non difficulter cum aliis coniungitur; et ut omnibus insidet, ita si multa fuerit, in se illa transfert ac resolvit: si exigua, in illa transfertur: corpus autem prae

ximis μύσῳσι, claudant, bene Cant. in marg. restituit pro μύσῳσι, et statim εἶματᾱ codd. V. A. habent pro εἶματι.

e) δὲ supplent codd. V. A. — In proximis ὃς περιελεῖται, qui circumfunditur animae, bene habet cod. P. pro ὡς πέρα εἰλεῖται ap. Cant. Explicat scriptor in hisce indolis humanae seu temperamentorum, ut vocant, varietatem.

f) Verba: καὶ θυμικόν, et vehementem, supplent codd. V. A.

ληθῆναι δυνάμενον, διὰ τὸ πρὸς τὰ ἄλλα ἐνωτικὸν
καὶ κοινωνικὸν g) τοῦ ὕδατος, ἐφρίζει γὰρ πᾶσι
καὶ πολὺ μὲν ὃν εἰς ἑαυτὸ ἀναλύει, καὶ περιλαμβάνει,
ὀλίγον δὲ ὑπάρχειν, καὶ καταδύσαν, ἐκεῖνο γί-
νεται ὡς ἐμίγη h). Τὰ μέντοι σώματα ὑπὸ πλάσ-
σότητος καὶ χαννότητος εἰς περίσφιγγιν οὐκ i) ἀγ-
γεται, ἀλλὰ μικρὰ τινὶ νόσου ἀφορμῇ λύεται, καὶ τοῦ
ἰδίου συνδέσμου κατ' ὀλίγον ἐκπίπτει. Εἰ δὲ τὸ γέν-
δες πλεονάσειε, τνικαῦτα ἀμβλεία μὲν τοῦ ζῶντος
ἢ ψυχῇ γίνεται, οὐκ ἔχουσα τὴν σωματικὴν ἀραι-
ότητα ἔυλυτον, οὐδὲ τόπον k) δι' οὗ πηθήσεται, πε-
παχυμένων τῶν αἰσθητικῶν μελῶν, ἀλλὰ ἔνδον μὲν
παρ' ἑαυτῇ ὑπὸ βάρους καὶ πυκνότητος πεδηθεῖσα,
τὸ δὲ σῶμα φερέον μὲν, ἀλλὰ ἀργὸν καὶ βαρὺ, καὶ
μετὰ βίας ὑπὸ τῆς προαιρέσεως κινούμενον. Εἰ δὲ
σύμμετρος γένοιτο ἡ πάντων εἰσόδος, τότε τὸ ζῶντος θερ-
μὸν εἰς πρᾶξιν, κοῦφον δὲ εἰς κίνησιν, εὐκρατον δὲ εἰς
ἀφῆν, γενναῖον δὲ εἰς πῆξιν l) κατασκευάζεται. Ὅσα
οὖν τῶδε τῷ λόγῳ κεκοινώνηκε πλείονος μὲν πυρὸς καὶ
πνεύματος, ταῦτα ἀπαρνέωται, καὶ ἄνω παρ' ἐκεί-
νοισι πολιτεύεται τοῖς στοιχείοις, ἐξ ὧν καὶ ἐγένετο.
Ὅσα δὲ πλείονος μὲν πυρὸς, ὀλίγου δὲ πνεύματος,
ὕδατος δὲ καὶ γῆς ἴσης, ταῦτα ἀπηνδρώπισαι, καὶ
τῷ ζῳῷ τὸ περισσὸν τοῦ θερμοῦ εἰς σύνεσιν ἐτράπη
ὁ γὰρ

g) Verba καὶ κοινωνικὸν supplent codd. V. A. E.

h) Veras lectiones servavit cod. V. nam ap. Cant. ex-
stat:

prae uligine ac mollitie non constringitur, sed levi morbo dissolvitur, et compage sua paulatim excidit. Si terra potior fuerit, tum anima quidem redditur obtusa, cum raritate corporis careat, nec per obesa sensum membra commineare possit; ac prae gravitate atque crassitudine intus manere cogitur: corpus vero solidum quidem, sed ignavum et grave, ac vi ac consulto movendum. Quod si temperata fuerit omnium mistura, tum animal calidum quidem ad opus, leve autem ad motum, aptum vero ad tactum, concinnum denique ad compagem efficitur. Quae igitur plusculum ignis et aëris nata sunt, haec volueria sunt effecta, inque elementis illis, de quibus profecta sunt, in sublimi degunt. Quae multum ignis, parum aëris, aquae terraeque aequas partes habuerunt, hominum induerunt naturam, calor magnitudine in prudentiam conversa, quandoquidem mens nostra calor quidam est, ut non urens, ita per omnia penetrans. Quae multum aquae terraeque, parum aëris et ignis habuerunt, fera sunt effecta, aucto de calore robore. Quae dumtaxat aquae effe-

stat: ὀλίγον δὲ ὑπάρχειν καὶ καταδύσσει ἐκεῖνο γίνεσθαι ὡς ἐμίλη· nullo sensu.

i) οὐκ, quod sensus flagitat, a Cant. iam in marg. rescriptum est pro οὐν.

k) τόπον, nec locum per quem transiliant, edidi pro τοῦ quod cum Cant. tenent codd.

l) εἰς πῆξιν, ad coniunctionem cum aliis, edidi ex Patric. pro εἰς θῆξιν ap. Cant. quod nihili est.

Α α α α

ὁ γὰρ ἐν ἡμῖν νοῦς θερμόν τι χρῆμά ἐστι, ὃ καλεῖται μὴ οὐκ αἶθε, διαδύειν δὲ διὰ πάντων ἐπίσταται m). Ὅσα δὲ πλείονος μὲν ὕδατος, πλείονος δὲ γῆς, μετρίου δὲ πνεύματος, καὶ ὀλίγου πυρὸς, ταῦτα τεθηρίωται, τῇ δὲ τοῦ θερμοῦ περιουσίᾳ ἀλκιμώτερα γέγονε τῶν ἄλλων. Ὅσα δὲ γῆς καὶ ὕδατος ἴσον κεκοινώηκε, ταῦτα ἰφειρπάθη, καὶ τῇ τοῦ πυρὸς σερήσει ἀτολμα γέγονε καὶ ἀπαρῆσθαισα, τῇ δὲ τοῦ ὕδατος κοινωσίᾳ ψυχρὰ ἐγένετο, τῇ δὲ τῆς γῆς βαρέα καὶ ναυδαί, τῇ δὲ τοῦ πνεύματος, εὐκίνητα, εἰ προαιρέσει n) τὸ κινεῖσθαι. Ὅσα δὲ πλείονος μὲν ὕγρου, ὀλίγου δὲ ξηροῦ, ταῦτα ἀπιχθύωται, καὶ τῇ μὲν τοῦ θερμοῦ καὶ αἵρος σερήσει δειλά ἐστι καὶ ἄδυστα, τῇ δὲ τοῦ ὕγρου περιουσίᾳ καὶ τῇ τοῦ γεώδους ο), ἐν λελυμένῃ γῇ καὶ ὕδατι διὰ τὸ συγγενὲς κατοικεῖ. Καὶ πρὸς μὲν τὴν τοῦ ἐκάστου στοιχείου μοῖραν, καὶ τῆς μοίρας τὴν περιοχὴν, καὶ τὰ σώματα ἡλικιάζεται, καὶ πρὸς τὴν ὀλιγομετρίαν τὰ λοιπὰ ζῶα μεμετροποιήται, πρὸς ἐνέργειαν τὴν ἐκάστω τῶν στοιχείων οὐσιομετρίαν p). Καὶ ἔτι, ὃ παῖ περιπόθητε, λέγω, ὅτε ἐκ ταύτης τῆς οὕτω συστάσεως ἢ κατὰ τὴν πρώτην σύνοδον γενεὴ μὲν κρᾶσις, καὶ ὃ ἐκ ταύτης ἀναδυμιώμενος αἰθήρ.

m) διαδύειν δὲ κατὰ πάντων ἐπίσταται, quod omnia penetrare valet, edidi pro διαδύει δὲ κατὰ πάντων καὶ ἐπίσταται, quod cum Cant. tenent codd.

n) Ad τῇ δὲ τοῦ πνεύματος necessario ex superioribus supplendum est σερήσει, nam sine aëre esse dicuntur. Δυσ.

terraeque partes aequas fuerunt fortita, reptilia extiterunt, atque igne privata meticulosa, aquam fortita frigida, terram nacla gravia, aëre destituta propemodum immobilia sunt reddita, siquidem de consilio motus proficiscitur. Quibus denique plusculum humoris, parum siccitatis fuit, piscium sumere naturam, quae calore quidem et aëre destituta, sunt meticulosa, humoris autem terraequae plena, terram et aquam dissolutas propter cognationem incolunt. Iam ut pro singulorum elementorum partibus et earum compage corpora grandescunt, ita pro earundem paucitate mensuram nanciscuntur secundum vim, quae cuique elementorum inest. Praeterea, quamdiu, fili carissime, haec prima mixtura, deque ea vapor exhalatus suam conservant

κίνητα autem recte Cant. emendavit pro ἐκκίνητα. Cum enim sine aëre sint, in quo secundum Hermetem anima consistit, sunt quoque sine arbitrio, (προαιρέσει), adeoque sine motu, qui ex eo pendet.

o) Male repetit Cant. περισσίχ, quod delent codd. V. A. E.

p) Locum hunc depravatum intactum reliqui, quod vanis coniecturis indulgere nolim. Sensus quidem in universum satis clarus est. Pendere durationem corporum ex eorum compositione, quatenus haec vel illa elementa in iis vel abundant, (κατὰ περιοχὴν), vel deficient (κατὰ ὀλιγομετρίαν). Sed haereo in verbis τὰ λοιπὰ ζῶα, quae quomodo alteri τὰ σώματα opponuntur, non assequor. Praeterea ultimum οὐσιομετρίαν nullum sensum fundit. Legendum forte pro eo ἐνοῦσαν, scil. τὴν ἐνεργείαν, vis quae inest, terminatione μετρίαν ex praecedentibus male repetita.

ἐφόσον τὴν ἰδίαν τηροῦσιν ιδιότητα, ὥς τε τὸ μὲν θερ-
μὸν ἕτερον μὴ λαβεῖν θερμὸν, ἢ τὸ ἀερῶδες πνεῦμα
ἕτερον, μηδὲ τὸ ὑγρὸν ἕτεραν ὑγρασίαν, μηδὲ τὸ γε-
ῶδες ἕτεραν πυκνότητα, τηνικαῦτα τὸ ζῶον ὑγιαι-
νει. Ἐπὰν γὰρ μὴ οὕτως μένη, ὥς τέκνον, ἐφ' οὗ
ἔχεν ἐξ ἀρχῆς μέτροις, ἀλλ' ἦτοι πλεονάσῃ ταῦτα,
οὐκ ἐνεργεῖα λέγω κατὰ περιοχὴν q), οὐδὲ τῇ κατ'
αὐξήσειν γινομένη μεταβολῇ τοῦ γένους, καὶ τῶν σο-
μάτων, ἀλλὰ τῇ ὡς προέφραμεν συστατικῇ τῶν στοι-
χείων κράσει, ὥς τε τὸ μὲν θερμὸν ἐπὶ πλέον αὐξηθῆ-
ναι, ἢ ἐπιπλέον ἐλαττωθῆναι, τὰ δὲ ἄλλα ὁμοίως
τηνικαῦτα οὕτως νοσήσει τὸ ζῶον. Ἐπὰν γὰρ οὕτως
διατεθῇ τό, τε θερμὸν καὶ τὸ ἀερῶδες, ἀ δὲ σύσκη-
νὰ ἐς τῆς ψυχῆς, τότε ἐν ἀλληγορίαις καὶ ἐκτάσει-
σι γίγνεται τὸ ζῶον. Πεπύκνωται γὰρ τὰ στοιχεῖα
δι' ὧν διαφθίρεται τὰ σώματα. Ἀυτὰ μὲν γὰρ τὸ
γεῶδες ἐστὶν ἢ τοῦ σώματος πῆξις, τὸ δὲ ὑγρὸν καὶ ἐν
τούτῳ ἐστὶ εἰς συμπαγίαν περίχυσις r). Τὸ γὰρ ἀε-
ρῶδες ἐστὶ τὸ ἐν ἡμῖν κινητικόν, καὶ τούτων πάντων
διεγερτικὸν s) τὸ πῦρ. Ὡς περ οὖν ὁ ἐκ τῆς πρώτης
συνόδου καὶ κράσεως τῶν στοιχείων γιγνόμενος αἰτμός,
καὶ ὡσανεὶ ἕξαψις καὶ ἀναθυμίασις, ὁποῖος ἂν ᾖ
παραμιγείς τῇ ψυχῇ ἄγει εἰς ἑαυτὸν, οὕτως t) ἂν
ἔχη φύσεως, εἴτε σπουδαίας, εἴτε μὴ. Τῇ γὰρ ἐξ
ἀρχῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειότητι u) καὶ συντροφίᾳ ἐπι-
μένου

q) Corrupte habet Cant. ut et codd. ἀλλ' ἦτι πλεονά-
σῃ

vant proprietatem, sic ut nec calor alium assumat calorem, nec aër alium spiritum, nec humor alium humorem, nec terra aliam crassitudinem: recte se habet animal. Etenim si pristinae non servantur mensurae, sed haec vel minus vel plus habuerint, non tam functione aut corporum immutatione, quam dicta elementorum mixtura, sic ut tum calor tum reliqua nimium vel crescant vel decrescant, tum aegrotat animal. Cum enim calor et aër, animae cognati, sic se habuerint, animal deficit, quandoquidem in perniciem corporis elementa comprimuntur. Nam terra quidem compagem continet, humor autem complexum, aër vero motum, ignis denique actionem. Quocirca vapor de prima elementorum productus natura, qualiscun-

ση ταῦτα οὐκ ἐνεργεῖ, ἀλλ' ἐγὼ κατὰ περιοχὴν &c. Rescripsi ἀλλ' ἦτοι (sic codd. V. A. E.) πλ. τ. οὐκ ἐνεργεῖ λέγω κατὰ περιοχὴν &c. non vi sua dico varione ambitus aut magnitudinis. Vult scriptor: morbosam corporis constitutionem oriri non ex nimia altitudine vel crassitudine, sed ex mala elementorum, quibus constat corpus, temperatione. Adumbrata autem haec sunt ex Timaeo Plat. Op. III, p. 82.

r) πῆξις et περίχυσις codd. V. A. E. habent pro πῆξιν et περίχυσις.

s) διεγερτικόν, excitandi vim habens, codd. V. A. E. servarunt pro διανεργητικόν.

r) οὕτως &c. talis erit animae indoles, rescripsi pro ὡς quod cum Cant. tenent codd.

u) Pro οἰκειότητι codd. V. A. E. habent ιδιότητι eodem sensu. Idem statim: ἢ τὴν τοῦ σώματος pro καὶ τὴν τοῦ σώματος. Ferri tamen quoque posset lectio vulgata, animam simul et corpus eo immutari.

μένουσα ἡ ψυχὴ, τὴν τάξιν διατηρεῖ. "Όταν δὲ ἐπι-
προσγένηται ἦτοι τῷ ὅλῳ συγκράματι, ἢ καὶ μέρε-
σιν, ἢ καὶ μέρει αὐτοῦ, ἔξωθεν τις πλείων μοῖρα τοῦ
προκαταβεβλημένου, καὶ ὁ ἐντεῦθεν μεταλλοιούμενος
αἰτμὸς μεταλλοιοῖ ἦτοι τὴν τῆς ψυχῆς διάθεσιν, ἢ τὴν
τοῦ σώματος. Τὸ γὰρ πῦρ καὶ τὸ πνεῦμα, ἀνωφε-
ρῇ ὄντα, ἐπὶ τὴν ψυχὴν, ὁμοιόχωρον αὐτοῖς ὑπάρ-
χουσιν, ἀνατρέχει· τὸ δὲ ὑγρὸν καὶ τὸ γεῶδες, κα-
τωφερῇ ὄντα, τῷ σώματι, ὁμωέδρω ὄντι, ἐφρίζει.

Cap. LIII.

ΠΕΡΙ ΑΙΣΘΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΤΩΝ *).

I. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Πλάτων τὴν αἴσθησιν ἀποφαίνεται ψυχῆς καὶ σώ-
ματος κοινωνίαν πρὸς τὰ ἐκτός. Ἡ μὲν γὰρ δύναμις,
ψυχῆς, τὸ δὲ ὄργανον σώματος. Ἀμφω δὲ διὰ φαι-
τασίας ἀντιληπτικὰ τῶν ἔξωθεν. Λέγει δὲ ἐν τῷ
Φιλήβῳ ὧδε· α) τῷ δὲ ἐν ἐνὶ πάθει τὴν ψυχὴν καὶ τὸ
σῶμα κοινῇ γιγνόμενον κοινῇ καὶ κινεῖσθαι. Ταύτην
δὲ τὴν κίνησιν ὀνομάζων αἴσθησιν, οὐκ ἀπὸ τρόπου
φθέγγοιο ἄν; Ἀληθέστατα λέγεις β).

Ἀριστο-

Ad Cap. LIII.

*) Novi hic capituli initium recte notavit Cant. in vers.
Servata enim est inscriptio, περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν,
quae in codd. periit, ap. Phot.

cunque fuerit, animam in suam transfert naturam, posteaquam illa primae inhaerens cognitioni ordinem non deferit, adeoque secundum haec indoles eius erit vel bona vel mala. Quod si quae extrinsecus vel toti mixturae, vel parti alicui maior antiqua inferatur portio, inde vapor immutatus animae simul et corporis statum immutat. Nam ignis quidem et aër, cum sursum tendunt, ad animam, eiusdem loci incolam, recurrunt: humor autem ac terra, cum deorsum tendunt, corpori, eiusdem loci incolae, incumbunt.

Cap. LIII.

De sensibus et sensuum obiectis.

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Plato sensum definit animae et corporis cum externis communionem. Etenim facultas quidem est animae, instrumentum autem corporis, ambo vero per imaginationem externa comprehendunt. Sic enim ait in *Philebo*: Motum autem in communi corporis et animae passione factum si sensum vocaveris, haud ab re nominabis? Vera loqueris.

Aristo-

ad fr. 1. Platonis decretum exstat quoque ap *Plur.* de *pl.* IV, 8. et *Galen.* c. XXIV.

a) Verba *Plat.* ad quae provocat exstant in *Philebo* *Op.* II, p. 34. τῷ δὲ ἐν ἐνὶ rescripti ex edir. pro τὸ δ' ἐνὶ ap. *Stob.*

b) Inferuntur hic ap. *Cant.* verba Ἀριστοτέλης τὴν αἴσθησιν
Aaaa 5

Ἀριστοτέλης c) τὴν αἴσθησιν μὴ πλανᾶσθαι περὶ
τὸ ἴδιον, περὶ δὲ τὸ συμβεβηκός.

Πυθαγόρας καὶ Πλάτων καθαρὸν ἕκαστον εἶναι τῶν
αἰσθητῶν ἐξ ἑκάστου στοιχείου προσερχόμενον. Πρὸς
μὲν οὖν τὴν ὄρασιν τὸ αἰθερῶδες πεφυκέναι, πρὸς
δὲ τὴν ἀκοὴν τὸ πνευματικόν, πρὸς δὲ τὴν ὄσφρησιν
τὸ πυρῶδες, πρὸς δὲ τὴν γεῦσιν τὸ ὑγρὸν, πρὸς δὲ τὴν
ἀφὴν τὸ γεῶδες.

2. *Platonis.*

Ὡς ἄτοπον, ἔφη, ἄνδρες, rel. usque ad: ἐπα-
κολουθοῦν τὸ ἡδύ.

3. *Eiusdem.*

Ὑπόλαβε τοίνυν, ὦ ἄριστε, rel. usque ad: πα-
θὸν ἂν ἄλλως ἐγένετο.

4. *Eiusdem.*

Μὴ τοίνυν ἀπολίπωμεν rel. usque ad: ἑκάστῳ ταῦ-
τα αὖ φαίνεται.

5. *Eiusdem.*

Μετρίως ἄρα ἡμῖν, rel. usque ad: ἐλεῖν ὥς οὐκ
ἀληθές.

6. *Eiusdem.*

Οὐκοῦν, ὦ Θεόδωρε, τοῦτε σου ἐταίρου ἀπηλ-
λάγμε-

θήσιν rel. usque ad: μέγεθος καὶ ἀριθμός, quae infra Cap.
LIV. fr. 1. iterum occurrunt. Delent vero ea hic codd.
V. A. E. quorum auctoritatem adeo secuti sumus.

c) Dispu-

Aristoteles sensum non circa proprium, sed circa eventum errare asserit.

Pythagoras et Plato sensum unumquemque de suo deducunt elemento, sic ut ad aspectum faciat aether, ad auditum aër, ad olfactum ignis, ad gustum humor, ad tactum terra.

2. *Platonis.*

Quam mira videtur, *rel. usque ad*: voluptas iam videtur.

3. *Eiusdem.*

Cogita igitur o optime, *rel. usque ad*: nihil patiens mutabitur.

4. *Eiusdem.*

Haec praetermittamus ergo *rel. usque ad*: qualia cuique visa sint.

5. *Eiusdem.*

Satis iam nobis, *rel. usque ad*: opinionesque veras non esse.

6. *Eiusdem.*

Iam o Theodore, quod ad amicum tuum attinet, expe-

c) Disputat de hisce Stagirita *de Anim.* III, 2. Quae autem statim Pythagorae simul et Platonis sententia asseritur, hausta est ex *Timaeo Op.* III, p. 66.

ad fr. 2. Sunt verba *Plar. ex Phaedone, Op.* I, p. 60.

ad fr. 3. Leguntur apud eundem in *Theaeteto, Op.* I, p. 153.

ad fr. 4. Exstant *ibid.* p. 157.

ad fr. 5. *Ibidem* p. 179.

λάγμεθα, καὶ οὕτω συγχωροῦμεν αὐτῷ πάντ' ἀνδρα
πάντων χρημάτων μέτρον εἶναι.

7. *Eiusdem.*

Λόγος δὲ, ὁ κατ' αὐτὸν γιγνομένος, rel. usque
ad: εἶπη πᾶν μᾶλλον ἢ ταληθές.

Cap. LIV.

ΠΟΣΑΙ ΕΙΣΙΝ ΑΙ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ, ΚΑΙ ΠΟΙΑΣ ΟΥ-
ΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΚΑΣΤΗ *).

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Ἀριστοτέλης α) τὴν αἴσθησιν ἑτεροίωσιν αἰσθητῶν
καὶ μεσότητα β). Ἐκτον δὲ μὲν οὐ λέγει, κοινὴν δὲ
τῶν συνθέτων εἰδῶν κριτικὴν, εἰς ἣν πᾶσαι συμβάλ-
λουσιν γ) αἱ ἀπλᾶί τὰς ἰδίαις ἐκάστη φαντασίας, ἐν
ἣ τὸ μεταβατικὸν ἀφ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον, οἷον ἐν
σχήματος καὶ κινήσεως [σώματος, μεθόριον τοῦ λογί-
κοῦ καὶ τοῦ ἀλόγου, μνήμης καὶ νοῦ μετέχουσα,
διατείνουσα καὶ ἐπὶ τὰ ἄλογα τῶν ζώων, καὶ ὅπου
σὴν ἀναλογίαν ἔχει. Κοινὰ δ' ἐστὶ ὅψεως μὲν καὶ ἀφ᾽ ἧς
σχῆμα, ὅψεως καὶ ἀκοῆς διάστημα, πασῶν δὲ κινήσε-
ως καὶ

ad fr. 6. Haec quoque desumpta sunt ex eodem l. c. p.
183.

ad fr. 7. Leguntur in *Timaeo*, Op. III, p. 37.

Ad Cap. LIV.

*) Capitis inscriptio, servata ap. Phot., periit in codd.
ad

expedivimus; necdum concessimus illi, quemlibet hominem veram omnium esse mensuram.

7. *Eiusdem.*

Ratio autem vera *rel. usque ad*: veritatem certe non dicet.

Cap. LIV.

Quot sint sensus, et quae cuiusque vis et natura.

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Aristoteles sensum mutationem obiecti ac medieta-
tem vocat. Sextum autem sensum quidem non ponit,
sed communem sensum, compositarum formarum iu-
dicem, in quem singuli suas imaginationes conferant,
quique mutationem figurae ac motus contineat, ra-
tionis compotis et expertis partis confinium, memo-
riae mentisque particeps, brutis quoque attributus,
quatenus aliquam intellectus habent scintillam. Com-
munia porro sunt visus quidem ac tactus figura, visus
autem

ad fr. 1. Pauca ex Aristotelis placito servavit quoque
Plat. de pl. IV, 10. cf. Gal. Cap. XXIV.

a) Repetuntur iam hic verba, quae supra Cap. LIII.
ap. Cant. male inserta erant, Aristotelis placitum conti-
nentia cf. *ibi not.* b). Hausta autem sunt haec Stagiritae
placita ex iis quae de *Anima III, 1. &c.* disputat.

b) καὶ μεσότητα, nempe quod ad rerum externarum
impressionem excipiendas, medio quodam opus sit, vel aëre
nempe, vel humore. cf. *Arist. l. c.*

c) συμβάλλουσιν bene codd. V. A. E. pro βάλλουσιν
ap. Cant.

καὶ μέγεθος καὶ ἀριθμός d)]. Τὸ δὴ αἰσθητικόν, δὴ κοινῶς ἀπάντων τῶν ζώων ἴδιον, (αἰσθήσει γὰρ διαφέρειν τὸ ζῶον τοῦ φυτοῦ,) πενταπλοῦν εἰκέναι εἶναι. Τοῦτο γάρ, τὸ μὲν ὁρασιν, τὸ δὲ ἀκοήν, τὸ ὁσφρασιν, τὸ δὲ γεῦσιν, τὸ δὴ ἀφὴν. Ὑπάρχειν δὲ τινα καὶ σύνθετον αἰσθησιν, ἐν ᾗ τό, τε φανταστικόν πᾶν γίγνεσθαι, καὶ τὸ μνημονευτικόν, καὶ τὸ δόξασικόν, ὅπερ οὖν οὐδ' ἀμοιρα τοῦ νοῦ τυγχάνει. Αἰσθάνεσθαι δ' ἡμᾶς παθούσης τι τῆς αἰσθήσεως.

2. Platonis.

Ὁ δὲ ἐγκεφαλός ἐστιν, ὃ τὰς αἰσθήσεις παρέχων τοῦ ἀκούειν, καὶ ὁρᾶν καὶ ὁσφραίνεσθαι. Ἐκ τούτων γίγνοιτο ἂν μνήμη καὶ δόξα. Ἐκ δὲ μνήμης καὶ δόξης, λαβούσης τὸ ἡρεμεῖν, κατὰ α) ταῦτα γίγνεσθαι ἐπισημήν.

Cap. LV.

ΠΕΡΙ ὍΡΑΣΕΩΣ, ΚΑΙ ΚΑΤΟΠΤΡΙΚΩΝ
ΕΜΦΑΣΕΩΝ *).

1. Excerptae philosophorum sententiae.

Πλάτων συναύγειαν τοῦ α) μὲν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν φωτὸς ἐπὶ ποσὸν ἀπορρέοντος εἰς τὸν ὁμογενῆ αἶρα, τοῦ δὲ ἀπὸ τῶν σωμάτων ἀντιφερομένου, τοῦ δὲ περὶ τὸν μεταξύ αἶρα εὐδιάχυτον ὄντα καὶ εὐτρεπον, συνεντεινομένου τῷ πυρῶδεϊ τῆς ὀψεως. [Ταύτη λέγεται Πλατωνικὴ συναύγεια.]

* Aetio

d) Verba quae uncis inclusi, revocavi ex prioribus Cap. LIII, male enim hic ap. Cant. omissa sunt.

ad fr. 2. Sunt verba Plat. in Phaed. Op. I, p. 96.

α) κατὰ recepi ex ed. pro καί.

Ad

autem et auditus intervallum, omnium vero motus, magnitudo, ac numerus.

Sensum igitur, qui sit omnium communis animalium, posteaquam sensu animal a planta differat, quintuplicem esse asserit, ac visum, auditum, olfactum, gustum, tactum comprehendere, praeterea compositum quendam esse sensum, in quo tum imaginatio, tum memoria, tum opinio cernatur, neque mens desideretur. Sentire nos denique sensu aliquid patiente.

2. Platonis.

Sed cerebrum praebet sensus audiendi, videndi, olfaciendi, ex his autem memoria et opinio fit, ex memoria vero, et opinione quietem accipiente, per haec scientia oritur.

Cap. LV.

De visu et ratione videndi.

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Plato lucis communionem definit, oculorum quidem luce in aërem aliquovsque effluente, corporum autem refluyente, aëris vero mutabilis cum oculorum igne contendente.

Aristo-

Ad Cap. LV.

*) Hic quoque capitis inscriptio revocanda erat ex Phot. deest enim in codd.

ad fr. I. Platonis placitum ex parte quoque invenies ap. *Plur.* IV, 13. petium est illud ex *Timaeo* Op III, p. 67. Pro Πλάτων, quod exhibent codd. V. A. E. ap. Cant. legitur ὁ αὐτός.

a) τοῦ supplent codd. V. A. E. qui et statim ποσὸν habent pro πόσος. Verba ταύτη λέγεται — συναύγεια, un-
cis inclusi, quod glossema redolent.

Bbbb

Ἀριστοτέλης b), ὁρᾷν ἡμᾶς κατὰ κίνησιν τοῦ κατ' ἐνέργειαν διαφανοῦς. Διαφανὲς δὲ οὐ μόνον εἶναι τὸν αἶρα, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τινὰ τῶν συνισταμένων c), οἷον ὕαλον, καὶ κρύσταλλον, καὶ τινὰς τῶν λαμπρῶν λίθων. Ἀκούειν δὲ κατ' ἐνέργειαν τοῦ μεταξὺ διεχοῦς. Διεχὲς δ' εἶναι καὶ τὸν αἶρα, καὶ τὸ πῦρ, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τινὰ τῶν συγκριμάτων.

2. *Platonis.*

Τῶν δὲ ὀργάνων πρῶτον rel. usque ad: ζυμπαγνῶ γιγνώμενον.

3. *Eiusdem.*

Ἐξί γένος ἡμῖν rel. usque ad: οὐτ' εἰσαῦθις ποτ' ἔσθι.

Cap. LVI.

ΠΕΡΙ ΑΚΟΗΣ, ΠΕΡΙ ΟΣΦΡΗΣΕΩΣ, ΠΕΡΙ ΤΕΤΣΕΩΣ, ΠΕΡΙ ἈΦΗΣ *).

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Οἱ ἀπὸ Πλάτωνος, πλήττεσθαι τὸν ἐν τῇ κατὰ φαντασίαν αἶρα, τοῦτον δ' ἀνακλᾶσθαι εἰς τὰ ἡγεμονικά, καὶ γίγνεσθαι τῆς ἀκοῆς αἴσθησιν.

2. *Platonis.*

Τὸ δὲ αἰσθητικὸν ἐν ἡμῖν μέρος, rel. usque ad: λεχθησομένοις ἀνάγκη ξηθῆναι.

3. *Eius.*

b) Excerpta sunt haec Aristotelis decreta ex libris de Anima II, 7.

c) Male ap. Cant. hic inferitur πόθεν, quod delent codd. V. A. E.

ad fr. 2. Est locus Plat. ex Timaeo Op. III, p. 45.

ad fr. 3. Locus hic ex Timaeo iterum descriptus, Op. III, p. 67. maximam partem supra iam affuit Cap. XVII, fr. 2. quare Cant. quoque versionem omisit.

Ad

Aristoteles per motum perspicui videre nos iudicat, ac perspicuum ponit non aërem tantum, sed aquam quoque, et composita quaedam, ut vitrum, et crystallum, et lapides quosdam. Similiter audire nos per motum distantis asserit, non aëris tantum, sed ignis quoque, et compositorum quorundam.

2. *Platonis.*

Primum autem inter sensuum organa *rel. usque ad*: corpus sese confundit.

3. *Eiusdem.*

Est rebus genus, *rel. usque ad*: nec unquam item erit.

Cap. LVI.

De auditu, de olfactu, de gustu, de tactu.

7. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Platonici capitis aërem feriri censent, eumque ad principatum reflecti, adque ita auditum gigni.

2. *Platonis.*

Tertiam praeterea vim, *rel. usque ad*: in sequentibus declarabimus.

3. *Eius-*

Ad Cap. LVI.

*) Inscriptio capitis iterum repetenda erat ex Phot. interit enim in codd. Nonnulla ex iis quae eo continentur, exstant quoque ap. *Plur.* IV, 16-19. et *Gal.* Cap. XXVI.

ad fr. 1. Habet haec quoque *Plur.* l. c. apud quem: Πλάτων, καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ &c. Respicit ad ea quae habet philosophus in *Tim.* Op. III, p. 67.

ad fr. 2. Sequitur ipse *Timaei* locus, ad quem modo provocaverat.

3. *Eiusdem.*

Περὶ δὲ τὴν τῶν μυκτῆρων δύναμιν, rel. usque ad: ἀγαπητῶς ἀποδιδόν.

4. *Aristotelis.*

Ἀριστοτέλης γεύσεσθαι διὰ τοῦ μεταξὺ τῶν γευσῶν ὑγρῶν.

5. *Platonis.*

Πρῶτον οὖν ὅσα χυμῶν rel. usque ad: καὶ τὰ μὲν ταύτῃ ταῦτα.

6. *Eiusdem.*

Τὴν δὲ δὴ τοῦ σώματος rel. usque ad: καλλίστην καὶ ἄριστον πάντων.

7. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Ἀριστοτέλης ἀπτεσθαι δὲ διὰ τοῦ μεταξὺ σώματος τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ ἀπτομένου α). Τὸ δὴ τοῦτο ἢ τὸν αἶρα ἢ τὸ ὕδωρ ὑπάρχειν, ἢ ἐκ τούτων τι κοινόν. Λανθάνειν δὲ ἐπὶ τε τῆς γεύσεως καὶ τῆς ἀφῆς, διὰ τὸ μὴ διὰ μακροῦ γίνεσθαι, καθάπερ ἐπὶ τῶν ὁρατῶν καὶ ἀκουσῶν, καὶ ὁσφραντῶν. Τοῦ δὲ κινητοῦ κατὰ τέπον ὃν προσείπομεν ὁρητικόν, τὸ πρῶτον κινεῖν, καὶ ἐν ἡμῖν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις ἀκίνητον εἶναι.

Cap. LVII.

ΠΕΡΙ ΦΩΝΗΣ ΚΑΙ ΕΙ ΑΣΩΜΑΤΟΣ, ΚΑΙ ΤΙ ΑΥΤΗΣ ΤΟ ΉΓΕΜΟΝΙΚΟΝ *).

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Πλάτων τὴν φωνὴν ὀρίζειται πνεῦμα διὰ σώματος ἀπὸ διανοίας, καὶ πληγὴν ὑπ' αἵρος δι' ὠτων, καὶ ἐγνεφάλου καὶ αἵματος, μέχρι ψυχῆς διαδεδομένη. Λέγεται δὲ καὶ καταχρηστικῶς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζώων φωνή.

ad fr. 3. Desumpta sunt ex *Timaeo*, l. c. p. 66.

3. *Eiusdem.*

Circa narium vim *rel. usque ad*: servat eius habitum.

4. *Aristotelis.*

Gustum Aristoteles de humore gustatorum producit.

5. *Platonis.*

Principio quae supra, *rel. usque ad*: et haec quidem haecenus.

6. *Eiusdem.*

Oris autem naturam, *rel. usque ad*: optima est atque pulcherrima.

7. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Tactum Aristoteles gigni vult per carnis et obiecti medium, quod vel aër, vel aqua sit, vel aliquod ex his compositum: neque in gustu vel tactu appareat, quod intervallum non superat, ut in iis, quae visu, auditu, vel olfactu percipiuntur; quod autem primum secundum locum moveat, tum in nobis, tum in aliis animalibus esse immobile.

Cap. LVII.

De voce, num corporea, et quale eius principium.

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Plato vocem definit spiritum per os a mente proficiscentem, ac pulsus ab aëre per aures, cerebrum, ac sanguis-

ad fr. 4. Copiose haec exponit philosophus de An. II, 10.

ad fr. 5. Cf. Plat. l. c. p. 65.

ad fr. 6. Ibidem p. 75.

ad fr. 7. Disputantem de hisce invenies Stagiritam de Anima, II, 11.

a) καὶ τοῦ ἀπτομένου, et eius quod tangitur, rescripti pro καὶ τὸ ἀπὸ τοῦτου.

Ad Cap. LVII.

*) Capitis huius inscriptionem praeter Phot. servarunt quoque codd. V. A. E.

Φωνή, καὶ τῶν ἀψύχων, ὡς χρεμετισμοὶ, καὶ ψόφοι. Κυρίως δὲ Φωνὴ ἑαυτοῦτός ἐστι, ἐστὶ γὰρ φατίζουσα τὸ νοούμενον.

Cap. LVIII.

ΠΕΡΙ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ *).

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Ἀριστοτέλης Φαντασίαν δ' εἶναι πάθος τι, καὶ κίνησιν τῆς κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεως. Ὀνομάσθαι δ' ἀπὸ α) μιᾶς τῶν αἰσθήσεων τῆς ὁράσεως, τῷ φαίνεσθαι παρὰ τὸ Φάος ἔχειν τὴν ἐπίρρησιν. Τοῦτο ἢ δ' οἰκεῖον μὲν εἶναι τῆς ὀφθαλμοῦ, διατείνειν δὲ εἰς πάσας τὰς αἰσθήσεις, καὶ τὰς διανοητικὰς κινήσεις, καὶ γὰρ ταύτας ὁμονύμως λέγεσθαι Φαντασίας. Κριτήρια δ' εἶναι τῆς τούτων γνώσεως, τὸν τε νοῦν καὶ τὴν αἴσθησιν, τὸν μὲν τῶν νοητῶν, τὴν δὲ τῶν αἰσθητῶν. Οὔτε γὰρ τὸ καθόλου δύναται ἂν αἰσθήσεις κρίνειν, οὔτε τὸ καθ' ἑκάστον νοῦς ε). Πάντα δ' ἐκ τούτων συνεσθῆναι καὶ διὰ τούτων.

Cap. LIX.

ΠΕΡΙ ΔΟΞΗΣ *).

1. *Platonis.*

Τι δὲ δὴ διάνοιά τε rel. usque ad: ψευδὴς δόξα καὶ λόγος.

2. *Eius.*

ad fr. 1. Platonis placitum exstat quoque ap. *Plur.* IV, 19, et *Gal.* c. XXVII. Habet vero hanc vocis definitionem *Plato* in *Timaeo* Op. III, p. 67.. Quae tamen de abusu nominis adduntur, non Platonis sunt, sed ex ipso scriptoris ingenio profecta videntur.

Ad Cap. LVIII.

*) Capitis titulum iterum ex Phot. supplevi, deest enim in codd. Desumpta autem sunt haec Aristotelica maxime ex *libr. de Anima* III, 3.

a) δ' ἀπὸ

guinem ad animam translatum. Brutis quoque et inanimis vox minus proprie tribuitur, ut hinnitus, ac sonitus; proprie autem vox est diserta, siquidem mentem aperit.

Cap. LVIII.

De Imaginatione.

1. *Excerptae philosophorum sententiae.*

Imaginationem ponit Aristoteles passionem et motum sensus functionis, ab uno sensuum, visu, denominatam, posteaquam φαίνεσθαι a φάος dictum sit. Hoc enim proprie pertinere quidem ad visum, sed deinde ad ceteros quoque sensus, ac intellectus motus, quibus imaginationis vocabulum similiter tribuatur: iudicare porro de his mentem ac sensum, illam de rebus menti, hunc de rebus sensui subiectis, quando nec de universis illa, nec de singulis hic iudicet.

Cap. LIX.

De Opinione.

1. *Platonis.*

Quid autem de cogitatione *rel. usque ad*: falsa opinio et ratio.

2. *Eius.*

a) δ' ἀπό bene codd. V. A. E. pro ἀπό. In proximis τῷ, eo quod, rescripti pro τὸ. Voces nempe φαίνεσθαι et φαντασία derivata esse ex φάος. Ceterum ap. Arist. hanc etymologiam frustra quaeris.

b) τοῦτο, nempe τὸ φαίνεσθαι. Post διατελεῖν addidi εἰς, spectat ad ceteros quoque sensus. — φαντασίας codd. V. A. habent pro φαντασίαν.

c) Corrupte existat ap. Cant: οὔτε γὰρ τὸ κατόλου δύναται ἀναισθήσεις ἐπιφέρειν, οὔτε τὸ κατ' ἑκαστον. Rescripti δυναίτ' ἂν αἰσθήσεις, et post ἑκαστον supplevi νοῦς, codd. V. A. auctoritate.

Ad Cap. LIX.

*) Existat inscriptio cap. in codd. non minus quam ap. Phot. ad fr. I. Sunt verba Plat. ex Sophista. Op. I, p. 263.

2. *Eiusdem.*

Ἦτοι τῆς διανοίας ὄψις ὅξυ βλέπει, ὅταν ἡ τῶν
ὁμμάτων τῆς ἀκμῆς λήγειν ἐπιχειρεῖ.

3. *Eiusdem.*

Φαίνεται μοι δόξα rel. usque ad: ἀληθοῦς δόξης
σερίσκουσα.

Cap. LX.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΠΝΟΗΣ ΚΑΙ ΠΑΘΩΝ *).

1. *Platonis.*

Πάλιν τὸ τῆς ἀναπνοῆς ἰδωμεν πάθος rel. usque
ad: πληροῖ τὴν τοῦ κενουμένου βάσιν.

2. *Eiusdem.*

Mens nempe acute cernit, quando oculorum acie
non utitur.

3. *Eiusdem.*

Videtur virtus opinio rel. usque ad: vera opinione
privari.

Cap. LX.

De respiratione et passionibus.

1. *Platonis.*

Sed videamus iterum de respiratione rel. usque ad:
exhausta cuncta replet.

ad fr. 2. Leguntur haec in *Symposio*, Op. III, p. 219.

ad fr. 3. Desumpta sunt ex lib. de *Rep.* III, Op. II, p. 413.

Ad Cap. LX.

*) Capitis inscriptio desideratur iu codd. adeoque ex
Photio a me suppleta est. Sanam tamen eam esse, vix
mihi persvadeo. Nam de *passionibus* hic agi alienum vide-
tur, nec in loco *Platonis*, desumpto ex *Timaeo* Op. III, p. 79.
quidquam de iis occurrit. Legendum itaque suspicor: περὶ
τῶν τῆς ἀναπνοῆς παθῶν, de *respirationis affectionibus*, ut sta-
tim ap. Plat. in initio loci, τὸ τῆς ἀναπνοῆς ἰδωμεν πάθος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

500

EG

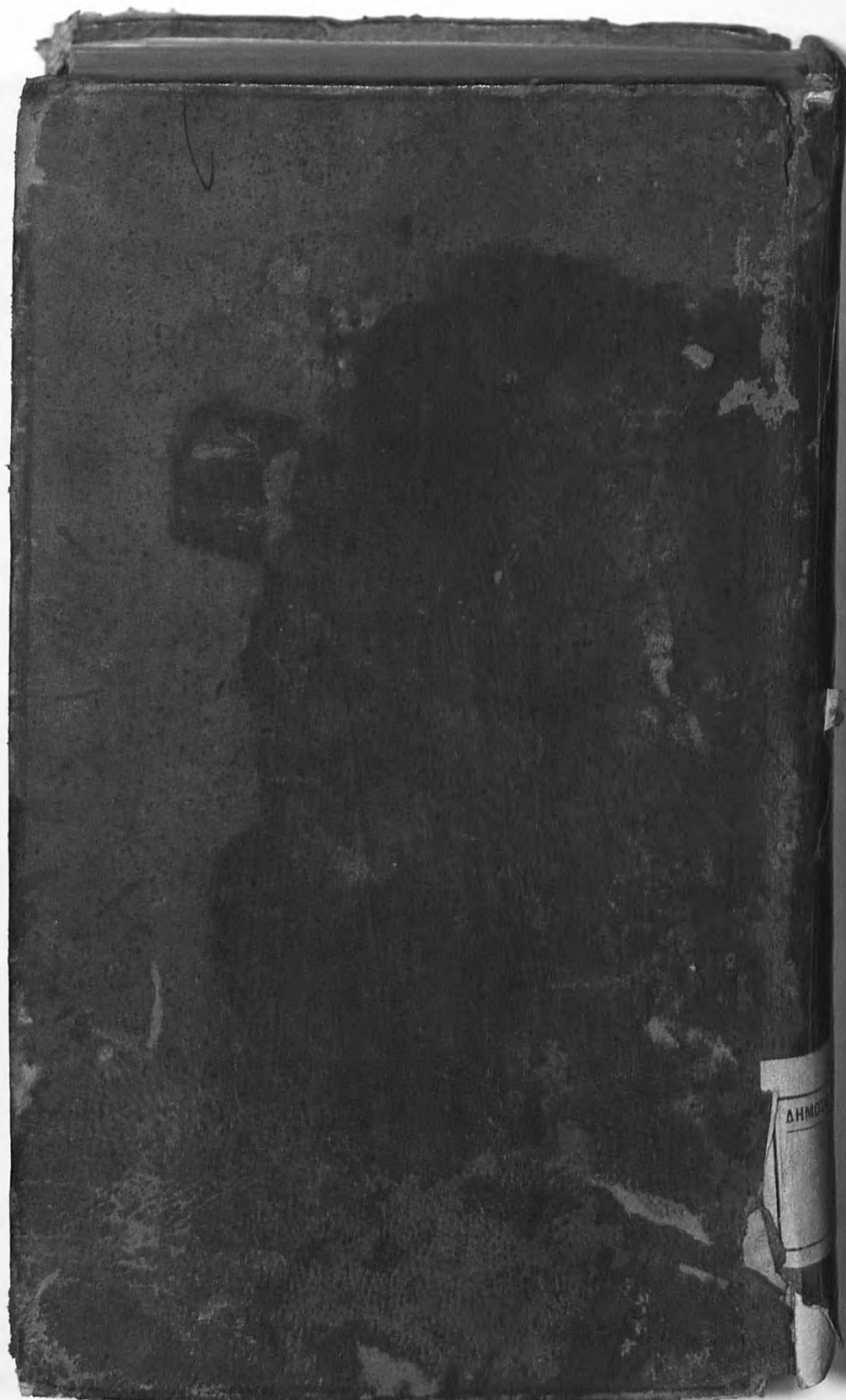
ECLOGAE PHYSICAE

ἀριθ. χρ. 1820

Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας